။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

# သံယုတ္တနိကာယေ

# သဂါထာဝဂ္ဂဋီကာ

## ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ

**၁.** သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယဝန္ဒနာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ ပဘဝနိဿယဝိသုဒ္ဓိပဋိဝေဒနတ္ထံ, တံ ပန ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာသု ဝိညူနံ ဗဟုမာနုပ္ပာဒနတ္ထံ, တံ သမ္မဒေဝ တေသံ ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏာဒိက္ကမလဒ္ဓဗ္ဗာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတ္ထံ။ အထ ဝါ မင်္ဂလဘာဝတော, သဗ္ဗကိရိယာသု ပုဗ္ဗကိစ္စဘာဝတော, ပဏ္ဍိတေဟိ သမာစရိတဘာဝတော, အာယတိံ ပရေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနတော စ သံဝဏ္ဏနာယံ ရတနတ္တယပဏာမကိရိယာ။ အထ ဝါ ရတနတ္တယပဏာမကရဏံ ပူဇနီယပူဇာပုညဝိသေသနိဗ္ဗတ္တနတ္ထံ, တံ အတ္တနော ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိနိမိတ္တကဿ ကမ္မဿ ဗလာနုပ္ပဒာနတ္ထံ, အန္တရာ စ တဿ အသံကောစနတ္ထံ, တဒုဘယံ အနန္တရာယေန အဋ္ဌကထာယ ပရိသမာပနတ္ထန္တိ ဣဒမေဝ စ ပယောဇနံ အာစရိယေန ဣစ္ဆိတံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "ဣတိ မေ ပသန္နမတိနော။ပေ.။ တဿာနုဘာဝေနာ"တိ။ ဝတ္ထုတ္တယပူဇာ ဟိ နိရတိသယပုညက္ခေတ္တသံဗုဒ္ဓိယာ အပရိမေယ္ယပဘာဝေ ပုညာတိသယောတိ ဗဟုဝိဓန္တရာယေပိ လောကသန္နိဝါသေ အန္တရာယနိဗန္ဓနသကလသံကိလေသဝိဒ္ဓံသနာယ ပဟောတိ, ဘယာဒိဥပဒ္ဒဝဉ္စ နိဝါရေတိ။ ယထာဟ "ပူဇာရဟေ ပူဇယတော"တိအာဒိ (ဓ. ပ. ၁၉၅; အပ. ထေရ ၁.၁၀.၁), တထာ "ယေ, ဘိက္ခဝေ, ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ ခော ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတီ"တိအာဒိ (ဣတိဝု. ၉၀)။

"ဗုဒ္ဓေါတိ ကိတ္တယန္တဿ၊ ကာယေ ဘဝတိ ယာ ပီတိ။
ဝရမေဝ ဟိ သာ ပီတိ၊ ကသိဏေနပိ ဇမ္ဗုဒီပဿ။
ဓမ္မောတိ။ပေ.။ သင်္ဃောတိ။ပေ.။ ဇမ္ဗုဒီပဿာ"တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၆)။

တထာ "ယသ္မိံ, မဟာနာမ, သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒေါသ။ပေ.။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတီ"တိအာဒိ (အ. နိ. ၆.၁၀; ၁၁.၁၁)။ "အရညေ ရုက္ခမူလေ ဝါ။ပေ.။ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော န ဟေဿတီ"တိ (သံ. နိ. ၁.၂၄၉) စ။

တတ္ထ ယဿ ဝတ္ထုတ္တယဿ ဝန္ဒနံ ကတ္တုကာမော, တဿ ဂုဏာတိသယယောဂသန္ဒဿနတ္ထံ **"ကရုဏာသီတလဟဒယ"**န္တိအာဒိနာ ဂါထတ္တယမာဟ။ ဂုဏာတိသယယောဂေန ဟိ ဝန္ဒနာရဟဘာဝေါ, ဝန္ဒနာရဟေ စ ကတာ ဝန္ဒနာ ယထာဓိပ္ပေတံ ပယောဇနံ သာဓေတီတိ။ တတ္ထ ယဿာ ဒေသနာယ သံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, သာ န ဝိနယဒေသနာ ဝိယ ကရုဏာပ္ပဓာနာ, နာပိ အဘိဓမ္မဒေသနာ ဝိယ ပညာပ္ပဓာနာ, အထ ခော ကရုဏာပညာပ္ပဓာနာတိ တဒုဘယပ္ပဓာနမေဝ တာဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ထောမနံ ကာတုံ တမ္မူလကတ္တာ သေသရတနာနံ **"ကရုဏာသီတလဟဒယ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ကိရတီတိ **ကရုဏာ,** ပရဒုက္ခံ ဝိက္ခိပတိ အပနေတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ကိဏာတီတိ **ကရုဏာ,** ပရဒုက္ခေ သတိ ကာရုဏိကံ ဟိံသတိ ဝိဗာဓတီတိ အတ္ထော။ ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ကမ္ပနံ ဟဒယခေဒံ ကရောတီတိ ဝါ **ကရုဏာ**။ အထ ဝါ ကမိတိ သုခံ, တံ ရုန္ဓတီတိ **ကရုဏာ**။ ဧသာ ဟိ ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာလက္ခဏာ အတ္တသုခနိရပေက္ခတာယ ကာရုဏိကာနံ သုခံ ရုန္ဓတိ ဝိဗန္ဓတီတိ အတ္ထော။ ကရုဏာယ သီတလံ **ကရုဏာသီတလံ,** ကရုဏာသီတလံ ဟဒယံ အဿာတိ **ကရုဏာသီတလဟဒယော,** တံ ကရုဏာသီတလဟဒယံ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပရေသံ ဟိတောပသံဟာရသုခါဒိအပရိဟာနိစ္ဆနသဘာဝတာယ, ဗျာပါဒအရတီနံ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာယ စ သတ္တသန္တာနဂတသန္တာပဝိစ္ဆေဒနာကာရပဝတ္တိယာ မေတ္တာမုဒိတာနမ္ပိ စိတ္တသီတလဘာဝကာရဏတာ ဥပလဗ္ဘတိ, တထာပိ ပရဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိယာ ပရူပတာပါသဟနရသာ အဝိဟိံသာဘူတာ ကရုဏာဝ ဝိသေသေန ဘဂ

ဝတော စိတ္တဿ စိတ္တပဿဒ္ဓိ ဝိယ သီတိဘာဝနိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ **“ကရုဏာသီတလဟဒယ”**န္တိ။ ကရုဏာမုခေ န တ မေတ္တာမုဒိတာနမ္ပိ ဟဒယသီတလဘာဝကာရဏတာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ။

အထ တ ဆအသာဓာရဏဉာဏဝိသေသနိဗန္ဓနဘူတာ သာတိသယံ နိရဝသေသဥ္စ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဝိယ သဝိသယဗ္ ယာပိတာယ မဟာကရုဏာဘာဝမုပဂတာ ကရုဏာဝ ဘဂဝတော အတိသယေန ဟဒယသီတလဘာဝဟေတူတိ အာဟ **“ကရုဏာသီတလဟဒယ”**န္တိ။

အထ တ သတိပိ မေတ္တာမုဒိတာနံ သာတိသယေ ဟဒယသီတိဘာဝနိဗန္ဓနတ္တေ သကလဗုဒ္ဓဂုဏဝိသေသကာရဏတာ ယ တာသမ္ပိ ကာရဏန္တိ ကရုဏာဝ ဘဂဝတော “ဟဒယသီတလဘာဝကာရဏ”န္တိ ဝုတ္တာ။ ကရုဏာနိဒာနာ ဟိ သဗ္ ဗေပိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, ကရုဏာနုဘာဝနိဗ္ဗာပိယမာနသံသာရဒုက္ခသန္တာပဿ ဟိ ဘဂဝတော ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာယ အနေ ကာနိပိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပာနံ အကိလန္တရူပဿေဝ နိရဝသေသဗုဒ္ဓကရဓမ္မသမ္ဘရဏနိယတဿ သမဓိဂတစ မ္မာဓိပတေယျဿ စ သန္နိဟိတေသုပိ သတ္တသင်္ခါရဋ္ဌသမုပနီတဟဒယူပတာပနိမိတ္တေသု န ဤသကမ္ပိ စိတ္တသီ တိဘာဝဿ အညထတ္တမဟောသီတိ။ ဧတသ္မိဥ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ တီသုပိ အဝတ္ထာသု ဘဂဝတော ကရုဏာ သင်္ဂ ဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ပဇာနာတီတိ **ပညာ,** ယထာသဘာဝံ ပကာရေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ ပညာဝ ဉေယျာဝရဏပ္ပဟာနတော ပကာရေဟိ ဓမ္မသဘာဝဇောတနဋ္ဌေန ပဇ္ဇောတောတိ **ပညာပဇ္ဇောတော** ။ သဝါသနပ္ပဟာနတော ဝိသေသေန ဟတံ သ မုဂ္ဃာဋိတံ **ဝိဟတံ**။ ပညာပဇ္ဇောတေန ဝိဟတံ **ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတံ** ။ မုယှတိ တေန, သယံ ဝါ မုယှတိ, မောဟနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ **မောဟော,** အဝိဇ္ဇာ။ သ္ဝေဝ ဝိသယသဘာဝပဋိစ္ဆာဒနကရဏတော အန္ဓကာရသရိက္ခတာယ တမော ဝိယာတိ **တမော**။ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတော မောဟတမော ဧတဿာတိ **ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမော,** တံ ပညာ ပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမံ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဟိ ခီဏာသဝါနံ သတိပိ ပညာပဇ္ဇောတေန အဝိဇ္ဇန္ဓကာရဿ ဝိဟတဘာ ဝေ သဒ္ဓာဓိမုတ္တေဟိ ဝိယ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာနံ သာဝကေဟိ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓေဟိ စ သဝါသနပ္ပဟာနေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ကိ လေသပ္ပဟာနဿ ဝိသေသော ဝိဇ္ဇတီတိ သာတိသယေန အဝိဇ္ဇာပ္ပဟာနေန ဘဂဝန္တံ ထောမေန္တော အာဟ **“ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ”**န္တိ။

အထ တ အန္တရေန ပရောပဒေသံ အတ္တနော သန္တာနေ အစ္စန္တံ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရဝိဂမဿ နိဗ္ဗတ္တိတတ္တာ, တထာ သဗ္ဗညုတာယ ဗလေသု စ ဝသီဘာဝဿ သမဓိဂတတ္တာ, ပရသန္တတိယဥ္စ ဓမ္မဒေသနာတိသယာနုဘာဝေန သမ္ မဒေဝ တဿ ပဝတ္တိတတ္တာ ဘဂဝါဝ ဝိသေသတော မောဟတမဝိဂမေန ထောမေတဗ္ဗောတိ အာဟ **“ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ”**န္တိ။ ဣမသ္မိဥ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ “ပညာပဇ္ဇောတော”တိ ပဒေန ဘဂဝတော ပဋိဝေဓပညာ ဝိယ ဒေသနာပညာပိ သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသနယေန ဝါ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

အထ တ ဘဂဝတော ဉာဏဿ ဉေယျပရိယန္တိကတ္တာ သကလဉေယျဓမ္မသဘာဝါဝဗောဓနသမတ္ထေန အနာဝရဏဉာဏသင်္ခါတေန ပညာပဇ္ဇောတေန သဗ္ဗဉေယျဓမ္မသဘာဝစ္ဆာဒကဿ မောဟန္ဓကာရဿ ဝိဓမိတ တ္တာ အနညသာဓာရဏော ဘဂဝတော မောဟတမဝိနာသောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ”** န္တိ။ ဧတ္ထ စ မောဟတမဝိဓမနန္တေ အဓိဂတတ္တာ အနာဝရဏဉာဏံ ကာရဏူပစာရေန သသန္တာနေ မောဟတမဝိဓမနန္ တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဘိနီဟာရသမ္ပတ္တိယာ သဝါသနပ္ပဟာနမေဝ ဟိ ကိလေသာနံ ဉေယျာဝရဏပဟာနန္တိ, ပရသန္တာနေ ပန မောဟတမဝိဓမနဿ ကာရဏဘာဝတော ဖလူပစာရေန အနာဝရဏဉာဏံ “မောဟတမဝိဓမန”န္တိ ဝုစ္စတီတိ။

ကိံ ပန ကာရဏံ အဝိဇ္ဇာသမုဂ္ဃာတောယေဝေကော ပဟာနသမ္ပတ္တိဝသေန ဘဂဝတော ထောမနာနိမိတ္တံ ဂယှတိ, န ပန သာတိသယံ နိရဝသေသကိလေသပဟာနန္တိ? တပ္ပဟာနဝစနေနေဝ တဒေကဋ္ဌတာယ သကလသံကိလေသဂဏသ မုဂ္ဃာတဿ ဇောတိတဘာဝတော။ န ဟိ သော တာဒိသော ကိလေသော အတ္ထိ, ယော နိရဝသေသအဝိဇ္ဇာပ္ပဟာနေန န ပဟီယတီတိ။

အထ တ ဝိဇ္ဇာ ဝိယ သကလကုသလဓမ္မသမုပ္ပတ္တိယာ နိရဝသေသာကုသလဓမ္မနိဗ္ဗတ္တိယာ သံသာရပ္ပဝတ္တိယာ စ အဝိဇ္ဇာ ပဓာနကာရဏန္တိ တဗ္ဗိဃာတဝစနေန သကလသံကိလေသဂဏသမုဂ္ဃာတော ဝုတ္တော ဧဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ

**“ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ” န္တိ။**

နရာ စ အမရာ စ **နရာမရာ,** သဟ နရာမရေဟီတိ **သနရာမရော,** သနရာမရော စ သော လောကော စာတိ **သနရာမရလောကော,** တဿ ဂရူတိ **သနရာမရလောကဂရု,** တံ သနရာမရလောကဂရုံ။ ဧတေန ဒေဝမနုဿာနံ ဝိယ တဒဝသိဋ္ဌသတ္တာနမ္ပိ ယထာရဟံ ဂုဏဝိသေသာဝဟတာယ ဘဂဝတော ဥပကာရတံ ဒဿေတိ။ န စေတ္ထ ပဓာနာပ္ပဓာနဘာဝေ စောဒေတဗ္ဗော။ အညော ဟိ သဒ္ဒက္ကမော, အညော အတ္ထက္ကမော။ ဧဒိသေသု ဟိ သမာသပဒေသု ပဓာနမ္ပိ အပ္ပဓာနံ ဝိယ နိဒ္ဒိသီယတိ ယထာ “သရာဇိကာယ ပရိသာယာ”တိ (အပ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၈၂)။ ကာမဉ္စေတ္ထ သတ္တသင်္ခါရောကာသဝသေန တိဝိဓော လောကော, ဂရုဘာဝဿ ပန အဓိပ္ပေတတ္တာ ဂရုကရဏသမတ္ထဿေဝ သတ္တလောကဿ ဝသေန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ သော ဟိ လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ပုညပါပါနိ တဗ္ဗိပါကော စာတိ “လောကော”တိ ဝုစ္စတိ။ အမရဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဥပပတ္တိဒေဝါ အဓိပ္ပေတာ။

အထ ဝါ သမူဟတ္ထော **လောက**-သဒ္ဒေါ သမုဒါယဝသေန လောကီယတိ ပညာပီယတီတိ။ သဟ နရေဟီတိ **သနရာ,** သနရာ စ တေ အမရာ စာတိ **သနရာမရာ,** တေသံ လောကောတိ **သနရာမရလောကော**တိ ပုရိမနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အမရ-သဒ္ဒေန စေတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါပိ သင်္ဂယှန္တိ။ တေ ဟိ မရဏာဘာဝတော ပရမတ္ထတော အမရာ, နရာမရာနံ ယေဝ ဂဟဏံ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန ယထာ “သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန”န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၇)။ တထာ ဟိ သဗ္ဗာနတ္ထပရိဟရဏပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ အပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိတာယ စ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော ဘဂဝါ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဥတ္တမံ ဂါရဝဋ္ဌာနံ။ တေန ဝုတ္တံ **“သနရာမရလောကဂရု”**န္တိ။

သောဘနံ ဂတံ ဂမနံ ဧတဿာတိ **သုဂတော**။ ဘဂဝတော ဟိ ဝေနေယျဇနုပသင်္ကမနံ ဧကန္တေန တေသံ ဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတော သောဘနံ, တထာ လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတရူပကာယတာယ ဒုတဝိလမ္ဗိတခလိတာနုကဍ္ဎနနိပ္ပီဠနုက္ကုဋိကကုဋိလာကုလတာဒိ- ဒောသရဟိတမဝဟသိတရာဇဟံသဝသဘဝါရဏမိဂရာဇဂမနံ ကာယဂမနံ ဉာဏဂမနဉ္စ ဝိပုလနိမ္မလကရုဏာသတိဝီရိယာဒိဂုဏဝိသေသသဟိတမဘိနီဟာရတော ယာဝ မဟာဗောဓိ နိရဝဇ္ဇတာယ သောဘနမေဝါတိ။

အထ ဝါ သယမ္ဘုဉာဏေန သကလမ္ပိ လောကံ ပရိညာဘိသမယဝသေန ပရိဇာနန္တော ဉာဏေန သမ္မာ ဂတော အဝဂတောတိ **သုဂတော,** တထာ လောကသမုဒယံ ပဟာနာဘိသမယဝသေန ပဇဟန္တော အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပါဒေန္တော သမ္မာ ဂတော အတီတောတိ **သုဂတော,** လောကနိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော အဓိဂတောတိ **သုဂတော,** လောကနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ဘာဝနာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော ပဋိပန္နောတိ **သုဂတော**။ “သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာဂစ္ဆတီတိ သုဂတော”တိအာဒိနာ နယေန (မဟာနိ. ၃၈) အယမတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

အထ ဝါ သုန္ဒရံ ဌာနံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ, နိဗ္ဗာနမေဝ ဝါ ဂတော အဓိဂတောတိ **သုဂတော**။ ယသ္မာ ဝါ ဘူတံ တစ္ဆံ အတ္ထသံဟိတံ ဝေနေယျာနံ ယထာရဟံ ကာလယုတ္တမေဝ စ ဓမ္မံ ဘာသတိ, တသ္မာ သမ္မာ ဂဒတိ ဝဒတီတိ **သုဂတော** ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ။ ဣတိ သောဘနဂမနတာဒီဟိ **သုဂတော,** တံ သုဂတံ။

ပုညပါပကမ္မေဟိ ဥပပဇ္ဇနဝသေန ဂန္တဗ္ဗာတော **ဂတိယော,** ဥပပတ္တိဘဝဝိသေသာ။ တာ ပန နိရယာဒိဝသေန ပဉ္စဝိဓာ။ တာ ဟိ သကလဿာပိ ဘဝဂါမိကမ္မဿ အရိယမဂ္ဂါဓိဂမေန အဝိပါကာရဟဘာဝကရဏေန နိဝတ္တိတတ္တာ ဘဂဝါ ပဉ္စဟိပိ ဂတီဟိ သုဋ္ဌု မုတ္တော ဝိသံယုတ္တောတိ အာဟ **“ဂတိဝိမုတ္တ”**န္တိ။ ဧတေန ဘဂဝတော ကတ္ထစိပိ အပရိယာပန္နတံ ဒဿေတိ, ယတော ဘဂဝါ “ဒေဝါတိဒေဝေါ”တိ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ –

“ယေန ဒေဝူပပတျဿ, ဂန္ဓဗ္ဗော ဝါ ဝိဟင်္ဂမော။
ယက္ခတ္တံ ယေန ဂစ္ဆေယျံ, မနုဿတ္တဉ္စ အဗ္ဗဇေ။
တေ မယှံ အာသဝါ ခီဏာ, ဝိဒ္ဓသ္တာ ဝိနဠီကတာ”တိ။ (အ. နိ. ၄.၃၆)။

တံတံဂတိသံဝတ္တနကာနဉ္ဟိ ကမ္မကိလေသာနံ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ဗောဓိမူလေယေဝ သုပ္ပဟီနတ္တာ နတ္ထိ ဘဂဝတော ဂတိပရိယာပန္နတာတိ အစ္စန္တမေဝ ဘဂဝါ သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသသတ္တနိကာယေဟိ သုပရိမုတ္တော။ တံ ဂတိဝိမုတ္တံ။ **ဝန္ဒေ** တိ နမာမိ, ထောမေမီတိ ဝါ အတ္ထော။

အထ ဝါ **ဂတိဝိမုတ္တ**န္တိ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုပ္ပတ္တိယာ ဘဂဝန္တံ ထောမေတိ။ ဧတ္ထ ဟိ ဒွီဟိ အာကာရေဟိ ဘဂဝတော ထောမနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိတော ပရဟိတပဋိပတ္တိတော စ။ တေသု **အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ** အနာဝရဏဉာဏာဓိဂမတော, သဝါသနာနံ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ အစ္စန္တပ္ပဟာနတော, အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိတော စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပရဟိတပဋိပတ္တိ** လာဘသက္ကာရာဒိနိရပေက္ခစိတ္တဿ သဗ္ဗဒုက္ခနိယ္ယာနိကဓမ္မဒေသနာတော, ဝိရုဒ္ဓေသုပိ နိစ္စံ ဟိတဇ္ဈာသယဝသေန ဉာဏပရိပါကကာလာဂမနတော စ။ သာ ပနေတ္ထ အာသယတော ပယောဂတော စ ဒုဝိဓာ ပရဟိတပဋိပတ္တိ, တိဝိဓာ စ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ပကာသိတာ ဟောတိ, ကထံ? "ကရုဏာသီတလဟဒယ"န္တိ ဧတေန အာသယတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ, သမ္မာဂဒနတ္ထေန သုဂတ-သဒ္ဒေန ပယောဂတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ, "ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမံ ဂတိဝိမုတ္တ"န္တိ ဧတေဟိ စတုသစ္စပဋိဝေဓတ္ထေန စ သုဂတ-သဒ္ဒေန တိဝိဓာပိ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ, အဝသိဋ္ဌတ္ထေန တေန "ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ"န္တိ ဧတေန စ သဗ္ဗာပိ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ပရဟိတပဋိပတ္တိ ပကာသိတာ ဟောတီတိ။

အထ ဝါ တီဟိ အာကာရေဟိ ဘဂဝတော ထောမနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဟေတုတော ဖလတော ဥပကာရတော စ။ တတ္ထ **ဟေတု** မဟာကရုဏာ, သာ ပဌမပဒေန ဒဿိတာ။ **ဖလံ** စတုဗ္ဗိဓံ ဉာဏသမ္ပဒါ ပဟာနသမ္ပဒါ အာနုဘာဝသမ္ပဒါ ရူပကာယသမ္ပဒါ စာတိ။ တာသု ဉာဏပဟာနသမ္ပဒါ ဒုတိယပဒေန သစ္စပဋိဝေဓတ္ထေန စ သုဂတ-သဒ္ဒေန ပကာသိတာ ဟောန္တိ, အာနုဘာဝသမ္ပဒါ ပန တတိယပဒေန, ရူပကာယသမ္ပဒါ ယထာဝုတ္တကာယဂမနသောဘနတ္ထေန သုဂတ-သဒ္ဒေန လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပါရိပူရိယာ ဝိနာ တဒဘာဝတော ။ **ဥပကာရော** အနန္တရံ အဗာဟိရံ ကရိတွာ တိဝိဓယာနမုခေန ဝိမုတ္တိဓမ္မဒေသနာ။ သော သမ္မာဂဒနတ္ထေန သုဂတ-သဒ္ဒေန ပကာသိတော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ "ကရုဏာသီတလဟဒယ"န္တိ ဧတေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ မူလံ ဒဿေတိ။ မဟာကရုဏာယ သဉ္စောဒိတမာနသော ဟိ ဘဂဝါ သံသာရပင်္ကတော သတ္တာနံ သမုဒ္ဓရဏတ္ထံ ကတာဘိနီဟာရော အနုပုဗ္ဗေန ပါရမိယော ပူရေတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဓိဂတောတိ ကရုဏာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ မူလံ။ "ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ"န္တိ ဧတေန သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ဒဿေတိ။ အနာဝရဏဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္ဟိ မဂ္ဂဉာဏံ, မဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ အနာဝရဏဉာဏံ သမ္မာသမ္ဗောဓီတိ ဝုစ္စတီတိ။ သမ္မာဂမနတ္ထေန သုဂတ-သဒ္ဒေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ လီနုဒ္ဓစ္စပတိဋ္ဌာနာယူဟနကာမသုခလ္လိကတ္တကိလမထာနုယောဂ-သဿတုစ္ဆေဒာဘိနိဝေသာဒိ-အန္တဒွယရဟိတာယ ကရုဏာပညာပရိဂ္ဂဟိတာယ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ ပကာသနတော သုဂတ-သဒ္ဒဿ။ ဣတရေဟိ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပဓာနာပ္ပဓာနဘေဒံ ပယောဇနံ ဒဿေတိ။ သံသာရမဟောဃတော သတ္တသန္တာရဏဉ္စေတ္ထ ပဓာနံ ပယောဇနံ, တဒညမပ္ပဓာနံ။ တေသု ပဓာနေန ပရဟိတပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ, ဣတရေန အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိံ, တဒုဘယေန အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နာဒီသု စတူသု ပုဂ္ဂလေသု ဘဂဝတော စတုတ္ထပုဂ္ဂလဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေန စ အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျဘာဝံ, ဥတ္တမဝန္ဒနီယဘာဝံ, အတ္တနော စ ဝန္ဒနကိရိယာယ ခေတ္တင်္ဂတဘာဝံ ဒဿေတိ။

ဧတ္ထ စ ကရုဏာဂဟဏေန လောကိယေသု မဟဂ္ဂတဘာဝပ္ပတ္တာသာဓာရဏဂုဏဒီပနတော ဘဂဝတော သဗ္ဗလောကိယဂုဏသမ္ပတ္တိ ဒဿိတာ ဟောတိ, ပညာဂဟဏေန သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနမဂ္ဂဉာဏဒီပနတော သဗ္ဗလောကုတ္တရဂုဏသမ္ပတ္တိ။ တဒုဘယဂ္ဂဟဏသိဒ္ဓော ဟိ အတ္ထော "သနရာမရလောကဂရု"န္တိအာဒိနာ ဝိပဉ္စီယတီတိ။ ကရုဏာဂဟဏေန စ ဥပဂမနံ နိရုပက္ကိလေသံ ဒဿေတိ, ပညာဂဟဏေန အပဂမနံ။ တထာ ကရုဏာဂဟဏေန လောကသမညာနုရူပံ ဘဂဝတော ပဝတ္တိံ ဒဿေတိ လောကဝေါဟာရဝိသယတ္တာ ကရုဏာယ, ပညာဂဟဏေန သမညာယ အနတိဓာဝနံ။ သဘာဝါနဝဗောဓေန ဟိ ဓမ္မာနံ သမညံ အတိဓာဝိတွာ သတ္တာဒိပရာမသနံ ဟောတီတိ။ တထာ ကရုဏာဂဟဏေန မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဝိဟာရံ ဒဿေတိ, ပညာဂဟဏေန တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏံ စတုသစ္စဉာဏံ စတုပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏံ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏံ, ကရုဏာဂဟဏေန မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏဿ ဂဟိတတ္တာ သေသာသာဓာရဏဉာဏာနိ ဆ အဘိညာ အဋ္ဌသု ပရိသာသု အကမ္ပနဉာဏာနိ ဒသ ဗလာနိ စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ သောဠသ ဉာဏစရိယာ အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ စတုစတ္တာလီသ ဉာဏဝတ္ထူနိ သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနီတိ ဧဝမာဒီနံ အနေကေသံ ပညာပဘေဒါနံ

ဝသေန ဉာဏစာရံ ဒဿေတိ။ တထာ ကရုဏာဂဟဏေန စရဏသမ္ပတ္တိံ, ပညာဂဟဏေန ဝိဇ္ဇာသမ္ပတ္တိံ။ ကရုဏာဂဟဏေန အတ္တာဓိပတိတာ, ပညာဂဟဏေန ဓမ္မာဓိပတိတာ။ ကရုဏာဂဟဏေန လောကနာထဘာဝေါ, ပညာဂဟဏေန အတ္တနာထဘာဝေါ။ တထာ ကရုဏာဂဟဏေန ပုဗ္ဗကာရိဘာဝေါ, ပညာဂဟဏေန ကတညုတာ။ ကရုဏာဂဟဏေန အပရန္တပတာ, ပညာဂဟဏေန အနတ္တန္တပတာ။ ကရုဏာဂဟဏေန ဝါ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မသိဒ္ဓိ, ပညာဂဟဏေန ဗုဒ္ဓဘာဝသိဒ္ဓိ။ တထာ ကရုဏာဂဟဏေန ပရေသံ တာရဏံ, ပညာဂဟဏေန သယံ တာရဏံ။ တထာ ကရုဏာဂဟဏေန သဗ္ဗသတ္တေသု အနုဂ္ဂဟစိတ္တတာ, ပညာဂဟဏေန သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိရတ္တစိတ္တတာ ဒဿိတာ ဟောတိ။

သဗ္ဗေသဉ္စ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ကရုဏာ အာဒိ တန္နိဒါနဘာဝတော, ပညာ ပရိယောသာနံ တတော ဥတ္တရိ ကရဏီယာဘာဝတော။ ဣတိ အာဒိပရိယောသာနဒဿနေန သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ တထာ ကရုဏာဂဟဏေန သီလက္ခန္ဓပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဓိက္ခန္ဓော ဒဿိတော ဟောတိ။ ကရုဏာနိဒါနဉှိ သီလံ တတော ပါဏာတိပါတာဒိဝိရတိပ္ပဝတ္တိတော, သာ စ ဈာနတ္တယသမ္ပယောဂိနီတိ။ ပညာဝစနေန ပညာက္ခန္ဓော။ သီလဉ္စ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ အာဒိ, သမာဓိ မဇ္ဈေ, ပညာ ပရိယောသာနန္တိ ဧဝမ္ပိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏဒဿနေန သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ နယတော ဒဿိတတ္တာ။ ဧသော ဧဝ ဟိ နိရဝသေသတော ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ဒဿနုပါယော, ယဒိဒံ နယဂ္ဂါဟဏံ, အညထာ ကော နာမ သမတ္ထော ဘဂဝတော ဂုဏေ အနုပဒံ နိရဝသေသတော ဒဿေတုံ။ တေနေဝါဟ –

“ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊
ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊
ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ”တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀၄; ၃.၁၄၁; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၄၂၅; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၅၃; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၄.၅; စရိယာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ၊ ပကိဏ္ဏကကထာ; အပ. ၂.၇.၂၀) –

တေနေဝ စ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေနပိ ဗုဒ္ဓဂုဏပရိစ္ဆေဒနံ ပတိ အနုယုတ္တေန “နော ဟေတံ, ဘန္တေ”တိ ပဋိက္ခိပိတွာ “အပိ စ မေ, ဘန္တေ, ဓမ္မန္ဝယော ဝိဒိတော”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၆) ဝုတ္တံ။

၂. ဧဝံ သင်္ခေပေန သကလသဗ္ဗညုဂုဏေဟိ ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝိတွာ ဣဒါနိ သဒ္ဓမ္မံ ထောမေတုံ **“ဗုဒ္ဓေါပိ”**တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဗုဒ္ဓေါ**တိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ **ဗုဒ္ဓဘာဝ**န္တိ ကမ္မနိဒ္ဒေသော။ **ဘာဝေတွာ သစ္ဆိကတွာ**တိ စ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသော။ **ယ**န္တိ အနိယမတော ကမ္မနိဒ္ဒေသော။ **ဥပဂတော**တိ အပရကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသော။ **ဝန္ဒေ**တိ ကိရိယာနိဒ္ဒေသော။ **တ**န္တိ နိယမနံ။ **ဓမ္မ**န္တိ ဝန္ဒနကိရိယာယ ကမ္မနိဒ္ဒေသော။ **ဂတမလံ အနုတ္တရ**န္တိ စ တဗ္ဗိသေသနံ။

တတ္ထ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒဿ တာဝ – “ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ”တိအာဒိနာ နိဒ္ဒေသနယေန (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ပါရာယနတ္ထုတိဂါထာနိဒ္ဒေသ ၉၇) အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ ဝါ သဝါသနာယ အညာဏနိဒ္ဒါယ အစ္စန္တဝိဂမတော, ဗုဒ္ဓိယာ ဝါ ဝိကသိတဘာဝတော ဗုဒ္ဓဝါတိ **ဗုဒ္ဓေါ** ဇာဂရဏဝိကသနတ္ထဝသေန။ အထ ဝါ ကဿစိပိ ဉေယျဓမ္မဿ အနဝဗုဒ္ဓဿ အဘာဝေန ဉေယျဝိသေသဿ ကမ္မဘာဝေန အဂ္ဂဟဏတော ကမ္မဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝေန အဝဂမနတ္ထဝသေနေဝ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော လဗ္ဘတီတိ ဗုဒ္ဓဝါတိ **ဗုဒ္ဓေါ** ယထာ “ဒိက္ခိတော န ဒဒါတီ”တိ။ အတ္ထတော ပန ပါရမိတာပရိဘာဝိတော သယမ္ဘုဉာဏေန သဟ ဝါသနာယ ဝိဟတဝိဒ္ဓသ္တနိရဝသေသကိလေသော မဟာကရုဏာ သဗ္ဗညုတညာဏာဒိအပရိမေယျဂုဏဂဏာဓာရော ခန္ဓသန္တာနော ဗုဒ္ဓေါ။ ယထာဟ – “ဗုဒ္ဓေါတိ ယော သော ဘဂဝါ သယမ္ဘူ အနာစရိယကော ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု သာမံ သစ္စာနိ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ။ တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော ဗလေသု စ ဝသီဘာဝ”န္တိ (မဟာနိ. ၁၉၂)။ **အပိ**-သဒ္ဒေါ သမ္ဘာဝနေ။ တေန “ဧဝံ ဂုဏဝိသေသယုတ္တော သောပိ နာမ ဘဂဝါ”တိ ဝက္ခမာနဂုဏေ ဓမ္မေ သမ္ဘာဝနံ ဒီပေတိ။ **ဗုဒ္ဓဘာဝ**န္တိ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ။ **ဘာဝေတွာ**တိ ဥပ္ပါဒေတွာ ဝဍ္ဎေတွာ စ။ **သစ္ဆိကတွာ**တိ ပစ္စက္ခံ ကတွာ။ **ဥပဂတော**တိ ပတ္တော, အဓိဂတောတိ အတ္ထော။ ဧတဿ “ဗုဒ္ဓဘာဝ”န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **ဂတမလ**န္တိ ဝိဂတမလံ, နိဒ္ဒောသန္တိ အတ္ထော။ **ဝန္ဒေ**တိ ပဏမာမိ, ထောမေမိ ဝါ။ **အနုတ္တရ**န္တိ ဥတ္တရရဟိတံ, လောကုတ္တရန္တိ အတ္ထော။ **ဓမ္မ**န္တိ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပါယတော စ သံသာရတော စ အပတမာနေ ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော**။

အယဥ္ေဟတ္ထ သင္ေခပေတ္တော – ဧဝံ ဝိဝိဓဂုဏဂဏသမန္နာဂတော ဗုဒ္ဓေပိ ဘဂဝါ ယံ အရိယမဂ္ဂသင္ခါတံ ဓမ္မံ ဘာဝေတ္ဝာ ဖလနိဗ္ဗာနသင္ခါတံ ပန ဓမ္မံ သစ္ဆိကတ္ဝာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဓိဂတော, တမေဝံ ဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ဗုဒ္ဓဘာဝဟေတုဘူတံ သဗ္ဗဒောသမလရဟိတံ အတ္တနော ဥတ္တရိတရာဘာဝေန အနုတ္တရံ ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မံ နမာမီတိ။ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မဿပိ တပ္ပကာသနတ္တာ ဣဓ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ ဝါ "အဘိဓမ္မနယသမုဒ္ဒံ အဓိဂစ္ဆိ, တီဏိ ပိဋကာနိ သမ္မသီ"တိ စ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တတ္တာ ပရိယတ္တိဓမ္မဿပိ သစ္ဆိကိရိယသမ္မသနပရိယာယော လဗ္ဘတီတိ သောပိ ဣဓ ဝုတ္တော ဧဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တထာ "ယံ ဓမ္မံ ဘာဝေတ္ဝာ သစ္ဆိကတ္ဝာ"တိ စ ဝုတ္တတ္တာ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မဘူတာဟိ ပါရမိတာဟိ သဟ ပုဗ္ဗဘာဂေ အဓိသီလသိက္ခာဒယောပိ ဣဓ ဓမ္မ-သဒ္ဒေန သင်္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တာပိ ဟိ မလပဋိပက္ခတာယ ဂတမလာ အနညသာဓာရဏတာယ အနုတ္တရာ စာတိ။ တထာ ဟိ သတ္တာနံ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏတ္ထာယ ကတမဟာဘိနီဟာရော မဟာကရုဏာဓိဝါသပေသလဇ္ဈာသယော ပညာဝိသေသပရိယောဒါတနိမ္မလာနံ အနဒမသညမာဒီနံ ဥတ္တမဓမ္မာနံ သတသဟဿာဓိကာနိ ကပ္ပာနံ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ သက္ကစ္စံ နိရန္တရံ နိရဝသေသာနံ ဘာဝနာပစ္စက္ခကရဏေဟိ ကမ္မာဒီသု အဓိဂတဝသိဘာဝေ အစ္ဆရိယာစိန္တေယျမဟာနုဘာဝေ အဓိသီလာဓိစိတ္တာနံ ပရမုက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တော ဘဂဝါ ပစ္စယာကာရေ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿမုခေန မဟာဝဇိရဉာဏံ ပေသေတ္ဝာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ။

ဧတ္ထ စ "ဘာဝေတ္ဝာ"တိ ဧတေန ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ, "သစ္ဆိကတ္ဝာ"တိ ဧတေန ဝိမုတ္တိသမ္ပဒာယ။ တထာ ပဌမေန ဈာနသမ္ပဒာယ, ဒုတိယေန ဝိမောက္ခသမ္ပဒာယ။ ပဌမေန ဝါ သမာဓိသမ္ပဒာယ, ဒုတိယေန သမာပတ္တိသမ္ပဒာယ။ အထ ဝါ ပဌမေန ခယဉာဏဘာဝေန, ဒုတိယေန အနုပ္ပါဒဉာဏဘာဝေန။ ပုရိမေန ဝါ ဝိဇ္ဇူပမတာယ, ဒုတိယေန ဝဇိရူပမတာယ။ ပုရိမေန ဝါ ဝိရာဂသမ္ပတ္တိယာ, ဒုတိယေန နိရောဓသမ္ပတ္တိယာ။ တထာ ပဌမေန နိယျာနဘာဝေန, ဒုတိယေန နိဿရဏဘာဝေန။ ပဌမေန ဝါ ဟေတုဘာဝေန, ဒုတိယေန အသင်္ခတဘာဝေန။ ပဌမေန ဝါ ဒဿနဘာဝေန, ဒုတိယေန ဝိဝေကဘာဝေန။ ပဌမေန ဝါ အဓိပတိဘာဝေန, ဒုတိယေန အမတဘာဝေန ဓမ္မံ ထောမေတိ။ အထ ဝါ "ယံ ဓမ္မံ ဘာဝေတ္ဝာ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ဥပဂတော"တိ ဧတေန သွာက္ခာတတာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ, "သစ္ဆိကတ္ဝာ"တိ ဧတေန သန္ဒိဋ္ဌိကတာယ။ တထာ ပုရိမေန အကာလိကတာယ, ပစ္ဆိမေန ဧဟိပဿိကတာယ။ ပုရိမေန ဝါ ဩပနေယျိကတာယ, ပစ္ဆိမေန ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗတာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ။ "ဂတမလ"န္တိ ဣမိနာ သံကိလေသာဘာဝဒီပနေန ဓမ္မဿ ပရိသုဒ္ဓတံ ဒဿေတိ။ "အနုတ္တရ"န္တိ ဧတေန အညဿ ဝိသိဋ္ဌဿ အဘာဝဒီပနေန ဝိပုလပရိပုဏ္ဏတံ။ ပဌမေန ဝါ ပဟာနသမ္ပဒံ ဓမ္မဿ ဒဿေတိ, ဒုတိယေန သဘာဝသမ္ပဒံ။ ဘာဝေတဗ္ဗတာယ ဝါ ဓမ္မဿ ဂတမလဘာဝေါ ယောဇေတဗ္ဗော။ ဘာဝနာဖလေန ဟိ သော အေသာနံ သမုဂ္ဃာတကော ဟောတီတိ။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဘာဝေန အနုတ္တရဘာဝေါ ယောဇေတဗ္ဗော။ သစ္ဆိကိရိယာနိဗ္ဗတ္တိတော ဟိ တတုတ္တရိကရဏီယာဘာဝတော အနညသာဓာရဏတာယ အနုတ္တရောတိ။ တထာ "ဘာဝေတ္ဝာ"တိ ဧတေန သဟ ပုဗ္ဗဘာဂသီလာဒီဟိ သေက္ခာ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ "သစ္ဆိကတ္ဝာ"တိ ဧတေန သဟ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ အသေက္ခာ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓာ ဒဿိတာ ဟောန္တီတိ။

၃. ဧဝံ သင်္ခေပေနေဝ သဗ္ဗဓမ္မဂုဏေဟိ သဒ္ဓမ္မံ အဘိတ္ထဝိတ္ဝာ ဣဒါနိ အရိယသံဃံ ထောမေတုံ **"သုဂတဿ ဩရသာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သုဂတဿ** တိ သမ္ဗန္ဓနိဒ္ဒေသော ။ တဿ "ပုတ္တာန"န္တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော ။ **ဩရသာန**န္တိ ပုတ္တဝိသေသနံ။ **မာရသေနမထနာန**န္တိ ဩရသပုတ္တဘာဝေ ကာရဏနိဒ္ဒေသော။ တေန ကိလေသပဟာနမေဝ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တဘာဝေ ကာရဏံ အနုဇာနာတီတိ ဒဿေတိ။ **အဋ္ဌန္န** န္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒနိဒ္ဒေသော။ တေန စ သတိပိ တေသံ သတ္တဝိသေသဘာဝေန အနေကသဟဿသင်္ချာဘာဝေ ဣမံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒံ နာတိဝတ္တန္တီတိ ဒဿေတိ မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌဘာဝါနတိဝတ္တနတော။ **သမူဟ**န္တိ သမုဒာယနိဒ္ဒေသော။ **အရိယသံဃ** န္တိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသင်္ဃာတဘာဝနိဒ္ဒေသော။ တေန အသတိပိ အရိယပုဂ္ဂလာနံ ကာယသာမဂ္ဂိယံ အရိယသံဃဘာဝံ ဒဿေတိ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတဘာဝတော။

တတ္ထ ဥရသိ ဘဝါ ဇာတာ သံဝဍ္ဎာ စ ဩရသာ။ ယထာ ဟိ သတ္တာနံ ဩရသပုတ္တာ အတ္တဇာတတာယ ပိတု သန္တကဿ အယျဇ္ဇဿ ဝိသေသေန ဘာဂိနော ဟောန္တိ, ဧဝမေတေပိ အရိယပုဂ္ဂလာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဓမ္မဿဝန

န္တေ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတတာယ ဘဂဝတော သန္တကဿ ဝိမုတ္တိသုခဿ အရိယဓမ္မရတနဿ စ ကေန္တဘာဂိ နောတိ ဩရသာ ဝိယ **ဩရသာ**။ အထ တ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာနုဘာဝေနေဝ အရိယဘူမိ ဩက္ကမမာနာ ဩက္ကန္တာ စ အရိယသာဝကာ ဘဂဝတော ဥရေန တယာမဇနိတာဘိဇာတိတာယ နိပ္ပရိယာယေန ဩရသာ ပုတ္တာတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ။ သာဝကေဟိ ပဝတ္တိယမာနာပိ ဟိ ဓမ္မဒေသနာ ''ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာ''ဣစ္စေဝ ဝုစ္စတိ တမ္မူလိကတ္တာ လက္ခဏာဒိဝိသေသာဘာဝတော စ။

ယဒိပိ အရိယသာဝကာနံ အရိယမဂ္ဂဓိဂမသမယေ ဘဂဝတော ဝိယ တဒန္တရာယကရဏတ္ထံ ဒေဝပုတ္တမာရော, မာရတဟိနီ တ န ကေန္တေန အပသာဒေတိ, တေဟိ ပန အပသာဒေတဗ္ဗတာယ ကာရဏေ ဝိမထိတေ တေပိ ဝိမထိတာ ဧဝ နာမ ဟောန္တီတိ အာဟ **''မာရသေနမထနာန''**န္တိ။ ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ ''မာရမာရသေနမထနာန''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **မာရသေနမထနာန**န္တိ ဧကဒေသသရူပေကသေသော ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ တ ခန္ဓာဘိသင္ခါရမာရာနံ ဝိယ ဒေဝပုတ္တမာရဿပိ ဂုဏမာရဏေ သဟာယဘာဝူပဂမနတော ကိလေသဗလကာယော ''သေနာ''တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ ''ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာ''တိအာဒိ (သု. နိ. ၄၃၈)။ သာ စ တေဟိ ဒိယမုသဟဿဘာဇော, အနန္တဘာဇော တ ကိလေသတဟိနီ သတိဓမ္မဝိစယဝီရိယသမထာဒိဂုဏပဟရဏေဟိ ဩဓိသော ဝိမထိတာ ဝိဟတာ ဝိဒ္ဓဿ္တာ စာတိ **မာရသေနမထနာ,** အရိယသာဝကာ။ ဧတေန တေသံ ဘဂဝတော အနုဇာတပုတ္တတံ ဒဿေတိ။

အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ, အနယေ န ဣရိယနတော, အယေ စ ဣရိယနတော **အရိယာ** နိရုတ္တိနယေန။ အထ တ သဒေဝကေန လောကေန သရဏန္တိ အရဏီယတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော, ဥပဂတာနဉ္စ တဒတ္ထသိဒ္ဓိတော **အရိယာ**။ အရိယာနံ သင်္ဃောတိ **အရိယသင်္ဃော**။ အရိယော စ သော သင်္ဃော စာတိ တ **အရိယသင်္ဃော**။ ဘဂဝတော အပရဘာဂေ ဗုဒ္ဓဓမ္မရတနာနမ္ပိ သမဓိဂမော သင်္ဃရတနာဓီနောတိ အဿ အရိယသင်္ဃဿ ဗဟူပကာရတံ ဒဿေတုံ ဣဓေဝ **''သိရသာ ဝန္ဒေ''** တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧတ္တ စ ''သုဂတဿ ဩရသာနံ ပုတ္တာန''န္တိ ဧတေန အရိယသင်္ဃဿ ပဘဝသမ္ပဒံ ဒဿေတိ, ''မာရသေ နမထနာန''န္တိ ဧတေန ပဟာနသမ္ပဒံ သကလသံကိလေသပဟာနဒီပနတော, ''အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟ''န္တိ ဧတေန ဉာဏသ မ္ပဒံ မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌဘာဝဒီပနတော။ ''အရိယသင်္ဃ''န္တိ ဧတေန ပဘာဝသမ္ပဒံ ဒဿေတိ သဗ္ဗသင်္ဃာနံ အဂ္ဂဘာဝဒီပ နတော။ အထ တ **သုဂတဿ ဩရသာနံ ပုတ္တာန** န္တိ အရိယသင်္ဃဿ ဝိသုဒ္ဓနိဿယဘာဝဒီပနံ။ **မာရသေနမထ နာန**န္တိ သမ္မာဥဇုဉာယသာမိစိပ္ပဋိပန္နဘာဝဒီပနံ။ **အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟ** န္တိ အာဟုနေယျာဒိဘာဝဒီပနံ။ **အရိယသင်္ဃ** န္တိ အနုတ္တရပုညခေတ္တဘာဝဒီပနံ။ တထာ ''သုဂတဿ ဩရသာနံ ပုတ္တာန''န္တိ ဧတေန အရိယသင်္ဃဿ လောကု တ္တရသရဏဂမနသဘာဝံ ဒီပေတိ။ လောကုတ္တရသရဏဂမနေန ဟိ တေ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တာ ဇာတာ။ ''မာရသေ နမထနာန''န္တိ ဧတေန အဘိနီဟာရသမ္ပဒာယ သိဒ္ဓံ ပုဗ္ဗဘာဂေ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ။ ကတာဘိနီဟာရာ ဟိ သမ္မာ ပဋိပန္နာ မာရံ မာရပရိသံ တ အဘိဝိဇိနန္တိ။ ''အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟ''န္တိ ဧတေန ပဋိဝိဒ္ဓဿ္တဝိပက္ခေ သေက္ခာသေက္ခ ဓမ္မေ ဒဿေတိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန မဂ္ဂဖလဓမ္မာနံ ပကာသိတတ္တာ။ ''အရိယသင်္ဃ''န္တိ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျဘာ ဝံ ဒဿေတိ။ သရဏဂမနဉ္စ သာဝကာနံ သဗ္ဗဂုဏာနံ အာဒိ, သပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာ သေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒယော မဇ္ဈေ, အ သေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒယော ပရိယောသာနန္တိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏာ သင်္ခေပတော သဗ္ဗေ အရိယသင် ဃဂုဏာ ပကာသိတာ ဟောန္တိ။

၄. ဧဝံ ကထာတ္တယေန သင်္ခေပတော သကလဂုဏသံကိတ္တနမုခေန ရတနတ္တယဿ ပဏာမံ ကတွာ ဣဒါနိ တံ နိပစ္စကာရံ ယထာဓိပ္ပေတေ ပယောဇနေ ပရိဏာမေန္တော **''ဣတိ မေ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ရတိဇနနဋ္ဌေန **ရတနံ,** ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃာ။ တေသဥ္ဟိ ''ဣတိပိ သော ဘဂဝ''တိအာဒိနာ ယထာဘူတဂုဏေ အာဝဇ္ဇေန္တဿ အမတာဓိဂမဟေ တုဘူတံ အနပ္ပကံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယထာဟ –

''ယသ္မိံ, မဟာနာမ, သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂ ပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒောသပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, ဥဇုဂ တမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ တထာဂတံ အာရဗ္ဘ။ ဥဇုဂတစိတ္တော ခော ပန, မဟာနာမ, အရိ

ယသာဝကော လဘတိ အတ္ထဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မူပသံဟိတံ ပါမောဇ္ဇံ, ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတီ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၆.၁၀; ၁၁.၁၁)။

စိတ္တီကတာဒိဘာဝေ တ ရတနဋ္ဌော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

''စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃဉ္စ၊ အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ။
အနောမသတ္တပရိဘောဂံ၊ ရတနံ တေန ဝုစ္စတီ''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၃; ခု. ပါ. အဋ္ဌ. ၆.၃; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂၂၆; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၅၀) –

စိတ္တီကတဘာဝါဒယော စ အနညသာဓာရဏာ ဗုဒ္ဓါဒီသု ဧဝ လဗ္ဘန္တီတိ။

ဝန္ဒနာဝ **ဝန္ဒနာမယံ** ယထာ ''အနုမယံ သီလမယ''န္တိ။ ဝန္ဒနာ စေတ္ထ ကာယဝါစာစိတ္တေဟိ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဂုဏနိန္နတာ, ထောမနာ ဝါ။ ပုဇ္ဇဘဝဖလနိဗ္ဗတ္တနတော **ပုညံ,** အတ္တနော သန္တာနံ ပုနာတီတိ ဝါ။ **သုဝိဟတန္တရာယော**တိ။ သုဋ္ဌု ဝိဟတန္တရာယော။ ဧတေန အတ္တနော ပသာဒသမ္ပတ္တိယာ, ရတနတ္တယဿ စ ခေတ္တဘာဝသမ္ပတ္တိယာ တံ ပုညံ အတ္ထပ္ပကာသနဿ ဥပဃာတကဥပဒ္ဒဝါနံ ဝိဟနနေ သမတ္ထန္တိ ဒဿေတိ။ **ဟုတွာ**တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ။ တဿ ''အတ္ထံ ပကာသယိဿာမီ''တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **တဿာ** တိ ယံ ရတနတ္တယဝန္ဒနာမယံ ပုညံ, တဿ။ **အာနုဘာဝေနာ**တိ ဗလေန။

**၅.** ဧဝံ ရတနတ္တယဿ နိပစ္စကာရေ ပယောဇနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ယဿာ ဓမ္မဒေသနာယ အတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတုကာမော, တဿာ တာဝ ဂုဏာဘိတ္ထဝနဝသေန ဥပညာပနတ္ထံ **''သံယုတ္တဝဂ္ဂပဋိမဏ္ဍိတဿာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ဒေဝတာသံယုတ္တာဒိသံယုတ္တေဟိ စေဝ နဠဝဂ္ဂါဒိဝဂ္ဂေဟိ စ ဝိဘူသိတဿာတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ''သံယုတ္တ''န္တိ ''သံယောဂေ''တိ စ အတ္ထတော ဧကံ။ ကောယံ သံယုတ္တံ? သုတ္တဝဂ္ဂါနံ။ ယထာ ဟိ ဗ္ယဉ္ဇနသမုဒါယော ပဒံ, ဧဝံ အတ္ထေသု စ ကတာဝဓိကော ပဒသမုဒါယော တဂ္ဂံ, တဂ္ဂသမုဒါယော သုတ္တံ, သုတ္တသမုဒါယေ ဝဂ္ဂေတိ သမညာ, တထာ သုတ္တဝဂ္ဂသမုဒါယေ သံယုတ္တသမညာ။ သံယုဇ္ဇန္တီတိ ဧတ္ထ သုတ္တဝဂ္ဂါတိ **သံယုတ္တံ**။ ယဒိပိ အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမုဒါယော နာမ ပရမတ္ထတော နတ္ထိ, အဝယဝေ ဧဝ တံတံသန္နိဝေသဝိသိဋ္ဌေ ဥပာဒါယ ပဒါဒိသမညာ ဝိယ သုတ္တဝဂ္ဂသမညာ သံယုတ္တသမညာ အာဂမသမညာ စ, တထာပိ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနောပိ သမုဒါယော ဗုဒ္ဓိပရိကပ္ပိတရူပေန ဝိဇ္ဇမာနော ဝိယ ဂယှမာနော အဝယဝါနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန ဝောဟရီယတိ ယထာ ''ရုက္ခေ သာခါ''တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''သံယုတ္တဝဂ္ဂပဋိမဏ္ဍိတဿာ''** တိ။

နနု သံယုတ္တဝဂ္ဂေ ဧဝ အာဂမော, တဿ ပန ကေဟိ မဏ္ဍနန္တိ? န စောဒေတဗ္ဗမေတံ။ ဘဝတိ ဟိ အဘိန္နေပိ ဝတ္ထုသ္မိံ ယထာဓိပ္ပေတဝိသေသာဝဗောဓနေတော ဘေဒကသမုဒါစာရော ယထာ ''သိလာပုတ္တကဿ သရီရ''န္တိ။ အာဂမိဿန္တိ ဧတ္ထ, ဧတေန, ဧတသ္မာ တ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒယောတိ **အာဂမော,** အာဒိကလျာဏာဒိဂုဏသမ္ပတ္တိယာ ဥတ္တမဋ္ဌေန တံတံအဘိပတ္ထိတသမိဒ္ဓိဟေတုတာယ ပဏ္ဍိတေဟိ ဝရိတဗ္ဗတော **ဝရော,** အာဂမော စ သော ဝရော စာတိ **အာဂမဝရော**။ အာဂမသမ္မတေဟိ ဝါ ဝရောတိ **အာဂမဝရော,** သံယုတ္တော စ သော အာဂမဝရော စာတိ **သံယုတ္တာဂမဝရော,** တဿ။ ဗုဒ္ဓါနံ အနုဗုဒ္ဓါ **ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါ,** ဗုဒ္ဓါနံ သစ္စပဋိဝေဓံ အနုဂမ္မ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စာ အဂ္ဂသာဝကာဒယော အရိယာ။ တေဟိ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဂုဏသံဝဏ္ဏနာနံ ဝသေန **သံဝဏ္ဏိတဿ** ။

အထ တ ဗုဒ္ဓါ စ အနုဗုဒ္ဓါ စ **ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါ**တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနေဝ ဟိ ဝိနယသုတ္တအဘိဓမ္မာနံ ပကိဏ္ဏကဒေသနာဒိဝသေန ယော ပဌမံ အတ္ထော ဝိဘတ္တော, သော ဧဝ ပစ္ဆာ တေသံ အတ္ထဝဏ္ဏနာဝသေန သင်္ဂီတိကာရေဟိ သင်္ဂဟံ အာရောပိတောတိ။ တွေ စ သံယုတ္တာနံ ဝဂ္ဂ သမူဟာတိ **သံယုတ္တဝဂ္ဂ,** သကထာဝဂ္ဂါဒယော။ တပ္ပရိယာပန္နတာယ သံယုတ္တေသု ဝဂ္ဂ **သံယုတ္တဝဂ္ဂ,** နဠဝဂ္ဂါဒယော။ သံယုတ္တာဝ ဝဂ္ဂ **သံယုတ္တဝဂ္ဂ** ။ တိဝိဓေပိ တေ ဧကသေသနယေန ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ **''သံယုတ္တဝဂ္ဂပဋိမဏ္ဍိတဿာ''** တိ။

တတ္ထ သကထာဝဂ္ဂေ တာဝ ကောဒသ သံယုတ္တာနိ အဋ္ဌတိံသ ဝဂ္ဂ။ နိဒါနဝဂ္ဂေ နဝ သံယုတ္တာနိ ဧကူနစတ္တာလီသ ဝဂ္ဂ။ ခန္ဓဝဂ္ဂေ ကောဒသ သံယုတ္တာနိ ဧကူနသဋ္ဌိ ဝဂ္ဂ။ သဠာယတနဝဂ္ဂေ နဝ သံယုတ္တာနိ အဋ္ဌတိံသ

ဝဂ္ဂ။ မဟာဝဂ္ဂေ ဒွတ္တိံသ သံယုတ္တာနိ အဌ္ဌစတ္တာလီသ ဝဂ္ဂါ။ ဣတိ ဒသမေတ္ထ သံယုတ္တနိကာယဂန္ထံ ပရိမာဏံ။

**ဉာဏပ္ပဘေဒဇနနတ္ထာ** တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒခန္ဓာယတနာဒိကထာဗဟုလတာယ ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယာဝိဘာဝနတော ပညာဝိဘာဂသမုပ္ပာဒကတ္ထံ။ ဣဓ ပန ''ပညာပ္ပဘေဒဇနနတ္ထာ''တိ ဒွိတယမာဂမော ထောမိတော, သံဝဏ္ဏနာသု စ ယံ အာစရိယတ္တ ပကတိ, ယဒိဒံ တံတံသံဝဏ္ဏနာနံ အာဒိတော တဿ တဿ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ ဝိသေသဂုဏကိတ္တနေန ထောမနာ။ တထာ ဟိ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီပပဉ္စသူဒနီမနောရထပူရဏီအဋ္ဌသာလိနီအာဒီသု စ ယ ထာက္ကမံ ''သဒ္ဓါဝဟဂုဏဿ, ပရဝါဒမထနဿ, ဓမ္မကထိကပုင်္ဂဝါနံ ဝိစိတ္တပဋိဘာနဇနနဿ, တဿ ဂမ္ဘီရ ဉာဏေဟိ ဩဂါဠှဿ အဘိဏှသော နာနာနယဝိစိတ္တဿ အဘိဓမ္မဿာ''တိအာဒိနာ ထောမနာ ကတာ။

၆. အတ္ထော ကထီယတိ ဧတာယာတိ **အတ္ထကထာ,** အတ္ထကထာဝ **အဋ္ဌကထာ** တ္ထ-ကာရဿ ဋ္ဌ-ကာရံ ကတွာ ယထာ ''ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော''တိ။ **အာဒိတော**တိ အာဒိမှိ ပဌမသင်္ဂီတိယံ။ ဆဠဘိညတာယ ပရမေန စိတ္တဝသိဘာ ဝေန သမန္နာဂတတ္တာ ဈာနာဒီသု ပဉ္စဝိဓဝသိတာသမ္ဘာဝတော စ **ဝသိနော,** ထေရာ မဟာကဿပာဒယော ။ တေသံ သ တေဟိ ပဉ္စဟိ။ **ယာ**တိ ယာ အဋ္ဌကထာ။ **သင်္ဂီတာ** တိ အတ္ထံ ကထေတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ''အယံ ဧတဿ အတ္ထော, အယံ ဧတဿ အတ္ထော''တိ သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တာ။ **အနုသင်္ဂီတာ စ** ယသတ္ထေရာဒီဟိ **ပစ္ဆာပိ** ဒုတိယတတိယ သင်္ဂီတီသု။ ဣမိနာ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ အာဂမနဝိသုဒ္ဓိံ ဒဿေတိ။

၇. သီဟဿ လာနတော ဂဟဏတော **သီဟဠော,** သီဟကုမာရော, တဗ္ဗံသဇာတတာယ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ခတ္တိ ယာ, တေသံ နိဝါသတာယ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပဿ စ သီဟဠဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာဘတာ**တိ ဇမ္ဗုဒီပတော အာနီတာ။ **အထာ**တိ ပစ္ဆာ။ အပရဘာဂေ ဟိ နိကာယန္တရလဒ္ဓီဟိ အသင်္ကရတ္ထံ သီဟဠဘာသာယ အဋ္ဌကထာ ဌပိတာတိ။ တေန မူလဋ္ဌကထာ သဗ္ဗသာဓာရဏာ န ဟောတီတိ ဣဒံ အတ္ထပ္ပကာသနံ ဧကန္တေန ကရဏီယန္တိ ဒဿေတိ။ တေနေတ ဟ **''ဒီပဝါသီနမတ္ထာယာ''** တိ။ ဧတ္ထ **ဒီပဝါသီနန္တိ** ဇမ္ဗုဒီပဝါသီနံ, သီဟဠဒီပဝါသီနံ တ အတ္ထာယ သီဟဠဘာသာ ယ ဌပိတာတိ ယောဇနာ။

၈. **အပနေတွာန**တိ ကဉ္စုကသဒိသံ သီဟဠဘာသံ အပနေတွာ။ **တတော**တိ အဋ္ဌကထာတော။ **အဟန္တိ** အတ္တာနံ နိ ဒ္ဒိသတိ။ **မနောရမံ ဘာသန္တိ** မာဂဓဘာသံ။ သာ ဟိ သဘာဝနိရုတ္တိဘူတာ ပဏ္ဍိတမနံ ရမယတိ။ တေနေတဟ **''တန္တိန ယာနုစ္ဆဝိက''**န္တိ, ပာဠိဂတိယာ အနုလောမိကံ ပာဠိဆာယာနုဝိဓာယိနိန္တိ အတ္ထော။ **ဝိဂတဒောသ**န္တိ အသဘာဝနိရု တ္တိဘာသန္တရရဟိတံ။

၉. **သမယံ အဝိလောမေန္တော** တိ သိဒ္ဓန္တံ အဝိရောဓေန္တော။ ဧတေန အတ္ထဒောသာဘာဝမာဟ။ အဝိရုဒ္ဓတ္တာ ဧဝ ဟိ ထေရဝါဒာပိ ဣဓ ပကာသီယိဿန္တိ။ **ထေရဝံသဒီပာန**န္တိ ထိရေဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ **ထေရာ,** မဟာကဿပာဒယော။ တေဟိ အာဂတာ အာစရိယပရမ္ပရာ **ထေရဝံသော,** တပ္ပရိယာပန္နာ ဟုတွာ အာဂမာဓိ ဂမသမ္ပန္နတ္တာ ပညာပဇ္ဇောတေန တဿ သမုဇ္ဇလနတော **ထေရဝံသဒီပာ,** မဟာဝိဟာရဝါသိနော, တေသံ။ ဝိဝိဓေ ဟိ အာကာရေဟိ နိစ္ဆီယတီတိ **ဝိနိစ္ဆယော,** ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနေသု ခီလမဒ္ဒနာကာရေန ပဝတ္တာ ဝိမတိစ္ဆေဒနီ ကထာ။ သုဋ္ဌု နိပုဏော သဏှော ဟော ဝိနိစ္ဆယော ဧတေသန္တိ **သုနိပုဏဝိနိစ္ဆယာ** ။ အထ ဝါ ဝိနိစ္ဆိနောတီတိ **ဝိနိစ္ဆယော** ဝုတ္တပ္ပ ပကာရဝိသယံ ဉာဏံ။ သုဋ္ဌု နိပုဏော ဆေကော ဝိနိစ္ဆယော ဧတေသန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဧတေန မဟာကဿပာဒိထေ ရပရမ္ပရာဂတော, တတော ဧဝ စ အဝိပရီတော သဏှော သုခုမော မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဝိနိစ္ဆယော, တဿ ပမာဏဘူ တတံ ဒဿေတိ။

၁၀. **သုဇနဿ စာ** တိ **စ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ တေန ''န ကေဝလံ ဇမ္ဗုဒီပဝါသီနမေဝ အတ္ထာယ , အထ ခေါ သာဓုဇနတောသနတ္ထဉ္စာ''တိ ဒဿေတိ။ တေန စ ''တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပဝါသီနမ္ပိ အတ္ထာယာ''တိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ ဥဂ္ဂဟဏာဒိသုကရတာယ ဧတေသမ္ပိ ဗဟုကာရတ္တာ။ **စိရဋ္ဌိတတ္ထ** န္တိ စိရဋ္ဌိတိအတ္ထံ, စိရကာလ ပ္ပဝတ္တနာယာတိ အတ္ထော။ ဣဒဉှိ အတ္ထပ္ပကာသနံ အဝိပရီတပဒဗျဉ္ဇနသုနိက္ခေပဿ အတ္ထသုနယဿ စ ဥပာယဘာဝတော သဒ္ဓမ္မဿ စိရဋ္ဌိတိယာ ပဝတ္တတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ ''ဒွေမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓ

ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ဒွေ? သုနိက္ခိတ္တဉ္စ ပဒဗျဉ္ဇနံ အတ္ထော စ သုနီတော”တိ (အ. နိ. ၂.၂၀)။

**၁၁-၁၂.** ယံ အတ္ထဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, တဿာ မဟတ္တံ ပရိဟရိတုံ **“သာဝတ္ထိပဘူတီန”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ – **“န ဣဓ ဘိယျော ဝိတ္ထာရကထံ ကရိဿာမိ, န တံ ဣဓ ဝိစာရယိဿာမီ”**တိ စ။ **သင်္ဂီတီနံ ဒွိန္န**န္တိ ဒီဃမဇ္ဈိမနိကာယာနံ။

**၁၃.** “န ဣဓ ဘိယျော ဝိတ္ထာရကထံ ကရိဿာမီ”တိ သာမညတော ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ အဝဿယံ ဒဿေတုံ **“သုတ္တာနံ ပနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

**၁၄.** ယံ အဋ္ဌကထံ ကတ္တုကာမော, တဒေကဒေသဘာဝေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဂဟေတဗ္ဗောတိ ကထိကာနံ ဥပဒေသံ ကရောန္တော တတ္ထ ဝိစာရိတဓမ္မေ ဥဒ္ဒေသဝသေန ဒဿေတိ **“သီလကထာ”**တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **သီလကထာ**တိ စာရိတ္တဝါရိတ္တာဒိဝသေန သီလဿ ဝိတ္ထာရကထာ။ **ဓုတဓမ္မာ** တိ ပိဏ္ဍပာတိကင်္ဂါဒယော တေရသ ကိလေသဓုနနကဓမ္မာ။ **ကမ္မဋ္ဌာနာနိ သဗ္ဗာနီ** တိ ပာဠိယံ အာဂတာနိ အဋ္ဌတ္တိံသ, အဋ္ဌကထာယံ ဒွေတိ နိရဝသေသာနိ ယောဂကမ္မဿ ဘာဝနာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနာနိ။ **စရိယာဝိဓာနသဟိတော**တိ ရာဂစရိယာဒီနံ သဘာဝါဒိဝိဓာနေန သဟိတော။ **ဈာနာနိ** စတ္တာရိ ရူပာဝစရဇ္ဈာနာနိ, **သမာပတ္တိယော** စတဿော အရူပသမာပတ္တိယော။ အဋ္ဌပိ ဝါ ပဋိလဒ္ဓမတ္တာနိ **ဈာနာနိ,** သမာပဇ္ဇနဝသိဘာဝပ္ပတ္တိယာ **သမာပတ္တိယော။ ဈာနာနိ** ဝါ ရူပါရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ, **သမာပတ္တိယော** ဖလသမာပတ္တိနိရောဓသမာပတ္တိယော။

**၁၅.** လောကိယလောကုတ္တရဘေဒာ ဆ အဘိညာယော **သဗ္ဗာ အဘိညာယော** ။ ဉာဏဝိဘင်္ဂါဒီသု အာဂတနယေန ဧကဝိဓာဒိနာ ပညာယ သင်္ကလေတွာ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ နိစ္ဆယော **ပညာသင်္ကလနနိစ္ဆယော** ။

**၁၆.** ပစ္စယဓမ္မာနံ ဟေတုအာဒီနံ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယာဒိဘာဝေ **ပစ္စယာကာရော,** တဿ ဒေသနာ **ပစ္စယာကာရဒေသနာ,** ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကထာတိ အတ္ထော။ သာ ပန နိကာယန္တရလဒ္ဓိသင်္ကရရဟိတတာယ သုဋ္ဌုပရိသုဒ္ဓာ, ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဿ စ သုဒုက္ကရတာယ နိပုဏာ သဏ္ဍှဟသုခုမာ, ဧကတ္တနယာဒိသဟိတာ စ တတ္ထ ဝိစာရိတာတိ အာဟ **“သုပရိသုဒ္ဓနိပုဏနယာ”** တိ။ ပဋိသမ္ဘိဒါဒီသု အာဂတနယံ အဝိဿဇ္ဇေတွာဝ ဝိစာရိတတ္တာ **အဝိမုတ္တတန္တိမဂ္ဂါ**။

**၁၇. ဣတိ ပန သဗ္ဗန္တိ** **ဣတိ**-သဒ္ဒော ပရိသမာပနေ, **ပန**-သဒ္ဒော ဝစနာလင်္ကာရေ, ဧတံ သဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **ဣဓာ**တိ ဣမိဿာ အဋ္ဌကထာယ။ **န တံ ဝိစာရယိဿာမိ** ပုနရုတ္တိဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

**၁၈.** ဣဒါနိ တဿေဝ အဝိစာရဏဿ ဧကန္တကာရဏံ နိဒ္ဒိသန္တော **“မဇ္ဈေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ “မဇ္ဈေ ဌတွာ”တိ ဧတေန မဇ္ဈဋ္ဌဘာဝဒီပနေန ဝိသေသတော စတုန္နံ အာဂမာနံ သာဓာရဏဋ္ဌကထာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ, န သုမင်္ဂလဝိလာသိနိအာဒယော ဝိယ အသာဓာရဏဋ္ဌကထာတိ ဒဿေတိ။ “ဝိသေသတော”တိ စ ဣဒံ ဝိနယာဘိဓမ္မာနမ္ပိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ယထာရဟံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဟောတိ ဧတေတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။

**၁၉. ဣစ္စေဝ** တိ ဣတိ ဧဝ။ **တမ္ပိ** တိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမ္ပိ။ **ဧတာယာ**တိ သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ။

ဧတ္ထ စ “သီဟဠဒီပံ အာဘတာ”တိအာဒိနာ အဋ္ဌကထာကရဏဿ နိမိတ္တံ ဒဿေတိ, “ဒီပတသီနမတ္ထာယ သုဇနဿ စ တုဋ္ဌတ္ထံ စိရဋ္ဌိတတ္ထဉ္စ ဓမ္မဿာ”တိ ဧတေဟိ ပယောဇနံ, “သံယုတ္တာဂမဝရဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမီ”တိ ဧတေန ပိဏ္ဍတ္ထံ, “အပနေတွာန တတောဟံ သီဟဠဘာသ”န္တိအာဒိနာ “သာဝတ္ထိပဘူတီန”န္တိအာဒိနာ “သီလကထာ”တိအာဒိနာ စ ကရဏပ္ပကာရံ။ ဟေဋ္ဌိမနိကာယေသု ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ စ ဝိစာရိတာနံ အတ္ထာနံ အဝိစာရဏမ္ပိ ဟိ ဣဓ ကရဏပ္ပကာရော ဧဝေတိ။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

# ၁. ဒေဝတာသံယုတ္တံ

## ၁. နဠဝဂ္ဂေါ

### ၁. ဩဃတရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဝိဘာဂဝန္တာနံ သဘာဝဝိဘာဝနံ ဝိဘာဂဒဿနဝသေနေဝ ဟောတီတိ ပဌမံ တာဝ သံယုတ္တဝဂ္ဂသုတ္တာဒိဝသေန သံယုတ္တာဂမဿ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **“တတ္ထ သံယုတ္တာဂမော နာမာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ ယံ ဝုတ္တံ – “သံယုတ္တာဂမဝရဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမီ”တိ, တသ္မိံ ဝစနေ။ **တတ္ထာ** တိ ဝါ “ဧတာယ အဋ္ဌကထာယ ဝိဇာနာထ သံယုတ္တနိဿိတံ အတ္ထ”န္တိ ဧတ္ထ ယံ သံယုတ္တဂ္ဂဟဏံ ကတံ, တတ္ထ။ ပဉ္စ ဝဂ္ဂါ ဧတဿာတိ **ပဉ္စဝဂ္ဂေါ**။ အဝယဝေန ဝိဂ္ဂဟော, သမုဒာယော သမာသတ္ထော။

ဣဒါနိ တံ အာဒိတော ပဌာယ သံဝဏ္ဏေတုကာမော အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ တဿ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိယံ နိက္ခိတ္တာနုက္ကမေနေဝ ပဝတ္တဘာဝံ ဒဿေတုံ, **“တဿ ဝဂ္ဂေသု သဂါထာဝဂ္ဂေါ အာဒီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယထာပစ္စယံ တတ္ထ တတ္ထ ဒေသိတတ္တာ ပညတ္တတ္တာ စ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာနံ ဓမ္မဝိနယာနံ သင်္ဂဟေတွာ ဂါယနံ ကထနံ **သင်္ဂီတိ,** မဟာဝိသယတ္တာ ပူဇနိယတ္တာ စ မဟတီ သင်္ဂီတိ **မဟာသင်္ဂီတိ** ။ ပဌမာ မဟာသင်္ဂီတိ **ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ,** တဿာ ပဝတ္တိတကာလော **ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလော,** တသ္မိံ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ။

နိဒါနာတိ ဒေသနံ ဒေသကာလာဒိဝသေန အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ကတွာ နိဒဿေတီတိ **နိဒါနံ**။ ယော လောကေ ဂန္ထဿ ဥပေါဂ္ဃာတောတိ ဝုစ္စတိ, သွာယမေတ္ထ “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိ-အာဒိကော ဂန္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ပန “သနိဒါနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေမီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၁၂၆) ဝိယ အတ္တဇ္ဈာသယာဒိဒေသနုပ္ပတ္တိဟေတု။ တေနေတမာဟ – “ဧဝံ မေ သုတန္တိ-အာဒိကံ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ **ဝုတ္တံ နိဒါနမာဒီ”** တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ယဿံ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိယံ နိက္ခိတ္တာနုက္ကမေန သံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, သာ ဝိတ္ထာရတော ဝတ္တဗ္ဗာ, သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယံ ပန အတ္တနာ ဝိတ္ထာရိတတ္တာ တတောဝ ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဣမိဿာ သံဝဏ္ဏနာယ မဟတ္တံ ပရိဟရန္တော **“သာ ပနေသာ”**တိအာဒိမာဟ။

**၁.** ဧဝံ ဗာဟိရနိဒါနေ ဝတ္တဗ္ဗံ အတိဒိသိတွာ ဣဒါနိ အဗ္ဘန္တရနိဒါနံ အာဒိတော ပဌာယ သံဝဏ္ဏေတုံ **“ယံ ပနေတ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယသ္မာ သံဝဏ္ဏနံ ကရောန္တေန သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ပဒဝိဘာဂံ ပဒတ္ထဉ္စ ဒဿေတွာ တတော ပရံ ပိဏ္ဍတ္ထာဒိဒဿနဝသေန သံဝဏ္ဏနာ ကာတဗ္ဗာ, တသ္မာ ပဒါနိ တာဝ ဒဿေန္တော **“ဧဝန္တိ နိပါတပဒ”**န္တိ-အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပဒဝိဘာဂေါ**တိ ပဒါနံ ဝိဘာဂေါ, န ပဒဝိဂ္ဂဟော။ အထ ဝါ ပဒါနိ စ ပဒဝိဘာဂေါ စ **ပဒဝိဘာဂေါ**။ ပဒဝိဂ္ဂဟော စ ပဒဝိဘာဂေါ စ **ပဒဝိဘာဂေါ**တိ ဝါ ဧကသေသဝသေန ပဒပဒဝိဂ္ဂဟာ ပဒဝိဘာဂသဒ္ဒေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ပဒဝိဂ္ဂဟော “ဇေတဿ ဝနံ ဇေတဝန”န္တိအာဒိနာ သမာသပဒေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

**အတ္ထတော** တိ ပဒတ္ထတော။ တံ ပန ပဒတ္ထံ အတ္ထုဒ္ဓါရက္ကမေန ပဌမံ ဧဝံသဒ္ဒဿ ဒဿေန္တော **“ဧဝံ သဒ္ဒေါ တာဝ”**တိအာဒိမာဟ။ **အဝဓာရဏာဒီ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣဒမတ္ထပုစ္ဆာပရိမာဏာဒိအတ္ထာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ ဟိ “ဧဝံဂတာနိ ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၃, ၁၆၅), ဧဝံဝိဓော ဧဝမာကာရော”တိ စ အာဒီသု ဣဒံ-သဒ္ဒဿ အတ္ထေ ဧဝံ-သဒ္ဒေါ။ ဂတ-သဒ္ဒေါ ဟိ ပကာရပရိယာယော, တထာ ဝိဓာကာရ-သဒ္ဒါ စ။ တထာ ဟိ ဂတဝိဓအာကာရသဒ္ဒေ လောကိယာ ပကာရတ္ထေ ဝဒန္တိ။ “ဧဝံ သု တေ သုန္ဟာတာ သုဝိလိတ္တာ ကပ္ပိတကေသမဿူ အာမုက္ကမာလာဘရဏာ ဩဒါတဝတ္ထဝသနာ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာ သမင်္ဂီဘူတာ ပရိစာရေန္တိ, သေယျထာပိ တွံ ဧတရဟိ သာစရိယကောတိ။ နော ဟိဒံ, ဘော ဂေါတမာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၈၆) ပုစ္ဆာယံ, “ဧဝံ လဟုပရိဝတ္တံ (အ. နိ. ၁.၄၈), ဧဝမာယုပရိယန္တော”တိ (ပါရာ. ၁၂) စ အာဒီသု ပရိမာဏေ။

နနု စ “ဧဝံ သု တေ သုန္ဟာတာ သုဝိလိတ္တာ, ဧဝမာယုပရိယန္တော”တိ ဧတ္ထ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ပုစ္ဆနာကာရပရိမာဏာကာရာနံ ဝုတ္တတ္တာ အာကာရတ္ထော ဧဝ ဧဝံ-သဒ္ဒေါတိ? န, ဝိသေသသဗ္ဘာဝတော။ အာကာရမတ္တဝါစကော ဟိ

ဧဝံ-သဒ္ဒော, အာကာရတ္ထောတိ အဓိပ္ပေတော ယထာ “ဧဝံ ဗျာခေါ”တိအာဒီသု, န ပန အာကာရဝိသေသတစကော။ ဧဝဥ္စ ကတွာ, “ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေန”တိအာဒီနိ (ဓ. ပ. ၅၃) ဥပမာဒီသု ဥဒာဟရဏာနိ ဥပပန္နာနိ ဟောန္တိ။ တထာ ဟိ “ယထာပိ။ပေ။ ဗဟု”န္တိ (ဓ. ပ. ၅၃)? ဧတ္ထ ပုပ္ဖရာသိဋ္ဌာနိယတော မနုဿုပပတ္တိသပ္ပုရိသူပနိဿယ-သဒ္ဓမ္မဿဝန- ယောနိသောမနသိကာရ-ဘောဂသမ္ပတ္တိအာဒိအနာဒိပုညကိရိယဟေတုသမုဒာယတော သောဘာသုဂန္ဓတာဒိဂုဏယောဂတော မာလာဂုဠသဒိသိယော ပဟူတာ ပုညကိရိယာ မရိတဗ္ဗသဘာဝတာယ မစ္စေန သတ္တေန ကတ္တဗ္ဗာတိ ဇောတိတတ္တာ ပုပ္ဖရာသိမာလာဂုဠာဝ ဥပမာ, တေသံ ဥပမာကာရော ယထာ-သဒ္ဒေန အနိယမတော ဝုတ္တောတိ “ဧဝံ-သဒ္ဒော ဥပမာကာရနိဂမနတ္ထော”တိ ဝတ္တုံ ယုတ္တံ, သော ပန ဥပမာကာရော နိယမိယမာနော အတ္ထတော ဥပမာဝ ဟောတီတိ အာဟ **“ဥပမာယံ အာဂတော”**တိ။ တထာ “ဧဝံ ဣမိနာ အာကာရေန အဘိက္ကမိတဗ္ဗ”န္တိအာဒိနာ ဥပဒိသိယမာနာယ သမဏသာရုပ္ပာယ အာကပ္ပသမ္ပတ္တိယာ ယော တတ္ထ ဥပဒိသနာကာရော, သော အတ္ထတော ဥပဒေသော ဧဝါတိ ဝုတ္တံ, **“ဧဝံ တေ။ပေ။ ဥပဒေသေ”**တိ။ တထာ “ဧဝမေတံ ဘဂဝါ, ဧဝမေတံ သုဂတာ”တိ ဧတ္ထ စ ဘဂဝတာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ အဝိပရီတတော ဇာနန္တေဟိ ကတံ တတ္ထ သံဝိဇ္ဇမာနဂုဏာနံ ပကာရေဟိ ဟံသနံ ဥဒဂ္ဂတာကရဏံ သမ္ပဟံသနံ။ ယော တတ္ထ သမ္ပဟံသနာကာရောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

**ဧဝမေဝံ ပနာယ**န္တိ ဧတ္ထ ဂရဟဏာကာရောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ, သော စ ဂရဟဏာကာရော ဝသလီတိ-အာဒိခုံသနသဒ္ဒသန္နိဓာနတော ဣဓ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ပကာသိတောတိ ဝိညာယတိ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ဥပမာကာရာဒယောပိ ဥပမာဒိဝသေန ဝုတ္တာနံ ပုပ္ဖရာသိအာဒိသဒ္ဒာနံ သန္နိဓာနတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝံ, ဘန္တေတိ ပန ဓမ္မဿ သာဓုကံ သဝနမနသိကာရေ သန္နိယောဇိတေဟိ ဘိက္ခူဟိ အတ္တနော တတ္ထ ဌိတဘာဝဿ ပဋိဇာနနဝသေန ဝုတ္တတ္တာ ဧတ္ထ ဧဝံ-သဒ္ဒော **“ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနတ္ထော”** တိ ဝုတ္တော။ တေန **ဧဝံ, ဘန္တေ** တိ သာဓု, ဘန္တေ, သုဋ္ဌု, ဘန္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဧဝဉ္စ ဝဒေဟိ** တိ ယထာဟံ ဝဒါမိ, ဧဝံ သမဏံ အာနန္ဒံ ဝဒေဟီတိ ယော ဧဝံ ဝဒနာကာရော ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗော, သော ဧဝံ-သဒ္ဒေန နိဒဿီယတီတိ **“နိဒဿနတ္ထော”** တိ ဝုတ္တောတိ။ **ဧဝံ နော**တိ ဧတ္ထာပိ နေသံ ယထာဝုတ္တဓမ္မာနံ အဟိတဒုက္ခာဝဟဘာဝေ သန္နိဋ္ဌာနဇနနတ္ထံ အနုမတိဂဟဏဝသေန “သံဝတ္တန္တိ တ နော တ, ကထံ တေ ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ ပုစ္ဆာယ ကတာယ “ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ တဒာကာရသန္နိဋ္ဌာနံ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ဝိဘာဝိတန္တိ ဝိညာယတိ။ သော ပန တေသံ ဓမ္မာနံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တနာကာရော နိယမိယမာနော အဝဓာရဏတ္ထော ဟောတီတိ အာဟ – **“ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီတိအာဒီသု အဝဓာရဏေ”** တိ။

**နာနာနယနိပုဏ**န္တိ ဧကတ္တနာနတ္တအဗျာပါရဧဝံဓမ္မတာသင်္ခါတာ, နန္ဒိယာဝဋ္ဋတိပုက္ခလသီဟဝိက္ကီဠိတအင်္ကုသဒိသာလောစနသင်္ခါတာ တ အာဓာရာဒိဘေဒဝသေန နာနာဝိဓာ နယာ **နာနာနယာ**။ နယာ တ ဟဋ္ဌိဂတိယော တာ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒ ... 

ပညတ္တိအနုပညတ္တိအာဒိဝသေန သံကိလေသဘာဂိယာဒိလောကိယာဒိတဒုဘယတေမိဿကာဒိဝသေန ကုသလာဒိဝသေန ခန္ဓာဒိဝသေန သင်္ဂဟာဒိဝသေန သမယဝိမုတ္တာဒိဝသေန ဌပနာဒိဝသေန ကုသလမူလာဒိဝသေန တိကပ္ပဋ္ဌာနာဒိဝသေန စ နာနပ္ပကာရာတိ **နာနာနယာ,** တေဟိ နိပုဏံ သဏှံ သုခုမန္တိ **နာနာနယနိပုဏံ**။ အာသယောဝ **အဇ္ဈာသယော,** တေ စ သဿတာဒိဘေဒေန တတ္ထ စ အပ္ပရဇက္ခတာဒိဘေဒေန **အနေကေ,** အတ္တဇ္ဈာသယာဒယော ဧဝ တ သမုဋ္ဌာနံ ဥပ္ပတ္တိဟေတု ဧတဿာတိ **အနေကဇ္ဈာသယသမုဋ္ဌာနံ**။ **အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္န**န္တိ အတ္ထဗျဉ္ဇနပရိပုဏ္ဏံ ဥပနေတဗ္ဗာဘာဝတော, သင်္ကာသနပကာသနဝိဝရဏဝိဘဇနဥတ္တာနီကရဏပညတ္တိဝသေန ဆဟိ အတ္ထပဒေဟိ အက္ခရပဒဗျဉ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသဝသေန ဆဟိ ဗျဉ္ဇနပဒေဟိ စ သမန္နာဂတန္တိ တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

**ဝိဝိဓပါဋိဟာရိယ**န္တိ ဧတ္ထ ပါဋိဟာရိယပဒဿ ဝစနတ္ထံ (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၁; ဣတိဝု. အဋ္ဌ. နိဒါနဝဏ္ဏနာ; ဓ. သ. မူလဋီ. ၂) “ပဋိပက္ခဟရဏတော ရာဂါဒိကိလေသာပနယနတော **ပါဋိဟာရိယ**”န္တိ ဝဒန္တိ။ ဘဂဝတော ပန ပဋိပက္ခာ ရာဂါဒယော န သန္တိ ယေ ဟရိတဗ္ဗာ, ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ အဋ္ဌဂုဏသမန္နာဂတေ စိတ္တေ ဟတပဋိပက္ခေ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပဝတ္တတိ, တသ္မာ တတ္ထ ပဝတ္တဝေါဟာရေန စ န သက္ကာ ဣဓ **“ပါဋိဟာရိယ”**န္တိ ဝတ္တုံ။ သစေ ပန မဟာကာရုဏိကဿ ဘဂဝတော ဝေနေယျဂတာ စ ကိလေသာ ပဋိပက္ခာ, တေသံ ဟရဏတော **“ပါဋိဟာရိယ”**န္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ သတိ ယုတ္တမေတံ။ အထ ဝါ ဘဂဝတော စ သာသနဿ စ ပဋိပက္ခာ တိတ္ထိယာ, တေသံ ဟရဏတော **ပါဋိဟာရိယံ**။ တေ ဟိ ဒိဋ္ဌိဟရဏဝသေန ဒိဋ္ဌိပ္ပကာသနေ အသမတ္ထဘာဝေန စ ဣဒ္ဓိအာဒေသနာနုသာသနီဟိ ဟရိတာ အပနီတာ ဟောန္တီတိ။ **ပဋီ**တိ တ အယံ သဒ္ဒော “ပစ္ဆာ”တိ ဧတဿ အတ္ထံ ဗောဓေတိ “တသ္မိံ ပဋိပဝိဋ္ဌမှိ, အညော အာဂစ္ဆိ ဗြာဟ္မဏော”တိအာဒီသု (သု. နိ. ၉၈၅; စူဠနိ. ဝတ္ထုဂါထာ ၄) ဝိယ, တသ္မာ သမာဟိတေ စိတ္တေ

တေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ ကတကိစ္စေန ပဏ္ဍာဟရိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ပဋိဟာရိယံ, အတ္တနော တ ဥပက္ကိလေ သေသု စတုတ္ထဇ္ဈာနမဂ္ဂေဟိ ဟရိတေသု ပဏ္ဍာ ဟရဏံ ပဋိဟာရိယံ, ဣဒ္ဓိအာဒေသနာနုသာသနိယော စ ဝိဂတူပက္ကိ လေသေန ကတကိစ္စေန စ သတ္တဟိတတ္ထံ ပုန ပဝတ္တေတဗ္ဗာ, ဟရိတေသု စ အတ္တနော ဥပက္ကိလေသေသု ပရသတ္တာနံ ဥပက္ကိလေသဟရဏာနိ ဟောန္တီတိ ပဋိဟာရိယာနိ ဘဝန္တိ, ပဋိဟာရိယမေဝ **ပာဋိဟာရိယံ**။ ပဋိဟာရိယေ ဝါ ဣဒ္ဓိအာဒေသနာနုသာသနိသမုဒာယေ ဘဝံ ဧကေကံ **ပာဋိဟာရိယန္တိ** ဝုစ္စတိ။ ပဋိဟာရိယံ ဝါ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ မဂ္ဂေါ စ ပဋိပက္ခဟရဏတော, တတ္ထ ဇာတံ, တသ္မိံ ဝါ နိမိတ္တဘူတေ, တတော ဝါ အာဂတန္တိ **ပာဋိဟာရိယံ**။ တဿ ပန ဣဒ္ဓိအာဒိဘေဒေန ဝိသယဘေဒေန စ ဗဟုဝိဓတ္တာ ဘဂဝတော ဒေသနာယံ လဗ္ဘမာနတ္တာ အာဟ "ဝိဝိဓပာဋိဟာရိယ"န္တိ။

**န အညထာ**တိ ဘဂဝတော သမ္မုခါ သုတာကာရတော န အညထာတိ အတ္ထော, န ပန ဘဂဝတော ဒေသိတာကာရ တော။ အစိန္တေယျာနုဘာဝါ ဟိ ဘဂဝတော ဒေသနာ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ "သဗ္ဗပ္ပကာရေန ကော သမတ္ထော ဝိညာ တုံ"န္တိ ဣဒံ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဘဝတိ, ဓာရဏဗလဒဿနဉ္စ န ဝိရုဇ္ဈတိ သုတာကာရအဝိရုဇ္ဈနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ န ဟေတ္ထ အတ္ထန္တရတာပရိဟာရော ဒ္ဝိန္နမ္ပိ အတ္ထာနံ ဧကဝိသယတ္တာ။ ဣတရထာ ထေရော ဘဂဝတော ဒေသနာယ သဗ္ဗထာ ပဋိဂ္ဂဟဏေ သမတ္ထော အသမတ္ထော စာတိ အာပဇ္ဇေယျာတိ။

"ယော ပရော န ဟောတိ, သော အတ္တာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တာယ နိယကဇ္ဈတ္တသင်္ခါတာယ သသန္တတိယာ ဝတ္တနတော တိဝိဓောပိ မေ-သဒ္ဒော ကိဉ္စာပိ ဧကသ္မိံ ဧဝ အတ္ထေ ဒိဿတိ, ကရဏသမ္ပဒာနသာမိနိဒ္ဒေသဝသေန ပန ဝိဇ္ဇမာနံ ဘေဒံ သန္ဓာယာဟ, **"မေ-သဒ္ဒော တီသု အတ္ထေသု ဒိဿတီ"** တိ။

ကိဉ္စာပိ ဥပသဂ္ဂေါ ကိရိယံ ဝိသေသေတိ, ဇောတကဘာဝတော ပန သတိပိ တသ္မိံ သုတ-သဒ္ဒော ဧဝ တံ တံ အတ္ထံ ဝဒတီတိ အနုပသဂ္ဂဿ သုတ-သဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရေ သဥပသဂ္ဂဿ ဂဟဏံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဒဿေန္တော **"သဥပသဂ္ဂေါ အနုပသဂ္ဂေါ စ"** တိအာဒိမာဟ။ **အဿာ** တိ သုတ-သဒ္ဒဿ။ ကမ္မဘာဝသာဓနာနိ ဣဓ သုတသဒ္ဒေ သမ္ဘဝန္တီတိ ဝုတ္တံ **"ဥပဓာရိတန္တိ ဝါ ဥပဓာရဏန္တိ ဝါ အတ္ထော"** တိ။ **မယာတိ အတ္ထေ သတီ** တိ ယဒါ မေ-သ ဒ္ဒဿ ကတ္တုဝသေန ကရဏနိဒ္ဒေသော, တဒါတိ အတ္ထော။ **မမာတိ အတ္ထေ သတီ** တိ ယဒါ သမ္ဗန္ဓဝသေန သာမိနိဒ္ ဒေသော, တဒါ။

သုတ-သဒ္ဒသန္နိဓာနေ ပယုတ္တေန ဧဝံ-သဒ္ဒေန သဝနကိရိယာဇောတကေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ **"ဧဝန္တိ သောတဝိညာဏာဒိဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒသန"**န္တိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီနံ ပဉ္စဒ္ဝါရိကဝိညာဏာနံ တဒဘိနိဟဋာနဉ္စ မနောဒ္ဝါရိကဝိညာဏာနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝါကျာနံ ဧဝကာရတ္ထသဟိတတ္တာ "သုတ"န္တိ ဧ တဿ သုတမေဝါတိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **"အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပတော"** တိ။ ဧတေန အဝဓာရဏေ န နိရာသင်္ကတံ ဒဿေတိ။ ယထာ စ သုတံ သုတမေဝါတိ နိယမေတဗ္ဗံ, တံ သမ္မာ သုတံ ဟောတီတိ အာဟ **"အနူနာနဓိ ကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒသန"**န္တိ။ အထ ဝါ သဒ္ဒန္တရတ္ထာပောဟနဝသေန သဒ္ဒော အတ္ထံ ဝဒတီတိ သုတန္တိ အ သုတံ န ဟောတီတိ အယမေတဿ အတ္ထောတိ ဝုတ္တံ **"အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပတော"** တိ။ ဣမိနာ ဒိဋ္ဌာဒိဝိနိဝတ္ တနံ ကရောတိ။

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – န ဣဒံ မယာ ဒိဋ္ဌံ, န သယမ္ဘုဉာဏေန သစ္ဆိကတံ, အထ ခော သုတံ, တဉ္စ ခော သမ္မဒေ ဝါတိ။ တေနေဝါဟ **"အနူနာနဓိကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒသန"** န္တိ။ အဝဓာရဏတ္ထေ ဝါ ဧဝံ-သဒ္ဒေ အယမတ္ထ ယောဇနာ ကရီယတီတိ တဒပေက္ခဿ သုတ-သဒ္ဒဿ အယမတ္ထော ဝုတ္တော **"အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပ တော"**တိ။ တေနေဝါဟ **"အနူနာနဓိကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒသန"** န္တိ။ သဝနသဒ္ဒော စေတ္ထ ကမ္မတ္ထော ဝေဒိတဗ္ ဗော "သုယျတီ"တိ။

ဧဝံ သဝနဟေတုသဝနဝိသေသဝသေန ပဒတ္တယဿ ဧကေန ပကာရေန အတ္ထယောဇနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ပကာရန္တရေဟိ တံ ဒဿေတုံ **"တထာ ဧဝ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တဿာ** တိ ယာ သာ ဘဂဝတော သမ္မုခါ ဓမ္မ မဿဝနာကာရေန ပဝတ္တာ မနောဒ္ဝါရဝိညာဏဝီထိ, တဿာ။ သာ ဟိ နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တေတုံ သ

မတ္ထာ။ တထာ စ ဝုတ္တံ **“သောတဒွတရာနုသာရေနာ”**တိ။ **နာနပ္ပကာရေနာ** တိ ဝက္ခမာနာနံ အနေကဝိဟိတာနံ ဗျဥ္ဇ
နတ္ထဂ္ဂဟဏာနံ နာနာကာရေန။ တေေန ဣမိဿာ ယောဇနာယ အာကာရတ္ထော ဧဝံ-သဒ္ဒော ဂဟိတောတိ ဒီပေတိ။
**ပဝတ္တိဘာဝပ္ပကာသန** န္တိ ပဝတ္တိယာ အတ္ထိတာပကာသနံ။ **သုတန္တိ ဓမ္မပ္ပကာသန** န္တိ ယသ္မိံ အာရမ္မဏေ ဝုတ္တ
ပ္ပကာရာ ဝိညာဏဝီထိ နာနပ္ပကာရေန ပဝတ္တာ, တဿ ဓမ္မတ္တာ ဝုတ္တံ, န သုတ-သဒ္ဒဿ ဓမ္မတ္ထတ္တာ။ ဝု
တ္တသ္သေဝတ္ထဿ ပာကဋီကရဏံ **“အယံ ပေတ္ထာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဝိညာဏဝီထိယာ**တိ ကရဏတ္ထေ ကရဏ
ဝစနံ, **မယာ**တိ ကတ္တုအတ္ထေ။

**ဧဝန္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗပ္ပကာသန** န္တိ နိဒဿနတ္ထမေဝံ သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ နိဒဿေတဗ္ဗဿ နိဒ္ဒိသိတ
ဗ္ဗတ္တာဘာဝတဘာဝတော။ တေန ဧဝံ-သဒ္ဒေန သကလမ္ပိ သုတ္တံ ပစ္စာမဋ္ဌန္တိ ဒဿေတိ။ သုတ-သဒ္ဒဿ
ကိရိယာသဒ္ဒတ္တာ သဝနကိရိယာယ စ သာဓာရဏဝိညာဏပ္ပဗန္ဓပဋိဗဒ္ဓတ္တာ တတ္ထ စ ပုဂ္ဂလဝောဟာရောတိ ဝုတ္
တံ **“သုတန္တိ ပုဂ္ဂလကိစ္စပ္ပကာသန”** န္တိ။ န ဟိ ပုဂ္ဂလဝောဟာရရဟိတေ ဓမ္မပ္ပဗန္ဓေ သဝနကိရိယာ လဗ္ဘတီ
တိ။

**ယဿ စိတ္တသန္တာနဿာ** တိအာဒိပိ အာကာရတ္ထမေဝ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ပုရိမယောဇနာယ အညထာ အတ္
ထယောဇနံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အာကာရပညတ္တီ** တိ ဥပာဒာပညတ္တိ ဧဝ ဓမ္မာနံ ပဝတ္တိအာကာရုပာဒာနဝသေ
န တထာ ဝုတ္တာ။ **သုတန္တိ ဝိသယနိဒ္ဒေသော** တိ သောတဗ္ဗဘူတော ဓမ္မော သဝနကိရိယာကတ္တုပုဂ္ဂလဿ သဝန
ကိရိယာဝသေန ပဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ စိတ္တသန္တာနဝိနိမုတ္တဿ ပရမတ္ထတော ကဿစိ ကတ္တု အ
ဘာဝေပိ သဒ္ဒဝောဟာရေန ဗုဒ္ဓိပရိကပ္ပိတဘေဒဝစနိစ္ဆာယ စိတ္တသန္တာနတော အညံ ဝိယ တံသမင်္ဂိံ ကတွာ ဝုတ္တံ **“စိ
တ္တသန္တာနေန တံသမင်္ဂိနော”**တိ။ သဝနကိရိယာဝိသယောပိ သောတဗ္ဗဓမ္မော သဝနကိရိယာဝသေန ပဝတ္တစိတ္တ
သန္တာနဿ ဣဓ ပရမတ္ထတော ကတ္တုဘာဝတော, သဝနဝသေန စိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ ဧဝ တ သဝနကိရိယာဘာဝတော
တံကိရိယာကတ္တု စ ဝိသယော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“တံသမင်္ဂိနော ကတ္တုဝိသယေ”** တိ။ သုတာကာရဿ စ ထေရဿ
သ သမ္မာနိစ္ဆိတဘာဝတော အာဟ **“ဂဟဏသန္နိဋ္ဌာန”** န္တိ။ ဧတေန တ အဝဓာရဏတ္ထံ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ အယမ
တ္ထယောဇနာ ကတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပုဗ္ဗေ သုတာနံ နာနာဝိဟိတာနံ သုတ္တသင်္ခာတာနံ အတ္ထဗျဥ္ဇနာနံ ဥပဓာရိတရူပဿ အာကာရဿ နိဒဿ
နဿ, အဝဓာရဏဿ တ ပကာသနသဘာဝေ ဧဝံ-သဒ္ဒောတိ တအာကာရာဒိဥပဓာရဏဿ ပုဂ္ဂလပညတ္တိယာ ဥပာ
ဒါနဘူတဓမ္မပ္ပဗန္ဓဗျာပာရတာယ ဝုတ္တံ **“ဧဝန္တိ ပုဂ္ဂလကိစ္စနိဒ္ဒေသော”** တိ။ သဝနကိရိယာ ပန ပုဂ္ဂလဝါဒိနောပိ
ဝိညာဏနိရပေက္ခာ နတ္ထီတိ ဝိသေသတော ဝိညာဏဗျာပာရောတိ အာဟ **“သုတန္တိ ဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒေသော”** တိ။
**မေ**တိ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိယာ ဧကန္တေနေဝ သတ္တဝိသယတ္တာ ဝိညာဏကိစ္စဿ စ တတ္ထေဝ သမောဒဟိတဗ္ဗတော **“မေ
တိ ဥဘယကိစ္စယုတ္တပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသော”**တိ ဝုတ္တံ။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိသဘာဝ ယထာက္ကမံ
ဧဝံ-သဒ္ဒသုတ-သဒ္ဒာနံ အတ္ထာတိ တေ တထာရူပ-ပညတ္တိ-ဥပာဒါနဘူတ-ဓမ္မပ္ပဗန္ဓဗျာပာရဘာဝေန ဒဿေန္
တော အာဟ – **“ဧဝန္တိ ပုဂ္ဂလကိစ္စနိဒ္ဒေသော, သုတန္တိ ဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒေသော”** တိ။ ဧတ္ထ စ ကရဏကိရိယာကတ္
တုကမ္မ-ဝိသေသပ္ပကာသနဝသေန ပုဂ္ဂလဗျာပာရဝိသယ-ပုဂ္ဂလဗျာပာရနိဒဿနဝသေန ဂဟဏာကာရကဟကတဗ္
ဗိသယဝိသေသနိဒ္ဒေသဝသေန ကတ္တုကရဏဗျာပာရ-ကတ္တုနိဒ္ဒေသဝသေန စ ဒုတိယာဒယော စတဿော အတ္ထ
ယောဇနာ ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သဗ္ဗဿပိ သဒ္ဒာဓိဂမနီယဿ အတ္ထဿ ပညတ္တိမုခေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ သဗ္ဗပညတ္တီနဉ္စ ဝိဇ္ဇ
မာနာဒိဝသေန ဆသု ပညတ္တိဘေဒေသု အန္တောဂဓတ္တာ တေသု “ဧဝ”န္တိအာဒီနံ ပညတ္တီနံ သရူပံ နိဒ္ဓာရေန္တော
အာဟ **“ဧဝန္တိ စ မေတိ စာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ ဧဝန္တိ စ မေတိ စ ဝုစ္စမာနဿ အတ္ထဿ အာကာရာဒိနော ဓမ္မာနံ
အသလက္ခဏဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိဘာဝေတိ အာဟ **“သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္
တီ”**တိ။ တတ္ထ **သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေနာ** တိ ဘူတတ္ထဥတ္တမတ္ထဝသေန။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော မာယာ
မရီစိအာဒယော ဝိယ အဘူတတ္ထော, အနုဿဝါဒီဟိ ဂဟေတဗ္ဗော ဝိယ အနုတ္တမတ္ထော စ န ဟောတိ, သော ရူပသ
ဒ္ဒါဒိသဘာဝေ, ရုပ္ပနာနုဘဝနာဒိသဘာဝေ တ အတ္ထော သစ္စိကဋ္ဌော ပရမတ္ထော စာတိ ဝုစ္စတိ, န တထာ ဧဝံ မေ
တိ ပဒာနံ အတ္ထောတိ။ ဧတမေဝတ္ထံ ပာကဋတရံ ကာတုံ **“ကိဉ္ဟေတ္ထတ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သုတန္တိ ပန သဒ္ဒာယ

တံ သန္ဓာယာဟ **"ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တီ"**တိ။ တေနေဝ ဟိ **"ယဉှိ တံ ထွေ သောတေန ဥပလဒ္ဓ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ သောတဒွါရာနုသာရေန ဥပလဒ္ဓန္တိ ပန ဝုတ္တေ အတ္ထဗျဉ္ဇနာဒိ သဗ္ဗံ လဗ္ဘတီတိ။ **တံ တံ ဥပါဒါယ ဝတ္တဗ္ဗတော**တိ သောတပထမာဂတေ ဓမ္မေ ဥပါဒါယ တေသံ ဥပဓာရိတာကာရာဒိနော ပစ္စာမသနဝသေန ဝေန္တိ, သသန္တတိပရိယာပန္နေ ခန္ဓေ ဥပါဒါယ မေတိ ဝတ္တဗ္ဗတ္တာတိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌာဒိသဘာဝရဟိတေ သဒ္ဒါယတနေ ပဝတ္တမာနောပိ သုတဝေါဟာရော "ဒုတိယံ တတိယ"န္တိအာဒိကော ဝိယ ပဉ္စမာဒီနိ ဒိဋ္ဌမုတဝိညာတေ အပေက္ခိတွာ ပဝတ္တောတိ အာဟ **"ဒိဋ္ဌာဒီနိ ဥပနိဓာယ ဝတ္တဗ္ဗတော"**တိ။ အသုတံ န ဟောတီတိ ဟိ သုတန္တိ ပကာသိတောယမတ္ထောတိ။

အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓာ သုတ္တဿ ပကာရဝိသေသာ ဧဝန္တိ ထေရေန ပစ္စာမဋ္ဌာတိ အာဟ **"အသမ္မောဟံ ဒီပေတီ"**တိ။ **နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓသမတ္ထော ဟောတီ**တိ ဧတေန ဝက္ခမာနဿ သုတ္တဿ နာနပ္ပကာရတံ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတဉ္စ ဒဿေတိ။ **သုတဿ အသမ္မောသံ ဒီပေတီ**တိ သုတာကာရဿ ယာထာဝတော ဒဿိယမာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ **အသမ္မောဟေနာ**တိ သမ္မောဟာဘာဝေန, ပညာယ ဧဝ ဝါ သဝနကာလသမ္ဘူတာယ တဒုတ္တရကာလပညာသိဒ္ဓိ ။ ဧဝံ **အသမ္မောသေနာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဗျဉ္ဇနာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော အာကာရော နာတိဂမ္ဘီရော ယထာသုတဓာရဏမေဝ တတ္ထ ကရဏီယန္တိ သတိယာ ဗျာပါရော အဓိကော, ပညာ တတ္ထ ဂုဏီဘူတာတိ ဝုတ္တံ **"ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယာ"**တိအာဒိ ပညာယ ပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ ကတွာ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ စေတ္ထ ပဓာနတာ "မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ"တိအာဒီသု ဝိယ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာယ ဝါ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု အာဝဇ္ဇနာဒီနံ ဝိယ အပ္ပဓာနတ္တေ ပညာ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဧတိဿာတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ, ဧဝံ သတိ **ပုဗ္ဗင်္ဂမာယာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ယထာသမ္ဘဝံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နဿာ**တိ အတ္ထဗျဉ္ဇနပရိပုဏ္ဏဿ , သင်္ကာသန-ပကာသန-ဝိဝရဏ-ဝိဘဇန-ဥတ္တာနီကရဏပညတ္တိဝသေန ဆဟိ အတ္ထပဒေဟိ, အက္ခရပဒဗျဉ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသဝသေန ဆဟိ ဗျဉ္ဇနပဒေဟိ စ သမန္နာဂတဿာတိ ဝါ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

**ယောနိသော မနသိကာရံ ဒီပေတီ** ဧဝံ-သဒ္ဒေန ဝုစ္စမာနာနံ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏတ္ထာနံ အဝိပရီတသဒ္ဓမ္မဝိသယတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဝိက္ခေပံ ဒီပေတီ**တိ "ဩဃတရဏသုတ္တံ ကတ္ထ ဘာသိတ"န္တိအာဒိပုစ္ဆာဝသေန ပကရဏပ္ပတ္တဿ ဝက္ခမာနဿ သုတ္တဿ သဝနံ သမာဓာနမန္တရေန န သမ္ဘဝတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ဝိက္ခိတ္တစိတ္တဿာ**တိအာဒိ တဿေဝတ္ထဿ သမတ္ထနဝသေန ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ**တိ အတ္ထဗျဉ္ဇနဒေသကပယောဇနာဒိသမ္ပတ္တိယာ။ အဝိပရီတသဒ္ဓမ္မဝိသယေဟိ ဝိယ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏတ္ထေဟိ ယောနိသောမနသိကာရဿ, သဒ္ဓမ္မဿဝနေန ဝိယ စ အဝိက္ခေပဿ ယထာ ယောနိသောမနသိကာရေန ဖလဘူတေန အတ္တသမ္မာပဏိဓိပုဗ္ဗေကတပုညတာနံ သိဒ္ဓိ ဝုတ္တာ တဒဝိနာဘာဝတော, ဧဝံ အဝိက္ခေပေနေဝ ဖလဘူတေန ကာရဏဘူတာနံ သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပနိဿယာနံ သိဒ္ဓိ ဒဿေတဗ္ဗာ သိယာ အဿုတဝတော သပ္ပုရိသူပနိဿယရဟိတဿ စ တဒဘာဝတော။ "န ဟိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော"တိအာဒိနာ သမတ္ထနဝစနေန ပန အဝိက္ခေပေန ကာရဏဘူတေန သပ္ပုရိသူပနိဿယေန စ ဖလဘူတဿ သဒ္ဓမ္မဿဝနဿ သိဒ္ဓိ ဒဿိတာ။ အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယော ယုတ္တော သိယာ, သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပနိဿယာ န ဧကန္တေန အဝိက္ခေပဿ ကာရဏံ ဗာဟိရင်္ဂတ္တာ။ အဝိက္ခေပော ပန သပ္ပုရိသူပနိဿယော ဝိယ သဒ္ဓမ္မဿဝနဿ ဧကန္တကာရဏန္တိ, ဧဝမ္ပိ အဝိက္ခေပေန သပ္ပုရိသူပနိဿယသိဒ္ဓိ ဇောတနာ န သမတ္ထိတာဝ, နော န သမတ္ထိတာ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာနံ သပ္ပုရိသပယိရုပါသနာဘာဝဿ အတ္ထသိဒ္ဓိတော။ ဧတ္ထ စ ပုရိမံ ဖလေန ကာရဏဿ သိဒ္ဓိဒဿနံ နဒီပူရေန ဝိယ ဥပရိ ဝုဋ္ဌိသဗ္ဘာဝဿ။ ဒုတိယံ ကာရဏေန ဖလဿ သိဒ္ဓိဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဧကန္တဝဿိနာ ဝိယ မေဃဝုဋ္ဌာနေန ဝုဋ္ဌိပ္ပဝတ္တိယာ။

ဘဂဝတော ဝစနဿ အတ္ထဗျဉ္ဇနပဘေဒ-ပရိစ္ဆေဒဝသေန သကလသာသနသမ္ပတ္တိ-ဩဂါဟနာကာရော နိရဝသေသပရဟိတ-ပါရိပူရိကာရဏန္တိ ဝုတ္တံ **"ဧဝံ ဘဒ္ဒကော အာကာရော"**တိ။ ယသ္မာ န ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော ။ **ပစ္ဆိမစက္ကဒွယသမ္ပတ္တိ**န္တိ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ-ပုဗ္ဗေကတပုညတာ-သင်္ခါတံ ဂုဏဒွယံ။ အပရာပရဝုတ္တိယာ စေတ္ထ စက္ကဘာဝေါ, စရန္တိ ဧတေဟိ သတ္တာ, သမ္ပတ္တိဘဝေသူတိ ဝါ ။ ယေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, စက္ကာနိ, ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ စတုစက္ကံ ဝတ္တတီ"တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၃၁)။ ပုရိမပစ္ဆိမဘာဝေါ စေတ္ထ ဒေသနက္ကမဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပစ္ဆိမစက္ကဒွယသိဒ္ဓိယာ**တိ ပစ္ဆိမစက္ကဒွယဿ စ အတ္ထိတာယ။ သမ္မာပဏိဟိတတ္တော ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညော သုဒ္ဓါသယော ဟောတိ တဒသုဒ္ဓိဟေတူနံ ကိလေသာနံ ဒူရီဘာဝတောတိ အာဟ **"အာသယသုဒ္ဓိ သိဒ္ဓါ ဟောတီ"**တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – "သမ္မာပဏိဟိတံ စိတ္တံ, သေယျသော နံ တတော ကရေ"တိ (ဓ. ပ.

၄၃) ''ကတပုညောသိ, တွံ အာနန္ဒ, ပဓာနမနုယုဉ္ဇ, ခိပ္ပံ ဟောဟိသိ အနာသဝေါ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၀၇) စ။ တေနေတဟ **''အာသယသုဒ္ဓိယာ အဓိဂမဗ္ဗတ္တိသိဒ္ဓိ''** တိ။ **ပယောဂသုဒ္ဓိယာ** တိ ယောနိသောမနသိကာရပုဗ္ဗင်္ဂမဿ ဓမ္မဿ ဝနပယောဂဿ ဝိသဒဘာဝေန။ တထာ စာဟ **''အာဂမဗ္ဗတ္တိသိဒ္ဓိ''** တိ, သဗ္ဗဿ တ ကာယဝစီပယောဂဿ နိဒ္ဒ အေသဘာဝေန။ ပရိသုဒ္ဓကာယဝစီပယောဂေ ဟိ ဝိပ္ပဋိသာရာဘာဝတော အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ပရိယတ္တိယံ ဝိသာရ ဒေ ဟောတီတိ။

**နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓဒီပကေနာ** တိအာဒိနာ အတ္ထဗ္ဗဉ္ဇနေသု ထေရဿ ဧဝံ-သဒ္ဒသုတ-သဒ္ဒာနံ အသမ္မောဟာ သမ္မောသဒီပနတော စတုပဋိသမ္ဘိဒာဝသေန အတ္ထယောဇနံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **သောတဗ္ဗဘေဒပဋိဝေဓဒီပကေနာ** တိ ဧတေန အယံ သုတ-သဒ္ဒော ဧဝံ-သဒ္ဒသန္နိဓာနတော, ဝက္ခမာနာပေက္ခာယ တ သာမညေနေဝ သောတဗ္ဗဓမ္မဝိသေ သံ အာမသတီတိ ဒီပေတိ။ မနောဒိဋ္ဌိဟိ ပရိယတ္တိဓမ္မာနံ အနုပေက္ခနသုပ္ပဋိဝေဓာ ဝိသေသတော မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓာ တိ တေ ဝုတ္တနယေန ယောနိသောမနသိကာရဒီပကေန ဧဝံ သဒ္ဒေန ယောဇေတွတ, သဝနဓာရဏဝစီပရိစယာ ပရိယတ္တိ ဓမ္မာနံ ဝိသေသေန သောတာဝဓာနပဋိဗဒ္ဓာတိ တေ ဝုတ္တနယေန အဝိက္ခေပဒီပကေန သုတ-သဒ္ဒေန ယောဇေတွတ ဒ ဿေန္တော သာသနသမ္ပတ္တိယာ ဓမ္မဿဝနေ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။ တတ္ထ **ဓမ္မာ** တိ ပရိယတ္တိဓမ္မာ။ **မနသာ အနု ပေက္ခိတာ**တိ ''ဣဓ သီလံ ကထိတံ, ဣဓ သမာဓိ, ဣဓ ပညာ, ဧတ္တကာ ဧတ္ထ အနုသန္ဓိယော''တိအာဒိနာ နယေန မန သာ အနုပေက္ခိတာ။ **ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ** တိ နိဇ္ဈာနက္ခန္တိ ဘူတာယ, ဉာတပရိညာသင်္ခါတာယ တ ဒိဋ္ဌိယာ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တရူပါရူပဓမ္မေ ''ဣတိ ရူပံ, ဧတ္တကံ ရူပ''န္တိအာဒိနာ သုဋ္ဌု ဝဝတ္ထပေတွတ ပဋိဝိဒ္ဓါ။

**သကလေန ဝစနေနာ**တိ ပုဗ္ဗေ တီဟိ ပဒေဟိ ဝိသုံ ဝိသုံ ယောဇိတတ္တာ ဝုတ္တံ။ **အတ္တနော အဒဟန္တော** တိ ''မမေ ဒ''န္တိ အတ္တနိ အဋ္ဌပေန္တော။ ဘုမ္မတ္ထေ စေတံ သာမိဝစနံ။ **အသပ္ပုရိသဘူမိန္တိ** အကတညုတံ။ ''ဣဓေကစ္စော ပာပ ဘိက္ခု တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ ပရိယာပုဏိတွတ အတ္တနော ဒဟတီ''တိ (ပာရာ. ၁၉၅) ဧဝံ ဝုတ္တံ အနရိယဝေဟာ ရာဝတ္ထံ, သာ ဧဝ အနရိယဝေဟာရာဝတ္ထာ အသဒ္ဓမ္မော ။ နနု စ အာနန္ဒတ္ထေရဿ ''မမေဒံ ဝစန''န္တိ အဓိမာန ဿ, မဟာကဿပတ္ထေရာဒီနဉ္စ တအာသင်္ကာယ အဘာဝတော အသပ္ပုရိသဘူမိ-သမတိက္ကမာဒိဝစနံ နိရတ္ထကန္တိ? နယိဒမေဝံ။ ''ဧဝံ မေ သုတ''န္တိ ဝဒန္တေန အယမ္ပိ အတ္ထော ဝိဘာဝိတောတိ ဒဿနတော။ ကေစိ ပန ''ဒေဝတာနံ ပရိဝိတက္ကာပေက္ခံ တထာဝစနန္တိ ဒီသီ စောဒနာ အနဝကာသာ''တိ ဝဒန္တိ။ တသ္မိံ ကိရ ခဏေ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ ''ဘဂဝတ စ ပရိနိဗ္ဗုတော, အယဉ္စ အာယသ္မာ ဒေသနာကုသလော ဣဒါနိ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, သက္ယကုလပ္ပသုတော တထာဂတဿ ဘာတာ စူဠပိတုပုတ္တော။ ကိံ နု ခော သယံ သစ္ဆိကတံ ဓမ္မံ ဒေ သေတိ? ဥဒါဟု ဘဂဝတော ဧဝ ဝစနံ ယထာသုတ''န္တိ, ဧဝံ တအာသင်္ကိတပ္ပကာရတော အသပ္ပုရိသဘူမိသမောက္ကမာ ဒိတော အတိက္ကမာဒိ ဝိဘာဝိတန္တိ။ **အပ္ပေတိ** တိ နိဒဿေတိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက-သမ္ပရာယိက-ပရမတ္ထေသု ယထာရဟံ သတ္တေ နေတီတိ နေတ္တိ, ဓမ္မော ဧဝ နေတ္တိ **ဓမ္မနေတ္တိ** ။

ဒဋ္ဌဗ္ဗာတရနိုဝိဋ္ဌာ ဝိစိကိစ္ဆာ **ကင်္ခာ,** နာတိသံသပ္ပနာ မတိဘေဒမတ္တာ **ဝိမတိ။ အဿဒ္ဓိယံ ဝိနာသေတီ** တိ ဘဂဝ တာ ဘာသိတတ္တာ သမ္မုခာဝဿ ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ ခလိတဒုရုတ္တာဒိဂဟဏအဘောဘာဝတော စ။ ဧတ္ထ စ ပဌမာဒ ယော တိဿော အတ္ထယောဇနာ အာကာရာဒိအတ္ထေသု အဂ္ဂဟိတဝိသေသမေဝ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွတ ဒဿိတာ, တတော ပရာ စတဿော အာကာရတ္ထမေဝ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွတ ဝိဘာဝိတာ။ ပစ္ဆိမာ ပန တိဿော ယထာက္ကမံ အာကာရတ္ထံ နိဒဿနတ္ထံ အဝဓာရဏတ္ထဉ္စ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွတ ယောဇိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

**ဧက**-သဒ္ဒော အညသေဋ္ဌအသဟာယသင်္ချာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ ''သဿတော အတ္တာ စ လော ကော စ, ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၇) အညတ္ထေ ဒိဿတိ။ ''စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ''န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၈; ပာရာ. ၁၁) သေဋ္ဌေ, ''ဧကော ဝူပကဋ္ဌော''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၄၀၅) အသဟာယေ, ''ဧကောဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ခဏော စ သမယော စ ဗ္ရဟ္မစရိယဝါသာယာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၂၉) သင်္ချာယံ။ ဣဓာပိ သင်္ချာယန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဧကန္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒနိဒ္ဒေသော''** တိ။ **ကာလဉ္စ သမယဉ္စာ**တိ ယုတ္တကာလဉ္စ ပစ္စယသာမဂ္ဂိဉ္စ။ **ခဏော**တိ ဩကာသော။ တထာဂတုပ္ပာဒါဒိကော ဟိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိ ယဿ ဩကာသော တပ္ပစ္စယဿ ပဋိလာဘဟေတုတ္တာ။ ခဏော ဧဝ စ သမယော, ယော ခဏောတိ စ သမယောတိ စ ဝုစ္စတိ, သော ဧကော ဧဝေတိ ဟိ အတ္ထော။ **မဟာသမယော**တိ မဟာသမူဟော။ **သမယောပိ ခော**တိ သိက္ခာပဒပူရဏ

သ္သ ဟောတုပိ။ **သမယပ္ပဝါဒကေ** တိ ဒိဋ္ဌိပ္ပဝါဒကေ။ တတ္ထ ဟိ နိသိန္နာ တိတ္ထိယာ အတ္တနော အတ္တနော သမယံ ပဝဒန္တိ။ **အတ္ထာဘိသမယာ** တိ ဟိတပဋိလာဘာ။ အဘိသမေတဗ္ဗောတိ အဘိသမယော, အဘိသမယော အတ္ထော **အဘိသမယတ္ထော**တိ ပီဠနာဒီနိ အဘိသမေတဗ္ဗဘာဝေန ဧကီဘာဝံ ဥပနေတွာ ဝုတ္တာနိ။ အဘိသမယဿ တ ပဋိဝေဓဿ ဝိသယဘူတော အတ္ထော **အဘိသမယတ္ထော** တိ တာနေဝ တထာ ဧကတ္တေန ဝုတ္တာနိ။ တတ္ထ **ပီဠနံ** ဒုက္ခသစ္စဿ တံသမင္ဂိနော ဟိံသနံ အဝိပ္ဖာရိကတာကရဏံ, **သန္တာပေ** ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဝသေန သန္တာပနံ ပရိဒဟနံ။

တတ္ထ သဟကာရိကာရဏံ သန္နိဇ္ဈံ သမေတိ သမဝေတီတိ **သမယော,** သမဝါယော။ သမေတိ သမာဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယံ တဒာဓာရပုဂ္ဂလေဟီတိ **သမယော,** ခဏော။ သမေတိ ဧတ္ထ, ဧတေန တ သံဂစ္ဆတိ သတ္တော, သဘာဝဓမ္မော တ သဟဇာတာဒီဟိ, ဥပ္ပာဒါဒီဟိ တတိ **သမယော,** ကာလော။ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တတာယ အတ္ထတော အဘူတောပိ ဟိ ကာလော ဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ အဓိကရဏံ ကရဏံ ဝိယ စ ပရိကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေန ရူပေန တေဟရီယတီတိ။ သမံ, သဟ တ အဝယဝါနံ အယနံ ပဝတ္တိ အဝဋ္ဌာနန္တိ **သမယော,** သမူဟော ယထာ “သမုဒါယော”တိ။ အဝယဝသဟာဝဋ္ဌာနမေဝ ဟိ သမူဟောတိ။ အဝသေသပစ္စယာနံ သမာဂမေ ဧတိ ဖလံ ဧတသ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဝတ္တတိ စာတိ **သမယော,** ဟေတု ယထာ “သမုဒယော”တိ။ သမေတိ သံယောဇနဘာဝတော သမ္ဗန္ဓော ဧတိ အတ္တနော ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, ဒဠှဂ္ဂဟဏဘာဝတော တ သံယုတ္တာ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိ သတ္တာ ယထာဘိနိဝေသံ ဧတေနာတိ **သမယော,** ဒိဋ္ဌိ။ ဒိဋ္ဌိသံယောဇနေန ဟိ သတ္တာ အတိဝိယ ဗဇ္ဈန္တီတိ။ သမိတိ သံဂတိ သမောဓာနန္တိ **သမယော,** ပဋိလာဘော။ သမဿ နိရောဓဿ ယာနံ, သမ္မာ တ ယာနံ အပဂမော အပဝတ္တိ **သမယော,** ပဟာနံ။ အဘိမုခံ ဉာဏေန သမ္မာ ဧတဗ္ဗော အဓိဂန္တဗ္ဗောတိ **အဘိသမယော,** ဓမ္မာနံ အဝိပရီတော သဘာဝေါ။ အဘိမုခဘာဝေန သမ္မာ ဧတိ ဂစ္ဆတိ ဗုဇ္ဈတီတိ **အဘိသမယော,** ဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာဝါဝဗောဓော ။ ဧဝံ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ သမယသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သမယသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရေ အဘိသမယသဒ္ဒဿ ဥဒာဟရဏံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဿာ** တိ သမယသဒ္ဒဿ။ **ကာလော အတ္ထော** သမဝါယာဒီနံ အတ္ထာနံ ဣဓ အသမ္ဘဝတော ဒေသဒေသကပရိသာနံ ဝိယ သုတ္တဿ နိဒါနဘာဝေန ကာလဿ အပဒိသိတဗ္ဗတော စ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ အနိယမိတဝသေနေဝ ကာလော နိဒ္ဒိဋ္ဌော? န ဥတုသံဝစ္ဆရာဒိဝသေန နိယမိတောတိ အာဟ **“တတ္ထ ကိဉ္စာပိ”** တိအာဒိ။ ဥတုသံဝစ္ဆရာဒိဝသေန နိယမံ အကတွာ သမယသဒ္ဒဿ ဝစနေ အယမ္ပိ ဂုဏော လဒ္ဓော ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **“ယေ တ ဣမေ”**တိအာဒိမာဟ။ သာမညဇောတနာ ဟိ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတီတိ။ တတ္ထ **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသမယော** ဒေဝသိကံ ဈာနဖလသမာပတ္တီဟိ ဝီတိနာမနကာလော, ဝိသေသတော သတ္တသတ္တာဟာနိ။ **သုပ္ပကာသာ** တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုပကမ္ပန-ဩဘာသပာတုဘာဝါဒီဟိ ပာကဋာ။ ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒေသု ဧဝ သမယေသု ဧကဒေသံ ပကာရန္တရေဟိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတုံ **“ယော စာယ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တထာ ဟိ ဉာဏကိစ္စသမယော, အတ္တဟိတပဋိပတ္တိသမယော စ အဘိသမ္ဗောဓိသမယော, အရိယတုဏှီဘာဝသမယော, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသမယော, ကရုဏာကိစ္စပရဟိတပဋိပတ္တိဓမ္မိကထာသမယာ, ဒေသနာသမယော ဧဝ။

ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တတ္ထာ** တိ အဘိဓမ္မတဒညသုတ္တပဒဝိနယေသု။ **တထာ**တိ ဘုမ္မကရဏေဟိ။ **အဓိကရဏတ္ထော** အာဓာရတ္ထော။ ဘာဝေ နာမ ကိရိယာ, တာယ ကိရိယန္တရလက္ခဏံ **ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏံ**။ တတ္ထ ယထာ ကာလော သဘာဝဓမ္မပရိစ္ဆိန္နော သယံ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနောပိ အာဓာရဘာဝေန ပညာတော တင်္ခဏပ္ပဝတ္တာနံ တတော ပုဗ္ဗေ ပရတော စ အဘာဝတော “ပုဗ္ဗဏှေ ဇာတော, သာယနှေ ဂစ္ဆတီ”တိ စ အာဒီသု, သမူဟော စ အဝယဝဝိနိမုတ္တော ဝိသုံ အဝိဇ္ဇမာနောပိ ကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေါ အဝယဝါနံ အာဓာရဘာဝေန ပညာပီယတိ ယထာ “ရုက္ခေ သာခာ, ယဝရာသိယံ သမ္ဘူတော”တိအာဒီသု, ဧဝံ ဣဓာပီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“အဓိကရဏဉှိ။ပေ။ ဓမ္မာန”** န္တိ။ ယသ္မိံ ကာလေ, ဓမ္မပုဉ္ဇေ တ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံ ဧဝ ကာလေ ဓမ္မပုဉ္ဇေ စ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ အယံ ဟိ တတ္ထ အတ္ထော။ ယထာ စ “ဂါဝီသု ဒုယှမာနာသု ဂတော, ဒုဒ္ဓါသု အာဂတော”တိ ဒောဟနကိရိယာယ ဂမနကိရိယာ လက္ခီယတိ, ဧဝံ ဣဓာပိ ယသ္မိံ သမယေ, တသ္မိံ သမယေတိ စ ဝုတ္တေ “သတီ”တိ အယမတ္ထော ဝိညာယမာနော ဧဝ ဟောတိ ပဒတ္ထဿ သတ္တာဝိရဟာဘာဝတောတိ သမယဿ သတ္တာကိရိယာယ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒကိရိယာ ဖဿာဒိဘာဝနကိရိယာ စ လက္ခီယတိ။ **ယသ္မိံ သမယေ** တိ ယသ္မိံ နဝမေ ခဏေ, ယသ္မိံ ယောနိသောမနသိကာရာဒိဟေတုမှိ, ပစ္စယသမဝါယေ တ သတိ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံယေဝ ခဏေ, ဟေတုမှိ, ပစ္စယသမဝါယေ တ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ ဥဘယတ္ထ

သမယသဒ္ဒေ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော ကတော လက္ခဏာဘူတဘာဝယုတ္တောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ခဏာ။ပေ။ လက္ခီယ တီ”**တိ။

**ဟေတုအတ္တော ကရဏတ္တော စ သမ္ဘဝတိ** “အန္နေန ဝသတိ, ဝိဇ္ဇာယ ဝသတိ, ဖရသုနာ ဆိန္ဒတိ, ကုဒာလေန ခဏတီ”တိအာဒီသု ဝိယ။ ဝီတိက္ကမဉ္ဟိ သုတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပာတာပေတွာ ဩတိဏ္ဏဝတ္ထုကံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိပုစ္ဆိတွာ ဝိဂရဟိတွာ စ တံ တံ ဝတ္ထုဩတိဏ္ဏကာလံ အနတိက္ကမိတွာ တေနေဝ ကာလေန သိက္ခာပဒါနိ ပညပေန္တော ဘဂဝါ ဝိဟရတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော တတိယပါရာဇိကာဒီသု ဝိယ။

**အစ္စန္တမေဝ** အာရမ္ဘတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒေသနာနိဋ္ဌာနံ။ ပရဟိတပဋိပတ္တိသင်္ခါတေန **ကရုဏာဝိဟာရေန။ တဒတ္ထဇောတနတ္ထန္တိ** အစ္စန္တသံယောဂတ္ထဇောတနတ္ထံ။ **ဥပယောဂနိဒ္ဒေသော ကတော** ယထာ “မာသံ သဇ္ဈာယတီ”တိ ။ **ဟေရာဏာ**တိ အဥ္ဇကထာစရိယာ။ **အဘိလာပမတ္တဘေဒေါ**တိ ဝစနမတ္တေန ဝိသေသော။ တေန သုတ္တဝိနယေသု ဝိဘတ္တိဗျတ္တယော ကတောတိ ဒဿေတိ။

**သေဋ္ဌ** န္တိ သေဋ္ဌတာဝစကံ ဝစနံ “သေဋ္ဌ”န္တိ ဝုတ္တံ သေဋ္ဌဂုဏသဟစရဏတော, တထာ **“ဥတ္တမ”**န္တိ ဧတ္ထာပိ။ **ကရဝယုတ္တော** တိ ဂရုဘာဝယုတ္တော ဂရုဂုဏယောဂတော, ဂရုကရဏာရဟတာယ တ ကရဝယုတ္တော။ **ဝုတ္တော ယေဝ,** န ပန ဣဓ ဝတ္တဗ္ဗော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ ဣမိဿာ အဋ္ဌကထာယ ဧကဒေသဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

အပရော နယော (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. နိဒါနဝဏ္ဏနာ; သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.၁.ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ; ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၁.၁၄၄) – ဘာဂဝါတိ ဘဂဝါ, ဘတဝါတိ ဘဂဝါ, ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ, ဘဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ, ဘတ္တဝါတိ ဘဂဝါ, ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ, ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ။

“ဘာဂဝါ ဘတဝါ ဘာဂေ၊ ဘဂေ စ ဝနိ ဘတ္တဝါ။
ဘဂေ ဝမိ တထာ ဘာဂေ၊ ဝမီတိ ဘဂဝါ ဇိနော”။

တတ္ထ ကထံ **ဘာဂဝါတိ ဘဂဝါ?** ယေ တေ သီလာဒယော ဓမ္မက္ခန္ဓာ ဂုဏဘာဂါ ဂုဏကောဋ္ဌာသာ, တေ အနညသာဓာရဏာ နိရတိသယာ တထာဂတေ အတ္ထိ ဥပလဗ္ဘန္တိ။ တထာ ဟိဿ သီလံ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ, ဟိရီ ဩတ္တပ္ပံ, သဒ္ဓါ ဝီရိယံ, သတိ သမ္ပဇညံ, သီလဝိသုဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ, သမထော ဝိပဿနာ, တီဏိ ကုသလမူလာနိ, တီဏိ သုစရိတာနိ, တယော သမ္မာဝိတက္ကာ, တိဿော အနဝဇ္ဇသညာ, တိဿော ဓာတုယော, စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ, စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ, စတ္တာရိ အရိယဖလာနိ, စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ, စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏာနိ, စတ္တာရော အရိယဝံသာ, စတ္တာရိ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏာနိ, ပဉ္စ ပဓာနိယင်္ဂါနိ, ပဉ္စင်္ဂိကော သမ္မာသမာဓိ, ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓိ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, ပဉ္စ ဗလာနိ, ပဉ္စ နိဿာရဏီယာ ဓာတုယော, ပဉ္စ ဝိမုတ္တာယတနဉာဏာနိ, ပဉ္စ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ သညာ, ဆ အနုဿတိဋ္ဌာနာနိ, ဆ ဂါရဝါ, ဆ နိဿာရဏီယာ ဓာတုယော, ဆ သတတဝိဟာရာ, ဆ အနုတ္တရိယာနိ, ဆ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ သညာ, ဆ အဘိညာ, ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ, သတ္တ အပရိဟာနိယာ ဓမ္မာ, သတ္တ အရိယဓမ္မာ, သတ္တ အရိယဓနာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, သတ္တ သပ္ပုရိသဓမ္မာ, သတ္တ နိဇ္ဇရဝတ္ထူနိ, သတ္တ သညာ, သတ္တဒက္ခိဏေယျပုဂ္ဂလဒေသနာ, သတ္တခီဏာသဝဗလဒေသနာ, အဋ္ဌပညာပဋိလာဘဟေတုဒေသနာ အဋ္ဌ သမ္မတ္တာနိ, အဋ္ဌလောကဓမ္မာတိက္ကမော, အဋ္ဌ အာရမ္ဘဝတ္ထူနိ, အဋ္ဌအက္ခဏဒေသနာ, အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကာ, အဋ္ဌအဘိဘာယတနဒေသနာ, အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ, နဝ ယောနိသောမနသိကာရမူလကာ ဓမ္မာ, နဝ ပါရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂါနိ, နဝသတ္တာဝါသဒေသနာ, နဝ အာဃာတပဋိဝိနယာ, နဝ သညာ, နဝနာနတ္တာ, နဝ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရာ, ဒသ နာထကရဏာ ဓမ္မာ, ဒသ ကသိဏာယတနာနိ, ဒသ ကုသလကမ္မပထာ, ဒသ သမ္မတ္တာနိ, ဒသ အရိယဝါသာ, ဒသ အသေက္ခဓမ္မာ, ဒသ တထာဂတဗလာနိ, ဧကာဒသ မေတ္တာနိသံသာ, ဒွါဒသ ဓမ္မစက္ကာကာရာ, တေရသ ဓုတဂုဏာ, စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ, ပဉ္စဒသ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ ဓမ္မာ, သောဠသဝိဓာ အာနာပါနဿတိ, သောဠသ အပရန္တပနီယာ ဓမ္မာ, အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ, ဧကူနဝီသတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနိ, စတုစတ္တာလီသ ဉာဏဝတ္ထူနိ, ပညာသ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာနိ, ပရောပညာသ ကုသလာ ဓမ္မာ, သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနိ, စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသမာပတ္တိသဉ္စာရိမဟာဝဇိရဉာဏံ , အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာန-ပဝိစယ-ပစ္စဝေက္ခဏဒေသနာဉာဏာနိ,

တထာ အနုန္တာသု လောကဓာတူသု အနန္တာနံ သတ္တာနံ အာသယာဒိဝိဘာဝနညာဏာနိ စာတိ ဧဝမာဒယော အနန္တာပရိမာဏာဘေဒာ အနညသာဓာရဏာ နိရတိသယာ ဂုဏာဘာဂ ဂုဏာကောဋ္ဌာသာ သံဝိဇ္ဇန္တိ ဥပလဗ္ဘန္တိ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တဝိဘာဂ ဂုဏဘာဂ အဿ အတ္ထီတိ ''ဘာဂဝတ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အာကာရဿ ရဿတ္တံ ကတ္ဝာ ''ဘဂဝတ''တိ ဝုတ္တော။ ဧဝံ တာဝ ဘာဂဝတီတိ **ဘဂဝတ**။

> ''ယသ္မာ သီလာဒယော သဗ္ဗေ၊ ဂုဏဘာဂ အသေသတော။
> ဝိဇ္ဇန္တိ သုဂတေ တသ္မာ၊ ဘဂဝတိ ပဝုစ္စတိ''။

ကထံ **ဘတဝတီ ဘဂဝတ**? ယေ တေ သဗ္ဗလောကဟိတာယ ဥဿုက္ကမာပန္နေဟိ မနုဿတ္တာဒိကေ အဋ္ဌ ဓမ္မေ သမောဓာနေတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ကတမဟာဘိနီဟာရေဟိ မဟာဗောဓိသတ္တေဟိ ပရိပူရိတဗ္ဗာ အနပာရမီ, သီလ, နေက္ခမ္မ, ပညာ, ဝီရိယ, ခန္တိ, သစ္စ, အဓိဋ္ဌာန, မေတ္တာ, ဥပေက္ခာပာရမီတိ ဒသ ပာရမိယော, ဒသ ဥပပာရမိယော, ဒသ ပရမတ္ထပာရမိယောတိ သမတိံသ ပာရမိယော, အနာဒီနိ စတ္တာရိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ, သစ္စာဒီနိ စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ, အင်္ဂပရိစ္စာဂေ, ဇီဝိတ, ရဇ္ဇ, ပုတ္တ, အရပရိစ္စာဂေတိ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂ, ပုဗ္ဗယောဂေ, ပုဗ္ဗစရိယာ, ဓမ္မက္ခာနံ, ဉာတတ္ထစရိယာ, လောကတ္ထစရိယာ, ဗုဒ္ဓိစရိယာတိ ဧဝမာဒယော, သင်္ခေပတော တ သဗ္ဗေ ပုညဉာဏသမ္ဘာရာ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မာ, တေ မဟာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ကပ္ပာနံ သတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ယထာ ဟာနဘာဂိယာ သံကိလေသဘာဂိယာ ဌိတိဘာဂိယာ တ န ဟောန္တိ, အထ ခေ ဥတ္တရုတ္တရိ ဝိသေသဘာဂိယာ ဝ ဟောန္တိ, ဧဝံ သက္ကစ္စံ နိရန္တရံ အနဝသေသတော ဘတာ သမ္ဘတာ အဿ အတ္ထီတိ ''ဘတဝတ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ''ဘဂဝတ''တိ ဝုတ္တော နိရုတ္တိနယေန တ-ကာရဿ ဂ-ကာရံ ကတ္ဝာ ။ အထ တ **ဘတဝတ**တိ တေဟေဝ ယထာဝုတ္တေ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဘရိ, သမ္ဘရိ, ပရိပူရေသီတိ အတ္တော။ ဧဝမ္ပိ ဘတဝတီတိ **ဘဂဝတ**။

> ''သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ သဗ္ဗေ၊ အနပာရမိအာဒိကေ။
> သမ္ဘာရေ ဘတဝတ နာထော၊ တသ္မာပိ ဘဂဝတ မတော''။

ကထံ **ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝတ**? ယေ တေ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ချာ ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနကသမာပတ္တိဘာဂ, တေ အနဝသေသတော လောကဟိတတ္ထံ အတ္တနော စ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ နိစ္စကပ္ပံ ဝနိ, ဘဇိ, သေဝိ, ဗဟုလမကာသီတိ ဘာဂေ ဝနီတိ **ဘဂဝတ**။ အထ တ အဘိညေယျဓမ္မေသု ကုသလာဒီသု ခန္ဓာဒီသု စ ယေ တေ ပရိညေယျာဒိဝသေန သင်္ခေပတော တ စတုဗ္ဗိဓာ အဘိသမယဘာဂ, ဝိတ္ထာရတော ပန ''စက္ခု ပရိညေယျံ သောတံ။ပေ.။ ဇရာမရဏံ ပရိညေယျ''န္တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၂၁) အနေကေ ပရိညေယျဘာဂ, ''စက္ခုဿ သမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော။ပေ.။ ဇရာမရဏဿ သမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော''တိအာဒိနာ ပဟာတဗ္ဗဘာဂ, ''စက္ခုဿ နိရောဓော။ပေ.။ ဇရာမရဏဿ နိရောဓော သစ္ဆိကာတဗ္ဗော''တိအာဒိနာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဘာဂ, ''စက္ခုနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ''တိအာဒိနာ, ''စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''တိအာဒိနာ စ အနေကဘေဒာ ဘာဝေတဗ္ဗဘာဂ စ ဓမ္မာ, တေ သဗ္ဗေ ဝနိ, ဘဇိ, ယထာရဟံ ဂောစရဘာဝနာသေဝနာနံ ဝသေန သေဝိ။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝနီတိ **ဘဂဝတ**။ အထ တ ''ယေ ဣမေ သီလာဒယော ဓမ္မက္ခန္ဓာ သာဝကေဟိ သာဓာရဏာ ဂုဏကောဋ္ဌာသာ ဂုဏဘာဂ, ကိန္တိ နု ခေ တေ ဝိနေယျသန္တာနေသု ပတိဋ္ဌပေယျ''န္တိ မဟာကရုဏာယ ဝနိ အဘိပတ္ထယိ, သာ စဿ အဘိပတ္ထနာ ယထာဓိပ္ပေတဖလာဝဟာ အဟောသိ။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝနီတိ **ဘဂဝတ**။

> ''ယသ္မာ ဉေယျသမာပတ္တိ-ဂုဏဘာဂေ တထာဂတော။
> ဘဇိ ပတ္ထယိ သတ္တာနံ၊ ဟိတာယ ဘဂဝတ တတော''။

ကထံ **ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝတ**? သမာသတော တာဝ ကတပုညေဟိ ပယောဂသမ္ပန္နေဟိ ယထာဝိဘဝံ ဘဇီယန္တီတိ ဘာဂ, လောကိယလောကုတ္တရသမ္ပတ္တိယော။ တတ္ထ လောကိယေ တာဝ တထာဂတော သမ္မာသမ္ဗောဓိတော ပုဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တဘူတော ပရမုက္ကံသဂတေ, ဝနိ, ဘဇိ, သေဝိ, ယတ္ထ ပတိဋ္ဌာယ နိရဝသေသတော ဗုဒ္ဓကရဓမ္မေ သမန္နာနေန္တော ဗုဒ္ဓဓမ္မေ ပရိပာစေသိ, ဗုဒ္ဓဘူတော ပန တေ နိရဝဇ္ဇေသု ဥပသံဟိတေ အနညသာဓာရဏေ လောကုတ္တရေပိ, ဝနိ, ဘဇိ, သေဝိ, ဝိတ္ထာရတော ပန ပဒေသရဇ္ဇ-ဣဿရိယစက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိ-ဒေဝရဇ္ဇသမ္ပတ္တိအာဒိဝသေန ဈာန-ဝိမောက္

ခ-သမာဓိသမာပတ္တိ-ဉာဏဒဿန-မဂ္ဂဘာဝနာ-ဖလသစ္ဆိ-ကိရိယာဒိ-ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝသေန စ အနေကဝိဟိတေ အနညသာဓာရဏေ, ဘဂေ, ဝနိ, ဘဇိ, သေဝိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂေ ဝနီတိ **ဘဂဝါ**။

> ''ယာ တာ သမ္ပတ္တိယော လောကေ၊ ယာ စ လောကုတ္တရာ ပုထု။
> သဗ္ဗာ တာ ဘဇိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ တသ္မာပိ ဘဂဝါ မတော''။

ကထံ **သတ္တတာတိ ဘဂဝါ** ? ဘတ္တာ ဒဠှဘတ္တိကာ အဿ ဗဟူ အတ္ထီတိ ဘတ္တဝါ။ တထာဂတော ဟိ မဟာကရုဏာသဗ္ဗညုတညာဏာဒိ-အပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝ-ဂုဏဝိသေသသမင်္ဂီဘာဝတော သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော, သဗ္ဗာနတ္ထပရိဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏအသီတိ အနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာဒိ အနညသာဓာရဏဝိသေသပဋိမဏ္ဍိတရူပကာယတာယ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတေန ''ဣတိပိ သော ဘဂဝါ''တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တေန လောကတ္တယဗျာပိနာ သုဝိပုလေန သုဝိသုဒ္ဓေန စ ထုတိဃောသေန သမန္နာဂတတ္တာ ဥက္ကံသပာရမိပ္ပတ္တာသု အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိအာဒီသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝတော ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇာဒိ-နိရတိသယဂုဏဝိသေသ-သမင်္ဂီဘာဝတော စ ရူပပ္ပမာဏော ရူပပ္ပသန္နော, ဃောသပ္ပမာဏော ဃောသပ္ပသန္နော, လူခပ္ပမာဏော လူခပ္ပသန္နော, ဓမ္မပ္ပမာဏော ဓမ္မပ္ပသန္နောတိ ဧဝံ စတုပ္ပမာဏိကေ လောကသန္နိဝါသေ သဗ္ဗထာပိ ပသာဒါဝဟဘာဝေန သမန္တပါသာဒိကတ္တာ အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ သဒေဝမနုဿာနံ အာဒရဗဟုမာနဂါရဝါယတနတာယ ပရမပေမသမ္ဘတ္တိဋ္ဌာနံ။ ယေ တဿ ဩဝါဒေ ပတိဋ္ဌိတာ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတာ ဟောန္တိ, ကေနစိ အသံဟာရိယာ တေသံ ပသာဒဘတ္တိ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ။ တထာ ဟိ တေ အတ္တနော ဇီဝိတပရိစ္စာဂေပိ တတ္ထ ပသာဒံ န ပရိစ္စဇန္တိ, တဿ ဝါ အာဏံ ဒဠှဘတ္တိဘာဝတော။

တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

> ''ယော ဝေ ကတညူ ကတဝေဒိ ဓီရော။
> ကလျာဏမိတ္တော ဒဠှဘတ္တိ စ ဟောတီ''တိ။ (ဇာ. ၂.၁၇.၇၈)။

''သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေါ ဌိတဓမ္မော ဝေလံ နာတိဝတ္တတိ, ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယံ မယာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, တံ မမ သာဝကာ ဇီဝိတဟေတုပိ နာတိက္ကမန္တီ''တိ (ဥဒါ. ၄၅; စူဠဝ. ၃၈၅) စ။ –

ဧဝံ ဘတ္တဝါတိ **ဘဂဝါ** နိရုတ္တိနယေန ဧကဿ တ-ကာရဿ လောပံ ကတွာ ဣတရဿ ဂ-ကာရံ ကတွာ။

> ''ဂုဏာတိသယယုတ္တဿ၊ ယသ္မာ လောကဟိတေသိနော။
> သမ္ဘတ္တာ ဗဟဝေါ သတ္ထု၊ ဘဂဝါ တေန ဝုစ္စတီ''တိ။

ကထံ **ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ**? ယသ္မာ တထာဂတော ဗောဓိသတ္တဘူတောပိ အပရိမာဏာသု ဇာတီသု ပါရမိယော ပရိပူရေန္တော ဘဂသင်္ခါတံ သိရိံ ဣဿရိယံ ယသဉ္စ ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ, ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ အနပေက္ခော ဆဍ္ဍယိ, စရိမတ္တဘာဝေပိ ဟတ္ထဂတံ စက္ကဝတ္တိသိရိံ ဒေဝလောကာဓိပစ္စသဒိသံ စတုဒီပိဿရိယံ စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိသန္နိဿယံ သတ္တရတနသမုဇ္ဇလံ ယသဉ္စ တိဏာယပိ အမညမာနော နိရပေက္ခော ပဟာယ အဘိနိက္ခမိတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, တသ္မာ ဣမေ သိရိအာဒိကေ ဘဂေ ဝမီတိ **ဘဂဝါ**။ အထ ဝါ ဘာနိ နာမ နက္ခတ္တာနိ, တေဟိ သမံ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ဘဂါ, သိနေရုယုဂန္ဓရဥတ္တရကုရုဟိမဝန္တာဒိဘာဇနလောကဝိသေသသန္နိဿယာ သောဘာ ကပ္ပဋ္ဌိယဘာဝတော, တေပိ ဘဂဝါ ဝမိ တန္နိဝါသိသတ္တာဝါသသမတိက္ကမတော တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ပဇဟီတိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂေ ဝမီတိ **ဘဂဝါ**။

> ''စက္ကဝတ္တိသိရိံ ယသ္မာ၊ ယသံ ဣဿရိယံ သုခံ။
> ပဟာသိ လောကစိတ္တဉ္စ၊ သုဂတော ဘဂဝါ တတော''။

ကထံ **ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ**? ဘာဂ နာမ သဘာဂဓမ္မကောဋ္ဌာသာ, တေ ခန္ဓာယတနဓာတာဒိဝသေန, တတ္ထာပိ ရူပဝေဒနာဒိဝသေန ပထဝိယာဒိဝသေန အတီတာဒိဝသေန စ အနေကဝိဓာ, တေ စ ဘဂဝါ သဗ္ဗံ ပပဉ္စံ သဗ္ဗံ ယောဂံ သဗ္ဗံ ဂန္ထံ သဗ္ဗံ သံယောဇနံ သမုစ္ဆိန္ဒိတွာ အမတဓာတုံ သမဓိဂစ္ဆန္တော ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ, အနပေက္ခော ဆဍ္ဍယိ န ပစ္စာဝမိ။ တထာ ဟေသ "သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပထဝိံ အာပံ တေဇံ ဝါယံ, စက္ခုံ သောတံ ဃာနံ ဇိဝှံ ကာယံ မနံ, ရူပေ သဒ္ဒေ ဂန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဓမ္မေ, စက္ခုဝိညာဏံ။ပေ။ မနောဝိညာဏံ, စက္ခုသမ္ဖဿံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ ဝေဒနံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿဇံ ဝေဒနံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ သညံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿဇံ သညံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ စေတနံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿဇံ စေတနံ, ရူပတဏှံ။ပေ။ ဓမ္မတဏှံ, ရူပဝိတက္ကံ။ပေ။ ဓမ္မဝိတက္ကံ, ရူပဝိစာရံ။ပေ။ ဓမ္မဝိစာရ"န္တိအာဒိနာ အနုပဒဓမ္မဝိဘာဂဝသေနပိ သဗ္ဗေဝ ဓမ္မကောဋ္ဌာသေ အနဝသေသတော ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ, အနပေက္ခပရိစ္စာဂေန ဆဍ္ဍယိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟေတံ "ယံ တံ, အာနန္ဒ, စတ္တံ ဝန္တံ မုတ္တံ ပဟီနံ ပဋိနိဿဋ္ဌံ, တံ တထာဂတော ပုန ပစ္စာဝမိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၃)။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝမီတိ **ဘဂဝါ**။ အထ ဝါ **ဘာဂေ ဝမီ**တိ သဗ္ဗေပိ ကုသလာကုသလေ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေ ဟီနပဏီတေ ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ အရိယမဂ္ဂဉာဏမုခေန ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ, အနပေက္ခော ပရိစ္စဇိ ပဇဟိ, ပရေသဉ္စ တထတ္တာယ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "ဓမ္မာပိ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ပဟာတဗ္ဗာ, ပဂေဝ အဓမ္မာ (မ. နိ. ၁.၂၄၀)။ ကုလ္လူပမံ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ နိတ္ထရဏတ္ထာယ, နော ဂဟဏတ္ထာယာ"တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀)။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝမီတိ **ဘဂဝါ**။

> "ခန္ဓာယတနဓာတာဒိ-ဓမ္မဘာဂ-မဟေသိနာ။
> ကဏှသုက္ကာ ယတော ဝန္တာ၊ တတောပိ ဘဂဝါ မတော"။

တေန ဝုတ္တံ –

> "ဘာဂဝါ ဘတဝါ ဘာဂေ၊ ဘဂေ စ ဝနိ ဘတ္တဝါ။
> ဘဂေ ဝမိ တထာ ဘာဂေ၊ ဝမီတိ ဘဂဝါ ဇိနော"တိ။

**ဓမ္မသရီရံ ပစ္စက္ခံ ကရောတီ** တိ "ယော ဝေ, အာနန္ဒ, မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္တော, သော ဝေါ မမစ္စယေန သတ္ထာ"တိ ဝစနတော ဓမ္မဿ သတ္ထုဘာဝပရိယာယော ဝိဇ္ဇတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ဝဇိရသင်္ဃာတသမာနကာယော** ပရေဟိ အဘေဇ္ဇသရီရတ္တာ။ န ဟိ ဘဂဝတော ရူပကာယေ ကေနစိ သက္ကာ အန္တရာယံ ကာတုန္တိ။ **ဒေသနာသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ** ဝက္ခမာနဿ သကလဿ သုတ္တဿ **"ဧဝ"**န္တိ နိဒဿနတော။ **သာဝကသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ** ပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တေန ပဉ္စသု ဌာနေသု ဘဂဝတာ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတေန မယာ မဟာသာဝကေန သုတံ, တဉ္စ ခေါ မယာဝ သုတံ, န အနုဿုတံ န ပရံပရာဘတန္တိ ဣမဿတ္ထဿ ဒီပနတော။ **ကာလသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ** ဘဂဝတာသဒ္ဒသန္နိဓာနေ ပယုတ္တဿ သမယသဒ္ဒဿ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒပဋိမဏ္ဍိတဘာဝဒီပနတော။ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒပရမာ ဟိ ကာလသမ္ပဒါ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

> "ကပ္ပကသာယေ ကလိယုဂေ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေါ အဟော မဟစ္ဆရိယံ။
> ဟုတာဝဟမဇ္ဈေ ဇာတံ၊ သမုဒိတမကရန္ဒမရဝိန္ဒ"န္တိ။

**ဘဂဝါတိ ဒေသကသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ** ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဘာဝဒီပနတော ဂရုကရတဓိဝစနဘာဝတော။

**အဝိသေသေနာ**တိ န ဝိသေသေန, ဝိဟာရဘာဝသာမညေနာတိ အတ္ထော။ **ဣရိယာပထ။ပေ။ ဝိဟာရေသူ**တိ ဣရိယာပထဝိဟာရော, ဒိဗ္ဗဝိဟာရော, ဗြဟ္မဝိဟာရော, အရိယဝိဟာရောတိ ဧတေသု စတူသု ဝိဟာရေသု။ **သမင်္ဂိပရိဒီပန** န္တိ သမင်္ဂီဘာဝပရိဒီပနံ။ **ဧတန္တိ** "ဝိဟရတီ"တိ ဧတံ ပဒံ။ တထာ ဟိ တံ "ဣဓေကစ္စော ဂိဟီဟိ သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ သဟနန္ဒီ သဟသောကီ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၂၄၁) ဣရိယာပထဝိဟာရေ အာဂတံ။ "ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ"တိ (ဓ. သ. ၁၆၀; ဝိဘ. ၆၂၄) ဧတ္ထ ဒိဗ္ဗဝိဟာရေ။ "သော မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၅၅၆; ၃.၃၀၈; မ. နိ. ၁.၇၇; ၂.၃၀၉; ၃.၂၃၀) ဗြဟ္မဝိဟာရေ။ "သော ခေါ အဟံ, အဂ္ဂိဝေဿန, တဿာယေဝ ကထာယ ပရိယောသာနေ တသ္မိံ ဧဝ ပုရိမ

သ္မိံ သမာဓိနိမိတ္တေ အဇ္ဈတ္တမေဝ စိတ္တံ သဏ္ဌပေမိ သန္နိသာဒေမိ ဧကောဒိံ ကရောမိ သမာဒဟာမိ, ယေန သုဒံ နိစ္စကပ္
ပံ ဝိဟရာမီ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၈၇) အရိယဝိဟာရေ။

တတ္ထ ဣရိယနံ ဝတ္တနံ **ဣရိယာ,** ကာယပ္ပယောဂေါ။ တဿာ ပဝတ္တနုပာယဘာဝတော ဌာနာဒိ **ဣရိယာပ
ထော**။ ဌာနသမင်္ဂီ ဝါ ဟိ ကာယေန ကိဉ္စိ ကရေယျ ဂမနာဒီသု အညတရသမင်္ဂီ ဝါ။ အထ ဝါ ဣရိယတိ ပဝတ္တတိ ဧ
တေန အတ္တဘာဝေ ကာယကိစ္စံ ဝါတိ **ဣရိယာ,** တဿာ ပဝတ္တိဥပာယဘာဝတော ဣရိယာ စ သော ပထော စာတိ **ဣရိ
ယာပထော,** ဌာနာဒိ ဧဝ။ သော စ အတ္ထတော ဂတိနိဝတ္တိအာဒိအာကာရေန ပဝတ္တော စတုသန္တတိရူပပဗန္ဓော ဧဝ။
ဝိဟရဏံ, ဝိဟရတိ ဧတေနာတိ ဝါ **ဝိဟာရော,** ဣရိယာပထော ဧဝ ဝိဟာရော **ဣရိယာပထဝိဟာရော**။ ဒိဝိ ဘဝေ **ဒိဗ္ဗော,**
တတ္ထ ဗဟုလပ္ပဝတ္တိယာ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဒိဒေဝလောကေ ဘဝေတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ယော ဒိဗ္ဗာနုဘာဝေါ, တဒ
တ္ထာယ သံဝတ္တတီတိ ဝါ **ဒိဗ္ဗော,** အဘိညာဘိနီဟာရဝသေန မဟာဂတိကတ္တာ ဝါ **ဒိဗ္ဗော,** ဒိဗ္ဗော စ သော ဝိဟာရော
စာတိ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရော,** စတဿော ရူပါဝစရသမာပတ္တိယော။ အာရုပ္ပသမာပတ္တိယောပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္
တိ။ ဗြဟ္မူနံ, ဗြဟ္မာနော ဝါ ဝိဟာရာ **ဗြဟ္မဝိဟာရာ,** စတဿော အပ္ပမညာယော။ အရိယာနံ, အရိယာ ဝါ ဝိဟာရာ
**အရိယဝိဟာရာ,** စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ။ **သော ဟိ ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနန္တိ**အာဒိ ယဒိပိ ဘဂဝါ ဧကေနပိ ဣရိယာပ
ထေန စိရတရံ ကာလံ အတ္တဘာဝံ ပဝတ္တေတုံ သက္ကောတိ, တထာပိ ဥပါဒိန္နကသရီရဿ နာမ အယံ သဘာဝေါတိ ဒ
ဿေတုံ ဝုတ္တံ ။ ယသ္မာ ဝါ ဘဂဝါ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝသန္တော ဝိနေယျာနံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော, နာနာသမာပတ္
တီဟိ စ ကာလံ ဝီတိနာမေန္တော ဝသတီတိ သတ္တာနံ အတ္တနော စ ဝိဝိဓံ ဟိတသုခံ ဟရတိ ဥပနေတိ ဥပ္ပါဒေတိ, တသ္မာ
ဝိဝိဓံ ဟရတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပစ္စတ္ထိကေ ဇိနာတီတိ **ဇေတော**။ ဇေတ-သဒ္ဒော ဟိ သောတ-သဒ္ဒော ဝိယ ကတ္တုသာဓနောပိ အတ္ထီတိ။ ရ
ညော ဝါ ပစ္စတ္ထိကာနံ ဇိတကာလေ ဇာတတ္တာ **ဇေတော**။ ရညော ဟိ အတ္တနော ဇယံ ဝါ အာရောပေတွာ ဇိတဝါ
တိ ဇေတောတိ ကုမာရော ဝုတ္တော။ မင်္ဂလကာမတာယ ဝါ ဇေတောတိဿ နာမံ ကတံ, တသ္မာ ‘‘ဇေယျော’’တိ ဧတ
သ္မိံ အတ္ထေ ‘‘ဇေတော’’တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တဿ ဇေတဿ ရာဇကုမာရဿ။ **ဝနေ**တိအာဒိတော ပဋ္ဌာယေဝ
တံ တဿ သန္တကန္တိ ဒဿေတုံ **‘‘တံ ဟိ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓိတာယ ဝိဂတမလမစ္ဆေရတာယ
ကရုဏာဒိဂုဏသမင်္ဂိတာယ စ နိစ္စကာလံ ဥပဋ္ဌပိတော အနာထာနံ ပိဏ္ဍော ဧတဿ အတ္ထီတိ **အနာထပိဏ္ဍိကော,** တ
ဿ အနာထပိဏ္ဍိကဿ။ ယဒိ ဇေတဝနံ, ကထံ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမောတိ အာဟ **‘‘အနာထပိဏ္ဍိကေနာ’’** တိ
အာဒိ။ ပဉ္စဝိဓသေနာသနင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ အာရမန္တိ ဧတ္ထ ပဗ္ဗဇိတာတိ **အာရာမော,** တသ္မိံ အာရာမေ။ ယဒိပိ သော ဘူမိ
ဘာဂေ ကောဋိသန္ထရေန မဟာသေဋ္ဌိနာ ကီတော, ရုက္ခာ ပန ဇေတေန န ဝိက္ကီတာတိ တံ ‘‘ဇေတဝန’’န္တိ ဝတ္တဗ္ဗ
တံ လဘတီတိ ဝဒန္တိ။ ဥဘိန္နမ္ပိ ဝါ တတ္ထ ပရိစ္စာဂဝိသေသကိတ္တနတ္ထံ ဥဘယဝစနံ, ဇေတေနပိ ဟိ ဘူမိဘာဂဝိက္
ကယေန လဒ္ဓဓနံ တတ္ထ ဒွါရကောဋ္ဌကကရဏဝသေန ဝိနိယုတ္တံ။ သာဝတ္ထိဇေတဝနာနံ ဘူမိဘာဂဝသေန ဘိန္နတ္
တာ ဝုတ္တံ **‘‘န ဟိ သက္ကာ ဥဘယတ္ထ ဧကံ သမယံ ဝိဟရိတု’’** န္တိ။

**အပာကဋ္ဌာ**တိ သက္ကော သုယာမောတိအာဒိနာ အနဘိညာတာ။ အဘိညာတာနမ္ပိ အညတရသဒ္ဒော ဒိဿတေဝ
ကောသဒိသာယတ္တတ္တာတိ ဒဿေတုံ **‘‘အဘိဇာနာတိ နော’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဟုနာ** ဣဒါနေဝ။ **သာဓာရဏဝစနံ** ဒိဗ္
ဗတံ အန္တောနီတံ ကတွာ။ ဒေဝေါ ဧဝ **ဒေဝတာ** ပုရိသောပိ ဝတ္တနတော။ ဧတေနေတံ ဟ **‘‘ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ’’** တိအာဒိ။
နနု စ ရူပါဝစရသတ္တာနံ ပုရိသိန္ဒြိယံ နတ္ထိ, ယေန တေ ပုရိသာတိ ဝုစ္စေယျုံ? ယဒိပိ ပုရိသိန္ဒြိယံ နတ္ထိ, ပုရိသသဏ္ဌာ
နဿ ပန ပုရိသဝေသဿ စ ဝသေန ပုရိသပုဂ္ဂလာတွေဝ ဝုစ္စန္တိ ပုရိသပကတိဘာဝတော။

**အဘိက္ကန္တာ** တိ အတိက္ကန္တာ, ဝိဂတာတိ အတ္ထောတိ အာဟ **‘‘ခယေ ဒိဿတီ’’** တိ။ တေနေဝ ဟိ **‘‘နိက္ခန္တ
တော ပဌမော ယာမော’’**တိ ဥပရိ ဝုတ္တံ။ **အဘိက္ကန္တတရော** တိ အတိဝိယ ကန္တတရော။ တာဒိသော စ သုန္ဒရော ဘဒ္
ဒကော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **‘‘သုန္ဒရေ ဒိဿတီ’’** တိ။ **ကော**တိ ဒေဝနာဂယက္ခဂန္ဓဗ္ဗာဒီသု ကော ကတမော? **မေ**တိ
မမ။ **ဟာအနီ**တိ ဟာဒေ။ **ဣဒ္ဓိယာ** တိ ဣမာယ ဧဝရူပါယ ဒေဝိဒ္ဓိယာ။ **ယသသာ**တိ ဣမိနာ ဧဒိသေန ပရိဝါရေန ပရိစ္ဆဒေန
စ။ **ဇလန္တိ** ဝိဇ္ဇောတမာနော။ **အဘိက္ကန္တေနာ** တိ အတိဝိယ ကန္တေန ကမနီယေန အဘိရူပေန။ **ဝဏ္ဏေနာ** တိ ဆဝိဝ
ဏ္ဏေန သရီရဝဏ္ဏနိဘာယ။ **သဗ္ဗာ ဩဘာသယံ ဒိသာ** တိ သဗ္ဗာပိ ဒိသာ ပဘာသေန္တော စန္ဒော ဝိယ သူရိယော ဝိယ စ
ဧကောဘာသံ ဧကာလောကံ ကရောန္တောတိ ကထာယ အတ္ထော။ **အဘိရူပေ**တိ ဥဠာရရူပေ သမ္ပန္နရူပေ။

ကစ္စနသန္ဓိဘတ္တံ စတာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောဂုဟာဏေန ဂဟိတာတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“ဆဝိယ”**န္တိ။ ဆဝိဂတာ ပန ဝဏ္ဏဓာတု ဧဝ “သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော”တိ ဧတ္ထ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟာဏေန ဂဟိတာတိ အပရေ။ ဝဏ္ဏနံ ကိတ္တိယာ ဥဂ္ဃောသနန္တိ **ဝဏ္ဏော,** ထုတိ။ ဝဏ္ဏီယတိ အသင်္ကရတော ဝဝတ္ထပီယတီတိ **ဝဏ္ဏော,** ကုလဝဂ္ဂေါ။ ဝဏ္ဏီယတိ ဖလံ ဧတေန ယထာ သဘာဝတော ဝိဘာဝီယတီတိ **ဝဏ္ဏော,** ကာရဏံ။ ဝဏ္ဏနံ ဒီဃရဿာဒိဝသေန သဏ္ဌဟနန္တိ **ဝဏ္ဏော,** သဏ္ဌာနံ။ ဝဏ္ဏီ ယတိ အဏုမဟန္တာဒိဝသေန ပမီယတီတိ **ဝဏ္ဏော,** ပမာဏံ။ ဝဏ္ဏေတိ ဝိကာရံ အာပဇ္ဇမာနံ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ပကာသေ တီတိ **ဝဏ္ဏော,** ရူပာယတနံ။ ဧဝံ တေန တေန ပဝတ္တိနိမိတ္တေန ဝဏ္ဏသဒ္ဒဿ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ ဗာ။ **ဣဒ္ဓိ မာပေတွာ** တိ ဝတ္ထာလင်္ကာရကာယာဒီဟိ သြဘာသမုဇ္ဇနာဒိဝသေန ဒိဗ္ဗံ ဣဒ္ဓာနုဘာဝံ နိမ္မိနိတွာ။ **ကာ မာဝစရာ အနဘိသင်္ခတေနပိ အာဂန္တုံ သက္ကောန္တိ** သြဠာရိကရူပတ္တာ။ တထာ ဟိ တေ ကဗဠီကာရဟာရဘက္ခာ။ **ရူပာဝ စရာ န သက္ကောန္တိ** တတော သုခုမတရရူပတ္တာ။ တေနာဟ **“တေသံ ဟိ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ “အတိသုခုမော”တိ မူလပဋိ သန္ဓိရူပံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **န တေန ဣရိယာပထကပ္ပနံ ဟောတီ** တိ ဧတေန ဗြဟ္မလောကေပိ ဗြဟ္မာနော ယေဘုယ္ယ ယေန နိမ္မိတရူပေနေဝ ပဝတ္တန္တီတိ ဒဿေတိ။ ဣတရဉ္ဟိ အတိဝိယ သုခုမံ ရူပံ ကေဝလံ စိတ္တုပ္ပာဒဿ နိဿ ယာဓိဋ္ဌာနဘူတံ သဏ္ဌာနဝန္တံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။

**အနဝသေသတ္တံ** သကလတာ။ **ယေဘုယ္ယတာ** ဗဟုလဘာဝေါ။ **အဗ္ဗာမိဿတာ** ဝိဇာတိယေန အသင်္ကရော။ သုဒ္ဓေန ဟိ အတေကိဏ္ဏတာ တတ္ထ အဓိပ္ပေတာ ။ **အနတိရေကတာ** တံပရမတာ ဝိသေသာဘာဝေါ။ **ကေဝလကပ္ပ** န္တိ ကေဝလံ ဒဠှံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **သင်္ဃာဘေဒအာယာ** တိ သဉ္ဈေ ဝိတအာယ, ဝိတဒုပ္ပာအာယာတိ အတ္ထော။ ကေ ဝလံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ သဗ္ဗသင်္ခတဝိဝိတ္တတ္တာ, ဧတေဿ တံ အတ္ထီတိ **ကေဝလီ,** သစ္ဆိကတနိရောဓော ခီဏာသဝေါ။ တေနာဟ **“ဝိသံယောဂေ အတ္ထော”** တိ။

ကပ္ပသဒ္ဒေါ ပနာယံ သဥပသဂ္ဂေါ အနုပသဂ္ဂေါ စာတိ အဓိပ္ပာယေန သြကပ္ပနိယပဒေ လဗ္ဘမာနံ ကပ္ပသဒ္ဒ မတ္တံ ဒဿေတိ, အညထာ ကပ္ပပဒံ အနိဒဿနမေဝ သိယာ။ **သမဏကပ္ပေဟီ** တိ ဝိနယသိဒ္ဓေဟိ သမဏဝေဟာရေ ဟိ။ **နိစ္စကပ္ပ** န္တိ နိစ္စကာလံ။ **ပညတ္တီ** တိ နာမံ။ နာမဉ္ဟေတံ တဿ အာယသ္မတော, ယဒိဒံ ကပ္ပောတိ။ **ကပ္ပိတကေသ မဿူ**တိ ကတ္တရိကာယ ဆေဒိတကေသမဿု။ **ဒွင်္ဂုလကပ္ပော** တိ မဇ္ဈန္ဟိကဝေလာယ ဝီတိက္ကန္တာယ ဒွင်္ဂု လတာဝိကပ္ပော။ **လေသော**တိ အပဒေသော။ အနဝသေသံ ဖရိတုံ သမတ္ထဿပိ သြဘာသဿ ကေနစိပိ ကာရဏေန ဧကဒေသဖရဏမ္ပိ သိယာ, အယံ ပန သဗ္ဗသော ဖရတီတိ ဒဿေတုံ သမန္တတ္ထော ကပ္ပ-သဒ္ဒေါ ဂဟိတောတိ အာဟ **“အနဝသေသံ သမန္တတော”** တိ။ ဤသံ အသမတ္တံ, ကေဝလံ တ **ကေဝလကပ္ပံ** ။ ဘဂဝတော အာဘာယ အနော ဘာသိတမေဝ ဟိ ပဒေသံ ဒေဝတာ အတ္တနော ပဘာယ သြဘာသေန္တိ။ န ဟိ ဘဂဝတော ပဘာ ကာယစိ ပဘာယ အဘိဘု ယျတိ, သူရိယာဒီနမ္ပိ ပဘံ သာ အဘိဘုယျ တိဋ္ဌတီတိ။

**ယေန တ ကာရဏေနာ**တိ ဟေတုမှိ ဣဒံ ကရဏဝစနံ။ ဟေတုအတ္ထော ဟိ ကိရိယာယ ကာရဏံ, န ကရဏံ ဝိယ ကိရိယတ္ထော, တသ္မာ နာနပ္ပကာရ-ဂုဏဝိသေသာဓိဂမနတ္ထာ ဣမေ ဥပသင်္ကမနကိရိယာတိ “အန္နေန ဝသတိ, ဝိဇ္ဇာ ယ ဝသတီ”တိအာဒီသု ဝိယ ဟေတုအတ္ထမေဝ တံ ကရဏဝစနံ ယုတ္တံ န ကရဏတ္ထံ တဿ အယုဇ္ဇမာနတ္တာတိ ဝု တ္တံ “ယေန တ ကာရဏေနာ”တိအာဒိ။ ဘဂဝတော သတတပ္ပဝတ္တနိရတိသယ-သာဒုဝိပုလမတရသ-သဒ္ဓမ္မဖလတာယ သာဒုဖလနိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခေန ဘဂဝတ ဥပမိတော။ သာဒုဖလူပဘောဂာဓိပ္ပာယဂ္ဂဟာဏေနေဝ ဟိ မဟာကာရုဏိကသ္ သ သာဒုဖလတာ ဂဟိတာတိ။ **ဥပသင်္ကမီ** တိ ဥပသင်္ကန္တော။ သမ္ပတ္တကာမတာယ ဟိ ကိဉ္စိ ဌာနံ ဂစ္ဆန္တော တံတံ ပဒေသာတိက္ကမနေန ဥပသင်္ကမိ, ဥပသင်္ကန္တောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။ တေနာဟ **“ဂတာတိ ဝုတ္တံ ဟော တီ”**တိ, ဥပဂတာတိ အတ္ထော။ **ဥပသင်္ကမိတွာ** တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **“ဥပသင်္ကမနပရိယောသာ နဒီပန”**န္တိ။ **တတော**တိ ယံ ဌာနံ ပတ္တာ “ဥပသင်္ကမီ”တိ ဝုတ္တာ, တတော ဥပဂတဌာနတော။

ဂတိနိဝတ္တိအတ္ထတော သာမညတော အာသနမ္ပိ ဌာနဂ္ဂဟာဏေန ဂယှတီတိ ဝုတ္တံ **“အာသနကုသလတာယ ဧကမန္တံ တိဋ္ဌန္တီ”**တိ။ နိသိန္နာပိ ဟိ ဂမနတော နိဝတ္တာ နာမ ဟောန္တိ ဌတွာ နိသီဒိတဗ္ဗတ္တာ, ယထာဝုတ္တဉ္စ ဌာနာဒယောပိ အာသနေနေဝ သင်္ဂဟိတာတိ။ အတိဒူရအစ္စာသန္နပဋိက္ခေပေန နာတိဒူရနစ္စာသန္နံ နာမ ဂဟိတံ။ တံ ပန အဝကံသတော ဥဘိန္နံ ပသာရိတဟတ္ထသင်္ဃဋ္ဋနေန ဒဿိတံ။ **ဂီဝံ ပသာရေတွာ**တိ ဂီဝံ ပရိဝတ္တနဝသေန ပသာရေ တွာ။

ကာမံ ''ကထ''န္တိ အယမာကာရပုစ္ဆာ, တရဏာကာရော ဣဓ ပုစ္ဆိတော။ သော ပန တရဏာကာရော အတ္ထတော ကာရဏမေဝါတိ အာဟ **''ကထံ နုတိ ကာရဏပုစ္ဆာ''**တိ? **ဟာကဋ္ဌော** အဘိသမ္ဗောဓိယံ မဟာပထဝီကမ္ပနာဒိအနေကစ္ဆရိယပါတုဘာဝတဒိနာ။

မရိသနဋ္ဌေန ဟာဟနံ ရောကဒိအနတ္ထာနံ အဘိဘဝနဋ္ဌေန **မာရိသော,** ဒုက္ခရဟိတော။ တေနာဟ **''နိဒ္ဒုက္ခာတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''**တိ။ နိရယပဏ္ဍေ ပိယာလပနဝစနဝသေန ဥပစာရဝစနဋ္ဌေတံ ယထာ ''ဒေဝါနံ ပိယာ''တိ။ တေနေတဟ **''ယဒိ ဝေ''**န္တိအာဒိ။ **သဏ္ဌာနာ သဏ္ဌု** တိ မတ္တကတော သမကောဋ္ဌိတေန ယာဝ ဟဒယပဒေသာ နိဗ္ဗိဇ္ဈိတ္ဝာ ဩတိဏ္ဏေန သဏ္ဌာနာ ဟာဒတလတော သမကောဋ္ဌိတော သဏ္ဌု နိဗ္ဗိဇ္ဈိတ္ဝာ အာရောဟန္တော **ဟာဒယေ** ဟာဒယသ္သ ပဒေသေ သမာဂစ္ဆေယျ, အထ နေသံ သဏ္ဌုနံ သမာဂမသမကာလေ **နံ** ယထာတိက္ကန္တသဏ္ဌုကရဏကာလံ ဇာနေယျ ယာသိ။ ကိဉ္စိ နိမိတ္တံ ဥဟာအယ ကိသ္မိဉ္စိ အတ္တေ ပဝတ္တသ္သ သဒ္ဒသ္သ တန္နိမိတ္တရဟိတေ ပဝတ္တိ ရုဠှီ နာမ ဂမနကိရိယာရဟိတေ သာသနာဒိမတိ ပဋိပိဏ္ဍေ ယထာ ဂေဿဒ္ဒသ္သ။

**ဩဃမတရီ**တိ ယေသံ ဩဃာနံ တရဏံ ပုစ္ဆိတံ, တေ ဂဏနပရိစ္ဆေဒတော သရူပတော စ ဒဿေတုံ **''စတ္တာရော''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ စတ္တာရော ဝေ ဩဃာ ဝုတ္တာ, တေ စ ကာမာဒယော တေတိ? န စောဒေတဗ္ဗမေတံ, ယသ္မာ ဓမ္မာနံ သဘာဝကိစ္စဝိသေသသညုနာ ဘဂဝတာ သဗ္ဗံ ဉေယျံ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတ္ဝာ တေ တကာဝ ဩဃာ ဒေသိတာ, ဣမေ ဝေ စ ဒေသိတာတိ။ ဝဋ္ဋသ္မိံ ဩဟနန္တိ ဩသီဒါပေန္တီတိ ဩဃာ, ဩဟနန္တိ ဟေဋ္ဌု ဌာ ကတ္ဝာ ဟနန္တိ ကမေန္တိ, တထာဘူတာ သတ္တေ အဓော ကမေန္တိ နာမ။ အယဉ္စ အတ္ထော ''သဗ္ဗောပိ စေ သာ''တိအာဒိနာ ပရတော အဋ္ဌကထာယမေဝ အာဂမိဿတိ။ ကာမနဋ္ဌေန **ကာမော,** ကာမော စ သော ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန ဩဃော စာတိ, ကာမေသု ဩဃောတိ ဝာ **ကာမောဃော**။ ဘဝေဃော နာမ ဘဝရာဂေတိ ဒဿေတုံ **''ရူပာရူပဘဝေသု ဆန္ဒရာဂေ ဈာနနိကန္တိ စာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ** အာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၁၂) ပန ''သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတရာဂေ စာ''တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပဌမော ဥပပတ္တိဘဝေသု ရာဂေ, ဒုတိယော ကမ္မဘဝေ။ ဘဝဒိဋ္ဌိဝိနိမုတ္တာသ္သ ဒိဋ္ဌိဂတသ္သ အဘာဝတော။ **''ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိယော ဒိဋ္ဌောဃော''** တိ ဝုတ္တံ, စတုသစ္စန္တောဂဓတ္တာ သဗ္ဗသ္သ ဉေယျသ္သ **''စတူသု သစ္စေသု အညာဏံ အဝိဇ္ဇောဃော''** တိ အာဟ။

ဣအနိ တေသံ ဩဃသဒ္ဒာတာနံ ဟာပဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ ဒဿေတုံ **''တတ္ထာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ပန ကာမဂုဏာဒယော ဒဿိတာ ဝေ။ ''ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ဆန္ဒရာဂေ ကာမောဃော''တိ ဧတ္ထ ဘဝတေဃံ ဌပေတ္ဝာ သဗ္ဗော လောဘော ကာမောဃောတိ ယုတ္တံ သိယာ။ သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတော ရာဂေ ဘဝဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တတ္တာ ဘဝတေဃောတိ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တော, ဘဝတေဃော ပန ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တေသု ဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဟာဠိယံ ဝုတ္တော။ တေနေတဟ – **''ဘဝတေဃော စတူသု ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တလောဘသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒေသု ဥပ္ပဇ္ဇတီ''** တိ။ တသ္မာ ဒိဋ္ဌိသဟဂတလောဘောပိ ကာမောဃောတိ ယုတ္တံ သိယာ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကဒုက္ခာနဉှိ ကာရဏဘူတာ ကာမာသတဒယောပိ ဒွိဓာ ဝုတ္တာ, အာသတ ဝေ စ ဩဃာ။ ကာမာသဝနိဒ္ဒေသေ စ ကာမေသူတိ ကာမရာဂဒိဋ္ဌိရာဂဒီနံ အာရမ္မဏဘူတေသု တေဘူမကေသု ဝတ္ထုကာမေသူတိ အတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ တတ္ထ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သာယံ တဏှာ သဗ္ဗာပိ န ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနာမံ န လဘတီတိ။

ယဒိ ပန ပဉ္စကာမဂုဏိကော စ ရာဂေ ကာမောဃောတိ ဝုတ္တောတိ ကတ္ဝာ ဗြဟ္မာနံ ဝိမာနာဒီသု ရာဂသ္သ ဒိဋ္ဌိရာဂသ္သ စ ကာမောဃဘာဝေ ပဋိသေဓိတဗ္ဗော သိယာ, ဇဝံ သတိ ကာမောဃဘာဝေဃဝိနိမုတ္တေန နာမ လောဘေန ဘဝိတဗ္ဗံ ။ သော ယအာ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တအာ တေန သမ္ပယုတ္တော အဝိဇ္ဇောဃော ဩဃဝိပ္ပယုတ္တောတိ အဓေမနဿဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တဿ ဝိယ တဿပိ ဩဃဝိပ္ပယုတ္တတာ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ ''စတူသုပိ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တလောဘသဟဂတေသု စိတ္တုပ္ပာဒေသု ဥပ္ပန္နော မောဟော သိယာ ဩဃသမ္ပယုတ္တော သိယာ ဩဃဝိပ္ပယုတ္တော''တိ။ ''ကာမောဃော အဋ္ဌသု လောဘသဟဂတေသု စိတ္တုပ္ပာဒေသု ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ, ''ကာမောဃံ ပဋိစ္စ ဒိဋ္ဌောဃော အဝိဇ္ဇောဃော''တိ စ ဝစနတော ဒိဋ္ဌိသဟဂတော ကာမောဃော န ဟောတီတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တထာ ဟေတ္ထ ''ရူပာရူပဘဝေသု ဆန္ဒရာဂေ ဈာနနိကန္တိ စ ဘဝတေဃော နာမာတိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတော ရာဂေ''တိ။

**အဓောဂမနဋ္ဌေနာ** တိ ဟေဋ္ဌာပဝတ္တနဋ္ဌေန။ ဟေဋ္ဌာပဝတ္တနဋ္ဌေတ္ထ န ကေဝလံ အဟယဂမနိယဘာဝေန, အထ ခော သံသာရတရကာဝရောခနေနပီတိ ဒဿေတုံ **“ဥပရိဘဝဋ္ဌာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကာမံ နိဗ္ဗာနံ အရူပိဘာတ အဒေသံ, န တဿ ဌာနဝသေန ဥပရိဂဟဏံ, သဗ္ဗသင္ခတဝိနိဿဋ္ဋတ္တာ ပန သဗ္ဗဿပိ ဘဝဿ ဥပရီတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“ဥပရိဘဝံ နိဗ္ဗာန”** န္တိ။ “မဟာဥဒကောဃော”တိအာဒီသု ရာသဋ္ဌော ဩဃ-သဒ္ဒောတိ “မဟာ ဟောသော ကိလေသရာသီ”တိ ဝုတ္တံ **သေသေသုပီ**တိ ဘာတေဃာဒီသုပိ။

အပ္ပတိဋ္ဌဟန္တောတိ ကိလေသာဒီနံ ဝသေန အသန္တိဋ္ဌန္တော, အသံသီဒန္တောတိ အတ္ထော။ **အနာယူဟန္တော**တိ အဘိသင္ခါရာဒိဝသေန န အာယူဟန္တော မဇ္ဈိမံ ပဋိပဒံ ဝိလင္ဃိတွာ နိဗ္ဗုယှဟန္တော။ တေနာဟ – **“အတယမန္တော”**တိ, မိစ္ဆာတယာမဝသေန အတယမန္တောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဂူဠှဟန္တိ သံဝုတံ။ **ပဋိစ္ဆန္န** န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ အတ္ထဝသေန တ သံဝုတ္တံ **ဂူဠှဟံ,** သဒ္ဒဝသေနပိ အဟာကဋံ **ပဋိစ္ဆန္နံ** အန္တရဒီပဟဒိကေ **ဌာတဗ္ဗဌာနေ။ အာယူဟန္တာ**တိ ဟတ္ထေဟိ စ ဟဒေဟိ စ တယမန္တာ။ **ဧတံ** အတ္ထဇာတံ, **ဧတံ** တ ဝိဿဇ္ဇနံ။

ဣဒါနိ ယေနာဓိပ္ပာယေန ဘဂဝတာ တထာဂူဠှဟံ ကတွာ ပဥှော ကထိတော, တံ ဒဿေတုံ **“ကိံ ပနာ**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နိဂ္ဂဟမုခေနာ** တိ ဝေနေယျာနံ ဝိနယဥပာယဘူတနိဂ္ဂဟဝသေန။ တေနာဟ **ယေ ပဏ္ဍိတမာနိနော”**တိအာဒိ။ **ပဝယှဟ ပဝယှဟာ**တိ ဩဖုဏိတွာ ဩဖုဏိတွာ။

**သော**တိ ဒေဝပုတ္တော **နိဟတမာနော** အဟောသိ ယထာဝိဿဇ္ဇိတဿ အတ္ထဿ အဇာနန္တော။ **ယထာ**တိ အနိယမဝစနံ နိယမနိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတိ, တံသမ္ဗန္ဓဥ ကထန္တိ ပုစ္ဆာဝစနန္တိ တဒုဘယဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ယထာဟံ ဇာနာမိ, ဧဝံ မေ ကထေဟီ”**တိ အာဟ။

**ယအာသွတဟန္တိ** ယအ သု အဟံ, သု-ကာရော နိပါတမတ္တံ “ယဒိဒံ ကထံ သူ”တိအာဒီသု ဝိယ။ **သဗ္ဗပဒေသူ**တိ “တအာသွ သံသီအာမိ”တိအာဒီသု တီသုပိ ပဒေသု။ **အတရန္တော** တိ ဩဃာနံ အတိက္ကမနတ္ထံ တရဏပ္ပယောဂံ အကရောန္တော။ **တတ္ထေတ** တိ ဩဃနိယဩဃေသု ဧဝ။ **ဩသီအာမီ**တိ နိမုဇ္ဇာမိ ဩဃေဟိ အဇ္ဈောတ္ထဋော ဟောမိ။ **နိဗ္ဗုယှဟာမီ**တိ ဩဃေဟိ နိဗ္ဗုဠှော ဟောမိ။ **ဌာတုံ အသက္ကောန္တော** အသံသီဒန္တော။ **အတိဝတ္တာမိ** တိ အနုပယောဂံ အတိက္ကမာမိ, အပနိစာနဝသေန သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဝိရာဓေမီတိ အတ္ထော။ **ဌာနေ စ တယာမေ စာ**တိ ဝက္ခမာနဝိဘာဂေ ပတိဋ္ဌဟနေ တယာမေ စ **ဒေသံ ဒိသွတ**တိ ပတိဋ္ဌာနာယူဟနေသု သံသီဒနနိဗ္ဗုယှဟနသင္ခါတံ တရဏဿ ဝိဗန္ဓနဘူတံ အာဒီနဝံ ဒိသွတန။ ဣဒံ ဘဂဝတာ ဗောဓိမူလေ အတ္တနာ ပဝတ္တိတ-ပုဗ္ဗဘာဂ-မနသိကာရဝသေန ဝုတ္တံ။ **အတိဋ္ဌန္တော အတယမန္တော**တိ ပတိဋ္ဌာနာယူဟနကရဏကိလေသာဒီနံ ပရိဝဇ္ဇနေန အသံသီဒန္တော အနိဗ္ဗုယှဟန္တော။ **ဒေဝတာ ယပိ ပဋိဝိဒ္ဓော** တဒတ္ထော ဥပနိဿယသမ္ပန္နတာယ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယဓမ္မာနံ ပရိပက္ကတ္တာ။ **န ပန ဟာကဋ္ဌော** ဝိပဥ္စိတညူအာဒီနံ, ဥဂ္ဃဋိတညူနံ ပန ယထာ တဿာ ဒေဝတာယ, တထာ ဟာကဋ္ဌော ဟောတိ။ **သတ္တ ဒုကာ** ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနရူပါ **ဒဿိတာ** ဟောရာဏဋ္ဌကထာယံ။ **ကိလေသဝသေန သန္တိဋ္ဌန္တော** တိ လောဘာဒီဟိ အဘိဘူတတာယ သံသာရေ ပတိဋ္ဌဟန္တော သမ္မာ အပ္ပဋိပဇ္ဇနေန တတ္ထေဝ သံသီဒတိ နာမ။ **အဘိသင္ခါရဝသေနာ** တိ တတ္ထေတဘိသင္ခါရ စေတနာယ စေတေန္တော သမ္မာပဋိပတ္တိယောဂ္ဂဿ ခဏဿ အတိဝတ္တနေန နိဗ္ဗုယှဟတိ နာမ။ ဣမိနာ နယေန သေသဒုကေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတ္ထ စ ဝဋ္ဋမူလကာ ကိလေသာတိ တေသံ ဝသေန သံသာရေ အဝဋ္ဌာနံ တံတံကမ္မုနာ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ, ကိလေသာ ပန တေသံ ပစ္စယမတ္တံ။ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ အပရာပရံ နိဗ္ဗတ္တေန္တော သံသာရေ နိဗ္ဗုယှဟတိ နာမာတိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဒဿနဝသေန **ပဌမဒုကော** ဝုတ္တော။ ဣမေ သတ္တာ သံသာရေ ပရိဗ္ဘမန္တာ ဒုဝိဓာ တဏှာစရိတာ ဒိဋ္ဌိစရိတာ စာတိ တေသံ သံသာရနာယိကဘူတာနံ ဓမ္မာနံ ဝသေန သန္တိဋ္ဌနံ, တဒညေသံ ပဝတ္တိပစ္စယာနံ ဝသေန အာယူဟနန္တိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဒဿနဝသေန **ဒုတိယဒုကော** ဝုတ္တော။ သံယောဇနီယေသု ဓမ္မေသု အဿာဒဒဿနသဘာဝတာယ တဏှာယ ဝသေန ဝိသေသတော ပတိဋ္ဌာနံ, အမုတ္တိမဂ္ဂေ မုတ္တိမဂ္ဂပရာမာသတော တထာ အာယူဟနမ္ပိ ဒိဋ္ဌိယာ ဝသေန ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **တတိယဒုကော** ဝုတ္တော။ **စတုတ္ထဒုကေ** ပန အဓိပ္ပာယော အဋ္ဌကထာယ ဧဝ ဝိဘာဝိတော။ ယသ္မာ “သဿတော အတ္တာ”တိ အဘိနိဝိသန္တော အရူပရာဂံ, အသညူပဂံ တ အဝိမောက္ခံယေဝ ဝိမောက္ခောတိ ဂဟေတွာ သံသာရေ ဧဝ ဩလီယတိ။ တေနာဟ **“ဩလီယနာဘိနိဝေသော**

**ဟိ ဘဝဒိဋ္ဌိ**”တိ။ ယသ္မာ ပန ကာမဘဝါဒီသု ယံ ဝါ တံ ဝါ ဘဝံ ပတွာ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ, န ဟောတိ ပရံ မရဏာတိ အဘိနိဝိသန္တော ဘဝဝိပ္ပမောက္ခာဝဟာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အပ္ပဋိပဇ္ဇနေန တံ အတိဝတ္တတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“အတိဓာဝနာဘိနိဝေသော ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ”** တိ။

**လီနဝသေန သန္တိဋ္ဌန္တော** တိ ကောသဇ္ဇာဒိဝသေန သံကောစာပဇ္ဇနေန သမ္မာ အပ္ပဋိပဇ္ဇန္တော။ **ဥဒ္ဒစ္စဝသေန အာယူဟန္တော**တိ သမ္မာသမာဓိနော အဘာဝေန ဝိက္ခေပဝသေန **ပဌမော ဒုကော** ဝုတ္တော။ ယထာ ကာမသုခံ ပဝိဋ္ဌဿ သမာဓာနံ နတ္ထိ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလိဋ္ဌတ္တာ, ဧဝံ အတ္တပရိတာပနမနုယုတ္တဿ ကာယဿ ဥပက္ကိလိဋ္ဌတ္တာ။ ဣတိ စိတ္တကာယပရိက္ကိလေသကရာ ဒွေဝ အန္တာ တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿယတာယ သံသီဒနနိဗ္ဗုယှနနိမိတ္တာ ဝုတ္တာ **ဆဋ္ဌဒုကေ**။ ပုဗ္ဗေ သပ္ပဒေသတော၀ သံကိလေသဓမ္မာ “သံသီဒနနိမိတ္တ”န္တိ ဒဿိတာတိ ဣအနိ နိပ္ပဒေသတော ဒဿနဝသေန, ပုဗ္ဗေ စ သာဓာရဏတော အဘိသင်္ခါရဓမ္မာ “နိဗ္ဗုယှနနိမိတ္တ”န္တိ ဒဿိတာတိ ဣအနိ ပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရေ ဧဝ “အာယူဟနနိမိတ္တ”န္တိ ဒဿနဝသေန **သတ္တမဒုကော** ဝုတ္တော။ ဧဝဉှိ ဒုဂ္ဂတိသုဂတူပပတ္တိဝသေန သံသီဒနနိဗ္ဗုယှနာနိ ဝိဘဇ္ဇ ဒဿိတာနိ ဟောန္တီတိ။ တေနေတဟ **“ဝုတ္တမ္ပိ စေတ”** န္တိ အာဒိ။ အဓောဘာဂံ ဒုဂ္ဂတိံ ဂမေန္တီတိ **အဓောဘာဂင်္ဂမနီယာ** အနုနာသိကလောပံ အကတွာ။ တထာ ဥပရိဘာဂံ ဂမေန္တီတိ **ဥပရိဘာဂင်္ဂမနီယာ** ။

ဧတ္ထ စ ဩဃတရဏံ ပုစ္ဆိတေန ဘဂဝတာ **“အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟ”** န္တိ တဿ ပဟာနင်္ဂမေဝ ဒဿိတံ, န သမ္ပယောဂင်္ဂန္တိ? န ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ယာဝတာ ယေန ပတိဋ္ဌာနံ ဟောတိ, ယေန စ အာယူဟနံ, တဒုဘယပဋိက္ခေပမုခေန တပ္ပဋိပက္ခဓမ္မဒဿနမေတန္တိ။ န ဟေသ အ-ကာရော ကေဝလံ ပဋိသေဓေ, အထ ခော ပဋိပက္ခေ “အကုသလာ ဓမ္မာ, အဟိတော, အဓမ္မော”တိအာဒီသု ဝိယ, တသ္မာ **အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟ** န္တိ ပတိဋ္ဌာနာယူဟနာနံ ပဋိပက္ခဝသေန ပဝတ္တမာနော တထာပဝတ္တိဟေတုဘူတေတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **ခော**တိ စ အဝဓာရဏတ္ထေ နိပါတော “အဿောသိ ခော”တိအာဒီသု (ပါရာ. ၁) ဝိယ။ တေန အပ္ပတိဋ္ဌာနဿ ဧကံသိကတံ ဒဿေတိ။ သောယံ ခော-သဒ္ဒော “အနာယူဟ”န္တိ ဧတ္ထာပိ အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗော။ အနာယူဟနမ္ပိ ဟိ ဧကံသိကမေဝါတိ တဿ ပဋိပက္ခော သဟ ဝိပဿနာယ အရိယမဂ္ဂော။ တေန ဟိ ဩဃတရဏံ ဟောတိ, န အညထာ။ ဧဝမယံ ယထာနုသန္ဓိဒေသနာ ကတာ, ဒေဝတာ စ သဟ ဝိပဿနံ မဂ္ဂံ ပဋိဝိဇ္ဈီတိ ပဌမဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဣမံ ပဉှဝိဿဇ္ဇနံ”** န္တိအာဒိ။

“စိရဿာ”တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထံ ပဒန္တရမေတန္တိ အာဟ **“စိရဿ ကာလဿာ”** တိ ယထာ “မမံ ဝါ, ဘိက္ခဝေ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၅-၆) ဧတ္ထ “မမာ”တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထံ ပဒန္တရံ မမန္တိ။ **န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ** တိ အဒဿာဝီ။ အဒဿာဝိတာ စ ဒိသွာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဿ အသိဒ္ဓတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အညထာ ကာ နာမ သာ ဒေဝတာ, ယာ ဘဂဝန္တံ န ဒိဋ္ဌဝတီ? တေနာဟ **“ကိံ ပနိမာယာ”**တိအာဒိ။ **ဒဿနံ ဥပါဒါယ ဧဝံ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီ** တိ ယဒါ ကဒါစိ ကဉ္စိ ပိယဇာတိကံ ဒိသွာ တံ ဒဿနံ ဥပါဒါယ “စိရေန ဝတ မယံ အာယသ္မန္တံ ပဿာမာ”တိ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ ဝါ ဧဝံ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ, အယံ လောကေ နိရုဠှဝေါဟာရောတိ ဒဿေတိ။ ဗြဟ္မံ ဝါ ဝုစ္စတိ အရိယမဂ္ဂော, တဿ အဏနတော ဇာနနတော ပဋိဝိဇ္ဈနတော **ဗြာဟ္မဏော** ။ **ကိလေသနိဗ္ဗာနေနာ** တိ ကိလေသာနံ အစ္စန္တသမုစ္ဆေဒသင်္ခါတေန နိဗ္ဗာနေန **နိဗ္ဗုတံ** သမ္မဒေဝ ဝူပသန္တ-သဗ္ဗကိလေသဒရထ-ပရိဠာဟံ။ **အာသတ္တဝိသတ္တာဒီဟိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝိသတာဒိအာကာရေ သင်္ဂဏှာတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ဝိသတာတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသဋာတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသာလာတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသက္ကတီတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသံဝါဒိကာတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသံဟရတီတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသမူလာတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသဖလာတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသပရိဘောဂေါတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသာလာ ဝါ ပန သာ တဏှာ ရူပေ သဒ္ဒေ ဂန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဓမ္မေ ကုလေ ဂဏေ ဝိသတာ ဝိတ္ထတာတိ ဝိသတ္တိကာ”တိ (မဟာနိ. ၃)။

တတ္ထ **ဝိသတာ**တိ ဝိတ္ထတာ ရူပါဒီသု တေဘူမကဓမ္မေသု အဘိဗျာပနဝသေန။ **ဝိသဋာ**တိ ပုရိမဝစနမေဝ တ-ကာရဿ ဋ-ကာရံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ဝိသာလာ**တိ ဝိပုလာ။ **ဝိသက္ကတီ** တိ ပရိသက္ကတိ, သဟတိ ဝါ။ ရတ္တော ဟိ ရာဂဝတ္ထုနာ ပါဒေန တာဠိယမာနောပိ သဟတီတိ။ ဩသက္ကနံ ဝိပ္ဖန္ဒနံ ဝါ **“ဝိသက္ကန”** န္တိပိ ဝဒန္တိ။ အနိစ္စာဒိံ နိစ္စာဒိတော ဂဏှာတီတိ **ဝိသံဝါဒိကာ** ဟောတိ။ **ဝိသံ ဟရတီ**တိ တထာ တထာ ကာမေသု အာနိသံသံ ပဿန္တီ ဝိဝိဓေဟိ

အာကာရေဟိ နေက္ခမ္မာဘိမုခပ္ပဝတ္တိတော စိတ္တံ သံဟရတိ သံခိပတိ, ဝိသံ တ ဒုက္ခံ, တံ ဟရတိ, ဝဟတီတိ အတ္ထော။ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တကကမ္မဿ ဟေတုဘာဝတော **ဝိသမူလာ**။ ဝိသံ တ ဒုက္ခာဘိဘူတာ ဝေဒနာ မူလံ ဧတိဿာတိ **ဝိသမူလာ**။ ဒုက္ခသမုဒယတ္တာ ဝိသံ ဖလံ ဧတိဿာတိ **ဝိသဖလာ**။ တဏှာယ ရူပာဒိကဿ ဒုက္ခဿေဝ ပရိဘောဂေ ဟောတိ, န အမတဿာတိ **ဝိသပရိဘောဂေ**တိ ဝုတ္တာ, သဗ္ဗတ္ထ နိရုတ္တိဝသေန ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယော ပနေတ္ထ ပဓာနော အတ္ထော, တံ ဒဿေတုံ ပုန "ဝိသာလာ တ ပနာ"တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဧဝမေတ္ထ ဝိသတ္တိကာပဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တိဏ္ဏံ** ပဌမဒုတိယမဂ္ဂေဟိ။ **နိတ္တိဏ္ဏံ** တတိယမဂ္ဂေန။ **ဥတ္တိဏ္ဏံ** စတုတ္ထမဂ္ဂေန။

**သမနုညော**တိ သမ္မဒေဝ ကတာနုညော။ တေနာဟ **"ကေဗ္ဗျောသယော အဟောသီ"** တိ။ **အန္တရဓာယီ** တိ အဒဿနံ အဂမာသိ။ ယထာ ပန အန္တရဓာယိ, တံ ဒဿေတုံ **"အဘိသင်္ခတကာယ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မာလေဟီ**တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, "မာလာဟီ"တိ ကေစိ ပဌန္တိ, "မဿေဟီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ယ-ကာရလောပံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော။ အယံ တာဝ အဋ္ဌကထာယ လီနတ္ထဝဏ္ဏနာ။

## နေတ္တိနယဝဏ္ဏနာ

ဣဒါနိ ပကရဏနယေန ပါဠိယာ အတ္ထဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမ။ သာ ပန အတ္ထဝဏ္ဏနာ ယသ္မာ ဒေသနာယ သမုဋ္ဌာနပ္ပယောဇနဘာဇနေသု ပိဏ္ဍတ္ထေသု စ နိဒ္ဓာရိတေသု သုကရာ ဟောတိ သုဝိညေယျာ စ, တသ္မာ သုတ္တဒေသနာယ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမံ နိဒ္ဓာရယိဿာမ။ တတ္ထ **သမုဋ္ဌာနံ** တာဝ ဒေသနာနိဒါနံ, တံ သာဓာရဏံ အသာဓာရဏန္တိ ဒုဝိဓံ။ တတ္ထ သာဓာရဏမ္ပိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဘေဒတော ဒုဝိဓံ။ တတ္ထ **သာဓာရဏံ အဇ္ဈတ္တိကသမုဋ္ဌာနံ** နာမ လောကနာထဿ မဟာကရုဏာ။ တာယ ဟိ သမုဿာဟိတဿ ဘဂဝတော ဝေနေယျာနံ ဓမ္မဒေသနာယ စိတ္တံ ဥဒပါဒိ, ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – "သတ္တေသု စ ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေသီ"တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၈၃; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၉)။ ဧတ္ထ စ ဟေတုအဝတ္ထာယပိ မဟာကရုဏာယ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ယာဝဒေဝ သံသာရမဟောဃတော သဒ္ဓမ္မဒေသနာဟတ္ထဒါနေဟိ သတ္တသန္တာရဏတ္ထံ တဒုပ္ပတ္တိတော။ ယထာ စ မဟာကရုဏာ, ဧဝံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ဒသဗလဉာဏာဒီနိ စ ဒေသနာယ အဇ္ဈတ္တိကသမုဋ္ဌာနဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗာနိ။ သဗ္ဗညုဟိ ဉေယျဓမ္မံ တေသံ ဒေသေတဗ္ဗပ္ပကာရံ သတ္တာနဉ္စ အာသယာနုသယာဒိံ ယာထာဝတော ဇာနန္တော ဘဂဝါ ဌာနာဋ္ဌာနာဒီသု ကောသလ္လေန ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဝိစိတ္တနယဒေသနံ ပဝတ္တေသီတိ။ **ဗာဟိရံ** ပန **သာဓာရဏံ သမုဋ္ဌာနံ** ဒသသဟဿမဟာဗြဟ္မပရိဝါရ-သဟမ္ပတိမဟာဗြဟ္မုနော အဇ္ဈေသနံ။ တဒဇ္ဈေသနုတ္တရကာလဉှိ ဓမ္မဂမ္ဘီရတာပစ္စဝေက္ခဏာဇနိတံ အပ္ပောဿုက္ကတံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေတွာ ဓမ္မဿာမီ ဓမ္မဒေသနာယ ဥဿာဟဇာတော အဟောသိ။ အသာဓာရဏမ္ပိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဘေဒတော ဒုဝိဓမေဝ။ တတ္ထ **အဇ္ဈတ္တိကံ** ယာယ မဟာကရုဏာယ ယေန စ ဒေသနာဉာဏေန ဣဒံ သုတ္တံ ပဝတ္တိတံ, တဒုဘယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဗာဟိရံ** ပန တဿာ ဒေဝတာယ ပုစ္ဆာ, ပုစ္ဆာဝသိကော ဟေသ သုတ္တနိက္ခေပေါ။ တယိဒံ ပါဠိယံ အာဂတမေဝ။

**ပယောဇနမ္ပိ** သာဓာရဏာသာဓာရဏတော ဒုဝိဓံ။ တတ္ထ **သာဓာရဏံ** အနုက္ကမေန ယာဝ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနံ ဝိမုတ္တိရသတ္တာ ဘဂဝတော ဒေသနာယ။ တေနေဝါဟ "ဧတဒတ္ထာ ကထာ, ဧတဒတ္ထာ မန္တနာ"တိအာဒိ (ပရိ. ၃၆၆)။ **အသာဓာရဏံ** ပန တဿာ ဒေဝတာယ ဒဿနမဂ္ဂသမဓိဂမော, ဥဘယမ္ပေတံ ဗာဟိရမေဝ။ သစေ ပန ဝေနေယျသန္တာနဂတမ္ပိ ဒေသနာဖလသိဒ္ဓိသင်္ခါတံ ပယောဇနံ အဓိပ္ပာယသမိဒ္ဓိဘာဝတော ယထာဓိပ္ပေတတ္ထသိဒ္ဓိယာ မဟာကာရုဏိကဿ ဘဂဝတောပိ ပယောဇနမေဝါတိ ဂဏှေယျ, ဣမိနာ ပရိယာယေနဿ အဇ္ဈတ္တိကတာပိ သိယာ။

အပိစ တဿာ ဒေဝတာယ ဩဃတရဏာကာရဿ ယာထာဝတော အနဝဗောဓော ဣမိဿာ ဒေသနာယ သမုဋ္ဌာနံ, တဒဝဗောဓော ပယောဇနံ။ သော ဟိ ဣမာယ ဒေသနာယ ဘဂဝန္တံ ပယောဇေတိ တန္နိပ္ဖာဒနပရာယံ ဒေသနာတိ ကတွာ။ ယဉှိ ဒေသနာယ သာဓေတဗ္ဗံ ဖလံ, တံ အာကင်္ခိတဗ္ဗတ္တာ ဒေသကံ ဒေသနာယ ပယောဇေတီတိ ပယောဇနန္တိ ဝုစ္စတိ။ တထာ ဒေဝတာယ တဒညေသဉ္စ ဝိနေယျာနံ ပတိဋ္ဌာနာယူဟာနဝိဿဇ္ဇနဉ္စေတ္ထ ပယောဇနံ ။ တထာ သံသာရစက္ကနိဝတ္တိ-သဒ္ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိသဿတာဒိမိစ္ဆာဝါဒ-နိရာကရဏံ သမ္မာဝါဒပုရေက္ခာရော အကုသလမူလသမူဟနနံ ကုသလမူလသမာရောပနံ အပါယဒွါရပိဓာနံ သဂ္ဂမောက္ခဒွါရဝိဝရဏံ ပရိယုဋ္ဌာနဝူပသမနံ အနုသယသမု

ဣာတနံ “မုတ္တော မောစေဿာမိ”တိ ပုရိမပဋိညာအဝိသံတဒနံ တပ္ပဋိပက္ခမာရမနောရထဝိသံတဒနံ တိတ္ထိယသမယနိ
မ္မထနံ ဗုဒ္ဓမမ္မပတိဋ္ဌာပနန္တိ ဝေမာဒီနိပိ ပယောဇနာနိ ဣဓ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ယထာ ဒေဝတာ ဩဃတရဏေ သံသယပက္ခန္ဒာ, တာဒိသာ အညေ စ သဋ္ဌာတမ္မောနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ စ ပဋိပ
တ္တိံ အဇာနန္တာ အသဒ္ဓမ္မဿဝန-ဓာရဏ-ပရိစယ-မနသိကာရဝိပလ္လတ္ထဗုဒ္ဓိကာ သဒ္ဓမ္မဿဝန-ဓာရဏ-ပရိစ
ယဝိမုခာ စ ဘဝဝိမောက္ခေသိနော ဝိနေယျာ ဣမိဿာ ဒေသနာယ **ဘာဇနံ**။

**ပိဏ္ဍတ္ထာ** ပန “အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟ”န္တိ ပဒဒ္ဒဝယေ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂဝသေန
ယောနိသောမနသိကာရဗဟုလီကာရော ကုသလမူလသမာယောဂေ ဩလီယနာတိဓာဝနာဝိဿဇ္ဇနံ ဥပာယဝိနိဗန္ဓဝိမနံ
မိစ္ဆာဘိနိဝေသဒူရီဘာတေ တဏှာဟာဝိဇ္ဇာဝိသောဓနံ ဝဋ္ဋတ္တာယဝိစ္ဆေဒနုပာယော အာသဝေဃ-ယောဂ-ဂန္ထာဂတိ-တ
ဏှာပုပ္ပာဒုပာအနဝိယောဂေ စေတောခိလဝိဝေစနံ အဘိနန္ဒနနိတရဏံ သံသဂ္ဂတိက္ကမော ဝိတဒမူလပရိစ္စာဂေ
အကုသလကမ္မပထဝိဒ္ဓံသနံ မိစ္ဆတ္တာတိဝတ္တနံ အနုသယမူလစ္ဆေဒော။ သဗ္ဗကိလေသ-ဒရထပရိဠာဟ-သာရမ္ဘပဋိပ္ပ
ဿမ္ဘနံ ဒဿနသဝနနိဒ္ဒေသော ဝိဇ္ဇုပမဝဇိရူပမမမ္မာပဒေသော အပစယကမိမမ္မဝိဘာဝနာ ပဟာနတ္တယဒီပနာ သိ
က္ခတ္တယာနုယောဂေ သမထဝိပဿနာနုဋ္ဌာနံ ဘာဝနာသစ္ဆိကိရိယာသိဒ္ဓိ သီလက္ခန္ဓာဒိပာရိသုဒ္ဓိတိ ဝေမာဒယော
ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ ယေသံ ကိလေသာဒီနံ ဝသေန ပတိဋ္ဌာတိ သံသီဒတိ, ယေသဥ္စ အဘိသင်္ခာရာဒီနံ ဝသေန အာယူဟတိ နိဗ္ဗု
ယှတိ, ဥဘယမေတံ သမုဒယသစ္စံ, တပ္ပဘာဝိတာ တဒုဘယနိဿိတာ စ ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စံ, တဒုဘယမတ္တော, “အပ္ပ
တိဋ္ဌံ အနာယူဟ”န္တိ အမိပ္ပေတဿ အတ္ထဿ ပဋိစ္ဆန္နံ ကတ္တတ ဒေသနာ ဥပာယော မာနနိဂ္ဂဏှာနဝသေန တ
ဿာ ဒေဝတာယ သစ္စာဘိသမယကာရဏဘာဝတော ပတိဋ္ဌာနာယူဟနပဋိက္ခေပေပဒေသေန စတုရောဃနိရတ္ထရဏ
တ္ထိကေဟိ အနွတ္တဒ္ဒဝယရဟိတာ မဇ္ဈိမာ ပဋိပတ္တိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ အယမေတ္ထ ဘဂဝတော အာဏတ္တိတိ အယံ
**ဒေသနာဟာရော**။

ပရသံသယပက္ခန္ဒနတာယ ဉာတုကာမတာယ စ **ကထံ နူ**တိ ပုစ္ဆာဝသေန ဝုတ္တံ? အဘိမုခဘာဝတော ကေပုဂ္ဂလ
ဘာဝတော စ “တ္တဝ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ပရမုက္ကံသဂတဿ ဂရုဘာဝဿ အနညယောဂ္ဂဿ သဒ္ဓမ္မစုရဿ ပရိဒီပန
တော သာဓူတိ မရိသသီလာဒိဂုဏတာယ **“မာရိသာ”**တိ ဝုတ္တံ ။ အဝဟနနတော ရာသိဘာဝတော စ **“ဩဃ”**န္တိ ဝုတ္တံ။
ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ အတ္ထဿ ကတတ္တာ ပရိယောသာပိတတ္တာ **“ဣတိ”**တိ ဝုတ္တံ။ သံသီဒနလက္ခဏဿ ပတိ
ဋ္ဌာနဿ အကာတဗ္ဗတော သဗ္ဗသော စ အကတတ္တာ။ **“အပ္ပတိဋ္ဌ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ တယိဒံ အကရဏံ ဧကံသိကန္တိ
**ခော**တိ အဝဓာရဏဝသေန ဝုတ္တံ။ တဿ စ အပ္ပတိဋ္ဌာနဿ သသန္တတိဂတတ္တာ “တ္တဝ”န္တိ စ ပုစ္ဆိတတ္တာ
**“အဟ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဒေဝတာယ သမ္ဗောမနေတော ပိယာလပနတော စ, **“အာဝုသော”**တိ ဝုတ္တံ။ နိဗ္ဗုယှနလက္ခဏဿ
သ အာယူဟနဿ အကာတဗ္ဗတော သဗ္ဗသော စ အကတတ္တာ **အနာယူဟ**န္တိ ဝုတ္တံ။ တိဏ္ဏာကာရဿ ဩဃာနံ
အနိစ္ဆိတဘာဝတော ဧဝ တတ္ထ သံသယဿ အနပဂတတ္တာ ဩဃတရဏဿ စ အဝိသေသတ္တာ **“ယထာ ကထံ
ပနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ တထာ သံသီဒနလက္ခဏံ ပတိဋ္ဌာနံ သံသာရေ စ သဏ္ဍာနန္တိ အနတ္ထန္တရတ္တာ အဘိန္နကာလိ
ကံ။ တထာ နိဗ္ဗုယှနလက္ခဏံ အာယူဟနံ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အတိဝတ္တနန္တိ အနတ္ထန္တရတ္တာ အဘိန္နကာလိ
ကန္တိ ဝုတ္တံ **“ယဒာ သွတဟံ။ပေ။ တဒာသ္သု နိဗ္ဗုယှာမိ”** တိ။ တဒုဘယဿ ပဋိပက္ခဘာဝတော ပဋိဗာဟနတော စ
ဩဃာတိဏ္ဏာတိ ဝုတ္တံ **“ဧဝံ ခွတဟံ။ပေ။ ဩဃမတရိ”**န္တိ။

ကေဗုဒ္ဓန္တရန္တရိကတ္တာ သုဒူရကာလိကတာယ **“စိရဿ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ အန္တရာ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗတာယ ဝိမှယနီယတာ
ယ စ **“ဝတာ”**တိ ဝုတ္တံ။ တအာ ဥပလဗ္ဘမာနတာယ အတ္တပစ္စက္ခတာယ စ **“ပဿာမိ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဗာဟိတပာပတော ဗ္ရ
ဟ္မဿ စ အရိယမဂ္ဂဿ အဏနတော ပဋိဝိဇ္ဈနတော **“ဗ္ရာဟ္မဏ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ကိလေသသန္တာပဝူပသမနတော
ဒုက္ခသန္တာပဝူပသမနတော စ သဗ္ဗသော နိဗ္ဗုတတ္တာ **“ပရိနိဗ္ဗုတ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ တရဏပယောဂဿ နိဗ္ဗတ္တိတတ္တာ
ဥပရိ တရိတဗ္ဗာဘာဝတော စ **“တိဏ္ဏ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဉဏစက္ခုနာ ဩလောကေတဗ္ဗတော လုဇ္ဇနတော ပလုဇ္ဇနတော
စ “လောကေ”တိ ဝုတ္တံ။ ဝိသယေသု သဥ္စနတော ဇာတဘာဝတော **“ဝိသတ္တိက”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဉဏဿ ပစ္စက္ခဘာဝ
တော နိဂမနတော စ **“ဣဒ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဘာသိတတ္တာ ပရိသမတ္တတ္တာ စ **“အဝေစာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ပဋ္ဌမံ ဂဟိတတ္တ

တာ ပစ္စာမသနတော စ ''သာ ဒေဝတာ''တိ ဝုတ္တံ။ ပဋိက္ခေပသ္သ အဘာဝတော အတ္တသ္သ အနုမောဒိတဗ္ဗတော **''သမနုညော''**တိ ဝုတ္တံ။ ဝိနေယ္ယာနံ သာသနတော ပရမတ္ထသမ္ပတ္တိတော စ **''သတ္ထာ''** တိ ဝုတ္တံ။ စက္ခုပထာတိက္ကမေန တိရောဘာဝူပဂမနတော **''အန္တရဓာယီ''** တိ ဝုတ္တန္တိ အယံ အနုပဒဝိစယတော **ဝိစယဟာရော**။

အပ္ပတိဋ္ဌာနာနာယူဟနေဟိ ဩဃတရဏံ ယုဇ္ဇတိ ကိလေသာဘိသင်္ခါရဝိဇဟနေန ဟရသမ္ပတ္တိသမိဇ္ဈနတော။ သဗ္ဗကိလေသ-တဏှာဟာဒိဋ္ဌိ-တဏှာယတန-သသ္သတာဒိဝသေန သန္တိဋ္ဌတော သံသာရေ သံသီဒနံ ဟောတီတိ ယုဇ္ဇတိ ကာရဏသ္သ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝတော။ အဘိသင်္ခရဏကိစ္စေ ကိလေသာဘိသင်္ခါရေ ဝိဇ္ဇမာနေ သဗ္ဗဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ-အတိဓာဝနာဘိနိဝေသာဒီနံ ဝသေန အာယူဟန္တသ္သ သံသာရမဟောဃေန နိဗ္ဗုယှဟနံ ဟောတီတိ ယုဇ္ဇတိ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အတိဝတ္တနတော။ ဗ္ရဟ္မသ္သ အရိယမဂ္ဂသ္သ အဏနတော ပဋိဝိဇ္ဈနတော ဗ္ရာဟ္မဏဘာဝေ ယုဇ္ဇတိ ဗာဟိတပာပတ္တာ။ သမ္မဒေဝ သန္တဓမ္မသမဓိဂမတော ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝေ ယုဇ္ဇတိ သဗ္ဗသော သတာသနပဟီနကိလေသတ္တာ။ တထာ စ ဝိသတ္တိကာယ တိဏ္ဏဘာဝေ ယုဇ္ဇတိ ယထာ ယာယ လေသောပိ န ဒိသ္သတိ, ဧဝံ အဂ္ဂမဂ္ဂေန တသ္သာ သမုစ္ဆိန္နတ္တာတိ အယံ **ယုတ္တိဟာရော**။

ကိလေသဝဋ္ဋဝသေန ပတိဋ္ဌာနံ ဝိသေသတော ကမ္မဝဋ္ဋသ္သ ပဒဋ္ဌာနံ။ အဘိသင်္ခါရဝသေန အာယူဟနဉ္စ ဝိပာကဝဋ္ဋသ္သ ပဒဋ္ဌာနံ။ အပ္ပတိဋ္ဌာနာနာယူဟနာနိ ဩဃတရဏသ္သ ပဒဋ္ဌာနံ, ဩဃတရဏံ အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနသ္သ။ တဏှာဝသေန ပတိဋ္ဌာနသ္သ အသ္သာဒာနုပသ္သိတာ ပဒဋ္ဌာနံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – ''သံယောဇနိယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အသ္သာဒာနုပသ္သိနော တဏှာ ပဝဍ္ဍတီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၅၂, ၅၆)။

ခန္ဓာဝိဇ္ဇာ-ဖသ္သ-သညာ-ဝိတက္ကာယောနိသောမနသိကာရ-ပာပမိတ္တပရတောဃောသာ ဒိဋ္ဌိဝသေန ပတိဋ္ဌာနသ္သ ပဒဋ္ဌာနံ။ ယထာဟ – **ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂေ** (ပဋိ. မ. ၁.၁၂၄) ''ခန္ဓာပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ, အဝိဇ္ဇာပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာန''န္တိအာဒိ။ တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနအဝသေသကိလေသာဘိသင်္ခါရဝသေန အာယူဟနသ္သ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဣမိနာ နယေန ယထာရဟံ တဏှာဒိဋ္ဌာဒိဝသေန ပတိဋ္ဌာနာယူဟနာနံ ပဒဋ္ဌာနဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗော။ သေသမေတ္ထ ဟဋ္ဌတော ဧဝ သုနိဒ္ဒိရိယံ။ အယံ **ပဒဋ္ဌာနဟာရော** ။

**အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟ** န္တိ ပတိဋ္ဌာနာယူဟနပဋိက္ခေပေန ဝိသ္သဇ္ဇေန္တေန နိယ္ယာနာဝဟာ သမ္မာပဋိပတ္တိ ဂဟိတာ ဧကန္တတော ဩဃနိတ္ထရဏူပါယဘာဝတော။ တဂ္ဂဟဏေန စ သဗ္ဗေပိ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ ဂဟိတာ ဟောန္တိ နိယ္ယာနလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာတိ အယံ **လက္ခဏဟာရော** ။

**နိဒာန**မသ္သာ ဒေဝတာယ ဩဃတရဏာကာရသ္သ ယာထာဝတော အနဝဗောဓောတိ ဝုတ္တောတာယမတ္တော။ အညေပိ ယေ ဣမံ ဒေသနံ နိသ္သာယ ဩဃတရဏူပာယံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ, တေပိ ဣမိသ္သာ ဒေသနာယ နိဒာနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ''ကထံ နု ခေါ ဣမံ ဒေသနံ နိသ္သာယ သမ္မဒေဝ ပဋိဝိဇ္ဈန္တာ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဩဃံ တရန္တာ သကလသံသာရမဟောဃတော နိတ္ထရေယ္ယုံ, ပရေ စ တတ္ထ ပတိဋ္ဌပေယ္ယု''န္တိ အယမေတ္ထ ဘဂဝတော **အဓိပ္ပာယော** ။ ပဒနိဗ္ဗစနံ **နိရုတ္တံ,** တံ ''ဧဝ''န္တိအာဒိနိဒါနပဒါနံ ''ကထ''န္တိအာဒိပာဠိပဒါနဉ္စ အဋ္ဌကထာယ တသ္သာ လီနတ္ထဝဏ္ဏနာယ စ ဝုတ္တနယာနုသာရေန သုကရတ္တာ အတိဝိတ္ထာရဘယေန န ဝိတ္ထာရယိမ္ဟ။

ပဒ-ပဒတ္ထ-ဒေသနာ-နိက္ခေပ-သုတ္တသန္ဓိ-ဝသေန ပဉ္စဝိဓာ **သန္ဓိ**။ တတ္ထ ပဒသ္သ ပဒန္တရေန သမ္ဗန္ဓော **ပဒသန္ဓိ**။ တထာ ပဒတ္ထသ္သ ပဒတ္ထန္တရေန သမ္ဗန္ဓော **ပဒတ္ထသန္ဓိ,** ယော ''ကိရိယာကာရကသမ္ဗန္ဓော''တိ ဝုတ္တော။ နာနာနုသန္ဓိကသ္သ တံတံအနုသန္ဓီတိ သမ္ဗန္ဓော, ဧကာနုသန္ဓိကသ္သ ပန ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓော **ဒေသနာသန္ဓိ,** ယာ အဋ္ဌကထာယံ ''ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ အဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိ ယထာနုသန္ဓီ''တိ တိဓာ ဝိဘတ္တာ။ အဇ္ဈာသယော စေတ္ထ အတ္တဇ္ဈာသယော ပရဇ္ဈာသယောတိ ဒွိဓာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **နိက္ခေပသန္ဓိ** စတုန္နံ သုတ္တနိက္ခေပါနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ပပဉ္စသူဒနီဋီကာယံ** ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ **သုတ္တသန္ဓိ** ဣဓ ပဌမနိက္ခေပဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

''ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဩဃတရဏသုတ္တမေဝ ပဌမံ နိက္ခိတ္တ''န္တိ နာယမနုယောဂေါ ကတ္ထစိ န ပဝတ္တတိ? အပိစ ''အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟံ ဩဃမတရိ''န္တိ ပတိဋ္ဌာနာယူဟနပဋိက္ခေပဝသေန အန္တဒ္ဝယဝိဝဇ္ဇနမုခေန တ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒါယ ဝိဘာဝနတော သဗ္ဗပဌမမိဒံ သုတ္တံ ဣဓ နိက္ခိတ္တံ။ အန္တဒ္ဝယံ အနုပဂမ္မ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ

သင်္ကာသနပရဥ္ပဟိ ဗုဒ္ဓာနံ သာသနန္တိ။ ယံ ပန ဧကိဿာ ဒေသနာယ ဒေသနန္တရေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒနံ, အယမ္ပိ ဒေသနာသန္ဓိ။ သာ ဣမေ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ –

“အပ္ပတိဋ္ဌံ။ပေ.။ အနာယူဟံ ဩဃမတရိ”န္တိ အယံ ဒေသနာ –

“သဗ္ဗဒါ သီလသမ္ပန္နော၊ ပညဝါ သုသမာဟိတော။
အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော၊ ဩဃံ တရတိ ဒုတ္တရံ။

“ဝိရတော ကာမသညာယ၊ ရူပသံယောဇနာတိဂေါ။
နန္ဒီရာဂပရိက္ခီဏော၊ သော ဂမ္ဘီရေ န သီဒတိ။ (သံ. နိ. ၁.၉၆)။
သဒ္ဓါယ တရတိ ဩဃံ၊ အပ္ပမာဒေန အဏ္ဏဝံ။ (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. ၁၈၆)။

“ပဉ္စ ဆိန္ဒေ ပဉ္စ ဇဟေ၊ ပဉ္စ စုတ္တရိ ဘာဝယေ။
ပဉ္စသင်္ဂါတိဂေါ ဘိက္ခု၊ ဩဃတိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတိ။ (သံ. နိ. ၁.၅; ဓ. ပ. ၃၇၀)။

“တသ္မာ ဇန္တု သဒါ သတော၊ ကာမာနိ ပရိဝဇ္ဇယေ။
တေ ပဟာယ တရေ ဩဃံ၊ နာဝံ သိတ္တွာဝ ပာရဂူ။ (သု. နိ. ၇၇၇; မဟာနိ. ၆; နေတ္တိ. ၅)။

“ကောယန် ဇာတိခယန္တဒဿီ၊ မဂ္ဂံ ပဇာနာတိ ဟိတာနုကမ္ပီ။
ဧတေန မဂ္ဂေန တရိံသု ပုဗ္ဗေ၊ တရိဿန္တိ ယေ စ တရန္တိ ဩဃ”န္တိ။ (သံ. နိ. ၅.၃၈၄၊ ၄၀၉; မဟာနိ. ၁၉၁; စူဠနိ. ပာရာယနာနုဂီတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၇; ပဋိမဂ္ဂ ၁.၂၁; နေတ္တိ. ၁၇၀) –

ဧဝမာဒီဟိ ဒေသနာဟိ သံသန္ဒတီတိ အယံ **စတုဗ္ယူဟော ဟာရော** ။

**အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟ** န္တိ ဧတ္ထ သံကိလေသဝသေန ပတိဋ္ဌာနံ အာယူဟနဉ္စ။ တေန အယောနိသောမနသိကာရော ဒီပိတော, သန္တကိလေသဝသေန အနာယူဟနေန ယောနိသောမနသိကာရော။ တတ္ထ အယောနိသောမနသိကရောတော တဏှာဝိဇ္ဇာ ပဝမုတိ။ တေသု တဏှာဂဟဏေန စ တဏှာမူလကာ ဓမ္မာ အာဝတ္တန္တိ။ အဝိဇ္ဇာဂဟဏေန အဝိဇ္ဇာမူလကံ သဗ္ဗံ ဘဝစက္ကံ အာဝတ္တတိ။ ယောနိသောမနသိကာရဂ္ဂဟဏေန စ ယောနိသောမနသိကာရမူလကာ ဓမ္မာ အာဝတ္တန္တိ စတုဗ္ဗိဓေ့ သမ္ပတ္တိစက္ကံ။ ပတိဋ္ဌာနာယူဟနပဋိက္ခေပေန ပန သမ္မာပဋိပတ္တိ ဒီပိတာ, သာ စ သင်္ခေပတော သီလာဒိသင်္ဂဟာ။ တတ္ထ သီလဂ္ဂဟဏေန ဧကာဒသ သီလာနိသံသာ အာဝတ္တန္တိ, သမာဓိဂ္ဂဟဏေန ပဉ္စင်္ဂိကော သမ္မာသမာဓိ ပဉ္စညာဏိကော သမ္မာသမာဓိ သမာဓိပရိက္ခာရာ စ အာဝတ္တန္တိ။ ပညာဂဟဏေန ပညာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိသုဒဿနာ သဗ္ဗေပိ အရိယမဂ္ဂဓမ္မာ အာဝတ္တန္တီတိ အယံ **အာဝတ္တော ဟာရော** ။

ပတိဋ္ဌာနံ ကိလေသာဒိဝသေန သတ္တဝိဓံ။ အာယူဟနံ အဘိသင်္ခါရာဒိဝသေန သတ္တဝိဓံ။ တထာ တပ္ပဋိပက္ခတော အပ္ပတိဋ္ဌာနံ အနာယူဟနဉ္စ။ အယမေတ္ထ ဓမ္မဝိဘတ္တိ။ ပဒဋ္ဌာနဘူမိဝိဘတ္တိယော ပန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယံ **ဝိဘတ္တိဟာရော** ။

ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပဒံ သမ္မဒေဝ သမ္ပာဒေတွာ သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ကတွာ ဘာဝနံ ဥဿုက္ကေန္တော ကိလေသာဒီနံ ဒူရီကရဏတော တေသံ ဝသေန အသံသီဒန္တော အနိဗ္ဗုယှဟန္တော အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟံ ဩဃံ တရတိ။ ကိလေသာဒီနံ ဝသေန ပန သံသီဒန္တော နိဗ္ဗုယှဟန္တော သံသာရေ ပတိဋ္ဌာနတော အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ အာယူဟနတော ဩဃံ န တရတီတိ အယံ **ပရိဝတ္တော ဟာရော** ။

အပ္ပတိဋ္ဌံ အသန္တိဋ္ဌန္တော အသံသီဒန္တော အနိဗ္ဗိသံ အနဝိနိဗ္ဗိသန္တိ ပရိယာယဝစနံ, အနာယူဟံ အနိဗ္ဗုယှဟန္တော အစေတေန္တော အပကပ္ပေန္တောတိ ပရိယာယဝစနံ, ဩဃံ ကိလေသသမုဒ္ဒန္တိ ပရိယာယဝစနံ, အတရိ အတိ

က္ကမိ အစ္စတယီတိ ပရိယာယဝစနံ။ က္ကမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ ပရိယာယဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အယံ **ဝေဝစနော ဟာရော**။

**အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟ** န္တိ ဧတ္ထ ပတိဋ္ဌံ အာယူဟန္တိ ကိလေသာနံ ကိစ္စကရဏပညတ္တိ။ ပရိယုဋ္ဌာနာနံ ဝိဘာဝန ပညတ္တိ။ အဘိသင်္ခါရာနံ ဝိရုဟနပညတ္တိ။ တဏှာဟာယ အဿာဒပညတ္တိ။ ဒိဋ္ဌိယာ ပရိနိပ္ဖန္နပညတ္တိ။ ဘဝဒိဋ္ဌိယာ ဘတဘိနိဝေသပညတ္တိ။ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိယာ ဝိပလ္လာသပညတ္တိ။ ကာမသုခါနုယောဂဿ ကာမေသု အနုဂိဇ္ဈနပည တ္တိ။ အတ္တကိလမထာနုယောဂဿ အတ္တပရိတာပနပညတ္တိ။ အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟန္တိ ပန အဘိညေယျဓမ္မာနံ အဘိညာပညတ္တိ။ ပရိညေယျဓမ္မာနံ ပရိညာပညတ္တိ။ သြဃမတရိန္တိ ပဟာတဗ္ဗဓမ္မာနံ ပဟာနပညတ္တိ။ မဂ္ဂဿ ဘာဝနာပညတ္တိ။ နိရောဓဿ သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တီတိ အယံ **ပညတ္တိဟာရော** ။

**အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟ** န္တိ ဧတ္ထ ပတိဋ္ဌာနာယူဟနဂ္ဂဟဏေန သြဃဂ္ဂဟဏေန စ သမုဒယသစ္စံ ဂဟိတံ။ အပ္ပတိ ဋ္ဌံ အနာယူဟံ အတရိန္တိ ပန ပဒတ္တယေန မဂ္ဂသစ္စံ ဂဟိတံ, ဟေတုဂဟဏေန စ ဟေတုမတော ဂဟဏံ သိဒ္ဓမေတတိ ဒုက္ခနိရောဓသစ္စာနိ အတ္ထတော ဂဟိတာနေတတိ အယံ သစ္စေဟိ သြတရဏာ။ တတ္ထ ယေ လောကိယာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ, ယေသံ ဝသေန ပတိဋ္ဌာနာယူဟနသိဒ္ဓိ။ ယေ လောကုတ္တရာ စတ္တာရော ခန္ဓာ, ယေသံ ဝသေန သြဃတရဏသိဒ္ဓိ။ အယံ ခန္ဓ မုခေန သြတရဏာ။ ယေ ဧဝ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒွါဒသာယတနာနိ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော, တေ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဒွါယတနာနိ ဒွေ ဓာတုယောတိ အယံ အာယတနမုခေန ဓာတုမုခေန စ သြတရဏာ။ တထာ အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟန္တိ ဧတ္ထ ပတိဋ္ဌာ နာယူဟနဂ္ဂဟဏေန ကိလေသာဘိသင်္ခါရာဒီနံ ဂဟဏံ။ ကိလေသာဘိသင်္ခါရာဒယော သြဃာ စ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဓမ္မာ ယတနံ ဓမ္မဓာတု စ, အပ္ပတိဋ္ဌာနာနာယူဟနဂ္ဂဟဏေန သြဃတရဏဝစနေန စ သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂေ ကထိတော။ ဧ ဝဉ္စ သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မဓာတု စ ဂဟိတာတိ ဧဝမ္ပိ ခန္ဓမုခေန အာယတနမုခေန ဓာတုမုခေန သြတရဏာ။ ဝိပဿနာ စေ အနိစ္စာနုပဿနာ, အနိမိတ္တမုခေန ဝိမောက္ခမုခံ, ဒုက္ခာနုပဿနာ စေ, အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခံ, အနတ္တာနုပဿနာ စေ, သုညတဝိမောက္ခမုခန္တိ ဧဝံ ဝိမောက္ခမုခေန သြတရဏံ။ မဂ္ဂေ သေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒ ယော ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတူ အနာသဝ စ ဧဝမ္ပိ ခော ခန္ဓာဒိမုခေန သြတရဏာတိ အယံ **သြတရဏော ဟာရော**။

**အပ္ပတိဋ္ဌ** န္တိ အာရမ္ဘော။ **အနာယူဟ**န္တိ ပဒသုဒ္ဓိ, နော အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ, တထာ **သြဃ**န္တိ။ **အတရိ**န္တိ ပန ပဒ သုဒ္ဓိ စေဝ အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ စာတိ အယံ **သောဓနော ဟာရော**။

**အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟ**န္တိ သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ တဏှာဒိဋ္ဌိအာဒိဝသေန ပတိဋ္ဌာနာယူဟနာနံ သာဓာရဏတော ပဋ္ဌိက္ခေပစောဒနာတိ ကတွာ **သြဃမတရိ**န္တိ တံ ဝိကပ္ပေတွာ ဝိသေသဝစနံ။ သြဃတရဏဥဟိ စတ္တာရော အရိယမ ဂ္ဂါ။ တတ္ထ ပဌမဒုတိယမဂ္ဂ အဝိသေသေန ဒိဋ္ဌောဃတရဏံ, တတိယမဂ္ဂေ ကာမောဃတရဏံ, အဂ္ဂမဂ္ဂေ သေ သောဃတရဏန္တိ အယံ **အဓိဋ္ဌာနော ဟာရော** ။

ကိလေသဝသေန ပတိဋ္ဌာနဿ အယောနိသောမနသိကာရော ဟေတု။ အဘိသင်္ခါရဝသေန အာယူဟနဿ ကိလေသာ ဟေတူ။ အပ္ပတိဋ္ဌာနာနာယူဟနာနံ ပန ယထာက္ကမံ ယောနိသောမနသိကာရပဟာနာနိ ဟေတူ။ သံယောဇနိ ယေသု ဓမ္မေသု အဿာဒါနုပဿနာ တဏှာဝသေန ယထာရဟံ တဿ ဟေတူ။ တေနာဟ ဘဂဝတ – ‘‘သံယောဇနိ ယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿာဒါနုပဿိနော တဏှာ ပဝမုတိ’’တိ။ ခန္ဓာဝိဇ္ဇာဖဿသညာဝိတက္ကာယောနိ သောမနသိကာရပာပမိတ္တပရတောဃောသာ ဒိဋ္ဌိဝသေန ပတိဋ္ဌာနဿ ဟေတူ။ တေနာဟ – **ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂေ** ‘‘ခန္ဓာပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ, အဝိဇ္ဇာပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာန’’န္တိအာဒိ။ တဏှာဘိနန္ဒနာ အဝသေသကိလေသာဘိသင်္ခါရဝသေန အာယူဟ နဿ ဟေတူ။ က္ကမိနာ နယေန ယထာရဟံ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ပတိဋ္ဌာနာယူဟနာနံ ဟေတုဝိဘာဂေ နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗော, တဗ္ဗိပရိယာယေန အပ္ပတိဋ္ဌာနာနာယူဟနာနံ။ ကိလေသုပ္ပာဒနေ ဟိ သမ္မဒေဝ အာဒီနဝဒဿနံ အပ္ပတိဋ္ဌာနဿ ဟေ တူ, အဘိသင်္ခရဏေ အာဒီနဝဒဿနံ အနာယူဟနဿ ဟေတူ, ဝိပဿနာယ ဥဿုက္ကာပနံ သြဃတရဏဿ ဟေ တူတိ အယံ **ပရိက္ခာရော ဟာရော**။

ယထာဝုတ္တဝိဘာဂေဟိ ပတိဋ္ဌာနာယူဟနေဟိ စတုဗ္ဗိဓဿပိ သြဃဿ ပရိယသုဒ္ဓိ။ အပ္ပတိဋ္ဌာနာနာယူဟနေဟိ ပန သောတာနံ သံဝရော သဗ္ဗသော ပိဓာနဥ္စာတိ စတုဗ္ဗိဓဿပိ သြဃဿ ဝိသေသတော ပိဓာနံ အပ္ပဝတ္တိကရဏံ။ အရိ

ယမဂ္ဂဿ ဘာဝနာယ ဟိ ကိလေသဝသေန ပတိဋ္ဌာနံ အဘိသင်္ခါရဝသေန အာယူဟနံ ဥပစ္ဆိန္ဒ္ဒံ, တဿ သဗ္ဗေပိ ဩဃာ တိဏ္ဏာ သမ္မတိဏ္ဏာ ပဟီနာ ဟောန္တိတိ အယံ **သမာရောပနော ဟာရော**။

**အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟ** န္တိ ဧတ္ထ ပတိဋ္ဌာဂဟဏေန တဏှာဟာဝိဋ္ဌာ ဂဟိတာ။ တာသံ ဟိ ဝသေန သတ္တော တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ပတိဋ္ဌာတိ။ အာယူဟနဂ္ဂဟဏေန တပ္ပစ္စယာ အဘိသင်္ခါရဓမ္မာ ဂဟိတာ။ တတ္ထ တဏှာယ ဝိသေသတော ရူပဓမ္မာ အဓိဋ္ဌာနံ, အဝိဇ္ဇာယ အရူပဓမ္မာ။ တေသံ ယထာက္ကမံ သမထော စ ဝိပဿနာ စ ပဋိပက္ခာ, တေ ''အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟံ ဩဃမတရိ''န္တိ ပဒေဟိ ပကာသိတာ ဟောန္တိ, တေသု သမထဿ စေတောဝိမုတ္တိ ဖလံ, ဝိပဿနာယ ပညာဝိမုတ္တိ။ တထာ ဟိ သာ ''ရာဂဝိရာဂ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ''တိ ဝိသေသေတွာ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ တဏှာဟာဝိဋ္ဌာ အဘိသင်္ခါရော စ သမုဒယသစ္စံ, တေသံ အဓိဋ္ဌာနဘူတာ ရူပာရူပဓမ္မာ ဒုက္ခသစ္စံ, တေသံ အပ္ပဝတ္တိ နိရောဓသစ္စံ, နိရောဓပဇာနနာ ပဋိပဒါ ဩဃတရဏပရိယာယေန ဝုတ္တာ မဂ္ဂသစ္စံ။ တဏှာဂဟဏေန စေတ္ထ မာယာ-သာဌေယျ-မာနာတိမာန-မဒပ္ပမာဒ-ပာပိစ္ဆတာ-ပာပမိတ္တတာ-အဟိရိကာနောတ္တပ္ပာဒိဝသေန အကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော။ အဝိဇ္ဇာဂဟဏေန ဝိပရီတမနသိကာရ-ကောဓူပနာဟ-မက္ခပဠာသ-ဣဿာမစ္ဆရိယ-သာရမ္ဘ- ဒောဝစဿတာ-ဘဝဒိဋ္ဌိ အာဒိဝသေန အကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အမာယာအသာဌေယျာဒိအဝိပရီတမနသိကာရာဒိဝသေန။ တထာ သမထပက္ခိယာနံ သဒ္ဓိန္ဒြိယာနံ ဝိပဿနာပက္ခိယာနံ အနိစ္စသညာဒီနဉ္စ ဝသေန ဝေဒာနပက္ခော နေတဗ္ဗောတိ အယံ **နန္ဒိယာဝတ္တဿ နယဿ ဘူမိ** ။

တထာ ဝုတ္တနယေန ဂဟိတေသု တဏှာဟာဝိဋ္ဌာတပ္ပက္ခိယဓမ္မေသု တဏှာ လောဘော, အဝိဇ္ဇာ မောဟော, အဝိဇ္ဇာယ သမ္ပယုတ္တော လောဟိတေ သတိ ပုဗ္ဗော ဝိယ တဏှာယ သတိ သိဇ္ဈမာနော အာဃာတော ဒောသော ဣတိ တီဟိ အကုသလမူလေဟိ ဂဟိတေဟိ, တပ္ပဋိပက္ခတော ''အပ္ပတိဋ္ဌ''န္တိအာဒိဝစနေဟိ စ တီဏိ အကုသလမူလာနိ တီဏိ ကုသလမူလာနိ စ သိဒ္ဓါနိ ဧဝ ဟောန္တိ။ ဣဓာပိ လောဘော သဗ္ဗာနိ သာသဝကုသလမူလာနိ အာယူဟနဓမ္မာ စ သမုဒယသစ္စံ, တန္နိဗ္ဗတ္တာ တေသံ အဓိဋ္ဌာနကေစရဘူတာ စ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စန္တိအာဒိနာ သစ္စယောဇနာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဖလံ ပနေတ္ထ ဝိမောက္ခတ္တယဝသေန နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗံ, တီဟိ အကုသလမူလေဟိ တိဝိဓဒုစ္စရိတ-သံကိလေသမလဝိသမအကုသလသညာ-ဝိတက္ကာဒိဝသေန အကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော, တထာ တီဟိ ကုသလမူလေဟိ တိဝိဓသုစရိတ-သမကုသလသညာ-ဝိတက္က-သမာဓိ-ဝိမောက္ခမုခာဒိဝသေန ဝေဒာနပက္ခော နေတဗ္ဗောတိ အယံ **တိပုက္ခလဿ နယဿ ဘူမိ**။

တထာ ဝုတ္တနယေန ဂဟိတေသု တဏှာဟာဝိဋ္ဌာတပ္ပက္ခိယဓမ္မေသု ဝိသေသတော တဏှာဟာဒိဋ္ဌီနံ ဝသေန အသုဘေ ''သုဘ''န္တိ, ဒုက္ခေ ''သုခ''န္တိ စ ဝိပလ္လာသာ, အဝိဇ္ဇာဒိဋ္ဌီနံ ဝသေန ''အနိစ္စေ နိစ္စ''န္တိ အနတ္တနိ ''အတ္တာ''တိ ဝိပလ္လာသာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေသံ ပဋိပက္ခတော ''အပ္ပတိဋ္ဌ''န္တိအာဒိဝစနေဟိ စ လဒ္ဓေဟိ သတိဝီရိယသမာဓိပညိန္ဒြိယေဟိ စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိ သိဒ္ဓါနေဝ ဟောန္တိ။

တတ္ထ စတူဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ ကထံ? ဒုဝိဓော ဟိ တဏှာစရိတော မုဒိန္ဒြိယော တိက္ခိန္ဒြိယောတိ, တထာ ဒိဋ္ဌိစရိတော။ တေသု ပဌမော အသုဘေ ''သုဘ''န္တိ ဝိပရိယေသဂ္ဂာဟီ သတိဗလေန ယထာဘူတံ ကာယသဘာဝံ သလ္လက္ခေန္တော ဘာဝနာဗလေန တံ ဝိပလ္လာသံ သမုဂ္ဃာတေတွာ သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။ ဒုတိယော အသုခေ ''သုခ''န္တိ ဝိပရိယေသဂ္ဂာဟီ ''ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝာသေတီ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန ဝီရိယသံဝရဘူတေန ဝီရိယဗလေန ပဋိပက္ခံ ဝိနောဒေန္တော ဘာဝနာဗလေန တံ ဝိပလ္လာသံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။ တတိယော အနိစ္စေ ''နိစ္စ''န္တိ အယာထာဝဂ္ဂာဟီ သမထဗလေန သမာဟိတစိတ္တော သင်္ခါရာနံ ခဏိကဘာဝံ သလ္လက္ခေန္တော ဘာဝနာဗလေန တံ ဝိပလ္လာသံ သမုဂ္ဃာတေတွာ သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။ စတုတ္ထော သန္တတိ-သမူဟ-ကိစ္စာရမ္မဏ-ဃနဝဉ္စိတတာယ ဖဿာဒိဓမ္မပုဉ္ဇမတ္တေ အနတ္တနိ ''အတ္တာ''တိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသီ စတုကောဋိကသုညတာမနသိကာရေန တံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ သာမညဖလံ သစ္ဆိကရောတိ။ သုဘသညာသုခသညာဒီဟိ စတူဟိ တ ဝိပလ္လာသေဟိ သမုဒယသစ္စံ, တေသမဓိဋ္ဌာနာရမ္မဏဘူတာ ပဉ္စုပာဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စန္တိအာဒိနာ သစ္စယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဖလံ ပနေတ္ထ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ, စတူဟိ စေတ္ထ ဝိပလ္လာသေဟိ စတုရာသဝောဃယောဂ-ကာယဂန္ထ-အဂတိ-တဏှုပ္ပာဒုပာဒါန-သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိ-အပရိညာဒိဝသေန

အကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော, တထာ စတူဟိ သတိပဋ္ဌာနေဟိ စတုဗ္ဗိဓေဟိ စတုဗ္ဗိဓေဟိ စတုဗ္ဗိဓေဟိ ... ညာသမ္ပဇာနိုဒ္ဓိဟာအဒိဝသေန တေအနပက္ခော နေတဗ္ဗောတိ အယံ **သီဟဝိက္ကီဠိတသ္သ နယသ္သ ဘူမိ** ။

က္ကမေသံ ပန တိဏ္ဏံ အတ္ထနယာနံ သိဒ္ဓိယာ တေဟာရနယဒ္ဓဝယံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ တထာ ဟိ အတ္ထနယာနံ ဒိသာဘူတဓမ္မာလောစနံ **ဒိသာလောစနံ,** တေသံ သမာနယနံ **အင်္ကုသော** တိ ပဋ္ဌပိ နယာ က္ကမ နိယုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ က္က ဒဋ္ဌ သုတ္တံ သောဠသဝိဓေ သုတ္တန္တပဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗေဓသေက္ခဘာဂိယံ ဗုတိရေကမုခေန ပတိဋ္ဌာနာယူဟနာနိ ဂဟိတာနီတိ သံကိလေသနိဗ္ဗေဓသေက္ခဘာဂိယံ စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓေ ပန သုတ္တန္တပဋ္ဌာနေ လောကိယလောကုတ္တရံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ဉာဏဉေယျံ ဒဿနဘာဝနံ သကဝစနံ ဝိဿဇ္ဇနီယံ ကုသလံ အနုညာတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဩဃတရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. နိမောက္ခသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂. **ပဋ္ဌမဝဂ္ဂတ**န္တိ သံဝဏ္ဏနာဝသေန ပဋ္ဌမသုတ္တာဒီသု ပဋ္ဌမံ အာဂတပဒံ။ **ဥတ္တာနတ္ထ** န္တိ ဟေကဋ္ဌတ္တံ။ အပုဗ္ဗံ ယေဝ ဟိ ဒုဝိညေယျတ္တဋ္ဌ ပဒံ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗံ။ **နောတိ** ပုစ္ဆာယံ **နု**-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထော နိပါတောတိ အာဟ **“ဇာနာသိ နောတိ ဇာနာသိ နူ”**တိ။ ဝဋ္ဋတော နိမုစ္စန္တိ တေန သတ္တာတိ **နိမောက္ခော,** မဂ္ဂေါ။ သော စ ပမုစ္စန္တိ တေနာတိ **ပမောက္ခော,** ပမုစ္စနန္တေ ပန အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာဖလံ “ပမောက္ခော”တိ ဝုတ္တံ, ယထာ အရဟတ္တံ “ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယော”တိ ဝုတ္တံ။ **တေတိ** သတ္တာ။ **ဝိဝိစ္စတီ** တိ ဝိသံ အသမ္ပိဿော ဟောတိ, ဝိဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ ဝိဝိစ္စတိ ဒုက္ခံ တေသ္မာတိ **ဝိဝေကော**။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန သကလဝဋ္ဋဒုက္ခတော သတ္တာ နိမုစ္စန္တိ ဧတ္ထ ပမုစ္စန္တိ ဝိဝိစ္စန္တိ စာတိ **နိမောက္ခော ပမောက္ခော ဝိဝေကော,** နိဗ္ဗာနန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧ**တ္ထာ**တိ စ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဝဓာရဏတ္ထော **ခော**-ကာရော “အဿောသိ ခော”တိအာဒီသု ဝိယ။

နန္ဒီမူလကော ဘဝေ **နန္ဒီဘဝေ** ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေန “သာကဘက္ခော ပတ္တဝေ သာကပတ္တဝေ”တိ ယထာ။ ပဋ္ဌမံ ကမ္မဝဋ္ဋပဇာနံ အတ္ထံ ဝတ္တ ပုန ကိလေသကမ္မာနံ ဝသေန ဥဘယပဇာနံ အတ္ထံ ဝဒန္တော **“နန္ဒိယာ စာ”** တိအာဒိမာဟ။ **ပုရိမနယေ**တိ နန္ဒီမူလကော ကမ္မဘဝေ နန္ဒီဘဝေတိ ဧတသ္မိံ ပက္ခေ။ **နန္ဒီဘဝေနာ** တိ နန္ဒီဘဝပဒေန။ **တိဝိဓကမ္မာဘိသင်္ခါရဝသေနာ** တိ ပုညာဘိသင်္ခာရာဒိဝသေန ကာယသင်္ခာရာဒိဝသေန စ တိပ္ပကာရဿ ကမ္မာဘိသင်္ခါရဿ ဝသေန။ **သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဂဟိတော** စေတနာပဓာနတ္တာ သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ။ **သညာဝိညာဏေဟီ**တိ “သညာဝိညာဏသင်္ခယာ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တသညာဝိညာဏပဒေဟိ။ **တံသမ္ပယုတ္တာ စာ** တိ တေန ယထာဝုတ္တသင်္ခါရက္ခန္ဓေန သမံ ယုတ္တာ ဝေ။ **ဒွေဝ ခန္ဓာ**တိ သညာဝိညာဏက္ခန္ဓာ။

နနု ဧတ္ထ ဝေဒနာက္ခန္ဓော န ဂဟိတောတိ? နော န ဂဟိတောတိ ဒဿေန္တော **“တေဟိ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **တီဟိ ခန္ဓေဟီ**တိ သညာသင်္ခါရဝိညာဏက္ခန္ဓေဟိ။ **ဂဟိတာဝ** အဝိနာဘာဝတော။ န ဟိ ဝေဒနာရဟိတော ကောစိ စိတ္တုပ္ပါဟဒေ အတ္ထိ။ **အနုပာဒိဏ္ဏကာန** န္တိ ကုသလာကုသလာနံ။ န ဟေတ္ထ ကိရိယာခန္ဓာနံ အပ္ပဝတ္တိ အဓိပ္ပေတာ။ **အပ္ပဝတ္တိဝသေနာ**တိ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပတ္တိဝသေန။ နိဗ္ဗတ္တနဝသေန ကမ္မကိလေသေဟိ ဥပာဒီယတီတိ **ဥပာဒိ,** ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ ဥပာဒိနော သေသော **ဥပာဒိသေသော,** သဟ ဥပာဒိသေသေနာတိ **သဥပာဒိသေသံ**။ **နိဗ္ဗာနံ ကထိတံ** သကလကမ္မကိလေသဝူပသမတ္ထဿ ဇောတိတတ္တာ။ ဟေဋ္ဌာ ဒွီဟိ ပဒေဟိ အနုပာဒိဏ္ဏကက္ခန္ဓာ ဂဟိတာတိ “ဝေဒနာန”န္တိ ဧတ္ထ ဥပာဒိဏ္ဏကဂ္ဂဟဏံ ယုတ္တန္တိ အာဟ **“ဥပာဒိဏ္ဏကဝေဒနာန”** န္တိ။ **နိရောဓေနာ**တိ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂနိရောဓဝသေန နိရုဇ္ဈနေန။ **ဥပသမေနာ**တိ အစ္စန္တုပသမေန အပ္ပဝတ္တနေန။ ဝေဋ္ဌ ကတ္တ စ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ **တေသ**န္တိ တဿာ ဝေဒနာယ တံသမ္ပယုတ္တာနဉ္စ တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ။ **ဝတ္ထာရမ္မဏဝသေနာ** တိ ဝတ္ထုဘူတာနံ ဆန္နံ အာရမ္မဏဘူတာနဉ္စ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဥပာဒိဏ္ဏကရူပဓမ္မာနံ ဝသေန။

ကသ္မာ ပန ဟေဋ္ဌာ စတ္တာရော အရူပက္ခန္ဓာယေဝ ဝုတ္တာ, ရူပက္ခန္ဓော န ဂဟိတောတိ? ဝိသေသဘာဝတော။ သ ဥပာဒိသေသနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယဉ္စဟိ ဥပာဒိဏ္ဏကရူပဓမ္မာနံ ဝိယ အနုပာဒိဏ္ဏကရူပဓမ္မာနံ အပ္ပဝတ္တိယေဝ နတ္ထိ။ **ဒုတိယနယေ**တိ နန္ဒိယာ စ ဘဝဿ စာတိ ဧတသ္မိံ ပက္ခေ။ နန္ဒိဂ္ဂဟဏေန သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဂဟိတော တံသဟစရဏတော။ **ဥပပတ္တိဘဝသင်္ခါတော ရူပက္ခန္ဓော** တိ ဥပာဒိဏ္ဏကရူပဓမ္မမေဝ ဝဒတိ။ တဂ္ဂဟဏေနေဝ စ တန္နိမိတ္တ

တကာနိ ဥတုအာဟာရဇာနိ, ဝိညာဏဂ္ဂဟဏေန စိတ္တဇာနီတိ စတုသန္တတိရူပဿပေတ္ထ ဂဟိတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သညာဒီဟီ**တိ သညာဝိညာဏဝေဒနာဂဟဏေဟိ တယော ခန္ဓာ ဂဟိတာ, တဉ္စ ခော ဥပာဒိဏ္ဏာ အနုပာဒိဏ္ဏာတိ ဝိဘာဂံ အကတွာ အဝိသေသတော။ အဝိသေသေန ဟိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ အပ္ပဝတ္တိ နိဗ္ဗာနံ။ တေနာဟ **"ဧဝံ။ပေ.။ နိဗ္ဗာနံ ကထိတံ ဟောတီ"**တိ။ "နိဗ္ဗာန"န္တိ ဟိ ဣဓ အမတမဟာနိဗ္ဗာနံ အဓိပ္ပေတံ။ **ဣမမေဝ စ နယ**န္တိ ဣဒံ ယထာဝုတ္တံ ဒုတိယမေဝ။ စတ္တာရော မဟာနိကာယေ ဓာရေတီတိ **စတုနိကာယိကော**။ ဘဏ္ဍိကနာမကော ထေရော **ဘဏ္ဍိကတ္ထေရော။ ဣတီ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ **နိဗ္ဗာနဝသေနေဝ** တိ ပဌမနယေ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဿ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဿ စ, ဒုတိယေ ပန "အမတမဟာနိဗ္ဗာနဿာ"တိ သဗ္ဗထာပိ နိဗ္ဗာနဿေဝ ဝသေန ဘဂဝတာ ဒေသနံ နိဋ္ဌပေသိ သမာပေသီတိ။

နိမောက္ခသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ဥပနီယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃. အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတုသဒ္ဒာနံ ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝိသေသဝါစကော ဟောတီတိ အာဟ **"ဥပနီယတီတိ ပရိက္ခီယတိ နိရုဇ္ဈတီ"**တိ။ ဝိနဿတီတိ အတ္ထော။ ဥပနီယတီတိ ဝါ သရသေနေဝ ဇီဝိတဿ မရဏူပဂမနံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ – **"ဥပဂစ္ဆတိ ဝါ, အနုပုဗ္ဗေန မရဏံ ဥပေတီတိ အတ္ထော"** တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ "ဥပနီယတီ"တိ ပဒံ အဟ ကတ္တုကမ္မဝိသေသံ ဝုတ္တံ။ ယထာ ပန "သဗ္ဗံ အာရောဂျံ ဗျာဓိပရိယောသာနံ, သဗ္ဗံ ယောဗ္ဗနံ ဇရာပရိယောသာနံ, သဗ္ဗံ ဇီဝိတံ မရဏပရိယောသာန"န္တိ, "ဥပနီယတိ ဇီဝိတ"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ **"မရဏံ ဥပေတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ ကမ္မကတ္တုဝသေန ဟေတံ ဝုတ္တံ။

ဣဒါနိ ကမ္မသာဓနဝသေန အတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ယထာ ဝါ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကေဟလေန ကေဂဏော နီယတိ** ယထိစ္ဆိတံ ဌာနံ။ ဇီဝန္တိ တေန သတ္တာ, သဟဇာတဓမ္မာ ဝါတိ **ဇီဝိတံ,** တဒေဝ တေသံ အနုပါလနေ အာဓိပစ္စသဘာဝတော **ဣန္ဒြိယ**န္တိ အာဟ **"ဇီဝိတန္တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယ"**န္တိ။ **ပရိတ္တ**န္တိ ဣတ္တရံ။ တေနာဟ **"ထောက"**န္တိ။ ပဗန္ဓာနုပစ္ဆေဒဿ ပစ္စယဘာဝတော ဣဓ ဇီဝိတဿ မရဏကိစ္စန္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **"သရသပရိတ္တတာယ ဝါ"** တိ အာဒိ။ **အာယူ**တိ စ ပရမာယု ဣဓာဓိပ္ပေတံ, တဉ္စ အဇ္ဇကာလဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣမသ္မိဉ္ဟိ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ အယံ ကထာတိ ဇီဝိတဿ အတိဣတ္တရဘာဝဒီပနပရာ အယံ ဒေသနာ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယဝသေန ဇီဝိတက္ခယံ နိယမေန္တော **"ဧကစိတ္တပ္ပဝတ္တိမတ္တောယေဝါ"** တိ အာဟ, ဧကဿ စိတ္တုပ္ပာဒဿ ပဝတ္တိက္ခဏမတ္တော ဧဝါတိ အတ္ထော။ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **"ယထာ နာမာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပဝတ္တမာန**န္တိ နေမိရထိသာ ဝတ္တန္တိ ဧကေနေဝ နေမိပ္ပဒေသေန ပဝတ္တတိ ဧကသ္မိံ ခဏေတိ အဓိပ္ပါယော။ **"ဧကေနေဝ တိဋ္ဌတီ"**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧကစိတ္တက္ခဏိက**န္တိ ဧကစိတ္တက္ခဏမတ္တဝန္တံ။ **တသ္မိံ စိတ္တေ** တိ တသ္မိံ ယသ္မိံ ကိသ္မိဉ္စိ ဧကသ္မိံ စိတ္တေ။ **နိရုဒ္ဓမတ္တေ** တိ နိရုဒ္ဓဘာဝပ္ပတ္တမတ္တေ။ **နိရုဒ္ဓေါတိ ဝုစ္စတီ** တိ မတောတိ ဝုစ္စတိ တံသမင်္ဂီ သတ္တော ပရမတ္ထတော။ အဝိသေသဝိဒုနော ပန အဝိညာယမာနန္တရေန အနုသန္ဓာနဿ နိရုဒ္ဓနံ နိရောဓံ သလ္လက္ခေန္တိ။ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သုတ္တေန ဝိဘာဝေတုံ **"ယထာဟာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန တီသုပိ ကာလေသု သတ္တာနံ ပရမတ္ထတော ဇီဝနံ မရဏံ စိတ္တက္ခဏဝသေနေဝါတိ ဒဿေတိ။

**ဇီဝိတ**န္တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ **အတ္တဘာဝေါ**တိ ဇီဝိတဝေဒနာဝိညာဏာနိ ဌပေတွာ အဝသိဋ္ဌဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာ။ **သုခဒုက္ခာ**တိ သုခဒုက္ခာ ဝေဒနာ, ဥပေက္ခာပိ ဣဓ သုခဒုက္ခာသွေဝ အန္တောဂဓာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဘာဝတော။ **ကေဝလာ**တိ အတ္တနာ, နိစ္စဘာဝေန ဝါ အတေမိဿာ။ **ဧကစိတ္တသမာယုတ္တာ** တိ ဧကေန စိတ္တေန သဟိတာ။ **လဟုသော ဝတ္တတေ ခဏော**တိ ဝုတ္တနယေန ဧကစိတ္တက္ခဏိကတာယ လဟုကော အတိဣတ္တရော ဇီဝိတာဒီနံ ခဏော ဝတ္တတိ။

**ယေ နိရုဒ္ဓါ မရန္တဿ** တိ စဝန္တဿ သတ္တဿ စုတိတော ဥဒ္ဓံ နိရုဒ္ဓါတိ ဝတ္တဗ္ဗာ ယေ ခန္ဓာ။ **တိဋ္ဌမာနဿ ဝါ ဣဓာ**တိ ယေ ဝါ ဣဓ ပဝတ္တိယံ တိဋ္ဌမာနဿ ဓရန္တဿ ဘင်္ဂပ္ပတ္တိယာ နိရုဒ္ဓါ ခန္ဓာ, **သဗ္ဗေပိ သဒိသာ** တေ သဗ္ဗေပိ ဧကသဒိသာ **ဂတာ** အတ္ထင်္ဂတာ **အပ္ပဋိသန္ဓိယာ** ပုန အာဂန္တွာ ပဋိသန္ဓာနာဘာဝေန ဝိဂတာ။

ယထာ ဟိ စုတိခန္ဓာ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဧဝံ တတော ပုဗ္ဗေပိ ခန္ဓာ။ တသ္မာ ဧကစိတ္တက္ခဏိကံ သတ္တာနံ ဇီဝိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။

**အနိဗ္ဗတ္တေန န ဇာတော** တိ အနုပ္ပန္နေန စိတ္တေန ဇာတော န ဟောတိ ''အနာဂတေ စိတ္တက္ခဏေ န ဇီဝိတ္ထ န ဇီဝတိ ဇီဝိဿတီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတော။ **ပစ္စုပ္ပန္နေန** ဝတ္တမာနေန စိတ္တေန **ဇီဝတိ** ဇီဝမာနော နာမ ဟောတိ, န ဇီဝိတ္ထ န ဇီဝိဿတိ။ **စိတ္တဘင္ဂါ မတော လောကော** တိ စုတိစိတ္တဿ ဝိယ သဗ္ဗဿပိ တဿ တဿ စိတ္တဿ ဘင္ဂပ္ပတ္တိယာ အယံ လောကော ပရမတ္ထတော မတော နာမ ဟောတိ ''အတီတေ စိတ္တက္ခဏေ ဇီဝိတ္ထ န ဇီဝတိ န ဇီဝိဿတီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတော, နိရုဒ္ဓဿ အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ။ ဧဝံ သန္တေပိ **ပညတ္တိ ပရမတ္ထိယာ,** ယာယံ တံ တံ ပဝတ္တံ စိတ္တံ ဥပာဒာယ ''တိဿော ဇီဝတိ, ဖုဿော ဇီဝတီ''တိ ဝေါဟာရပ္ပဝတ္တိယာ ဝိသယဘူတာ သန္တာနပညတ္တိ, သာ ဧတ္ထ ပရမတ္ထိယာ ပရမတ္ထဘူတာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''နာမဂေါတ္တံ န ဇီရတီ''တိ (သံ. နိ. ၁.၇၆)။

**န သန္တိ တာဏာ** တိ ဇရံ ဥပဂတဿ တတော တံနိမိတ္တံ ယံ တ ဟာပကာရိနော ဟာပကမ္မာနံ ဥပဋ္ဌာနဝသေန ပုညကာရိနော ပိယဝိပ္ပယောဂဝသေန စိတ္တဒုက္ခံ ဥဘယေသမ္ပိ ဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိဝသေန ဝိတုဇ္ဇမာနံ အနပ္ပကံ သရီရဒုက္ခံ သမ္ဘောဟပ္ပတ္တိ စ ဟောတိ, တတော တာယန္တာ န သန္တိ။ တေနာဟ – **''တာဏံ လေဏံ သရဏံ ဘဝိတုံ သမတ္ထာ နာမ ကေစိ နတ္ထီ''**တိ။ ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ **ဘယံ,** ဘယနိမိတ္တန္တိ အာဟ **''ဘယဝတ္ထူ''** တိ။ တဂ္ဂဟဏေန စ စိတ္တုတြာသလက္ခဏံ ဘယံ ဂဟိတမေဝ, သတိ နိမိတ္တေ နေမိတ္တံ သန္တမေဝါတိ။ **ပုဗ္ဗစေတနန္တိ** ကောဝဇ္ဇနဝီထိယံ နာနာဝဇ္ဇနဝီထိယံ သမ္ပဝတ္တံ ဥပစာရဈာနစေတနံ။ **အပရစေတနန္တိ** ဝသီဘာဝါပါဒနဝသေန ပရတော သမာပဇ္ဇနဝသေန စ ပဝတ္တံ သမာပတ္တိစေတနံ။ **မုဉ္စစေတန** န္တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဝတ္တံ ပဋမပုန္နာစေတနံ။ ကုသလဈာန သ္သ ဝိပါကဈာနေဝ လဗ္ဘမာနံ သုခံ **ဈာနသုခံ**။ ကွဋ္ဌပရိယာယော စေတ္ထ သုခ-သဒ္ဒေါ။ ဈာနေ အပေက္ခာ **ဈာနနိကန္တိ**။ ဈာနဿ အဿာဒဝသေန ပဝတ္တော လောဘော **ဈာနဿာဒော** ။ ယေန တေ တေ ဗြဟ္မာနော ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ''အဟော သုခံ အဟော သုခ''န္တိ တစံ နိစ္ဆာရေသုန္တိ။ ယထာ ဒေဝတ သုခဗဟုလာ တိဟေတုပဋိသန္ဓိကာတတိ ပဋိပဇ္ဇန္တာ ဈာနံ အဓိဂန္တုံ ဘဗ္ဗာ, န ကတရေတိ **''ကာမာဝစရဒေဝေသူ''**တိ ဝုတ္တံ။ ကာမာဝစရာ စ ဥပရိဒေဝတ စ **ကာမာဝစရဒေဝတ**တိ ဧကဒေသသရူပေကသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန မနုဿာနမ္ပိ ဧကစ္စာနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ တ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ ပတ္တနာပရိကပ္ပနာယ ဝိသယဘာဝတော။ တေနာဟ **''အဟော ဝတိမေ စ။ပေ။ တိဋ္ဌေယျု''** န္တိ။ ထုလ္လာနိ ဖုသိတာနိ ဝိပ္ဖုရာနိ ဧတ္ထာတိ ထုလ္လဖုသိတကော, ကာလော, ဒေသော တ။ တသ္မိံ **ထုလ္လဖုသိတကေ** ။

''ပုညာနိ ကယိရာထ သုခါဝဟာနီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ **''အနိယ္ယာနိကံ ဝဋ္ဋကထံ ကထေတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန လောကော, ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗတော အာမိသဉ္စာတိ **လောကာမိသံ**။ နိပ္ပရိယာယာမိသံ ပန လောကေ အာမိသန္တိပိ **လောကာမိသံ**။ ပရိယာယေတိ သဘာဝတော ပရိဝတ္တေတုတ ဉာပေတိ ဧတေနာတိ ပရိယာယော, လေသော, ကာရဏံ တတိ အာဟ **''နိပ္ပရိယာယေန စတ္တာရော ပစ္စယာ''** တိ, ဝဋ္ဋဿ ဧကန္တတော ဗာလလောကေဟော၀ အာမသိတဗ္ဗဘာဝတော ပရိယာယာမိသတာ ဝုတ္တာ။ **ဣမေ ပရိ..ပေ။ အဓိပ္ပေတံ** ဝိဝဋ္ဋူပဋ္ဌိယောဂိနော ဣစ္ဆိတတ္တာ။ စတုပစ္စယာပေက္ခညှိ ပဟာနံ။ ဧကစ္စဿ သကလဝဋ္ဋာပေက္ခပ္ပဟာနဿပိ ပစ္စယော ဟောတီတိ **''ဝဋ္ဋတိယေဝ''** တိ သာသင်္ကံ ဝဒတိ။ ဝူပသမတိ ဧတ္ထ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခန္တိ **သန္တိ,** အသင်္ခတဓာတူတိ အာဟ **''နိဗ္ဗာနသင်္ခါတ''** န္တိ။

ဥပနီယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. အစ္စေန္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄. ကာလယန္တိ ခေပေန္တီတိ **ကာလာ**။ ပုရေဘတ္တာဒယော ဟိ ကာလာ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တတာယ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနာပိ လောကသင်္ကေတမတ္တသိဒ္ဓါ တဿာယေဝ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ ဂတဂတာယ အနိဝတ္တနတော တံ တံ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိံ ခေပေန္တာ ဝိနာသယန္တာ ဝိယ သယဉ္စ တာဟိ သဒ္ဓိံ အစ္စေန္တာ ဝိယ ဟောန္တိ။ တေနာဟ – ''ကာလော ဃသတိ ဘူတာနိ, သဗ္ဗာနေဝ သဟတ္တနာ''တိ (ဇာ. ၁.၂.၁၉၀)။ **''တရယန္တိ ရတ္တိယော''** တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ''တေံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော''တိ ဝုစ္စမာနတ္တာ ပုဂ္ဂလံ မရဏူပဂမနာယ တရယန္တီတိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **ဝယောဂုဏာ**တိ ဧတ္ထ ကောဋ္ဌာသာ ဂုဏာ။ တိတ္တိယာနံ ဟိ စရိမစိတ္တေန သကလစိတ္တေ ဝ

ယသမူဟေ ဝယသမညာတိ အာဟ – **“ပဌမမဇ္ဈိမပစ္ဆိမဝယာနံ ဂုဏာ, ရာသယောတိ အတ္ထော”** တိ။ **အာနိသံသဋ္ဌော ဂုဏဋ္ဌော** “တကစိရံ နိတသေသိံ, ဒ္ဒတဒသဂုဏမုပာဂတ”န္တိအာဒီသု (ဇု. ဝံ. ၂.၃၀) ဝိယ။ “တန္တိဂုဏာဟံ ကရိဿာမိ, ဒိဂုဏံ ဒိဂုဏံ ဝဍ္ဎေယျာ”တိ စ ဧဝမာဒီသု ပန **တဗ္ဗာဝဝုတ္တိအတ္ထော ဂုဏဋ္ဌော** ။

> “အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ, သဂုဏေန မဟေသိနော။
> ဂုဏေန နာမမုဒ္ဓေယျံ၊ အပိ နာမ သဟဿတော”တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၃၁၃; ဥဒာ. ၅၃; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၇၆) –

အာဒီသု **ပသံသဋ္ဌော ဂုဏဋ္ဌော** ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ “ဝယောဂုဏာ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တီ”တိ ဧတ္ထ အတ္ထော “အစ္စေန္တိ ကာလာ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယော ဧဝ။ **ပဌမမဇ္ဈိမဝယာ**တိ ပဌမဂ္ဂဟဏဋ္ဌေတ္ထ ဝယဿ ဂတဿ အပုနရာဝတ္တိဒဿနတ္ထံ ကတံ။ တေနေတဟ – **“မရဏက္ခဏေ ပန တယောပိ ဝယာ ဇဟန္တေတ”** တိ။

ဧတ္ထ စ ဟဋ္ဌိယံ “အစ္စေန္တိ ကာလာ”တိ သာမညတော ကာလဿ အပဂမနံ ဒဿိတံ, ပုန တံ ဝိသေသတောပိ ဒဿေတုံ ဣတရဒ္ဒဝယံ ဝုတ္တံ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန မုဒိန္ဒြိယဿ ဝသေန “ဝယောဂုဏာ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တီ”တိ ဝုတ္တံ, မဇ္ဈိမိန္ဒြိယဿ ဝသေန “တရယန္တိ ရတ္တိယော”တိ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယေန **“ကာလာတိ ပုရေဘတ္တာဒယော ကာလာ”**တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ တတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပစ္ဆာဘတ္တပဌမယာမ-မုဟုတ္တကာလာဒိ-ကာလကောဋ္ဌာသော ဧဝ အဏုပဘေဒေ ကာလဝိဘာဂေ ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သေသန္တိ** ဣမ ဒ္ဒီသု ကထာသု ပစ္ဆိမဒ္ဓေ။ သော ဟိ ဣမ အတ္ထတော အဓိဂတတ္တာ အနန္တရသုတ္တေ စ ဝုတ္တတ္တာ အတိဒိသိတော။

အစ္စေန္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ကတိဆိန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၅. ဆိန္ဒေယျ** တိ သမုစ္ဆိန္ဒေယျ။ **ကတိ ဆိန္ဒေယျာ** တိ ကိတ္တကေ ဟာပမေဗ္ဗ သမုစ္ဆိန္ဒေယျ, အနုပ္ပ တ္တိဓမ္မတံ ဟာပေယျ။ **သေသပဒေသုပီ**တိ သေသေသုပိ ဒ္ဒီသု ပဒေသု။ ဇဟေယျ ကတိ ဇဟေယျ, ဘာဝေယျ ကတိ ဥတ္တရိ ဘာဝေယျာတိ ဣမမတ္ထံ **“ဧသေဝ နယော”**တိ ဣမိနာ အတိဒိသတိ။ စတုတ္ထပဒဿ ပန အတ္ထော သ ရူပေနေဝ ဒဿိတော။ **အတ္ထတော ဧကေ** န္တိ ဘာဝတ္ထတော ဧကံ။ ယဒိ ဧဝံ ကိမတ္ထံ ပရိယာယန္တရံ ဂဟိတန္တိ အာဟ **“ကထာဗန္ဓဿ ပနာ”** တိအာဒိ။ အတ္ထတော ဧတ္ထ ပုနရုတ္တိ အတ္ထေတတိ အာဟ **“သဒ္ဒပုနရုတ္တိံ ဝဇ္ဇ ယန္တီ”**တိ။ သင်္ဂံ အတိက္ကမယတီတိ **သင်္ဂါတိဂေ** တိ အာဟ **“အယမေဝတ္ထော”** တိ။

ဩရံ ဝုစ္စတိ ကာမဓာတု, ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယဘာဝေန တတ္ထ ဘဇန္တီတိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ** ။ တတ္ထ စ ကမ္မံ တဗ္ဗိ ပာကံ သတ္တေ ဒုက္ခံ, ကမ္မုနာ ဝိပာကံ, သတ္တေန ဒုက္ခံ သံယောဇေန္တီတိ **သံယောဇနာနိ,** သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-ဝိစိကိစ္ဆာ-သီလ ဗ္ဗတပရာမာသ-ကာမရာဂ-ပဋိဃာ။ ဥဒ္ဓံ ဝုစ္စတိ စတဿော အရူပဓာတုယော, ဝုတ္တနယေန တံ ဘဇန္တီတိ **ဥဒ္ဓမ္ဘာ ဂိယာနိ, သံယောဇနာနိ** ရူပရာဂ-အရူပရာဂ-မာန-ဥဒ္ဓစ္စာဝိဇ္ဇာ။ **အာရောပိတဝစနာနုရူပေနေဝ ဝေမာဟာ**တိ “ပဉ္စ ဆိန္ဒေ ပဉ္စ ဇဟေ”တိ ဧဝံ ကထေသိ တဿာ ဒေဝတာယ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ။ န ကေဝလံ တာယ ဒေဝတာယ ဝုတ္တဝစနာနုရူပတော ဧဝ, အထ ခော တေသု သံယောဇနေသု ဝတ္တဗ္ဗာကာရတောပီတိ ဒဿေတုံ **“အထ ဝာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန ဩရမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ နာမ ဂရူနိ ဒုဗ္ဘေဒါနိ ကဋ္ဌပဗန္ဓနဘာဝတော, တသ္မာ တာနိ သန္ဓာယ **“ပဉ္စ ဆိန္ဒေ”** တိ ဝုတ္တံ။

ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ပန လဟူနိ သုဘေဒါနိ ဟေတ္ထာ ပဝတ္တိတာနုက္ကမေန ဘာဝနာနယေန ပဟာတဗ္ဗ တော, တသ္မာ တာနိ သန္ဓာယ **“ပဉ္စ ဇဟေ”**တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ဟဒေသု ဗဒ္ဓဟာသသကုဏော ဝိယာ”** တိအာဒိ။ **ဝိသေသ**န္တိ ဘာဝနာနံ ဝိသေသံ ဝိပဿနာဘာဝနံ **ဘာဝေယျာ** ဥပ္ပာဒေယျ ဝိပစ္စေယျ ဝဍ္ဍေယျ စ။ သံသာ ရပင်္ကေ သဇ္ဇနဋ္ဌေန ရာဂေ ဧဝ သင်္ဂေ **“ရာဂသင်္ဂေ”** ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ ယသ္မာ ဧတ္ထ ရာဂ-မောဟ-ဒိဋ္ဌိ-တဗ္ဗာဂိယသက္ကာယဒိဋ္ဌိ-သီလဗ္ဗတပရာမာသ-ကာမရာဂဝိဇ္ဇာ အတ္ထတော ဩဃာ ဧဝ, ဣတရေ တဒေကဋ္ဌာ, တ သ္မာ ဘဂဝ သံယောဇနပ္ပဟာနသင်္ဂါတိက္ကမေဟိ ဩဃတရဏံ ကထေသိ။ **လောကိယလောကုတ္တရာနိ ကထိတာနိ** “ဘာဝယေ”တိ ပုဗ္ဗဘာဂယ မဂ္ဂဘာဝနာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

ကတိဆိန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ဇာဂရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆. **ဇာဂရတန္တိ** အနာဒရေ သာမိဝစနံ။ တေနာဟ **“ဣန္ဒြိယေသု ဇာဂရန္တေသူ”** တိ။ “ဝိသုဒ္ဓိနကထာယံ ပနာ”တိ ဣမဿ ပဒဿ “အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော”တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ပုစ္ဆာကထာယ ပန အတ္ထော ဣမိနာဝ နယေန ဝိညာယတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပဉ္စ ဇာဂရတံ သုတ္တာ** တိ ဧတ္ထ “သုတ္တာ”တိ ပဒံ အပေက္ခိတ္ဝာ **ပဉ္စာ** တိ ပစ္စတ္တဝစနံ “ဇာဂရတ”န္တိ ပဒံ အပေက္ခိတ္ဝာ သာမိဝသေန ပရိဏာမေတဗ္ဗံ “ပဉ္စန္နံ ဇာဂရတ”န္တိ။ တေနာဟ – **“ပဉ္စသု ဣန္ဒြိယေသု ဇာဂရန္တေသူ”** တိ, ဇာဂရန္တေသု ဗဒ္ဓာဘာဝေန သကိစ္စပ္ပသုတတာယ သကိစ္စသမတ္ထတာယစာတိ အတ္ထော။ သောတ္တံဝ **သုတ္တာ** ပမာဒနိဒ္ဒါဘာဝတော။ တမေဝ သုတ္တဘာဝံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ကထာယ ဒဿေတုံ **“ကသ္မာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပမဇ္ဇတိ, ပမာဒော တ ဧတဿ အတ္ထီတိ ပမာဒော, တဿ ဘာဝေ **ပမာဒတာ,** တာယ, ပမတ္တဘာဝေနာတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ကထာယ ပဌမဿ ဟာဒဿ အတ္ထံ ဝတွာ ဒုတိယဿ ဝတ္တုံ **“ဧဝံ သုတ္တေသူ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တဿ သတ္ထော ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ အပ္ပဟီနသုပနကိရိယာဝသေန သနီဝရဏဿ ပုဂ္ဂလဿ အနုပ္ပန္နရာဂရဇာဒယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ ပဝဍ္ဎန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“နီဝရဏေဟေဝ ကိလေသရဇံ အာဒိယတီ”**တိ။ တေနေတဟ **“ပုရိမာ”**တိအာဒိ။ ပုရိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အပရာပရုပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယဘာဝေ ဟေတ္ထ အာဒိယနံ။ **ပဉ္စဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ ပရိသုဇ္ဈတီ**တိ မဂ္ဂပရိယာပန္နေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ပဉ္စဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သကလသံကိလေသတော ဝိသုဇ္ဈတိ။ ပညိန္ဒြိယမေဝ ဟိ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယာဒီနိ, ဣတရာနိ စ အနွဝယာနီတိ။

ဇာဂရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. အပ္ပဋိဝိဒိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇. ပဝတ္တိနိဝတ္တိတဒုဘယဟေတုဝိဘာဂဿ ဓမ္မဿပိ စတုသစ္စန္တောဂဓတ္တာ အာဟ **“ဓမ္မာတိ စတုသစ္စဓမ္မာ”**တိ။ စတ္တာရိပိ ဟိ အရိယသစ္စာနိ စတုသစ္စန္တောဂဓာနိ။ **အပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ** တိ ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန အနဘိသမိတာ။ **ဒိဋ္ဌိဂတတဒေသူ** တိ ဒိဋ္ဌိဂတသညိတေသု တဒေသု။ ဒိဋ္ဌိဂတေဟိ တေ ပဝတ္တိတာ။ **ဣတော ပရေသန္တိ** ဣတော သာသနိကေဟိ ပရေသံ အညေသံ။ **ဓမ္မတာယာ**တိ သဘာဝေန, သယမေတတိ အတ္ထော။ **ဂစ္ဆန္တီ** တိ ပဝတ္တန္တိ ဒိဋ္ဌိတဒံ ပဂ္ဂယှဟ တိဋ္ဌန္တိ။ **ပရေနာ**တိ ဒိဋ္ဌိဂတိကေန။ **နီယန္တီ** တိ ဒိဋ္ဌိတဒသင်္ဂဏှဟနေ ဥယျောဇိယန္တိ။ တေနာဟ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ။ **ပဗုဇ္ဈိတု** န္တိ ပမာဒနိဒ္ဒါယ ပဋိဗုဇ္ဈိတုံ။ **ပဋိပဒာ** ယထာဒေသိတဿ ဓမ္မဿ ကထိတတာယ, ပဋိဗုဇ္ဈိတုံ ယောနိသော ပဝတ္တိယမာနတ္တာ **ဘဒ္ဒိကာ** ။

**ဟေတုနာ**တိ ဉာယေန။ **ကာရဏေနာ**တိ စတုသစ္စာနံ သမ္မာဝဓေတုတ္တိယာ။ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သဗ္ဗံ ဉေယျံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညူ, တေနေဝ သဗ္ဗညုတာဘိသမ္ဗောဓေန ဗုဒ္ဓေါတိ **သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ**။ ပစ္စေကံ ပရေဟိ အသာဓာရဏတာယ ဝိသုံ သယမ္ဘုညာဏေန သစ္စာနိ ဗုဒ္ဓတတိ **ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ** ။ ပရောပဒေသေန စတုသစ္စံ ဗုဇ္ဈတီတိ **စတုသစ္စဗုဒ္ဓေါ** ။ တထာ ဟိ သော သယမ္ဘုတာယ အဘာဝတော ကေဝလံ စတုသစ္စဗုဒ္ဓေါတိ ဝုစ္စတိ။ သုတေန သုတမယဉာဏေန ခန္ဓာဒိဘေဒံ ဉေယျံ ဗုဒ္ဓတတိ **သုတဗုဒ္ဓေါ**။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဌပေတွာ အဝသေသာ အဂ္ဂသာဝကမဟာသာဝကာပိ ပကတိသာဝကာပိ ဝီတရာက **အဝသေသာ ခီဏာသဝ။ တယောပိ ပုရိမာ ဝဋ္ဋန္တိ** သမ္ဗုဒ္ဓာတိအာဒိဝစနတော။ သန္တိဝသတိ ဧတေနာတိ သန္တိတသော, စရိတံ။ လောကဿ သန္တိတသော **လောကသန္တိတသော,** တသ္မိံ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဘေဒေ **ဝိသမေ**။ သတိသမ္မောသေန **ဝိသမေ တ သတ္တနိကာယေ**။ သော ဟိ ဝိသမယောဂတော ဝိသမော။ ရာဂဝိသမာဒိကေ **ဝိသမေ တ ကိလေသဇာတေ**။ တံ ဝိသမံ ပဟာယ တံ ဝိသမံ အဇ္ဈုပေက္ခိတ္ဝာ **သမံ** သဒိသံ ယုတ္တရူပံ, ပုရိမကေဟိ တသမ္ဗုဒ္ဓေဟိ **သမံ** သဒိသံ **စရန္တိ** ဝတ္တန္တိ။

အပ္ပဋိဝိဒိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. သုသမ္မုဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၈. သုသမ္မုဋ္ဌာ** တိ သုဋ္ဌု အတိဝိယ သမ္မုဋ္ဌာ။ သတ္တ သေက္ခာ ဟိ သုသမ္မုသိတာ ဝိနဋ္ဌာ။ ကထံ ပန တေ အနဓိဂ တာ နဋ္ဌာ နာမ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ယထာ ဟီ"**တိအာဒိ။ **အဓိဂတဿာ** တိ အဓိဂတော အဿ။ သော ဝဒန္တောတိ သ မ္ဗန္ဓော။ **သေသန္တိ** "ဓမ္မာ"တိအာဒိ။ **ပုရိမသဒိသမေဝာ**တိ အနန္တရကထာယ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။

သုသမ္မုဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. မာနကာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉. သေယျာဒိဘေဒံ မာနံ အပ္ပဟာယ တံ ပဂ္ဂယှ ဝိစရန္တော ကာမေန္တော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"မာနံ ကာ မေန္တဿ ကာမယန္တဿာ"**တိ။ ဒမတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ **ဒမော,** သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒိကော သမာဓိပက္ခိကော ဒ မော။ မနစ္ဆဋ္ဌာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဒမေတီတိ **ဒမော,** ဣန္ဒြိယသံဝရော။ ကိလေသေ ဒမေတိ ပဇဟတီတိ **ဒမော,** ပညာ။ ဥပဝ သနဝသေန ကာယကမ္မာဒိ ဒမေတီတိ **ဒမော,** ဥပေါသထကမ္မံ။ ကောဓူပနာဟမက္ခမာနာဒိကေ ဒမေတိ ဝိနေတီတိ **ဒမော,** အဓိဝါသနခန္တိ။ **တေနေတာ**တိ "ဒမော"တိ သမာဓိပက္ခိကဓမ္မာနံ ဧဝ အဓိပ္ပေတတ္တာ ။ "န မောနံ အတ္ထီ"တိ စ ဟ ဌော။ **အသမာဟိတဿာ** တိ သမာဓိပဋိက္ခေပေ ဇောတိတော။

မစ္စုဓေယျဿ ဟရတရဏဿ ဝုစ္စမာနတ္တာ **"မောနန္တိ စတုမဂ္ဂဉာဏ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ တတော အ ညေန တံ သမ္ဘဝတိ။ **ဇာနာတီ** အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ မစ္စု ဓီယတိ တ္တောတိ **မစ္စုဓေ ယျံ,** ခန္ဓပဥ္စကံ မရဏဓမ္မတ္တာ။ **တဿေဝ** တိ မစ္စုဓေယျဿေဝ။ **ပါရံ** ပရတီရဘူတံ နိဗ္ဗာနံ။ **တရေယျာ** တိ ဧ တ္ထ တရဏံ နာမ အရိယမဂ္ဂဗ္ဘာဟရဏာတိ အာဟ **"ပဋိဝိဇ္ဈေယျ ဟာပုဏေယျာ"** တိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "ပဋိဝေ ဓတရဏံ နာမ ဝုတ္တ"န္တိ။ "န တရေယျ န ပဋိဝိဇ္ဈေယျ န ဟာပုဏေယျ တ"တိ အယမေတ္ထ ဟဒ္ဒော ယုတ္တော။ အညထာ "ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတီ"တိအာဒိဝစနံ ဝိရုဇ္ဈေယျ။ **ဧကော အရညေ ဝိဟရန္တော** တိ ဧကာကီ ဟုတွာ အရ ညေ ဝိဟရန္တောတိ အတ္ထော။

ကာမံ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂေဟိပိ ဧကစ္စဿ မာနဿ ပဟာနံ လဗ္ဘတိ။ အဂ္ဂမဂ္ဂေနေဝ ပန တဿ အနဝသေသ တော ပဟာနန္တိ အာဟ – **"အရဟတ္တမဂ္ဂေန နဝဝိဓမာနံ ပဇဟိတွာ"** တိ။ ဥပစာရသမာဓိပုဗ္ဗကော အပ္ပနာသမာဓီတိ ဝု တ္တံ **"ဥပစာရပ္ပနာသမာဓီဟီ"** တိ, န ဥပစာရသမာဓိမတ္တေန သမာဓိမတ္တံ သန္ဓာယ ပစ္စေကံ တက္ကုပရိသမာပနသ္ သ အယုဇ္ဇနတော။ န ဟိ အပ္ပနံ အပ္ပတ္တံ လောကုတ္တရဓမ္မာနံ အတ္ထိ။ **"သုစေတသော"**တိ စိတ္တဿ ဉာဏသဟိ တတာယ လက္ခဏဝစနန္တိ အာဟ **"ဉာဏသမ္ပယုတ္တတာယာ"** တိအာဒိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "သုစေတသောတိ တေ့ ထ စိတ္တေန ပညာ ဒဿိတာ"တိ။ **"သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တော"** တိ သဗ္ဗေသု ဘဝတဒိသု ဝိသံသဋ္ဌစိတ္တော သဗ္ဗသော ခန္ဓာဒီဟိ ဝိသံယုတ္တော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"သဗ္ဗေသု ခန္ဓာယတနာဒီသု ဝိပ္ပမုတ္တော ဟုတွာ"** တိ။ ပရိညာပဋိဝေဓော သစ္ဆိကိရိယပဋိဝေဓေန ဝိနာ နတ္ထီတိ အာဟ **"တေဘူမက။ပေ.။ ဝုတ္တ"** န္တိ။

မာနံ နိဿာယ ဒုစ္စရိတစရဏတော **မာနော နာမာယံ သီလဘေဒနော။ တသ္မာ** တိ မာနဿ သီလပဋိပက္ခဘာဝ တော။ **ဣမိနာ** ပဋိပက္ခပ္ပဟာနကိတ္တနေန။ **အဓိစိတ္တသိက္ခာ ကထိတာ** သရူပတော ဧတေတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧတ္ထ **စိ တ္တေနာ**တိ သု-သဒ္ဒေန ဝိသေသိတစိတ္တေန။ **တသ္မာ** တိ ပညာယ ဒဿိတတ္တာ။ **ဣမိနာ**တိ "သုစေတသော"တိ ဣ မိနာ ပဒေန။ အဓိသီလသိက္ခာ အဓိစိတ္တသိက္ခာ အဓိပညာသိက္ခာတိ သီလာဒီနိပိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တာနိ။ သမ္ဘဝေ ဗျ ဘိစာရေ စ ဝိသေသနဝိသေသိတဗ္ဗတာတိ တံ ဒဿေန္တော **"အဓိသီလဉ္စ နာမ သီလေ သတိ ဟောတီ"** တိအာဒိံ ဝတွ္ တ တဒုဘယံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **"တသ္မာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပဌမနယော သင်္ကရဝသေန ပဝတ္တောတိ အသင်္ကရဝ သေန ဒဿေတုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိနာ ဒုတိယနယော ဝုတ္တော။ **"သမာပန္နာ"** တိ တ္တောပိ "နိဗ္ဗာနံ ပတ္တယန္တော နာ"တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ ဝိပဿနာယ ပာဒကဘာဝံ အနုပဂတာပိ တဒတ္ထံ နိဗ္ဗတ္တနာဒိဝသေန သမာပန္နာတိ အယမေတ္ထ ပုရိမနယတော ဝိသေသော။ အဓိပညာယ ပနေတ္ထ ပုရိမနယတော ဝိသေသော နတ္ထီတိ သာ အနုဒ္ဓဋ္ဌာ။ **သမောဓာနေတွာ**တိ ပရိယာယတော သရူပတော စ သင်္ဂဟေတွာ။ **သကလသာသနန္တိ** တိဿန္နံ့ ကထိတတ္တာ ဧဝ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟံ သကလသာသနံ ကထိတံ ဟောတီတိ။

မာနကာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. အရညသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀. သန္တကိလေသာန** န္တိ ဝူပသန္တကိလေသပရိဠာဟာနံ။ ယသ္မာ သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နံ တတော ဧဝ ဘယသန္တဥ ဥပဟာသယ ပဏ္ဍိတာ "သန္တော"တိ ဝုစ္စန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ပဏ္ဍိတာနံ တ"** တိ။ တေနာဟ **"သန္တော ဟဝေ"**တိအာဒိ။ **သေဋ္ဌစာရီန** န္တိ သေဋ္ဌစရိယံ စရန္တာနံ။ ယသ္မာ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခူ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယတသံ ဝသတိ နာမ, တသ္မာ အာဟ **"မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယတသံ ဝသန္တာန"** န္တိ။ အရိယာနံ ပန မုခဝဏ္ဏာသ္သ ပသီဒနေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **မူလကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ဟရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာနံ။ **ဝိသဘာဂသန္တတိ** တိ နာနာရမ္မဏေသု ပဝတ္တစိတ္တသန္တတိ။ သာ ဟိ ဝိက္ခေပဗ္ဗာကုလတာယ အပ္ပသန္နာ သမာဟိတစိတ္တသန္တတိယာ ဝိသဘာဂသန္တတိ။ **သြက္ကမတိ** တိ သမာဓိသဘာက စိတ္တသန္တတိ သမထဝီထိ အနုပဝိသတိ။ **စိတ္တံ ပသီဒတီ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနနိရတံ ဘာဝနာစိတ္တံ သန္နိယာဟ, တံ ပသန္နံ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ။ **လောဟိတံ ပသီဒတီ**တိ စိတ္တကာလုသ္သိယသ္သာဘာဝံ တော လောဟိတံ အနာဝိလံ ဟောတိ။ **ပရိသုဒ္ဓါနိ ဟောန္တိ** ကာရဏသ္သ ပရိသုဒ္ဓဘာဝတော။ **တာလဖလမုခသ္သ ဝိယ မုခသ္သ ဝဏ္ဏော ဟောတီ**တိ မုခ-သဒ္ဒသ္သ အာဒိမ္ဟိ ပမုတ္တပဒေန ယောဇေတဗ္ဗော။ ဧဝဉ္ဟိ စသ္သ ပမုတ္တဂ္ဂဟဏံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ တာလဖလမုခသ္သ ဝဏ္ဏသမ္ပအာသဒိသတ္တာ။ တိဘူမကော **ဧဝ တေဘူမကော**။

**အတီတံ နာနုသောစန္တိ** အတီတံ ပစ္စယလာဘံ လက္ခဏံ ကတွာ န သောစန္တိ န အနုတ္ထုနန္တိ။ ဇပ္ပနတဏှာဟာယ ဝသေန န ပရိကပ္ပန္တီတိ အာဟ **"န ပတ္ထေန္တီ"** တိ ။ **ယေန ကေနစီ**တိ ဣတရီတရေန။ **တင္ခဏေ လဒ္ဓေနာ** တိ သန္နိဓိကာရပရိဘောကဘာဝမာဟ။ **တိဝိခေနပိ ကာရဏေနာ**တိ တိပ္ပကာရေန ဟေတုနာ, တိလက္ခဏသန္တောသနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။

**ဝိနာသန္တိ** ဝိနာသနဟေတုံ။ ဝိနဿန္တိ ဧတေဟီတိ **ဝိနာသော,** လောဘအေသာ တဒေကဋ္ဌာ စ ဟပမ္မော ။ အရူပကာယသ္သ ဝိယ ရူပကာယသ္သပိ ဝိသေသတော သုက္ခဘာဝကာရဏန္တိ အာဟ **"ဧတေန ကာရဏဒွယေနာ"**တိ။ **လုတော**တိ လူနော။

အရညသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နဠဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. နန္ဒနဝဂ္ဂေါ

## ၁. နန္ဒနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၁.** "တတြ ဘဂဝါ"တိ ဝုတ္တေ န တထာ ဗုဒ္ဓါနံ သိလိဋ္ဌတာ, ယထာ "တတြ ခေါ ဘဂဝါ"တိ ဝုတ္တေတိ အာဟ **"ဗုဒ္ဓနသိလိဋ္ဌတာဝသေနာ"** တိ။ **ပရိသဇ္ဇေကေ** တိ ပရိသာယ ဇေဋ္ဌကေ, ယေ တသ္သာ ဒေသနာယ ဝိသေသတော ဘာဇနဘူတာ။ **ပရိသဇ္ဇေကေ ဘိက္ခူ** တိ စတုပရိသဇ္ဇေကေ ဘိက္ခူ။ စတုန္နံ ဟိ ပရိသာနံ ဇေဋ္ဌာ ဘိက္ခုပရိသာ ပဌမုပ္ပန္နတ္တာ။ **အာမန္တေသီ** တိ သမ္ဗောဓေသိ, သမ္ဗောဓနေန္ဒ ဇာနာပနန္တိ အာဟ **"ဇာနာပေသီ"**တိ။ **ဘဒန္တေ** တိ ဂရုကရဝသပ္ပတိဿဝဝစနမေတံ, အတ္ထတော ပန **ဘဒန္တေ** တိ ဘဒ္ဒံ တဝ ဟောတု အတ္တနော နိဋ္ဌာနပရိယောသာနတ္တာ ပရေသဥ္စ သန္တတာဝဟတ္တာ။ **ဘဂဝတော ပစ္စသ္သောသု** န္တိ ဧတေ **ဘဂဝတော**တိ သာမိဝစနံ အာမန္တနမေဝ သမ္ဗန္ဓိအတ္ထပဒံ အပေက္ခတီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ဘဂဝတော ဝစနံ ပတိအသ္သောသု"** န္တိ။ **ဘဂဝတော**တိ ပန ဣဒံ ပတိသ္သဝနသမ္ဗန္ဓေန သမ္ပဒာနဝစနံ ယထာ "ဒေဝဒတ္တသ္သ ပဋိသ္သုဏာတီ"တိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ နိဒါနဝဂ္ဂသ္သ အာဒိသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ အာဂမိဿတိ။

**တာဝတိံသကာယော**တိ တာဝတိံသသညိတော ဒေဝနိကာယော။ **ဒုတိယဒေဝလောကော**တိ ဆသု ကာမလောကေသု ဒုတိယော ဒေဝလောကော။ တေတ္တိံသ ဇနာ သဟပုညကာရိနော တတ္ထ ဥပ္ပန္နာ, တံသဟစရိတဋ္ဌာနံ **တာဝတိံသံ** , တန္

နိတသိနော်ပိ တာဝတိံသနာမကာ သဟာစရဏဉာယေနာတိ အာဟ **“မဃေန မာဏဝေန”**တိအာဒိ။ အယံ ပန ကေစိတအော ဗု
ယာပန္နော ဟောတီတိ တံ အရောစေန္တေန **“ဝဒန္တိ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဗျာပန္နတံ ဒဿေန္တော **“ယသ္မာ ပနာ”** တိအာဒိ
မာဟ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “ဇဝံ ဟိ နိဒ္ဒေသံ ပဒံ ဟောတီ”တိ။ **နာမပဏ္ဏတ္တိယေတ** တိ အတ္ထနိရပေက္ခတ္တာ နိရုဋ္ဌ
ဟာသမညာ ဧဝ။

**တံ ဝန**န္တိ တံ ဥပဝနံ။ ပဝိဋ္ဌေ ပဝိဋ္ဌေ ဒုက္ခပ္ပတ္တေပိ အတ္တနော သမ္ပတ္တိယာ နန္ဒယတိ, ပဂေဝ အဒုက္ခပ္ပတ္တေ
တိ ဒဿေတုံ **“ပဋ္ဌသု ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပဝေသိတာန**န္တိ ပကောဋ္ဌတရေန ပဝေသိတာနမ္ပိတိ အဓိပ္ပာယော။ စဝန
ကာလေယေဝ ထောကံ ဒိဿမာနဝိကာရာ ဟုတွာ စဝန္တိ, တေ သန္ဓာယ **“ဟိမပိဏ္ဍော ဝိယ ဝိလီယန္တိ”** တိ ဝုတ္တံ။
ယေ ပန အဒိဿမာနဝိကာရာ သဟသာ အန္တရဓာယန္တိ, တေ သန္ဓာယ **“ဒီပသိခာ ဝိယ ဝိဇ္ဈာယန္တိ”** တိ ဝုတ္တန္တိ
ဝဒန္တိ။ **နန္ဒယတိ** ပကတိယာ သောမနဿိတံ အောမနဿိတဋ္ဌ။ **နန္ဒနေ** တိ ဇဝံအနုဝတ္တနာမကေ ဥယျာနေ။ **ပရိဝု
တာ**တိ “ဒေဝတာ”တိ ဝစနံ ဥပဟာအယ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ။ ဒေဝပုတ္တော ဟိ သော။

ဒိဝိ ဘဝတ္တာ ဒိဗ္ဗာတိ အာဟ **“ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တေဟိ”** တိ။ ကာမေတဗ္ဗတာယ **ကာမဗန္ဓနေဟိ,** တထာ
အညမညံ အသံကိဏ္ဏသဘာဝတာယ **ကာမကောဋ္ဌာသေဟိ** ။ **ဥပေတာ**တိ ဥပဂတာ သမန္နာဂတာ။ **ပရိစာရယမာနာ**တိ ပ
ရိရမမာနာ။ ဣဒဉှိ ပဒံ အပေက္ခိတ္ဘတ “ကာမဂုဏေဟီ”တိ ကတ္တရိ ကရဏဝစနံ, ပုရိမာနိ အပေက္ခိတ္ဘတ သဟယော
ဂေ။ ရမမာနာ စရန္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“ရမမာနာ”**တိ။ **ပရိစာရယမာနာ**တိ တ ပရိတော သမန္တတော စာရယမာနာတိ
အတ္တောတိ အာဟ **“ဣန္ဒြိယာနိ သဉ္စာရယမာနာ”** တိ။ ပဌမနယေ ဟိ အနုဘဝနတ္တော ပရိစရဏသဒ္ဒော, ဒုတိယန
ယေ ပရိဝတ္တနတ္တော။ **သော ပနာ**တိ “တာယံ ဝေလာယ”န္တိ ဝုတ္တကာလော။ **အစုနာ**တိ သမ္ပတိ။ သော ဝိစရိတိ သမ္
ဗန္ဓော။ **ကာမဂုဏေဟီ**တိ ဟေတုမ္ဟိ ကရဏဝစနံ။ **ဩဝုတော**တိ ယထာ တံ န ဉာယတိ, ဇဝံ ပိဟိတစိတ္တော။ **နိဝုတော ပ
ရိယောနဒ္ဓော**တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ တေနာဟ **“လောကာဘိဘူတော”**တိ။ **အာသဘိ**န္တိ သေဋ္ဌံ “အဂ္ဂေဟမသ္မိ
လောကဿာ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၃၁; မ. နိ. ၃.၂၀၇) **ဘာသန္တော** ဗောဓိသတ္တော ဝိယ။

ကေဝလံ ဒဿနံ ကိမတ္ထိယန္တိ အာဟ – **“ယေ။ပေ။ ဝသေနာ”**တိ, တသ္မိံ နန္ဒနဝနေ အဝဋ္ဌိတကာမဘာကနု
ဘဝနဝသေနာတိ အတ္တော။ **နရဒေဝတန**န္တိ ပုရိသဘူတဒေဝတာနံ။ တေနာဟ **“ဒေဝပုရိသာန”**န္တိ။ အပ္ပကံ အဓိကံ ဉီနံ
တ ဂဏနူပဂံ နာမ န ဟောတီတိ **“တိက္ခတ္တုံ ဒသန္န”** န္တိ ဝုတ္တံ။ “တေတ္တိံသာန”န္တိ ဟိ ဝတ္တဗ္ဗေ အယံ ရုဋ္ဌဟိ။
**ပရိတရသင္ခာတေန,** န ကိတ္တိသင္ခာတေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ သီလာစာရာဒိဂုဏနေမိတ္တိကာ ဟိ ကိတ္တိ။ “တာဝတိံသာ
ဒေဝတ ဒီဃာယုကာ ဝဏ္ဏဝန္တော သုခဗဟုလာ”တိ ဧဝမာဒိဝစနေန ယသေ ဣစ္ဆိတေ အဝိသေသေတွာတဝ **“ယသေန သမ္
ပန္နာန”**န္တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။

**အရိယသာဝိကာ**တိ သောတာပန္နာ။ “သကအာကမိနီ”တိ ကေစိ။ **အဓိပ္ပာယံ ဝိဝဋ္ဋေတွာတ** တိ ယထာ တွံ အန္ဓဗာ
လေ မညသိ, ဓမ္မသဘာတေ ဇဝံ န ဟောတီတိ တဿာ ဒေဝတာယ အဓိပ္ပာယံ ဝိပရိဝတ္တေတွာတ။ ကေန္တတော သုခံ နာမ
နိဗ္ဗာနမေဝ။ ကာမာ ဟိ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန **တဿာ အဓိပ္ပာယံ ပဋိက္ခိပိတွာတ** ။ ကာမံ
စတုတ္ထဘူမကာပိ သင္ခာရာ အနိစ္စာ ဧဝ, တေ ပန သမ္မသနူပဂာ န ဟောန္တီတိ **တေဘူမက**ဂ္ဂဟဏံ သမ္မသနယောဂ္ဂေ
န။ **ဟုတွာတ**တိ ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇမာနာ ပစ္စယသမတယေန ဘဝိတွာတ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာတ။ ဧတေန နေသံ ဘာဝဘာကေ ဒဿိတော။
**အဘာဝတ္တေနာ** တိ သရသနိရောဓဘူတေန ဝိဒ္ဓံသနဘာဝေန။

**အနိစ္စာ** အဒ္ဓုတ, တတော ဧဝ “မယှံ ဣမေ သုခာ”တိ တ န ဣစ္စာတိ **အနိစ္စာ** ။ **ဥပ္ပာဒဝယသဘာဝတ** တိ ခဏေ
ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇနနိရုဇ္ဈနသဘာဝတ။ တေနာဟ **“ဥပ္ပ။ပေ။ ဝေဝစန”** န္တိ။ ပုရိမဿ တ ပစ္ဆိမံ ကာရဏဝေဝစနန္တိ
အာဟ **“ယသ္မာ တ”** တိအာဒိ။ **တဒနန္တရာ** တိ တေသံ ဥပ္ပာဒဝယာနံ အန္တရေ။ **ဝေမဇ္ဈဋ္ဌာန** န္တိ ဌိတိက္ခဏံ ဝဒတိ။
ယေ ပန “သင္ခာရာနံ ဌိတိ နတ္ထိ”တိ ဝဒန္တိ, တေသံ တံ မိစ္ဆာ။ ယထာ ဟိ တဿေဝ ဓမ္မဿ ဥပ္ပာဒဝတ္ထာယ ဘိန္န
နာ ဘင်္ဂါဝတ္ထာ ဣစ္ဆိတာ, အညထာ အညံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အညံ နိရုဇ္ဈတီတိ အာပဇ္ဇတိ, ဇဝံ ဥပ္ပန္နဿ ဘင်္ဂါဘိမု
ခာဝတ္ထာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, သာဝ ဌိတိက္ခဏော။ န ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဘိဇ္ဇတီတိ သက္ကာ ဝိညာတုန္တိ။ **ဝူပသမသင္ခာ
တ**န္တိ အစ္စန္တံ ဝူပသမသင္ခာတံ **နိဗ္ဗာနမေဝ သုခံ,** န တယာ အဓိပ္ပေတာ ကာမာတိ အဓိပ္ပာယော။

နန္ဒနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. နန္ဒတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၂. နန္ဒတီ** တိ ဧတ္ထ နန္ဒနံ သပ္ပီတိကကာမတဏှာဟာကိစ္စန္တိ အာဟ – **"တုဿတီ"** တိ, တသ္မာ ကာမပရိ တောသေန ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ပုတ္တိမာ** တိ ပုတ္တဝါ။ ပဟူတေ စာယံ မာ-သဒ္ဒောတိ အာဟ **"ဗဟုပု တ္တော"**တိ။ ဗဟုပုတ္တတာဂဟဏေန ဣဒံ ပယောဇနန္တိ ဒဿေန္တော **"တဿ ဟိ"** တိအာဒိမာဟ။ **ပူရေန္တိ** တိ ပဒံ အပေက္ခိတ္ဝာ **ဉာဿာ** တိ သာမိဝစနံ။ **ဣတိ အာဟာ**တိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယာဟ, ဇဝံအဓိပ္ပာယော ဟုတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **ကေသာမိကောတိ** ကေမာ။ ဣဓာပိ ပဟူတေ မာ-သဒ္ဒော။ **ကေရသသမ္ပတ္တိန္တိ** ကေရသေဟိ နိပ္ဖန္နသမ္ပတ္တိ။ **ဥပဓီ**တိ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနံ။ **ဟီ**တိ ဟေတုအတ္ထေ နိပါတော။ နန္ဒယန္တိ ပီတိသောမနဿံ ဇနယန္တီတိ **နန္ဒနာ** ။ ကာမံ ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော နိပ္ပရိယာယတော ကာမာ "ဥပဓီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ, တဿာ ပန ဒေဝတာယ အဓိပ္ပာယဝသေနာဟ **"သုခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော"** တိ။ ကိလေသဝတ္ထုဟေတုကတ္တာ သေသပဒဒ္ဝယဿ ကိဉ္စာပိ သဗ္ဗံ သံသာရဒုက္ခံ ကိလေသဟေတုကံ, ဝိသေသတော ပန ဟာပမ္ဗာ အပာယူပပတ္တိ နိဗ္ဗတ္တေန္တီတိ အာဟ – **"ကိလေသာပိ အပာယဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော"** တိ။ **ဥပသံဟရမာနာ**တိ ဥပနေန္တာ ဥပ္ပာဒေန္တာ။ မနုဿ ဇာတိကောပိ ဒုလ္လဘဃာသစ္ဆာဒနတာယ ဒုက္ခဗဟုလော ပေတော ဝိယာတိ **မနုဿပေတော** ။ မနုဿဇာတိကောပိ ဝု တ္တရူပေ အနတ္ထုပတိတော ပရေဟိ ဟိံသိတော သမာနော နေရယိကော ဝိယာတိ **မနုဿနေရယိကော** ။

**ဖလေန** ရက္ခတော **ဖလံ** ဟာတေန္တော ဝိယ။ **တထေဝ နဝဟာကာရေဟီ**တိ ယထာ တီသု ကာလေသု နာသမရဏဘေဒ နဝသေန ပုတ္တိမာ ပုတ္တနိမိတ္တံ, တထေဝ ကေမာ ကေနိမိတ္တံ သောစတိ နဝပ္ပကာရေဟိ။ ပဋ္ဌ ကာမဂုဏောပဓီပိ နရံ သောစေန္တီတိ ယောဇနာ။ **တဿာ** တိ ယော ဥတ္တရိ အနုဂိဇ္ဈတိ တဿ။ **ကာမယာနဿာ** တိ ဇာတကာမစ္ဆန္ဒဿ သ။ **ဇန္တုနော** တိ သတ္တဿ။ **ပရိဟာယန္တိ စေ** ဝိနဿန္တိ စေ။ **သလ္လဝိဒ္ဓေဝတ** တိ သလ္လေန ဝိဒ္ဓေ ဝိယ။ **ရုပ္ပ ပတီ**တိ ဝိကာရံ အာပဇ္ဇတိ, သောစတီတိ အတ္ထော။ **နရဿ သောစနာ** သောကဃဋ္ဋနပစ္စယော။ **ဥပဓယော နတ္ထိ** တိ ကာမံ ကိလေသာဘိသင်္ခါရူပဓယော တာဝ ခီဏာသဝဿ နတ္ထေဝ မဂ္ဂေဓိဂမေန နိရောဓိတတ္တာ, ခန္ဓူပဓယော ပန ကထန္တိ? တေပိ တဿ သဥပာဒိသေသကာလေပိ အဠူပ္ပတ္တိဟေတုဘူတာ န သန္တေဝ, အယဋ္ဌ အနုပာဒိသေ သကာလေ။ တေနာဟ **"သော နိရုပဓိ မဟာခီဏာသဝေ"**တိ။

နန္ဒတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. နတ္ထိပုတ္တသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၃.** ပုတ္တပေမံ ပုတ္တဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတံ ဥတ္တရပဒလောပေနာတိ အာဟ **"ပုတ္တပေမသမ"** န္တိ။ **ကေသမိတန္တိ** ကေဟိ သမံ ကတံ။ တေနာဟ **"ကေဟိ သမ"**န္တိ။ သူရိယဿ သမာတိ **သူရိယသမာ**။ အဝယဝသမ္ဗန္ဓေ စေတံ သာမိဝ စနံ။ အဝယဝေ စေတ္ထ အာဘာ ဧတေတိ ဝိညာယတိ "အနန္တရံ အာဘာ"တိ ဝုစ္စမာနတ္တာတိ အာဟ **"သူရိယာဘာယ သမာ"**တိအာဒိ။ မဟောဃဘာဝေန သရန္တိ သဝန္တီတိ **သရာ,** မဟန္တာ ဇလာသယာ။ **သဗ္ဗေ တေ သမုဒ္ဒပရမာ** ဩရိမ ဇနေဟိ အဒိဋ္ဌပရတီရတ္တာ တဿ။

**နတ္ထိ အတ္တသမံ ပေမ**န္တိ ကထာယ ပဌမကထာယံ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္တပေမေန သမံ ပေမံ နာမ နတ္ထီတိ အယမတ္ထော။ အနုဒကကန္တာရေ ဃမ္မသန္တာပံ အသဟန္တိယာ အင်္ဂေ ဌပိတပုတ္တကံ ကန္ဒန္တံ ဘူမိယံ နိပဇ္ဇာပေတ္ဝာ တဿ ဥပရိ ဌတ္ဝာ မတက္ကတ္ထိဝတ္ထုနာ ဒီပေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ – **"မာတာပိတာဒယော ဟိ ဆဍ္ဍေ ဒေတွာပိ ပုတ္တဓီတာဒယော"**တိ။ တထာ စာဟ –

> "သဗ္ဗာ ဒိသာ အနုပရိဂမ္မ စေတသာ၊
> နေဝဇ္ဈဂါ ပိယတရမတ္တနာ ကွဝစိ။
> ဧဝံ ပိယော ပုထု အတ္တာ ပရေသံ၊
> တသ္မာ န ဟိံသေ ပရမတ္တကာမော"တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၁၉; ဥဒါ. ၄၁; နေတ္တိ. ၁၁၃)။

**ဓညေန သမံ ဓနံ နာမ နတ္ထိ,** ယသ္မာ တပ္ပဋိဗဒ္ဓာ အာဟာရူပဇီဝိနံ သတ္တာနံ ဇီဝိတဝုတ္တိ။ **တထာရူပေ ကာလေ**တိ ဒုဗ္ဘိက္ခကာလေ။ **ဧကဒေသံယေဝ ဩဘာသန္တိ** တိ ကေသိဉ္စိ ခဏေ စတူသု မဟာဒီပေသု ဩဘာသံ ဖရိတုံ အသမတ္ထတ္တာ သူရိယဿပိ, ပဂေဝ ဣတရေသံ။ ဗောဓိသတ္တဿ ဥဒယဗ္ဗယဿ ဉာဏာနုဘာဝေန သကလဇာတိခေတ္တံ ဧကာလောကံ အဟောသီတိ အာဟ **“ပညာ။ပေ။ သက္ကောတီ”** တိ။ **တမံ ဝိဓမတီ**တိ ပုဗ္ဗေနိတသဉာဏာဒယော ပညာ ယတ္ထ ပဝတ္တန္တိ, တမနုဝသေသံ ဗျာပေတွာ ဧကပ္ပဟာရေန ပဝတ္တနတော။ **“ဝုဋ္ဌိယာ ပန ပဝတ္တမာနာယ ယာဝ အာဘဿရဘဝနာ”**တိ ပစုရဝသေန ဝုတ္တံ။

နတ္ထိပုတ္တသမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ခတ္တိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၄. ခေတ္တတော ဝိတအ သတ္တေ တာယတီတိ **ခတ္တိယော** ။ **ဝဒတိ** ဒေဝတာ အတ္တနော အဇ္ဈာသယဝသေန။ **ဒွိပဒါဒီနန္တိ** **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စတုပ္ပဒဘာရိယပုတ္တာ ဂဟိတာ။ **ဗုဒ္ဓာဒယော**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာဇာနီယသုဿူသဘာရိယဿဝပုတ္တာ။ **ဒွိပဒါနံ သေဋ္ဌော** တိ ဧတ္ထ ဒွိပဒါနံ ဧဝ သေဋ္ဌောတိ နာယံ နိယမော ဣစ္ဆိတော, သေဋ္ဌော ဧဝါတိ ပန ဣစ္ဆိတော, တသ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓော ဒွိပဒေသု အညေသု တတ္ထ စ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သေဋ္ဌော ဧဝ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဥတ္တရိတရဿ အဘာဝတောတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ပနေသော”** တိအာဒိ။ ကာရဏာကာရဏံ အာဇာနာတီတိ **အာဇာနီယော။ ဂဏှာပေထာ**တိ ယထာ ဥဒကော န တေမိဿတိ, ဧဝံ တဋ္ဋံ ဂဏှာပေထ။ “အသုဿူသာ”တိ ကေစိ ပဌန္တိ။ **အာသုဏမာနော**တိ သပ္ပဋိဿတေ ဟုတွာ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆကော။

ခတ္တိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. သဏမာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၅. **ဌိတေ မဇ္ဈန္ဟိကေ** တိ ပုဗ္ဗဏှံ နိက္ခမိတွာ အပရဏှံ အပ္ပတွာ ဌိတမဇ္ဈန္ဟေ။ **သန္နိသီဝေသူ** တိ ပရိဿမဝိနောဒနတ္ထံ သဗ္ဗသော သန္နိသိန္နေသု။ ဒ-ကာရဿ ဟိ ဝ-ကာရံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော။ တေနာဟ **“သန္နိသိန္နေသု ဝိဿမမာနေသူ”**တိ။ **သဗ္ဗသတ္တာန** န္တိ သဗ္ဗေသဉ္စ အာဟာရူပဇီဝိတသတ္တာနံ ဃမ္မတာပနေ သန္တတ္တကာယာနံ **ဣရိယာပထဒုဗ္ဗလ္လကာလော** တိ ဌာနာဒိဣရိယာပထဿ အသမတ္ထကာလော။ **သဏတိ ဝိယာ**တိ သဒ္ဒံ ကရောတိ ဝိယ, ယထာ တံ အညမ္ပိ မဟာဝနံ ဝက္ခမာနနယေန။ တေနာဟ **“တပ္ပဋိဘာဂံ နာမေတ”** န္တိ **ဆိဒ္ဒဝေဏုပဗ္ဗာန** န္တိ ရန္ဓဇာတကီစကမဟာဝေဠုပဗ္ဗာနံ။ **ဒုတိယကံ** သဟာယံ အလဘန္တီ အနဘိရတိပရိတဿနာယ ဧဝမာဟ။ **အနပ္ပကံ သုခ**န္တိ ဝိပုလံ ဥဠာရံ ဝိဝေကသုခံ။

ဧကဝိဟာရတာယ **သုညာကရံ ပဝိဋ္ဌဿ** ။ တေန ကာယဝိဝေကံ ဒဿေတိ။ အနိစ္စာနုပဿနာဒီဟိ နိစ္စသညာဒိပ္ပဟာနေန **သန္တစိတ္တဿ** ။ တေန စိတ္တဝိဝေကံ ဒဿေတိ။ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခနတော **ဘိက္ခုနော** ဥဘယဝိဝေကသမ္ပန္နဿ, တတော ဧဝ ဥတ္တရိံ မနုဿဓမ္မတော ရတိံ လာဘိနော။ **အမာနုသီ ရတီ**တိ ဘာဝနာရတိ။ **ပုရတော**တိ ပုရိမဘာဂေ။ **ပစ္ဆတော** တိ ပစ္ဆိမဘာဂေ။ **အပရော**တိ အညော။ **ပုရတော**တိ ဝါ အနာဂတေ, အနာဂတံ အာရဗ္ဘာတိ အတ္ထော။ **ပစ္ဆတော** တိ အတီတေ အတီတံ အာရဗ္ဘ ပဋိပတ္တိယာ ဝိဇာနနတော။ **ပရော**တိ ဧကော ဧဝ စိတ္တပဋိဗဒ္ဓဿနတာယ။ န ပရောတိ **အပရော,** လောဘော, သော **စေ န ဝိဇ္ဇတိ** ။ ဧတေန အနာဂတပ္ပဇပ္ပနာယ အတီတာနုသောစနာယ စ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ **အတီဝ ဖာသု ဘဝတီ**တိ နီဝရဏဇေဋ္ဌကဿ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ဝိဂမေန ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏဿ ဈာနဿ ဝသေန အတိဝိယ ဖာသုဝိဟာရော ဟောတိ။ **ဧကဿ ဝသတော ဝနေ** တိ တဏှာဒုတိယိကာဘာဝေန ဧကဿ အရညေ ဝိဝေကတသံ ဝသတော။ **သေသံ တာဒိသမေတ**တိ သေသမေတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပဌမကထာယံ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။

သဏမာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. နိဒ္ဒါတန္ဒီသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၆.** ပစ္ဆိမေ မာသေ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော စတုဂ္ဂုဏံ သင်္ဃာဋိံ ပညပေတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သတော သမ္ပဇာနောတိ ဧတ္တကံ ဟဋံ သင်္ခိပိတွာ **“နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိတာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ကိရိယာမယစိတ္တေဟိ အဝေါမိဿော ဘဝင်္ဂသောတော **အဇ္ဈာကတနိဒ္ဒာ**။ သာ ဟိ ခီဏာသဝါနံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ, တဿာ ပုဗ္ဗဘာဂပရဘာဂေသု။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ထိနမိဒ္ဓံ ဣဓာဓိပ္ပေတာ နိဒ္ဒာ, သာ အခီဏာသဝါနံ ယေဘုယျေန အနိယတကာလာ, တဗ္ဗိဓုရနိယတသဗ္ဘာဝံ ဒဿေန္တော **“အတိစ္ဆာတ။ပေ.။ အာဂန္တုကံ အာလသိယ”** န္တိ အာဟ။ ကာယာလသိယပစ္စယာ ဝီရိယဿ ပဋိပက္ခဘူတာ စတ္တာရော အကုသလက္ခန္ဓာ **တန္ဒီ** နာမ။ **တန္ဒီ** တိ သဘာဝနိဒ္ဒေသော။ **တန္ဒိယနာ** တိ အာကာရနိဒ္ဒေသော။ **တန္ဒီမနတာ** တိ တန္ဒီဘူတစိတ္တတာ။ **အာလဿ** န္တိ အလသဘာဝတာပဟရဏံ။ **အာလဿာယိတတ္တ** န္တိ အလသဘာဝပ္ပတ္တိ။ **ကာယဝိဇမ္ဘနာ** တိ ကာယဿ ဝိနာမနာ။ **အကုသလပက္ခာ ဥက္ကဏ္ဌိတတာ** တိ အကုသလပက္ခိယာ အနဘိရတိ။ **ဘတ္တကိလမထော** တိ ယထာဝုတ္တဿ ဘတ္တဝတ္ထုကဿ အာဟာရဿ ဝသေန သရီရေ ဥပ္ပဇ္ဇနကခေဒေါ။ **ဥပက္ကိလိဋ္ဌော** တိ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌစိတ္တော။ စိတ္တဿ အသမာဟိတတ္တာ **နိဝါရိတပါတုဘာဝေါ**။ အရိယမဂ္ဂဿ ဇောတနံ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇနမေတာတိ အာဟ **“န ဇောတတိ , န ပါတုဘဝတီတိ အတ္ထော”**တိ။ န ဟိ အရိယမဂ္ဂေ ဇောတိအဇောတိနာမော ပဝတ္တတိ။

**မဂ္ဂသဟဇာတဝီရိယေနာ** တိ လောကိယလောကုတ္တရမဂ္ဂသဟဇာတဝီရိယေန။ မိဿကမဂ္ဂော ဟိ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ **နီဟရိတွာ**တိ နီဟရဏဟေတု။ ဟေတုအတ္ထော ဟိ အယံ **တွာ**-သဒ္ဒေါ “ပညာယ စဿ ဒိသွာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၇၁) ဝိယ။ တေန “မဂ္ဂေ ဝိသုဇ္ဈတီ”တိ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ “အရိယမဂ္ဂံ ဝိသုဇ္ဈတီ”တိ ကေစိ ပဌန္တိ။

နိဒ္ဒာတန္ဒီသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ဒုက္ကရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၇.** ဒုက္ခံ တိတိက္ခန္တိ **ဒုတ္တိတိက္ခံ**။ တဉ္စ ဒုက္ခမံ ဒုဿဟနံ အာရမ္ဘဝသေန ဒုက္ကရံ, အနုယုဉ္ဇနဝသေန ဒုတ္တိတိက္ခန္တိ။ **အဗျတ္တေနာ** တိ သာမညဿ ဥပကာရာနုပကာရေ ဓမ္မေ ဇာနနသမတ္ထာယ ဝေယျတ္တိယသင်္ခါတာယ ပညာယ အဘာဝတော န ဗျတ္တေန။ တေနာဟ **“ဗာလေနာ”**တိ။ ယသ္မိံ ဓမ္မေ သတိ သမဏောတိ ဝုစ္စတိ, တံ သာမညန္တိ အာဟ **“သမဏဓမ္မော”** တိ။ **ဣမိနာ**တိ “ဒုက္ကရံ ဒုတ္တိတိက္ခဉ္စ, အဗျတ္တေန စ သာမည”န္တိ ဣမိနာ ကထေန္တေန **ဣဒံ ဒဿေတိ** တိ ဣဒံ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနံ အတ္ထဇာတံ ဒဿေတိ။ **အဘိဒန္တ** န္တိ အဘိဘဝနဒန္တံ, ဥပရိဒန္တန္တိ အတ္ထော။ သော ဟိ ဣတရံ မုသလံ ဝိယ ဥဒုက္ခလံ ဝိသေသတော ကဿစိ ခါဒနကာလေ အဘိဘုယျ ဝတ္တတိ။ **အာဓာယာ**တိ နိပ္ပီဠနဝသေန ဌပေတွာ။ **တာလုံ အာဟစ္စာ** တိ တာလုပဒေသမာဟနိတွာ ဝိယ။ **စေတသာ**တိ ကုသလစိတ္တေန။ **စိတ္တ** န္တိ အကုသလစိတ္တံ။ **အဘိနိဂ္ဂဏှိတွာ** တိ ယထာ အတိသမုဒာစာရော န ဟောတိ, ဧဝံ ဝိဗာဓနဝသေန နိဂ္ဂဟေတွာ။ **အာဟဏကောဋိက**န္တိ ဟဏကောဋိပရိယောသာနံ, ပရိဇီဝန္တိ အတ္ထော။ သမ္ဗာဓေတီတိ **သမ္ဗာဓော,** အန္တရာယိကော။ **ဗဟူ ပရိဿယာ** တိ အယောနိသော ကာမဝိတက္ကာဒိဝသေန။

ပဇ္ဇတိ စိတ္တမေတ္ထာတိ ပဒံ, အာရမ္မဏံ။ ဣရိယာပထံ ဧဝ ပဒံ **ဣရိယာပထပဒံ**။

ဂီဝ စတ္တာရော ပါဒါတိ **ဂီဝပဉ္စမာနိ။ သမောဒဟ**န္တိ တ သမောဓာနဟေတူတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ – **“သမောဒဟိတွာ တ”**တိ, သမ္မာ ဩဓာယ အန္တော ပဝေသေတွာတိ အတ္ထော။ **သကေ အာရမ္မဏကပါလေ** တိ ကေစရဇ္ဈတ္တံ ဝဒတိ။ **သမောဒဟ**န္တိ သမောဒဟန္တော။ **အနိဿိတော** တိ တေဘူမကဓမ္မေသု ကဉ္စိပိ ဓမ္မံ တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဝသေန အနိဿိတော။ **အဝိဟိံသမာနော** ဝိဟိံသာနိမိတ္တာနံ ပဇဟနေန။ **ဥလ္လုမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတေနာ**တိ သီလဗျသနတော ဥဒ္ဓရဏရူပေ သဏ္ဌိတေန, ကရုဏာယုတ္တေနာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ကာရုညတံ ပဋိစ္စာ”**တိ။

ဒုက္ကရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ဟိရီသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၈. **နိသေဓေတီ**တိ နိတရေတိ ပဝတ္တိတုံ န ဒေတိ။ **ပုစ္ဆတိ** ဒေဝတာ။ **အပဟရန္တော** တိ အပနေန္တော, ယထာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အက္ကောသဝတ္ထု န ဟောတိ, ဧဝံ ပရိဟရန္တောတိ အတ္ထော။ **ဗုဇ္ဈတိ** သာရထိဝိယ။ **အတ္တနိ နိဟတံ န ဒေတိ,** အာဇာနီယော ဟိ ယုတ္တံ ပဇာနာတိ။ အဘူတေန **အဘူတက္ကောသေန ပရိမုတ္တော နာမ နတ္ထိ** ဗာလာနဉ္စ ဇနာနံ ပရာပတဒေ ယုတ္တပယုတ္တဘာဝတော။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ‘‘နိန္ဒန္တိ တုဏှိမာသီနံ၊ နိန္ဒန္တိ ဗဟုဘာဏိနံ။
> မိတဘာဏိမ္ပိ နိန္ဒန္တိ၊ နတ္ထိ လောကေ အနိန္ဒိတော’’တိ။ (ဓ. ပ. ၂၂၇)။

**တနုယာ**တိ တ ကတိပယာ။ တေနာဟ **‘‘အပ္ပကာ’’**တိ။ **သအာ သတာ**တိ ဟိရိနိသေဓဘာဝေ ကာရဏဝစနံ။ **ပပ္ပုယျာ** တိ ပတ္တ အဓိဂန္တွာ။ တနတော နိက္ခန္တတ္တာ **နိဗ္ဗာနံ,** အသင်္ခတဓာတုံ။

ဟိရီသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. ကုဋိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၉. **အန္တော** တိ ကုစ္ဆိအဗ္ဘန္တရေ။ **ဝသနဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ** တိ ဝသနဘာဝေန။ **ကုလပဝေဏိ**န္တိ ကုလာစာရံ ကုလတန္တိံ။ **သန္တာနကဋ္ဌေနာ** တိ ကုလသန္တတိယာ ဗန္ဓနဘာဝေန ။ ဧဝံ သဗ္ဗပဒေဟိ ပုစ္ဆိတတ္ထသ္သ အနုဇာနနဝသေန **‘‘ဧကံ သဝစနေ နိဟတော’’**တိ ဝုတ္တံ။ အာဟဒိကာ ဟေသိကာ မာတုစ္ဆာ မဟာပဇာပတိ မာတာ တေတိ ကတ္တ **‘‘ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ’’**တိ အဝိသေသတော ဝုတ္တံ။ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ နတ္ထီတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ ပုန မာတုကုစ္ဆိ တသာဒီနံ အဘာဝဝစနေနေဝ ဝဋ္ဋမ္ပိ ဗန္ဓနသ္သ အဘာဝတော ဒီပိတော ဟောတီတိ န ဂဟိတော။ အယံ ကိရ ဒေဝတာ ယထာ ပုထုဇ္ဇနာ ဗုဒ္ဓါနံ ဂုဏေ န ဇာနန္တိ, ဧဝံ န ဇာနာတိ, တသ္မာ **‘‘မယာ သန္နာဟံ ဗန္ဓိတွတ’’** တိအာဒိမာဟ။

ကုဋိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. သမိဒ္ဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀. တပနဘာဝေန တပနောဒကတ္တာ **တပေအ**တိ တသ္သ ရဟဒသ္သ နာမံ။ တေနာဟ **‘‘တတ္တောဒကသ္သ ရဟဒသ္သာ’’**တိ။ **တတော**တိ နာဂဘဝနေ ဥဒကရဟဒတော တပေအာ နာမ နဒီ သန္ဒတိ။ သာ ဟိ နဒီ ဘူမိတလံ အာရောဟတိ။ ‘‘ဒေိသာ ဇာတာ’’တိ ဝစနသေသော။ **ပေတလောကော**တိ လောဟကုမ္ဘိနိရယာ ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ ဝဒန္တိ၊ ရဟဒသ္သ ပန အာဒိတော ပဗ္ဗတပာဒဝနန္တရေသု ဗဟူ ပေတာ ဝိဟရန္တိ, သွတယမတ္တော **ပေတဝတ္ထုပ္ပဋ္ဌိယာ လက္ခဏသံယုတ္တေန** စ ဒီပေတဗ္ဗော။ **ယတာယ**န္တိ ယတော ရဟဒတော အယံ။ **သာတောဒကော**တိ မဓုရောဒကော။ **သေတောဒကော** တိ ပရိသုဒ္ဓောဒကော, အနာဝိလောဒကောတိ အတ္ထော။ **တတော**တိ တပေအနဒိတော။

**သမိဒ္ဓော** တိ အဝယတနံ သမ္ပုဏ္ဏတာယ သံသိဒ္ဓိယာဝ သမ္မာ ဣဒ္ဓော။ တေနာဟ **‘‘အဘိရူပေ’’**တိအာဒိ။ ပဓာနေ သမ္မသနဓမ္မေ နိယုတ္တော, တံ တ ဧတ္ထ အတ္ထီတိ **ပဓာနိကော**။ သေနာသနံ သုဋ္ဌုပိတဒ္ဒတရတတပာနံ, တေသံ ပိဒဟ နေန **ဥတုံ ကဟာပေတွတ**။

**ပုဗ္ဗာပယမာနော** တိ နှာနတော ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိယ တေဒကဘာဝံ အာပဇ္ဇမာနော ဂမေန္တော။ အဝတ္တံ ပဋိက္ခိပိတွတ ဝတ္တံ ဒဿေတုံ **‘‘တတ္ထ။ပေ။ န ဩတရိတဗ္ဗ’’** န္တိ ပဌမံ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗဒိသာပလောကနံ** ယထာ နှာယနဋ္ဌာန သ္သ မနုဿေဟိ ဝိဝိတ္တဘာဝဇာနနတ္ထံ။ **ခာဏုအာဒိဝဝတ္တာပနံ** စီဝရာဒီနံ ဌပနတ္ထံ ဥဒကသမီပေတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥက္ကာသနံ** အမနုဿာနံ အပဂမနတ္ထံ။ **အဝကုဇ္ဇဋ္ဌာနံ** တင်္ခဏေပိ ဥပရိမကာယသ္သ ဥဇုကံ အဝိဝဋ္ဋကရဏတ္ထံ။ **စီဝရပိဋ္ဌေယေဝ ဌပေတဗ္ဗံ** ယတ္ထ တ တတ္ထ တ အဋ္ဌပေတွတ။ **ဥဒကန္တေ** တိ ဥဒကသမီပေ။ **သိန္နဋ္ဌာန** န္တိ သေဒဂတပဒေသော။ **ပသာရေတဗ္ဗံ** တသ္သ သုက္ခာပနတ္ထံ။ **သံဟရိတွတ ဌပနံ** ပုန သုခေန ဂဟေတွတ နိတသနတ္ထံ။ **နာဘိပ္ပမာဏမတ္တံ** ဩတရဏံ တာဝတာ ဥဒကပဋိစ္ဆာဒိလက္ခဏပ္ပတ္တတော။ **ဝီစိံ အနုဋ္ဌာပေန္တေနာ** တိအာဒိ သံ

ယတကာရိတာဒသ္သနံ။ **နိတသနံ ပရိက္ခိပိတွာ** တိ အန္တရတသကံ ကဋိပ္ပဒေသသ္သ ယထာ ပရိတော ဟောတိ, ဧဝံ ခိပိတွာ ပရိဝသိတွာ။

**သရီရဝဏ္ဏောပိ ဝိပ္ပသီဒိ** သမ္မဒေဝ ဘာဝနာနုသ္သတိမ္ပိ ဝိန္ဒန္တသ္သာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သမနံ နိဂ္ဂဟေတု**န္တိ ကိလေသဝသံ ဂတံ အတ္တနော စိတ္တံ နိဂ္ဂဏှိတုံ။ **ကာမူပနီတာ**တိ ကာမံ ဥပဂတစိတ္တာ။ အထ ဝါ ကိလေသကာမေန ထေရေ ဥပနီတစိတ္တာ။

**အပရိဘုဉ္ဇိတွာ** တိ အနနုဘောတွာ။ အနုဘဝိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထတော အာပန္နမေတတိ အာဟ **“ပဉ္စကာမဂုဏေ”**တိ ။ **ဘိက္ခသီ** တိ ယာစသိ။ တဉ္စ ဘိက္ခာစရိယဝသေနာတိ အာဟ **“ပိဏ္ဍာယ စရသီ”** တိ။ ကာမပရိဘောဂဂရုဂမနကာလော နာမ ဝိသေသတော ပဌမယောဗ္ဗနာဝတ္ထာတိ အာဟ **“ဒဟရယောဗ္ဗနကာလော”** တိ။ **ဩဘဂ္ဂေနာ** တိ မဇ္ဈေ သံဘဂ္ဂကာယေန။ ဇိဏ္ဏကာလေ ဟိ သတ္တာနံ ကဋိယံ ကာယော ဩဘဂ္ဂေါ ဟောတိ။

**တေ**တိ နိပါတမတ္တံ “ယေ ဟိ တေ အရိယာ”တိအာဒီသု ဝိယ။ **သတ္တာန**န္တိ သာမညဝစနံ, န မနုသ္သာနံ ဧဝ။ **ဒေဟနိက္ခေပန**န္တိ ကဠေဝရဋ္ဌပိတဋ္ဌာနံ။ နတ္ထိ ဧတေသံ နိမိတ္တန္တိ **အနိမိတ္တာ,** “ဧတ္တကံ အယံ ဇီဝတီ”တိအာဒိနာ သဉ္ဇာနနနိမိတ္တရဟိတာတိ အတ္ထော။ **န နာယရေ**တိ န ဉာယန္တိ။ **ကုတော ပရ**န္တိ ဣတော ပရန္တိ အညံ ကာလံ။ တေန ဩရကာလသ္သပိ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ ပရမာယုနော ဩရကာလေ ဧဝ စေတ္ထ ပရန္တိ အဓိပ္ပေတံ တတော ပရံ သတ္တာနံ ဇီဝိတသ္သ အဘာဝတော။ **ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော** တိ ကာလဝသေန ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော။ **ဝဝတ္ထာန**န္တိ စေတ္ထ ပရိစ္ဆေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော, န အသင်္ကရတော ဝဝတ္ထာနံ, နိစ္ဆယော ဝါ။ **အဗ္ဗုဒပေသီ** တိအာဒီသု အဗ္ဗုဒကာလော ပေသိကာလောတိအာဒိနာ ကာလ-သဒ္ဒော ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ **ကာလော**တိ ဣဓ ပုဗ္ဗဏှာဒိ ဝေလာ အဓိပ္ပေတာ။ တေနာဟ **ပုဗ္ဗဏှေပိ ဟိ** တိအာဒိ ။ ဣဓေဝ ဒေဟေန ပတိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အနေကပ္ပကာရတော**တိ နဂရေ ဇာတာနံ ဂာမေ, ဂာမေ ဇာတာနံ နဂရေ, ဝနေ ဇာတာနံ ဇနပဒေ, ဇနပဒေ ဇာတာနံ ဝနေတိအာဒိနာ အနေကပ္ပကာရတော။ **ဣတော စုတေနာ**တိ ဣတော ဂတိတော စုတေန။ **ဣဓ** ဣမိသ္သံ ဂတိယံ။ **ယန္တေ ယုတ္တဂေါဏော ဝိယာ**တိ ယထာ ယန္တေ ယုတ္တဂေါဏော ယန္တံ နာတိဝတ္တတိ, ဧဝံ ကာလော ဂတိပဉ္စကန္တိ ဧဝံ ဥပမာသံသန္ဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

**အယံ ကာလော**တိ အယံ မရဏကာလော။ **ပစ္ဆိမေ ကာလေ** တိ ပစ္ဆိမေ ဝယေ။ **တိသ္သော ဝယောသီမာ** တိ။ ပဌမာဒိကာ တိသ္သော ဝယသ္သ သီမာ အတိက္ကန္တေန။ ပုရိမာနံ ဟိ ဒွိန္နံ ဝယာနံ သဗ္ဗသော သီမာ အတိက္ကမိတွာ ပစ္ဆိမသ္သ အာဒိသီမံ အတိက္ကန္တော တထာ ဝုတ္တော။ **“အယဉှိ သမဏဓမ္မော။ပေ။ န သက္ကာ ကာတု”** န္တိ ဝတွာ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒသ္သေတုံ **“တဒါ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဂဏှိတု**န္တိ ဟဋ္ဌိတော အတ္ထတော စ ဟဒယေ ဌပနဝသေန ဂဏှိတုံ။ **ပရိဘုဉ္ဇိတု**န္တိ ဝုတ္တဓမ္မပရိဟရဏသုခံ အနုဘဝိတုံ။ ကေသ္သ ကထနတော ပဌမံ ကထံ သုတ္တံ တ ဥသ္သာရေတိ, တသ္မိံ နိဋ္ဌိတေ ကတရော ဓမ္မကထိကော တံ ယေဝ ဝိတ္ထာရေန္တော ဓမ္မံ ကထေတိ, အယံ **သရဘာဏဓမ္မကထာ**။ သုတ္တဂေယ္ယာနုသာရေန ယာဝ ပရိယောသာနာ ဥသ္သာရဏံ **သရဘညဓမ္မကထာ**။ **“မာ မံ ကာလော ဥပစ္စဂါ”**တိ ဝဒန္တော “သမဏဓမ္မသ္သ ကရဏသ္သ အယံ မေ ကာလော”တိ ကထေတိ, တတော ပရော “ပစ္ဆိမဝယော အညော ကာလော”တိ ကထေတိ။ **“ကာလံ ဝေါဟံ။ပေ။ တသ္မာ အဘုတွာ ဘိက္ခာမီ”** တိ ဝဒန္တော အတ္တနာ ကတံ ပဋိပတ္တိဉ္စ သဟေတုကံ သာနိသံသံ ကထေတိ။

**တံ** ကရဏကာရဏံ သန္ဓာယ။ **တေန္တိ** “အထ ခေါ သာ ဒေဝတာ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ”တိ ဧတံ ဝုတ္တံ။ **ဒဟရော တွဝန္တိအာဒိမာဟ** လောဘာဘိဘူတတာယ အဓိဂတတ္တာ။ **သဗ္ဗသမ္ပတ္တိယုတ္တော** တိ ဘောဂသမ္ပဒါ ပရိဝါရသမ္ပဒါတိ သဗ္ဗသမ္ပတ္တီဟိ ယုတ္တော။ **အလင်္ကာရပရိဟာရ**န္တိ အလင်္ကာရကရဏံ။ **အနိက္ကီဠိတာဝီ** တိ အကီဠိတပုဗ္ဗော။ ကီဠနဉ္စေတ္ထ ကာမာနံ ပရိဘောဂေါတိ အာဟ **“အဘုတ္တာဝီ”** တိ။ **အကတကာမကီဠော**တိ အကတကာမာနုဘဝနပယောဂေါ။ သယံ အတ္တနာ ဧဝ ဒိသ္သန္တီတိ သန္ဒိဋ္ဌာ, သန္ဒိဋ္ဌာ ဧဝ **သန္ဒိဋ္ဌိကာ,** အတ္တပစ္စက္ခတော သန္ဒိဋ္ဌိကာ။ ပကဋ္ဌော ကာလော ပတ္တော ဧတေသန္တိ ကာလိကာ, တေ **ကာလိကေ**။

**စိတ္တာနုဿရ**န္တိ ကုသလာကုသလစိတ္တာနုဿရံ၊ ကုသလာကုသလစိတ္တာရမ္မဏာကာရေတိ အတ္ထော။ တေနေတပံ **“စိတ္တာနုဿရံ ကုသလာကုသလစိတ္တာရမ္မဏာနုဘဝနံ န သမ္ပဇ္ဇတီ”**တိအာဒိ။ **စိတ္တာနုဿရံ လဒ္ဓဗ္ဗတာယာ**တိ အနုဿရိတသမာဓိစိတ္တာနုဿရံ လဒ္ဓဗ္ဗဖလတာယ။ **သမောဟိတေသုပီ**တိ သမ္ဘတေသုပိ။ **သမ္ပန္နကာမဿာ**တိ သမိဒ္ဓကာမဿ။ **စိတ္တကာရာ** ရူပလာဘေန, **ပေါတ္ထကာရာ** ပဋိမာကာရကာ, **ရူပကာရာ** ဒန္တရူပကဋ္ဌရူပ-လောဟရူပာဒိကာရကာ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန နာနာရူပဝေသဓာရိနံ နဋ္ဌာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **သေသဒ္ဓတရေသူ**တိ ဇေတ္ထ ဂန္ဓဗ္ဗမာလာကာရသူပကာရာဒယော ဝတ္တဗ္ဗာ။

**သော**တိ သမိဒ္ဓိတ္ထေရော။ **သမောဟိတသမ္ပတ္တိနာ**တိ သင်္ဂဟာဘောဂူပကရဏသမ္ပတ္တိနာ။ **ပတ္တဗ္ဗဒုက္ခဿာ**တိ ကာမာနံ အာပဇ္ဇနရက္ခဏဝသေန လဒ္ဓဗ္ဗဿ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခဿ။ **ဥပဟယာသဿာ**တိ ဒဋ္ဌပဟပရိသ္သမဿ ဝိရတဿ။ “ဝိဿာတဿာ”တိ ကေစိ။ **“ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေနာ”**တိ ကေစိ ပဌန္တိ။ အသုကသ္မိံ နာမ ကာလေ ဖလံ ပဟောတီတိ ဧဝံ ဥဒိက္ခိတဗ္ဗော နဿ ကာလောတိ **အကာလော။ ဧတ္ထော**တိ ဧတေသု နဝသု လောကုတ္တရဓမ္မေသု။ **ဧဟိပဿဝိဓိ**န္တိ “ဧဟိ ပဿာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝိဓိဝစနံ။ ဥပနေတဗ္ဗောတိ တ ဥပနေယျော, သော ဧဝ ဩပနေယျိကော။ **ဝိညူဟီ**တိ ဝိဒူဟိ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စေဟိ။ တေ ဇေကံသတော ဥဂ္ဃဋိတညူအာဒယော ဟောန္တီတိ အာဟ **“ဥဂ္ဃဋိတညူအာဒီဟီ”**တိ။ “ပစ္စတ္တ”န္တိ ဧတဿ ပတိအတ္တနီတိ ဘုမ္မဝသေန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ အာဟ **“အတ္တနိ အတ္တနီ”**တိ။

**သဗ္ဗပဒေဟိ သမ္ဗန္ဓော**တိ “ကထံ အာဒိနတေ ဧတ္ထ ဘိယျော, ကထံ အကာလိကော”တိအာဒိနာ သဗ္ဗေဟိ ပစ္စေကံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

**နတေ**တိ တရုဏော န စိရဝသ္သော။ ယေ ဘိက္ခုနော တဒကလက္ခဏပ္ပတ္တာ, တေ သန္ဓာယ **“ဝီသတိဝဿတော ပဉ္စာယ ထေရော”**တိ ဝုတ္တံ။ ကုမ သာသနံ နာမ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟံ ပိဋကတ္တယန္တိ အာဟ **“ဓမ္မေန ဟီ”**တိ အာဒိ။ တတ္ထ ဓမ္မေန ဝိနယော ဧတ္ထ ဝိနာ ဒဏ္ဍသတ္ထေဟီတိ **ဓမ္မဝိနယော**။ ဓမ္မာယ ဝိနယော ဧတ္ထ န အာမိသတ္ထန္တိ ဓမ္မဝိနယော။ ဓမ္မတော ဝိနယော န အဓမ္မတောတိ ဓမ္မဝိနယော။ ဓမ္မော တ ဘဂဝတ ဓမ္မဿာမိ ဓမ္မကာယတ္တာ, တဿ ဓမ္မသညိတဿ သတ္ထု ဝိနယော, န တက္ကိကာနန္တိ ဓမ္မဝိနယော။ ဓမ္မေ ဝိနယော န အဓမ္မေ ဝိနယော။ ဓမ္မော စ သော ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ သတ္တေ အပာယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ, သဗ္ဗေ သံကိလေသတော ဝိနေတီတိ ဝိနယော စာတိ ဓမ္မဝိနယော။ တေနာဟ **“ဥဘယမေ့တံ သာသနဿေဝ နာမ”**န္တိ။

**ဓမ္မဝိနယော**တိ ဓမ္မေန ယုတ္တော ဝိနယောတိ ဓမ္မဝိနယော အာဇညရထော ဝိယ။ ဓမ္မော စ ဝိနယော စာတိ တ ဓမ္မဝိနယော, တံ **ဓမ္မဝိနယံ**။ ဓမ္မဝိနယာနုဥပ္ပဟိ သတ္ထုဘာဝဝစနတော ဓမ္မဝိနယတ္တာသံသိဒ္ဓိ ဓမ္မဝိနယာနံ အညမညံ ဝိသေသနတော။ အဘိဓမ္မေပိ ဝိနယဝစနန္တိ ဓမ္မဝိနယဒ္ဒဝယသိဒ္ဓိ, ဒေသိတပညတ္တဝစနတော ဓမ္မဝိနယသိဒ္ဓိ။ ဓမ္မော စတုဓာ ဒေသိတော သန္ဒဿန-သမာဒပန-သမုတ္တေဇန-သမ္ပဟံသနဝသေန, ဝိနယော စတုဓာ ပညတ္တော သီလာစာရတော ပရာဇိတဝသေန။ ဓမ္မစရိယာ သကဝိသယော, ဝိနယပညတ္တိ ဗုဒ္ဓဝိသယော။ ပရိယာယေန ဒေသိတော ဓမ္မော, နိပ္ပရိယာယေန ပညတ္တော ဝိနယော။ ဓမ္မဒေသနာ အဓိပ္ပာယတ္ထပ္ပဓာနာ, ဝိနယပညတ္တိ ဝစနတ္ထပ္ပဓာနာ။ ပရမတ္ထသစ္စပ္ပဓာနော ဓမ္မော, သမ္မုတိသစ္စပ္ပဓာနော ဝိနယော။ အာသယသုဒ္ဓိပဓာနော ဓမ္မော, ပယောဂသုဒ္ဓိပဓာနော ဝိနယော။

ကိရိယဒ္ဒဝယသိဒ္ဓိယာ ဓမ္မဝိနယသိဒ္ဓိ။ ဓမ္မေန ဟိ အနုသာသနသိဒ္ဓိ, ဝိနယေန ဩတဒသိဒ္ဓိ။ ဓမ္မေန ဓမ္မကထာသိဒ္ဓိ, ဝိနယေန အရိယတုဏှီဘာဝသိဒ္ဓိ။ သာဝဇ္ဇဒ္ဒဝယပရိဝဇ္ဇနတော ဓမ္မဝိနယသိဒ္ဓိ။ ဓမ္မေန ဟိ ဝိသေသတော ပကတိသာဝဇ္ဇပရိစ္စာဂသိဒ္ဓိ, ဝိနယေန ပညတ္တိသာဝဇ္ဇပရိစ္စာဂသိဒ္ဓိ။ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ သာဓာရဏာသာဓာရဏဂုဏဒ္ဒဝယသိဒ္ဓိ။ ဗဟုသ္သုတသုတပသန္နဒ္ဒဝယတော ပရိယတ္တိ-ပရိယာပုဏန-ဓမ္မဝိဟာရ-ဝိဘာဂတော ဓမ္မဓရဝိနယဓရဝိဘာဂတော စ ဓမ္မဝိနယဒ္ဒဝယသိဒ္ဓိ, သရဏဒ္ဒဝယသိဒ္ဓိယာ ဓမ္မဝိနယဒ္ဒဝယသိဒ္ဓိ။ ကုမ သတ္တာနံ ဒုဝိဓံ သရဏံ ဓမ္မော အတ္တာ စ။ တတ္ထ ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သရဏံ။ “ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ”န္တိ (ထေရဂါ. ၃၀၃; ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂; ၁.၁၅.၃၈၅) ဟိ ဝုတ္တံ။ သုဒန္တော အတ္တာပိ သရဏံ “အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နာထော”တိ (ဓ. ပ. ၁၆၀, ၃၈၀) ဝစနတော။ တေန ဝုတ္တံ “သရဏဒ္ဒဝယသိဒ္ဓိယာ ဓမ္မဝိနယသိဒ္ဓီ”တိ။ တတ္ထ ယတဿ ဓမ္မသိဒ္ဓိ, ယတော စ ဝိနယသိဒ္ဓိ, တဒုဘယံ ဒဿေန္တော အာဟ – **“ဓ

**ဓမ္မေန ပဟေတ္ထ ဒွေဝ ပိဋကာနိ ဝုတ္တာနိ, ဝိနယေန ဝိနယပိဋက**”န္တိ။ **အစုနာ အာဂတော** ဣတ္ထိဘာဝေန ဝ စိရသ္သေဝ ဥပဂ တော။

**မဟာန္တေ ဌာနေ ဌပေတ္ဝာတိ** မဟေသက္ခတာဒသ္သနတ္ထံ အတ္တနော ပရိတရေန မဟန္တဌာနေ ဌပိတဘာဝံ ပ ဝေဒေတွာ။ **မဟာတိယာ**တိ ဥပသင်္ကမနဝန္ဒနာဒိဝစနာပဇ္ဇနဝသေန သမာစိဏ္ဏာယ။ သဗ္ဗေပိ ကိရ နိသီဒန္တာ တံ ဌာနံ ဌ ပေတွာဝ နိသီဒန္တိ။ **ထိရကရဏဝသေနာ**တိ ဒဠှီကရဏဝသေန။ အယံ ကိရ ဒေဝတာ ဉာဏသမ္ပန္နာ မာနဇာတိကာ, တ သ္မာ နာယံ မာနံ အပ္ပဟာယ မမ ဒေသနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ သက္ကောတီတိ မာနနိဂ္ဂဏှနတ္ထံ အာဒိတော ဒုဝိညေယ္ယံ က ထေန္တော ဘဂဝ “အဂ္ဂေယ္ယသညိနော”တိအာဒိနာ တာယ ဉာတုမိစ္ဆိတကာမာနံ ကာလိကာဒိဘာဝံ, ဓမ္မသ္သ စ သ န္ဒိဋ္ဌိကာဒိဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော ဒွေဝ ကထာ အဘာသိ။

**အဂ္ဂေယ္ယတော** တိ ဂိဟိလိင်္ဂပရိယာယနာမဝိသေသာဒိဝသေန တထာ တထာ အက္ခာတဗ္ဗတော။ တေနာဟ “က ထာနံ ဝတ္ထုဘူတတော”တိ။ **ဧတေသန္တိ** သတ္တာနံ။ **ပတိဋ္ဌိတာ** တိ ပဝတ္တိတာ အာသတ္တာ။ ပဥ္စန္နံ ကာမသင်္ဂါဒီနံ ဝ သေန အာသတ္တာ ဟောန္တု, ဣတရေသံ ပန ကထန္တိ? အနိဋ္ဌင်္ဂတောပိ ဟိ “ဣဒံ န ခေါ”တိအာဒိနာ ကင်္ခတော တ တ္ထ အာသတ္တော ဧဝ နာမ အဝိဇဟနတော, တထာ ဝိဂ္ဂေဟဂတော ဝိဂ္ဂေဟပဝတ္တိသွိ, အနုသယာနံ ပန အာသတ္တဘာ ဝေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **မစ္စုနော ယောဂန္တိ** မစ္စုဗန္ဓနံ, မရဏဓမ္မတန္တိ အတ္ထော။ ယသ္မာ အပရိညာတဝတ္ထုကာ အန တီတမရဏတ္တာ မစ္စုနာ ယထာရုစိ ပယောဇေတဗ္ဗာ, တတ္ထ တတ္ထ ဥပရူပရိ စ ခိပိတာယ အာဏာယ အဗ္ဘန္တရေ ဧဝ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ပယောဂံ။ပေ။ အာဂစ္ဆန္တီ”** တိ။ ယသ္မာ တေဘူမကာ ဓမ္မာ ကမနီယဋ္ဌေန ကာမာ, နေသမ္ပိ ကာလသ္သ လဒ္ဓဗ္ဗတာယ ကာလိကတာ ဣမေ အဂ္ဂေယ္ယဝစနေန ပဝေဒိတာ။ တေနာဟ – **“ဧဝမိမာယ က ထာယ ကာလိကာ ကာမာ ကထိတာ”**တိ။ သဗ္ဗေပိ တေဘူမကာ ဓမ္မာ ကမနီယာ, ယသ္မာ စ ကာလိကာနံ ကာမာနံ တထာ သဘာဝတာ ကထိတာ။ အယမ္ပိ ကထာ တဒတ္ထမေဝ ဒီပေတီတိ ဣမာယ တေ ကထိတာ ဧဝ ဟောန္တိ။ ယေ စ သတ္တာ ပဥ္စသု ခန္ဓေသု ဒိဋ္ဌိတဏှာဟာဒိဝသေန ပတိဋ္ဌိတာ “ဣတ္ထီ, ပုရိသော, အဟံ, မမာ”တိ စ အဘိနိဝိသိယ ကာမေ ပရိဘုဥ္ဇ န္တိ, တေ မရဏံ နာတိဝတ္တန္တိ။ ဧဝမ္ပေတ္ထ ကာမာနံ ကာလိကတ္တော ကထိတောတိ အာဟ **“ကာလိကာ ကာမာ က ထိတာ”**တိ။

**အယံ ဉာတပရိညာ**တိ ရူပာရူပဓမ္မေ လက္ခဏာဒိတော ဉာတေ ကတွာ ပရိစ္ဆိန္ဒနပညာ။ တေနာဟ **“ဧဝံ ဉာတံ က တွာ”**တိအာဒိ။ ပဒဋ္ဌာနင်္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ တေသံ ရူပာရူပဓမ္မာနံ ပစ္စယော ဂဟိတောတိ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟသ္သပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တီရေတိ** တုလေတိ ဝီမံသတိ။ **ဒွတ္တစတ္တာလီသာယ အာကာရေဟီ** တိ ဣမိနာ မတ္ထကပ္ပတ္တံ မဟာဝိပဿနံ ဒဿေတိ။ တေ ပန အာကာရာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ “အနိစ္စာနုပဿ နာယ နိစ္စသညံ ပဇဟတီ”တိအာဒိနာ ဝိပဿနာက္ခဏေပိ ဧကဒေသေန ပဟာနံ လဗ္ဘတေဝ, အနဝသေသတော ပန ပဟာ နဝသေန ပဟာနပရိညံ ဒဿေန္တော အာဟ **“အဂ္ဂမဂ္ဂေန ။ပေ။ အယံ ပဟာနပရိညာ”**တိ။ တထာ စ အာဟ **“ဧဝံ တီ ဟိ ပရိညာဟီ”**တိအာဒိ။

**အက္ခာတာရ** န္တိ အက္ခာတဗ္ဗံ, န အဂ္ဂေယ္ယကံ။ တေနာဟ **“ကမ္မဝသေန ကာရက”**န္တိအာဒိ။ **ကာရကန္တိ** စ သာနေမာဟ။ **န မညတီ**တိ တ မညနံ နပ္ပဝတ္တေတိ **အက္ခာတာရ** န္တိ ခီဏာသဝံ။ အထ တ **တဥ္ဟိ တသ္သ န ဟောတီ** တိ တံ ကာရဏံ တသ္သ ခီဏာသဝသ္သ န ဟောတိ န ဝိဇ္ဇတိ, **ယေန** ဒိဋ္ဌိတဏှာဟာဒိကာရဏေန **အဂ္ဂေယ္ယံ** ခန္ဓပဥ္စကံ “တိဿော”တိ တ “ဖုဿော”တိ တ “ဣတ္ထီ”တိ တ “ပုရိသော”တိ တ အဘိနိဝိသ္သ ဝဒေယ္ယာတိ ဧဝမေတ္ထ အ တ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မနုဿနာကာဒီဟိ ပူဇနီယတ္တာ “ယက္ခော”တိ သဗ္ဗဒေတနံ သာဓာရဏဝစနန္တိ ဒေဝမိတာပိ “ယက္ခီ”တိ ဝုတ္တာ။ **အဂ္ဂေယ္ယ** န္တိ ပဟာနပရိညာယ ပဟာနမဂ္ဂေ, တသ္သ အာရမ္မဏဘူတံ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဂဟိတံ။ **န မညတီ**တိ ခီဏာသဝသ္သ အသ္သ ဖလပ္ပတ္တိတိ အာဟ **“နဝဝိဓော လောကုတ္တရဓမ္မော ကထိတော”** တိ။

**ဝိသေသီ**တိ ဝိသေသဇာတိအာဒိဝသေန သေယ္ယောတိ အတ္ထော။ **တေသု ဂဟိတေသူ**တိ တေသု သေယ္ယမာနာဒီ သု တီသု မာနေသု ဂဟိတေသု။ တယော သေယ္ယမာနာ, တယော သဒိသမာနာ, တယော ဟီနမာနာ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ။ **သော ပုဂ္ဂလော** တိ သော အပ္ပဟီနမညနပုဂ္ဂလော။ **တေနေဝ မာနေန** ဟေတုဘူတေန။ **ဥပဗုဇ္ဈာ** တိ ပုရိမဒ္ဓေန ပန ဝတ္ထုကာမာ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ကာလိကာ ကာမာ ကထိတာ”**တိ။

ဝိဓီယတိ ဝိသဒိသာကာရေန ဌပီယတီတိ **ဝိဓာ,** ကောဋ္ဌာသော။ **ကထံဝိဓန္တိ** ကထံ ပတိဋ္ဌိတံ, ကေန ပကာရေန ပဝတ္တိတန္တိ အတ္ထော။ ဝိဒဟနတော ဟီနာဒိဝသေန ဝိဝိဓေနာကာရေန ဒဟနတော ဥပဓာရဏတော **ဝိဓာ,** မာနော။ **မာနေ သူ**တိ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မံ, မာနဟေတူတိ အတ္ထော။ **န စလတီ**တိ န ဝေဓတိ အတ္တနော ပရိသုဒ္ဓပကတိံ အဝိဇဟန တော။

**ပညာ "သင်္ခာ"တိ အာဂတာ, ပညာ** တိ ယောနိသော ပဋ္ဌိသင်္ခာနံ။ **သင်္ခာယကော** တိ သင်္ကလနပဒုပ္ပာဒနာဒိ-ပိဏ္ဍ ဂဏနာဝသေန ဂဏကော **ပပဉ္စသင်္ခာ** တိ မာနာဒိပပဉ္စဘာဂ။ တေ တေ ဓမ္မာ သမ္မာ ယာထာဝတော သင်္ခာယန္တိ ဥပတိဋ္ဌ န္တိ တောယာတိ **သင်္ခာ,** ပညာ။ ဧဝံ ဒွေဝတိအာဒိနာ သင်္ခာနံ ဂဏနံ ပရိစ္ဆိန္ဒနန္တိ **သင်္ခာ,** ဂဏနာ။ သင်္ခာယတိ ဘာဂ သော ကထီယတီတိ **သင်္ခာ** , ကောဋ္ဌာသော။ သင်္ခာနံ သတ္တော ပုဂ္ဂလောတိအာဒိနာ သညာပနန္တိ **သင်္ခာ,** ရတ္တော တိအာဒိ ပဏ္ဏတ္တိ။ **ခီဏာသတေ ဇဟိ ပဇဟိ** ရာကဒီနံ သုပ္ပဟီနတ္တာ။ **နဝဘောဒံ** ပဘေဒတော, သင်္ခေပတော **တိဝိဓ မာနန္တိ** အတ္ထော။ **နဝဝိဓန္တိ** တ ဟဋ္ဌေ နဝဘေဒတ္တာ အန္တရဘေဒဝသေန နဝဝိဓန္တိ အတ္ထော။ ပစ္စယဝိသေသေ ဟိ ဣတ္ထိဘာတဒိဝိသေသေဟိ ဝိသေသေန မာနီယတိ ဂဗ္ဘော တ္တောတိ **ဝိမာနံ,** ဂဗ္ဘာသယော။ **န ဥပဂစ္ဆီ** တိ န ဥပ ဂမိဿတိ။ တေနာဟ **"အနာဂတတ္ထေ အတီတဝစန"** န္တိ။ "နာဇ္ဈဂ"တိ ဟိ အတီတံ "န ဂမိဿတီ"တိ ဧတသ္မိံ အတ္ထော။ **ဆိန္ဒိ** အရိယမဂ္ဂသတ္တေန။ **ဩလောကယမာနာ** ဥပပတ္တိသု။ **သတ္တနိဝေသနေသူ**တိ သတ္တာနံ ဥပပဇ္ဇမ္မ ဌာနေသု။ **လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ ကထေသိ** အရဟတ္တဿ ပဝေဒိတတ္တာ။

"ကထာယ အတ္ထံ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ အတ္ထ-သဒ္ဒေါ အာဟရိတ္ဝာ ဝတ္တဗ္ဗော။ **အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂဝသေန** ပီတိ တွောပိ ဧသေဝ နယော။ သတိသမ္ပဇည် နာမ ကုသလဓမ္မာနုယောဂေ ကာရဏန္တိ အာဟ **"ဒသကုသလကမ္မပထ ကာရဏ"**န္တိ။

**အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂဝသေန** စ ကထာအတ္ထဝစနေ **အယံ** ဣအနိ ဝုစ္စမာနော ဝိတ္ထာရ- **နယော။ တသ္မိံ ကိရ ဌာနေ** တိ တ သ္မိံ ကိရ ဒေဝတာယ ပုစ္ဆိတံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇနဋ္ဌာနေ။ ဒေဝတာယ ဉာဏပရိဟာကံ ဩလောကေတွာ အနုပုဗ္ဗိယာ က ထာယ သဒ္ဓိံ သာမုက္ကံသိကဒေသနာ မဟတီ **ဓမ္မဒေသနာ အဟောသိ။ ဉာဏံ ပေသေတွာတ**တိ သတ္ထုဒေသနာယ အနုသ္ သရဏဝသေန ပတ္တဝိသုဒ္ဓိပဋ္ဌိဟဋ္ဌိပဝတ္တံ ဘာဝနာဉာဏံ ဗန္ဓိတ္ဝာ။ **သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယာ** တိ သတ္ထု ဒေသနာဝိလာသေန အတ္တနော စ ပရိပက္ကဉာဏတ္တာ ပဌမံ ဖလံ ပတွာ။ **ဝေမာဟာ**တိ ဇဝံ "ဟာပံ န ကယိရာ"တိအာဒိပ္ ပကာရေန ကထမာဟ။ **အင်္ဂံ န ဟောတိ,** အာဇီဝေ ယထာ ကုပ္ပမာနော တစာကမ္မန္တဝသေန ကုပ္ပတိ, တထာ သမ္ပဇ္ ဇမာနောပီတိ။ သော တစာကမ္မန္တပက္ခိကော, တသ္မာ တဂ္ဂဟဏေန **ဂဟိတောဝ ဟောတိ။ တယာမသတိသမာဓယော ဂဟိတာ** သမာဓိက္ခန္ဓသင်္ဂဟတော။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပာ ဂဟိတာ** ပညာက္ခန္ဓသင်္ဂဟတော။ **အန္တဒွယဝိဝဇ္ဇနံ ဂဟိတံ** သရူပေနေဝတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဣတီ**တိအာဒိ နိဂမနံ။

သမိဒ္ဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နန္ဒနဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. သတ္တိဝဂ္ဂော

### ၁.သတ္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁. **ဒေသနာသီသန္တိ** ဒေသနာပဒေသလက္ခဏဝစနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဩမဋ္ဌော** တိ အဓောမုခံ ကတွာ ဒိန္နပ္ပ ဟာရော။ ဣမိနာ ဧဝ ပသင်္ဂေန ပဟာရေ ဝိဘာဂတော ဒဿေတုံ **"စတ္တာရော ဟိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ ။ **ဥပရိ ဌတွာတ**တိ ဟတ္ထိအာဒီနံ ဥပရိ ဌတွာ။ **အဓောမုခံ ဒိန္နပ္ပဟာရော** တိ ခဂ္ဂကရတလာဒီနံ အဓောမုခံ ကတွာ ပဟတပဟာရော။ **ဥမ္မ ဋ္ဌော** ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိဝိဓပ္ပဟာရော **ဝိမဋ္ဌော** ။ **"ဩမဋ္ဌော ဂဟိတော"** တိ ဝတွာ တဿေဝ ဂ ဟဏေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **"သော ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဒုဂ္ဂန္ဓိကိမိအာဒီနံ ဝသေန **အန္တောအေသော။ မဋ္ဌေန သဒ္ဓိံ ဗ န္ဓိတွာတ**တိ ယသ္မိံ မဋ္ဌေ ဝဏိကပုဂ္ဂလော နိပန္နော, တတ္ထ တံ သုဗန္ဓံ ကတွာ ဟဒဋ္ဌာနံ ဥဒ္ဓံ ကရောန္တေဟိ သီသ

ဌာနံ အဓော ကာတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“အဓောသိရော ကာတဗ္ဗော”** တိ။ **ပရိဗ္ဗဇေ** တိ ပဝတ္တေယျ။ သာ ပန ပဝတ္တိ ဘာဝနာဝိဟာရေန ယုတ္တာတိ အာဟ **“ဝိဟရေယျာ”** တိ။

သလ္လသ္သ ဥဗ္ဗဟနံ **သလ္လုဗ္ဗဟနံ။ အတ္တံ ပရိတ္တကံ ဂဟေတ္ဝာ ဌိတာ** ဥပမာကာရသ္သ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပ ဟာနသ္သ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တေနာဟ **“ပုနပ္ပုန”** န္တိအာဒိ။ **အနုဗန္ဓော ဟောတိ** သတိ ပစ္စယေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟ တော ဒေဝတာယ ကာမရာဂပ္ပဟာနသ္သ ဇောတိတတ္တာ။ နနု ဘဂဝတာ အနာကမိမဂ္ဂေန ဒေသနာ နိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာတိ? န, ဣတရိသ္သာ ဉာဏဗလာနုရူပဒေသနာယ ပဝတ္တေတဗ္ဗတော။ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုကူလဥ္ဟိ ဓမ္မံ ဓမ္မသ္သာမီ ဒေသေတီတိ။

သတ္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ဖုသတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂. **ကမ္မံ အဖုသန္တ** န္တိ ကမ္မဖသ္သံ အဖုသန္တံ, ကမ္မံ အကရောန္တန္တိ အတ္ထော။ **ဝိပာကော န ဖုသတီ**တိ ဝိ ပါကဖဿော န ဖုသတိ, ဝိပါကော န ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ ကာရဏာဘာဝတော။ ဝေ ဖုသတိရေကမုခေန ကမ္မဝဋ္ဋေန ဝိ ပါကဝဋ္ဋံ သမ္ဗန္ဓံ ကတ္ဝာ အတ္ထံ ဝတ္ဝာ ဣဒာနိ ကေဝလံ ကမ္မဝဋ္ဋဝသေန အတ္ထံ ဝဒန္တော **“ကမ္မမေဝ”**တိအာဒိ မာဟ။ တတ္ထ **နာကရောတော ကရိယတီ**တိ ကမ္မံ အကုဗ္ဗတော န ကယိရတိ, အနဘိသင်္ခတကမ္မံ နာမ နတ္ထီတိ အ တ္ထော။ ဣဒါနိ တမေဝတ္ထံ အန္ဝယတော ဒဿေတုံ **“ဖုသန္တဉ္စာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တတော**တိ ဖုသနဟေ တုံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သကာရဏံ ကတ္ဝာ ပရိဝေဌိတဝသေန ဝိဘူတံ ကတ္ဝာ ဒဿေတုံ **“တသ္မာ ဖုသန္တ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဓမ္မတာ**တိ ကာရကဿေဝ ကမ္မဝိပါကာနုဗန္ဓော, နာကာရကဿာတိ အယံ ကမ္မဝိပ ကာနံ သဘာဝော။

**ပစ္စေတိ** ဥပဂစ္ဆတိ အနုဗန္ဓတိ။ **ဟပန္တိ** ဟပကံ ကမ္မံ ဖလဉ္စ။ အယဉ္စ အတ္ထော အရညေ လုဒ္ဒကဿ ဥယျ ယောဇနာယ သုနခေဟိ ပရိတရိယမာနဿ ဘိက္ခုနော ဘယေန ရုက္ခံ အာရုဋ္ဌဿ စီဝရေ လုဒ္ဒဿ ဥပရိ ပတိတေ တဿ သုနခေဟိ ခါဒိတ္ဝာ မာရိတဝတ္ထုနာ ဒီပေတဗ္ဗောတိ။

ဖုသတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ဇဋာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃. ယေန အတ္ထေန တဏှာ ''ဇဋာ''တိ ဝုတ္တာ, တမေဝတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဇာလိနိယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ သာ ဟိ အ ဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတပဘေဒာ အတ္တနော အဝယဝဘူတာ ဝေ ဇာလာ ဧတိဿာ အတ္ထီတိ **ဇာလိနီ**တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒါနိ ဿာ ဇဋာကာရေန ပဝတ္တိံ ဒဿေတုံ **“သာ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ရူပာဒီသု အာရမ္မဏေသု** တိ တဿာ ပဝ တ္တိဋ္ဌာနမာဟ ရူပာဒိဆဋ္ဌာရမ္မဏဝိနိမုတ္တဿ တဏှာဝိသယဿ အဘာဝတော။ **ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေနာ** တိ ကအာ စိ ရူပာရမ္မဏေ ကအာစိ ယာဝ ဓမ္မာရမ္မဏာ, ကအာစိ ဓမ္မာရမ္မဏေ ကအာစိ ယာဝ ရူပာရမ္မဏာတိ ဧဝံ ဟေဋ္ဌာ စ ဥပရိ စ ပဝတ္တိဝသေန။ ဒေသနာက္ကမေန စေတ္ထ ဟေဋ္ဌုပရိယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ကာမရာကဒိဝသေနပိ အယမတ္ထော ဝေဒိတ ဗ္ဗော။ သင္ခာရာနံ ခဏိကဘာဝတော အပရာပရုပ္ပတ္တိ ဧတ္ထ သံသိဗ္ဗနန္တိ အာဟ **“ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သံသိဗ္ ဗနဋ္ဌေနာ”**တိ။ ဣဒံ ယေန သမ္ဗန္ဓေန **ဇဋာ ဝိယာတိ ဇဋာ**တိ ဇဋာတဏှာနံ ဥပမူပမေယျတာ, တံဒဿနံ။ အယဥ္ ဟေတ္ထ အတ္ထော – ယထာ ဇာလိနီ ဝေဠုဂုမ္ဗဿ သာခာ, တာသံ သဥ္စယာဒယော စ အတ္တနော အဝယဝေဟိ သံသိဗ္ဗိ တာ ဝိနဒ္ဓာ ''ဇဋာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ တဏှာပိ သံသိဗ္ဗနသဘာဝေနာတိ။

ဣမေ သတ္တာ ''မမ ဣဒ''န္တိ ပရိဂ္ဂဟိတံ အတ္တနိဗ္ဗိသေသံ မညမာနာ အဗ္ဘန္တရိမံ ကရောန္တိ။ အဗ္ဘန္တရဋ္ဌေ ဧာ စ အန္တော-ဇဋာတိ သကပရိက္ခာရေသု ဥပ္ပဇ္ဇနမာနာပိ တဏှာ ''အန္တောဇဋာ''တိ ဝုတ္တာ။ ပဗ္ဗဇိတဿ ပတ္တာဒိ, ဂဟဋ္ဌဿ ဟတ္ထိအာဒိ **သကပရိက္ခာရော**။ အတ္တာတိ ဘဝတိ ဧတ္ထ အဘိမာနောတိ **အတ္တဘာဝေ,** ဥပာဒာန က္ခန္ဓပဉ္စကံ။ သရီရန္တိ ကေစိ။ ''မမ အတ္တဘာဝေ သုန္ဒရော, အသုကဿ ဝိယ မမ အတ္တဘာဝေ ဘဝေယျာ''တိ

အာဒိနာ သကအတ္တဘာတဒီသု တဏှာဟာယ ဥပ္ပဇ္ဇနာကာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္တနော စက္ခာဒီနိ **အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ,** အတ္တနော စ ပရေသဥ္စ ရူပာဒီနိ **ဗာဟိရာယတနာနိ,** ပရေသံ သဗ္ဗာနိ တာ။ သပရသန္တတိပရိယာပန္နာနိ တ စက္ခာဒီနိ **အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ,** တထာ ရူပာဒီနိ **ဗာဟိရာယတနာနိ**။ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတဘာဝေသု ပဝတ္တိယာပိ တဏှာဟာယ အန္တောဗဟိဇ္ဈောဗဟိဇ္ဈောဘာတေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကာမဘတေ ဟိ ကသ္ဆိပိ ကိလေသသ္ဆ အဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ ကတ္ထစိပိ အဝိမုတ္တော အဇ္ဈတ္တဂ္ဂဟဏသ္ဆ ဝိသေသပစ္စယောတိ "အဇ္ဈတ္တံ အန္တော"တိ စ ဝုစ္စတိ, တဗ္ဗိပရိယာယတော ရူပာရူပဘာတေ "ဗဟိဒ္ဓာ ဗဟိ"တိ စ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "အဇ္ဈတ္တသံယောဇနော ပုဂ္ဂလော, ဗဟိဒ္ဓါသံယောဇနော ပုဂ္ဂလော"တိ (အ. နိ. ၂.၃၇)။

ဝိသယဘေဒေန ပဝတ္တိအာကာရဘေဒေန အနေကဘေဒဘိန္နမ္ပိ တဏှာဟံ ဇဋာဘာဝသာမညေန ဧကတ္တံ ဂဟေတွာ **"တာယ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ ဇဋာယာ"** တိ ဝုတ္တံ။ သာ ပန ပဇာတိ ဝုတ္တသတ္တသန္တာနပရိယာပန္နာ ဧဝ ဟုတွာ ပုနပ္ပုနံ တံ ဇဋေန္တီ ဝိနန္ဓန္တီ ပဝတ္တတီတိ အာဟ **"ဇဋာယ ဇဋိတာ ပဇာ"**တိ။ တထာ ဟိ ပရမတ္ထတော ယဒိပိ အဝယဝဗ္ဗ ယတိရေကေန သမုဒာယော နတ္ထိ, ဧကဒေသော ပန သမုဒာယော နာမ န ဟောတီတိ အဝယဝတော သမုဒာယံ ဘိန္နံ ကတွာ ဥပမူပမေယျံ ဒဿေန္တော **"ယထာ နာမ ဝေဠုဇဋာဒီဟိ။ပေ။ သံသိဗ္ဗိတာ"** တိ အာဟ။ ဣမံ ဇဋံ သမ္ဗန္ဓော။ တီသု ဓာတူသု ဧကမ္ပိ အသေသေတွာ သံသိဗ္ဗနေန **တေဓာတုကံ ဇဋေတွာ ဌိတံ**။ တေနဿာ မဟာဝိသယတံ ဝိဇဋနဿ စ သုဒုက္ကရဘာဝမာဟ။ **ဝိဇဋေတုံ ကော သမတ္ထော** တိ ဣမိနာ "ဝိဇဋယေ"တိ ပဒံ သတ္တိအတ္ထံ, န ဝိဓိအတ္ထန္တိ ဒဿေတိ။

ဧဝံ "အန္တောဇဋာ"တိအာဒိနာ ပုဋ္ဌော အထဿ ဘဂဝါ တမတ္ထံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **"သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ"** တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သီလေ**တိ ကုသလသီလေ။ တံ ပန ဟာတိမောက္ခသံဝရာဒိဘေဒေသု ပရိသုဒ္ဓမေဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **"စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလေ"** တိ။

နရတိ နေတီတိ **နရော,** ပုရိသော။ ကာမံ ဣတ္ထီပိ တဏှာဟာဇဋာဝိဇဋနေ သမတ္ထာ အတ္ထိ, ပဓာနမေဝ ပန သတ္တံ ဒဿေန္တော "နရော"တိ အာဟ ယထာ "သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန"န္တိ, အဋ္ဌကထာယံ ပန အဝိဘာဂေန ပုဂ္ဂလပရိယာယော အယန္တိ ဒဿေတုံ **"နရောတိ သတ္တော"** တိ ဝုတ္တံ။ ဝိပာကဘူတာယ သဟ ပညာယ ဘဝတီတိ **သပညော**။ တာယ ဟိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သန္တာနဝသေန ဗဟုလံ ပဝတ္တမာနာယ အယံ သတ္တော သဝိသေသံ သပညောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ ဝိပာကပညာပိ ဟိ သန္တာနဝိသေသေန ဘာဝနာပညုပ္ပတ္တိယာ ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတိ အဟေတုကဒွိဟေတုကာနံ တဒဘာဝတော။ **ကမ္မဇတိဟေတုကပဋိသန္ဓိပညာယာ**တိ ကမ္မဇာယ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိယံ ပညာယာတိ ဧဝံ တိဟေတုကသဒ္ဒော ပဋိသန္ဓိသဒ္ဒေန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော, န ပညာသဒ္ဒေန။ န ဟိ ပညာ တိဟေတုကာ အတ္ထိ။ ပဋိသန္ဓိတော ပဘုတိ ပဝတ္တမာနာ ပညာ "ပဋိသန္ဓိယံ ပညာ"တိ ဝုတ္တာ တံမူလကတ္တာ, န ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ပဝတ္တာ ဧဝ။

စိန္တေတီတိ အာရမ္မဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ **စိတ္တံ,** သမာဓိ။ သော ဟိ သာတိသယံ ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စော။ န ဟိ ဝိတက္ကာဒယော ဝိနာ သမာဓိနာ တမတ္ထံ သာဓေန္တိ, သမာဓိ ပန တေဟိ ဝိနာပိ သာဓေတီတိ။ ပဂုဏဗလဝဘာဝတဟာဒနေန ပစ္စယေဟိ စိတ္တံ, အတ္တသန္တာနံ စိနောတီတိပိ **စိတ္တံ,** သမာဓိ။ ပဉ္စမဇ္ဈာနာဒိဝသေန စိတ္တဝိစိတ္တတာယ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိစိတ္တကရဏေန စ သမာဓိ စိတ္တန္တိ ဝိနာပိ ပရောပဒေသေနဿ စိတ္တပရိယာယော လဗ္ဘတေဝ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန စိတ္တ-သဒ္ဒေ ဝိညာဏေ နိရုဠှောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"စိတ္တသီသေန ဟေတ္ထ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ကထိတာ"**တိ။ ယထာသဘာဝံ ပကာရေဟိ ဇာနာတီတိ **ပညာ**။ သာ ယဒိပိ ကုသလာဒိဘေဒတော ဗဟုဝိဓာ, "ဘာဝယ"န္တိ ပန ဝစနတော ဘာဝေတဗ္ဗာ ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ တံ ဒဿေန္တော **"ပညာနာမေန ဝိပဿနာ ကထိတာ"** တိ။ ယဒိပိ ကိလေသာနံ ပဟာနံ အာတာပနံ, တံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနမ္ပိ အတ္ထေဝ, အာတပ္ပသဒ္ဒော ဝိယ ပန အာတာပ-သဒ္ဒော ဝီရိယေ ဧဝ နိရုဠှောတိ အာဟ **"အာတာပီတိ ဝီရိယဝတာ"**တိ။ ယထာ ကမ္မဋ္ဌာနံ တာယ ပညာယ ပရိတော ဟရီယတိ ပဝတ္တီယတိ, ဧဝံ သာပိ တဒတ္ထံ ယောဂိနာတိ အာဟ **"ပာရိဟာရိယပညာ"**တိ။ အဘိက္ကမာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ သာတ္ထကာသမ္ပဇညာဒိဝသေန ပရိဂ္ဂဏှိ နေတီတိ **သဗ္ဗကိစ္စပရိဏာယိကာ**။

ယသ္မာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ကထာ ဘာသိတာ, တသ္မာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနမေဝ ဥပမံ ဒဿေန္တော "ယထာ နာမ ပုရိသော"တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သုနိသိတ**န္တိ သုဋ္ဌု နိသိတံ, အတိဝိယ တိခိဏန္တိ အတ္ထော။ သတ္ထဿ နိသိတတရ

ဘာဝကရဏံ နိသာနသိလာယံ, ဗာဟုဗလေန စသ္သ ဥက္ခိပနန္တိ ဥဘယမေ္ပတံ အတ္တာပန္နံ ကတ္ဝာ ဥပမာ ဝုတ္တာတိ တဒုဘယံ ဥပမေယ္ယံ ဒသ္သေန္တော **“သမာဓိသိလာယံ သုနိသိတံ။ပေ။ ပညာဟတ္ထေန ဥက္ခိပိတ္ဝာ”** တိ အာဟ။ သမာဓိဂုဏေန ဟိ ပညာယ တိက္ခဘာဝေါ။ ယထာဟ ‘‘သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ’’တိ (သံ. နိ. ၃.၅; ၄.၉၉; ၅.၁၀၇၁)။ ဝီရိယဥ္စသ္သာ ဥပတ္ထမ္ဘကံ ပဂ္ဂဏှဟနတော။ **ဝိဇဋေယ္ယာ** တိ ဝိဇဋေတုံ သက္ကုဏေယ္ယ။ ဝုဋ္ဌာနကမိနိ ဝိပဿနာယ ဟိ ဝတ္တမာနာယ ယောကဝစရော တဏှာဇဋံ ဝိဇဋေတုံ သမတ္ထော နာမ။ ဝိဇဋနဥ္စေတ္ထ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟာနန္တိ အာဟ – ‘‘သဉ္ဆိန္ဒေယ္ယ သမ္ပဒာလေယ္ယာ’’တိ။

မဂ္ဂက္ခဏေ ပနေသ **ဝိဇဋေတိ** နာမ, အဂ္ဂဖလက္ခဏေ သဗ္ဗသော **ဝိဇဋိတဇဋော** နာမ။ တေနာဟ ‘‘ဣအနီ’’တိ အာဒိ။ ယသ္မာ ဇဋာယ ဝိဇဋနံ အရိယမဂ္ဂေန, တဥ္စ ခေါ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ, တသ္မာ တံ သန္ဓာယာဟ **“ဇဋာယ ဝိဇဋနော ကာသ”**န္တိ။ ယတ္ထ ပန သာ ဝိဇဋီယတိ, တံ ဒသ္သေတုံ **“ယတ္ထ နာမဥ္စ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **“ပဋိဃံ ရူပသညာ စာ”**တိ ကထာသုခတ္တံ သာနုနာသိကံ ကတ္ဝာ နိဒ္ဒေသော, ‘‘ပဋိဃရူပသညာ’’တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဋိဃသညာဝသေန ကာမဘာဝေါ ဂဟိတော** ကာမဘဝပရိယာပန္နတ္တာ တာယ။ ပထဝီကသိဏာဒိရူပေ သညာ ရူပသညာ။ ဥဘယတ္ထာပိ သညာသီသေန စိတ္တုပ္ပာဒသ္သေဝ ဂဟဏံ။ **ဘဝသင္ခေပေနာတိ** ဘဝဘာဝေန သင်္ခိပိတဗ္ဗတာယ, ဘဝလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာတိ အတ္ထော။ ရူပေ တ ဝိရဇ္ဇနဝသေန စ ဝတ္တုံ သက္ကုဏေယ္ယာ ဣဓ **ရူပသညာ**တိ ဝုတ္တာ , ဧ ဝမေ္ပတ္ထ အရူပဘဝသ္သ စ ဂဟိတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **“နာမဥ္စ ရူပဥ္စာ”** တိ အနဝသေသတော နာမရူပံ ဂဟိတန္တိ အရူပဘဝ-အသညဘတနမေ္ပတ္ထ ဂဟဏံ သိဒ္ဓန္တိ အပရေ။ **ပရိယာဒိယနဋ္ဌာနေ** တိ ပရိယာဒိယနကာရဏေ သဗ္ဗသော ခေပနနိမိတ္တေ နိဗ္ဗာနေ။ တေနာဟ **“နိဗ္ဗာနံ။ပေ။ ဒသ္သိတော ဟောတီ”** တိ။

ဇဋာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. မနောနိဝာရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄. **ဇဝံလဒ္ဓိကာ** တိ သဗ္ဗထာပိ စိတ္တုပ္ပတ္တိ သဒုက္ခာ, သဗ္ဗထာပိ အစိတ္တကဘာဝေ သေယျော, တသ္မာ ယ တော ကုတောစိ စိတ္တံ နိဝာရေတဗ္ဗန္တိ ဇဝံဒိဋ္ဌိကာ ။ **သောတိ** သတ္တော။ **အနိယ္ယာနိကကထံ ကထေတိ** အယောနိ သော စိတ္တနိဝာရဏံ ဝဒန္တိ။ **သံယတဘာဝံ အာဂတန္တိ** ရာဂဝိသေဝနာဒိတော သမ္မဒေဝ သံယတဘာဝံ ဩဝာရဘာဝံ။ ဓမ္မစရိယာဝသေန ဟိ ပဝတ္တမာနေ စိတ္တေ နတ္ထိ ဤသကမ္ပိ ရာကဒိဝိသေဝနံ, န တသ္သ သမ္ပတိ အာယတိဥ္စ ကောစိ အနတ္ထော သိယာ, တသ္မာ တံ မနော သဗ္ဗတော အနဝဇ္ဇဝုတ္တိတော န နိဝာရေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“အာနံ ဒသ္သာမီ”** တိ အာဒိ။ **ယတော ယတော**တိ ယတော ယတော သာဝဇ္ဇဝုတ္တိတော အယောနိသောမနသိကာရတော။ **တတ္ထ** မနော **နိဝာရေ တဗ္ဗံ** အနတ္ထာဝဟတ္တာ။

မနောနိဝာရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. အရဟန္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၅. **ကတာဝီ**တိ ကတတ, ပရိညာဒိကိစ္စံ ကတ္ဝာ ကတ္ဝာ နိဋ္ဌပေတ္ဝာ ဋ္ဌိတောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ကတကိစ္စော”**တိ။ သ္ဝတယမတ္ထော အရဟန္တိအာဒိသဒ္ဒသန္နိဓာနတော ဝိညာယတိ။ **ဇဝံ** ‘‘အဟံ ဝဒာမီ’’တိအာဒိ အာကာရေန **ပုစ္ဆတိ** ။

**ခန္ဓာဒီသု ကုသလောတိ** ခန္ဓာယတနာဒီသု သလက္ခဏာဒီသု စ သမူဟာဒိဝသေန ပဝတ္တိယဥ္စ ဆေကော ယထာဘူတဝေဒီ။ **ဥပလဒ္ဓိနိဿိတကထ** န္တိ အတ္တုပလဒ္ဓိနိဿိတကထံ ဟိတ္ဝာ။ **တေဟာရဘေဒံ အကရောန္တော** တိ ‘‘အဟံ ပရ မတ္ထံ ဇာနာမီ’’တိ လောကတေဟာရံ ဘိန္ဒန္တော အဝိနာသေန္တော လောကေ လောကသမညမေဝ နိဿာယ **“အဟံ, မမာ”တိ ဝဒေယ္ယ။ ခန္ဓာ ဘုဥ္ဇန္တီ**တိအာဒိနာ တေဟာရဘေဒံ, တတ္ထ စ အာဒီနဝံ ဒသ္သေတိ။

မာနော နာမ ဒိဋ္ဌိယာ သမစရော။ တထာ ဟိ ဒုတိယမဂ္ဂဒီသု သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပဟာနာဘိသမယသ္သ ပဋိဝိပစ္စနီကေ ပဋိပတ္တိသိဒ္ဓိ။ တေနာဟ **“ယဒိ ဒိဋ္ဌိယာ ဝသေန န ဝဒတိ, မာနဝသေန နု ခေါ ဝဒတီတိ စိန္တေတ္ဝာ”** တိ။ **ဝိဓူပိတာ**တိ

သန္တာပိတာ ဉာဏဂ္ဂိနာ ဒဍှာ။ တေ ပန ဝိဒ္ဓံသိတာ နာမ ဟောန္တီတိ အာဟ **“ဝိဓမိတာ”**တိ။ မမင္ကာရာဒယော မယန္တိ သတ္တသန္တာနေ သတိ ပဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ မယော, မညနာ။ မယော ဧဝ **မယတာ**တိ အာဟ **“မယတန္တိ မညန”** န္တိ။

အရဟန္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ပဇ္ဇောတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆. **ဒိတရတ္တိ** န္တိ န အာဒိစ္စော ဝိယ ဒိတ ဧဝ, န စန္ဒိမာ ဝိယ ရတ္တိံ ဧဝ, အထ ခော ဒိတ စ ရတ္တိဥ္စ။ **တတ္ထ တတ္ထာ**တိ ယတ္ထ ယတ္ထ သမ္ဘဝလိတော, တတ္ထ တတ္ထေဝ ပဒေသေ, န အာဒိစ္စော ဝိယ စန္ဒိမာ ဝိယ သကလံ မဟာဒိသံ ဒိသန္တရာဥ္စ။ ဉာဏာနုဘာဝေန ဥပ္ပန္နာလောကော **ဉာဏာလောကော**တိ ဝဒန္တိ။ “ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စန္တိ ပုဗ္ဗေ မေ, ဘိက္ခဝေ, အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပာဒိ ဉာဏံ ဥဒပာဒိ ပညာ ဥဒပာဒိ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပာဒိ အာလောကော ဥဒပာဒီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၅; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ပန ဝစနတော မဂ္ဂေ **ဉာဏာလောကော**။ “တမော ဝိဟတော, အာလောကော ဥပ္ပန္နော”တိ (မ. နိ. ၁.၃၈၆; ပာရာ. ၁၂) တ ဝစနတော ဝိဇ္ဇတ္တယာလောကော **ဉာဏာလောကော**။ ပဌမာဘိသမ္ဗောဓိယံ ဝိယ သဉ္ဇာတပီတိဝိပ္ဖာရော, ဝိသေသတော ရတနဃရေ သမန္တပဋ္ဌာနဝိစိနနေ သဉ္ဇာတပီတိဝသေန ဥပ္ပန္နသရီရောဘာသော တ **ပီတိအာလောကော**။ တတ္ထေဝ ဥပ္ပန္နပသာဒဝသေန သဉ္ဇာတအာလောကော ဝ **ပသာဒအာလောကော**။ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနေ “အညာသိ ဝတ, ဘော, ကောဏ္ဍညော”တိ ဥပ္ပန္နပသာဒအာလောကောတိ စ ဝဒန္တိ။ သဗ္ဗတ္ထေဝ သတ္တု ဓမ္မဒေသနာ သတ္တာနံ ဟဒယတမံ ဝိဓမေန္တီ **ဓမ္မကထာအာလောကော။ သဗ္ဗောပိ ဗုဒ္ဓာနံ ဟတုဘာဝတ ဥပ္ပန္နော အာလောကော**တိ ဣမိနာ သာဝကာနံ ဒေသနာယ သဉ္ဇာတဓမ္မာလောကောပိ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေတိ ဒဿေတိ။

ပဇ္ဇောတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. သရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၇. သရဏတော အဝိစ္ဆေဒဝသေန ပဝတ္တနတော ခန္ဓာဒီနံ ပဋိပာဋိ **သရာ**။ တေနာဟ **“ဣမေ သံသာရသရာ”**တိ။ **ကုတော**တိ ကေန ကာရဏေန, ကိမ္ပိ တ? တေနာဟ **“ကိံ အာဂမ္မာ”** တိ? **န ပတိဋ္ဌာတိ** ပစ္စယာဘာဝတော။ **အာဟော**တိ အာဒိနာ ဟဋ္ဌိယံ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ အပ္ပတိဋ္ဌာနာပဒေသေန တတ္ထ ကာမရူပဘာတနံ အဘာဝတေ ဒဿိတော။ တဒု ဘယာဘာဝဒဿနေန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ အရူပဘာဝဿပိ အဘာဝတေ ဒဿိတောဝ ဟောတိ, ယထာရုတဝသေ န တ ဧတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ ပုရိမာ ဒွေဝ ဂဟိတာ, ဂဟိတဥ္စ အတ္ထံ ပရိဂ္ဂဟေတုံတဝ ပစ္စိမတ္ထော ပဝတ္တောတိ။

သရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. မဟဒ္ဓနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၈. နိခိယတီတိ **နိဓာနံ**။ နိဓာတဗ္ဗတံ ဂတံ နိဟိတန္တိ အတ္ထော။ **မုတ္တာသာရာဒီ**တိ မုတ္တာမဏိဝေဠုရိယပတဋ္ဋရဇတ ဇာတရူပာဒိ။ **သုဝဏ္ဏရဇတဘာဇနာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကဟာပဏ-ဓညကောဋ္ဌဘဏ္ဍာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ တမ္ပိ ဟိ နိစ္စပ ရိဗ္ဗယဝသေန ဘုဥ္ဇိယတီတိ **“ဘောဂေ”**တိ ဝုစ္စတိ။ **အညမညံ အဘိဂိဇ္ဈန္တိ** တိ အညမညဿ သန္တကံ အဘိဂိဇ္ဈန္တိ။ တေနာဟ **“ပတ္ထေန္တိ”** တိ။ **အနလင်္ကတာ** တိ န အလံ ပရိယတ္တန္တိ ဧဝံ ကတစိတ္တာ, အတိုလ္လတာမဟိစ္ဆတာဟိ အဘိဘူတာ။ တေနာဟ **“အတိတ္တာ အပရိယတ္တဇာတာ”** တိ။ **ဥဿုက္ကဇာတေသူ** တိ တံတံကိစ္စေ သဉ္ဇာတ ဥဿုက္ကေသု။ **နာနာကိစ္စဇာတေသူ**တိ နာနာဝိဓေကိစ္စေသု, သဉ္ဇာတနာနာကိစ္စေသု တ။ ဝဋ္ဋကမ္မိကပသုတေန **ဝဋ္ဋ သောတံ အနုသရန္တေသု**။ တဏှာနိတသတာယ ဂေဟေန္တိပိ အကရန္တိပိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“မာတုကမေန သင်္ဂ ဂေဟ”**န္တိ။ **ဝိရာဇိယာ**တိ ဟေတုအတ္ထဒီပကံ ပဒန္တိ အာဟ **“ဝိရာဇေတွ”**တိ, **တွ**-သဒ္ဒေပိ စာယံ ဟေတုအတ္ထောတိ။

မဟာဒုက္ခသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. စတုစက္ကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၉. ဣရိယာ ဝုစ္စတိ ကာယေန ကတ္တဗ္ဗကိရိယာ, တဿာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော **ဣရိယာပထော,** ဂမနာဒိ။ တံ အပရာပရပ္ပဝတ္တိယာ စက္ကံ။ တေနာဟ **“စတုစက္ကန္တိ စတုဣရိယာပထ”** န္တိ။ **နဝဒ္ဝါရန္တိ** ကရဇကာယော အဓိပ္ပေတော။ သော စ ကေသာဒိအသုစိပရိပူရောတိ အာဟ **“ပုဏ္ဏန္တိ အသုစိပူရ”** န္တိ။ **တဏှာယ သံယုတ္တ** န္တိ တဏှာသဟိတံ။ တေန န ကေဝလံ သဘာဝတော **ဇော,** အထ ခေါ နိဿိတဓမ္မော စ အသုစိံ ဒဿေတိ။ မာတုကုစ္ဆိသဉ္ဇာတေ အသုစိပင်္ကေ ဇာတတ္တာ **ပင်္ကဇာတံ,** ကေသာဒိအသုစိပင်္ကဇာတတ္တာ စ **ပင်္ကဇာတံ။ ယာတ္ရာ** တိ အပဂမော။ တေန သဘာဝတော နိဿိတဓမ္မတော စ အသုစိသဘာဝတော ကာယတော ကထံ အပဂမော သိယာတိ ပုစ္ဆတိ။ တေနာဟ **“တေဿာ”** တိအာဒိ။

နဟာနဌေန ဗန္ဓနဌေန နန္ဒီတိ ဥပနာဟော ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ အာဟ ‘‘နန္ဒိန္တိ ဥပနာဟ’’န္တိ။ သော ပန ဣတော ပုဗ္ဗကာလေ ကောဓောတိ အာဟ **“ပုဗ္ဗကာလေ”**တိအာဒိ ။ **ဟဋ္ဌိနိဒ္ဒိဋ္ဌေ** တိ ဥပနာဟဣစ္စာဒိကေ ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ **ကိလေသေ ဌပေတွာ အဝသေသာ** ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဒယော သတ္တ ကိလေသာ ဒုမ္မောစယတာယ ဝရတ္တာ ဝိယာတိ **ဝရတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ**။ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏသဘာဝတော **ဧကော** ဧဝေသ ဓမ္မော, ပဝတ္တိ-အာကာရဘေဒေန ပန **ဣစ္ဆန္ဌေန** ပတ္ထနဌေန **ဣစ္ဆာ, လုဗ္ဘနဌေန** ဂိဇ္ဈနဌေန **လောဘောတိ** ဝုတ္တော။ **ပဌမုပ္ပတ္တိကာ** တိ ဧကသ္မိံ အာရမ္မဏေ, တရေ တ ပဌမံ ဥပ္ပန္နာ။ **အပရာပရုပ္ပတ္တိကော** တိ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနကော။ **အလဒ္ဓပတ္ထနာ** အပ္ပဋိလဒ္ဓဝတ္ထုမ္ဟိ အာသတ္တိ လောဘော။ **ဥပ္ပာဋေတွာ** တိ သသန္တာနတော ဥဒ္ဓရိတွာ။

စတုစက္ကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ဧဏိဇင်္ဃသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၀. **ဧဏိမိဂဿ ဝိယာ** တိ ဧဏိမိဂဿ ဇင်္ဃာ ဝိယ။ အဝယဝီသမ္ဗန္ဓေ ဟိ ဣဒံ သာမိဝစနံ။ ပိဏ္ဍိကမံသဿ ပရိတော သမသဏ္ဌိတတ္တာ **သုဝဋ္ဋိတဇင်္ဃော။ ကိသ** န္တိ ထူလဘာဝပဋိက္ခေပပရာဓောတနာ, န သုဠု ကိသဘာဝဒီပနပရာတိ အာဟ **“အထူလံ သမသရီရ”**န္တိ။ **အာတပေန မိလာတန္တိ** တပသာ မိလာတကာယံ ဣန္ဒြိယသန္တာပနဘာဝတော။ တေနေတဟ – **“တပော မိလာတ”**န္တိအာဒိ, တထာ စာဟ ဟဋ္ဌိယံ **“အပ္ပာဟာရံ အလောလုပ”** န္တိ။ ယထာ ‘‘ဝီရဿ ဘာဝေ ဝီရိယ’’န္တိ ဝီရဘာဝေန ဝီရိယံ လက္ခိယတိ, ဇဝံ ဝီရိယသမ္ဗဝေန ဝီရဘာဝေတိ အာဟ **“ဝီရန္တိ ဝီရိယဝန္တ”**န္တိ။ ‘‘စတ္တာရော ပဉ္စ အာလောပေ, အဘုတွာ ဥဒကံ ပိဝေ’’တိ (ထေရဂါ. ၉၈၃; မိ. ပ. ၆.၅.၁၀) ဓမ္မသေနာပတိဝုတ္တနိယာမေန ပရိမိတဘောဇိတာယ အပ္ပာဟာရတာ **ဘောဇနေ မတ္တညုတာ။ “မိတာဟာရ”**န္တိ ဝတွာ ပုန ပရိစ္ဆိန္နကာလဘောဇိတာယပိ အပ္ပာဟာရတံ ဒဿေန္တော **“ဝိကာလ။ပေ။ ပရိတ္တာဟာရ”** န္တိ အာဟ။ **စတူသု ပစ္စယေသု လောလုပ္ပဝိရဟိတံ** ဗောဓိမူလေ **ဧဝ** သဗ္ဗသော လောလုပ္ပဿ ပဟီနတ္တာ။ ‘‘စတူသု ပစ္စယေသူ’’တိ ဟိ ဣဓာပိ သဗ္ဗတ္ထ လောလုပ္ပဝိဂမော ဒီပိတောတတိ။ **ရသတဏှာပဋိက္ခေပော တ သေ** ‘‘အပ္ပာဟာရ’’န္တိ ဝတွာ ‘‘အလောလုပ’’န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ ‘‘သီဟံ တ’’တိ တွေ ဧကစရသဒ္ဒော ဝိယ ဣဓ-သဒ္ဒော အတ္ထတော ‘‘နာဂ’’န္တိ တွောပိ အာနေတွာ, သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗောတိ အာဟ – **“ဧကစရံ သီဟံ ဝိယ, ဧကစရံ နာဂံ ဝိယာ”**တိ။ **ဧကစရာ အပ္ပမတ္တာ** ဧဝိကတာယ။

**ပဉ္စကာမဂုဏဝသေန ရူပံ ဂဟိတံ** တေသံ ရူပသဘာဝတ္တာ။ **မနေန နာမံ ဂဟိတံ** မနဿ နာမသဘာဝတ္တာ။ **အဝိနိဘုတ္တဓမ္မေ**တိ အဝိနာဘာဝဓမ္မေ ဂဟေတွာ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန အာယတနဓာတုအာဒယော ဂဟိတာ။ ကာမဂုဏဂ္ဂဟဏေန ပေတ္ထ ရူပဘာဝသာမညေန ပဉ္စ ဝတ္ထူနိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တိ, မနောဂဟဏေန ဓမ္မာယတနံ, ဇဝံ ဒွာဒသာယတနာနိ ဂဟိတာနိ ဟောန္တိ။ ဣမိနာ နယေန ဓာတုအာဒီနမ္ပိ ဂဟိတတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **“ပဉ္စက္ခန္ဓာဒိဝသေန ပေတ္ထ ဘုမ္မံ ယောဇေတဗ္ဗ”**န္တိ။ **တွော** တိ ဟဋ္ဌိယံ။ ကာမဝတ္ထု **ဘုမ္မံ** ။

ဧဏိဇင်္ဃသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သတ္တိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. သတုလ္လပကာယိကဝဂ္ဂေါ

### ၁. သဗ္ဘိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၃၁.** သတံ သာဓူနံ သရဏဂမနသီလာဒိဘေဒဿ ဓမ္မဿ ဥလ္လပနတော, အတ္တနော တ ပုဗ္ဗေနိတသာနုဿတိယာ တဿ ဓမ္မဿ ဥလ္လပနတော ကထနတော သတုလ္လပ, ဒေဝတာ, တာသံ ကာယော သမူဟော, တတ္ထ ဘတတိ **သတုလ္လပကာယိကာ** ။ တေနာဟ **“သတံ ဓမ္မ”**န္တိအာဒိ။ **သမာအနုဝသေန ဥလ္လပေတ္ဝာ,** န ဝဏ္ဏနာကထနမတ္တေန **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ တာသံ ဒေဝတာနံ သတုလ္လပကာယိကဘာဝေ။ **ဣဒံ ဝတ္ထု** တိ ဣဒံ ကာရဏံ။ **သမုဒ္ဒတဏ်ဇာ** တိ သံယတ္တိကာ။ **ခိတ္တသရဝေဂေနာ** တိ ဇိယာမုတ္တသရသဒိသဝေဂေန, သီဃဩဃေနာတိ အတ္ထော။ ဥပ္ပတတီတိ ဥပ္ပာတော။ ဥပ္ပာတေ ဘဝံ ဗ္ယသနံ **ဥပ္ပာတိကံ** ။ **ပတိဋ္ဌာ** တိ ဟိတပတိဋ္ဌာ။ ပရလောကေ ဟိတသုခာဝဟံ **အဘယကာရဏံ။ ဇင္ဃသတန္တိ** မနုဿသတံ။ ဇင္ဃာသီသေန ဟိ မနုဿေ ဝဒတိ သဟာစာရိဘာဝတော။ **အဂ္ဂဟေသိ** ပဉ္စသီလာနိ။ အာသန္နာနာသန္နေသု အာသန္နဿေဝ ပဌမံ ဝိပစ္စနတော **“အာသန္နကာလေ ဂဟိတသီလံ နိဿာယာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဃဋ္ဋာဝသေနာ**တိ သမူဟဝသေန။

**သဗ္ဘိ** တိ သာဓူဟိ။ တေ ဟိ သပရဟိတသာဓနတော ဟာသံသတာယ သန္တဂုဏတာယ စ သန္တောတိ ဝုစ္စတိ။ တေ ပန ယသ္မာ ပဏ္ဍိတလက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတာ ဟောန္တိ, တသ္မာ **“ပဏ္ဍိတေဟီ”** တိ အာဟ။ **သမာသေထာ**တိ သံဝသေထာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယောတိ အာဟ **“သဗ္ဗကာလိယာပထေ”**တိအာဒိ။ **မိတ္တသန္ထဝ** န္တိ မေတ္တိသန္ထာနံ။ သတ္တာနံ ဟိတေသိတာလက္ခဏာ ဟိ မေတ္တိ, သာ စ ဉာဏသဟိတာ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမာတတိ မိတ္တသန္ထဝေ အသံကိလိဋ္ဌော, ကတရော သံကိလိဋ္ဌောတိ အာဟ **“န ကေနစိ သဒ္ဓိံ ကာတဗ္ဗော”** တိ။ **သဒ္ဓမ္မ** န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိဟိတာဝဟံ သုန္ဒရဓမ္မံ။ **သေယ္ယော** တိ ဟိတဝဍ္ဍနတာဒိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဝဍ္ဎိ”** တိ။

**သတံ** သာဓူနံ, ပဏ္ဍိတာနန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ တပ္ပဋ္ဌိယောဂဝိသယတ္တာ အည-သဒ္ဒဿ ဝုတ္တံ **“အညတော အန္ဓဗာလတော”**တိ။ သောကနိမိတ္တံ သောကကာရဏံ ဥတ္တရပဒလောပေန ဣဓ သောကသဒ္ဒေန ဂဟိတန္တိ အာဟ **“သောကဝတ္ထူန”** န္တိအာဒိ။ **သောကဝတ္ထူနိ** နာမ စောရာဒယော အစ္ဆိန္ဒနာဒိဝသေန ပရေသံ သောကကရဏတော။ **သောကာနုဂတာ** သောကပ္ပတ္တာ။

**ထေရဿာ** တိ သံကိစ္စတ္ထေရဿ။ အတ္တနော ဘဂိနိယာ ဇေဋ္ဌတ္တာ **“တုမ္ဟေ”**တိ အာဟ။ အယံ “ဣမ စောရာ ပဋ္ဌိပဇ္ဇိဿူ”တိ အမ္ဟေ တိဏာယပိ န မညတီတိ စိန္တေတွာ **ကေစ္စေ “မာရေမ န”**န္တိ **အာဟံသု။** ကရုဏာယ **ကေစ္စေ “ဝိဿဇ္ဇေမာ”**တိ အာဟံသု။ **မန္တေတွာ** တိ ဘာသေတွာ။

**အဟု** အဟောသိ, ဘူတပုဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **အရညသ္မိံ ဗြဟာဝနေ** တိ တာဒိသေ ဗြဟာဝနေ, မဟာရညေ နိတသိတိ အတ္ထော **စေတောတိ** ဗျာဓော။ **ကူဋ္ဌာနီ**တိ တကုရာဒယော။ **ဩဍ္ဍေတွာ** တိ သဇ္ဇေတွာ။ **သသကန္တိ** ပေလကံ **ဥဗ္ဗိဂ္ဂ**တိ ဘီတတသိတာ။ **ကေရတ္တိ** န္တိ ကေရတ္တေနေဝ။ **ဓနဇာနီ**တိ ပရိဗ္ဗယဝသေန အဒ္ဓိကေဟိ လဒ္ဓဗ္ဗဓနတော ဟာနိ, “သမဏမ္ပိ နာမ ဟန္တိ, ကိံ အမှေဟသု လဇ္ဇိဿတီ”တိ အဒ္ဓိကာနံ အနာဂမနတော ကေဒိဝသံ လဒ္ဓဗ္ဗပရိဗ္ဗယမ္ပိ န လဘိဿန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။

**ဉာတယောပိ** မာတာပိတုဘာတုဘဂိနိအာဒိကေ ဉာတကေ။ တေ ကိရ အဓိမုတ္တဿ ဘဂိနိယာ သန္တိကံ ဥပဂစ္ဆန္တာ အန္တရာမဂ္ဂေ တေန သမာဂတာ, အဓိမုတ္တော သစ္စတစံ အနုရက္ခန္တော စောရဘယံ တေသံ နာရောစေသိ။ တေန ဝုတ္တံ **“တေသမ္ပိ”** တိအာဒိ။ တံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ **“အဓိမုတ္တသာမဏေရဿ သန္တိကေ”** တိ ဝုတ္တံ, န ဥပသမ္ပဒါစရိယော ဟုတွာ။ တေနာဟ **“အတ္တနော အန္တေဝါသိကေ ကတွာ”** တိ။ သစ္စာနုရက္ခဏေန အနုတ္တရဂုဏာဓိဂမေန စ **ဉာတိမဇ္ဈေ ဝိရောစတိ** ။

**သာတတန္တိ** သတတံ။ သ-သဒ္ဒဿ ဟိ ဣဓ သာဘာဝေါ ယထာ ''သာရာဂေ''တိအာဒီသု။ သာတဘာဝေ တ **သာတတန္တိ** အာဟ **''သုခံ တ''**တိ။ **ကာရဏေနာ**တိ တေန တေန ကာရဏေန။ သဗ္ဗာသံ တာသံ ဝစနံ သုဘာသိတံ, ဘာဂဝ တော ပန ဥက္ကံသဂတံ သုဘာသိတမေဝ။ သုတယမတ္တော တံတံကထာပဒေနေဝ ဝိညာယတီတိ တံ နီဟရိတွာ ဒဿေ တုံ **''န ကေဝလ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန သပ္ပုရိသူပသံသေဝသဒ္ဓမ္မာဘိယောဂေ ယထာ သတ္တာနံ ဝမိုယာ ပညာပ ဋ္ဋိလာဘဿ ဧကန္တိကံ ကာရဏံ, ဧဝံ သောကပစ္စယေ သတိ ဝိသောကဘာဝဿ, ဉာတိမဇ္ဈေ သောဘာယ, သုဂတိဂမ နဿ, စိရံ သုခဋ္ဌာနဿ, ဝဋ္ဋဒုက္ခမောစနဿပိ အညာသာဓာရဏံ ဟောတီတိ ဝုတ္တမေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သဗ္ဘိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. မစ္ဆရိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၂. ပမဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တာ အနုပလဒ္ဓိ **ပမာဒော**။ တေန ဧကန္တတော သတိရဟိတာ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **''သတိ ဝိပ္ပဝါသလက္ခဏေနာ''**တိ။ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဒယော စေတ္ထ ပမာဒေနေဝ သင်္ဂဟိတာ။ ဣအနိ ယထာ မစ္ဆရိယနိမိတ္တဥ္စ ပမာဒနိမိတ္တဥ္စ အနံ န ဒီယတိ, တံ ဒဿေတုံ **''ဧကစ္စော ဟီ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပရိက္ခယံ ဂမိဿတီ** တိ ဘောဂပရိ ဟာနိံ ဂမိဿတိ။ **ခိဍ္ဍာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မဏ္ဍနဝိဘူသနဆဏနက္ခတ္တကိစ္စဗျသနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ယသအာ ယက**န္တိ ကိတ္တိယသဿ ပရိတရယသဿ စ အာယကံ။ **သိရီအာယက**န္တိ သောဘဂ္ဂအာယကံ။ **သမ္ပတ္တိအာယက** န္တိ ကုလဘောဂရူပဘောဂာဒိသမ္ပဒါဟိ သမ္ပတ္တိအာယကံ။ **ပုည**န္တိ တ ဣဓ ပုညဖလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ''ဧဝမိဒံ ပုညံ ပဝမုတီ''တိအာ ဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၈၀) ဝိယ။ **အတ္ထိ အနဿ ဖလ** န္တိ ဧတ္ထ ဒေယျဓမ္မဿ အနဝဋ္ဋိတတံ ဗဟုလသာဓာရဏတံ, တံ ပ ဟာယ ဂမနီယတံ , တဗ္ဗိသယာယ ပီတိယာ သာဝဇ္ဇတံ, အနဓမ္မဿ အနညသာဓာရဏတံ အနုကမိကတံ, တဗ္ဗိသယာ ယ ပီတိယာ အနဝဇ္ဇတံ, လောဘာဒိဟပဓမ္မာနံ ဝိနောဒနံ, သေသပုညာနံ ဥပနိဿယဉ္စ ဇာနန္တေနာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

**တံယေဝ ဗာလ**န္တိ ယော မစ္ဆရီ, တမေဝ။ အအနသီလာ **ဗာလာ**။ ဧကစ္စော ခနဿ ပရိဘောဂပရိက္ခယဘယေန အတ္တနာပိ န ပရိဘုဥ္ဇတိ အတိလောဘသေဋ္ဌိ ဝိယာတိ အာဟ **''ဣဓလောကပရလောကေသူ''**တိ။

ယသ္မာ ဧကစ္စော အအနသီလော ပုရိသော အဒ္ဓိကေ ဒိသွာ ပဿန္တောပိ န ပဿတိ, တေသံ ကထံ သုဏန္တော ပိ န သုဏောတိ, သယံ ကိဉ္စိ န ကထေတိ, အအတုကမျတာထမ္ဘေ ဗဒ္ဓေ ဟောတိ, တသ္မာ တတ္ထ မတလိင် ကနိ ဥပလဗ္ဘန္တိယေတတိ အာဟ **''အအနသီလတာယ မရဏေန မတေသူ''**တိ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန အနမတ္တမေဝ ဂဟေ တွာ မတေနဿ သမတံ ဒဿေတုံ **''ယထာ ဟီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အနသီလဿ ပန အမတလိင်္ဂာနိ ဝုတ္တဝိပရိယာ ယတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **ဝဇ**န္တိ ပုထုတ္တေ ဧကဝစနံ, တသ္မာ ဝစနဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''သဟ ဝဇန္တ တာ''**တိ။ အနသီလာဒိဓမ္မော ပုရာတနော, န အဇ္ဇတနောတိ သနန္တနော, သော ဧတေသု အတ္ထီတိ **သနန္တနာ,** ပဏ္ဍိ တာ, တေသံ ဓမ္မာတိ တေသံ ဝသေနပိ ဓမ္မော **သနန္တနော** တိ အာဟ **''သနန္တနာနံ တ ပဏ္ဍိတာနံ ဧသ ဓမ္မော''** တိ။ **အပ္ပသ္မိမ္ပိ ဒေယျဓမ္မေ** သတိ **ဧကေ** အနံ ဒဒန္တိ, **ဧကေ** န ဒဒန္တိ မစ္ဆရိဘာဝတ။ **သဟဿအနသဒိသာ** တိ ဧကော ပိ ဒက္ခိဏာ ပရိစ္စာဂစေတနာယ ဥဠာရဘာဝတော သဟဿအနသဒိသာ ဟောတိ။

**ဒုရနုဂမနော**တိ အသမင်္ဂိနာ အနုဂန္တုံ ဒုက္ကရော။ အနနုဂမနဥ္စဿ ဓမ္မဿ အပူရဏမေဝတိ အာဟ **''ဒုပ္ပူ ရော''**တိ။ ''ဓမ္မံ စရေ''တိ အယံ ဓမ္မစရိယာ ဂဟဋ္ဌဿ ဝသေန အာရဒ္ဓာတိ အာဟ **''ဒသကုသလကမ္မပထဓမ္မံ စ ရတီ''**တိ။ တေနာဟ **''အာရဒ္ဓ ဟေသ''** န္တိ။ **သမုဥ္စက** န္တိ ကဿကေဟိ အတ္တနာ ကာတဗ္ဗံ ကတွာ ဝိသဋ္ဌေဥ္စ ကရဏတော ခလေ ဥဉ္ဆာစရိယဝသေန သမုဥ္စနိအာဒိနာ ဆဋ္ဌိတဥ္စသံဟရဏံ။ တေနာဟ **''ယော အပိ။ပေ.။ သမုဥ္စကံ စရတီ''**တိ။ **ဧတေနာ**တိ သတသဟဿသဟဿယာဂိဂ္ဂဟဏေန ဒသန္နမ္ပိ ဘိက္ခုကောဋီနံ ပိဏ္ဍဟတော ဒဿိတော ဟောတိ။ ''ဒိန္နော''တိ ပဒံ အာနေတွာ ယောဇနာ။ **ဒသန္နံ တ ကဟာပဏကောဋီနံ ပိဏ္ဍဟတော** တိ ဒသန္နံ ကဟာပဏ ကောဋီနံ ဝိနိယုဉ္ဇနဝသေန သမ္ဘာဒိတပိဏ္ဍဟတော။ တယိဒံ သတသဟဿံ သဟဿယာဂီနံ အနံ တွေကံ ဟောတီ တိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **သမုဥ္စကံ စရန္တောပီ** တိ သမုဥ္စကံ စရိတွာပိ, သမုဥ္စကစရဏဟေတုပီတိ အတ္ထော။ သေသပဒဒ္ဓယေပိ ဧသေဝ နယော။ အရံ ဟေသေန္တောပိ ဓမ္မံ စရတိ, အပ္ပကသ္မိံ ဒဒန္တောပိ ဓမ္မံ စရတီတိ ယောဇနာ။ **တထာဝိဓဿ သာ**တိ တာဒိသဿ တထာဓမ္မစာရိနော ယာ ဓမ္မစရိယာ, တဿာ ကလမ္ပိ နဂ္ဃန္တိ **ဧတေ သဟဿယာဂိနော** အတ္တ

နော သဟဿယာဂိတာယ။ **ယံ တေန ဒလိဒ္ဒေနာ** တိအာဒိ တဿေဝတ္ထဿ ဝိဝရဏံ။ **သဗ္ဗေသမ္ပိ တေသ**န္တိ “သတံသဟဿာနံ သဟဿယာဂိန”န္တိ ဝုတ္တာနံ တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ။ **ကတရေသ**န္တိ “တထာဝိဓဿာ”တိ ဝုတ္တပုရိသတော အညေသံ။ **ဒသကောဋိသဟဿာန**န္တိ ဒသကောဋိသင်္ခါတံ တတော အနေကသဟဿဘေဒတာယ သဟဿာနံ။

“ကလံ နဂ္ဃတီ”တိ ဣဒံ တေသံ အနတော ကမဿ အနဿ ဥဠာရတရဘာဝေန ဝိပုလတရဘာဝေန ဝိပုလတရဖလတာယ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ကထံ နု ခော တံ မဟပ္ဖလတရန္တိ ဇာနနတ္ထ”**န္တိ။ ပစ္စယဝိသေသေန မဟတ္တံ ဂတောတိ **မဟဂ္ဂတော,** ဥဠာရောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ဝိပုလဿေတံ ဝေဝစန”**န္တိ။ **သမေနာ**တိ ဉာယေန, ဓမ္မေနာတိ အတ္ထော။ **ဝိသမေ**တိ န သမေ မစ္ဆရိယလက္ခဏပ္ပတ္တေ။ **ဆေတွာ**တိ ပီဠေတွာ။ တံ ပန ပီဠနံ ဟေဌနန္တိ ဒဿေန္တော **“ဟေဌေတွာ”**တိ အာဟ။ **အဿုမုခာ**တိ တိန္တအဿုမုခသမ္ဗန္ဓာ ပရံ ရောဒာပေတွာ။ **မဟာအနန္ဓ**တိ ယထာဝုတ္တံ ဗဟုဒေယျဓမ္မဿ ပရိစ္စဇနေန မဟန္တအနံ။ **ဥပပတ္တိယာ အပရိသုဒ္ဓတာယာ**တိ အဓမ္မာသယဿ ဒေယျဓမ္မဂဝေသနာယ စ သုဒ္ဓတာယ မလီနတ္တာ။ **ကတရံ** ဓမ္မစရိယာယ နိဗ္ဗတ္တိတအနံ။ **ပရိတ္တအန**န္တိ ပရိတ္တဿ ဒေယျဓမ္မဿ ဝသေန ပရိတ္တအနံ။ **အတ္တနော ဥပပတ္တိယာ ပရိသုဒ္ဓတာယာ**တိ အဓမ္မာသယဿ ဒေယျဓမ္မဂဝေသနာယ စ ဝိသုဒ္ဓတာယ။ **ဧဝန္တိအာဒိမာဟာ**တိ “ဧဝံ သဟဿာနံ သဟဿယာဂိန”န္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ **သဟဿာန**န္တိ သတံသဟဿာနံ။ ကထာဗန္ဓသုခတ္ထံ သတဂ္ဂဟဏံ န ကတံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

မစ္ဆရိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. သာဓုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၃၃. ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ**တိ ပီတိဝေဂေန ဥဂ္ဂိရိတဗ္ဗတာယ ဥဒာနံ ဥဂ္ဂိရိ ဥစ္စာရေသိ။ တယိဒံ ယသ္မာ ပီတိသမုဋ္ဌာပိတံ ဝစနံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဥဒာဟာရံ ဥဒာဟရီ”**တိ ။ ယထာ ပန တံ ဝစနံ “ဥဒာန”န္တိ ဝုစ္စတိ, တံ ဒဿေတုံ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဒ္ဓါယာ** တိ ဧတ္ထ **ယ**-ကာရော ဟေတုအတ္ထော။ ပရိစ္စာဂစေတနာယ ဟိ သဒ္ဓါ ဝိသေသပစ္စယော အဿဒ္ဓဿ တဒဘာဝတော။ **ပိ**-သဒ္ဒော ဝုတ္တတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ **“သာဟူ”**တိ ပဒံ သာဓုသဒ္ဒေန သမာနတ္ထံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကထ**န္တိ အနယုဒ္ဓါနံ ဝိပက္ခသဘာဝတာတိ အဓိပ္ပါယော။ **ဧတံ ဥဘယ**န္တိ အနံ ယုဒ္ဓန္တိ ဣဒံ ဒွယံ။ **ဇီဝိတဘီရုကော**တိ ဇီဝိတဝိနာသဘီရုကော။ **ခယဘီရုကော**တိ ဘောဂက္ခယဿ ဘီရုကော။ **ဝဒန္တော** တိ ဇီဝိတေ သာလယတံ, တတော ဧဝ ယုဇ္ဈနေ အသမတ္ထတံ ပဝေဒေန္တော။ **ဆေဇ္ဇ**န္တိ ဟတ္ထပာဒါဒိဆေဒေ။ **ဥဿဟန္တော** တိ ဝီရိယံ ကရောန္တော။ **ဧဝံ ဘောဂေ ရက္ခိဿာမီ** တိ တထာ ဘောဂေ အပရိက္ခီဏေ ကရိဿာမီတိ။ **ဝဒန္တော** တိ ကာမဘောဂေသု လောဘံ, တတော ဧဝ အတုံ အသမတ္ထတံ ပဝေဒေန္တော။ **ဧဝ**န္တိ ဧဝံ ဇီဝိတဘောဂနိရပေက္ခတာယ အနဉ္စ ယုဒ္ဓဉ္စ သမံ ဟောတိ။ **သဒ္ဓါဒိသမ္ပန္နော** တိ သဒ္ဓါဓမ္မဇီဝိတာဝိမံသာသီလာဒိဂုဏသမန္နာဂတော။ သော ဟိ ဒေယျဝတ္ထုနော ပရိတ္တကတ္တာ အပ္ပကမ္ပိ ဒဒန္တော အတ္တနော ပန စိတ္တသမ္ပတ္တိယာ ခေတ္တသမ္ပတ္တိယာ စ ဗဟုံ ဥဠာရပုညံ ပသဝေန္တော ဗဟုဝိဓံ လောဘ-ဒေါသ-ဣဿာ-မစ္ဆရိယ-ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဒိဘေဒံ တပ္ပဋိပက္ခံ အဘိဘဝတိ, တတော ဧဝ စ တံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိသံသံ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန **“မစ္ဆေရံ မဒ္ဒတီ”** ဧဝ ဝုတ္တံ, တဿ ပန ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝတော။

**ပရတ္ထာ** တိ ပရလောကေ။ **ကောသာဋ္ဌကဗ္ဗာဟ္မဏဝတ္ထု** အနုဝယဝသေန, အင်္ကုရဝတ္ထု ဗျတိရေကဝသေန ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

ဓမ္မော လဒ္ဓေါ ဧတေနာတိ **ဓမ္မလဒ္ဓေါ,** ပုဂ္ဂလော။ အဂ္ဂိအာဟိတပဒဿ ဝိယ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **“ဥဋ္ဌာန**န္တိ ကာယိကံ ဝီရိယံ, **ဝီရိယ**န္တိ စေတသိက”န္တိ ဝဒန္တိ။ **ဥဋ္ဌာန** န္တိ ဘောဂုပ္ပါဒေ ယုတ္တပယုတ္တတာ။ **ဝီရိယ**န္တိ တဇ္ဇော ဥဿာဟော။ **ယမဿ** အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနံ။ **ဝေတရဏိမ္ပိ** ကတရေ နိရယေ စ အတိက္ကမ္မ။ တေ ပန အဗ္ဗုအဒီနံ ဝသေန အဝီစိ ဒသဓာ ကတွာ အဝသေသမဟာနိရယေ သတ္တပိ အာယုပ္ပမာဏဘေဒေန တယော တယော ကတွာ ကေတိံသာတိ ဝဒန္တိ။ သဉ္ဇီဝါဒိနိရယသံဝတ္တနဿ ကမ္မဿ တိက္ခမဇ္ဈမုဒုဘာဝေန တဿ အာယုပ္ပမာဏဿ တိဝိဓတာ ဝိဘာဝေတဗ္ဗာ။ အပရေ ပန “အဋ္ဌ မဟာနိရယာ သောဠသ ဥဿဒနိရယာ အာဒိတော စတ္တာရော သီတနိရ

ယေ ဇော် ကတွတ သတ္တ သိတနိရယာတိ ဇေ ကေတိ်သ မဟာနိရယာ''တိ ဝဒန္တိ။ မဟာနိရယဂ္ဂဟဏေတော အာဒိတော စ တ္တာရော သိတနိရယာ ဇကော နိရယော ကတောတိ။

**တေသန္တိ** ဝိစိနိတွတ ဂဟိတပစ္စယာနံ။ **ပဋ္ဌနဝုတိပာသဏ္ဍဘေအာ** ပပဉ္စသူဒနိသံဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဒ္ဝီသု ဝိစိနနေသု။ **ဒက္ခိဏာဝိစိနနံ အာဟ,** ဥပမာနာနိ ဟိ နာမ ယာဝဒေဝ ဥပမေယ္ယတ္ထဝိဘာဝ နတ္ထာနိ။ ဧတေန သုခေတ္တဂ္ဂဟဏေတောပိ ဒက္ခိဏေယ္ယဝိစိနနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

**ဟဏေသု သံယမောတိ** ဣမိနာ ဒသဝိဓမ္ပိ ကုသလကမ္မပထဓမ္မံ ဒဿေတိ။ ယထာ ဟိ ''ဟဏေသု သံယမော''တိ ဣမိနာ သတ္တာနံ ဇီဝိတာဝေရောပနတော သံယမော ဝုတ္တော, ဇေ တေသံ သာပတေယ္ယာဝဟာရတော ပရဒာရာမသန တော ဝိသံဝါဒနတော အညမညဘေဒနတော ဖရုသဝစနေန သင္ဃဋ္ဋနတော နိရတ္ထကဝိပ္ပလပနတော ပရသန္တကာဘိ ဇ္ဈာနတော ဥစ္ဆေဒစိန္တနတော မိစ္ဆာဘိနိဝေသနတော စ သံယမော ဟောတိတိ။ တေနာဟ **''သီလာနိသံသံ ကထေတုမာရဒ္ဓေ''**တိ။ ဖရုသဝစနသံယမော ပနေတ္ထ သရူပေနေဝ ဝုတ္တော။

**ပရဿ ဥပတာဒဘယေနာ** တိ ဟာပကိရိယဟေတု ပရေန အတ္တနော ဝတ္တဗ္ဗဥပတာဒဘယေန။ **ဥပတာဒဘယာတိ** ဥပ တာဒဘယနိမိတ္တံ။ ''ကထံ နု ခေါ အမ္ဟေ ပရေ န ဥပဝဒေယျု''န္တိ အာသီသန္တာ **ဟာပံ န ကရောန္တိ။ ဓမ္မပဒမေတ** တိ အသင္ခတဓမ္မကောဌာသော ဇဝ **သေယ္ယော** သေဌော။ ယသ္မာ သဗ္ဗသင္ခတံ အနိစ္စံ ခယဓမ္မံ ဝယဓမ္မံ ဝိရာဂဓမ္မံ နိ ရောဓဓမ္မံ, တသ္မာ တဒဓိဂမာယ ဉဿာဟော ကရဏီယောတိ ဒဿေတိ။ ပုဗ္ဗသဒ္ဒေါ ကာလဝိသေသဝိသယောတိ အာဟ **''ပုဗ္ဗေ စ ကဿပဗုဒ္ဓါဒိကာလေပီ''** တိအာဒိ။ ပုန အကာလဝိသေသော အဟင္ဒိယေကြော ဘုမ္မတ္ထဝိသယော တတိ အာဟ **''သဗ္ဗေပိ တ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗေပိ တ** တိ ဧတေ သဗ္ဗေပိ ကဿပဗုဒ္ဓဒယော လောကနာထာ **သန္တော နာမ** ဝူပသန္တသဗ္ဗကိလေသသန္တာပဟ သန္တသဘျာတဂုဏတ္တာ။

သာဓုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. နသန္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၄. **ကမနီယာနီ**တိ ကန္တာနိ။ တတော ဇဝ တောနိ **ဣဋ္ဌာရမ္မဏာနိ** သုခါရမ္မဏာနိ **ရူပာဒီနိ,** တေ ပန ဝတ္ထုကာမာ, တအာရမ္မဏကိလေသကာမာ တ။ **''န သန္တိ ကာမာ မနုဇေသူ''** တိ ဒေသနာသီသမေတံ, နိစ္စယေန ကာမာ အနိစ္စာယေ ဝ။ မစ္စု ဓီယတိ ဧတ္ထာတိ **မစ္စုဓေယျံ** ။ န ပုန အာဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ တံ **အပုနာဂမနံ။ အပုနာဂမနသင္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ** အနုပ ဂစ္ဆနတော။ **နိဗ္ဗာနံ ဟိ** တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ဝိဝရဏံ။ **ဗဒ္ဓေါ** တိ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော။ **ပမတ္တော** တိ တေသု သဂ္ဂပမာဒံ အာပန္နော။

**တဏှာဟာဆန္ဒတော ဇာတံ** တဿ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ။ ဣစ္ဆိတံ ဟနတီတိ **အဃံ,** ဒုက္ခံ။ ဣဓ ပန အနဝသေ သပရိယာအနဝသေန ပဉ္စုပာဒာနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခန္တိ။ **ဆန္ဒဝိနယာ အဃဝိနယောတိ** ဟေတုနိရောဓေန ဟိ ဖလနိရောဓော, ဇေ သဉပာဒိသေသနိဗ္ဗာနံ ဝတ္တတ **အဃဝိနယာ ဒုက္ခဝိနယောတိ** အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနံ ဝဒတိ။

**စိတ္တရနီ** တိ ကိလေသကာမာပိ ဝေဒနာဒိဌိသမ္ပယောဂဘေဒေန ဟောန္တိ, အာကာရဘေဒေန စ အတ္တိ သဝိဃာ တာဝိဃာတာတိ တတော ဝိသေသေတုံ **''အာရမ္မဏစိတ္တာနီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **သင်္ကပ္ပိတရာဂေ** တိ သုဘာဒိဝသေန သင်္ကပ္ပိတဝတ္ထုမှိ ရာဂေ။ **ကိလေသကာမော ကာမောတိ ဝုတ္တော** တဿေဝ ဝိသေသတော ကာမဘာဝသိဒ္ဓိတော။ **ပသူရသုတ္တေန ဝိဘာဝေတဗ္ဗော** ''န တေ ကာမာ''တိအာဒိနာ တဿ ဝတ္ထုမှိ အာဂတတ္တာ။ ဣအနိ တမတ္ထံ သ ဒ္ဓေပေနေဝ ဝိဘာဝေန္တော **''ပသူရပရိဗ္ဗာဇကော ဟိ''** တိအာဒိမာဟ။ **န တေ ကာမာ ယာနိ စိတ္တရနိ လောကေ** တိ တေ စေ ကာမာ န ဟောန္တိ, ယာနိ လောကေ စိတ္တရနိ ရူပာဒိအာရမ္မဏာနိ။ **ဝဝဒေသီ**တိ ကေဝလံ သင်္ကပ္ပရာဂဥ္စ ကာမံ က တွတ ဝဒေသိ စေ။ **ဟေဟိန္တိ** တိ ဘဝေယျန္တိ အတ္တော။ သုဏန္တော သဒ္ဒါနိ မနောရမာနိ, သတ္ထာပိ တေ ဟေဟိ တိ ကာမဘောဂီတိ ပစ္စေကံ ကထာ, ဣဓ ပန သံခိပိတွတ ဒဿိတာ။ ဓီရာ နာမ ဓိတိသမ္ပန္နာတိ အာဟ **''ပဏ္ဍိတာ''** တိ။

**တသ္မာ** တိ ယော ပဟီနကောဓမာနော သဗ္ဗသော သံယောဇနာတိကေ နာမရူပသ္မိံ အသဇ္ဇန္တော ရာကဒိကိဉ္စနရ ဟိတော, တသ္မာ။ **မောဃရာဇာ နာမ ထေရော** ဗာဝရိဗြာဟ္မဏဿ ပရိစာရကာနံ သောဠသန္နံ အညတရော။ **ယထာနု သန္ဓိ** အပ္ပတ္တော သာဝသေသ- **အတ္ထော,** ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော ။ သဗ္ဗသော ဝိမုတ္တတ္တာဝ ဒေဝမနုဿာ နမဿန္တိ, ယေ တံ ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ တေသံ ကိံ ဟောတိ? ကိဉ္စိပိ န သိယာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထဝိသေ သော? ဒသဗလံ **သန္ဓာယေဝမာဟ** ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန။ **အနုပဋိပတ္တိယာတိ** ပဋိပတ္တိံ အနုဂန္တွာ ပဋိပဇ္ဇနေန။ **နမဿ န္တိ** တံ ပူဇေန္တိ။

**စတုသစ္စဓမ္မံ ဇာနိတွာ** တိ တေန ပဋိဝိဒ္ဓံ စတုသစ္စဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။ တထာ စ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာယ နိဗ္ဗေမတိကာ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ဝိစိကိစ္ဆံ ပဟာယာ"** တိ။ တတော ပရံ ပန အနုက္ကမေန အဂ္ဂမဂ္ဂာဓိဂမေန **သင်္ဂါတိကပိ** ဟောန္တိ။ အသေက္ခဓမ္မပာရိပူရိယာ **ပသံသိယာ** ဝိညူနံ ပသံသာပိ ဟောန္တီတိ။

နသန္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ဥဇ္ဈာနသညိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၅. ဥဇ္ဈာနဝသေန ပဝတ္တာ သညာ ဧတေသံ အတ္ထိ, ဥဇ္ဈာနဝသေန တ သဉ္ဇာနန္တီတိ **ဥဇ္ဈာနသညီ။ ကာရ ယေတိ** ကတာနံ ပရိယန္တံ ကာရယေတိ အတ္ထော။ **ပရိယန္တကာရိတ** န္တိ ပရိစ္ဆိန္နကာရိတံ ပရိမိတဝစနန္တိ အတ္ ထော။ ပံသုကူလာဒိပဋိပက္ခနယေန **ပတ္တုဏ္ဏဒုကုလာဒိ** ဝုတ္တံ။ **နာမံ ဂဟိတန္တိ** ဧတေန ''ဥဇ္ဈာနသညိကာ''တိ ဧတ္ထ က-သဒ္ဒော သညာယန္တိ ဒဿေတိ။

**အဋ္ဌေနာကာရေန ဘူတန္တိ** အတ္တနာ ပဝေဒိယမာနာကာရတော အဋ္ဌေန အသုဒ္ဓေန အာကာရေန ဝိဇ္ဇမာနံ ဥပလဗ္ ဘမာနံ အတ္တာနံ။ **ဝဥ္စေတွာ** တိ ပလမ္ဘေတွာ။ **တဿ** ကုဟကဿ။ **တံ** စတုန္နံ ပစ္စယာနံ ပရိဘုဉ္ဇနံ။ **ပရိဇာနန္တိ** တိ တဿ ပဋိပတ္တိံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဇာနန္တိ။ **ကာရကောတိ** သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ကတ္တာ, သမ္မာပဋိပဇ္ဇိတာတိ အတ္ထော။

**ဣဒန္တိ** လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, အယန္တိ အတ္ထော။ **ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပဒာ** တိ နိဗ္ဗာနဓမ္မဿ အနုစ္ဆဝိက တာယ အနုဓမ္မဘူတာ ပဋိပဒာ။ ပဋိပက္ခဝိဓမနေ အသိထိလတာယ **ဒဠှာ။ ဘာသိတမတ္တေန စ သဝနမတ္တေန စာ** တိ ဧ တ္ထ **စ**-သဒ္ဒော ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော။ တေန ဘာသိတဿ သုတဿ စ သမ္မာပဋိပတ္တိဝိသေသံ နိဝတ္တေတိ။ **လောကပရိယာယန္တိ** လောကဿ ပရိဝိဓမနံ ဥပ္ပာဒနိရောဓဝသေန သင်္ခာရာနံ ပရာဝုတ္တိံ။ တေနာဟ **"သင်္ခာရလော ကဿ ဥဒယဗ္ဗယ"**န္တိ။ သွတယမတ္တော သစ္စပဋိဝေဓေနေဝ ဟောတီတိ အာဟ **"စတုသစ္စဓမ္မဉ္စ အညာယာ"** တိ ။ **ဇဝံ န ကုဗ္ဗန္တီ** တိ အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဂုဏံ အနာဝီကရောန္တော ''ယထာ တုမှေဟ ဝဒထ, ဇဝံ န ကုဗ္ဗန္တိ''တိ အဝိဇ္ဇ မာနတံ ဗြူကရောတီတိ အတ္ထော။

**အကာရကမေတ**တိ ဒေသံ အကာရကမေဝ။ အစ္စယဿ ပဋိဂ္ဂဏှဟနံ နာမ အဓိတသနံ, ဇဝံ သော ဒေသကေန ဒေသိယမာနော တတော ဝိဂတော နာမ ဟောတိ။ တေနာဟ **"ပဋိဂ္ဂဏှာတူတိ ခမတူ"** တိ။

**သဘာဝေနာ**တိ သဘာဝတော။ **ကောသဒိသန္တိ** ပရေသံ စိတ္တာစာရံ ဇာနန္တဿမ္ပိ အဇာနန္တေဟိ သဟ ကောသဒိသံ ကရောန္တာ။ **ပရတောတိ** ပစ္ဆာ။ **ကထာယ ဥပ္ပန္နာယာ** တိ ''ကဿစ္စယာ န ဝိဇ္ဇန္တိ''တိအာဒိကထာယ ပဝတ္တမာ နာယ ''တထာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿာ''တိအာဒိနာ **ဗုဒ္ဓဗလံ** ဗုဒ္ဓာနုဘာဝံ ဒီပေတွာ။ **ခမိဿာမီ** တိ အစ္စယဒေသနံ ပဋိဂ္ဂဏှိ ဿာမိ။ တပ္ပဋိဂ္ဂဟော ဟိ ဣဓ ခမနန္တိ အဓိပ္ပေတံ, သတ္ထာ ပန သဗ္ဗကာလံ ခမော ဧဝ။

ကောပဟော အန္တရေ စိတ္တေ ဧတဿာတိ **ကောပန္တရော** ။ ဒေသော ဂရု ဂရုကာတဗ္ဗော အဿာတိ **ဒေသဂရု။** ''ပဋိမုစ္စတီ''တိ တ ဟဒ္ဒော, အယမေဝ အတ္ထော။ **အစ္စာယိကကမ္မ** န္တိ သဟသာ အနုပဓာရေတွာ ကိရိယာ။ **နော စိဓာ** တိ နော စေ ဣဓ။ **ဣဓာတိ** နိပါတမတ္တံ။ **အပဂတံ** အပနီတံ။ ဒေသော နော စေ သိယာ, တေန ပရိယာယေန ယဒိ အပရာ ဓော နာမ န ဘဝေယျာတိ။ **န သမ္မေယျုံ** န ဝူပသမေယျုံ။ **ကုသလောတိ** အနဝဇ္ဇော။

**ခီရော သတောတိ** ပဒဒွဝယေန ဝင္ဏဆိန္ဒံ အာဟ။ **ကော နိစ္စမေဝ ပဏ္ဍိတော နာမာတိ အတ္ထော** တိ ''ကသ္မာစ္စ ယာ''တိအာဒိကာယ ပုစ္ဆာကထာယ အတ္ထော။ ဒီဃမဇ္ဈိမသံဝဏ္ဏနာသု တထာဂတ-သဒ္ဒော ဝိတ္ထာရတော သံဝဏ္ဏိတော တိ အာဟ **''ဝေမာဒီဟိ ကာရဏေဟိ တထာဂတဿာ''** တိ။ **ဗုဒ္ဓတ္တာဒီဟီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''ဗောဓေတာ ပဇာယာ''တိ အာဒိနာ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ဟရာယနတ္တုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၉၇) နိဒ္ဒေသေ အာဂတကာရဏာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဝိမော ကွံ** ဝုစ္စတိ အရိယမဂ္ဂေ, တဿ **အန္တော** အဂ္ဂဖလံ, တတ္ထ ဘဝ **ပဏ္ဏတ္တိ,** တဿာ ဝသေန။ ဇဝ ဗုဒ္ဓဗလံ ဒီ ပေတိ။ ဣအနိ ခိတ္တံ သင္ခေပေန သံဟရာပိတံ ဟောတီတိ ဒဿေတိ။

ဥဇ္ဈာနသညိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. သဒ္ဓာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၃၆. တတ္ဝဿာ** တိ ဩ-ကာရဿ ဝ-ကာရာဒေသံ အ-ကာရဿ စ လောပံ ကတွာ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **''တ တော အဿာ''**တိ။ ''တတဿာ''တိ တ ဟဥ္ဇာ, **တတောတိ** စ သဒ္ဓာဟေတူတိ အတ္ထော။ **နာနုပတန္တိ** တိ န ဝတ္တ န္တိ။ **ပမာဒံ ကရောန္တိ** တိ ပမဇ္ဇန္တိ, မိစ္ဆာ ပဋိပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ **လက္ခဏာနီ**တိ အနိစ္စာဒိလက္ခဏာနိ။ **ဥပနိဇ္ဈာယ တီ**တိ ဥပေစ္စ ဉာဏစက္ခုနာ ပေက္ခတိ, အနုပဿတီတိ အတ္ထော။ **အာဂတကိစ္စ**န္တိ အာဟတကိစ္စံ, အယမေဝ တ ဟ ဥ္ဇာ။ **သာခေတီ**တိ အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝသေန နိပ္ဖာဒေတိ, တထလက္ခဏံ နိရောဓေသစ္စံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ အယမတ္ ထော မဂ္ဂေပိ ဝတ္တဗ္ဗော တေန ဝိနာ အသမ္မောဟပဋိဝေဓဿ အသမ္ဘဝတော။ **ကသိဏာရမ္မဏဿာ** တိ ဣဒံ လ က္ခဏဝစနံ။ အကသိဏာရမ္မဏသမာပတ္တိယောပိ ဟိ သန္တိ။ ယထာ စ ကသိဏာရမ္မဏာနိ အဋ္ဌန္နံ သမာပတ္တီနံ အဝသေသာနဥ္စ တဒာရမ္မဏာနံ ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန စိတ္တာနံ, ဧဝံ တေန တာနိ အာရမ္မဏာနိ ဂဟိတာနီတိ ''ကသိ ဏာရမ္မဏဿ''ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ ပရမံ ဥတ္တမံ သုခန္တိ ဝတ္တဗ္ဗတော **ပရမသုခံ အရဟတ္တံ** ။

သဒ္ဓာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. သမယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၃၇. ဥအနံ ပဋိစ္စာ** တိ ဥက္ကာကရညာ ဇာတိသမ္ဘေဒပရိဟာရနိမိတ္တံ အတ္တနော ဝံသပရိသုဒ္ဓိ နိဿာယ ဝုတ္တံ ပီတိဥဒာဟာရံ ပဋိစ္စ ကေတ္တဝသေန **''သက္ကာ''တိ လဒ္ဓနာမာနံ** ။ ယဒိ ဧဝံပိ ဇနပဒော, ကထံ ဗဟုဝစနန္တိ အာဟ **''ရုဠှီသဒ္ဒေနာ''** တိ။ အက္ခရစိန္တကာ ဟိ ဤဒိသေသု ဌာနေသု ယုတ္တေ ဝိယ သလိင်္ဂဝစနာနိ ဣစ္ဆန္တိ, အယမေ တ္ထ ရုဠှီ ယထာ ''အဝန္တီ ကုရူ''တိ, တဗ္ဗိသေသနေ ပန ဇနပဒသဒ္ဒေ ဇာတိသဒ္ဒတာယ ဧကဝစနမေဝ။ **အရောပိမေ** တိ ကေနစိ န ရောပိမေ။

**အာဝရဏေနာ**တိ သေတုနာ။ **ဗန္ဓာပေတွာ** တိ ပဏ္ဏုပလာသဟာသာဏမတ္တိကခဏ္ဍာဒီဟိ အာလိ ထိရံ ကာရာပေ တွာ။ **သဿာနိ ကာရေန္တိ** တိ ဇေဋ္ဌမာသေ ကိရ ဃမ္မဿ ဗလဝဘာဝေန ဟိမဝန္တေ ဟိမံ ဝိလီယိတွာ သန္ဒိတွာ အနုက္ကမေန ရောဟိဏိ နဒိံ ပဝိသတိ, တံ ဗန္ဓိတွာ သဿာနိ ကာရေန္တိ။ **''ဇာတိံ ဃဋ္ဋေတွာ ကလဟံ ဝဍ္ဎယိံ သူ''**တိ သင္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဌတရံ ကာတုံ **''ကောလိယကမ္မကရာ ဝဒန္တီ''** တိ အာဟ။ **နိယုတ္တအမစ္စာန** န္တိ တသ္မိံ သဿပရိဟာလနကမ္မေ နိယောဇိတမဟာမတ္တာနံ။

**တီဏိ ဇာတကာနီ**တိ ''ကုဌာရိဟတ္ထော ပုရိသော''တိအာဒိနာ **ဖန္ဒနဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁၃.၁၄ အာဒယော) ''ဒုဒ္ဒုဘာ ယတိ ဘဒ္ဒန္တေ''တိအာဒိနာ **ဒုဒ္ဒုဘဇာတကံ,** (ဇာ. ၁.၄.၈၅ အာဒယော) ''ဝန္ဒာမိ တံ ကုဥ္ဇရာ''တိအာဒိနာ **လဋုကိကဇာ တက**န္တိ (ဇာ. ၁.၅.၃၉ အာဒယော) ဣမာနိ တီဏိ ဇာတကာနိ။ **ဒွေ ဇာတကာနီ**တိ –

> ''သာဓု သမ္ဗဟုလာ ဉာတီ၊ အပိ ရုက္ခာ အရညဇာ။
> တတော ဝဟာတိ ဧကဋ္ဌံ၊ ဗြဟန္တမ္ပိ ဝနပ္ပတိ''န္တိ။ –

အာဒိနာ **ရုက္ခဓမ္မဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁.၇၄)။

“သမ္ဗောဒမာနာ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဇာလမာဒါယ ပက္ခိနော။
ယဒာ တေ ဝိဝဒိဿန္တိ၊ တဒာ ဧဟိန္တိ မေ ဝသ”န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၃၃) –

အာဒိနာ **သမ္မောဒမာနဇာတက** န္တိ ကမာနိ ဒွေ ဇာတကာနိ။

“အတ္တဒဏ္ဍာ ဘယံ ဇာတံ၊ ဇနံ ပဿထ မေဓဂံ။
သံဝေဂံ ကိတ္တယိဿာမိ၊ ယထာ သံဝိဇိတံ မယာ”တိ။ (သု. နိ. ၉၄၁) –

အာဒိနာ **အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တံ** ။

**တေနာ**တိ ဘဂဝတာ။ **ကလဟကရဏဘာဝေ**တိ ကလဟကရဏဿ အတ္ထိဘာဝေ။ မဟာပထဝိယာ မဟဏ္ဃေ ခတ္တိယေ ကသ္မာ နာသေထာတိ ဒဿေတ္ဝာ ကလဟံ ဝူပသမေတုကာမော ဘဂဝါ ပထဝိ နိဒဿနဘာဝေန ဂဏှိတိ ဒဿေန္တော **“ပထဝီ နာမ ကိံ အဂ္ဃတီ”** တိအာဒိမာဟ။ **အဋ္ဌာနေ** တိ အကာရဏေ။ **ဝေရံ ကတွာ**တိ ဝိရောဓံ ဥပ္ပာဒေတွာ။ တံတံပလောဘနကိရိယာယ ပရက္ကမန္တိယော **“ဥက္ကဏ္ဌန္တူ”တိ သာသနံ ပေသေန္တိ** ။ **ကုဏာလဒဟေ**တိ ကုဏာလဒဟတီရေ ပတိဋ္ဌာယ။ **ပုစ္ဆိတံ ကထေသိ** အနုက္ကမေန ကုဏာလသကုဏရာဇဿ ပုစ္ဆာပသင်္ဂေန **ကုဏာလဇာတကံ** (ဇာ. ၂.၂၁.ကုဏာလဇာတက) ကထေဿာမီတိ။ **အနဘိရတိံ ဝိနောဒေသိ** ကတ္ထိနံ အေသဒဿနမုခေန ကာမာနံ အာဒီနဝတောကာရသံကိလေသဝိဘာဝနဝသေန။ **ပုရိသပုရိသေဟီ**တိ ကောသဇ္ဇံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ ပုရိသထာမဗ္ရူဟနေန ဥတ္တမပုရိသေဟိ နော ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာ ။ **အဝိဿဋ္ဌသမဏကမ္မန္တာ** အပရိစ္စတ္တကမ္မဋ္ဌာနာဘိယောကတိ အတ္ထော။ **နိသီဒိတုံ ဝဋ္ဋတီ** တိ ဘဂဝါ စိန္တေသီတိ ယောဇနာ။

**ပဒုမိနိယ**န္တိ ပဒုမဝနေ။ **ဝိကသိံသု** ဂုဏဂဏဝိဘောဓနေ။ **အယံ ကမဿ။ပေ။ န ကထေသီ** တိ ကမိနာ သဗ္ဗေပိ တေ ဘိက္ခူ တာဝဒေဝ ပဋိဟင်္ခိယာ အာဂတတ္တာ အညမညဿ လဇ္ဇမာနာ အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓဝိသေသံ ဘဂဝတော နာရောစေသုန္တိ ဒဿေတိ။ **ခီဏာသဝတန**န္တိအာဒိနာ တတ္ထ ကာရဏမာဟ။

**ဩသဋ္ဌမတ္တေ** တိ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဥပဂတမတ္တေ။ **အရိယမဏ္ဍလေ** တိ အရိယပုဂ္ဂလသမူဟေ။ **ဟာစီနယုဂန္ဓရပရိက္ခေပတော**တိ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတဿ ဟာစီနပရိက္ခေပတော, န ဗာဟိရကေဟိ ဝုစ္စမာနဥဒယပဗ္ဗတတော။ **ရာမဏေယ္ယကဒဿနတ္ထ**န္တိ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒပဋိမဏ္ဍိတတ္တာ ဝိသေသတော ရမဏီယဿ လောကဿ ရမဏီယဘာဝဒဿနတ္ထံ။ **ဥလ္လင်္ဃိတွာ** တိ ဥဋ္ဌဟိတွာ။ **ဝေရူပေ ခဏေ လယေ မုဟုတ္တေ** တိ ယထာဝုတ္တေ စန္ဒမဏ္ဍလဿ ဥဋ္ဌိတက္ခဏေ ဥဋ္ဌိတဝေလာယံ ဥဋ္ဌိတမုဟုတ္တေတိ ဥပရူပရိကာလဿ ဝမိုတဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။

တေသံ ဘိက္ခူနံ ဇာတိအာဒိဝသေန ဘဂဝတော အနုရူပပရိတရဘာဝံ ဒဿေန္တော **“တတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ **မဟာသမ္မတဿ ဝံသေ ဥပ္ပန္နော** တိအာဒိ ကုလဝံသသုဒ္ဓိဒဿနံ။ **ခတ္တိယဂဗ္ဘေ ဇာတော** တိ ကဒံ သတိပိ ဇာတိဝိသုဒ္ဓိယံ မာတာပိတူနံ ဝသေန အဝိသုဒ္ဓတာ သိယာတိ တေသမ္ပိ “အဝိသုဒ္ဓတာ နတ္ထိ ကမေသ”န္တိ ဝိသုဒ္ဓိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ သတိပိ စ ဂဗ္ဘဝိသုဒ္ဓိယံ ကတအေသေန မိဿကတ္တာ အရဇ္ဇာရဟတာပိ သိယာတိ “တမ္ပိ နတ္ထိ ကမေသ”န္တိ ဒဿနတ္ထံ **“ရာဇပဗ္ဗဇိတာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

**သာမန္တာ** တိ သမီပေ။ **စလိံသူ**တိ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ကောသမတ္တံ ဌာနံ **သဒ္ဒန္တရံ,** “သဒ္ဒသဝနဋ္ဌာနမေဝ သဒ္ဒန္တရ”န္တိ အပရေ။ **တိက္ခတ္တုံ တေသဋ္ဌိယာ နဂရသဟဿေသု** တိ ဇမ္ဗုဒီပေ ကိရ အာဒိတော မဟန္တာနိ တေသဋ္ဌိ နဂရသဟဿာနိ ဥပ္ပန္နာနိ, တထာ ဒုတိယံ, တထာ တတိယံ။ တံ သန္ဓာယာဟ “တိက္ခတ္တုံ တေသဋ္ဌိယာ နဂရသဟဿေသူ”တိ။ တာနိ ပန သမ္ပိဏ္ဍေတွာ သတသဟဿတော ပရံ နဝသဟဿာဓိကာနိ အသီတိသဟဿာနိ။ **နဝနဝုတိယာ ဒေါဏမုခသတသဟဿေသူ**တိ နဝသတသဟဿာဓိကေသု နဝုတိသတသဟဿေသု ဒေါဏမုခေသု။ **ဒေါဏမုခ**န္တိ စ မဟာနဂရဿ အာယုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတံ ဟာဒနဂရံ ဝုစ္စတိ။ **ဆနဝုတိယာ ပဋ္ဋနကောဋိသတသဟဿေသူ** တိ ဆကောဋိသတသဟဿာဓိကေသု နဝုတိကောဋိသတသဟဿပဋ္ဋနေသု။ တမ္ပပဏ္ဏိဒီပဟာဒိ**ဆပဏ္ဏာသာယ ရတနာကရေသု**။ ဇဝံ ပန နဂရ-ဒေါဏမုခပဋ္ဋန-ရတနာကရာဒိဘာဝေန ကထနံ တံတံအဓိဝတ္ထာယ ဝသန္တီနံ တာသံ ဒေဝတာနံ ဗဟုဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ယဒိ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေသု ဒေဝတာ သန္နိပတိတာ။ အထ ကသ္မာ ဟာဠိယံ “ဒသဟိ စ

လောကဓာတူဟီ”တိ? ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဒသသဟဿ။ပေ.။ အဓိပ္ပေတ”**န္တိ။ တေန သဟဿိလောကဓာတု ဣဓ “ကော လောကဓာတူ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

**လောဟပာသာဒေ**တိ သဗ္ဗပဌမကတေ လောဟပာသာဒေ။ **ဗြဟ္မလောကေ**တိ ဟေဋ္ဌိမေ ဗြဟ္မလောကေ။ ယဒိ တာ ဒေဝတာ ဧဝံ နိရန္တရာ ဟုတွာ သန္နိပတိတာ, ပစ္ဆာ အာဂတာနံ ဩကာသော ဧဝ န ဘဝေယျာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ယထာ ခော ပနာ”**တိအာဒိ။

သုဒ္ဓာတသကာယေ ဥပ္ပန္နာ **သုဒ္ဓာတသကာယိကာ**။ တာသံ ပန ယသ္မာ သုဒ္ဓာတသဘူမိ နိတသဋ္ဌာနံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“သုဒ္ဓာတသတသိန”**န္တိ။ **အာတသာ**တိ အာတသဋ္ဌာနဘူတာ။ ဒေဝတာ ပန ဩရမ္ဘာဂိယာနံ ဣတရေသဉ္စ သံယောဇနာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တေန သုဒ္ဓော အာတသော ဝိဟာရော ဧတေသန္တိ **သုဒ္ဓာတသာ**။ **မဟာသမာဂမံ ဥတ္တတ**တိ မဟာသမာဂမံ ဂတာတိ ဥတ္တတ။

**ပုရတ္ထိမစက္ကတဠမုခဝဋ္ဋိယံ ဩတရိ** အညတ္ထ ဩကာသံ အလဘမာနော။ ဧဝံ သေသာပိ။ **မဏိဝမ္မ**န္တိ ဣန္ဒနီလမဏိမယံ ကဝစံ။ ဗုဒ္ဓာနံ အဘိမုခဘာဂေ **ဗုဒ္ဓဝီထိ,** သာ ယာဝ စက္ကတဠာ **ဥတ္တရိတုံ န သက္ကာ။ မဟတိယာ ဗုဒ္ဓဝီထိ ယာတ**တိ ဗုဒ္ဓာနံ သန္တိကံ ဥပသင်္ကမန္တေဟိ တေဟိ ဒေဝဗြဟ္မေဟိ ဝလဉ္ဇိတဗုဒ္ဓဝီထိယာဝ။

သမိတိ သင်္ဂတိ သန္နိဟတော သမယော, မဟန္တော သမယော **မဟာသမယော**တိ အာဟ **“မဟာသမူဟော”**တိ။ ပဝဒ္ဓံ ဝနံ **ပဝန**န္တိ အာဟ **“ဝနသဏ္ဍော”**တိ။ **ဒေဝဃဋာ**တိ ဒေဝသမူဟာ။ **သမာဒဟံသူ**တိ သမာဟိတံ လောကုတ္တရသမာဓိံ သုဋ္ဌု အပ္ပိတံ အကံသု။ တထာ သမာဟိတံ ပန သမာဓိနာ နိယောဇိတံ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“သမာဓိနာ ယောဇေသု”**န္တိ။ သဗ္ဗေသံ ကေမုတ္တဝက္ကာဒီနံ ဒူရသမုဿာရိတတ္တာ **အတ္တနော။ပေ.။ အကရိံသု**။ ဝိနယတိ အဿေ ဧတေဟီတိ **နေတ္တာနိ,** ယောတ္တာနိ။ အဝီထိပဋိပန္နာနံ အဿာနံ ဝီထိပဋိဟာဒနံ ရသ္မိဂ္ဂဟဏေန ဟောတီတိ **“ယောတ္တာနိ ဂဟေတွာ အစောဒေန္တော”**တိ ဝုတ္တံ။ တံ ပန အစောဒနံ အတရဏမေဝါတိ အာဟ **“အစောဒေန္တော အတရေန္တော”**တိ။

ယထာ ခီလံ ဘိတ္တိယံ, ဘူမိယံ တ အာကောဋိတံ ဒုန္နိဟရဏံ, ယထာ စ ပလိဃံ နဂရပ္ပဝေသနိဝါရဏံ, ယထာ စ ဣန္ဒခီလံ ဂမ္ဘီရနေမိ သုနိခါတံ ဒုန္နိဟရဏံ, ဧဝံ ရာဂါဒယော သတ္တသန္တာနတော ဒုန္နိဟရဏာ နိဗ္ဗာနနဂရပ္ပဝေသနိဝါရဏာ စာတိ တေ **“ခီလံ ပလိဃံ ဣန္ဒခီလ”**န္တိ စ ဝုတ္တာ။ **ဦဟစ္စာ**တိ ဥဒ္ဓရိတွာ။ တဏှာဧဇာယ အဘာဝေန **အနေဇာ**။ ပရမသန္တုဋ္ဌဘာဝေန စာတုဒ္ဒိသတ္တာ **အပ္ပဋိဟတစာရိကံ စရန္တိ**။ ဗုဒ္ဓစက္ခု-ဓမ္မစက္ခု-ဒိဗ္ဗစက္ခု-သမန္တစက္ခု-ပကတိစက္ခူနံ ဝသေန **ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ**။ သုဒန္တာ ကုတောတိ အာဟ **“စက္ခုတောပီ”**တိ။ **ဆန္ဒာဒီဟီ**တိ ဆန္ဒာဒီနံ ဝသေန **န ဂစ္ဆန္တိ** န ဝတ္တန္တိ။ **န အာဂစ္ဆန္တိ** အနုပ္ပာဒနတော။ **အာဂုန္တိ** အပရာဓံ။

**သဗ္ဗသံယောဇက**တိ ဝိဘတ္တိလောပေန နိဒ္ဒေသော, သဗ္ဗေ သံယောဇကေတိ အတ္ထော။ **ဝိသဇ္ဇာတိ** ဝိသဇ္ဇိတွာ။ **ဧဝမ္ပီ**တိ ဣမာယပိ ကထာယ ဝသေန “အာဂုံ န ကရောတီ”တိ ပဒေ။

**ဂတာသေ**တိ ဂတာ ဧဝ။ **န ဂမိဿန္တိ** ပရိနိဋ္ဌိတသရဏဂမနတ္တာ။ လောကုတ္တရသရဏဂမနဉ္ဟေတ္ထ အဓိပ္ပေတံ။ တေနာဟ **“နိဗ္ဗေမတိကသရဏဂမနေန ဂတာ”**တိ။ တေ ဟိ နိယမေန အဟာယံ န ဂမိဿန္တိ, ဒေဝကာယဉ္စ ပရိပူရေဿန္တိ။ ယေ ပန လောကိယေန သရဏဂမနေန ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာ, န တေ ဂမိဿန္တိ အဟာယံ, သတိ စ ပစ္စယန္တ တရသမတာယေ ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တီတိ။ တေနာဟ သော ဗြဟ္မာ **“ယေ ကေစိ ဗုဒ္ဓံ။ပေ.။ ပရိပူရေဿန္တီ”**တိ။

သမယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၈. သကလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၃၈. တန္တိ** ဥယျာနံ သင်္ခံ ဂတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဓနုနာ သရေန ဂဟန္တိ ဟေထယန္တိ ဗာဓေန္တီတိ **ဓနုဂ္ဂဟာ။ တံ သမ္ပဋိစ္ဆီ**တိ တဿာ သိလာယ ဟေဋ္ဌာဘာဂေန ဥဂ္ဂန္တွာ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သတ္တုံ ပုညာနုဘာဝေန ဥပဟတတ္တာ သယမ္ပိ ပရိပတန္တီ တတံ ဥပတ္ထမ္ဘေတိ။ **အဘိဟနိ** သတ္ထာရာ အနာဝဋ္ဋိတတ္တာ။ တစ္ဆ ခော ကမ္မဖလဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတော ဧဝ **တတော ပဋ္ဌာယ ဘဂဝတော အဖာသု ဇာတ** န္တိ ဧတေနပိ ဥပာဒိဏ္ဏကသရီရေ နာမ အနိဋ္ဌာပိ သမ္ဖဿကာ ပတန္တိ ဧဝ တထာရူပေန ကမ္မုနာ ကတောကာသေတိ ဒဿေတိ။ **အယံ ဝိဟာရော**တိ ဂိဇ္ဈကူဋဝိဟာရော။ **ဥဇ္ဇင်္ဂလော** န ကတ္တဗ္ဗပရော။ **ဝိသမော**တိ ဘူမိဘာဂဝသေန ဝိသမော။ သိဝိကာကာရေန သဇ္ဇိတော မဉ္စော ဧဝ **မဉ္စသိဝိကာ** ။

**ဘုသာ**တိ ဒဠှာ။ **ဒုက္ခာ** တိ ဒုက္ခမာ ဒုတ္တိတိက္ခာ။ **ခရာ**တိ ကက္ကသာ။ **ကဋုကာ**တိ အနိဋ္ဌာ။ **အသာတာ**တိ န သာတာ အပ္ပိယာ။ **န အပ္ပေတီ** တိ န ဥပေတိ။ **န အပ္ပာယန္တီ** တိ န ခမန္တိ။ ဝေဒနာဓိတသနခန္တိယာ သတိသမ္ပဇညယုတ္တတ္တာ သဗ္ဗသတ္တဋ္ဌိတာဟာရသမုဒယဝတ္ထုဇာတဿ အာဒီနဝနိဿရဏာနံ ပဂေဝ သုပ္ပဋိဝိဒိတတ္တာ ယထာသမုအာစာရော စိတ္တံ နာဘိဘဝတိ, ဧဝံ သမ္မဒေဝ ဥပဋ္ဌာပိတသတိသမ္ပဇညတ္တာ ဝုတ္တံ **"ဝေဒနာဓိတသန။ပေ။ ဟုတွတ"**တိ။ **အပီဠိယမာနော**တိ အဗာဓိယမာနော။ ကာမံ အနိဋ္ဌာယ ဝေဒနာယ ဖုဋ္ဌော တာယ အပီဠိယမာနော နာမ နတ္ထိ, ပရိညာတဝတ္ထုကတ္တာ ပန တဿာ ဝသေ အဝတ္တမာနော "အဝိဟညမာနော"တိ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **"သမ္မရိဝတ္တသာယိတာယ ဝေဒနာနံ ဝသံ အဂစ္ဆန္တော"**တိ။

**သီဟသေယျ** န္တိ ဧတ္ထ သယနံ သေယျာ, သီဟဿ ဝိယ သေယျာ သီဟသေယျာ, တံ သီဟသေယျံ။ အထ တ **သီဟသေယျ** န္တိ သေဋ္ဌသေယျံ ဥတ္တမသေယျံ။ သွတယမတ္ထော အဋ္ဌကထာယမေဝ အာဂမိဿတိ။ "တမေန ပဿေန သေန္တီ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တာ **ကာမဘောဂိသေယျာ** ။ **ဒက္ခိဏပဿေန သယာနော နာမ နတ္ထိ** ဒက္ခိဏဟတ္ထဿ သရီရဂ္ဂဟဏာဒိယောဂက္ခမတော။ ပုရိသဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ **ဧကေန ပဿေန သယိတုံ န သက္ကောန္တိ** ဒုက္ခုပ္ပတ္တိတော။ **အယံ သီဟသေယျာ** တိ အယံ ယထာဝုတ္တာ သီဟသေယျာ။ **တေဇုဿဒတ္တာ** တိ ဣမိနာ သီဟဿ အဘီတဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဘီရုကဇာတိကာ ဟိ သေသမိက အတ္တနော အာသယံ ပဝိသိတွတ ဥတ္တာသဗဟုလာ သန္တာသပုဗ္ဗကံ ယထာ တထာ သယန္တိ, သီဟော ပန အဘီရုကဘာဝတော သတောကာရီ ဘိက္ခု ဝိယ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွတဝ သယတိ။ တေနာဟ **"ဒွေဝ ပုရိမပာဒေ"**တိအာဒိ။ **ပုရိမပာဒေ**တိ ဒက္ခိဏပုရိမပာဒေ တမဿ ပုရိမပာဒဿ ဌပနဝသေန ဒွေဝ ပုရိမပာဒေ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဌပေတွတ။ **ပစ္ဆိမပာဒေ** တိ ဒွေဝ ပစ္ဆိမပာဒေ။ ဝုတ္တနယေနေဝ ဣဓာပိ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဌပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဌိတောကာသသလ္လက္ခဏံ** အဘီရုကဘာဝေနေဝ။ **သီသံ ပန ဥက္ခိပိတွတ** တိအာဒိနာ ဝုတ္တသီဟကိရိယာ အနုတ္တာသပဗုဇ္ဈနံ ဝိယ အဘီရုကဘာဝသိဒ္ဓာ ဓမ္မတာဝသေနေတတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သီဟဝိဇမ္ဘိတဝိဇမ္ဘနံ** အတိဝေလံ ဧကာကာရေန ဌပိတာနံ သရီရာဝယဝာနံ ဂမနာဒိကိရိယာသု ယောဂ္ဂဘာဝပာဒနတ္ထံ။ **တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒနဒနံ** အပ္ပေသက္ခမိဂဇာတပရိဟရဏတ္ထံ။

သေတိ အဗ္ဗာဝဋ္ဋဘာဝေန ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ သေယျာ, စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ သေယျာ **စတုတ္ထဇ္ဈာနသေယျာ**။ ကိံ ပနေတ္ထ တံ စတုတ္ထဇ္ဈာနန္တိ? အာနာပာနစတုတ္ထဇ္ဈာနံ။ တတော ဟိ ဝုဋ္ဌဟိတွတ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွတ အနုက္ကမေန အဂ္ဂမဂ္ဂံ အဓိဂန္တွာ တထာဂတော ဇာတောတိ။ "တယိဒံ ပဒဋ္ဌာနံ နာမ, န သေယျာ, တထာပိ ယသ္မာ 'စတုတ္ထဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွတ သမနန္တရံ ဘဂဝတ ပရိနိဗ္ဗာယီ'တိ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနေ** (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၉) အာဂတံ။ တသ္မာ လောကိယစတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပတ္တိ ဧဝ **တထာဂတသေယျာ"** တိ ကေစိ။ ဧဝံ သတိ ပရိနိဗ္ဗာနကာလိကာဝ တထာဂတသေယျာတိ အာပဇ္ဇတိ; န စ တထာဂတော လောကိယစတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇနဗဟုလော ဝိဟာသိ။ အဂ္ဂဖလဝသေန ပဝတ္တံ ပနေတ္ထ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ယထာ သတ္တာနံ နိဒ္ဒုပဂမလက္ခဏာ သေယျာ ဘဝင်္ဂစိတ္တဝသေန ဟောတိ, သာ စ နေသံ ပဌမံ ဇာတိသမန္နဝယာ ယေဘုယျဝုတ္တိကာ, ဧဝံ ဘဂဝတော အရိယဇာတိသမန္နဝယံ ယေဘုယျဝုတ္တိကံ အဂ္ဂဖလဘူတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ **တထာဂတသေယျာ** တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သီဟသေယျာ** နာမ သေဋ္ဌသေယျာတိ အာဟ **"ဥတ္တမသေယျာ"** တိ။

"ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွတ ယထာပရိစ္ဆေဒံ ဥဋ္ဌဟိဿာမီ"တိ ဧဝံ တဒာ မနသိကာရဿ အကတတ္တာ ဟဋ္ဌိယံ "ဥဋ္ဌာနသညံ မနသိကရိတွတ"တိ န ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဥဋ္ဌာနသညန္တိ ပနေတ္ထ န ဝုတ္တ"** န္တိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"ဂိလာနသေယျာ ဟေသာ"** တိ။ သာ ဟိ စိရကာလပ္ပဝတ္တိကာ ဟောတိ။

ဝိသုံ ဝိသုံ ရာသိဝသေန အနာဂန္တွာ ကေဖ္ဂုံ ပုဉ္ဇဝသေန အာဂတတ္တာ ဝုတ္တံ **“သဗ္ဗာပိ တာ”** တိ။ တေနာဟ **“သတ္တသတာ”**တိ။ **ဝိကာရမတ္တမ္ပိ** တိ ဝေဒနာယ အသဟနဝသေန ပဝတ္တနာကာရမတ္တမ္ပိ။ **သုသမ္မဋ္ဌကဉ္စနံ ဝိယာ**တိ သမ္မဋ္ဌသုသဇ္ဇိတသုဝဏ္ဏံ ဝိယ။

**ဓမ္မာလပန** န္တိ အသင္ခါရိကသမုပ္ပန္နသဘာဝတလပနံ။ သမုလ္လပိတဥ္ပဟိ အာကာရသမာနဝစနမေတံ။ နာဂေ ဝိယ တတိ ပဝတ္တတီတိ နာဂတော။ တဿ ဘာဝေ **နာဂဝတာ**။ ဝိဘတ္တိလောပေန ဟေသ နိဒ္ဒေသော, မဟာနာဂဟတ္ထိသဒိသတာယာတိ အတ္ထော။ **ဗ္ယတ္တုပရိစရဏဋ္ဌေနာ** တိ ဗျတ္တံ ဥပရူပရိ အတ္တနော ကိရိယာစရဏေန။ **အာဇာနီယော** တိ သမ္မာပတိတံ **ဒုက္ခံ** သဟန္တော အတ္တနာ ကာတဗ္ဗကိရိယံ ခိရော ဟုတွာ နိတ္ထာရကော။ ကာရဏာကာရဏဇာနနေနာ တိ နိယျာနိကာနိယျာနိကကရဏာဇာတတာယ။ **တေနေဝဋ္ဌေနာ** တိ အပ္ပဋိသမဋ္ဌေနေဝ။ ‘‘မုတ္တော မောစေယျ’’န္တိ အာဒိ **ဓုရတဟဋ္ဌေန။ နိဗ္ဗိသေဝနဋ္ဌေနာ** တိ ရာကဒိဝိသဝိဂတဘာဝေန။

**အနိယမိတာဏတ္တိ** တိ အနုဒ္ဒေသိကံ အာဏာပနံ။ သာမညကတောပိ သမာဓိသဒ္ဒော ပကရဏတော ဣမ ဝိသေသတ္ထောတိ အာဟ **“သမာဓိန္တိ အရဟတ္တဖလသမာဓိ”** န္တိ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုဋ္ဌု ဝိမုတ္တန္တိ **သုဝိမုတ္တံ။ အဘိနတံ နာမ** အာရမ္မဏေ အဘိမုခဘာဝေန ပဝတ္တိယာ။ **အပနတံ** အပဂမနဝသေန ပဝတ္တိယာ, ဝိမုခတာယာတိ အတ္ထော။ လောကိယဇ္ဈာနစိတ္တံ ဝိယ ဝိပဿနာ ဝိယ စ သသင်္ခာရေန သပ္ပယောဂေန တဒင်္ဂပ္ပဟာနဝိက္ခမ္ဘနပဟာနဝသေန စ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ န အဓိဂတံ န ဌပိတံ, ကိဉ္စရဟိ ကိလေသာနံ သဗ္ဗသော ဆိန္နတာယာတိ အာဟ **“ဆိန္နတ္တာ ဝတံ ဖလသမာဓိနာ သမာဟိတ”** န္တိ။ **အတိက္ကမိတဗ္ဗ** န္တိ အာစာရာတိက္ကမဝသေန လင်္ဃိတဗ္ဗံ။ သာ ပန လင်္ဃနာ အာသာဒနာ ဃဋ္ဋနာတိ အာဟ **“ဃဋ္ဋေတဗ္ဗ”** န္တိ။

ပဉ္စဝေဒါ နာမ – ဣရုဝေဒေါ, ယဇုဝေဒေါ, သာမဝေဒေါ, အာထဗ္ဗဏဝေဒေါ, ဣတိဟာသော စာတိ ဧဝံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ ဝေဒါနံ။ ‘‘စရ’’န္တိ ဝစနဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“စရန္တာ”** တိ, တပန္တာတိ အတ္ထော။ **ဟီနတ္တရူပါ**တိ ဟီနာဓိမုတ္တိကတာယ နိဟီနစိတ္တသဘာဝါ။ ဝိမုတ္တိကတာယ အဘာဝတော **နိဗ္ဗာနင်္ဂမာ န ဟောန္တိ** ။ အရဟတ္တာဓိဂမကမ္မဿ အဘဗ္ဗတာယ **ပရိဟီနတ္တာ** ။ **အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌာ** တိ အဘိဘူတာ။ **တာဒိသေဟေဝ သီလေဟီ**တိ ကေသီလာဒီဟိ။ **ဗဒ္ဓာ** တိ သမာဒပေတွာ ပဝတ္တနဝသေန အနုဗဒ္ဓာ။ **လူခံ တပ**န္တိ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ။ တံ ပန ဧကဒေသေန ဒဿေန္တော **“ပဉ္စာတပတာပန”** န္တိအာဒိမာဟ။ ‘‘ဧဝံ ပဋိပန္နဿ မောက္ခော နတ္ထိ, ဧဝံ ပဋိပန္နဿ ဝဋ္ဋံ တော မုတ္တိ အတ္ထီ’’တိ ဝဒန္တိ သာ အတ္တတော သာသနဿ နိယျာနဘာဝေ ကထိတော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“သာသနဿ နိယျာနိကဘာဝံ ကထေန္တီ”** တိ။ **အာဒိ**န္တိ ကထာဒွဝယံ။

သကလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. ပဌမပဇ္ဇုန္နဓီတုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၃၉. စာတုမဟာရာဇိကဿာ** တိ စာတုမဟာရာဇိကကာယိကဿ။ **ဓမ္မော အနုဗုဒ္ဓော** တိ စတုသစ္စဓမ္မော ပရိညေယျာဒိဘာဝဿ အနုရူပတော ဗုဒ္ဓေါ။ **ပစ္စက္ခမေတ**တိ ပရပတ္တိယာ အဟုတွာ အတ္တပစ္စက္ခမေဝ ကတွာ ဇာနာမိ။ ဓမ္မံ ဂရဟန္တာ နာမ သဒ္ဒအောသဝသေန တ အတ္ထအောသဝသေန တ ဂရဟေယျုန္တိ တံ ဒဿေန္တော **“ဟီနက္ခရ။ပေ.။ ကောတိတ”**တိ အာဟ။ သာ ပန ‘‘တေသံ ဝိဂရဟာ ဒုမ္မေဓတာယ မဟာနတ္ထာဝဟာတ’’တိ ဒဿေန္တီ ဒေဝတာ အာဟ **“ဒုမ္မေဓာ ဥပေန္တိ ရောရုဝ”** န္တိ။ **ဝိသုံ ဟောတီ**တိ အဝီစိမဟာနိရယတော ဝိသုံ ဧဝ ဟောတိ။ **ခန္တိယာ** တိ ဉာဏခန္တိယာ။ **ဥပသမေနာ**တိ ရာကဒီနံ သဗ္ဗသော ဝူပသမေန။ တေနာဟ **“ရုစ္စိတွတ”** တိအာဒိ။

ပဌမပဇ္ဇုန္နဓီတုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ဒုတိယပဇ္ဇုန္နဓီတုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၄၀. ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ နမဿမာနာ** တိ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတံ ဓမ္မသုဓမ္မတဉ္စ ဥတွာ တဒုဘယံ နမဿမာနာ။ ယဿာ ဗုဒ္ဓေ စ ဓမ္မေ စ ပသန္နော သင်္ဃေ စ ပသန္နော ဧဝ ဟောတိ တဿ သုပ္ပဋိပတ္တိယာ ဝိဇာနနတော, တသ္မာ သော အတ္ထော

ကထာယ စ-သဒ္ဒသင်္ဂဟိတောတိ ဒဿေန္တော **“စ-သဒ္ဒေန သင်္ဂဟိတ္တာ”** တိ အာဟ **အတ္တဝတိယော** တိ လောကိယ လောကုတ္တရအတ္ထသင်္ဂဟိတာ လောကိယကုသလလောကုတ္တရမဂ္ဂသင်္ခါတဟနတော။ **ယံ ဓမ္မံ သာ အဘာသိ** တိ ယံ တုမှာကံ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ဌိတာ, သာ မဟာကောကနဒာ အတ္တနော ဗလာနုရူပံ အဘာသိ။ **ဗဟုနာ**တိ နာနပ္ပကာရေန။ **ပရိယာယေနာ**တိ ကာရဏေန။ **တာဒိသော**တိ တထာရူပေ တထာပဋိဝိဒ္ဓသစ္စော အတ္ထဓမ္မာဒီသု ကုသလော ဧကေကံ ပဒမ္ပိ ဥဒာဟရဏဟေတုနိဂမနာနိ နီဟရန္တော အာစိက္ခတိ ဒေသေတိ ပညပေတိ ပဋ္ဌပေတိ ဝိဝရတိ ဝိဘဇတိ ဥတ္တာနီကရောတိ။ တေနာဟ **“အယံ ဘဂဝတ”**တိအာဒိ။ ဧတေန အတိဝိယ ဝိတ္ထာရက္ခမော သုဂတဓမ္မောတိ ဒဿေတိ။ **ပရိယာပုဋ္ဌန္တိ** ပရိဝတ္တိတံ။ ဧဝံ ဝိတ္ထာရက္ခမံ ဓမ္မံ ယသ္မာ ဒေဝဓီတာ “သံခိတ္တမတ္တံ လပယိဿာမီ”တိ အတေစ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“တဿတ္ထ”** န္တိအာဒိ။

ဒုတိယပဇ္ဇုန္နဓီတုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သတုလ္လပကာယိကဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. အာဒိတ္တဝဂ္ဂေါ

### ၁. အာဒိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၁. **သီသန္တိ** ဒေသနာပဒေသော, ဒေသနာယ အညေသုပိ ဝတ္တဗ္ဗေသု ကဿစိဒေဝ သီသဘာဂေန အပဒိသနံ။ တေနာဟ **“ရာကဒီဟီ”**တိအာဒိ။ **အာနေနာ**တိ အတ္တနော သန္တကဿ ပရေသံ ပရိစ္စဇနေန။ တံ ပန ပရိစ္စဇနံ စေတနာယ ဟောတီတိ အာဟ **“အနစေတနာယာ”**တိ **အနပုညစေတနာ**တိ အနမယာ ပုညစေတနာ **အာယကဿေဝ ဟောတိ** တံသန္တတိပရိယာပန္နတ္တာ။ **နီဟတဘဏ္ဍက** န္တိ အာဒိတ္တဂေဟတော ဗဟိ နိက္ခာမိတံ ဘဏ္ဍကံ။ **တေန္တိ** “ဒိန္နံ ဟောတီ”တိအာဒိဝစနံ။ **အဒိန္နေ** တိ အနမုခေ အနိယုဉ္ဇိတေ ဘောဂေ။ “အန္တေနာ”တိ ဇီဝိတဿ အန္တော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“မရဏေနာ”**တိ။ မမာတိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ **ပရိဂ္ဂဟာ,** ဘောဂါ။ တေပိ ကေနစိ အာကာရေန ဝိနာသံ အနုပဂတာ မရဏေန ပဟီယန္တိ နာမာတိ ဝုတ္တံ **“စောရာဒီနံ ဝသေန အဝိနဋ္ဌဘောဂေ”** တိ။ သောဘနာ အဂ္ဂဘူတာ ရူဟဒယော ဧတ္ထာတိ သဂ္ဂေ, တံ **သဂ္ဂံ** ။

အာဒိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၂. ကိံဒဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၂. **ဒဒေ တီဏိ ဘတ္တာနိ အဘုတ္ဝာ** တိ ဒဒေ တယော တရေ ဘတ္တာနိ အဘုဉ္ဇိတွာ။ **ဥဋ္ဌာတုံ န သက္ကောတီ** တိ ဥဋ္ဌာတုမ္ပိ န သက္ကောတိ, ပဂေဝ အညံ သရီရေန ကာတဗ္ဗကိစ္စံ ဒုဗ္ဗလဘာဝတော။ **ဒုဗ္ဗလောပိ ဟုတွာ** တိ ဘုဉ္ဇနတော ပုဗ္ဗေ ဒုဗ္ဗလော ဟုတွာ ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ။ ဧဝံ ဗ္ဗတိရေကတော အန္နဝယတော စ အာဟာရဿ သရီရေ ဗလဝတံ အာဟ။ ယသ္မာ အန္နဒအေ အာယကော ပဋိဂ္ဂါဟကဿ ဗလဒအေ ဟောတိ, တသ္မာ သော အာယတိံ အတ္တနော သရီရေ ဗလဒအေ အဝိနာသဝသေန ဗလဿ ရက္ခကော စ ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝတ – “ဗလံ ခော ပန ဒတွာ ဗလဿ ဘာဂီ ဟောတီ”တိ (အ. နိ. ၅.၃၇) သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သုရူပေပီ**တိ အဘိရူပေပိ။ **ဝိရူပေ ဟောတီ**တိ ဗီဘစ္ဆရူပေ ကောပီနဿ အစ္ဆန္နတ္တာ။ **ဣဒ္ဓ ယာန** န္တိ သာမညတော ဝုတ္တံ။ **ဥပဟာနာ**တိ သရူပတော ဒဿေတိ။ အဒုက္ခပ္ပတ္တော ဟုတွာ ယာတိ ဝတ္တတိ ဧတေနာတိ **ယာနန္တိ** ဆတ္တာဒီနမ္ပိ ယာနဘာဝေ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **“ယာနဒအေ သုခဒအေ ဟောတီ”**တိ။ **စက္ခုဒအေ နာမ** ဟောတိ စက္ခုနာ ကာတဗ္ဗကိစ္စေ သဟကာရီကာရဏဘာဝတော ဒီပဿ။

**“သဗ္ဗေသံယေဝ ဗလာဒီနံ အာယကော ဟောတီ”** တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တံ အတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ဒဒေ တယော ကမေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နိသဇ္ဇာဒိဝသေန ပတိဿယိတဗ္ဗတော **ပတိဿယော,** ဝိဟာရော။ **ပက္ခိတ္တံ ဝိယ ဟောတိ** ပရိဿမဿ ဝိနောဒိတတ္တာ။ **ဗဟိ ဝိစရန္တဿာ** တိ ပတိဿယံ အလဘိတွာ ဗဟိ ဝိဝဋင်္ဂဏေ ဝိစရန္တဿ။ **ဈာယတီ**တိ ဈာယန္တံ ဟောတိ, ကိလမတီတိ အတ္ထော။ သီတုဏှာဒိဝိရောဓိပစ္စယဝသေန သသန္တာနေ **ဝိသဘာဂ**

**သန္တတိ,** တဗ္ဗိပရိယာယတော **သဘာဂသန္တတိ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သုခံ နာမ ဒုက္ခပစ္စယပရိဟာရတော သုခပစ္စယုပ္ပန္နတော စ ဟောတိ, တဒုဘယံ ပတိဿယဝသေန လဗ္ဘတီတိ ဒဿေန္တော **"ဗဟိ ဝိစရန္တဿ ဟဒေ"** တိအာဒိမာဟ။ **ဓမ္မပီတိသုခ**န္တိ ဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏေန ဥပ္ပန္နပီတိသုခံ။ **ဥပသမသုခ**န္တိ ကိလေသာနံ ဝူပသမေန ပဝတ္တသုခံ။ နိတတံ ပိဟိတတတဟာနံ ပတိဿယံ ပဝိသိတွာ ဒွါရံ ပိဓာယ ဌိတဿ အန္ဓကာရော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ကူပေ ဩတိဏ္ဏော ဝိယ ဟောတီ"**တိ။ တေနာဟ **"မဉ္စပီဌာဒီနိ န ပညာယန္တီ"** တိ။ တယိဒံ ဗဟိသမာပန္နပရိဿမအဘာဝေန, န စ ပတိဿယအဘာဝေန။ တေနာဟ **"မုဟုတ္တ"** န္တိအာဒိ။

န မရတိ ဧတေနာတိ **အမရဏံ,** နိဗ္ဗာနာဓိဂမာဒယော။ တဿ အနံ ဓမ္မုပဒေသော, တံ ဒေတိ။ တေနာဟ **"ယော ဓမ္မံ အနုသာသတီ"**တိ။ တယိဒံ ဓမ္မာနုသာသနံ ကထံ ဟောတီတိ အာဟ **"အဋ္ဌကထ"** န္တိအာဒိ။ **အဋ္ဌကထံ ကထေတီ** တိ အဝိဝဋ္ဋဟဋ္ဌဿ ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ အနဓိတိန္နော ပန **ဟဋ္ဌိံ တစေတိ**။ တတ္ထ တတ္ထ ဂတဋ္ဌာနေ **ပုစ္ဆိတပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတိ,** အယံ တာဝ ဂန္ထဓုရော, ပဋိပတ္တိတသဓုရေ ပန **ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခတိ,** ဥဘယေသမ္ပိ **ဓမ္မဿဝနံ ကရောတိ။ သဗ္ဗအန** န္တိ ယထာဝုတ္တအာမိသအနံ အဘယအနံ။ **ဓမ္မအန** န္တိ ဓမ္မဒေသနာ။ **ဓမ္မရတီ**တိ သမထဝိပဿနာဓမ္မေ အဘိရတိ။ **ဓမ္မရသော**တိ သဒ္ဓမ္မသန္နိဿယံ ပီတိပာမောဇ္ဇံ။

ကိံဒဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. အန္နသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၃. **ပတ္ထေန္တီ** တိ ပိဟေန္တိ။ ယတ္ထဿ ဥပဂမနံ လောကေ ဟာကင္ခတရံ အဟောသိ, တေ ဥဒာဟရဏဝသေန ဒဿေန္တော **"စိတ္တဂဟပတိသီဝလိတ္ထေရာဒိကေ ဝိယာ"** တိ အာဟ။ **အန္န** န္တိ အန္နသညိတော စတုဗ္ဗိဓောပိ ပစ္စယော။ သဗ္ဗေပိ အယကေ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ သာမညတော ဧကဝသေန **"အယကမေတ"**တိ ဝုတ္တံ, ယထာ စာဟ **"ကော နာမ သော ယက္ခော, ယံ အန္နံ နာဘိနန္ဒတီ"** တိ? တတ္ထ **ယက္ခော** တိ သတ္တော။ သာမညဇောတနာ စ နာမ ယသ္မာ ပုထုအတ္တဝိသယာ, တသ္မာ **"ယေ နံ ဒဒန္တိ သဒ္ဓါယ, ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။ တမေဝ အန္နံ ဘဇတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော, တေ ဧတေတိ အတ္ထော။ **အယကံ** အပရိစ္စဇနမေဝ **အနုဂစ္ဆတိ** စက္ကံ ဝိယ ကုဗ္ဗရံ။

အန္နသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ဧကမူလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၄. ပတိဋ္ဌဋ္ဌေန အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတံ ဧကံ မူလံ ဧတိဿာတိ ဧကမူလာ။ တံ **ဧကမူလံ**။ ယထာ သံယောဇနီယေသု အဿာဒါနုပဿနာဝသေန တဏှာသမုပ္ပာဒော, ဧဝံ တဏှာဘိဘဝဝသေန အနဝဗောဓောတိ **အဝိဇ္ဇာ တဏှာယ မူလံ, တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာယ မူလံ**။ အယဉ္စ ဟိ နယော ဥပနိဿယတာဝသေန ဝုတ္တော, သဟဇာတဝသေန စာယံ အညမညံ မူလဘာဝေ ဟာကင္ခောယေဝ။ **ဣဓ ပန** ဣမိဿံ ကထာယံ **အဓိပ္ပေတာ** "ဧကမူလ"န္တိ သာ တဏှာ။ တတ္ထ ယာ ဘဝတဏှာ, သာ သဿတဒိဋ္ဌိဝသေန အာဝဋ္ဋတိ ပရိဝတ္တတိ, ဝိဘဝတဏှာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဝသေန, ဧဝံ **ဒွိရာဝဋ္ဋံ**။ **သဟဇာတကောဋ္ဌိယာ**တိ သဟဇာတကောဋ္ဌိယာပိ, ပဂေဝ သမ္မုယှံ အာပန္နဿ ပန ဝတ္တမာနာယ တဏှာယ ဗလဝဘာဝေန မလီနတာ သိယာ။ **ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ** တိ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာဝ သဟဇာတကောဋ္ဌိယာ အသမ္ဘဝတော။ **ပတ္ထရဏဋ္ဌာနာ** တိ ဝိတ္ထတာ ဟုတွာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူမိ ။ တေနာဟ **"တေသု သာ ပတ္ထရတီ"** တိ။ သမုဒ္ဒနဋ္ဌေန **သမုဒ္ဒော** ။ ဥတ္တရိတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ ပတာယ အလံ ပရိယတ္တောတိ ဟတာလော, အယံ ပန ဟတာလော ဝိယာတိ **ဟတာလော**။ တေနာဟ **"အပ္ပတိဋ္ဌဋ္ဌေနာ"** တိ။ အကာဓဂမ္ဘီရတာယာတိ အတ္ထော။

ဧကမူလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. အနောမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၅. **အနောမနာမန္တိ** အနူနနာမံ။ ဂုဏနေမိတ္တိကာနိ ဧဝ ဟိ ဘဂဝတော နာမာနိ။ ဂုဏာနုဠသ္သ ပရိပုဏ္ဏတာယ အနူနနာမန္တိ အာဟ **"သဗ္ဗဂုဏသမန္နာဂတတ္တာ"** တိအာဒိ။ အပိစ တထာ တေဝိဇ္ဇော, ဆဠဘိညောတိအာဒီနိ နာမာနိ အနောမနာမာနိ န ဟောန္တိ ပရိစ္ဆိန္နဝိသယတ္တာ, ဘဂဝတော ပန သတ္ထာ, သဗ္ဗညူ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောတိအာဒီနိ နာမာနိ အနောမနာမာနိ နာမ မဟာဝိသယတ္တာ အနူနဘာဝတော။ တေနာဟ **"အဝေကလ္လနာမ"** န္တိ။ **ခန္ဓန္တရာဒယော** တိ ခန္ဓ ဝိသေသာဒိကေ။ ဉာဏေန ယာထာဝတော အရဏီယဋ္ဌေန **အတ္ထေ။ အန္ဝယပညာဓိဂမာယာ** တိ လောကုတ္တရပညာပ ဋိလာဘာယ။ **ပဋိပဒန္တိ** သမထဝိပဿနာပဋိပဒံ။ ကိလေသကာမာနံ ဝသေန အလ္လီယိတဗ္ဗဋ္ဌေန ကာမာ ဧဝ **အာလယော**။ အတီတကာလေယေဝ ကမနတံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ **"ကမမာန"**န္တိ။ န ဧတရဟိ တဒဘာဝတောတိ အာဟ **"အတီတံ ပန ဥပာဒာယ ဣဒံ ဝုတ္တ"**န္တိ။ မဟာနုဘာဝတာဒိနာ **မဟန္တာနံ** ။

အနောမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. အစ္ဆရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၆. "အစ္ဆရာဂဏသင်္ဃုဋ္ဌ"န္တိ ကထာ ဒေဝပုတ္တေန ယေနာဓိပ္ပာယေန ကယိတာ, သော အနုပုဗ္ဗိကထာယ ဝိနာ န ပညာယတီတိ တံ အာဂမနတော ပဋ္ဌာယ ကထေန္တော **"အယံ ကိရ ဒေဝပုတ္တော"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သာသနေ**တိ ဣမသ္မိံ သတ္ထုသာသနေ။ **ကမ္မာကမ္မ** န္တိ ကမ္မဝိနိစ္ဆယံ။ အတ္ထပုရေက္ခာရတာယ အပ္ပကိစ္စတာယ စ **သလ္လဟုကဝုတ္တိကော။ သယနသ္သ ကောဋ္ဌာသော** တိ ဒိဝသံ ပုရိမယာမဠ ဘာဝနာနုယောဂဝသေန ကိလန္တကာယ သ္သ သမဿာသနတ္ထံ သေယျာယ ဥပဂမနဘာဂေ အနုညာတော။

**အဗ္ဘန္တရေ** တိ ကုစ္ဆိယံ ဘတ္တဿ ပရိတ္တတာယ **သတ္ထကတတာ** တိ တိက္ခဘာဝေန သတ္ထကာ ဝိယ ကန္တနကာ တတာ။ **ခုရသိမ္ဗိယေတ** တိ ကိလေသမာရေန ယုဒ္ဓေ ဧဝ။ ဝိမုတ္တာယတနသီသေ ဌတွာ **ဓမ္မံ ဒေသေန္တော တ။ ဥပနိဿယမန္ဒတာယ** အပရိပက္ကဉာဏတာယ အာသဝက္ခယံ အပ္ပတ္တော ကာလံ ကတွာတိ ယောဇနာ။ **ဥပရိ ဌိတ** န္တိ ပရိက္ခာရဘာဝေန ဒိဗ္ဗဒုဿူပရိ ဌိတံ။ **တထေဝ အဋ္ဌာသီ** တိ တာဟိ တထာ ဝုတ္တေပိ ယထာ တတော ပုဗ္ဗေ, တထေဝ အဋ္ဌာသိ။ **သုဝဏ္ဏပဋ္ဋ** န္တိ နိဗ္ဗုဒ္ဓေ ပဋိဗိနိတွာ လဒ္ဓဗ္ဗသုဝဏ္ဏပဋ္ဋံ။ ဝီတိက္ကမဿ အကတတ္တာ **အသမ္ဘိန္ န နေနေဝ သီလေန**။ ယသ္မာ တသ္မိံ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တေ တာပိ တေန သဒ္ဓိံ အာဂမံသု တသ္မာ **"အစ္ဆရာ သင်္ဃပရိဝုတော"**တိ ဝုတ္တံ။

**သဋ္ဌောသိတ** န္တိ သင်္ဂမ္မ ဃောသိတံ, တတ္ထ တတ္ထ အစ္ဆရာနံ ဂီတသဒ္ဒဝသေန ဃောသိတံ။ **ပိသာစဂဏံ ကတွာ ဝဒတိ** အစ္ဆန္ဒရာဂတာယ။ **နိယာမစိတ္တတာယာ** တိ သမ္မတ္တနိယာမေ နိန္နစိတ္တတာယ။ **ဂရုဘာဝေနာ**တိ တာ သံ ဝသေ အဝတ္တနတော ဂရုဋ္ဌာနဘာဝေန။ **ယာတြာ** တိ နိဗ္ဗာနံ ပတိ ယာတြာ။ တံ ပန ဝဋ္ဋတော နိဂ္ဂမနံ ဟောတီတိ အာဟ **"ကထံ နိဂ္ဂမနံ ဘဝိဿတီ"** တိ။

**အတိသလ္လေခတေတ** တိ အတိဝိယ ကိလေသာနံ သလ္လေခိတဝုတ္တိကော။ **အကတာဘိနိဝေသဿာ** တိ ဘာဝန မနနုယုတ္တဿ အနာရဒ္ဓဝိပဿကဿ။ **ကာရကဿာ** တိ သုဂတောတဒကာရကဿ သမ္မာပဋိပဇ္ဇတော။ **သုညတာဝိပဿနန္တိ** သုညတာဒီပနံ ဝိပဿနံ ဒုစ္စရိတတဏှာယ ဒူရီကရဏေန ဧကေဝိဟာရိတာယ။ **ဧကော မဂ္ဂေ အသ္ သာ**တိ လောကုတ္တရမဂ္ဂေ ဧဝ အဿ အနာဂတော, ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂေ ပန ကတပရိစယောတိ အတ္ထော။

**ကာယဝင်္ကာဒီန** န္တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ အဘာဝတော သမုစ္ဆိန္နနေန အနုပလဗ္ဘနတော။ နတ္ထိ ဧတ္ထ ဘယံ, အ သိမ္ံ တ အဓိဂတေ ပုဂ္ဂလဿ နတ္ထိ ဘယန္တိ **အဘယံ နာမ**။ သံသာရကန္တာရံ အတိက္ကမိတွာ နိဗ္ဗာနသင်္ခာတံ ခေမံ အမတဋ္ဌာနံ ဂမနေ သုဂတသာရထိနာ သုသဇ္ဇိတယာနဘာဝတော **ရထော အကူဇနောတိ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေဝ အဓိပ္ ပေတော**။ ဓမ္မတော အနပေတတာယ အပရာပရုပ္ပတ္တိယာ စ **ဓမ္မစက္ကေဟိ** ။

[ဩ]တ္တပ္ပမ္ပိ ဂဟိတမေဝ အဝိနာဘာဝတော။ **အပာလမ္ဗော** တိ အဝဿယော။ **ပရိဝာရောတိ** ပရိက္ခာရော အဘိသင်္ခရ ဏတော။ မဂ္ဂဿ ကရဏဋ္ဌာနေ ဓမ္မော တပ္ပရိယာပန္နာ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ အနိစ္စာဒိဝသေနာ** တိ အနိစ္စာနုပဿနာဒိဝ သေန။ **သောဓိတေသု** ဝဇ္ဇမာနေသု။ **ဘူမိလဒ္ဓဝဋ္ဋ** န္တိ ဘူမိလဒ္ဓသင်္ခာတံ ဝဋ္ဋံ။ တတ္ထ ဝိပဿနာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာန

ဘာဝတော ပဋ္ဌကုန္တာ ဘူမိ နာမ, ဝဋ္ဋမယကမ္မဘာဝတော တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟံ ကိလေသဇာတံ ဘူမိလဒ္ဓဝဋ္ဋံ။ **ပရိဇာနမာနာ**တိ ပရိစ္ဆိန္ဒနဝသေန သမတိက္ကမဝသေန ဇာနမာနာ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။

ကသ္မာ ဒေဝပုတ္တော သောတာပတ္တိဖလေယေဝ ပတိဋ္ဌာသိ, နနု စ သာ ဒေသနာ ဘဂဝတာ စတုမဂ္ဂပ္ပဓာနဘာဝေန ပဝတ္တိတာတိ အာဟ **"ယထာ ဟီ"**တိအာဒိ။

အစ္ဆရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ဝနရောပသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၇. **ကေသန္တိ** သာမိဝသေန ဝုတ္တကသဒ္ဒေ "ဓမ္မဋ္ဌာ သီလသမ္ပန္နာ"တိ ဧတ္ထ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနဝသေန ပရိဏာမေတဗ္ဗော။ အတ္ထဝသေန ဟိ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမော။ **ကေ ဇနာ**တိ ဧတ္ထ တ ဝုတ္တကေသဒ္ဒေ သီဟဝိလောကနနယေန အာနေတ္ဗာ ယောဇေတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ကေ ဓမ္မဋ္ဌာ, ကေ သီလသမ္ပန္နာ"** တိ? **ပုစ္ဆတီ** တိ ဣမိနာ တတ္ထ ကာရဏမာဟ။ ဖလာဒိသမ္ပတ္တိယာ အာရမန္တိ ဧတ္ထ သတ္တာတိ အာရာမော။ အာရာမေ ရောပေန္တိ နိပ္ဖာဒေန္တီတိ **အာရာမရောပာ**။ ဝနီယတိ ဆာယာသမ္ပတ္တိယာ ဘဇီယတီတိ **ဝနံ**။ တတ္ထ ယံ ဥပဝနလက္ခဏံ ဝနံ, တံ အာရာမဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတန္တိ တပောဝနလက္ခဏံ, တံ ဒဿေန္တော **"သီမံ ပရိက္ခိပိတွာ"** တိအာဒိမာဟ။ **ဝိသမေ**တိ ဥဒကစိက္ခလ္လေန ဝိသမေ ပဒေသေ။ ပါနီယံ ပိဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ပပာ, တံ **ပပံ**။ ဥဒကံ ပီယတိ ဧတ္ထာတိ တ ပပာ။ **တဋ္ဌာကာဒီတိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန မာတိကံ သင္ဂဏ္ဟာတိ။

**ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယာ** တိ ဣမိနာ ကမ္မပ္ပထပ္ပတ္တံ ပဋိက္ခိပတိ။ အတ္တနာ ကတဥ္ပဟိ ပုညံ အနုဿရတော တံ အာရဗ္ဘ ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတိ, န ပန ယထာ ကတံ ပုညံ သယမေဝ ပဝဍ္ဎတိ။ **တသ္မိံ ဓမ္မေ ဌိတတ္တာ** တိ တသ္မိံ အာရာမရောပနာဒိဓမ္မေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ။ **တေနပိ သီလေန သမ္ပန္နတ္တာ** တိ တေန ယထာဝုတ္တဓမ္မေ ကတသီလေ ဌတွာ စိတ္တေန တဒညေနပိ ကာယတစသိကသံဝရလက္ခဏေန သီလေန သမန္နာဂတတ္တာ။ **ဒသ ကုသလာ ဓမ္မာ ပူရေန္တိ** ဒုစ္စရိတပရိဝဇ္ဇနတော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဝနရောပသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ဇေတဝနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၈. သေိတဂုဏတ္တာ သေိယမာနဂုဏတ္တာ စ ဣသိ, အသေက္ခာ သေက္ခကလျာဏပုထုဇ္ဇနာ စ။ ဣသီနံ သင္ဃော **ဣသိသင္ဃော**။ ဣသိသင္ဃေန နိသေဝိတံ။ တေနာဟ **"ဘိက္ခုသင္ဃနိသေဝိတ"** န္တိ။

တံ ကာရေန္တဿ ဂန္ဓကုဋိဟသာဒကူဋာကာရာဒိဝသေန သိနိဒ္ဓသန္ဒစ္ဆာယရုက္ခလတာဝသေန ဘူမိဘာဂသမ္ပတ္တိယာ စ အနညသာဓာရဏံ အတိရမဏီယံ တံ ဇေတဝနံ စိတ္တံ တောသေတိ, တထာ အရိယာနံ နိတသဘာဝေနပီတိ အာဟ **"ဇဝံ ပဌမကထာယ ဇေတဝနဿ ဝဏ္ဏံ ကထေတွာ"** တိ။ တေနာဟ ဘဂဝတ – "ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ, တံ ဘူမိရာမဏေယျက"န္တိ (ဓ. ပ. ၉၈; ထေရဂာ. ၉၉၁)။ အပစယကမိစေတနာ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိ အာဝဟတိ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တနတောတိ အာဟ **"ကမ္မန္တိ မဂ္ဂစေတနာ"** တိ။ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန ကိလေသာနံ ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန စ **ဝိဇ္ဇာ**။ မဂ္ဂပညာ သမ္မာဒိဋ္ဌီတိ အာဟ **"ဝိဇ္ဇာတိ မဂ္ဂပညာ"** တိ။ **သမာဓိပက္ခိကာ ဓမ္မာ** သမ္မာတယာမသတိသမာဓယော။ ယထာ ဟိ ဝိဇ္ဇာပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာ, ဇဝံ သမာဓိပိ သမာဓိပက္ခိကော။ သီလံ တေဿ အတ္ထီတိ **သီလန္တိ** အာဟ **"သီလေ ပတိဋ္ဌိတဿ ဇီဝိတံ ဥတ္တမ"** န္တိ။ **ဒိဋ္ဌိသင်္ကပ္ပော** တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ကပ္ပာ။ တတ္ထ သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥပကာရဘာဝေန ဝိဇ္ဇာဘာဝေ ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ သော ပညာက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတောတိ ဝုစ္စတိ။ ယထာ စ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယော ပညာက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတာ, ဇဝံ တယာမသတိယော သမာဓိက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတာတိ အာဟ **"တယာမသတိသမာဓယော"**တိ။ ဓမ္မောတိ ဟိ ဣမ သမာဓိ အဓိပ္ပေတော "ဇဝံဓမ္မာ တေ ဘဂဝန္တော အဟေသု"န္တိ အာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၃; မ. နိ. ၃.၁၉၇; သံ. နိ. ၅.၃၇၈) ဝိယ။ **တာစာကမ္မန္တာဇီဝ** တိ သမ္မာတာစာကမ္မန္တာဇီဝ။ မဂ္ဂပရိယာပန္နာ ဧဝ ဟေတေ သင်္ဂဟိတာ။ တေနာဟ **"ဧတေန အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂေန"** တိ။

ဥပဟယေန ဝိဓိနာ အရိယမဂ္ဂေ ဘာဝေတဗ္ဗော။ တေနာဟ **“သမာဓိပက္ခိယဓမ္မ”** န္တိ။ သမ္မာသမာဓိပက္ခိယံ ဝိပဿနာဓမ္မဥ္စေဝ မဂ္ဂဓမ္မဥ္စ။ “အရိယံ တေ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာသမာဓိံ ဒေသေဿာမိ သဥပနိသံ သပရိက္ခာရ”န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၃၆) ဟိ ဝစနတော သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော မဂ္ဂဓမ္မာ သမ္မာသမာဓိပရိက္ခာရာ။ **ဝိစိနေယျာ** တိ ဝီမံသေယျ, ဘာဝေယျာတိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ ဟေတုမှိ ဘုမ္မဝစနံ။ အရိယမဂ္ဂဟေတုကာ ဟိ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိ။ တေနာဟ **“တသ္မိံ အရိယမဂ္ဂေ ဝိသုဇ္ဈတီ”**တိ။ **ပဥ္စက္ခန္ဓဓမ္မံ ဝိစိနေယျာ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နေ ပဥ္စက္ခန္ဓေ ဝိပဿေယျ။ တေသု ဝိပဿိယမာနေသု ဝိပဿနာယ ဥက္ကံသဂတာယ ယဒဂ္ဂေန ဒုက္ခသစ္စံ ပရိညာပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈိယတိ, တဒဂ္ဂေန သမုဒယသစ္စံ ပဟာနပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈိယတိ, နိရောဓသစ္စံ သစ္ဆိကိရိယာပဋိဝေဓေန, မဂ္ဂသစ္စံ ဘာဝနာပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈိယတီတိ ဧဝံ တေသု စတူသု သစ္စေသု ဝိသုဇ္ဈတီတိ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ နိမိတ္တတ္ထေ ဧဝ ဘုမ္မံ, တေသု သစ္စေသု ပဋိဝိဇ္ဈိယမာနေသူတိ အတ္ထော။

**အဝဏ္ဏရဏာဝစန** န္တိ ဝဝတ္ထာပနဝစနံ, အဝဏ္ဏရဏန္တိ အတ္ထော။ “သာရိပုတ္တောတ”တိ စ အဝဏ္ဏရဏံ သာဝကေသု **သာရိပုတ္တော၀ သေယျော** တိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ တဿေဝုက္ကံသဘာဝတော။ **ကိလေသဥပသမေနာ**တိ ဣမိနာ မဟာထေရဿ တာဒိသော ကိလေသဝူပသမောတိ ဒဿေတိ။ တဿ သာဝကဝိသယေ ပညာယ ဟာရမိပ္ပတ္တိံ အဟောသိ။ ယဒိ ဧဝံ “ယောပိ ဟာရင်္ဂတော ဘိက္ခု, တော၀ပရမော သိယာ”တိ ဣဒံ တေသံ ဗုဒ္ဓါနံ ဉာဏဝိသယေ ပညာဟာရမိပ္ပတ္တာနံ ဝသေနေ၀ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဝဏ္ဏရဏာမ္ပိ ဝိမုတ္တိယာ နာနတ္တာ တီဟိ ဝိမုတ္တီဟိ ဟာရင်္ဂတေ သန္ဓာယေ တံ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ – **“ဟာရံ ဂတောတိ နိဗ္ဗာနံ ဂတော”**တိအာဒိ။ **န ထေရေန ဥတ္တရိတရော နာမ အတ္ထိ** လဗ္ဘတိ, လဗ္ဘတိ စေ, ဧဝမေဝ လဗ္ဘေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဇေတဝနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. မစ္ဆရိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၄၉. မစ္ဆရိနော** တိ မစ္ဆေရဝန္တော မစ္ဆေရသမင်္ဂိနောတိ အာဟ **“မစ္ဆေရေန သမန္နာဂတာ”** တိ။ မစ္ဆေရံ မစ္ဆရိယန္တိ အတ္ထတော ဧကံ။ **န ဝန္ဒတီ** တိ ဝန္ဒနမတ္တမ္ပိ န ကရောတိ, ကုတော အနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥပဋ္ဌာနံ ကာတု** န္တိ မဓုရပဋိသန္ထာရံ ကရောတီတိ ယောဇနာ။ **ဣဒံ တာဝ မုဒုမစ္ဆရိယံ** န ဟဒယံ ဝိယ အတ္တာနံ ဒဿေန္တဿ မစ္ဆရိယန္တိ ကတ္တတာ။ **ကိံ တုယှံ ဟာအ ရုဇ္ဇတိ** နနု တုယှံယေဝ အာဂတာဂမနေသု ဟာအ ရုဇ္ဇတိ, ကိန္တေ ဣမေ ဆိန္ဒန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သာမီစိမ္ပိ န ကရောတိ** ကုတော အနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာကမ္မံ တံတံဂတိယော အရန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ အရိယာ, သတ္တာ။ ဣမေ ပန ကုစ္ဆိတာ အရိယာတိ **ကဒရိယာ,** ထဒ္ဓမစ္ဆရိနော။ မစ္ဆရိယသဒိသ ဥပ္ပိ ကုစ္ဆိတံ သဗ္ဗဟီနံ နတ္ထိ သဗ္ဗဂုဏာဘိဘူတတ္တာ ဘောဂသမ္ပတ္တိအာဒိသဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ မူလဘူတဿ အနဿ နိသေဓ တော။ **ဣတိအာဒီဟိ** ဝစနေဟိ။ **အတ္တနော ဥပဃာတကော**တိ မစ္ဆရိယာနုယောဂေန ကုသလဓမ္မာနံ ဂတိသမ္ပတ္တိယာ စ ဝိနာသကော။

ပုညဟပဝသေန သမ္ပရေတဗ္ဗတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော **သမ္ပရာယော,** ပရလောကော။ **ကာမဂုဏာရတီ**တိ ကာမဂုဏသန္နိဿယော အဿာဒော။ **ခိဍ္ဍာ** တိ ကာယိကခိဍ္ဍာ တစသိကခိဍ္ဍာ စေတသိကခိဍ္ဍာတိ ဧဝံ တိဝိဓာ။ **သေ ဝိဟာကော** တိ စောဋ္ဌာဒီနံ ကိစ္စလာဘောတိ သေ ဧဝရူပေ ဝိဟာကော။ **ယမလောက** န္တိ ပရလောကံ။ **ဥပပဇ္ဇရေ** တိ ဇွေ **ဣတိ-**သဒ္ဒေ ပကာရတ္ထော။ တေန ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တံ နိရယံ တိရစ္ဆာနယောနိဥ္စ သင်္ဂဏှာတိ။

**ယာစန္တိ** နာမ အရိယယာစနာယ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ “ဥဒ္ဒိဿ အရိယာ တိဋ္ဌန္တိ, ဧသာ အရိယာန ယာစနာ”တိ (ဇာ. ၁.၇.၅၉)။ ယေ သံဝိဘဇန္တိ, တေ **ဝဒညူ** နာမ ဥတ္တတ ကတ္တဗ္ဗကရဏတော။ **ဝိမာနပ္ပဘာယာ** တိ နိဒဿနမတ္တံ, ဥယျာနကပ္ပရုက္ခပ္ပဘာဟိ ဒေဝတာနံ ဝတ္ထာဘရဏသရီရပ္ပဘာဟိပိ သဂ္ဂေ ပကာသေန္တိယေဝ။ **ပကာသန္တီ** တိ တ ဟာကဋ္ဌာ ဟောန္တိ, န အဟာယလောကေ ဝိယ အဟာကဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ **ပရသမ္ဘတေသူ** တိ သယံ သမ္ဘတံ အနာပဇ္ဇိတ္ဝာ ပရေဟေဝ သမ္ဘရိတေသု သုခူပကရဏေသု။ တေနာဟ ဟဋ္ဌိယံ **“ဝသဝတ္တိ၀ မောဒရေ”** တိ, ပရနိမ္မိတဘောဂေသု ဝသဝတ္တီ ဒေဝပုတ္တာ ဝိယ သုခသမင်္ဂိတာယ မောဒန္တီတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ ဝုတ္တသမ္ပရာယော** တိ ဧတေ သဂ္ဂ တိ ဧဝံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တသမ္ပရာယော။ **ဥဘိန္န** န္တိ ဧတေသံ ယထာဝုတ္တာနံ ဥဘိန္နံ ဒုက္ကဋ္ဌသုကဋ္ဌကမ္မကာရီနံ။ **တတော**

**စဝိတ္ဝာ** တတော နိရယသင်္ကာဒိတော စဝိတ္ဝာ မနုဿေသု နိဗ္ဗတ္တတိ။ တေသု ယော မစ္ဆရီ မနုဿေသု နိဗ္ဗတ္တော, သော ဒလိဒ္ဒေ ဟုတ္ဝာ ပုဗ္ဗစရိယဝသေန မစ္ဆရိယေဝ ဟောန္တော အရာဒိဘရဏတ္ထံ မစ္ဆကစ္ဆပာဒီနိ ဟန္တွာ ပုနပိ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဣတရော သုဒ္ဓာသယော သမိဒ္ဓော ဟုတ္ဝာ ပုဗ္ဗစရိယာဝသေန ပုနပိ ပုညာနိ ကတ္ဝာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တေယျ။ တေနာဟ **"ပုန သမ္ပရာယေပိ ဒုဂ္ဂတိသုဂတိယေဝ ဟောတီ"** တိ။

မစ္ဆရိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ဃဋီကာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၀. ''ဥပပန္နာသေ''တိ သေ-ကာရာဂမံ ကတ္ဝာ နိဒ္ဒေသော, ''ဥပပန္နာ''ဣစ္စေဝ အတ္ထောတိ အာဟ **"နိဗ္ဗတ္တိဝသေန ဥပဂတာ"**တိ။ အတ္တနော သမ္ပတ္တိတော အဝိဟာနတော အဝိဟာ, တေသံ ဗြဟ္မလောကော **အဝိဟာဗြဟ္မလောကော,** တသ္မိံ။ **ဥပပတ္တိသမနန္တရမေဝ** တိ ပဋမကောဋ္ဌာသေ ဧဝ။ **အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိယာ** တိ အသေက္ခဝိမုတ္တိယာ။ သေက္ခဝိမုတ္တိယာ ပန အဝိဟူပပတ္တိတော ပဂေဝ ဝိမုတ္တာ။ မာနုသံ ဒေဟံ သမတိက္ကမန္တိ စိတ္တုပ္ပက္ကိလေသပဟာနဝသေနာတိ ဖလေန ဟေတုဒဿနမိဒန္တိ အာဟ **"မာနုသံ ဒေဟန္တိ ဣဓ။ပေ။ ဝုတ္တာနီ"** တိ။ ဒိဝိ ဘဝံ ဒိဗ္ဗံ, ဗြဟ္မတ္တဘာဝသညိတံ ခန္ဓပဉ္စကံ။ တတ္ထ သံယောဇနကောတိ ဝုတ္တံ **"ဒိဗ္ဗံ ယောဂန္တိ ပဉ္စ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနီ"**တိ။ **ဣမသ္သာ** တိ ဒေဝပုတ္တဿ။ **"ဟိတ္ဝာ မာနုသံ ဒေဟံ, ဒိဗ္ဗယောဂံ ဥပစ္စဂု"** န္တိ တေသံ တဝံ ကုသလံ သဗ္ဗာဝဇ္ဇပ္ပဟာနေန အနဝဇ္ဇတံ ဘာသတီတိ ကုသလီ ဝဒေသိ။ အတ္တေန သဒ္ဒဿ အဘေဒောပစာရံ ကတ္ဝာ ဂမ္ဘီရဝစနံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဂမ္ဘီရတ္ထ"** န္တိ အတ္ထဿေဝ ဂမ္ဘီရတော, န သဒ္ဒဿ။ သမုစ္ဆိန္နကာမရာဂတာယ သဗ္ဗသော ကာမဝိသယပ္ပဟာနေန **နိရာမိသဗြဟ္မစာရီ နာမ အနာဂါမီ** ။ နိတသနဋ္ဌာနဘူတော သမာနော ဧကော ဂာမော ဧတဿာတိ အာဟ **"ဧကဂါမတာသီ"**တိ။

ဃဋီကာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အာဒိတ္တဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ဇရာဝဂ္ဂေါ

## ၁. ဇရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၁. ဟိတဿ သာဓနတော **သာဓု,** ယံ ကိဉ္စိ အတ္တဇာတံ။ တံ ပန အတ္တကာမေန လဘိတဗ္ဗတော ဥပသေဝိတဗ္ဗတော လဒ္ဓကံ, ကလျာဏဋ္ဌေန ဘဒ္ဒကန္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"သာဓူတိ လဒ္ဓကံ ဘဒ္ဒက"** န္တိ။ **"သီလံ ယာဝ ဇရာ သာဓူ"**တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ဗျတိရေကတော ဝိဘာဝေတုံ **"ဣမိနာ ဣဒံ ဒဿေတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ **ဣဒန္တိ** ဣဒံ အတ္တဇာတံ။

**ပတိဋ္ဌိတာ** တိ စိတ္တသန္တာနေ လဒ္ဓပတိဋ္ဌာ, ဧကေနစိ အသံဟာရိယာ။ တေနာဟ **"မဂ္ဂေန အာဂတာ"** တိ။ **စိတ္တီကတဋ္ဌာဒီဟီ**တိ ပူဇနီယဘာဝာဒီဟိ။ **ဝုတ္တံ ဟေတံ** ဟောရာဏဋ္ဌကထာယံ။ **စိတ္တီကတန္တိ ရတန** န္တိ ဣဒံ ရတနံ နာမ လောကေ စိတ္တီကတံ ဝတ္ထုန္နံ သဟဿဂ္ဃနတာဒိဝသေန။ **ယေပိ လောကေ စိတ္တီကတာ** ခတ္တိယပဏ္ဍိတ-စတုမဟာရာဇ-သက္က-သုယာမ-မဟာဗြဟ္မာဒယော, **တေသံ စိတ္တီကတော** တေဟိ သရဏန္တိ ဥပဂန္တဗ္ဗတာဒိဝသေန။ **ရတိကရန္တိ** ပီတိသုခာဝဟံ။ **ဈာနရတိသုခေနာ**တိ ဒုဝိဓေနပိ ဈာနရတိသုခေန။ **တုလေတုန္တိ** ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ။ **ဂုဏာဟာရမိန္တိ** ဂုဏာနံ ဥက္ကံသဟာရမိံ။ **ဒုလ္လဘော** အနေကာနိ အသင်္ချေယျာနိ အတိဓာဝိတ္ဝာပိ လဒ္ဓုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ **အနောမော**တိ အနူနော ပရိပုဏ္ဏော။ တတ္ထ ဝိသေသတော အနောမသတ္တပရိဘောဂတော တေဟိ ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ''တိ အနုဿရိတဗ္ဗတောတိ အာဟ **"ဘဂဝါ အနောမော သီလေနာ"**တိအာဒိ။

အရိယမဂ္ဂပညာယေဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတာတိ **"ဣဓ ပန ဒုလ္လဘဟေတုဘာဝဋ္ဌေန ပညာ 'ရတန'န္တိ ဝုတ္တာ"** န္တိ အာဟ။ ပုဇ္ဇဖလနိဗ္ဗတ္တနတော, အတ္တနော သန္တာနံ ပုနာတီတိ စ ပုညစေတနာ **ပုညံ,** သာ ပန ယဿ ဥပ္ပန္နာ, တဿေ

ဝ အာဝေဏိကတာယ အနညသာဓာရဏတ္တာ ကေနစိပိ အနာဟဋ္ဌာ, အဋ္ဌကထာယံ ပန **“အရူပတ္တာ”**တိ ဝုတ္တံ။

ဇရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၂. အဇရသာသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၅၂. အဇီရဏေနာ**တိ ဇိဏ္ဏဘာဝတနာပဇ္ဇနေန။ လက္ခဏဝစနဥ္စေတံ အဝိနာသပ္ပတ္တိယာ။ တေနာဟ **“အဝိပတ္တိယာတိ အတ္ထော”**တိ။ **နိဒ္ဓမိတဗ္ဗော** တိ နီဟရိတဗ္ဗော။

အဇရသာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၃. မိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၅၃.** သဟ အတ္ထေန ဝတ္တတီတိ **သတ္ထော,** ဘဏ္ဍမူလံ ဂဟေတွာ တဏိဇ္ဇဝသေန ဒေသန္တရာဒိသု ဝိစရဏက ဇနသမူဟော။ တေနာဟ **“သဒ္ဓိံစရော”** တိ, သဟစရဏကောတိ အတ္ထော။ **မိတ္တ** န္တိ သိနေဟယောဂေန မိတ္တကိစ္စယုတ္တံ ။ ဣစ္ဆာဓိပ္ပေတပ္ပကာရံ ဒဿေတုံ **“ရောဂေ ဥပ္ပန္နေ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တထာရူပေ**တိ ဇိဂုစ္ဆနီယေ, ဒုတ္တိကိစ္စေ တ။ ယထာ အသဏ္ဌိတာနံ သဏ္ဌာပနဝသေန ပဝသတော ပုရိသဿ ဘောဂဗျသနေ နာထတာ, ဧဝံ ပုတ္တသိနေဟဝသေန ပုတ္တဿ မာတုယာ အန္တောဂေဟေ နာထတာတိ ဝုတ္တံ **“မာတာ မိတ္တံ သကေ ဃရေ”** တိ။ **အတ္တဇာ တဿာ**တိ ဥပဋ္ဌိတပယောဇနဿာတိ အတ္ထောတိ အာဟ **“ဥပ္ပန္နကိစ္စဿာ”** တိ။ **သမ္ပရာယဟိတ** န္တိ သမ္ပရာယေ ဟိတာဝဟံ။

မိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၄. ဝတ္ထုသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၅၄. ပတိဋ္ဌာ** တိ အဝဿယော။ **ဂုယှဟဿာ** တိ ဂုဟိတဗ္ဗဿ ရဟဿဿ။ **ပရမော သခာ နာမ** အတိပိယဋ္ဌေန ဌာနတာယ။

ဝတ္ထုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၅. ပဌမဇနသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၅၅. ဝိဓာဝတီ**တိ ဝိဝိဓံ ရူပံ ပဓာဝတိ, ယထာကာမံ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။

ပဌမဇနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၆. ဒုတိယဇနသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၅၆. ဝဋ္ဋဒုက္ခတော** တိ သံသာရဒုက္ခတော။ သံသာရော ဟိ ကိလေသကမ္မဝိပာကာနံ အပရာပရုပ္ပတ္တိတာယ ဝိဓာဝတိ။ တတ္ထ ဒုက္ခံ ဒုက္ခမတ္တာယ နာနာဝိဒုက္ခရာသိဘာဝတော။

ဒုတိယဇနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၇. တတိယဇနသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၅၇. နိပ္ဖတ္တိ** တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပာကာနံ နိပ္ဖဇ္ဇနတော နိပ္ဖတ္တိ။ တတော ဧဝ **အဝဿယော,** နိပ္ဖတ္တိတဝိပာကဿ အဝဿယော အဓိဋ္ဌာနံ ကာရဏန္တိ အတ္ထော။

တတိယဇနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ဥပ္ပထသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၈. **အမဂ္ဂေ** တိ န မဂ္ဂေ အနုပာယော။ **ရတ္တိန္ဒိဝက္ခယော** တိ တတ္ထ ဝယက္ခဏသ္သ ပာကဋဘာဝတော။ ဝုတ္တက္ခဏောပိ ဟိ သယံ ခီယတေဝ။ **သေသံ ဗာဟိရမလံ** ဝတ္ထသရီရာဒိဘူတံ။ တထာ ဟိ **"ဘသ္မခာရာဒီဟိ ဓောဝိတ္ဝာ သက္ကာ သောဓေတုံ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဒုဗ္ဗော** တိ ဒူသိတော သတ္တသန္တာနော **န သက္ကာ သုဒ္ဓော နာမ ကာတုံ** အဗ္ဗုန္တရမလီနဘာတပဟဒနတော။ **ဣတ္ထိယန္တိ** ဗုဟွမစရိယသ္သ အန္တရာယကရာယပိ။ **ပဇာတိ** သတ္တကာယော **သဇ္ဇတိ** သင့္ဂံ ကရောတိ ယာထာဝတော အာဒီနဝံ အပသ္သန္တော။ ဣန္ဒြိယသံဝရာဒိ ကိလေသာနံ တာပနတော **တပော,** တေနာဟ **"သဗ္ဗာပီ"** တိအာဒိ။

ဥပ္ပထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. ဒုတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၉. **ကိံသု** တိ ဘုမ္မတ္ထေ သာမိဝစနန္တိ အာဟ **"ကိသ္မိံ အဘိရတော"** တိ။ သဒ္ဓာ နာမ အနဝဇ္ဇသဘာဝ, တသ္မာ လောကိယလောကုတ္တရဟိတသုခာဝဟာတိ အာဟ **"သုဂတိဥ္စေဝ နိဗ္ဗာနဥ္စ ဂစ္ဆန္တသ္သ ဒုတိယိကာ"** တိ။ **အနုသာသတိ** ဟိတစရိယာယ ပရိဏာယိကဘာဝတော။

ဒုတိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ကဝိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၀. **ကယတ္တိအာဒိကော** တိ ဆဗ္ဗိဿတိယာ ဆန္ဒေသု ကယတ္တိအာဒိကော ဥက္ကတိပရိယောသာနော **ဆန္ဒော ကထာနံ နိဒာနံ** သမုဋ္ဌာနံ "သမုဋ္ဌဟတိ ဧတေနာ"တိ ကတ္ဝာ။ တေဟိ ပန အနုဋ္ဌုဘာဒိကော ဟောတီတိ အာဟ **"ဆန္ဒော ကထာနံ နိဒာန"**န္တိ။ **ပုဗ္ဗပဋ္ဌာပနကထာ** တိ ဓမ္မကထာယ အာဒိတော အာရောစနဘာဝဇာနနတ္ထံ သတိဇနနံ ဝိယ ပဝတ္တိတကထာ။ **အက္ခရဥ္စဟိ ပဒံ ဇနေတိ** တိ ယသ္မာ အက္ခရသမုဒာယော ပဒံ, ပဒသမုဒာယော ကထာ, သမုဒာယော စ သမုဒာယီဟိ ဗျဥ္ဇီယတိ တံပဝတ္တနတော, တသ္မာ ဗျဥ္ဇနဘာဝေ ဌိတံ အက္ခရံ, တံသမုဒာယော ပဒံ, ပဒံ တံ ဝိယဥ္စေ တာ ဇနေတာ ဝိယ ဟောတီတိ "အက္ခရဥ္စဟိ ပဒံ ဇနေတီ"တိ ဝုတ္တံ။ အက္ခရံ ဟိ ဥစ္စာရိတဝိဒ္ဓံသိတာယ တံတံခဏမတ္တာဝဋ္ဌာယီပိ ပရတော ပဝတ္တိယာ မနောဝိညာဏဝီထိယာ သင်္ကလနဝသေန ဧကဇ္ဈံ ကတ္ဝာ ပဒဘာဝေန ဂယှမာနံ ယထာသင်္ကေတမတ္ထံ ဗျဥ္ဇေတိ။ **ပဒံ ကထံ ဇနေတီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ကထာ အတ္ထံ ပကာသေတီ** တိ ကထာသညိတော ပဒသမုဒာယော ကိရိယာကာရကသမ္ဗန္ဓဝသေန သမ္ဗန္ဓိတော ကတ္တုအဓိပ္ပာယာနုရူပံ အာလောစိတဝိ လောစိတံ သံဟိတံ အတ္ထံ ဝိဘာဝေတိ။ **သမုဒ္ဒါဒိပဏ္ဏတ္တိနိဿိတာ** တေဟာရသန္နိဿယေနေဝ ပဝတ္တတီတိ ကတ္ဝာ။ တေနာဟ **"ကထာ အာရဘန္တော"** တိအာဒိ။ **အာသယောတိ** အဝဿယောတိ အာဟ **"ပတိဋ္ဌာ"** တိ **ကဝိတော** တိ ဝိစိတ္တကထီအာဒိတော။

ကဝိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဇရာဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. အဒ္ဓဝဂ္ဂေါ

## ၁. နာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၁. **နာမန္တိ** သာမညနာမာဒိဘေဒံ နာမံ။ **သဗ္ဗန္တိ** သဗ္ဗံ ပညတ္တိပထံ သဗ္ဗံ ဥဒ္ဓဿပဝတ္တိပထံ။ **အဒ္ဓဘာဝီ** တိ ကာမံ ဟဋ္ဌိယံ အတီတကာလနိဒ္ဒေသော ကတော, တံ ပန လက္ခဏမတ္တံ။ **အဘိဘဝတိ အနုပတတီ**တိ ဧတေန အဘိဘဝတေ

အနုပတန့် ပဝတ္တိ တေတိ ဒဿေတိ။ တံ ပနဿ အဘိဘဝန့် အပ္ပဝိသယေ အနာမသိတ္ဓတ မဟာဝိသယာန့် ဝသေန ဒဿေန္တော **“သြပဟတိကေန တ”**တိအာဒိမာဟ။ **တဿ နာမံ ဟောတီ** တိ တဿ ရက္ခဟသာဏာဒိကဿ အနာမကောက္ကစ္ဆေဝ သမညာ ဟောတိ, တထာ နံ သဥ္စာနန္တီတိ အတ္တော။

နာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. စိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၂. **ယေ စိတ္တဿ ဝသံ ဂစ္ဆန္တီ** တိ ယေ အပရိညာတဝတ္ထုကာ, တေသံယေဝ။ **အနဝသေသပရိယာအနန္တိ** အနဝသေသဂ္ဂဟဏံ။ န ဟိ ပရိညာတက္ခန္ဓာ ပဟီနကိလေသာ စိတ္တဿ ဝသံ ဂစ္ဆန္တိ, တံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေန္တိ။

စိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. တဏှာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၃. တတိယေ **“သဗ္ဗေဝ ဝသမန္ဝဂူ”** တိ ယေ တဏှာယ ဝသံ ဂစ္ဆန္တိ, တေသံ ဧဝ အနဝသေသပရိယာအနန္တိ ကမမတ္တံ **“ဧသေဝ နယော”**တိ ကမိနာ အတိဒိဿတိ။

တဏှာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. သံယောဇနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၄. **ကိံ သု သံယောဇနောတိ သူတိ** နိပာတမတ္တန္တိ အာဟ **“ကိံ-သံယောဇနော”**တိ? ဝိစရန္တိ ဧတေဟီတိ **ဝိစာရဏာ,** ဟာအာ။ ဗဟုဝစနေ ဟိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဧကေဝစနံ ကတံ။ **တဿာ** တိ လောကဿ။

သံယောဇနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ဗန္ဓနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၅. စတုတ္ထေ အာဂတအတ္တော ဧဝ အနန္တရေပိ ဝုတ္တော, ပုဥ္စနမေဝ နာနန္တိ အာဟ **“ပဥ္စမေပိ ဧသေဝ နယော”**တိ။

ဗန္ဓနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. အတ္တဟတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၆. ‘‘ကေနဿုဗ္ဘာဟတော’’တိ ဟဝေ့ာတိ အဓိပ္ပာယေန **“သု-ကာရော နိပာတမတ္တ”**န္တိ အာဟ, ‘‘ကေနဿု ဗ္ဘာဟတော’’တိ ပန ဟဝေ့ ဥ-ကာရလောပေန ပဒသန္ဓိ။ **ကုစ္ဆာဓူပာယိတော** တိ အသမ္ပတ္တဝိသယိစ္ဆာလက္ခဏာယ တဏှာယ သန္တာပိတော ဒမ္မော။ တေနာဟ **“ကုစ္ဆာယ အာဒိတ္တော”** တိ။

အတ္တဟတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ဥဍ္ဍိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၇. **ဥလ္လင္ဃိတော** တိ ဥဗ္ဗန္ဓိတ္ဓတ လင္ဃိတော။ **သဒ္ဒာဒီသူ** တိ သဒ္ဒာဒိနာဂဒန္တေသု **သောတာဒီနိ** ဥဍ္ဍိတာနိ **တဏှာရဇ္ဇုနာ** ဒဠှပဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓတ္တာ တဒနတိဝတ္တနတော။ **လောကော**တိ အာယတနလောကော။ တထာ အတ္တ ယောဇနာယ ကတတ္တာ ခန္ဓာဒိလောကဝသေနပိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ န **ဒူရံ** အနန္တရဘာဝကတ္တာ။ စုတိစိတ္တအနန္တရိတ

တ္တာ ကေစိတ္တန္တရဘာဝဿ ကမ္မဿ အဗုဇ္ဈနံ, ဧဝံ သန္တေ ကသ္မာ သတ္တာ န ဗုဇ္ဈန္တီတိ အာဟ **"ဗလဝတိ ယာ"**တိအာဒိ။

ဉဋ္ဌိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၈. ပိဟိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၈. **ပဋ္ဌေဟာ**တိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတော အတ္ထော။ **ပုစ္ဆိတော** တိ သတ္တမသုတ္တေ ကထာယ ပုရိမဒ္ဓံ ပစ္ဆိမဒ္ဓံ, ပစ္စ ဆိမံ ပုရိမံ ကတွာ အဋ္ဌမသုတ္တေ ဒေဝတာယ ပုစ္ဆိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"ဟေဋ္ဌုပရိယာယဝသေန ပုစ္ဆိတော"** တိ။ ပုစ္ဆာနု ရူပံ ဝိဿဇ္ဇနန္တိ အဝုတ္တမ္ပိ သိဒ္ဓမေဝါတိ အနာဟဋံ။

ပိဟိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၉. ဣစ္ဆာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၉. နဝမေ **ဝိနယာယာ**တိ ဝိနယေန၊ ကရဏတ္ထေ ဟိ ဣဒံ သမ္ပဒာနဝစနံ။ **ကိဿဿု** တိ ကိဿ, **သု**-ကာရော နိ ပါတမတ္တံ။ **သဗ္ဗံ ဆိန္ဒတိ ဗန္ဓန** န္တိ သဗ္ဗံ ဒသဝိဓမ္ပိ သံယောဇနံ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။ န ဟိ တံ ကိဉ္စိ ကိလေသဗန္ဓနံ အ တ္ထိ, ယံ အသမုစ္ဆိန္နံ ဟုတွာ ဌိတံ အဿ တဏှာယ သမုစ္ဆိန္နာယ။ သွတာယမတ္ထော သုဝိညေယျောတိ အာဟ **"သဗ္ဗံ ဉတ္တာနမေဝါ"** တိ။

ဣစ္ဆာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၁၀. လောကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၀. **ကိသ္မိ** န္တိ ကိသ္မိံ သတိ? တဿ ပန သန္တဘာဝေ ဥပ္ပတ္တိဝသေနေဝါတိ အာဟ **"ကိသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ"**တိ? **လောကော ဥပ္ပန္နောတိ ဝုစ္စတိ** အနုဟာအနုတ္တာ လောကသမညာယ။ **ဆသူ**တိ ဇတ္တာပိ ဧသော ဝ နယော **သန္ထဝ**န္တိ အဓိကသိနေဟံ **ကရောတိ** အဓိကသိနေဟဝတ္ထုဘာဝတော အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနံ။ **ဥပာဒါယာ**တိ ပုဗ္ဗကာလ ကိရိယာ အပရကာလကိရိယံ အပေက္ခတီတိ ဝစနသေသဝသေန ကိရိယာပဒံ ဂဟိတံ **"ပဝတ္တတိ"** တိ။ ကိံ ပန ပဝတ္တ တိ? လောကော, လောကသမညာတိ အတ္ထော။ **ဆသူ**တိ ဣဒံ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မံ။ ဆဋ္ဌာယတနနိမိတ္တဥ္ဟိ သဗ္ဗဒုက္ ခံ။ **အယ**န္တိ သတ္တလောကော။ **ဥပ္ပန္နော နာမ ဟောတိ** ဆဋ္ဌာယတနံ နာမ မူလံ သဗ္ဗဒုက္ခာနန္တိ ကတွာ။ **ဗာဟိရေသု** အာယတနေသု **သန္ထဝံ ကရောတိ** ဝိသေသတော ရူပာဒီနံ တဏှာဝတ္ထုကတ္တာ။ ယသ္မာ စက္ခာဒီနံ သန္တပ္ပနဝသေန ရူ ပါဒီနံ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ လောကဿ နိသေဝိတာယ သံဝတ္တတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဆန္နံ။ပေ။ ဝိဟညတီ"** တိ။

လောကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဒ္ဓဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ဆေတွာဝဂ္ဂေါ

### ၁. ဆေတွာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၁. **ဝဓိတွာ**တိ ဟန္တွာ ဝိနာသေတွာ။ **အပရိဒယှဟမာနတ္တာ** တိ အပီဠိယမာနတ္တာ။ **ဝိနဋ္ဌအေမနဿတ္တာ န သောစတိ** စေတောဒုက္ခဒုက္ခာဘာဝတော။ ဝိသံ နာမ ဒုက္ခံ အနိဋ္ဌဘာဝတော, တဿ မူလကာရဏံ ကောဓော အနိ ဋ္ဌဖလတ္တာတိ အာဟ **"ဝိသမူလဿာတိ ဒုက္ခဝိပာကဿာ"** တိ။ **အဂ္ဂမဓုရဿာ** တိ အက္ကောသာပရာဓေ။ အ က္ကောသပဟာရတ္တသမ္ဗန္ဓေန ဟိ "ကုဒ္ဓဿာ"တိ ဥပယောဂတ္ထေ သမ္ပဒာနဝစနံ။ **သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ** ကောဓံ နသွ သတိ။ သုခုပ္ပတ္တိ သန္ဒာယ သေ ကောဓေ **"မဓုရဂ္ဂေ"တိ ဝုတ္တော,** သုခာဝသာနောတိ အတ္ထော။

ဆေတ္တတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ရထသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၇၂. ပညာဏန္တိ** လက္ခဏံ သလ္လက္ခဏူပာယော။ **ဒိသ္ဝာတ**တိ ဒဿနဟေတု။ ‘‘စောဠရညော ရဋ္ဌံ စောဠရဋ္ဌ’’န္တိ ဧဝံ **ရဋ္ဌံ ရညာ ပညာယတိ** ။

ရထသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ဝိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၇၃. သဒ္ဓာယာ** တိ သဒ္ဓာဟေတု။ **ကုလသမ္ပဒာ** တိ ခတ္တိယာဒိသမ္ပတ္တိယော။ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဝိတ္တပဋိလာဘဟေတုတော **သဒ္ဓာဝိတ္တမေဝ** ။ ဟေဋ္ဌာ တိဏ္ဏံ ဒွိတရာနံ ဝသေန ဥပ္ပန္နကဿ သဗ္ဗဿပိ အနဝဇ္ဇဓမ္မဿ သင်္ဂဏှနတော **‘‘ဓမ္မောတိ ဒသကုသလကမ္မပထော’’** တိ ဝုတ္တံ။ **အသံကိလိဋ္ဌသုခ** န္တိ၊ နိရာမိသံ သုခံ။ တမေဝ သာမိသံ ဥပနိဓာယ သမ္ပာဝေန္တော အာဟ **‘‘အသံကိလိဋ္ဌ’’** န္တိ၊ အသေစနကဘာဝေန အတိရုစိဇနနတော ပိယာကိစ္စကရဏတော ဗဟုံ သုစိရမ္ပိ ကာလံ အာသေဝန္တဿ အဒေသာဝဟတော **သစ္စမေဝ မဓုရတရံ** ။ န ဟိ တံ ပိဝိတဗ္ဗတော သာဒိတဗ္ဗတော အနုဘဝိတဗ္ဗတော ရသောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ ကြာအနိ တဿ ကိစ္စသမ္ပတ္တိအတ္ထေဟိပိ မဟာရဟတံ ဒဿေတုံ **‘‘သစ္စံ ဟ ဝေ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ နဒိနိဝတ္တနံ **မဟာကပ္ပိနဝတ္ထုအာဒီဟိ** (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထု; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၃၁; ထေရဂ. အဋ္ဌ. ၂.မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဂာထာဝဏ္ဏနာ) ဒီပေတဗ္ဗံ, ကြာတရာနိ **ကဏှဒီပါယနဇာတက-** (ဇာ. ၁.၁၀.၆၂ အာဒယော) **သုတသောမ-** (ဇာ. ၂.၂၁.၃၇၁ အာဒယော) **မစ္ဆဇာတကေဟိ** (ဇာ. ၁.၁.၃၄, ၇၅; ၁.၂.၁၃၁ အာဒယော) ဒီပေတဗ္ဗာနိ။ **နိမ္မဒ္ဒေန္တိ** အဘိဘဝန္တိ။ **မဓုရတရန္တိ** သုန္ဒရတရံ သေဋ္ဌေသူတိ အတ္ထော။ **ပညာဇီဝိ**တိ ပညာယ ဇီဝနသီလောတိ ပညာဇီဝီ, ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမစရိယောတိ အတ္ထော။ **ပညာဇီဝိ**တိ စ ပညာဝသေန ကြိယတိ ဝတ္တတိ ဇီဝိတံ ပဝတ္တေတီတိ အတ္ထောတိ ဒဿေန္တော **‘‘ယော ပညာဇီဝီ’’**တိအာဒိမာဟ။ ‘‘ဇီဝတ’’န္တိ ကေစိ ပဌန္တိ, ဇီဝန္တာနံ ပညာဇီဝိံ သေဋ္ဌမာဟူတိ အတ္ထော။

ဝိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ဝုဋ္ဌိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၇၄. ဥပ္ပတန္တာန** န္တိ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌဟန္တာနံ။ ‘‘သေဋ္ဌ’’န္တိ ဝုစ္စမာနတ္တာ **‘‘သတ္တဝိဓ’’**န္တိ ဝုတ္တံ, ကြာတရေသံ တ တဒနုလောမတော။ **ခေမော ဟောတိ** ဒုဗ္ဘိက္ခုပဒ္ဒဝာဘာဝတော။ တေနာဟ **‘‘သုဘိက္ခော’’** တိ။ **နိပတန္တာန**န္တိ အဓောမုခံ ပဝတ္တန္တာနံ။ **ပဝဇမာနာန**န္တိ ဝဇနသီလာနံ။ တေ ပန ယသ္မာ ဇင်္ဂမာ နာမ ဟောန္တိ, န ရုက္ခာဒယော ဝိယ ထာဝရာ, တသ္မာ အာဟ **‘‘ဇင်္ဂမာန’’** န္တိ။ **ကတေ**တိ ဓေနုယော။ တေန မဟိံသာဒိကာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝဒန္တာန** န္တိ ဥပ္ပန္နံ အတ္ထံ ဝဒန္တာနံ။

**အတ္တနော ခန္တိယာ** တိ အတ္တနော ခန္တိယာ ရုစိယာ ဂဟိတဘာဝေန။ **ကြတရာ ဒေဝတာ** တဿာ ဝိဿဇ္ဇနေ အပရိတုဿမာနာ **အာဟ။ ယာဝ ပဓံသီ**တိ ဂုဏဓံသီ သတ္ထုဒေသနာယ လဒ္ဓဗ္ဗဂုဏနာသနတော။ **ပဂဗ္ဘာ** တိ ဟာဂဗ္ဗိယေန သမန္နာဂတာ, ယထာ ဝစီပာဂဗ္ဗိယေန အခရာ, တထာ တစာယ ဘဝိတဗ္ဗံ။ **မုခရာ**တိ မုခခရာ။ **ဒသဗလံ ပုစ္ဆိ** သဏှဟံ သုခုမံ ရတနတ္တယသံဟိတံ အတ္ထံ သောတုကာမာ။ **အဿာ** ဒေဝတာယ **ဝိဿဇ္ဇေန္တော** အဇ္ဈာသယာနုရူပံ။ **ဥပ္ပတမာနာ**တိ ဥပ္ပတန္တီ **သမုဋ္ဌာဋ္ဌေတိ** ဩဓိသော။ **ဝဋ္ဋမူလကမဟာအဝိဇ္ဇာ** တိ တဿာ အာဒီနဝဒဿနတ္ထံ ဘူတကထနဝိသေသနံ။ **ဩသီဒန္တာန** န္တိ ပဋိပက္ခဝသေန အဓော သီဒန္တာနံ, ဥဿာဒယမာနာနန္တိ အတ္ထော။ **ပုညက္ခေတ္တဘူတော**တိ ကြဒံ ‘‘ပဒသာ စရမာနာန’’န္တိ ပဒဿ အတ္ထဝိဝရဏဝသေန ဘူတကထနဝိသေသနံ။ **ယာဒိသော ပုတ္တော တ ဟောတူ**တိ ကြဒံ ပုရိမပဒေ ဒေဝတာယ ပုတ္တဂဟဏဿ ကတတ္တာ ဝုတ္တံ။

ဝုဋ္ဌိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ဘီတာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၅. **ကိံ သူဓ ဘီတာ**တိ ဇွေ **သု-ဣ္ကဓာ**တိ နိပါတမတ္တန္တိ အာဟ **“ကိံ ဘီတာ”**တိ? **မဂ္ဂေါ စ နေကာယတနုပ္ပ**
**ဝုတ္တော**တိ အနေကကာရဏံ နာနာဝိဓာဓိဂမောကာသံ ကတွာ ပဝုတ္တော ကထိတော။ တေနာဟ **“အဋ္ဌတိံသာရမ္မဏဝ**
**သေနာ”**တိအာဒိ။ **ဇဝံ သန္တေ** တိ ဇဝံ သဗ္ဗသာဓာရဏာနေကာယတနေဟိ နိဗ္ဗာနကမိမဂ္ဂသ္သ တုမ္ဟေဟိ ပဝေဒိတတ္
တာ လဗ္ဘမာနေ ခေမေ မဂ္ဂေ ကိံ ဘီတာယံ ဇနတာ ဥပ္ပထဘူတာ ဝိပရီတဒိဋ္ဌိတော ဂဏှာတီတိ အတ္ထော? ဇဝံ ဒေဝတာ
ယထိစ္ဆာယ ပုရိမဒ္ဓေန အတ္တနာ ယထာစိန္တိတမတ္ထံ သတ္ထု ပဝေဒိတာ, ပစ္ဆိမဒ္ဓေန အတ္တနော သံသယံ ပုစ္ဆတိ။ **ဗ**
**ဟုပညာ**တိ ပုထုပညာ။ **ဥဠာရပညာ** တိ အဓိကပညာ။ **ဌပေတွာတ**တိ သံယမေတွာ။ **သံဝိဘာဂီ**တိ အာဟာရပရိဘောဂေ သ
မ္မဒေဝ ဝိဘဇနသီလော။ တေနာဟ **“အစ္ဆရာယာ”** တိအာဒိ။ **ဝုတ္တတ္ထမေဝ** ဟောဣ။

**မနေနာ**တိ မနောဂဟဏေန။ **ပုဗ္ဗသုဒ္ဓိအင်္ဂ** န္တိ ပုဗ္ဗဘာဂသုဒ္ဓိဘူတံ အင်္ဂံ။ **စတူသူ**တိ ဝုတ္တအင်္ဂပရိယာပန္နံ။ **ယ**
**ညဥပက္ခရော**တိ အနဉ္ဉ သာဓနံ။ **ဧတေသု ဓမ္မေသူ** တိ ဧတေသု သဒ္ဓါဒိဂုဏေသု။ ယထာ ဟိ သဒ္ဓော ပစ္စယံ ပစ္စုပဋ္ဌ
ဌပေတွာ ဝတ္ထုပရိစ္စာဂသ္သ ဝိသေသပစ္စယော ကမ္မဖလသ္သ ပရလောကသ္သ စ ပစ္စက္ခတော ဝိယ ပတ္တိယာယန
တော, ဇဝံ မုဒုဟဒယော။ မုဒုဟဒယော ဟိ အနုဒယံ ပတွာ ယံ ကိဉ္စိ အတ္တနော သန္တကံ ပရေသံ ဒေတိ။ ယော စ သံဝိဘာဂ
သီလော, သော အပ္ပကသ္မိမ္ပိ အတ္တနော သန္တကေ ပရေဟိ သာဓာရဏဘောဂီ ဟောတိ။ ဝဒညူ ဝဒါနိယတာယ ယာဂိနော
ဝ ယုတ္တံ ယုတ္တကာလံ ဉတွာ အတ္ထိကာနံ မနောရထံ ပူရေတီတိ ဝုတ္တံ **“ဣတိ။ပေ။ စတူသူတိ အာဟာ”**တိ။

**တစန္တိအာဒီနိ တီဏိ အင်္ဂါနိ** တိဝိဓသီလသမ္ပတ္တိဒီပနတော။ သမ္ပန္နသီလော ဟိ ပရလောကံ န ဘာသေယ္ယ။ **သဒ္ဓ**
**ဓော ဇကံ အင်္ဂံ** ပယောကာသယသုဒ္ဓိဒီပနတော။ သုဒ္ဓါသယသ္သ သမ္မာပယောဂေ ဌိတသ္သ ကထံ ပရလောကတော ဘ
ယန္တိ။ ဒုကဝသေန စတုရင်္ဂယောဇနာ **ဒုကနယော။ ဧတေသု စတူသု ဓမ္မေသု ဌိတော** တိ ဧတေသု ယထာဝုတ္တဒုကသင္
ဂဟေသု စတူသု ဂုဏေသု ပတိဋ္ဌိတော။

ဘီတာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. နဇီရတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၆. **နာမဂေတ္တ** န္တိ တိဿော ကသ္သပေ ဂေတမောတိ ဇဝရူပံ နာမဉ္စ ဂေတ္တဉ္စ။ နိဒ္ဒသ္သနမတ္တမေတံ,
တသ္မာ သဗ္ဗသ္သ ပညတ္တိယာ လက္ခဏဝစနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **န ဇီရတီ**တိ အသဘာဝဓမ္မတ္တာ ဥပ္ပာဒဝယာဘာဝတော
ဇရံ န ပာပုဏာတိ။ တေနာဟ **“ဇီရဏသဘာဝေ န ဟောတီ”**တိ။ ယသ္မာ သမညာဘာဝတော ကာလန္တရေပိ တံ သမညာ
ယတေဝ, တသ္မာ **“အတီတဗုဒ္ဓါနံ။ပေ။ န ဇီရတီတိ ဝုစ္စတီ”** တိ အာဟ။

**အာလသိယ**န္တိ အလသဘာဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗဟကောသဇ္ဇံ။ တေနာဟ **“ယေနာ”**တိအာဒိ။ **ဌိတိန္တိ** ဗျာဟရံ။ **နိဒ္ဒါဝသေန**
**ပမဇ္ဇနံ** ကတ္တဗ္ဗသ္သ အကရဏံ။ **ကိလေသဝသေန ပမဇ္ဇနံ** အကတ္တဗ္ဗသ္သ ကရဏမ္ပိ။ **ကမ္မသမယေ**တိ ကမ္မံ
ကာတုံ ယုတ္တကာလေ။ **ကမ္မကရဏဝီရိယာဘာဝေ**တိ တံကမ္မကိရိယသမုဋ္ဌာပကဝီရိယာဘာဝေ။ သော ပန အတ္ထ
တော ဝီရိယပဋိပက္ခော အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေ, န ဝီရိယသ္သ အဘာဝမတ္တံ။ **သီလသညမာဘာဝေ** ဒုဿီလျံ။ **ဝိ**
**သူဋ္ဌာစာရတာ** နာမ အနာစာရော။ **သောပ္ပဗဟုလတာ** တိ နိဒ္ဒါလုတာ ။ ယတော ဂဟဏဟတ္ထောပိ န ကိလာသုပိ ပုရိ
သော နိဒ္ဒါယ အဘိဘုယ္ယတိ။ တေနာဟ **“တာယာ”**တိအာဒိ။ **အတိစ္ဆာတာဒီနိ** တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန အဘိဘုယ္ယတာဒိံ
သင်္ဂဏှာတိ။ **အာဂန္တုကာလသိယံ** န ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တအာလသ္သံ ဝိယ ပကတိသိဒ္ဓံ။ “တေ ဆိဒ္ဒေ”တိ ဟဋ္ဌိယံ လိင်္ဂဝိပ
လ္လာသေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“တာနိ ဆ ဆိဒ္ဒါနီ”** တိ။ ကုသလစိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ အနောကာသဘာဝတော **ဆိဒ္ဒါနိ** ။
တေနာဟ ဘဂဝါ – **“ယတ္ထ ဝိတ္တံ န တိဋ္ဌတီ”** တိ။ **သဗ္ဗာကာရေန** လေသမတ္တံ အသေသေတွာတိ အဓိပ္ပာယော။

နဇီရတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ဣဿရိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၇. သတ္ထသ္သ မလန္တိ **သတ္ထမလံ,** ယေန သတ္ထံ မလီနံ ဟောတိ, သတ္ထမလဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ မလီနံ သတ္ထမေဝ ဂဟိတန္တိ အာဟ **“မလဂ္ဂဟိတသတ္ထ”** န္တိ။ **အာဏာပဝတ္တန** န္တိ အပ္ပကေ ဝါ မဟန္တေ ဝါ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အတ္တနော အာဏာယ ပဝတ္တနဝသေန ဝသနံ ဣသ္သရိယတ္တမိစ္ဆန္တိ။ မဏိရတနမ္ပိ ဝိသ္သဇ္ဇနီယပက္ခိကတ္တာ ဥတ္တမံ ဘဏ္ဍံ နာမ န ဟောတိ, ဣတ္ထီ ပန ပရိစ္စတ္တကုလာစာရိတ္တိကာယပိ အနိသ္သဇ္ဇနီယတာယ ဥတ္တမဘဏ္ဍံ နာမ။ တေနာဟ **“ဣတ္ထီ ဘဏ္ဍာနမုတ္တမ”** န္တိ။ တေသံ တေသဉ္ဟိ ပုရိသာဇာနီယာနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတာယ ဥတ္တမရတနာကရတ္တာ ဣတ္ထီ ဘဏ္ဍာနမုတ္တမံ။ **မလဂ္ဂဟိတသတ္ထသဒိသော** အဝဗောဓကိစ္စဝိဗန္ဓနတော။ သတ္ထမလံ ဝိယ သတ္ထသ္သ ပညာသတ္ထသ္သ ဂုဏာဘာဝကရဏတော **ပညာသတ္ထမလံ** ။ အဗ္ဗု ဝုစ္စတိ ဥပဒ္ဒဝံ, တံ ဒေတီတိ **အဗ္ဗုဒံ,** ဝိနာသကာရဏံ။ နနု ဟရဏံ သမဏသ္သ အယုတ္တန္တိ? ယုတ္တံ။ တသ္သ အနွယတော ဗျတိရေကတော စ ယုတ္တတံ ဒသ္သေန္တော **“သလာကဘတ္တာဒီနိ”** တိအာဒိမာဟ။

ဣသ္သရိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၈. ကာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

၇၈. “အတ္တကာမော”တိ ပါဠိယံ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **“ဌပေတွာ သဗ္ဗဗောဓိသတ္တေ”** တိ။ တေ ဟိ သဗ္ဗသော ပရတ္ထာယ ဧဝ ပဋိပဇ္ဇမာနာ မဟာကာရုဏိကာ ပရတ္ထကာမာ, အတ္တကာမာ နာမ န ဟောန္တိ, ယာ စ တေသံ အတ္တတ္ထာဝဟာ ပဋိပတ္တိ, သာပိ ယာဝဒေဝ ပရတ္ထာ ဧဝါတိ။ **ဝုတ္တံ** ပေါရာဏဋ္ဌကထာယံ။ ယသ္မာ ဗောဓိသတ္တာ ပရဟိတပဋိပတ္တိယာ ပါရမိယော ပူရေန္တာ တထာရူပံ ကာရဏံ ပတွာ အတ္တာနံ ပရေသံ ပရိစ္စဇန္တိ ပညာပါရမိယာ ပရိပူရဏတော, တသ္မာ ဣဓာပိ **“သဗ္ဗဗောဓိသတ္တေ ဌပေတွာယေတတိ ဝုတ္တ”** န္တိ အာဟ။ **ကလ္ယာဏ** န္တိ ဘဒ္ဒကံ။ တစာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ အာဟ **“သဏှံ မုဒုက”**န္တိ။ **ပါပိက**န္တိ လာမကံ နိဟီနံ။ တံ ပန **ဖရုသံ တစ**န္တိ သရူပတော ဒသ္သေတိ။

ကာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၉. ပါထေယ္ယသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

၇၉. **သဒ္ဓါ ဗန္ဓတိ ပါထေယ္ယ** န္တိ သဒ္ဓါ နာမ သတ္တသ္သ မရဏဝသေန မဟာပထံ သံဝဇတော မဟာကန္တာရံ ပဋိပဇ္ဇတော မဟာဝိဒုဂ္ဂံ ပက္ခန္ဒတော ပါထေယ္ယပုဋံ ဗန္ဓတိ သမ္ဗလံ သဇ္ဇေတိ။ ကထန္တိ အာဟ **“သဒ္ဓံ ဥပ္ပါဒေတွာ”**တိအာဒိ။ **ဧတံ ဝုတ္တ** န္တိ “သဒ္ဓါ ဗန္ဓတိ ပါထေယ္ယ”န္တိ ဧတံ ကထာပဒံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ။ **သိရီ**တိ ကတပုညေဟိ သေဝီယတိ တေဟိ ပဋိလဘီယတီတိ သိရီ။ **ဣသ္သရိယံ** ဝိဘဝေါ။ အာသယိတဗ္ဗတော **အာသယော, ဝသနဋ္ဌာနံ** နိကေတန္တိ အတ္ထော။ **ပရိကဿတီ** တိ ကဍ္ဎာဝသိကံ ပုဂ္ဂလံ တတ္ထ တတ္ထ ဥပကဿတိ။

ပါထေယ္ယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၁၀. ပဇ္ဇောတသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

၈၀. တံ တံ သမဝိသမံ ပဇ္ဇောတတီတိ **ပဇ္ဇောတော** ။ ပဒီပေါ အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ ပစ္စက္ခတော ရူပဂတံ ဒသ္သေတိ, ဧဝံ ပညာပဇ္ဇောတော အဝိဇ္ဇန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ ဓမ္မာနံ ပရမတ္ထဘူတံ ရူပံ ဒသ္သေတိ။ **ဇာဂရဗြာဟ္မဏော ဝိယာ** တိ ဇာဂရခီဏာသဝဗြာဟ္မဏော ဝိယ။ သော ဟိ သတိပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗဒါပိ ဇာဂရော ဟောတိ။ **ဂါဝေါ**တိ ဂေါဇာတိယော။ ဣဒံ ဂုန္နံ ဂေါဏာနဉ္စ သာမညတော ဂဟဏံ။ **ကမ္မေ** တိ ကရဏတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။ ဇီဝနံ ဇီဝေါ, သဟ ဇီဝေနာတိ **သဇီဝိနော**။ တေနာဟ **“ကမ္မေန သဟ ဇီဝန္တာန”** န္တိ, ကသိဝဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ ကတွာ ဇီဝန္တာနန္တိ အတ္ထော။ **ဂေါမဏ္ဍလေဟိ သဒ္ဓိ** န္တိ ဂေါဂဏေန သဟ။ န တေန ဝိနာ ကသိကမ္မာဒီနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဂေါရသသိဒ္ဓိယာ စေဝ ကသနဘာရဝဟနသိဒ္ဓိယာ စ ကသိကမ္မဂေါစ္စဝဏိဇ္ဇကမ္မာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။ **သတ္တကာယသ္သာ** တိ အာဟာရူပဇီဝိနော သတ္တကာယသ္သ ကသိတော အညထာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တသ္သပိ ကသိဇီဝိတဝုတ္တိယာ မူလကာရဏံ ဖလနိပ္ဖတ္တိနိမိတ္တတ္တာ တသ္သ။ **ဣရိယာပထော** စ ဣရိယနကိရိယာနံ ပဝတ္တနုပါယော။ **“သီတ**န္တိ နင်္ဂလသီတကမ္မ”န္တိ ဝဒန္တိ။

ပဋ္ဌေါတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၁. အရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၈၁.** ရဏန္တိ ကန္ဒန္တိ ဧတေဟီတိ ရဏာ, ရာဂာဒယော။ တေဟိ အဘိဘူတတာယ ဟိ သတ္တာ နာနပ္ပကာရံ ကန္ဒန္တိ ပရိဒေဝန္တိ။ တေ ပန သဗ္ဗသော နတ္ထိ ဧတေသံ ရဏာတိ **အရဏာ။ နိက္ကိလေသာ** ခီဏာသဝါ။ **ဝုသိတတသောတိ** ဝုသိတဗ္ရဟ္မစရိယဝါသော။ **ဘောဇိသ္သိယ**န္တိ ဘုဇိဿဘာဝေါ။ တေနာဟ **"အဒာသဘာဝေ"**တိ။ **သမဏာ**တိ သမိတပါပသမဏာတိ အာဟ **"ခီဏာသဝသမဏာ"**တိ။ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကကာလေ လောကိယပရိညာယ, **သေက္ခာ** ပုဗ္ဗဘာဂေ လောကိယပရိညာယ, ပစ္စဝေက္ခဏေ **လောကိယလောကုတ္တရာယ ပရိညာယ** ပရိညေယျံ တေဘူမကံ ခန္ဓပဉ္စကံ **ပရိဇာနန္တိ** ပရိစ္ဆိန္ဒန္တိ။ ခီဏာသဝါ ပန ပရိညာတပရိညေယျာ ဟောန္တိ။ တထာ ဟိ တေ သာမီ ဟုတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ **ဝန္ဒန္တိ နံ ပတိဋ္ဌိတ**န္တိ ဝုတ္တံ, ဝန္ဒနီယဘာဝေ စ သီလသမ္ပန္နတာယာတိ အာဟ **"ပတိဋ္ဌိတန္တိ သီလေ ပတိဋ္ဌိတ"**န္တိ။ **က္လာ**တိ က္လမသ္မိံ လောကေ။ **ခတ္တိယာ**တိ လက္ခဏဝစနန္တိ အာဟ **"န ကေဝလံ ခတ္တိယာတ"** တိအာဒိ။

အရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆေတွာဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

ဒေဝတာသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၂. ဒေဝပုတ္တသံယုတ္တံ

## ၁. ပဌမဝဂ္ဂော

### ၁. ပဌမကဿပသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၂. ဒေဝဿ     ပုတ္တော **ဒေဝပုတ္တော**    ။ ဒေဝတနံ ဇနကဇနေတဗ္ဗသမ္ဗန္ဓာဘာဝတော ကထမယံ ဒေဝပုတ္တောတိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဒေဝတနံ ဟီ”**တိအာဒိ။ “အဟာကဗ္ဗော အညတရောတိ ဝုစ္စတီ”တိ ဣဒံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ။ ဟာကဗ္ဗောပိ ဟိ ကတ္ထစိ “အညတရော”တိ ဝုစ္စတိ။ ဟေဋ္ဌာ ဒေဝတာသံယုတ္တေ “အဟာကဗ္ဗာ အညတရာ ဒေဝတာ”တိ ဝတွာ ဣဓ “ဟာကဗ္ဗော ဒေဝပုတ္တော”တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိဿ **ကဿပေ**    တိ ဂေတ္တနာမံ ဂဟိတံ, တဥ္စ ခော ပုရိမဇာတိသိဒ္ဓသမညာဝသေန။ အနုသာသနံ အနုသာသော, တံ **အနုသာသံ။ ဘိက္ခုနိဒ္ဒေသ**  န္တိ ဘိက္ခုသဒ္ဒဿ နိဒ္ဒေသံ။ **ဘိက္ခုဩဝါဒ**န္တိ ဘိက္ခုဘာဝါဝဟံ ဩဝါဒံ။ ယဒိ ပန န အဿောသိ, ကထမယံ ပဉှံ ကထေသီတိ? အညတော သုတံ နိဿာယ ပဉှံ ကထေသိ, န ပန ဘဂဝတော သမ္မုခါ သုတဘာဝေန။

**တေသန္တိ** ယထာဝုတ္တာနံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ။             **“ကထေတုကာမော စေတ”**တိအာဒိနာ ဟိ စတုတ္ထံ ဣဓ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တတ္ထ အာဒိတော တိဏ္ဏံ ဘဂဝတ ပဉှံ ဘာရံ န ကရောတိ ဧကေကဂ္ဂဝေကလ္လတော စေဝ အင်္ဂဒွယဝေကလ္လတော စ, စတုတ္ထဿ ပန ဥဘယင်္ဂဟာရိပူရတ္တာ ဘာရံ ကရောတီတိ အာဟ **“အယံ ပနာ”**တိအာဒိ။

ကထာယံ **“သုဘာသိတဿာ”**    တိ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနန္တိ အာဟ         **“သုဘာသိတံ သိက္ခေယျာ”**       တိ။ စတုသစ္စာဒိနိဿိတံ ဗုဒ္ဓဝစနံ သိက္ခန္တော စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီသုစရိတံ သိက္ခတိ နာမာတိ အာဟ **“စတုသစ္စနိဿိတံ။ပေ။ သိက္ခေယျာ”**တိ။ အဝဏ္ဏရဏေန တပ္ပဋိပက္ခံ ပဋိနိဝတ္တေတိ။         **ဥပာသိတဗ္ဗ**  န္တိ အာသေဝိတဗ္ဗံ ဘာဝေတဗ္ဗံ ဗဟုလီကာတဗ္ဗံ။ **အဇ္ဈတ္တသဘောဒံ ကမ္မဋ္ဌာန**       န္တိ ဣဒံ တဿ ဝိပဿနာပဒဋ္ဌာနတံ ဟဒယေ ဌပေတွာ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **“ဒုတိယပဒေန အဓိပညာသိက္ခာ ကထိတာ”**တိ။ ယေ ပန “ဒုတိယပဒေန အဓိစိတ္တသိက္ခာ စိတ္တဝူပသမေန အဓိပညာသိက္ခာ”တိ ပဌန္တိ, တေသံ ပဒေန အဇ္ဈတ္တသပ္ပဘောဒကမ္မဋ္ဌာနံ သုဒ္ဓသမထကမ္မဋ္ဌာနဿေဝ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယဒိ ဧဝံ “အဇ္ဈသမာပတ္တိဝသေနာ”တိ ဣဒံ ကထန္တိ? “တံ ဝိပဿနာဓိဋ္ဌာနာနံ သမာပတ္တီနံ ဝသေန ကထိတ”န္တိ ဝဒန္တိ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ “ဒုတိယပဒေန အဓိပညာသိက္ခာ”တိ ဣဒံ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ သိက္ခနံ နာမ အာသေဝနန္တိ အာဟ **“ဘာဝေယျာတိ အတ္ထော”**       တိ။ **ဥပာသန**န္တိ ပယိရုပာသနံ။ တဥ္စ ခော အဿုတပရိယာပုဏနကမ္မဋ္ဌာနုဂ္ဂဟာဒိဝသေန ဒဿေန္တော **“တမ္ပီ”**  တိအာဒိမာဟ။ **အဓိသီလသိက္ခာ ကထိတာ** လက္ခဏဟာရနယေန။ ဝစီသုစရိတဿ ဟိ သီလသဘာဝတ္တာ တဂ္ဂဟဏေနေဝ တဒေကလက္ခဏံ ကာယသုစရိတမ္ပိ ဣတရမ္ပိ ဂဟိတမေဝါတိ။ ဧတ္ထ စ အဓိသီလသိက္ခာယ စိတ္တဝိဝေကော, အဓိပညာသိက္ခာယ ဥပဓိဝိဝေကော, အဓိစိတ္တသိက္ခာယ ကာယဝိဝေကော ကထိတော, ကာယဝိဝေကော ပန သရူပေနေဝ ဟဋ္ဌိယံ ဂဟိတောတိ တိဝိဓဿပိ ဝိဝေကဿ ပကာသိတတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ပဌမကဿပသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၂. ဒုတိယကဿပသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၃. **ဒွိဝိဟိ စျာနေဟီ**တိ အာရမ္မဏလက္ခဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏေဟိ ဒွိဝိဟိ စျာနေဟိ။         **ကမ္မဋ္ဌာနဝိမုတ္တိယာ**     တိ ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂလဒ္ဓာယ ဝိမုတ္တိယာ။ တေန တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိယော ဝဒတိ။ သတ္တုဿာသနဿ ဟဒယတ္တာ အဘိဋ္ဌနရတ္တာ **ဟဒယဿ**     မာနသဿ,     **အနုပတ္တိံ**     ပဋိလာဘမာနသံ။ တံ ပန အတ္ထတော အညာ ဧတတိ အာဟ **“အရဟတ္တ”**     န္တိ။ တံ ပတ္တုကာမေန ဧကန္တတော ဝဋ္ဋေတဗ္ဗတဏှာဟာဒိဋ္ဌိနံ ဘာဝေ တဿ အနိဇ္ဈနတော, တဒဘာဝေ ဣဇ္ဈနတော စ တေ ဥပ္ပာဒနဝသေန ယဒင်္ဂေန နိဿိတော, တဒင်္ဂေန ပနာယမ္ပိ တေဟိ နိဿိတော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“အနိဿိတော”**    တိအာဒိ။ အရဟတ္တံ အာနိသံသိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာနိသံသံ ဧတဿာတိ           **အရဟတ္တာနိသံ**

**သော**။ အရဟတ္တံ ပတ္တုကာမဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ စ သဗ္ဗပဌမော ကမ္မဋ္ဌာနအတ္တာနုယောဂေ, သော ဣဓ န ဂဟိတောတိ အာဟ **"တန္တိဓမ္မော ပုဗ္ဗဘာဂေ"** တိ။ တတ္ထ **တန္တိဓမ္မော** တိ ပရိယတ္တိဓမ္မော။

ဒုတိယကသုပသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. မဃသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၈၄. မဃောတိ** သက္ကဿေတံ နာမံ ပုရိမဇာတိအနုဂတံ။ **သေ့ဝတတိ** သက္ကော ဧဝ။ **ဝတေနာ**တိ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနာဒိစာရိတ္တဓမ္မေန ။ **အညေ**တိ ဥပဓိဝေပက္ကဟပဓမ္မေ အဘိဘဝိတ္ဝာ။ **အသုရန္တိ** ဣန္ဒသတ္တုဘူတံ အသုရံ။

မဃသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. မာဂဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၈၅. စတုတ္ထသုတ္တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ** တိ ဒေဝတာသံယုတ္တေ သံဝဏ္ဏိတတ္ထမေဝ, တသ္မာ ဣဓ န ဝတ္တဗ္ဗော အတ္ထောတိ အဓိပ္ပာယော။

မာဂဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ

## ၅. အာမလိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၈၆. တေန ကာရဏေနာ**တိ တေန ပဓာနေန ကာရဏဘူတေန, ပဓာနကာရဏနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ယံ ကိဉ္စိ** ခုဒ္ဒကမ္ပိ မဟန္တမ္ပိ ဟီနမ္ပိ ပဏီတမ္ပိ **ဘဝံ**။ **အာယတပဂ္ဂဟော** တိ ဒီဃရတ္တဿ ဝီရိယာရမ္ဘော။ **ကိစ္စတေသာန** န္တိ ကိစ္စနိဋ္ဌာနံ။ **တထေတာ**တိ ယထာ အရဟတ္တုပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ, တတော ပစ္ဆာပိ တထေဝ ''ဗုဒ္ဓိပဂ္ဂဟော''တိ ဝီရိယံ ဒဋ္ဌဟံ ကရောတူတိ ကုပ္ပဓမ္မံ ဝိယ မညမာနော ဝဒတိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာဒိအတ္ထံ ပန ဝီရိယကရဏံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗမေဝ။

**အသံကိဏ္ဏာ** တိ အတေမိဿာ ဧဝံ အညတ္ထ အနာဂတတ္တာ။ တေနာဟ **"ဘဂဝတာ ဟီ"**တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ ကြဓေဝ ကသ္မာ ဧတံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဣဓ ပနာ"**တိအာဒိ။ **ပတိဋ္ဌ** န္တိ နဒီ နာမ အနဝဋ္ဌိတတီရာ, တတ္ထ ပတိဋ္ဌာတဗ္ဗဋ္ဌာနံ။

အာမလိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ကာမဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၈၇. ပုဗ္ဗယောဂကဝစရောတိ** ပုဗ္ဗေ ယောဂကဝစရော ပုရိမတ္တဘာဝေ ဘာဝနမနုယုတ္တော။ အယံ ကိရ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ဗဟူနိ ဝဿသဟဿာနိ သမဏဓမ္မံ အကာသိ, န ပန ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေသိ။ တမတ္ထံ ကာရဏေန သဒ္ဓိံ ဒဿေတုံ **"ဗဟလကိလေသတာယာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကေန္တ္တပရိသုဒ္ဓဿာ** တိ ယထာ ဝိသေသာဝဟော ဟောတိ , ဧဝံ ကေန္တေန ပရိသုဒ္ဓဿ သဗ္ဗသော အနုပက္ကိလိဋ္ဌဿ။ **သီလေန သမာဟိတာ**တိ ယထာ သီလံ ဥပရူပရိ ဝိသေသာဝဟံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဥ္စ ဟောတိ, ဧဝံ သမ္မဒေဝ အာဟိတစိတ္တာ သုဋ္ဌု သမ္မန္နစိတ္တာ။ တထာဘူတာ တေန သမန္နာဂတာ ဟောန္တီတိ အာဟ **"သမုပေတာ"**တိ။ **ပတိဋ္ဌိတသဘာဝ** တိ သေက္ခတ္တာ ဧဝ ယထာဓိဂတဓမ္မေန နိစ္စလဘာဝေန အဓိဋ္ဌိတသဘာဝ။ မယာ တုဋ္ဌိယာ ဂဟိတာယ ဒေဝပုတ္တော ''ဒုလ္လဘာ တုဋ္ဌီ''တိ ဝက္ခတီတိ ဘဂဝတ ''တုဋ္ဌိ ဟောတိ သုခာဝဟာ''တိ အတေစာတိ အာဟ **"ဥပရိ ပဥ္စဟာသမုဋ္ဌာပနတ္ထ"** န္တိ။ ပဗ္ဗဇိတော ရုက္ခမူလိကော အဗ္ဘောကာသိကော တ အနကရိယုပေတော နာမ ဟောတိ, သေနာသနေ ပန ဝသန္တော ကထန္တိ အာဟ **"သတ္တဘူမိကေ"**တိအာဒိ။ **စတုပစ္စယသန္တောသော** တိ ဘာဝနာဘိယောဂသိဒ္ဓေ စတူသု ပစ္စယေသု သန္တောသော။ တေန စိတ္တဝူပသမေန တုဋ္ဌိ လဒ္ဓာတိ ဒဿေတိ။ **စိတ္တဝူပသမဘာဝနာယာ** တိ စိတ္တကိလေသာနံ ဝူပသမကရဘာဝနာယ, မ

နစ္ဆဌာနံ ဣန္ဒြိယာနံ နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝကရဏေန သဝိသေသံ စိတ္တဿ ဝူပသမကရဘာဝနာယ ရတော မနောတိ ယောဇနာ။

တ္တေ စ ဣန္ဒြိယူပသမေန စိတ္တသမာဓာနံ ပရိပုဏ္ဏံ ဟောတိ ဣန္ဒြိယဘာဝနာယ စိတ္တသမာဓာနဿ အကာရဏကာနံ ဒူရီကရဏတော။ အဓိစိတ္တသမာဓာနေန စတုပစ္စယသန္တောသော သဝိသေသံ ပရိသုဒ္ဓော ပရိပုဏ္ဏော စ ဟောတိ ပစ္စယာနံ အလာဘလာဘေသု ပရိစ္စာဂသဘာဝတော။ ဝုတ္တနယေန ပန သန္တုဋ္ဌဿ ယထာသမာဒိန္နံ သီလံ ဝိသုဇ္ဈတိ ဟရိပူရိစ္ဆ ဥပဂစ္ဆတိ, တထာဘူတော စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနေ ယုတ္တော မဂ္ဂပဋိပဟဋ္ဌိယာ သဗ္ဗသော ကိလေသေ သမုစ္ဆိန္ဒန္တော နိဗ္ဗာနဒိဋ္ဌော ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **"ယေ ရတ္တိန္ဒိဝ"** န္တိအာဒိနာ။ **ကိံ န ဂစ္ဆိဿန္တိ?** ဂမိဿန္တေတတိ အရိယမဂ္ဂဘာဝနံ ပဟာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဒုက္ကရဘာဝံ သန္ဓာယ သာသင်္က ဝဒတိ။ တေနာဟ **"အယံ ပန ဒုဂ္ဂမော ဘဂဝတ ဝိသမော မဂ္ဂေ"** တိ။

တတ္ထ ကေစိ "အယံ ပနာတိ ဒေဝပုတ္တော။ သော ဟိ ဘဂဝတော 'အရိယာ ဂစ္ဆန္တိ'တိ ဝစနံ သုတွာ 'ဒုဂ္ဂမော ဘဂဝတ'တိအာဒိမာဟာ"တိ ဝဒန္တိ, တံ န ယုဇ္ဇတိ။ ယသ္မာ "သစ္စမေတ"န္တိ ဧဝမာဒိပိ တဿေဝ ဝေဝစနံ ကတွာ ဒဿိတံ, တသ္မာ "ယေန မဂ္ဂေန အရိယာ ဂစ္ဆန္တိ"တိ တုမ္ဟေဟိ ဝုတ္တံ, အယံ ပန "ဒုဂ္ဂမော ဘဂဝတ ဝိသမော မဂ္ဂေ"တိ အာဟ ဒေဝပုတ္တော။ အရိယမဂ္ဂေ ကာမံ ကအစိ အတိဒုက္ခာ ပဋိပဒာတိပိ ဝုစ္စတိ, တစ္ဆ ခော ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာဝသေန, အယံ ပန အတိံဝ သုဂမော သဗ္ဗကိလေသဒုဂ္ဂဝိဝဇ္ဇနတော ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝိသမဿ ရာဂာဒိဝိသမဿ စ ဒူရီကရဏတော န ဝိသမော။ တေနာဟ **"ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယာ"**တိအာဒိ။ **အဿာ** တိ အရိယမဂ္ဂဿ။ အရိယမဂ္ဂဿ ဟိ အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ ပရိပုန္နိတဗ္ဗဘာဂေန ဗဟူ ပရိဿယာ ဟောန္တိတိ။ **ဧဝံ ဝုတ္တော** တိ "ဒုဂ္ဂမော ဝိသမော"တိ စ ဧဝံ ဝုတ္တော။

**အဝံသိရာ**တိ အနုဋ္ဌဟနေန အဓောဘူတဉတ္တမင်္ဂ။ ကုသလင်္ဂေသု ဟိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉတ္တမင်္ဂ သဗ္ဗသေဋ္ဌတ္တာ, တစ္ဆ အနရိယာ ပတန္တိ န ဥဋ္ဌဟန္တိ မိစ္ဆာပဋိပဇ္ဇနတော။ တေနာဟ **"ဉာဏသိရေနာ"**တိအာဒိ။ **အနရိယမဂ္ဂေ** တိ မိစ္ဆာမဂ္ဂေ။ တေနာဟ **"ဝိသမေ မဂ္ဂေ"** တိ။ တံ မဂ္ဂနတော အနရိယာ အရိယာနံ မဂ္ဂတော အဟပုဏ္ဏနေန ပရိစ္စတ္တာ ဟုတွာ အဟယေ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခေ စ ပတန္တိ။ **သေဝတ**တိ သွာယံ အနရိယေဟိ ကအာစိပိ ဂန္တုံ အသက္ကုဏေယျော မဂ္ဂေ အရိယာနံ ဝိသုဒ္ဓသတ္တာနံ သဗ္ဗသော သမဓိဂမေန **သမော ဟောတိ**။ ကာယဝိသမာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ **ဝိသမေ သတ္တကာယေ** တေသံ သဗ္ဗသောဝ ပဟာနေန သဗ္ဗတ္ထ **သမာယေဝ**။

ကာမဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ပဉ္စာလစဏ္ဍသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၈၈. သမ္ဗာဓေ** တိ သမ္ပိဋ္ဌိတတဏှာကိလေသာဒိနာ သဉပ္ပီဠိတာယ ပရမသမ္ဗာဓေ။ အတိဝိယ သင်္ကာရဋ္ဌာနဘူတော ဟိ နီဝရဏသမ္ဗာဓော အဓိပ္ပေတော။ သော ဟိ ဒုဂ္ဂဟနော တသ္မိံ အသတိ ကာမဂုဏသမ္ဗာဓော အနဝသရော ဧဝ သေယျထာပိ မဟာကဿပာဒီနံ။ **ဩကာသန္တိ ဈာနဿေတံ နာမံ** နီဝရဏသမ္ဗာဓာဘာဝတော။ အသမ္ဗာဓာဝေန ဟိ ဈာနံ ဣဓ "ဩကာသော"တိ ဝုတ္တံ, တစ္ဆ ခော အစ္စန္တာသမ္ဗာဓေ္ဘာနတာယ ဝိပဿနာဟဒကတာယ ။ တထာ ဟိ ဟာဋ္ဌယံ "အဝိန္ဒီ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဝိန္ဒီ** တိ ဝိန္ဒိ ပဋိလဘိ။ **ဘူရိမေဓသော**တိ မဟာပညော, သပညောတိ အတ္ထော။ **အဗုဇ္ဈီ** တိ ဗုဇ္ဈိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ ပဋိလီနော ဟုတွာ သေဋ္ဌော, ပဋိလီနာနံ တ သေဋ္ဌောတိ **ပဋိလီနသေဋ္ဌော** ။ မာနဿ ယဝသေန ဉန္နတဘာဝတော **ပဋိလီနော နာမ ပဟီနမာနော**။ **ပဋိလဘိံသူ**တိ ကာမဂုဏသမ္ဗာဓေပိ "ဣမေ ကာမဂုဏာ မာဒိသာနံ ကိံ ကရိဿန္တီ"တိ? တေ အဘိဘုယျ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ သမ္မာသတိံ ပဋိလဘိံသု။ တေန သမ္မယုတ္တေန လောကုတ္တရသမာဓိနာပိ သုဋ္ဌု သမာဟိတာ။

အယံ ကိရ ဒေဝပုတ္တော ဣတော ပုရိမတရေ အတ္တဘာဝေ ပဌမဇ္ဈာနလာဘီ ဟုတွာ တတော စဝိတွာ ဗြဟ္မကာယိကာသု နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ ဈာနသုခံ အနုဘဝိတွာ တတော စုတော ဣဓာနိ ကာမဘဝေ နိဗ္ဗတ္တော, တသ္မာ တံ ဈာနံ သမ္ဘာဝေန္တော "တာဒိသဿ နာမ ဈာနသုခဿ လာဘီ ဘဂဝတ"တိ တေန ဂုဏေန ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝန္တော **"သမ္ဗာဓေ ဝတာ"** တိ ကထံ အဘာသိ။ အထဿ ဘဂဝတ ယထာ နာမ အဋ္ဌသဋ္ဌိယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓေသိနေရု

ပဗ္ဗတရာဇံ ဥပဟာအယ သာသယေ န ကိဉ္စိ ဟောတိ, ဇဝံ အနန္တာပရိမေယျဗုဒ္ဓဂုဏေ ဥပဟာအယ ရူပာဝစရပဋ္ဌမဇ္ဈာနံ န ကိဉ္စိ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **“ယေ သတိ”**န္တိအာဒိနာ အနုတ္တရဂုဏာဓိဂမံ ပဝေဒေသိ။ တတ္ထ **သတိ**န္တိ ဝိပဿ သနာသတိယာ သဒ္ဓိံ အရိယမဂ္ဂသတိံ။ **သုသမာဟိတာ**တိ လောကိယသမာဓိနာ စေဝ လောကုတ္တရသမာဓိနာ စ သုဋ္ဌု သ မာဟိတာ။ တေ ဟိ အစ္စန္တံ သုသမာဟိတာ, န စျာနမတ္တလာဘိနော အကုပ္ပဓမ္မတ္တာ။ ကေစိ ‘‘ကမ္မန္တေ သုသမာဟိ တာ’’တိ ဟဋ္ဌံ ဝတွာ ‘‘မဂ္ဂသမာဟိတာ’’တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။

ပဋ္ဌာလစဏ္ဍာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. တာယနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၉. အတီတဇာတိယံ သယံကာရဝသေန တာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဥပ္ပာဒိတတ္တာ **ပုဗ္ဗေ တိတ္ထကရော** ။ တေနာဟ **“ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပာဒေတွာ”**တိ။ အပရေ အာဟု ‘‘အယံ မေ သတ္ထာတိ ဂဟဏဝသေန တိတ္ထကရော အဿ အတ္ထီတိ **ပုဗ္ဗေ တိ တ္ထကရော,** အတီတတ္တဘာဝေ တိတ္ထကရသာဝကော’’တိ။ တေ **“ဒိဋ္ဌိံ ဥပ္ပာဒေတွာ** တိ တဿ သတ္ထုနော ဒိဋ္ဌိံ အာဒာယ ဂဟေတွာတိ အတ္ထော’’တိ ဝဒန္တိ။ **တိတ္ထံ နာမ ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိယော** တဗ္ဗိနိမုတ္တဿ မိစ္ဆာတဒဿ အဘာဝတော။ တိတ္ထေ နိယုတ္တာတိ တိတ္ထိကာ, တေ ဧဝ **တိတ္ထိယာ**တိ ဝုတ္တာ က-ကာရဿ ယ-ကာရံ ကတွာ။ **တဿ သာ**တိ ယထာဝုတ္တဿ ကလျာဏကမ္မဿ။ **နိဿန္ဒေနာ** တိ ဖလဘာဝေန။ **ဝီရိယပ္ပဋိသံယုတ္တာ** တိ ဝီရိယဒီပနာ တိ အတ္ထော။

**အနိယမိတအာဏတ္တိ** တိ အနိယမဝိဓာနံ အနိယမဝသေန ဝိဓိဝစနံ။ **တဏှာသောတ**န္တိ တဏှာပဗန္ဓနံ။ **နီဟ ရာ**တိ သမေဟိ ပဇဟ။ **ကေတ္တ** န္တိ ကေဂုံ။ တေနာဟ **“စျာန”**န္တိ။ **ဥပပဇ္ဇတီ** တိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ န ဟာပုဏာတီတိ အာဟ **“န ပဋိလဘတီ”**တိ။ **န ဩသက္ကေယျာ** တိ န သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇေယျ။ ဃရာတသတော ပရိဗ္ဗဇနံ ပရိတော အပဂ မောတိ **ပရိဗ္ဗဇော** ။ ပဗ္ဗဇိတဝတသမာအနဿ အဒဠှတာယ စ တတ္ထ စ အသက္ကစ္စကိရိယာယ **သိထိလဂဟိတာ။ အတိရေက**န္တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပုရိမကာလတောပိ အဓိကံ။ **ဥပရီ**တိ ဥပရူပရိ။ **ဒုက္ကဋံ အကတမေဝ သေယျော** တိ ဒုစ္စရိ တံ နာမ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အကတမေဝ ဟိတာဝဟံ။

**ယံ ကိဉ္စီ** တိ ယံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ။ **သိထိလံ ကတ**န္တိ အသက္ကစ္စကာရိတာယ သိထိလံ ကတွာ ပဝတ္တိတံ။ **ဝေရူပမေ တ**တိ ဝေရူပံ ပရာမဋ္ဌသာမညာသဒိသမေဝ ပဗ္ဗာနုတာပစရိယာဒိပဋိဘာဂတော။ **သံကိလိဋ္ဌမေဝ** တဏှာသံကိလေသဥ ပက္ကိလိဋ္ဌတ္တာ။ **အာသင်္ကိတပရိသင်္ကိတ** န္တိအာဒိတော သမန္တတောပိ ပရေဟိ သင်္ကိတံ။ ဗ္ရဟ္မစရိယဿ အာဒိ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယံ, တတ္ထ နိယုတ္တာတိ **အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယိကာ,** မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတာ”** တိ။ **ပုဗ္ဗပဓာနဘူတာ**တိ ပဋ္ဌမာရမ္ဘဘူတာ။

တာယနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. စန္ဒိမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၀. ဝိမာနေ ဂဟိတေ တံနိဝာသီပိ ဂဟိတော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“စန္ဒဝိမာနဝာသီ ဒေဝပုတ္တော”** တိ။ **သဗ္ဗဓိ** တိ သ ဗ္ဗသ္မာ ဒုက္ခဋ္ဌာနာ **ဝိပ္ပမုတ္တောသိ** ဘဂဝတ ဟုတ္ဝံ, တသ္မာ မယှမ္ပိ ဣတော သမ္ဗာဓဋ္ဌာနတော ဝိပ္ပမောက္ခံ က ရောဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **“တဿ မေ သရဏံ ဘဝ”** တိ။ **လောကာနုကမ္ပကာ** တိ သဗ္ဗဿ လောကဿ အနုဂ္ဂဟာ, တသ္မာ တုယှမ္ပိ တေဿပိ စန္ဒဿ။ **တာဒိသာ ဧဝ**တိ သမာနာ ဧဝ။ ပမုဉ္စသီတိ ပမုဉ္စတု။ တေနာ ဟ **“အတီတတ္ထေ ဝတ္တမာနဝစန”** န္တိ။

စန္ဒိမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. သူရိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၉၁. အန္ဓဘာဝကရဏေ**တိ လောကဿ အန္ဓကရဏေတိပိ အပရေ။ တေနာဟ **“တမသီ”**တိ။ **ဝိရောစတီ**တိ ဝိဇ္ဇောတတိ။ ကာမံ ဒေဝပုတ္တဝသေန ပဉ္စမံ ဒေဝတာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ, ရာဟုနော ပန ပယောဂေ တဿ ဝိမာနေတိ အာဟ **“မဏ္ဍလီတိ မဏ္ဍလသဏ္ဌာနော”**တိ။ **ဝဒတိ** တဒာ မုခေန ဂဟိတတ္တာ။ မုခေန ဂဟဏစ္ဆေတ္တ “ဂိလီ”တိ အဓိပ္ပေတံ, န စ အဇ္ဈောဟရဏန္တိ အာဟ **“ဂိလီတိ ဝဒတီ”**တိ။ ဣဒါနိ တဿ မုခေန ဂဟဏသမတ္ထတံ ဒဿေတုံ **“ရာဟုဿ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သော**တိအာဒိ တဿ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဂဟဏကာရဏဒဿနံ။ **အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ** တိ စန္ဒိမသူရိယာနံ ပရိစာရကဒေဝတာ။ **ဝေဂ**န္တိ ဇဝံ။ သော ဟိ ကေနစိ အဘိမုခံ အတိဒုန္နိတရော ကမ္မနိယာမသိဒ္ဓေါ။ **မတ္ထက** န္တိ ကဏ္ဍဿ ဥပရိမဒေသံ။ ကေစိ “သီသမတ္ထကမေတ”တိ ဝဒန္တိ။ **နိက္ခမေယျ** ဝေဂဿ တိက္ခသီဃထာမဘာဝတော။ **အာကမိုတ္တတ** တိ အတ္တနော ဂမနဒိသာဘိမုခံ အာကမိုတ္တတ။ **နန္တိ** ရာဟုံ။ ဥဒ္ဒံ ဥလ္လင္ဃေတုကာမမ္ပိ ဩ **နမေယျ**။ ပဒဒွဝယေနပိ သော မဟာသရီရော မဟာဗလော, စန္ဒိမသူရိယာနံ ပန ဂမနဝေဂေ တေန သဗ္ဗထာပိ ဒုန္နိတရိယောတတိ ဒဿေတိ။ **ဝိမာနေနာ**တိ စန္ဒဂ္ဂဟေ စန္ဒဝိမာနေန, သူရိယဂ္ဂဟေ သူရိယဝိမာနေန ဥဘိန္နမ္ပိ ဝိမာနေန သဟေဝ။ အမာတသိယဥဟိ ဒွေဝ ဝိမာနာနိ ယောဇနမတ္တန္တရိတာနိ ဟုတွတ သဟေဝ ပဝတ္တန္တိ။ ယဒိ ဒွေပိ ဒေဝပုတ္တာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တာ, အထ ကသ္မာ သူရိယသုတ္တေ ဧဝ “ပဇံ မမ”န္တိ ဝုတ္တံ, န စန္ဒသုတ္တေတိ? “သော စ ကိရ န စိရဿေဝ တတော စဝိတွတ အညတ္ထ နိဗ္ဗတ္တော, အညာ ဧဝ စ ဒေဝတာ တတ္ထ ဝသိ, ယသ္မိံ စန္ဒဂ္ဂဟေ ဘဂဝတ တံ ကထံ အဘာသိ, န တထာ သူရိယော, အပရဘာဂေ ပန တတ္ထပိ ကာလေန ကာလံ ရာဟုဂ္ဂဟော ဟောတီ”တိ ဝဒန္တိ။

သူရိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. အနာထပိဏ္ဍိကဝဂ္ဂေါ

### ၁. စန္ဒိမသသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၉၂.** ပဗ္ဗတတဋ္ဌာ သန္ဒမာနော တတ္ထရူပေ နဒီနိဝတ္တနပဒေသောပိ သမ္ပာဗ္ဗောနတာယ ကဏ္ဍော ဝိယာတိ အာဟ **“ပဗ္ဗတကဏ္ဍေပီ”** တိ။ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝေန သေဋ္ဌဋ္ဌေန စ ဓော ဥဒေတီတိ ဓောဒိ, ကေဂ္ဂတာ။ တသ္မိံ ယောဂတော ကေဂ္ဂစိတ္တာ ဣမ **ဓောဒီ**။ ပဋိပက္ခတော အတ္တာနံ နိပယန္တိ ဝိသောဓေန္တီတိ **နိပကာ,** ပညဝန္တော။ တေနာဟ **“ကေဂ္ဂစိတ္တာ စေတ”** တိအာဒိ။ ကာယာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏံ သာတိသယာယ သတိယာ သရန္တီတိ **သတာ**။ တေနာဟ **“သတိမန္တော”** တိ။ **သောတ္ထိံ ဂမိဿန္တီ** တိ ယထာဝုတ္တပဒေသေ မက သောတ္ထိမနုပဒ္ဒဝေန ဝတ္တိဿန္တိ, ဧဝံ စျာနလာဘိနော သောတ္ထိံ ကိလေသေဟိ အနုပဒ္ဒုတာ ဝတ္တိဿန္တိ။ အယံ ကိရ ဒေဝပုတ္တော ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗာနသညီ, တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ဘဂဝတ “အယံ ဒေဝပုတ္တော အနိဗ္ဗာနကမိ သမာနော နိဗ္ဗာနကမိသညီ, ဟန္ဒဿ နိဗ္ဗာနကမိနော ဒဿေမီ”တိ ဒုတိယံ ကထမာဟ။ စတုန္နံ ဩဃာနံ, သံသာရမဟောဃဿေဝ တ ပရတီရဘာဝတော ပရတီရန္တိ **နိဗ္ဗာနံ** ။ အမ္ဗုနိ ဇာတော **အမ္ဗုဇော,** မစ္ဆော။ သုတ္တဇာလံ ဆိန္ဒိတွတ မစ္ဆော ဝိယ ကိလေသဇာလံ ဘိန္ဒိတွတ ဂမိဿန္တီတိ။

စန္ဒိမသသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၂. ဝေဏ္ဍုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၉၃. ပယိရုပာသိယာ**တိ ပယိရုပာသဟေတု။ **သိက္ခန္တီ** တိ တိဿောပိ သိက္ခာ သိက္ခန္တိ။ **သိင္ဃပဒေ** တိ ကိလေသာနံ သာသနတော ဝဋ္ဋဒုက္ခပရိတ္တာသနတော စ သိင္ဃသညိတေ ယထာနုသိင္ဃံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတော ပဒေ, သဒ္ဓမ္မေတိ အတွထော။ တေနာဟ **“အနုသိင္ဃပဒေ”** တိ။ တတ္ထ **အနုသိင္ဃီ** တိ သဒ္ဓမ္မော။ **ကာလေ**တိ ယုတ္တပတ္တကာလေ။ **အပ္ပမာအေ**နာမ သမထဝိပဿနာဘာဝနာ။

ဝေဏ္ဍုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ဒီဃလဋ္ဌိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၄. **တထေဝ ပညာယီ**တိ ဒီဃလဋ္ဌိတေ့ဝ ပညာယိ, တထာသမညာ ဧဝ အဟောသိ။

ဒီဃလဋ္ဌိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. နန္ဒနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၅. နတ္ထိ ဧတဿ အာဝဋ္ဋံ အာဝရဏန္တိ **အနာဝဋ္ဋံ**။ **ရုက္ခော တ ပဗ္ဗတော တ** တိ သတ္တာနံ ပကတိစက္ခုဿ အာဝရဏဘူတော ရုက္ခော ဝိယ ပဗ္ဗတော ဝိယ စ အဘိဘဝိတုံ သမတ္ထော ဧယ္ယာဝရဏော နတ္ထိ။ **ကထံဝိဓ**န္တိ ကထံ သဏ္ဌိတံ, ကထံပကာရံ တ။ **ဒုက္ခ**န္တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ။

နန္ဒနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. စန္ဒနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၆. **ဟေဋ္ဌာ** တိ ကာမဘဝေ။ တတ္ထ ဟိ ပရိဗ္ဗမန္တဿ ပတိဋ္ဌာ ဒုလ္လဘာ ယေဘုယ္ယေန တတ္ထ သတ္တာ နိမုဂ္ဂါ ဧဝ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဟေဋ္ဌာ အပ္ပတိဋ္ဌော သံသာရော။ **ဥပရီ**တိ မဟဂ္ဂတဘဝေ။ တတ္ထ ဟိ နိဗ္ဗတ္တဿ နိဗ္ဗာနံ အာရဗ္ဘိတုံ အာလမ္ဗနာ ဒုလ္လဘာ, ဈာနာဘိရတိယာ တတ္ထေဝ နိကန္တိ ဧတေသံ ဗလဝတီ ဟောတိ, တသ္မာ ဥပရိ အနာလမ္ဗနော သံသာရော။ **ပေသိတတ္တော** တိ နိဗ္ဗာနံ ပတိ ပေသိတစိတ္တော။ **တယော ကမ္မာဘိသင္ခါရာ** တိ ပုညာဘိသင္ခါရာဒယော တယော အဘိသင္ခါရာ။ တေန "နန္ဒီပုဗ္ဗကော ကမ္မဘဝေ"တိ ဝုတ္တံ "နန္ဒိံ ဇနေတ္ဝာ"တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကာမသညာသီသေန ကာမစ္ဆန္ဒဿ ဂဟဏံ, ကာမစ္ဆန္ဒပမုခာနိ စ ဩရမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ဂဟိတာနီတိ အာဟ **"ကာမသညာဂဟဏေန ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနီ"** တိ။ ရူပဘဝေ ရူပံ ဘဝပဒလောပေန။ ရူပဘဝဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ သေသဘဝဿပိ ဂဟဏံ။ တဿ သံယောဇနဂ္ဂဟဏေန ပဉ္စ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ဂဟိတာနိ။ **မဟောဃေ**တိ သံသာရမဟောဃေ။ **တေသ**န္တိ ကာမဘဝာဒီနံ **ဂဟဏေန** ဘဝဘာဝေန တဒေကလက္ခဏတာယ။ **အရူပဘဝေ ဂဟိတော** လက္ခဏဟာရနယေန။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

စန္ဒနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ဝသုဒတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၇. **ဆဋ္ဌံ** ဟေဋ္ဌာ ဒေဝတာသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယံ **ဝုတ္တတ္ထမေဝ** ။

ဝသုဒတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. သုဗ္ရဟ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၈. **သုဗ္ရဟ္မာ** တိ တဿ ဒေဝပုတ္တဿ နာမံ။ တဿ သတ္တုသန္တိကူပသင်္ကမနဿ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **"သော ကိရာ"**တိအာဒိမာဟ။ တဒေဝ သောကံ တဿ ဒေဝပုတ္တဿ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိ။ **အစ္ဆရာသင္ဃပရိဝုတော**တိ သဟဿမတ္တေန အစ္ဆရာသင္ဃေန ပရိဝုတော။ **နန္ဒနကီဠိက** န္တိ နန္ဒနဝနကီဠိကံ။ **ဟတ္ထံ အာဂစ္ဆတီ**တိ ဟတ္ထဂဝ္ဟုပကေ ဟောတိ။ **ဂန္ဓေန္တီ** တိ ဧတ္ထ မာလာဝေဋ္ဌနမ္ပိ ခိဍ္ဍာပသုတတာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညထာ ပုပ္ဖာနိယေဝ တာယ တာယ စိတ္တဿ ဝသေန မာလာဘာဝေန ဟတ္ထံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ။ **ဥပစ္ဆေဒကကမ္မဝသေနာ** တိ တသ္မိံ ဒေဝလောကေ အာယုသေသေ သတိ ဧဝ တဿ ပန ဥပဃာတကဿ လဒ္ဓောကာသဿ ဟာပကမ္မဿ ဝသေန။ "ပဟာရော"တိ ဒိဝသဿ တတိယော ဘာဂေ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ **ဧကပ္ပဟာရေနေဝ** တိ ဧကဝေလာယမေဝါတိ အတ္ထော။

**ပိယဝတ္ထုကသောကေနာ**တိ ပိယဝတ္ထုနိမိတ္တကေန သောကေန။ **ရုပ္ပမာနော** တိ ပီဠိယမာနော။ **သတ္တမေ ဒိဝသေ**တိ မနုဿဂဏနာယ သတ္တမေ ဒိဝသေ။ **တတ္ထေ**တ တိ တသ္မိံယေဝ နိရယေ **နိဗ္ဗတ္တိတဗ္ဗံ** ကမ္မံနာ တာဟိ စ သဟေဝ ပုဗ္ဗေ တဿ ဟာပကမ္မဿ ကတတ္တာ။ **ရုပ္ပီ** တိ စိတ္တသန္တာသံ အာပဇ္ဇိ။ **နိဒ္ဒမိတု** န္တိ နီဟရိတုံ အပနေတုံ။ **သတ္တု သန္တိကံ ဂန္တွာ**တိ တာဟိ ပဥ္စသတာဟိ အစ္ဆရာဟိ သဒ္ဓိံ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂန္တွာ။

**ကာဒန္တိ အတ္တနော စိတ္တံ ဒဿေတိ** အာသနူပစ္စက္ခာဘာဝတော။ **နိစ္စန္တိ** သဒါ။ သဗ္ဗတယံ နိစ္စတ္တော အဓိပ္ပာယ ဝသေန ဂဟေတဗ္ဗောတိ တတ္ထ ပဟာတဗ္ဗံ ဂဟေတဗ္ဗဥ္စ ဒဿေန္တော **"ဒေဝလောကေ"**တိအာဒိမာဟ။ **န ဂဟေတဗ္ဗော** ဟေတုပဝတ္တိတော ပုဗ္ဗေ တဿ ဥတ္တရာသဿ အဘာဝတော။ **တေသူ**တိ ဒုက္ခေသု။ တာနိ ဟိ ဟေတုပစ္စယေဟိ ကတ္တဗ္ဗတော ကထာယံ **"ကိစ္စေသူ"** တိ ဝုတ္တာနိ။ **ကိစ္စေသူ** တိ တ ကိစ္စနိမိတ္တံ။ ယာသဥ္စဟိ ပယောဂဝိပတ္တီနံ ဝသေနသ္သ တာနိ ဒုက္ခာနိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တံနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ တာ ဟိ အဿ ပယောဂဝိပတ္တိယော ဂတိဝိပတ္တိယော သတ္တု သန္တိကံ ဥပဂမနေန ဟာယေယျုံ။ **နိဗ္ဗတ္တာနံ ဒိဋ္ဌာနိ** တိ နိဗ္ဗတ္တာနံ ဝသေန ဒိဋ္ဌာနိ ဒုက္ခာနိ။ **တေသု** စ ဒုက္ခေသု။ သဗ္ဗတ္ထ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မံ။ **ဥယျုဟမာနော ဝိယ** စိတ္တသန္တာပေန။

စတ္တာရိပိ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ, သတိအာဒိဓမ္မသာမဂ္ဂီ, တသ္မာ **ဗောဇ္ဈာ** ဗောဓိတော။ သာ ပန ဗောဓိ ဘာဝနာကာရေနေဝ ပဝတ္တတိ, အညတ္ထသဒ္ဒယောဂေန စ "ဗောဇ္ဈာ"တိ နိဿက္ကဝစနန္တိ တဒတ္ထံ ဒဿေန္တော မုခ္ခတ္တတပဒံ အပေက္ခိတ္တ **"ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာ"** န္တိ အာဟ။ **တပဟေတုတာ**န္တိ ဓုတဓမ္မမာဟ။ သော ဟိ တဏှာလောလုပ္ပဿ တပနတော **တပေ,** သယံ ဂုဏသဘာဝတ္တာ ဂုဏသန္နိဿယတော စ **ဂုဏန္တိ**။ တေနာဟ **"ဓုတင်္ဂသင်္ခာတံ တပဟေတုတာ"**န္တိ။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရဂတာ နိဿဇ္ဇိယန္တိ ဇတ္တာတိ **သဗ္ဗနိဿဂ္ဂေ,** အသင်္ခတဓာတူတိ အာဟ **"သဗ္ဗနိဿဂ္ဂတိ နိဗ္ဗာနတော"** တိ။

**ကာန္ဒိယသံဝရော ပဌမံ ဝေဒိတဗ္ဗော** ပဋိပတ္တိက္ကမဝသေန တဿေဝ ပဌမတ္တာ။ တံ ပန ပဋိပတ္တိက္ကမံ ဒဿေတုံ **"ကာန္ဒိယသံဝရေ ဟီ"** တိအာဒိမာဟ။ နိပ္ပရိယာယတော မဂ္ဂပရိယာပန္နာ ဧဝ ဗောဇ္ဈင်္ဂာတိ အာဟ **"သဟဝိပဿနာယ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ"** တိ။ **တသ္မာ** တိ တထာဘာဝေန တဿ ယောဂိနော။ ယသ္မာ ဒေဝပုတ္တဿ သတ္ထာ တံ ကထံ ဝတွာ ဥပရိ စ သစ္စာနိ ပကာသေသိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဘဂဝတ စတုသစ္စဝသေန ဒေသနံ ဝိနိဝတ္တေသီ"**တိ။ **ဒေဝပုတ္တော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟီ** တိ ကာမံ တဿေဝ ဝိသေသာဓိဂမော ကာဓာဂတော, ပဥ္စသတမတ္တာဟိ ပန အစ္ဆရာဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၆) "သော ဒေသနာပရိယောသာနေ ပဥ္စဟိ အစ္ဆရာသတေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ တံ သမ္ပတ္တိံ ထာဝရံ ကတွာ ဒေဝလောကမေဝ အဂမာသီ"တိ။

သုဗ္ရဟ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ကကုဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၉. "နန္ဒာမိ"တိ ဝုတ္တေ နန္ဒိ နာမ ပဗ္ဗဇိတဿ မလန္တိ စောဒေတုကာမော ဒေဝပုတ္တော **"နန္ဒသီ"** တိ ပုစ္ဆိ။ အထဿ ဘဂဝတ တံ ပဋိက္ခိပန္တော **"ကိံ လဒ္ဓာ"** တိ? အာဟ။ တေန "တယာ မမ အဓိပ္ပေတနန္ဒိယာ ကာရဏ ပစ္စယော ဧဝ နတ္ထိ, ကုတော သာ နန္ဒီ"တိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **"တုဋ္ဌိ နာမာ"** တိအာဒိ။ အထ ဒေဝပုတ္တော နန္ဒိယာ အသတိ သောကေန ဘဝိတဗ္ဗံ, သောကော စ ပဗ္ဗဇိတဿ မလန္တိ စောဒေန္တော အာဟ **"တေန ဟိ, သမဏ, သောစသီ"**တိ။ ဘဂဝတ တမ္ပိ ပဋိက္ခိပန္တော **"ကိံ ဇီယိတ္ထာ"** တိအာဒိမာဟ။ ကိံ မံ ဇိနာတီတိ အတ္ထော?

ယဒိ တေ နန္ဒိသောကာ န သန္တိ ဟာသဝတ္ထုနော လာဘဿ ဇာနိယာ စ အဘာဝတော, ဧဝဝိဟာရိနော ပန အရတိယာ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ – **"ကစ္စိ တံ ဧကမာသီနံ, အရတီ နာဘိကီရတီ"** တိ။ တသ္မိမ္ပိ ဘဂဝတာ ပဋိက္ခိတ္တေ အထ နေသမ္ပိ နန္ဒိသောကာရတီနံ အဘာဝေ ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော **"ကထံ တွံ"**န္တိ ကထမာဟ? အထဿ ဘဂဝတ တံ ကာရဏံ ပဝေဒေန္တော **"အဃဇာတဿာ"** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အဃဇာတဿာ** တိ အဃေ ဇာတဿ။ တေနာဟ **"ဝဋ္ဋဒုက္ခေ ဌိတဿာ"**တိ။ **ဇာတတဏှာဟဿ** အပ္ပဟီနတဏှာဟဿ **ဝဋ္ဋဒုက္ခံ အာဂတမေဝ** ကာရဏဿ အပ္ပဟီနတ္တာ

တာ။ တသ္မေ ဟိ ကာရဏာသ္မာ အပ္ပဟီနတံ ဒဿေန္တော **"ဒုက္ခိ သုခံ ပတ္ထယတီတိ ဟိ ဝုတ္တ"** န္တိ အာဟ။ ဒုက္ခပ္ပတ္တိယာ သာပိ တဏှာဟာပ္ပတ္တိ တေန ဒဿိတာ။ **ကုတီတိအာဒိနာ** ဝုတ္တမေဝတ္ထံ နိဂမနဝသေန ဒဿေတိ။

ကကုဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. ဥတ္တရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀၀. နဝမန္တိ** ဥတ္တရသုတ္တံ ဟေဋ္ဌာ ဒေဝတာသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ဥတ္တရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. အနာထပိဏ္ဍိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀၁.** ဒသမေ ကာမံ ဒေဝတာသံယုတ္တေပိ "ဣဒံ ဟိ တံ ဇေတဝန"န္တိအာဒိနာ ဣမာ ဧဝ ဂါထာ အာဂတာ။ တတ္ထ "အညတရာ ဒေဝတာ"တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ အာရောပိတာ။ ဟေဋ္ဌာ အာဂတနယတ္တာ ဧဝ ဟိ ဟေတ္ထကေသု န လိခိတံ, ဣဓ ပန ဒေဝပုတ္တသံယုတ္တေ **"အနာထပိဏ္ဍိကော ဒေဝပုတ္တော"** တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ နိဂမေ စ အာဂတံ, တတ္ထ ဒေဝပုတ္တေန သတ္ထု ဝုတ္တပ္ပကာရဂုဏပဝေဒနဝသေန ဝုတ္တံ။ သတ္ထာ ပန ဘိက္ခူနံ တမတ္ထံ ပဝေဒေန္တော **"အညတရော ဒေဝပုတ္တော"**တိ အာဟ။ တထာ ပဝေဒနေ ပန ကာရဏံ ဒဿေန္တော **"အာနန္ဒတ္ထေရဿာ"** တိအာဒိမာဟ။ **အနုမာနဗုဒ္ဓိယာ**တိ အနုမာနဉာဏဿ။ **အာနုဘာဝပ္ပကာသနတ္ထ** န္တိ ဗလဒီပနတ္ထံ။

အနာထပိဏ္ဍိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. နာနာတိတ္ထိယဝဂ္ဂေါ

## ၁. သိဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀၂. တတိယဝဂ္ဂဿ ပဌမ** န္တိ တတိယဝဂ္ဂေ ပဌမသုတ္တံ။ **ဝုတ္တတ္ထမေဝ** ဟေဋ္ဌာ သတုလ္လပကာယိကဝဂ္ဂေ ပဌမသုတ္တေ။

သိဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ခေမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀၃. ပဌမံယေဝတ**တိ ဇရာမရဏာဒိဘာဝတော ပဂေဝ။ **ဗလဝစိန္တနံ စိန္တေတီ** တိ ယထာ သာကဋိကော အဇာနိတ္ဝာ ဝိသမေ မဂ္ဂေ သကဋံ ဟာဇေန္တော အက္ခေ ဆိန္နေ ပတိကာတုံ အဝိသဟန္တော ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော ဗလဝစိန္တနံ စိန္တေတိ, မဟန္တံ စိတ္တသန္တာပံ ဟာပုဏာတိ, ဧဝံ အဓမ္မတဒီ မစ္စုမုခံ ပတ္တော ဗလဝစိတ္တသန္တာပံ ဟာပုဏာတိ, တသ္မာ ဓမ္မစရိယာယ နပ္ပမဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ။

ခေမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. သေရီသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀၄. ယံ အန္နံ ဒေမီတိ** ယံ ဒေယ္ယဓမ္မံ ပရဿ ဒေမိ။ **တဿ ပတိ ဟုတွာ** တိ တဗ္ဗိသယံ လောဘံ သုဋ္ဌု အဘိဘဝန္တော တဿ အဓိပတိ ဟုတွာ ဒေမိ တေန အနာကဗုနိယတ္တာ။ **"န အသော န သဟာယော"**တိ ဝတွာ တဒုဘယံ အန္တဝယတော ဗ္ယတိရေကတော ဒဿေတုံ **"ယော ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အသော ဟုတွာ ဒေတိ** တဏှာယ အသဗ္ဗ

သ္သ ဥပဂတတ္တာ။ **သဟာယော ဟုတွတ ဒေတိ** တသ္သ ပိယဘာတဝိသ္သဇ္ဇနတော။ **သာမီ ဟုတွတ ဒေတိ** တဏှာဟ အာသဗ္ဗတော အတ္တာနံ မောစေတွတ အဘိဘုယျ ပဝတ္တနတော။ သာမိပရိဘောဂသဒိသာ ဟေတသ္သာယံ ပဝတ္တ တီတိ။

အထ တ ယော အနသီလတာယ အယကော ပုဂ္ဂလော, သော အနေ ပဝတ္တိဘေဒေန အနအာသော အနသဟာယော အန ပတီတိ တိပ္ပကာရော ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ တဒသ္သ တိပ္ပကာရတံ ဝိဘဇိတွတ ဒဿေတုံ **"ယော ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အတတ္ထဒ္ဓေန **အနံ,** အန္နဟနာဒိ။ တတ္ထ ယံ အတ္တနာ ပရိဘုဥ္ဇတိ တဏှာမိပန္နတာယ, တသ္သ ဝသေ ဝတ္တန တော အသော ဝိယ ဟောတိ။ ယံ ပရေသံ ဒီယတိ, တတ္ထပိ အန္နဟနသာမညေန ဣဒံ ဝုတ္တံ **"အနသင္ဃာတသ္သ ဒေယျ ယဓမ္မသ္သ အသော ဟုတွတ ဒေတီ"**တိ။ **သဟာယော ဟုတွတ ဒေတိ** အတ္တနာ ပရိဘုဥ္ဇိတဗ္ဗသ္သ ပရေသံ အတဗ္ဗသ္သ စ သမသမဌပနေန။ **ပတိ ဟုတွတ ဒေတိ** သယံ ဒေယျဓမ္မသ္သ ဝသေ အဝတ္တိတွတ တသ္သ အတ္တနော ဝသေ ဝ တ္တာပနတော။

အပရော နယော – ယော အတ္တနာ ပဏီတံ ပရိဘုဥ္ဇိတွတ ပရေသံ နိဟီနံ ဒေတိ, သော **အနအာသော** နာမ တနိ္နမိတ္တနိ ဟီနဘာတပတ္တိတော။ ယော ယာဒိသံ အတ္တနာ ပရိဘုဥ္ဇတိ, တာဒိသမေဝ ပရေသံ ဒေတိ, သော **အနသဟာယော** နာမ တ နိ္နမိတ္တနိဟီနာဓိကဘာဝဝိသ္သဇ္ဇနေန သဒိသဘာတပတ္တိတော။ ယော အတ္တနာ နိဟီနံ ပရိဘုဥ္ဇိတွတ ပရေသံ ပဏီတံ ဒေတိ, သော **အနပတိ** နာမ တနိ္နမိတ္တသေဋ္ဌဘာဝပ္ပတ္တိတော။ ကမ္မသရိက္ခကော ဟိ ဝိပာကော, တသ္မာ ဒေဝပုတ္တ တော **"အနပတီ"**တိ ဝဒန္တော **"အပဟံ တာဒိသော အဟောသိ"**န္တိ ဒဿေတိ။

''စတူသု ဒွတရေသု အနံ ဒီယိတ္ထာ''တိ ဟဋ္ဌိယံ သင္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရေတွတ ဒဿေတုံ **"တသ္သ ကိရာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အနန္တိ ယိင္ဓံ,** တဥ္စ ခော သဗ္ဗသာဓာရဏဝသေန ကတန္တိ အာဟ **"သမဏ ။ပေ.။ ယာစကာန"**န္တိ။ **ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတာ** တိ ယံ ကိဥ္စိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတာ။ **ဘောတဒိနော**တိ ဇာတိမတ္တဗ္ရာဟ္မဏေ ဝဒတိ။ **နာလတ္ထ** ဗုဒ္ဓသုညတ္တာ တအ လောကသ္သ။ **ဒုဂ္ဂတာ** တိ ဒုက္ခဇီဝိကကပ္ပကာ ကသိရဝုတ္တိကာ။ တေနာဟ **"ဒလိဒ္ဒမနုဿ သာ"**တိ။ ကသိတဏိဇ္ဇာဒိဇီဝိကံ အနုဋ္ဌာတုံ အသမတ္ထာ ဣဓ ''ကပဏာ''တိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"ကာဏကုဏိအာဒ ယော"**တိ။ **ပထာဝိနော**တိ အဒ္ဓိကာ။ **ဝနိဗ္ဗကာ** တိ အယကာနံ ဂုဏကိတ္တနကမ္မဖလကိတ္တနဝသေန ယာစကာ သေယျ ယထာပိ နဂ္ဂဒယော။ တေနာဟ **"ဣဋ္ဌံ ဒိန္န"** န္တိအာဒိ။ **ပသတမတ္တန္တိ** ဝီဟိတဏ္ဍုလာဒိဝသေန ဝုတ္တံ။ **သရာဝ မတ္တန္တိ** ယာဂုဘတ္တာဒိဝသေန။ ယထာ ကမလာဘော ကမေ ဥပ္ပဇ္ဇနကော အာယလာဘော, ဇံ တတ္ထ ဒွတရလာ ဘောတိ အာဟ **"တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇနကသတသဟဿေ"** တိ။ **မဟန္တတရံ အနံ အဒံသု** အညသ္သပိ ဓနသ္သ ဝိနိယောဂံ ဂတတ္တာ။ **တံ သန္ဓာယာ** တိ တံ မဟန္တတရံ အနံ ကတံ သန္ဓာယ။ ရညော ဟိ တတ္ထ အနံ ဣတ္ထာကရသ္သ အနေန မဟတာ အဘိဘူတံ ဝိယ ပဋိနိဝတ္တံ ဟောတီတိ အာဟ **"ပဋိနိဝတ္တိ"** တိ။ **ကောစီ**တိ ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ။ တေ နာဟ **"ကတ္ထစီ"** တိ။ အနေကဝသ္သသဟဿာယုကကာလေ တသ္သ ဥပ္ပန္နတ္တာ **အသီတိဝဿသဟဿာနိ** သော ရာဇာ အနမအာသီတိ။

သေရီသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၄. ဃဋီကာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀၅. စတုတ္ထံ** ဟေဋ္ဌာ ဒေဝတာသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယံ **ဝုတ္တတ္ထမေဝ** ။

ဃဋီကာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၅. ဇန္တုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀၆.** ယေ ဝိနယေ အပကတညုနော သံကိလေသိကေသု တေအနိယေသု ဓမ္မေသု န ကုသလာ ယံ ကိဉ္စိ န ကာရိနော ဝိပ္ပဋိသာရဗဟုလာ။ တေသံ အနုပ္ပန္နဥ္စ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နဥ္စ ဘိယျောဘာဝံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇတီတိ အာဟ **"အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာယ။ပေ.။ ဥဒ္ဓစ္စပကတိကာ"**တိ။ သာရာဘာဝေန တုစ္ဆတ္တာ စ နဠော ဝိယာတိ နဠော,

မာနောတိ အာဟ **“ဥန္နဋ္ဌာတိ ဥဂ္ဂတနဋ္ဌာ”** တိ။ တေနာဟ **“ဥဋ္ဌိတတုစ္ဆမာနာ”** တိ။ မာနော ဟိ သေယျဿ သေယျောတိ သဒိသောတိ စ ပဝတ္တိယာ ဝိသေသတော **တုစ္ဆော။ စာပလ္လေနာ** တိ စပလဘာဝေန, တဏှာလောလုပ္ပေနာတိ အတ္ထော။ **မုခရာ**တိ မုခေန ဖရုသာ, ဖရုသတဒိနောတိ အတ္ထော။ **ဝိကိဏ္ဏဝါစာ** တိ ဝိသဋ္ဌဝစနာ, သမ္ဖပ္ပလာပတာယ အပရိယန္တဝစနာ။ တေနာဟ **“အသံယတဝစနာ”**တိအာဒိ။ **စက္ခုသောတေ ဗဒ္ဓနာတသဒိသာ** တိ ဧတေန အနဝဋ္ဌိတကိရိယတံ ဒဿေတိ။ ယေန သမန္နာဂတာ သတ္တာ ကေသိမ် ဌာနေ ဌာတုံ တ နိသီဒိတုံ တ န သက္ကောန္တိ, ဣတော စိတော စ ဝိစရန္တိ။ **အနဝဋ္ဌိတစိတ္တာ** တိ ကေသိမ် အာရမ္မဏေ န အဝဋ္ဌိတစိတ္တာ။ **ဝိဝဋ္ဋကနိန္ဒိယာ** တိ အသံဝုတစက္ခာဒိကန္ဒြိယာ။

ဂုဏကထာယ သဒ္ဒိံ ကထိယမာနော နိဂ္ဂုဏဿ အဂုဏော ဟာကဋ္ဌော ဟောတိ ဇာတိမဏိသမီပေ ဋ္ဌိတဿ ဝိယ ကာစမဏိနော အေသော။ **သုခဇီဝိနော**တိ သုခေ ဋ္ဌိတာ။ ယထာ အာယကာနံ သုဘာရံ ဟောတိ, ဧဝံ သုခေန အကိစ္ဆေန ပဝတ္တဇီဝိကာ။ တေနာဟ **“ပုဗ္ဗေ ဘိက္ခူ”** တိအာဒိ။

အတ္တနော ရုစိဝသေန ကမကိစ္စံ နေတီတိ ကမဏိ, တေ ပန ဟီဋ္ဌေန္တော ဝဒတိ **“ကမဏိကာ”**တိ။ **ဝိဿဇ္ဇေတ္ဂတ** တိ သတိတေဿဂ္ဂဝသေန ဝိဿဇ္ဇေတ္ဂတ **ကိလေသမုစ္ဆာယ** တိ မဟိစ္ဆာသင္ခာတာယ တဏှာမုစ္ဆာယ။ သီလဝန္တာနံယေဝ ဟိ ဒုပ္ပဋိပတ္တိ သန္ဓာယ ဒေဝပုတ္တော ဝဒတိ။ **ဝတ္တဗ္ဗယုတ္တကေယေဝ** တိ ဩဝါဒေန မယာ အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗမေဝ။ **ဆဍ္ဍိတကာ** တိ ပရိစ္စတ္တာ အာစရိယုပဇ္ဈာယာဒီဟိ။ တတော ဧဝ **အနာထာ အပ္ပတိဋ္ဌာ။ ပေတာ** တိ ဝိဂတဇီဝိတာ မတာ။ ယထာ ပေတာ, **တထေဝ ဟောန္တိ** အတ္တဟိတာသမတ္ထတာယ ဝိညူနံ ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗတာယ စ။

ဇန္တုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ရောဟိတဿသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀၇. ကောကာသေ**တိ စက္ကဝာဠဿ ပရိယန္တသညိတေ ကေသိမ် ဩကာသေ။ **ဘုမ္မ** န္တိ “ယတ္ထာ”တိ ဣဒံ ဘုမ္မဝစနံ, သာမညတော ဝုတ္တမ္ပိ “သော လောကဿ အန္တော”တိ ဝစနတော ဝိသိဋ္ဌဝိသယမေဝ ဟောတိ။ “န ဇာယတိ န မီယတီ”တိ ဝတ္ဂတ ပုန “န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတီ”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဣဒံ အပရာပရံ။ပေ။ ဂဟိတ”**န္တိ။ **ပဒဂမနေနာ**တိ ပဒသာ ဂမနေန။ **သင်္ခာရလောကဿ အန္တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ** ဥပရိ သစ္စာနိ ပကာသေတုကာမော။ သင်္ခာရလောကဿ ဟိ အန္တော နိဗ္ဗာနံ။

ဒဠှဟံ ထိရံ ဓနု ဧတဿာတိ ဒဠှဓန္ဓတ။ သော ဧဝ **ဒဠှဓမ္မော** တိ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **“ဒဠှဓနူ”**တိ။ **ဥတ္တမပ္ပမာဏေနာ**တိ သဟဿထာမပ္ပမာဏေန။ ဓနုသိပ္ပသိက္ခိတတာယ ဓနုဂ္ဂဟော, န ဓနုဂ္ဂဟမတ္တေနာတိ အာဟ **“ဓနုဂ္ဂဟောတိ ဓနုအာစရိယော”**တိ။ “ဓနုဂ္ဂဟော”တိ ဝတ္ဂတ “သိက္ခိတော”တိ ဝုတ္တေ ဓနုသိက္ခာယ သိက္ခိတောတိ ဝိညာယတိ, သိက္ခာ စ ဇွေကေ ကာလေ သမတ္ထဿ ဥက္ကံသဂတော ဟောတီတိ အာဟ **“ဒသ ဒွာဒသ ဝဿာနိ ဓနုသိပ္ပံ သိက္ခိတော”**တိ။ **ဥသဘပ္ပမာဏေပိ** တိ ဝီသတိယဋ္ဌိယော ဥသဘံ, တသ္မိံ ဥသဘပ္ပမာဏေ ပဒေသေ။ **တလဂ္ဂ**န္တိ တဋ္ဌကောဋ္ဌံ။ **ကတဟတ္ထော** တိ ပရိစိတဟတ္ထော။ **ကတသရက္ခေပော** တိ ဝိဝဋ္ဌသရက္ခေပပဒေသဒဿနဝသေန သရက္ခေပကတာဝီ။ တေနာဟ **“ဒဿိတသိပ္ပော”** တိ။ “ကတသိပ္ပော”တိ ကေစိ။ အသန္တိ ဧတေနာတိ **အသနံ,** ကဏ္ဍော။ **တာလစ္ဆာယ** န္တိ တာလစ္ဆာဒိံ, သာ ပန ရတနမတ္တာ, ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂုလာ တ။

**ပုရတ္ထိမသမုဒ္ဒာ** တိ ကေသိမ် စက္ကဝာဠေ ပုရတ္ထိမသမုဒ္ဒါ။ သမုဒ္ဒသီသေန ပုရတ္ထိမစက္ကဝာဠမုခဝဋ္ဋိံ ဝဒတိ။ **ပစ္ဆိမသမုဒ္ဒေ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **နိပ္ပပဉ္စတ** န္တိ အဒန္ဓကာရိတံ။ **သမ္ပတ္တေ** တိ တာဒိသေန ဇဝေန ဂစ္ဆန္တေန သမ္ပတ္တေ။ **အနောတတ္တေ** တိ ဧတ္ထာပိ “သမ္ပတ္တေ”တိ ပဒံ အာနေတ္ဂတ သမ္ဗန္ဓော, တထာ “နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌံ ခါဒိတ္ဂတ”တိ ဧတ္ထာပိ။ **တအာ**တိ ယအာ သော လောကန္တဂဝေသကော အဟောသိ, တအာ။ **ဒီဃာယုက ကာလော**တိ အနေကဝဿသဟဿာယုကကာလော။ **စက္ကဝာဠလောကဿာ** တိ သာမညဝသေန ကောဝစနံ, စက္ကဝာဠလောကန္တိ အတ္ထော။ **ဣမသ္မိံယေဝ စက္ကဝာဠေ နိဗ္ဗတ္တိ** ပုဗ္ဗပရိစရိယသိဒ္ဓာယ နိကန္တိယာ။ **သသညိမှိ သမနကေ**တိ န ရူပမမ္မတ္တကေ, အထ ခော ပဉ္စက္ခန္ဓသမုဒာယေတိ ဒဿေတိ။ **သမိတပာပေ**တိ သမုစ္ဆိန္နသံကိလေသဓမ္မော။

ရောဟိတဿသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇-၈. နန္ဒသုတ္တနန္ဒိဝိသာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၀၈-၁၀၉.** နန္ဒသုတ္တဝိသာလသုတ္တာနိ **သတ္တမအဋ္ဌမာနိ** ပေဟ္ဝာ သံဝဏ္ဏိတရူပတ္တာ **ဝုတ္တတ္ထာနေဝ** ။

နန္ဒသုတ္တနန္ဒိဝိသာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. သုသိမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၁၀. တုယှံပိ နောတိ** တုယှံပိ နု, နု-သဒ္ဒော ပုစ္ဆာယံ, တသ္မာ ဝဏ္ဏံ ကထေတုကာမော ပုစ္ဆတီတိ အဓိပ္ပါယော။ **န ဝဋ္ဋတီ** တိ န ယုဇ္ဇတိ, **ကထိတောတိ** ကထေတုံ အာရဒ္ဓေ, တေနာဟ **“မတ္တကံ န ပာပုဏာတီ”** တိ။ တမေဝ မတ္တကာပာပုဏနံ ဒဿေတုံ **“သော ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သတိသမ္ပဇညာယောဂတော ကေရူပသီလော, မူဠ္ဟော ခလိတပညော, ကေရူပဿ ဝိယ သီလံ တေဿာတိ ဟိ **ကေရူပသီလော။ သဘာဂေ** ဧကေရူပစိတ္တတာယ။ အရိယာနံ သဘာဂတာ နာမ ဂုဏဝဏ္ဏဝသေနာတိ အာဟ **“အညမညဿ ဂုဏေသု ပသီဒိတ္ဝာ”** တိ။ **သောဠသဝိဓံ ပညန္တိ** မဟာပညာဒိကာ ဆ, နဝ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တိပညာ, အာသဝက္ခယပညာတိ ဣမံ သောဠသဝိဓံ ပညံ။ တေသဉ္စ သာဝကသာဓာရဏဉာဏာနိပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟံ သမောသရဏံ ဂစ္ဆန္တိ။

**အာနန္ဒာ**တိ ထေရံ အာဟ။ **အာစာရောတိ** စာရိတ္တသီလမာဟ။ **ဂေစရောတိ** ဂေစရသမ္ပတ္တိ။ **ဝိဟာရောတိ** သမာပတ္တိဝိဟာရော။ **အဘိက္ကမော** တိအာဒိနာ ဣရိယာပထဝိဟာရံ။ **တုယှံပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန ဘဂဝတာ အတ္တာနံ အာဒိံ ကတ္ဝာ တဒညေသံ ဝိညူနံ သဗ္ဗေသံ ထေရဿ ရုစ္စနသဘာဝေ ဒီပိတောတိ ဒဿေန္တော **“မယှံ ရုစ္စတီ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သတိပိ အာနန္ဒတ္ထေရဿပိ အသီတိယာ မဟာထေရာနံ အန္တောဂဓဘာဝေ ‘‘အသီတိယာ မဟာထေရာနံ ရုစ္စတီ’’တိ ဝတ္ဝာ ‘‘တုယှံပိ ရုစ္စတီ’’တိ ဝစနံ တေန ဓမ္မသေနာပတိနော ဝဏ္ဏံ ကထာပေတုကာမတာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

**သာဋ္ဌကန္တရေ** တိ နိဝတ္ထဝတ္ထန္တရေ။ **လဒ္ဓောကာသော** တိ နိဗ္ဗုဒ္ဓံ ကရောန္တော သာဋ္ဌကန္တရေ လဒ္ဓံ ဂဟေတုံ လဒ္ဓာဝသရော။ **လဘိဿာမိနော** တိ လဘိဿာမိ ဝတ။ **ဒီပဓဇဘူတန္တိ** သတယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏံ ဓမ္မဒီပဿ ဓဇဘူတံ။ **ပုဂ္ဂလပလာပေ** တိ အန္တောသာရာဘာဝတော ပလာပဘူတေ ပုဂ္ဂလေ ဟရန္တော။ **ဗာလတာယာ**တိ ရုစိခန္တိ အာဒိအဘာဝတာယ။ **အသေတတာယာ**တိ ဒုဿကဘာဝေန။ **မောဟေနာ**တိ မဟာမူဠ္ဟတာယ။ ကေစိ ပန **“ဗာလော ဗာလတာယာ**တိ မူဠ္ဟတာယ ပကတိဗာလဘာဝေန န ဇာနာတိ။ **မူဠ္ဟော မောဟေနာ**တိ သယံ အဗာလော သမာနောပိ ယဒာ မောဟေန ပရိယုဋ္ဌိတော ဟောတိ, တဒာ မောဟေန န ဇာနာတိ, အယံ ပဒဒ္ဝယဿ ဝိသေသော’’တိ ဝဒန္တိ။ **ဝိပလ္လတ္ထစိတ္တော**တိ ယက္ခုမ္မာဒေန ပိတ္တုမ္မာဒေန တ ဝိပရီတစိတ္တော။

**“စတူသု ကောသလ္လေသူ”** တိ ဝုတ္တံ စတုဗ္ဗိဓံ ကောသလ္လံ ဟဋ္ဌိယာ ဧဝ ဒဿေတုံ **“ဝုတ္တံ ဟေတ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယော အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော သမုဒယတော အတ္ထင်္ဂမတော အဿာဒတော အာဒီနဝတော နိဿ္ရရဏတော စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, အယံ **ဓာတုကုသလော**။ ဝုတ္တနယေန အာယတနေသု ကုသလော **အာယတနကုသလော**။ အဝိဇ္ဇာဒီသု ဒွာဒသပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂေသု ကုသလော **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကုသလော** ။ ‘‘ဣဒံ ဣမဿ ဖလဿ ဌာနံ ကာရဏံ, ဣဒံ အဋ္ဌာနံ အကာရဏ’’န္တိ ဧဝံ ဌာနဉ္စ ဌာနတော, အဋ္ဌာနဉ္စ အဋ္ဌာနတော ယထာဘူတံ ပဇာနနတော **ဌာနာဋ္ဌာနကုသလော** ။ ယော ပန ဣမေသု ဓာတုအာဒီသု ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန နိဿင်္ဂဂတိယာ ပဏ္ဍာတိ လဒ္ဓနာမေန ဉာဏေန ဣတော ဂတော ပဝတ္တော, အယံ **ပဏ္ဍိတော** နာမ။

မဟန္တာနံ အတ္ထာနံ ပရိဂ္ဂဏှနတော မဟတီ ပညာ ဧတဿာတိ **မဟာပညော**။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယောတိ အာဟ **“မဟာပညာဒီဟိ သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော”** တိ။ **နာနတ္တ** န္တိ ယာဟိ မဟာပညာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ထေရော ‘‘မဟာပညော’’တိအာဒိနာ ကိတ္တိတော, တာသံ မဟာပညာဒီနံ ဣဒံ နာနတ္တံ အယံ ဝေမတ္တတာ။ ယဿ ကဿစိ ဝိသေသတော အရူပဓမ္မဿ မဟတ္တံ နာမ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ တဒဿ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ ဒဿေန္တော **“မဟန္တေ သီလက္ခန္ဓေ ပရိဂ္ဂဏှာတီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဟေတုမဟန္တတာယ ပစ္စယမဟန္တတာယ နိဿယမ

ဟန္တတာယ ပဘေဒမဟန္တတာယ ကိစ္စမဟန္တတာယ ဖလမဟန္တတာယ အာနိသံသမဟန္တတာယ စ သီလက္ခန္ဓဿ မဟန္တဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **ဟေတူ** အလောဘာဒယော။ **ပစ္စယာ** ဟိရောတ္တပ္ပသဒ္ဓာသတိဝီရိယာဒယော။ **နိဿယာ** သာဝကဗောဓိပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓိနိယတတာ, တံသမင်္ဂိနော စ ပုရိသဝိသေသာ။ **ပဘေဒော** စာရိတ္တာဒိဝိဘာဂေါ။ **ကိစ္စံ** တဒင်္ဂာဒိဝသေန ပဋိပက္ခဿ ဝိဓမနံ။ **ဖလံ** သဂ္ဂသမ္ပဒာ နိဗ္ဗာနသမ္ပဒာ စ။ **အာနိသံသော** ပိယမနာပတာဒိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၈-၉) **အာကင်္ခေယျသုတ္တာ**ဒီသု (မ. နိ. ၁.၆၄ အာဒယော) စ အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိနာ နယေန **သမာဓိက္ခန္ဓာ** ဒီနမ္ပိ မဟန္တတာ ယထာရဟံ နိဒ္ဓာရေတွာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဌာနာဋ္ဌာနာ** ဒီနံ ပန မဟန္တဘာဝေါ မဟာဝိသယတာယ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ဌာနာဋ္ဌာနာနံ မဟာဝိသယတာ ဗဟုဓာတုကသုတ္တာဒီသု အာဂတနယေန, **ဝိဟာရသမာပတ္တီနံ** သမာဓိက္ခန္ဓေ နိဒ္ဓာရိတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အရိယသစ္စာနံ** သကလသာသနသင်္ဂဏှနတော သစ္စဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၁၈၉ အာဒယော) တံသံဝဏ္ဏနာသု (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၈၉ အာဒယော) အာဂတနယေန; **သတိပဋ္ဌာနာ** ဒီနံ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂာဒီသု (ဝိဘ. ၃၅၅ အာဒယော) တံသံဝဏ္ဏနာဒီသု (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၅ အာဒယော) စ အာဂတနယေန; **သာမညဖလာနံ** မဟတော ဟိတဿ မဟတော သုခဿ မဟတော အတ္ထဿ မဟတော ယောဂက္ခေမဿ နိပ္ဖတ္တိဘာဝတော သန္တပဏီတနိပုဏအတက္ကာဝစရပဏ္ဍိတဝေဒနီယဘာဝတော စ; **အဘိညာနံ** မဟာသမ္ဘာရတော မဟာဝိသယတော မဟာကိစ္စတော မဟာနုဘာဝတော မဟာနိပ္ဖတ္တိတော စ; **နိဗ္ဗာနဿ** မဒနိမ္မဒနာဒိမဟတ္ထသိဒ္ဓိတော မဟန္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပရိဂ္ဂဏှာတီ** တိ သဘာဝါဒိတော ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဏှာတိ ဇာနာတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ **သာ ပနာ**တိ မဟာပညတာ။

**ပုထုပညာ**တိ ဧတ္ထ **နာနာခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္တတီ** တိ အယံ ရူပက္ခန္ဓော နာမ။ပေ။ အယံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော နာမာတိ ဧဝံ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ နာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ တေသု ဧကဝိဓေန ရူပက္ခန္ဓော, ဧကာဒသဝိဓေန ရူပက္ခန္ဓော, ဧကဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော, ဗဟုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော, ဧကဝိဓေန သညာက္ခန္ဓော, သင်္ခါရက္ခန္ဓော, ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ဧဝံ ဧကေကဿ ခန္ဓဿ ဧကဝိဓာဒိဝသေန အတီတာဒိဝသေနပိ နာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ တထာ ဣဒံ စက္ခာယတနံ နာမ။ပေ။ ဣဒံ ဓမ္မာယတနံ နာမံ။ တတ္ထ ဒသာယတနာ ကာမာဝစရာ, ဒွေ စတုဘူမကာတိ ဧဝံ အာယတနာနံ နာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ **နာနာဓာတူသူ**တိ အယံ စက္ခုဓာတု နာမ။ပေ။ အယံ မနောဝိညာဏဓာတု နာမ။ တတ္ထ သောဠသ ဓာတုယော ကာမာဝစရာ, ဒွေ စတုဘူမကာတိ ဧဝံ ဓာတုနာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, တံ ဥပါဒိဏ္ဏဓာတုဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနဉှိ ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနဉ္စ ဥပါဒိဏ္ဏဓာတူသု ဧဝ နာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ တဉ္စ ခော ဧကဒေသမတ္တတော, န နိပ္ပဒေသတော, အနုပါဒိဏ္ဏကဓာတူနံ ပန နာနာကရဏံ န ဇာနန္တိ ဧဝ။ ဣတရသာဝကေသု ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ, သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနံယေဝ ပန ဣမာယ နာမ ဓာတုယာ ဥဿန္နတ္တာဝ ဣမဿ ရုက္ခဿ ခန္ဓော သေတော ဟောတိ, ဣမဿ ကာဠော, ဣမဿ မဋ္ဌော, ဣမဿ ဗဟလတ္တစော, ဣမဿ တနုတ္တစော, ဣမဿ ပတ္တံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝသေန ဧဝရူပံ; ဣမဿ ပုပ္ဖံ နီလံ ပီတကံ လောဟိတကံ ဩဒါတံ, သုဂန္ဓံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ; ဖလံ ခုဒ္ဒကံ မဟန္တံ ဒီဃံ ဝဋ္ဋံ သုသဏ္ဌာနံ မဋ္ဌံ ဖရုသံ သုဂန္ဓံ မဓုရံ တိတ္တကံ အမ္ဗိလံ ကဋုကံ ကသာဝံ; ကဏ္ဍကော တိခိဏော အတိခိဏော ဥဇုကော ကုဋိလော တမ္ဗော လောဟိတော ဩဒါတော ဟောတီတိ ဓာတုနာနတ္တံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။

**အတ္ထေသူ** တိ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု။ **နာနာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေသူ** တိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဘေဒတော စ သန္တာနဘေဒတော စ နာနပ္ပဘေဒေသု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒင်္ဂေသု။ အဝိဇ္ဇာဒိအင်္ဂါနဉှိ ပစ္စေကံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသညိတာတိ။ တေနာဟ သင်္ခါရပိဋကေ “ဒွါဒသ ပစ္စယာ ဒွါဒသ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါ”တိ။ **နာနာသုညတမနုပလဗ္ဘေသူ** တိ နာနာသဘာဝေသု နိစ္စသာရာဒိဝိရဟတော သုညသဘာဝေသု, တတော ဧဝ ဣတ္ထိပုရိသအတ္တအတ္တနိယာဒိဝသေန အနုပလဗ္ဘေသု သဘာဝေသု။ မ-ကာရော ဟေတ္ထ ပဒသန္ဓိကရော။ **နာနာအတ္ထေသူ** တိ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယေသု ပစ္စယုပ္ပန္နာဒိဘေဒေသု နာနာဝိဓေသု အတ္ထေသု။ **ဓမ္မေသူ** တိ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယေသု ပစ္စယာဒိနာနာဓမ္မေသု။ **နိရုတ္တီသူ** တိ တေသံယေဝ အတ္ထဓမ္မာနံ နိဒ္ဓါရဏဝစနသင်္ခါတာသု နိရုတ္တီသု။ **ပဋိဘာနေသူ**တိ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဒီသု ဝိသယဘူတေသု “ဣမာနိ ဣဒမတ္ထဇောတကာနိ”တိ တထာ တထာ ပဋိဘာနတော ပတိဋ္ဌာနတော ပဋိဘာနာနီတိ လဒ္ဓနာမေသု ဉာဏေသု။ **ပုထု နာနာသီလက္ခန္ဓေသူ**တိအာဒီသု သီလဿ ပုထုတ္တံ နာနတ္တဉ္စ ဝုတ္တမေဝ။ ဣတရေသံ ပန ဝုတ္တနယာနုသာရေန သုဝိညေယျတ္တာ ဟာကဋ္ဌမေဝ။ ယံ ပန အဘိန္နံ ဧကမေဝ နိဗ္ဗာနံ, တတ္ထ ဥပစာရဝသေန ပုထုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ပုထု ဇနသာဓာရဏေ ဓမ္မေ သမတိက္ကမ္မာ”** တိ။ တေနဿ ဣဓ မဒနိမ္မဒနာဒိပရိယာယေန ပုထုတ္တံ ဒီပိတံ ဟောတိ။

ဇဝံ ဝိသယဝသေန ပညာယ မဟတ္တံ ပုထုတ္တဉ္စ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မဝသေန ဟာသဘာဝံ, ပဝတ္တိအာကာရဝသေန ဇဝနဘာဝံ, ကိစ္စဝသေန တိက္ခာဒိဘာဝဉ္စ ဒဿေတုံ **“ကတမာ ဟာသပညာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဟာသဗဟုလော**တိ ပီတိဗဟုလော။ သေသပဒါနိ တဿ ဝေဝစနာနိ။ **သီလံ ပရိပူရေတီ**တိ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂုဒဂ္ဂေါ ဟုတွာ ပီတိသဟဂတာယ ပညာယ ဟတိမောက္ခသီလံ ဌပေတွာ ဟာသနီယတရဿေဝ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ ဣတရံ တိဝိဓံ သီလံ ပရိပူရေတိ။ ပီတိသောမနဿသဟဂတာ ဟိ ပညာ အဘိရတိဝသေန တအာရမ္မဏေ ဖုလ္လိတာ ဝိကသိတာ ဝိယ ဝတ္တတိ, န ဥပေက္ခာသဟဂတာ။ **သီလက္ခန္ဓံ သမာဓိက္ခန္ဓ** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ထေရော**တိအာဒိနာ အဘိနီဟာရသိဒ္ဓာ ထေရဿ ဟာသပညတာတိ ဒဿေတိ။

**သဗ္ဗံ ရူပံ အနိစ္စလက္ခဏတော ခိပ္ပံ ဇဝတီ** တိ ရူပက္ခန္ဓံ အနိစ္စန္တိ သီဃဝေဂေန ပဝတ္တိယာ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝေန ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခာရဿ သာတိသယတ္တာ ဣန္ဒွေန ဝိသဋ္ဌဝဇိရံ ဝိယ လက္ခဏံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တီ အဒန္ဓာယန္တီ ရူပက္ခန္ဓေ အနိစ္စလက္ခဏံ ဝေဂေန ပဋိဝိဇ္ဈတိ, တသ္မာ သာ **ဇဝနပညာ** နာမာတိ အတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဇဝံ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာဝသေန ဇဝနပညံ ဒဿေတွာ ဗလဝဝိပဿနာဝသေန ဒဿေတုံ **“ရူပ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ခယဋ္ဌေနာ** တိ ယတ္ထ ယတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ခဏေနေဝ ဘိဇ္ဇနတော ခယသဘာဝတော။ **ဘယဋ္ဌေနာ** တိ ဘယာနကတော။ **အသာရကဋ္ဌေနာ** တိ အတ္တသာရဝိရဟတော နိစ္စသာရာဒိဝိရဟတော စ။ **တုလယိတွာ**တိ တုလာဘူတာယ ဝိပဿနာယ တုလယိတွာ။ **တီရယိတွာ**တိ တာယ ဧဝ တီရဏဘူတာယ တီရေတွာ။ **ဝိဘာဝယိတွာ**တိ ယာထာဝတော ပကာသေတွာ ပဉ္စက္ခန္ဓံ **ဝိဘူတံ ကတွာ** ပာကဋံ ကတွာ။ **ရူပနိရောဓေ**တိ ရူပက္ခန္ဓဿ နိရောဓဘူတေ နိဗ္ဗာနေ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရဘာဝေန။ ဣဒါနိ သိခါပ္ပတ္တဝိပဿနာဝသေန ဇဝနပညံ ဒဿေတုံ ပုန **“ရူပ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ‘‘ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာဝသေနာ’’တိ ကေစိ။

ဉာဏတိက္ခဘာဝေ နာမ သဝိသေသံ ပဋိပက္ခသမုစ္ဆိန္ဒနေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ **“ခိပ္ပံ ကိလေသေ ဆိန္ဒတီတိ တိက္ခပညော”**တိ ဝတွာ တေ ပန ကိလေသေ ဝိဘာဂေန ဒဿေန္တော **“ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္က”** န္တိအာဒိမာဟ။ တိက္ခပညော ခိပ္ပာဘိညော ဟောတိ, ပဋိပဒါ စဿ န စလတီတိ အာဟ **“ဧကသ္မိံ အာသနေ စတ္တာရော စ အရိယမဂ္ဂါ အဓိဂတာ ဟောန္တီ”**တိအာဒိ။ **ထေရော စာ**တိအာဒိနာ ဓမ္မသေနာပတိနော တိက္ခပညတာ သိခါပ္ပတ္တာတိ ဒဿေတိ။

‘‘သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ သင်္ခတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ခယဓမ္မာ ဝယဓမ္မာ ဝိရာဂဓမ္မာ နိရောဓဓမ္မာ’’တိ ယာထာဝတော ဒဿနေန သစ္စသမ္ပဋိဝေဓော ဣဇ္ဈတိ, န အညထာတိ ကာရဏမုခေန နိဗ္ဗေဓိကပညံ ဒဿေတုံ **“သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဥဗ္ဗေဂဗဟုလော ဟောတီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဥဗ္ဗေဂဗဟုလော** တိ ဝုတ္တနယေ န သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အဘိဏှပ္ပဝတ္တသံဝေဂေါ။ **ဥတ္တာသဗဟုလော** တိ ဉာဏုတ္တာသဝသေန သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဗဟုသော ဥတ္ရသ္တမာနသော။ တေန အာဒီနဝါနုပဿနမာဟ။ **ဥက္ကဏ္ဌနဗဟုလော** တိ ဣမိနာ ပန နိဗ္ဗိဒါနုပဿနမာဟ, **အရတိဗဟုလော**တိအာဒိနာ တဿာ ဧဝ အပရာပရုပ္ပတ္တိံ။ **ဗဟိမုခော** သဗ္ဗသင်္ခါရတော ဗဟိဘူတံ နိဗ္ဗာနံ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တဉာဏမုခော, တထာ ဝါ ပဝတ္တိတဝိမောက္ခမုခော။ နိဗ္ဗိဇ္ဈနံ နိဗ္ဗေဓော, သော ဧတိဿာ အတ္ထိ, နိဗ္ဗိဇ္ဈတီတိ ဝါ နိဗ္ဗေဓာ, သာ ဧဝ ပညာ **နိဗ္ဗေဓိကာ** ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။

**အပ္ပိစ္ဆောတိ သန္တဂုဏနိဂုဟနတာ** တိ အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနာနံ ဗာဟုသစ္စဓုတဓမ္မသီလာဒိဂုဏာနဉ္စေဝ ပဋိဝေဓဂုဏဿ စ နိဂုဟနံ, **ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ မတ္တညုတာ** တိ ဧတေနေဝ ပရိယေသနပရိဘောဂမတ္တညုတာပိ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ တီဟိ **သန္တောသေဟီ**တိ စတူသု ပစ္စယေသု ပစ္စေကံ တီဟိ သန္တောသေဟိ , သဗ္ဗေ ပန ဒွာဒသ။ ပဋိသလ္လီနေန **ဝိဝေကဋ္ဌကာယာနံ** န သင်္ဂဏိကာရာမာနံ။ **နေက္ခမ္မာဘိရတာန** န္တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတာနံ။ **ပရိသုဒ္ဓစိတ္တာနံ** ဝိဂတစိတ္တသံကိလေသာနံ။ **ပရမဝေဒါနုပ္ပတ္တာနံ** အဋ္ဌသမာပတ္တိသမဓိဂမေန အတိဝိယ ဝေဒါနံ ဝိသုဒ္ဓိံ ပတ္တာနံ။ ကိလေသုပဓိအာဒီနံ အဘာဝတော **နိရုပဓီနံ**။ ဖလသမာပတ္တိဝသေန သဗ္ဗသင်္ခါရဝိနိဿဋတ္တာ **ဝိသင်္ခါရံ** နိဗ္ဗာနံ။ **ဥပဂတာနံ, ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ဝိဝေကာနံ လာဘီ** ပဝိဝိတ္တော ‘‘ပကာရေဟိ ဝိဝိတ္တော’’တိ ကတွာ။ သမာသဇ္ဇနံ ပရိသိနေဟုပ္ပာဒေ သံသဂ္ဂေါ, သဝနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသံသဂ္ဂေါ **သဝနသံသဂ္ဂေါ** ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **သမုလ္လပနံ** အာလာပသလ္လပနံ။ သံသဂ္ဂဝတ္ထုနာ ဣမိနာ တဿ ပရိဘောဂေ **ပရိဘောဂသံသဂ္ဂေါ** ။

**အာရဒ္ဓဝီရိယော** တိ ဧတ္ထ ဝီရိယာရမ္ဘော နာမ ဝီရိယဿ ပဂ္ဂဏှနံ ပရိပုဏ္ဏကရဏံ။ တံ ပန သဗ္ဗသော ကိလေသာနံ နိဂ္ဂဏှနတ္ထံ ဒဿေန္တော **“တတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ **ဩဓုနနဝတ္တာ** တိ ကိလေသာနံ ယဿ ကဿစိ သာဝဇ္ဇဿ ဩဓုနနဝသေန ဝတ္တာ။ တေနာဟ **“ဘိက္ခုနာ”** န္တိအာဒိ။ **ဩတိဏ္ဏံ** နာမ ဝဇ္ဇံ အဇ္ဈာစရိတန္တိ အာရောစိတံ။ **အနောတိဏ္ဏံ** အနာရောစိတံ။ **တန္တိဝသေနာ** တိ ပါဠိဓမ္မဝသေန, ယုတ္တသဒ္ဒဿ ဝသေနာတိ အတ္ထော။ ပါပေ လာမကေ ပုဂ္ဂလေ ဓမ္မေ စ ဂရဟတိ ဇိဂုစ္ဆတီတိ **ပါပဂရဟီ**။ တေနာဟ **“ပါပပုဂ္ဂလေ”** တိအာဒိ။ **ကေဒဿီ**တိ ကေဘဝဒဿီ, ဣဓလောကမတ္တဒဿီ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသုခမတ္တာပေက္ခီ။ **သမန္တာ** တိ သမန္တတော, ပရိတော မေ ကတ္ထစိ မာ အဟူတိ ယောဇနာ။

**သောဠသဟိ ပဒေဟီ**တိ သောဠသဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ။ **အကုပ္ပ** န္တိ ကေနစိ အကောပနီယံ။ အယံ ဓမ္မသေနာပတိနော ဂုဏကထာ သတ္ထု ဝစနာနုသာရေန ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဗျာပိနီ အဟောသိ, တံ ဒဿေတုံ **“ဧဝ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **စတုပ္ပိဓာ ဝဏ္ဏနိဘာ ပါတုဘဝိ** ဥဠာရပီတိသောမနဿသမုဋ္ဌာနတ္တာ။ သုဋ္ဌု ဩဘာသတီတိ **သုဘော**။ ဩဘာသသမ္ပတ္တိယာ မဏိနော ဘဒ္ဒကတာတိ အာဟ **“သုဘောတိ သုန္ဒရော”** တိ။ **ဇာတိမာ** ပရိသုဒ္ဓအာကရသမုဋ္ဌိတတ္တာ။ ကုရုဝိန္ဒဇာတိအာဒိဇာတိဝိသေသောပိ မဏိ အာကရပရိသုဒ္ဓမူလကော ဧဝါတိ အာဟ **“ဇာတိသမ္ပန္နော”** တိ။ **ဓောဝနာဒိပရိကမ္မေနာ**တိ စတူသု ပါသာဏေသု ဓောဝနအေသနိဟရဏတာပနသဏှကရဏာဒိပရိကမ္မေန။ ရတ္တကမ္ဗလဿ ဝသေန သဘာဝဝဏ္ဏသိဒ္ဓိယာ ဝေဠုရိယမဏိ အတိဝိယ သောဘတီတိ အာဟ **“ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ နိက္ခိတ္တော”** တိ။ **နိက္ခ** န္တိ ဘဏ္ဍမာဟ။ တဥ္စ အပ္ပကေန သုဝဏ္ဏေန ကတံ ဘဏ္ဍံ န သောဘတိ သောဘာဝိပုလေနာတိ အာဟ **“အတိရေကပဥ္စသုဝဏ္ဏေန ကတပိဠန္ဓန”**န္တိ။ **သုဝဏ္ဏ**န္တိ ပဥ္စဓရဏဿ သမညာ, တသ္မာ ပဥ္စဝီသတိသုဝဏ္ဏသာရိယာ ဝိစိတ္တအာဘရဏံ ဣဓ **“နိက္ခ”** န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တဥှိ ဝိပုလံ န ပရိတ္တကံ။ **မဟာဇမ္ဗုသာခာယ ပဝတ္တနဒိယ** န္တိ မဟာဇမ္ဗုသာခာယ ဟေဋ္ဌာ သဥ္ဇာတနဒိယံ။ တံ ကိရ ရတနံ ရတ္တံ။ **သုကုသလေန။ပေ။ သမ္ပဟဋ္ဌ** န္တိ သုဋ္ဌု ကုသလေန သုဝဏ္ဏကာရေန ဥက္ကာယ တာပေတွာ သမ္မာ ပဟဋ္ဌံ မဇ္ဇနာဒိဝသေန သုကတပရိကမ္မံ။ **ဓာတုဝိဘင်္ဂေ** တိ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ္တေ။ **ကတဘဏ္ဍ** န္တိ အာဘရဏဘာဝေန ကတံ ဘဏ္ဍံ။

နာတိဥစ္စော နာတိနီစော **တရုဏသူရိယော** နာမ။ **သတ္ထာရာ အာဘတဝဏ္ဏော** ဥဗ္ဘတဂုဏောတိ အတ္ထော။ နေဝ **မရဏံ အဘိနန္ဒတီ** တိ အတ္တနောပိ မရဏံ နေဝ အဘိနန္ဒတိ အတ္တဝိနိပါတဿ သာဝဇ္ဇဘာဝတော။ ဗောဓိသတ္တော ပန ပရေသံ အတ္ထာယ အတ္တနော အတ္တဘာဝံ ပရိစ္စဇတိ ကရုဏာဝသေန, ဧဝံ တေသဇ္ဇနံ ပရမတ္ထပါရမီပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတီတိ သာဝကာ န တထာ ကာတုံ သက္ကာ သိက္ခာပဒတော။ **န ဇီဝိတံ ပတ္ထေတီ** ဇီဝိတာသာယ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ။ **ဒိဝသသင်္ခေပ**န္တိ အဇ္ဇ တွံ ဣဒံ နာမ ကမ္မံ ကရောဟိ, ဣဒံ တေ ဝေတနန္တိ ဒိဝသဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ ဝေတနံ။ တာဒိသော ဟိ ဘတကော ဒိဝသက္ခယမေဝ ဥဒိက္ခတိ, န ကမ္မနိဋ္ဌာနံ။ နိဗ္ဗိသံ **ဘတကော ယထာ**တိ ဝေတနံ ဘတိံ ကင်္ခန္တော ကာလက္ခယံ ဥဒိက္ခန္တော ဘတကပုရိသော ဝိယ။

သုသိမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. နာနာတိတ္ထိယသာဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၁၁. **နာနာတိတ္ထိယသာဝကာ**တိ ပုထုတိတ္ထိယာနံ သာဝကာ။ **ဆိန္ဒိတေ** တိ ဟတ္ထစ္ဆေဒာဒိဝသေန ဆေဒေ။ **မာရိတေ**တိ မာရဏေ။ **န ပါပံ သမနုပဿတီ** တိ ကိဥ္စိ ပါပံ အတ္ထီတိ န ပဿတိ, ပရေသဥ္စ တထာ ပဝေဒေတိ။ **ဝိဿာသ**န္တိ ဝိဿတ္ထဘာဝံ။ “ကတကမ္မာနမ္ပိ ဝိပါကော နတ္ထီ”တိ ဝဒန္တော ကတပါပါနံ အကတပုညာနဥ္စ ဝိဿတ္ထတံ နိရာသင်္ကတံ ဇနေတိ။

**တပေါဇိဂုစ္ဆာယာ** တိ တပသာ အစေလဝတာဒိနာ ပါပတော ဇိဂုစ္ဆနေန, “ပါပံ ဝိရာဇယာမာ”တိ အစေလဝတာဒိသမာဒါနေနာတိ အတ္ထော။ တသ္မိဥှိ သမာဒါနေ ဌိတေန သံဝရေန သံဝုတစိတ္တော သမန္နာဂတော ပိဟိတော စ နာမ ဟောတီတိ **“သုသံဝုတတ္တော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ စတ္တာရော ယာမာ ဘာဂါ စတုယာမာ, စတုယာမာ ဧဝ **စာတုယာမာ**။ ဘာဂတ္ထော ဟိ ဣဓ ယာမ-သဒ္ဒော ယထာ “ရတ္တိယံ ပဌမော ယာမော”တိ။ သော ပနေတ္ထ ဘာဂေ သံဝရလက္ခဏောတိ အာဟ **“စာတုယာမေန သုသံဝုတော”**တိ, စတုကောဋ္ဌာသေန သံဝရေန သုဋ္ဌု သံဝုတောတိ အတ္ထော။ **ပဋိက္ခိ**

**တ္တသဗ္ဗသီတောဒကောတိ** ပဋိုက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတုဒကပရိဘောကော။ **သဗ္ဗေန ဟပတရဏေန ယုတ္တော** တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန သံဝရလက္ခဏေန ဟပတရဏေန သမန္နာဂတော။ **ဓုတဟပေ**ာတိ သဗ္ဗေန နိဇ္ဇရလက္ခဏေန ဟပတရဏေန ပိ ဓုတဟပေ။ **ဖုဋ္ဌော** တိ အဋ္ဌန္နမ္ပိ ကမ္မာနံ ခေပနေန ဝိက္ခေပပ္ပတ္တိယာ ကမ္မက္ခယလက္ခဏေန သဗ္ဗေန ဟပတရဏေန ဖုဋ္ဌော, တံ ဖုသိတ္ွတ ဌိတော။ **န နိဂုဟန္တော** တိ န နိဂုဟနပဟေတု ဒိဋ္ဌသုတေ တထေဝ ကထေန္တော။

**နာနာတိတ္ထိယာနံယေဝ ဥပဋ္ဌာကော** တိ ပရတဒီနံ သဗ္ဗေသံယေဝ တိတ္ထိယာနံ ဥပဋ္ဌာကော, တေသု သာဓာရဏဝသေန အဘိပ္ပသန္နော။ **ကောဋ္ဌိပ္ပတ္တာ** တိ မောက္ခာဓိဂမေန သမဏဓမ္မေ ပတ္တဗ္ဗမရိယာဒပ္ပတ္တာ။

**သဟာစရိတမတ္တေနာ** တိ သီဟနာဒေန သဟ ဝဿကရဏမတ္တေန။ သီဟေန သီဟနာဒံ နဒန္တေန သဟေဝ သိင္ဂကလေန အတ္တနော သိင္ဂာလရဝကရဏမတ္တေန။ **ကောတ္ထုကော** တိ ခုဒ္ဒကကောတ္ထု။ **အာသင္ကိတသမာစာရော** တိ အတ္တနာ စ ပရေဟိ စ အာသင္ကိတဗ္ဗသမာစာရော။ **သပ္ပုရိသာန** န္တိ ဗုဒ္ဓာဒီနံ။

**တသ္သာ** တိ ဝေဂဗ္ဘရိဿ ဒေဝပုတ္တဿ။ **သရီရေ အနုအာဝိသီ**တိ သရီရေ အနုပဝိသိတ္ွတ ဝိယ အာဝိသိ။ **အဓိမုစ္စီ**တိ ယထာ ဂဟိတဿ ဝသေန စိတ္တံ န ဝတ္တတိ, အတ္တနော ဧဝ ဝသေ ဝတ္တတိ, ဧဝံ အဓိဋ္ဌဟိ။ **အာယုတ္တာ** တိ ဒဿနေန သံယုတ္တာ ။ **ပဝိဝေကိယ**န္တိ ကပ္ပကဝတ္ထဘုဥ္ဇနသေနာသနေဟိ ပဝိဝိတ္တဘာဝံ။ တေနာဟ **“တေ ကိရာ”**တိအာဒိ။ **ရူပေ နိဝိဋ္ဌာ** တိ စက္ခုရူပဓမ္မေ အဘိနိဝိဋ္ဌာ။ တေနာဟ **“တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဟိ ပတိဋ္ဌိတာ”** တိ။ **ဒေဝလောကပတ္ထနကာမာ**တိ ဒေဝလောကဿေဝ အဘိပတ္ထနကာမာ။ မရဏဓမ္မတာယ **မာတိယာ**။ တေနာဟ **“မာတိယာတိ မစ္စာ”**တိ။ **ပရလောကတ္ထာယာ** တိ ပရသမ္ပတ္တိဘာဝတယ လောကဿ အတ္ထာယ။

**ပဘာသဝဏ္ဏာ** တိ ပဘာယ သမာနဝဏ္ဏာ။ ကေသံ ပဘာယာတိ အာဟ **“စန္ဒောဘာသာ”** တိအာဒိ။ သဇ္ဈာရာဂပဘာသဝဏ္ဏာ က္ကန္ဒဓနုပဘာသဝဏ္ဏာတိ ပစ္စေကံ ယောဇနာ။ အာမော အာမဂန္ဓော တေဿ အတ္ထီတိ **အာမိသံ။ ဝဏယာ**တိ ဝိဒ္ဓံသိတုံ။ **ရူပဟ**ာတိ ရူပဟယတနာဒိရူပိဓမ္မာ။

ရာဇဂဟာသမီပပ္ပဝတ္တီနံ **ရာဇဂဟိယာနံ**။ ‘‘သေတော’’တိ ကေလာသကူဋ္ဌော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“သေတော တိ ကေလာသော”**တိ။ ကေနစိ န ဃဋ္ဋေတီတိ **အဃံ,** အန္တလိက္ခန္တိ အာဟ **“အဃကမိနန္တိ အာကာသကမိန”** န္တိ။ ဥဒကံ ဓိယတိ ဧတ္ထာတိ **ဥဒဓိ,** မဟောဒဓိ။ **ဝိပုလော**တိ ဝေပုလ္လပဗ္ဗတော။ **ဟိမဝန္တပဗ္ဗတာန** န္တိ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတဘာကနံ။ **ဗုဒ္ဓော သေဋ္ဌော** သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနာဒီဟိ သဗ္ဗဂုဏေဟိ။

နာနာတိတ္ထိယသာဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

ဒေဝပုတ္တသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၃. ကောသလသံယုတ္တံ

## ၁. ပဌမဝဂ္ဂေါ

### ၁. ဒဟရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၁၂. ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒီ** တိ ဘဂဝတော ဂုဏေ အဇာနန္တော ကောသလရာဇာ အတ္တနော ခတ္တိယမာနေန ကေဝလံ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ ပဌမာဂတေ ဟိ သတ္ထရိ တဿ သမ္မောဒိတာကာရံ ဒဿေတုံ **"ယထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယထာ ခမနီယာဒီနိ ပုစ္ဆန္တော** တိ ယထာ ဘဂဝတ "ကစ္စိ တေ, မဟာရာဇ, ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယ"န္တိအာဒိနာ တေန ရညာ သဒ္ဓိံ ပဌမံ ပဝတ္တမောဒော အဟောသိ ပုဗ္ဗဘာသိတာယ, တဒနုကရဏေန ဧဝံ သောပိ ရာဇာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမပ္ပဝတ္တမောဒော အဟောသီတိ ယောဇနာ။ တံ ပန သမပ္ပဝတ္တမောဒနံ ဥပမာယ ဒဿေတုံ **"သီတောဒကံ ဝိယာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သမ္မောဒိတ** န္တိ သံသန္ဒိတံ **ဧကီဘာဝ**န္တိ သမ္မောဒနကိရိယာယ သမာနတံ ဧကရူပတံ, **ခမနီယ**န္တိ "ဣဒံ စတုစက္ကံ နဝဒွာရံ သရီရယန္တံ ဒုက္ခဗဟုလတာယ သဘာဝတော ဒုဿဟံ, ကစ္စိ ခမိတုံ သက္ကုဏေယျ"န္တိ ပုစ္ဆတိ။ **ယာပနီယ**န္တိ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကံ စိရပဗန္ဓသင်္ခာတာယ ယာပနာယ ကစ္စိ ယာပေတုံ သက္ကုဏေယျံ။ သီသရောဂါဒိအာဗာဓာဘာဝေန **ကစ္စိ အပ္ပာဗာဓံ** ။ ဒုက္ခဇီဝိကာဘာဝေန **ကစ္စိ အပ္ပာတင်္ကံ** ။ တံတံကိစ္စကရဏေ ဥဋ္ဌာနသုခတာယ **ကစ္စိ လဟုဋ္ဌာနံ** ။ တဒနုရူပဗလယောဂတော **ကစ္စိ ဗလံ** ။ သုခဝိဟာရသမ္ဘဝေန **ကစ္စိ ဖာသုဝိဟာရော အတ္ထီ**တိ တတ္ထ တတ္ထ ကစ္စိ-သဒ္ဒံ ယောဇေတွာ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဗလဝပ္ပတ္တာ ပီတိ **ပီတိ** ယေဝ။ တရုဏပီတိ **ပာမောဇ္ဇံ** ။ သမ္မောဒနံ ဇနေတိ ကရောတီတိ **သမ္မောဒနီယံ** ။ သမ္မောဒိတဗ္ဗတော **သမ္မောဒနီယ** န္တိ ဣမံ ပန အတ္ထံ ဒဿေန္တော **"သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော"** တိ အာဟ။ **သရိတဗ္ဗဘာဝတော** တိ အနုဿရိတဗ္ဗဘာဝတော။ "သရဏီယ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဒီဃံ ကတွာ **"သာရဏီယ"**န္တိ ဝုတ္တံ။

**သုယျမာနသုခတော** တိ အာပာထမဓုရတံ အာဟ, **အနုဿရိယမာနသုခတော** တိ ဝိမဒ္ဒရမဏီယတံ။ **ဗျဉ္ဇနပရိသုဒ္ဓတာယာ**တိ သဘာဝနိရုတ္တိဘာဝေန တဿာ ကထာယ ဝစနစာတုရိယမာဟ, **အတ္ထပရိသုဒ္ဓတာယာ** တိ အတ္ထဿ နိရုပက္ကိလေသတံ။ **အနေကေဟိ ပရိယာယေဟီ**တိ အနေကေဟိ ကာရဏေဟိ။ **အဒိဋ္ဌတ္တာ** တိ ဥပသင်္ကမနဝသေန အဒိဋ္ဌတ္တာ။ **ဂုဏာဂုဏဝသေနာ**တိ ဂုဏဝသေန ဂမ္ဘီရဘာဝံ တ အဂုဏဝသေန ဥတ္တာနဘာဝံ တ။ **ဩဝဋ္ဋိကသာရံ ကတွာ**တိ ဩဝဋ္ဋိကာယ ဂဟေတဗ္ဗသာရဝတ္ထုံ ကတွာ။ **လောကနိဿရဏဘာဝေက္ကန္တိပဉှာ** န္တိ လောကတော နိဿရဏဘာဝပဉှာဒ္ဓေဝ အာဒိတော ဘာဝေက္ကမနပဉှာဒ္ဓေ။ သတ္ထု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတံ ပုစ္ဆန္တော ဟိ "ကိံ ဘဝံ ဂောတမော သဗ္ဗလောကတော နိဿဋော, သဗ္ဗသတ္တေဟိ စ ဇေဋ္ဌော"တိ? ပုစ္ဆတိ နာမ။ ယထာ ဟိ သတ္ထု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာယ လောကတော နိဿဋတာ ဝိညာယတိ, ဧဝံ သဗ္ဗသတ္တေဟိ ဇေဋ္ဌဘာဝတော သေဋ္ဌဘာဝတော။ သွာယမတ္ထော **အဂ္ဂပသာဒသုတ္တာ** ဒီဟိ (ဣတိဝု. ၉၀; အ. နိ. ၄.၃၄) ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ ကထံ ပန သမ္ဗုဒ္ဓတာ ဝိညာယတီတိ? အဝိပရီတဓမ္မဒေသနတော။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာဒီသု** (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၁.၁၂၄) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ရာဇာ သတ္ထု အဝိပရီတဓမ္မဒေသနံ အဇာနန္တော တတော ဧဝဿ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အသဒ္ဒဟန္တော "ဝုမုတရေ သုပိ စိရပဗ္ဗဇိတေသု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝေ အလဗ္ဘမာနေ တဗ္ဗိပရီတေ ကထံ လဗ္ဘေယျာ"တိ မညမာနော "ကိံ ပန ဘဝံ ဂောတမော"တိအာဒိံ ဝက္ခတိ။ **ရာဇာ အတ္တနော လဒ္ဓိယာ န ပုစ္ဆတိ** အတ္တနော သမ္မုခါ တေဟိ အသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝဿေဝ ပဋိညာတတ္တာ။ ယသ္မာ တေ မုသာတဒိတာယ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကာဒီနံ "ဗုဒ္ဓါ မယ"န္တိ ပဋိဇာနိံသု, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"လောကေ မဟာဇနေန ဂဟိတပဋိညာဝသေန ပုစ္ဆတီ"** တိ။ သွတယမတ္ထော အာဂမိဿတိ။ **ဗုဒ္ဓသီဟနာဒ**န္တိ ဗုဒ္ဓါနံ ဧဝ အာဝေဏိကံ သီဟနာဒံ။ ကာမံ မဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနံ သဗ္ဗညုတညာဏံ, သမ္ဗောဓိဉာဏေ ပန ဂဟိတေ တံ အတ္ထတော ဂဟိတမေဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"သဗ္ဗညုတညာဏသင်္ခာတံ သမ္မာသမ္ဗောဓိ"** န္တိ။

**ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂမနေနာ** တိ ယာယ ကာယစိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဥပဂမနမတ္တေန သမဏာ, န သမိတပာပတာယ။ **ဇာတိဝသေနာ** တိ ဇာတိမတ္တေန ဗြာဟ္မဏာ, န ဗာဟိတပာပတာယ။ **ပဗ္ဗဇိတသမူဟသင်္ခာတော သင်္ဃော** တိ ပဗ္ဗဇိတသမူဟတာမတ္တေန သင်္ဃော, န နိယျာနိကဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓသီလသာမညဝသေန သံဟတတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဧတေသံ အတ္ထီ** တိ

ဧတေသံ သဗ္ဗညုပဋိညာတာနံ ပရိတရဘူတော အတ္ထိ။ **သေ့ဝတ**တိ ပဗ္ဗဇိတသမူဟသင်္ခာတော ဝေ။ ကေစိ ပန "ပဗ္ဗဇိတသမူဟဝသေန။ သင်္ဃိနော, ဂဟဋ္ဌသမူဟဝသေန ဂဏိနော"တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ ဂဏော ဧဝ လောကေ သင်္ဃသဒ္ဒသ္သ နိရုဠှတ္တာ။ **အာစာရသိက္ခာပနဝသေနာ**တိ အစေလကဝတစရိယာဒိ-အာစာရသိက္ခာပနဝသေန။ **ဟာကဋ္ဌာ**တိ သင်္ဃိအာဒိဘာဝေန ပကာသိတာ။ **"အပ္ပိစ္ဆာ"** တိ ဝတ္တ တတ္ထ လဗ္ဘမာနံ အပ္ပိစ္ဆတံ ဒဿေတုံ **"အပိစ္ဆတာယ ဝတ္ထမ္ပိ န နိဝာသေန္တိ"**တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ တေသု သာသနိကေသု ဝိယ သန္တဂုဏနိဂုဟနာ အပ္ပိစ္ဆာ လဗ္ဘတီတိ။ **ယသော**တိ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။ တရန္တိ ဧတေန သံသာရောဃန္တိ ဧဝံ သမ္မတတ္တာ တိတ္ထံ ဝုစ္စတိ လဒ္ဓီတိ အာဟ **"တိတ္ထကရာတိ လဒ္ဓိကရာ"** တိ။ **သာဓုသမ္မတာ** တိ "သာဓူ"တိ သမ္မတာ, န သာဓူဟိ သမ္မတာတိ အာဟ **"သန္တော။ပေ။ ပုထုဇ္ဇနဿာ"**တိ။

**ကပ္ပကောလာဟလ** န္တိ ကပ္ပတော ကောလာဟလံ, "ကပ္ပုဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ"တိ ဒေဝပုတ္တေဟိ ဥဂ္ဃောသိတမဟာသဒ္ဒေါ။ **ဣမေ**တိ ပူရဏာဒယော။ **ဗုဒ္ဓကောလာဟလ**န္တိ ဒေဝတာဟိ ဃောသိတံ ဗုဒ္ဓကောလာဟလံ။ **ပယိရုပာသိတ္တတ**တိ ပုရိသသုတိပရမ္ပရာယ သုတ္တတ။ **စိန္တာမဏိဝိဇ္ဇာ** နာမ ပရစိတ္တဇာနာပနဝိဇ္ဇာ။ သာ **ကေဝဋ္ဋသုတ္တေ** "မဏိကာ"တိ အာဂတာ, **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဂန္ဓာရိသမ္ဘဝဝိဇ္ဇာဒီ သင်္ဂဏှာတိ။ တတ္ထ ဂန္ဓာရိယာ ဝိကုဗ္ဗနံ ဒဿေတိ။ **အတ္တဘာဝေ**တိ သရီရေ။ **ရာဇုဿာ** တိ ရာဇတေဇော။

**သုက္ကဓမ္မော** တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မော နိက္ကိလေသတာ။ **ဣဒံ ဂဟေတ္တတ**တိ ဣဒံ ပရမ္မုခာ "မယံ ဗုဒ္ဓာ"တိ ဝတ္တတ အတ္တနော သမ္မုခာ "န မယံ ဗုဒ္ဓာ"တိ တေဟိ ဝုတ္တဝစနံ ဂဟေတ္တတ။ **ဝေမာဟာ**တိ "ယေပိ တေ, ဘော ကေတမ။ပေ။ န တေ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာယာ"တိ ဧဝံ အတေစ။ **အတ္တနော ပဋိညံ ဂဟေတ္တတ**တိ "န မယံ ဗုဒ္ဓာ"တိ တေသံ အတ္တနော ပုရတော ပဝတ္တိတံ ပဋိညံ ဂဟေတ္တတ။ ဤဒိသေ ဌာနေ ကိံ-သဒ္ဒေါ ပဋိသေဓေစကော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ကိန္တိ ပဋိက္ခေပဝစန"**န္တိ, ကသ္မာ ပဋိဇာနာတီတိ အတ္ထော?

**န ဉညာတဗ္ဗာ** တိ န ဂရဟိတဗ္ဗာ။ ဂရဟတ္ထော ဟိ အယံ ဉ-သဒ္ဒေါ။ "ဒဟရော"တိ အဓိကတတ္တာ ဝက္ခမာနတ္တတာ စ **"ခတ္တိယောတိ ရာဇကုမာရော"** တိ ဝုတ္တံ။ ဥရသာ ဇာတီတိ **ဥရကေ,** ယော ကောစိ သဟော, ဣဓ ပန အဓိပ္ပေတံ ဒဿေတုံ **"အာသီဝိသော"**တိ အာဟ။ **သီလဝန္တံ ပဗ္ဗဇိတံ ဒဿေတိ** သာမညတော "ဘိက္ခု"တိ ဝဒန္တော။ ဣဓ ပန ယသ္မာ "ဘဝမ္ပိ နော ကေတမော"တိအာဒိနာ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသိ, တသ္မာ ဘဂဝတာ အတ္တတာနံ အဗ္ဘန္တရံ အကာသိ။ ယဒိပိ ဝိသေသော သာမညဇောတနာယ ဝိဘာဝိတော ဟောတိ, သံသယုပ္ပတ္တိဒီပကံ နောတိ ဝုတ္တဂ္ဂဟဏံ ပန တံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတီတိ။ တေနာဟ **"ဒေသနာကုသလတာယာ"**တိအာဒိ။ ဣဒာနိ အဝညာပရိဘဝေ ပယောဂတော ဝိဘာဝေတုံ **"တ္တေ စာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အစိတ္တီကတာကာရဝသေန အဝညာယ ဟာကဋ္ဌဘာတေ, ဝမ္ဘနဝသေန ပရိဘဝဿာတိ အဓိပ္ပာယေန ကာယပယောဂဝသေန အဝညာ ဒဿိတာ, ဝစီပယောဂဝသေန ပရိဘဝေ, ဥဘယံ ပန ဥဘယတ္ထာပိ ပဘေဒတော ဂဟိတံ, အဝညပရိဘဝတနံ ဒွိန္နမ္ပိ ဥဘယတ္ထ ပရိဂ္ဂဟော။ **တံ သဗ္ဗမ္ပီ**တိ တံ အဝညာဒိ သဗ္ဗမ္ပိ။ စတူသုပိ တံ **န ကာတဗ္ဗမေဝ** သမ္ပတိ အာယတိဥ္စ အနတ္ထာဝဟတ္တာ။

**တဒတ္ထဒီပနာ** တိ တဿ အာဒိတော ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ဒီပနာ။ **ဝိသေသတ္ထဒီပနာ** တိ တတော ဝိသိဋ္ဌတ္ထဒီပနာ ။ ခေတ္တာနံ အဓိပတီတိ **ခတ္တိယော** တိ နိရုတ္တိနယေန သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ခေတ္တတော ဝိတာအ သတ္တေ တာယတီတိ **ခတ္တိယော** တိ လောကိယာ ကထယန္တိ။ "မဟာသမ္မတော, ခတ္တိယော, ရာဇာ"တိ ဧဝမာဂတေသု ဣမေသု **ဒုတိယံ။ အက္ခရ** န္တိ သမညာ။ သာ ဟိ ဥဒယဗ္ဗယာဘာဝတော "န ကအစိ ခရတီတိ အက္ခရ"န္တိ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ **"နာမဂေတ္တံ န ဇီရတီ"** တိ။ **ဇာတိသမ္ဘန္န** န္တိ သမ္ဘန္နဇာတိံ အတိဝိသုဒ္ဓဇာတိံ။ **တီဏိ ကုလာနီ**တိ ဗြာဟ္မဏဝေဿသုဒ္ဒကုလာနိ။ **အတိက္ကမိတ္တတ** တိ အတ္တနော ဇာတိသမ္ပတ္တိယာ အဘိဘဝိတ္တတ။

ကေဝလံ နာမပဒံ ဝုတ္တံ အာဏာတပဒံ အပေက္ခတေတတိ အာဟ **"ဌာနံ ဟီတိ ကာရဏံ ဝိဇ္ဇတီ"** တိ။ **ဥဒ္ဓဋ္ဋဒဏ္ဍေနာ**တိ သမန္တတော ဥဗ္ဘတေန ဒဏ္ဍေန သာသနေန, **ဗလဝံ ဥပက္ကမံ** ဂရုကံ ရာဇာနမ္ပိ။ **တံ ခတ္တိယံ ပရိဝဇ္ဇေယ္ယာ**တိ ခတ္တိယံ အဝညာပရိဘဝကရဏတော ဝဇ္ဇေယ္ယ။ တေနာဟ **"န ဃဋ္ဋေယ္ယာ"** တိ။

ဥရဂသ္မိ စ နာနာဝိဓဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏေ ကာရဏံ ဝဒတိ **“ယေန ယေန ဟိ”**တိအာဒိနာ။ **ဗဟုဘက္ခ** န္တိ မဟာဘက္ခံ သဗ္ဗဘက္ခခါဒကံ။ **ဟဝကံ** သောစနေတွေန အသုဒ္ဓသ္သပိ ဒဟနေန။ **သောတိ** မဂ္ဂေ။ ကဏှေဟာ ဝတ္တနီ ဣမဿာ တိ **ကဏှဝတ္တနီ။ မဟန္တော** အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ဟုတွာ။ **ယာဝဗြဟ္မလောကပ္ပမာဏော** တိ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနကာလေ အ ရညေ အဂ္ဂိနာ ဂဟိတေ ကာလန္တရေ ဧဝ ကဋ္ဌတိဏာရုက္ခာဒိသမ္ဘတေတိ ဒဿေတုံ “ဇာယန္တိ တတ္ထ ပာရောဟာ”တိ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **“တတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။

**ဥပဟိတုံ န သက္ကောတိ** ပစ္စက္ကောသနာဒိနာ။ **ဝိနဿန္တိ** သမဏတေဇသာ ဝိနာသိတတ္တာ။ “န တဿာ”တိ ဧတ္ထ န-ကာရံ “ဝိန္ဒရေ”တိ ဧတ္ထ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“န ဝိန္ဒန္တီ”** တိ။ **ဝတ္ထုမတ္တာဝသိဋ္ဌော** တိ ဌာနမေဝ နေသံ အဝသိဿတိ, သယံ ပန သဗ္ဗသော သဟ ဓနေန ဝိနဿန္တီတိ အတ္ထော။

“သမ္မဒေဝ သမာစရေ”တိ ဧတ္ထ ယထာ ရာဇာဒီသု သမ္မာ သမာစရေယျ, တံ ဝိဘာဂေန ဒဿေန္တော **“ခတ္တိယံ တာဝ”**တိအာဒိမာဟ။ တံ သုဝိညေယျမေဝ။ **တိဿော ကုလသမ္ပတ္တိယော** တိ ခတ္တိယ-ဗြာဟ္မဏဂဟပတိ-မဟာသာလကုလာနိ ဝဒတိ။ ပဉ္စ ရူပီဗြဟ္မလောကေ, စတ္တာရော အရူပီဗြဟ္မလောကေတိ ဧဝံ **နဝ ဗြဟ္မလောကေ** ကမ္မဘဝဝိဘာဂေန, သေသာနံ ဂဏနာနံ ဥပပတ္တိဘဝဝိဘာဂေန။

**အဘိက္ကန္တ** န္တိ အတိဝိယ ကမနီယံ။ သာ ပနဿာ ကန္တတာ အတိဝိယ ဣဋ္ဌတာယ မနဝဍ္ဍနတာယ သောဘနတာယာတိ အာဟ **“အတိကန္တံ အတိမနာပံ အတိသုန္ဒရန္တိ အတ္ထော”** တိ။ “အဘိက္ကန္တ”န္တိ ဝစနံ အပေက္ခိတွာ နပုံသကနိဒ္ဒေသော, ဝဏ္ဏံ ပန ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာတိ ဝတ္တာ ဝုတ္တံ။ အတ္ထမတ္တဒဿနံ ဝါ ဧတံ, တသ္မာ အတ္ထဝသေန လိင်္ဂဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒုတိယပဒေပိ ဧသေဝ နယော။

**အဓောမုခဋ္ဌပိတ**န္တိ ကေနစိ အဓောမုခံ ဌပိတံ။ **ဟေဋ္ဌာမုခဇာတ** န္တိ သဘာဝေနေဝ ဟေဋ္ဌာမုခံ ဇာတံ။ **ဥဂ္ဃာဋေယျာ**တိ ဝိဝဋံ ကရေယျ။ **ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ** တိ “ပုရတ္ထာဘိမုခေါ ဥတ္တရာဘိမုခေါ တ ဂစ္ဆာ”တိအာဒီနိ အဝတွာ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ နိဿန္ဒေဟံ ကတွာ “ဧသ မဂ္ဂေါ”တိ ဧဝံ ဝတွာ “ဂစ္ဆာ”တိ ဝဒေယျ။ **ကာဠပက္ခစာတုဒ္ဒသီ**တိ ကာဠပက္ခေ စာတုဒ္ဒသီ။ **နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဥက္ကုဇ္ဇေယျာ** တိ အာဓေယျဿ အနာဓာရဘူတံ ဘာဇနံ တဿ အာဓာရဘာဝါပါဒနဝသေန ဥက္ကုဇ္ဇေယျ။ အညာဏဿ အဘိမုခတ္တာ ဟေဋ္ဌာမုခဇာတတာယ **သဒ္ဓမ္မဝိမုခံ,** တတော ဧဝ အဓောမုခဘာဝေန **အသဒ္ဓမ္မေ ပတိတ** န္တိ ဧဝံ ပဒဒွယံ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ, န ယထာသင်္ချံ။ ကာမံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယောပိ ပဋိစ္ဆာဒကာ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပန သဝိသေသံ ပဋိစ္ဆာဒိကာတိ အာဟ **“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂဟနပဋိစ္ဆန္န”** န္တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇ္ဇံ ဝဒါမီ”တိ (အ. နိ. ၁.၃၁၀)။ သဗ္ဗော ပါယမဂ္ဂေ **ကုမ္မဂ္ဂေ** “ကုစ္ဆိတော မဂ္ဂေ”တိ ကတွာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ ဥဇုပဋိပက္ခတာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒယော အဋ္ဌ မိစ္ဆတ္တဓမ္မာ **မိစ္ဆာမဂ္ဂေ**။ တေနေဝ ဟိ တဒုဘယပဋိပက္ခတံ သန္ဓာယ **“သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂံ အာဝိကရောန္တေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ သပ္ပိအာဒိသန္နိဿယော ပဒီပေ န တထာ ဥဇ္ဇလော, ယထာ တေလသန္နိဿယောတိ **တေလပဇ္ဇောတ** ဂ္ဂဟဏံ။ **ဧတေဟိ ပရိယာယေဟီ**တိ ဧတေဟိ နိက္ကုဇ္ဇိတုက္ကုဇ္ဇနပဋိစ္ဆန္နဝိဝရဏာဒိဥပမောပမိတဗ္ဗပ္ပကာရေဟိ။

**ပသန္နာကာရ** န္တိ ပသန္နေဟိ ကာတဗ္ဗံ သက္ကာရံ။ **သရဏ**န္တိ ပဋိသရဏံ ပရာယဏံ။ **အဇ္ဇတာ** တိ **အဇ္ဇာ** တိ ပဒဿ ဝဍ္ဎနမတ္တံ ဟေတ္ထ **တာ**-သဒ္ဒော ယထာ “ဒေဝတာ”တိ။ **ဟဏေဟိ ဥပေတ**န္တိ ဟဏေဟိ သဟ သရဏံ ဥပေတံ။ “ယာဝ မေ ဟဏာ ဓရန္တိ, တာဝ သရဏံ ဂတမေဝ မံ ဓာရေတု”တိ အာဟဏကောဋိကံ အတ္တနော သရဏဂမနံ ပဝေဒေတိ။ တေနာဟ **“ယာဝ မေ”**တိအာဒိ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဒဟရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ပုရိသသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၁၃. ပုရိမသုတ္တေ** တိ ပုရိမသုတ္တဒေသနာယံ။ တတ္ထ ဟိ ဥပသင်္ကမန္တဝေလာယ သတ္ထု ဂုဏေ အဇာနန္တော ကေဝလံ သမ္မောဒနံ ကရောတိ။ ဒေသနံ သုတွာ ပန သတ္ထု ဂုဏေ ဉတွာ သရဏင်္ဂတတ္တာ **ဣဓ** ဣမသ္မိံ သ မာဂမေ **အဘိဝါဒေသိ** ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိ။ အတ္တာနံ အဓိ **အဇ္ဈတ္တံ,** အဝိဇဟေန အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ဥဒ္ဒိဿ ပဝ

တ္တမေ္မာ အဇ္ဈတ္တံ စေဇ္ဈံ ဂဟဏဝသေန, ဘုမ္မတ္တေ စေတံ ပစ္စတ္တဝစနံ။ ကာမဉ္စာယံ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒေါ ဂောစရဇ္ဈတ္တဝိသယဇ္ဈတ္တအဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တေသု ပဝတ္တတိ။ တေ ပနေတ္ထ န ယုဇ္ဇန္တီတိ ဝုတ္တံ **“နိယကဇ္ဈတ္တ တ”**န္တိ, နိယကသင်္ခာတအဇ္ဈတ္တဓမ္မေသူတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“အတ္တနော သန္တာနေ”**တိ။ **လုဒ္ဓုန္နလက္ခဏော** တိ ဂိဇ္ဈနလက္ခဏော, အာရမ္မဏေ ဒဠှဂ္ဂဟဏသဘာဝေတိ အတ္ထော။ **ဒုဿနလက္ခဏော** တိ ကုဇ္ဈနလက္ခဏော, ဗျာပဇ္ဇနသဘာဝေတိ အတ္ထော။ **မုယှနလက္ခဏော** တိ အညာဏလက္ခဏော, အာရမ္မဏေ သဘာဝသမ္မောဟဘာဝေတိ အတ္ထော။ **ဝိဟေဿန္တီ** တိ အတ္တနာသနအနတ္ထုပ္ပာဒနေဟိ ဝိဗာဓေန္တိ။ တတော ဧဝ ယထာ သဂ္ဂမဂ္ဂေသု န ဒိဿတိ, ဧဝံ ကရောန္တီတိ အာဟ **“နာသေန္တိ ဝိနာသေန္တီ”** တိ။ **အတ္တနိ သမ္ဘူတာ** တိ သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တာ။

ပုရိသသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ဇရာမရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၁၄. အညတြ ဇရာမရဏာ**တိ ဇရာမရဏေန ဝိနာ။ ဇရာမရဏဝိရဟိတော ဇာတော နာမ အတ္ထိ နု ခေါတိ ပုစ္ဆတိ။ ဟဋ္ဌိယံ **ဇာတဿ** တိ ပစ္စတ္တေ သာမိဝစနံ။ **မဟာသာလာ**တိ ဣမိနာ ရ-ကာရဿ လ-ကာရံ ကတ္ဝာ “မဟာသာလာ”တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ ယထာ “ပုရတ္ထိယောတိ ပုလတ္ထိယော”တိ။ **မဟာသာရပ္ပတ္တာ** တိ မဟန္တံ ဝိဘဝသာရံ ပတ္တာ။ **ကောဋိသတံ** ဓနံ, အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ “ကုမ္ဘံ နာမ ဒသ အမ္ဗဏာနီ”တိ ဝဒန္တိ။ **ဣဿရာ** တိ ဝိဘဝိဿရိယေန ဣဿရာ။ **သုဝဏ္ဏရဇတဘာဇနာဒီနန္တိ** အာဒိ-သဒ္ဒေန ဝတ္ထသေယျာဝသထာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ အသာဓာရဏနာနံ နိဓာနဂတတ္တာ **“အနိဓာနဂတဿာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **တုဋ္ဌိကရဏဿာ** တိ ဟာသာဒသိဝိကာဒိသုခသာဓနေဿ။

**အာရကာ ကိလေသေဟီ**တိ နိရုတ္တိနယေန သဒ္ဒသိဒ္ဓိမာဟ။ **အာရကာ**တိ စ သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နတ္တာ တေဟိ ဒူရေတိ အတ္ထော။ ရာဂါဒီနံ ဟတတ္တာ, ဟာပကရဏေ ရဟာဘာဝတော, အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျတာဒိပစ္စယာ စ **အရဟံ**။ ကာမဉ္စာယံ သံယုတ္တဝဏ္ဏနာ, အဘိဓမ္မနယော ဧဝ ပန နိပ္ပရိယာယောတိ အာဟ **“စတ္တာရော အာသဝ”** တိ ဗြဟ္မစရိယဝါသန္တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဝါသံ။ **ဝုဋ္ဌာ** တိ ဝုဋ္ဌဝန္တော။ **စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ကရဏီယ** န္တိ ပစ္စေကံ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ကတ္တဗ္ဗံ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယဘာဝနာဘိသမယံ။ ဧဝံ ဂတံ သောဠသဝိဓံ ဟောတိ။ ဩသီဒါပနဋ္ဌေန ဘာရာ ဝိယာတိ **ဘာရာ**။ တေနာဟ **“ဘာရာ ဟဝေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ”** တိအာဒိ (သံ. နိ. ၃.၂၂)။ အတ္တပဋိဗဒ္ဓတာယ အတ္တနော အဝိဇဟနတော ပရမတ္ထဒေသနာယ စ ပရမတ္ထော အရဟတ္တံ။ ကာမဉ္စာယမတ္ထော သဗ္ဗသမိဒ္ဓိသသန္တတိပရိယာပန္နော အနဝဇ္ဇဓမ္မော သမ္ဘဝတိ အကုပ္ပသဘာဝတ, အပရိဟာနဓမ္မေသု ပန အဂ္ဂဘူတေ အရဟတ္တေ သာတိသယော, န ဣတရေသူတိ **“အရဟတ္တသင်္ခါတော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဩရမ္ဘာဂိယုဒ္ဓမ္ဘာဂိယဝိဘာဂံ **ဒသဝိဓမ္ပိ** ဘဝေသု သံယောဇနံ ကိလေသကမ္မဝိပာကဝဋ္ဋပစ္စယော ဟုတ္ဝာ နိဿရိတုံ အပ္ပအနဝသေန ဗန္ဓတီတိ **ဘဝသံယောဇနံ**။ သတိပိ ဟိ အညေသံ တပ္ပက္ခိယဘာဝေန ဝိနာ သံယောဇနာနိ တေသံ တပ္ပစ္စယဘာဝေ အတ္ထိ, ဘဝနိယာမော ဩရမ္ဘာဂိယုဒ္ဓမ္ဘာဂိယသင်္ဂဟိတောတိ တံတံဘဝနိဗ္ဗတ္တကကမ္မနိယာမော စ ဟောတိ, န စ ဥပစ္ဆိန္နသံယောဇနဿ ကတာနိပိ ကမ္မာနိ ဘဝံ နိဗ္ဗတ္တေန္တီတိ တေသံယေဝ သံယောဇနဘ္ဘော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သမ္မာ ကာရဏေဟိ ဇာနိတွာ**တိ ဉာယေန ဒုက္ခာဒီသု ယော ယထာ ဇာနိတဗ္ဗော; တထာ ဇာနိတ္ဝာ, ပုဗ္ဗကာလကိရိယာဝိမုတ္တာ ဟိ အပရကာလကိရိယာ စ ယထာ သမ္ဘဝတိ, တံ ဒဿေတုံ **“မဂ္ဂပညာယာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

**ဘိဇ္ဇနသဘာဝေ** ခဏာယတ္တတ္တာ။ **နိက္ခိပိတဗ္ဗသဘာဝေ** မရဏဓမ္မတ္တာ။ အယံ ကာယော ဥဿမာယုဝိညာဏပဂမော ဆဍ္ဍနီယဓမ္မော, ယသ္မိံ ယံ ပတိဋ္ဌိတံ, တံ တဿ သန္တာနဂတဝိပ္ပယုတ္တန္တိ ကတ္ဝာ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ အာဟ **“ခီဏာသဝဿ ဟိ အဇီရဏဓမ္မောပိ အတ္ထိ”** တိအာဒိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ဣမသ္မိံယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇; အ. နိ. ၄.၄၅)။ **အဿ** ခီဏာသဝဿ, “ဇီရဏဓမ္မ”န္တိ ယထာဝုတ္တံ အဇီရဏဓမ္မံ ဌပေတ္ဝာ ဇီရဏဓမ္မံ ဒဿေန္တော **“တေသံဟယံ ကာယော ဘေဒနဓမ္မော”** တိ ဧဝမာဟ။ ဇရံ ပတ္တဿေဝ ဟိဿ ဘေဒနနိက္ခိပိတဗ္ဗတာနိယတေ အတ္ထေ သုတ္တဒေသနာ ပဝတ္တာ။ အတ္ထဿ ဥပ္ပတ္တိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ, သာ ဧတဿ အတ္ထီတိ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော။ ကိရ**-သဒ္ဒော အနုဿဝတ္ထော, တေန အနုဿဝဂတောယမတ္ထော, န အဋ္ဌကထာဂတောတိ ဒီပေတိ။ တေနာဟ **“ဝဒန္တိ”** တိ။ ယေနာယံ အတ္ထော ဟေတုနာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော, တံ ဒဿေတုံ **“သိဝိကသာလာယံ နိသီ

**ဒိတ္ဝတ ကထိတ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ “ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ”တိ နိဒာနဝစနေန ယထာ န ဝိရုဇ္ဈတိ, တထာ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နနု ဣမသ္မိံ သုတ္တေသု ပုစ္ဆာဝသိကော နိက္ခေပောတိ? သစ္စမေတံ, သုတ္တေကဒေသံ ပန သန္ဓာယ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကတာဝစနံ။ ကေစိ ပန “ယာနံ အာရုဟိတွာ ရာဇာ အာဂတော, ရညော အာရောဟနီယရထံ ဒဿေတွာ ဝုတ္တ”န္တိပိ ဝဒန္တိ။

**သရီရေ** ဖေဏပိဏ္ဍသမေ **ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ? သဗ္ဗိ သဒ္ဓိ** န္တိ သာဓူဟိ သဟ ပဝေဒယန္တိ။ န ဟိ ကအစိ သာဓူနံ သာဓူဟိ သဟ ကတ္တဗ္ဗာ ပေယာန္တိ, တသ္မာ သီဒနသဘာဝတနံ ကိလေသာနံ ဘိဇ္ဇနုပ္ပတ္တတ္တာ နိဗ္ဗာနံ သဗ္ဘီတိ ဝုစ္စတိ။ **ပုရိမပဒဿာ** တိ “သတဉ္စ ဓမ္မော န ဇရံ ဥပေတီ”တိ ပဒဿ။ **ကာရဏံ ဒဿေန္တော** ဗ္ယတိရေကဝသေန။ **သတံ ဓမ္မော** နိဗ္ဗာနံ ကိလေသေဟိ သံသီဒနဘိဇ္ဇနသဘာဝေ န ဟောတိ, တသ္မာ တံ အာဂမ္မ **ဇရံ န ဥပေတိ**။ ကိလေသာ ပန တန္နိမိတ္တကာ, ဧဝမယံ ဝုတ္တကာရဏတော ဇရံ န ဥပေတီတိ။ တေနာဟ **“ဣဒ”**န္တိအာဒိ။ **သုန္ဒရာဓိဝစနံ တ တေံ “သဗ္ဘိ”**တိ ပဒံ အဟာပတာဒီပနတော, သဗ္ဘိမမ္မဘူတန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ “ဝိရာဂေ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ (ဣတိဝု. ၉၀; အ. နိ. ၄.၃၄), န တေန ဓမ္မေန သမတ္ထိ ကိဉ္စီ”တိ (ခု. ပ. ၆.၄; သု. နိ. ၂၂၇) စ။

ဇရာမရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ပိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၁၅. ရဟသိ ဂတဿာ** တိ ဇနသမ္ဗာဓတော အပက္ကန္တဿ။ **နိလီနဿ** တေနေဝ ဇနဝိဝေကေန ကေမန္တံ နိသဇ္ဇာယ ဧကီဘာဝေန ပဋိသလ္လီနဿ ဝိယ။ တေနာဟ **“ဧကီဘူတဿာ”** တိ။ **သဗ္ဗညုဘာသိတံ ကရောန္တော အာဟ** တဿ ဝစနံ “ဧဝမေတ”န္တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တဿ ဝစနံ တထာပစ္စနုဘာသန္တော။ အန္တကေနာဓိပန္နတ္တာ ဧဝေ ခေတ္တဝတ္ထုပဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိ **မာနုသံ ဘဝံ ဇဟတော။ အနုဂ**န္တိ အနုဂတံ, တမေဝ အနုကမီတိ အတ္ထော။ **နိစယ**န္တိ ဥပရူပရိ ဝမိုယာ နိစိတဘူတံ။ **သမ္ပရာယိက** န္တိ သမ္ပရာယ ဟိတံ။

ပိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. အတ္တရက္ခိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၁၆. ပီဒဟန**န္တိ သံယမနံ။ **ကမ္မပထဘေဒံ အပ္ပတ္တဿာ** တိ သုပိနကာလော ဝိယ ပဝတ္တိမတ္တတာယ ကမ္မပထဝိသေသံ အဂတဿ။ **ကမ္မဿာ** တိ အကုသလကမ္မဿ။ **သံဝရ**န္တိ သံဝရဘာဝံ ဒဿေတိ, ဣတရဿ ပန သံဝရဘာဝေ ပုရိမေဟိ တီဟိ ပဒေဟိ ဒဿိတောတိ။ **ဩတ္တပ္ပမ္ပိ ဂဟိတမေဝ** တဒဝိနာဘာဝတော။ န ဟိ ဟာပဇိဂုစ္ဆနံ ဟာပဥတ္တာသရဟိတံ, ဥတ္တာသော တ ဟာပဇိဂုစ္ဆနရဟိတော အတ္ထီတိ။

အတ္တရက္ခိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. အပ္ပကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၁၇.** ဥဠာရသဒ္ဒေ သေဋ္ဌေ ဗဟုကေ စ ဒိဿတီတိ အာဟ **“ပဏီတေ စ ဗဟုကေ စာ”**တိ။ **မာနမဇ္ဇနေနာ** တိ မာနဝသေန မဒပ္ပတ္တိယာ။ **အတိက္ကမ** န္တိ သာဓုမရိယာဒီတိက္ကမလက္ခဏံ အဒေသံ။ **ကူဋ္ဌော** ဟသော။

အပ္ပကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. အဍ္ဍကရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၁၈.** ယသ္မာ ကာမနိမိတ္တံ သတ္တော သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသတိ, တသ္မာ ကာမာ တဿ ပတိဋ္ဌာ ပစ္စယော ကာရဏန္တိ အာဟ **“ကာမဟေတူ”**တိအာဒိ။ **ဘဒ္ရမုခ** သီသေန **ဝိဋ္ဋုဠ္ဘံ** ဘဒ္ဒေပစာရေန ဥပစရတီတိ အတ္ထော, ဝိနိစ္ဆယော ကရီယတိ ဧတ္ထာတိ **အဍ္ဍကရဏံ,** ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနံ။ **ခိပ္ပ** န္တိ ကူဋံ, မစ္ဆခိပ္ပန္တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဩဍ္ဍိတ** န္တိ ဩဍ္ဍနဝသေန ဖလံ ဟာပိတံ။

အဥ္ဇကရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. မလ္လိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၁၉. **“ကသ္မာ ပုစ္ဆတီ”** တိ? ပုစ္ဆာကာရဏံ စောဒေတွာ တ သမုဒယတော ပဋ္ဌာယ ဒဿေတုံ **“အယံ ကိရ မလ္လိကာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မာလာရာမံ ဂန္တွာတိ** အတ္တနော ပိတု မာလာရာမံ ရက္ခဏတ္ထဉ္စေဝ အဝသေသပုပ္ဖဂ္ဂဟဏတ္ထဉ္စ ဂန္တွာ။ **ကာသိကမေ**တိ ကာသိရဋ္ဌဿ ကမေ။ သော ကိရ ကမော မဟာကောသလရာဇေန အတ္တနော ဓီတု ယာ ပတိယရံ ဂစ္ဆန္တိယာ ပုပ္ဖမူလတ္ထာယ ဒိန္နော, တံနိမိတ္တံ။ **ဘာဂိနေယ္ယေန** အဇာတသတ္တုနာ။ **တဿာ** တိ ရညော ပသေနဒိဿ။ **သာတိ** မလ္လိကာ။ **နိဝတ္တိတု** န္တိ တဿာ ဓမ္မတာယ နိဝတ္တိတုံ တဿာ ဝစနံ ပဋိက္ခိပိတုံ။ **နေဝ ဈ္ဈကတိ** ဝတ္တမာနတ္တေ အတီတဝစနန္တိ အာဟ **“နာဓိဂစ္ဆတီ”** တိ။ **ပုထု အတ္တာ** တိ တေသံ သတ္တာနံ အတ္တာ။

မလ္လိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. ယညသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၂၀. **ထူဏာ**တိ ယညူပတ္ထမ္ဘံ။ **ဥပနီတာနိ** ယညံ ယဇိတုံ အာရမ္မာယ။ **ဇေတ္တာဝတာ** တိ ‘‘ကြာ, ဘန္တေ။ပေ.။ ရုဒမာနာ ပရိကမ္မာနိ ကရောန္တီ’’တိ ဇေတ္တကေန ဟဒ္ဒေန။ **သန္နိဋ္ဌာန** န္တိ ‘‘နံ ကြတ္ထိ လဘိဿာမိ နု ခော, န နု ခော လဘိဿာမီ’’တိ နိစ္ဆယံ အဝိန္ဒန္တော န ဉာယန္တော။ **ဖေဏုဒ္ဒေဟက** န္တိ ယထာ ယတ္ထ ကုထိတေ ဖေဏံ ဥဒ္ဒေဟတိ န ဥပဓိယတိ, ဧဝံ အနေကတရံ ဖေဏံ ဥဋ္ဌာပေတွာ။ **တံ ဒိဝသ**န္တိ တသ္မိံ ရညာ နိဒ္ဒံ အလဘိတွာ ဒုက္ခသေယျဒိဝသေ။ **အာလောကံ ဩလောကေတွာ**တိ လောဟကုမ္ဘိမုခဝဋ္ဋိသီသေ ပတ္တေ တတ္ထ မဟန္တံ အာလောကံ ဩလောကေတွာ။ အတ္တနော ဝစနံ ရညော ပဝတ္တိဉာပနတ္ထံ။ **မဟာသဒ္ဒော ဥဒဟာဒိ** ‘‘ဧဝရူပံ ယညံ ရာဇာ ကာရာပေတီ’’တိ။ **ဝတ္တုကာမော အဟောသိ,** ဝတ္တုဉ္စ ပန အဝိသဟန္တော ‘‘သ’’ ကြတိ ဝတွာ လောဟကုမ္ဘိယံ နိမုဂ္ဂေါ။ ကြမံ ကထံ ဝတ္တုကာမော အဟောသီတိ အယံ ပနေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော။ သေ နယော သေသပဒဒွဝယေပိ။ **ဓမ္မဘေရိံ စရာပေသုံ** ‘‘ကောစိ ကဉ္စိ ဟဏံ မာ ဟနတူ’’တိ။ **သော ကြတ္ထိသာမိကော ပုရိသော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ** အတ္တနော ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ သတ္ထု စ ဒေသနာဝိလာသသမ္ပတ္တိယာ, ရာဇာ ပန မဟာဗောဓိနိရုဗ္ဗုနသဘာဝတ္တာ ကိဉ္စိ ဝိသေသံ နာဓိဂစ္ဆိ။

**သင်္ဂဟဝတ္ထူနီ** တိ လောကဿ သင်္ဂဟကာရဏာနိ။ နိပ္ဖန္နသဿတော နဝဘာဂေ ကဿကဿ ဒတွာ ရညံ ကောဘာဂဂ္ဂဟဏံ **ဒသမဘာဂဂ္ဂဟဏံ** ။ ဧဝံ ကဿကာ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ သဿာနိ သမ္ပာဒေန္တီတိ အာဟ **“သဿ သမ္ပာဒနေ မေဓာဝိတာတိ အတ္ထော”**တိ။ တတော ဩရဘာဂေ ကိရ ဆဘာဂဂ္ဂဟဏံ ဇာတံ။ **ဆမာသိက**န္တိ ဆန္နံ ဆန္နံ မာသာနံ ပဟောနကံ။ **ဟာသေတီ**တိ ဟာသဂတေ ဝိယ ကရောတိ။ တစာယ ပိယဿ ပိယကရဿ ကမ္မံ **တစာပေယျံ** ။ သဗ္ဗသော ရဋ္ဌဿ ကြဒ္ဓိဘာဝတော **ခေမံ။ နိရဗ္ဗုဒံ** စောရိယာဘာဝတော။ ကြဒညုဟိ ရဋ္ဌံ အစောရိယံ **နိရဂ္ဂဠန္တိ ဝုစ္စတိ** အပာရုတဃရဘာဝတော။

**ဥဒ္ဓမ္မူလကံ ကတွာ** တိ ဥမ္မူလံ ကတွာ။ **ဒ္ဝီဟိ ပရိယညေဟီ**တိ မဟာယညဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပစ္ဆာ စ ပဝတ္တေတဗ္ဗေဟိ ဒ္ဝီဟိ ပရိတရယညေဟိ။ **သတ္တဝီသတိ။ပေ.။ နဿာ** တိ သတ္တဝီသာဓိကာနံ တိဏ္ဏံ ပသုသတာနံ ဒွတဝီသတိယာ အဿာဒီဟိ စ သဋ္ဌိအဓိကဒ္ဝိသတအာရညကပသူဟိ စ သဒ္ဓိံ သမ္ပိဏ္ဍိတာနံ ပန နတာဓိကဆသတပသူနံ မာရဏေန ဘေရဝဿ ဟပဘီရုကာနံ ဘယာဝဟဿ။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ –

‘‘ဆသတာနိ နိယုဇ္ဇန္တိ၊ ပသူနံ မဇ္ဈိမေ ဟနိ၊
အဿမေဓဿ ယညဿ၊ အဓိကာနိ နတာပိ စာ’’တိ။

**သမ္မ** န္တိ ယုဂစ္ဆိဒ္ဒေ ပက္ခိပိတဗ္ဗဒဏ္ဍကံ။ **ဟာသေန္တီ** တိ ခိပန္တိ။ **သံဟာရိမေဟီ**တိ သကဋေဟိ ဝဟိတဗ္ဗေဟိ ယူပေဟိ။ ပုဗ္ဗေ ကိရ ဧကော ရာဇာ သမ္မာဟသံ ယဇန္တော သရဿတီနဒီတီရေ ပထဝိယာ ဝိဝရေ ဒိန္နေ နိမုဂ္ဂေါယေဝ အဟောသိ။ အန္ဓဗာလဗြာဟ္မဏာ ဂတာနုဂတိဂတာ ‘‘အယံ တဿ သဂ္ဂဂမနမဂ္ဂေါ’’တိ သညာယ တတ္ထ သမ္မာဟ

သယည်ံ ပဌပေန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **“နိမုက္ကေကာသတော ပဘုတီ”** တိ။ အယူပေ အပ္ပကဒိဝသော **ယာကေ,** သယူပေ ဗ ဟုဒိဝသံ သာခေယ္ယော **သတ္တရုယာကေ** ။ မန္တပအာတိသင္ခတာနံ သပ္ပိမဓူနံ **တဇမိတိ** သမညာ, ဟိရညသုဝဏ္ဏကေမ ဟိံ သာဒိ**သတ္တရသကဒက္ခိဏသ္သ** ။ သာရဂဗ္ဘကောဋ္ဌာကရာဒီသု နတ္ထေတ္ထ အဂ္ဂဠ္ဌိ **နိရဂ္ဂဠော** ။ တတ္ထ ကိရ ယညေ အတ္တနော သာပတေယ္ယံ အနဝသေသေတော အနိဂူဟိတွာ နိယ္ယာတီယတိ။ **မဟာရမ္ဘာ** တိ ဗဟုပသုဃာတကမ္မာ။ အဌကထာယံ ပန ‘‘ဝိဝိဓာ ယတ္ထ ဟညရေ’’တိ ဝက္ခမာနတ္တာ ‘‘မဟာကိစ္စာ’’တိ အတ္ထော ဝုတ္တော, ဣဓ ‘‘မဟာရမ္ဘာတိ ပပဥ္စဝသေန အဓေဌကာ’’တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ‘‘ဗဟုပသုဃာတကမ္မာ’’တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **နိရာရမ္ဘာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အနုဂတံ ကုလန္တိ **အနုကုလံ,** ကုလာနုဂတန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ **“ယံ နိစ္စဘတ္တာဒိ။ပေ။ အတ္ထော”** တိ။

ယညသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ဗန္ဓနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၂၁. ဣဓ**န္တိ ‘‘ဣဓ, ဘန္တေ’’တိအာဒိကံ ဝစနံ။ တေ ဘိက္ခူ အာရောစေသုန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **တေသူ**တိ တေသု ရညာ ဗန္ဓာပိတမနုဿေသု။ **သုကတကာရဏ**န္တိ သုကာရဏကိရိယံ အာရောစေသုံ, န ကေဝလံ တေသံ မနုဿာနံ ဗန္ဓ ဓာပိတဘာဝံ ။ ဣဓာနိ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ရညော ကိရာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဌဝင္ကေ** တိ အဋ္ဌံသော။ **အန္တောဃရစာရိနော** တိ အန္တေပုရစာရိနော။

**ဥက္ကဌေ** တိ ယုဒ္ဓေ။ **မန္တီသူ** တိ ဂုတ္တမန္တီသု။ **အကုတူဟလ**န္တိ သညတံ။ **ပိယ**န္တိ ပိယာယိတဗ္ဗံ။ **အန္နဟန မ္ဟိ** မဓုရေ အဘုတ္တေ ဥပ္ပန္နေ။ **အတ္ထေ** တိ အတ္ထေ ကိစ္စေ ဇာတေ **ထိရန္တိ န ကထေန္တိ** ကာယဗလမတ္တေန အပနေတုံ သက္ကုဏေယ္ယတ္တာ။ **သုဠှ ရတ္တရတ္တာ** တိ အတိဝိယ ရတ္တာ ဧဝ ဟုတွာ ရတ္တာ။ **သာရတ္တေနာ** တိ သာရဘာဝေန သာရဘာဝသညာယ။ **ဩဟာရိန**န္တိ ဟေဋ္ဌာ ဟရဏသီလန္တိ အာဟ **“စတူသု အပာယေသု အာကမုန က”**န္တိ။ **သိထိလ**န္တိ သိထိလာကာရံ, န ပန သိထိလံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ **“ဒုပ္ပမုဥ္စ”** န္တိ။

ဗန္ဓနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ဒုတိယဝဂ္ဂေါ

## ၁. သတ္တဇဋိလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၂၂. ပုဗ္ဗာရာမသင္ခာတေ** တိ သာဝတ္ထိနဂရဿ ပုဗ္ဗဒိသာယ ကတတ္တာ ပုဗ္ဗာရာမေတိ သင်္ခံ ဂတေ။ **တတ္ရာ** တိ ‘‘မိဂါရမာတုယာ ပာသာဒေ’’တိ တသ္မိံ သံခိတ္တဝစနေ။ **အယံ** ဣဓာနိ ဝုစ္စမာနာ **အနုပုဗ္ဗိကထာ** အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အနုက္ကမကထာ။ **ပတ္ထနံ အကာသိ** တဿ ဘဂဝတော အဂ္ဂုပဋ္ဌာယိကံ ဧကံ ဥပာသိကံ ဒိသွာ တံ ဌာနန္တရံ အာကင်္ခန္တီ။ **မေဏ္ဍကပုတ္တဿာ** တိ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိပုတ္တဿ။ **မာတိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ** တဿာ ဥပကာရံ ဂရုဘာဝဉ္စ ဒိသွာ။ **တာယ ကာရိတေ ပာသာဒေ**တိ တာယ မဟာဥပာသိကာယ မဟာလတာပသာဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ နဝဟိ ကောဋီဟိ က ရီသမတ္တေ ဘူမိဘာဂေ ကာရိတေ သဟဿဂဗ္ဘပဋိမဏ္ဍိတေ ပာသာဒေ။

**ပရူဠှကစ္ဆာ** တိ ပရူဠှကစ္ဆလောမာ။ ကမဏ္ဍလုဃဋိကာဒိံ **ပဗ္ဗဇိတပရိက္ခာရံ။ နဂ္ဂဘောဂ္ဂနိဿိရိကာန** န္တိ နဂ္ဂါနဉ္စေဝ ဘောဂ္ဂါနဉ္စ နိဿိရိကာနဉ္စ။ တေ ဟိ အနိဝတ္ထဝတ္ထတာယ နဂ္ဂါ စေဝ, အစေလကဝတာဒိနာ ဘောဂ္ဂသရီရတာယ ဘောဂ္ဂါ, သောဘာရဟိတတာယ နိဿိရိကာ စ။ **အတ္တနာ ဒိဋ္ဌသုတံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ န ကထေယ္ယု**န္တိ အကာရဏမေတံ တေသံ ရညာ ပယုတ္တစရပုရိသဘာဝတော။ **ဧဝံ ကတေ ပန** တေ ‘‘အညေပိ ပဗ္ဗဇိတာ အတ္ထီတိ အယံ ဇာနာတီ’’တိ မညေယ္ယုန္တိ ကောဟညစိတ္တော ဧဝံ အကာသီတိ သက္ကာ ဝိညာတုံ။ တထာ ဟိ တေနတ္တေန အပရိတောသမာနော **“အပိစာ”**တိအာဒိမာဟ။

**ကာသိကစန္ဒန** န္တိ ဥဇ္ဇလစန္ဒနံ။ တံ ကိရ ဝဏ္ဏဝသေန သမုဇ္ဇလံ ဟောတိ ပဘဿရံ, တဒတ္ထမေဝ နံ သဏှ တရံ ကရောန္တိ။ တေနာဟ **"ကာသိကစန္ဒနန္တိ သဏှစန္ဒန"** န္တိ။ **ဝဏ္ဏဂန္ဓတ္ထာယာ** တိ ဝဏ္ဏသောဘတ္ထဉ္စေဝ သုဂန္ဓဘာဝတ္ထဉ္စ။ **ဝဏ္ဏဂန္ဓတ္ထာယာ** တိ ဆဝိရာဂကရဏတ္ထဉ္စေဝ သုဂန္ဓတ္ထာယ စ။ "ဂိဟိနာ"တိအာဒီဟိ ပဒေဟိ ဇဝံ ပမာဒဝိဟာရိနာ တယာ အရဟန္တော ဒုဝိညေယျာတိ ဒဿေတိ။

သံတသော နာမ ကာဓ ကာလေန ဥပသင်္ကမနန္တိ ဒဿေန္တော **"ဥပသင်္ကမန္တေနာ"** တိ အာဟ။ ကာယတစာဟိ အသံယတေနပိ **သံယတာကာရော, အသံဝုတိန္ဒြိယေနပိ သံဝုတိန္ဒြိယာကာရော။ ပရိဂ္ဂဟေသ္သာမီ** တိ ဝီမံသိဿာမိ "ပရိသုဒ္ဓံ နု ခော, နော"တိ။ **သပ္ပညေနာ** တိ သီလပရိဂ္ဂဏှနပညာယ သပ္ပညေန။ **ဇာနိတုံ န သက္ကောတိ** သဘာဝသ္သ သတော သီလဿ အနုပဓာရဏတော။

**ကထနေနာ**တိ အပရာပရံ ကထနေန။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ **"ကေစ္စဿ ဟိ"** တိအာဒိ။ **အရိယတေဟာရော**တိ ဒိဋ္ဌာ ဒိလက္ခဏေန တေဟာရိတော "ဒိဋ္ဌံ အဒိဋ္ဌ"န္တိအာဒိနာ ပဝုတ္တသဒ္ဒတေဟာရော။ တဿ ပန ကာရဏမေဝ ဂဏှန္ တော **"စ္တေ စေတနာ"** တိ အာဟ။ ဧသ နယော **အနရိယတေဟာရေပိ။** ပရမတ္ထတော ဟိ သစ္စတစာဒယော မုသာဝ အဒယော စေတနာလက္ခဏာတိ။ **ပညတ္တိတေဟာရော** တထာ တထာ တေဟာရိတဗ္ဗတော **ဝေမာဟ** "သံတေဟာရေန ခော, မဟာရာဇ, သောစေယျံ ဝေဒိတဗ္ဗ"န္တိ။

**ဉာဏထာမော**တိ ဉာဏဂုဏဗလံ, ယေန ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာနာဒိနာ အစ္စာယိကကိစ္စကရဏီယာနိ နိဋ္ဌာပေတိ။ **သံကထာယာ**တိ အတ္ထဝီမံသနဝသေန ပဝတ္တာယ သမ္မာကထာယ။ **ဥပ္ပိလဝတိ** လဟုကဘာဝတော။ **ဟေဋ္ဌာစရကာ** တိ အဝစရကာ။ ယေ အနုပဝိသိတ္ဝာ ပရေသံ ရဟဿဝီမံသနဝသေန ပဝတ္တာ, တေသု ဩစရကတေဟာရောတိ ဝုတ္တံ **"စရာ ဟိ"**တိအာဒိ။

**ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနေနာ** တိ ဝဏ္ဏေန စ သဏ္ဌာနေန စ ဝဏ္ဏပောက္ခရတာယ စ သဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိယာ စ။ သုဇာနော ပေသလော ဝိဿသေတိ ယောဇနာ။ **လဟုကဒဿနေနာ** တိ ပရိတ္တဒဿနေန ဝိဇ္ဇုကေန ဝိယ။ **ပရိက္ခာရဘဏ္ဍကေ နာ**တိ ပဗ္ဗဇိတပရိက္ခာရဘူတေန ဘဏ္ဍကေန။ **လောဟမုမာသော** တိ လောဟမယော ဥပမုဂ္ဃနကမာသော။

သတ္တဇဋိလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ပဉ္စရာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၂၃. **ရူပာ**တိ ရူပသဋ္ဌာတာ ကာမဂုဏာ။ တေ ပန နီလာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နာပိ ရူပာယတနတ္တာ စက္ခုဝိ ညေယျတံ နာတိဝတ္တန္တီတိ အာဟ **"နီလပီတာဒိဘေဒံ ရူပာရမ္မဏ"** န္တိ။ တော-သဒ္ဒေပိ အ-သဒ္ဒေ ဝိယ ကာလ တ္တော ဟောတီတိ အာဟ **"ယတောတိ ယဒါ"**တိ။ မနံ အာပယတိ ဝဍ္ဎေတီတိ **မနာပံ,** မနောရမံ။ **မနာပနိပ္ဖတ္တိတ** န္တိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ မနသာ ပိယာယိတံ, တဿ အဂ္ဂဘာဝေန ပရိယန္တံ ပရမံ ကောဋိံ ကတွာ ပဝတ္တိတန္တိ အတ္ထော။ **ပုဂ္ဂလမနာပ** န္တိ အာရမ္မဏသဘာဝံ အစိန္တေတွာ ပုဂ္ဂလဿ ဝသေန မနာပဘာဝေနေဝ ဣဋ္ဌတာယ ဣဋ္ဌန္ တိ။ **သမ္မုတိ** တိ သမညာ။ **ပုဂ္ဂလမနာပံ နာမ** သညာဝိပလ္လာသဝသေန ဝိပရီတမ္ပိ ဂဏှာတိ ဣတရသဘာဝတောတိ အာဟ **"ယံ ကေဿ။ပေ။ ဣဋ္ဌံ ကန္တ"** န္တိ။ ဣဋ္ဌအနိ တံ ဇိဂုစ္ဆာဝိညေယျဝသေန ယောဇေတွာ ဒဿေန္တော **"ပ စ္စန္တတာသီန"**န္တိအာဒိမာဟ။ **ဣဋ္ဌံ ပုဂ္ဂလမနာပ** န္တိ ဣဋ္ဌံ ယထာဝုတ္တံ ဇိဂုစ္ဆာဝိညေယျံ ဝိယ အညမ္ပိ ဇဝံဇာတိကံ တေန တေန ပုဂ္ဂလေန မနာပန္တိ ဂဟေတဗ္ဗာရမ္မဏံ ပုဂ္ဂလမနာပံ နာမ။

**လောကေ ပဋိဝိဘတ္တံ နတ္ထိ,** ဝိဘဇိတွာ ဒဿနေန လောကေန မခုရဇာတေနပိ ပဋိဝိဘတ္တံ ကတွာ ဂဟေတုံ န သက္ကုဏေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"ဝိဘဇိတွာ ပန ဒဿေတဗ္ဗ"** န္တိ။ **ဒိဗ္ဗကပ္ပမ္ပိ** တိ ဒေဝလောကပရိ ယာပန္နသဒိသမ္ပိ **အမနာပံ ဥပဋ္ဌာတိ** ဥဋ္ဌာရပဏီတာရမ္မဏပရိစယတော။ **မဇ္ဈိမာနံ ပန။ပေ။ ဝိဘဇိတဗ္ဗံ** တေသံ မနာပ ဿ မနာပတော, အမနာပဿ အမနာပတော ဥပဋ္ဌာနတော။ တတ္ထပိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌပရိစ္ဆေဒော နိပ္ပရိယာယတော ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"တဉ္စ ပနေတ"** န္တိအာဒိ။ **တဉ္စ ပနေတံ** ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဘူတံ **အာရမ္မဏံ** ကာမာဝ စရဇဝနေသု အကုသလဿ ဝသေန ယေဘုယျေန ပဝတ္တတီတိ ကတွာ တတ္ထ "ရဇ္ဇတိ ဒုဿတီ"တိ အကုသလ

ဿေဝ ပဝတ္တိ ဒဿိတာ။ သေသကာမာဝစရဿပိ ဝသေန ပဝတ္တိ လဗ္ဘတေဝ။ တထာ ဟိ တံ အပ္ပဋိကူလေပိ ပဋိကူလာကာရတော, ပဋိကူလေပိ အပ္ပဋိကူလာကာရတော ပဝတ္တတီတိ။ **ဝိပါကစိတ္တံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌံ ပရိစ္ဆိန္ဒတီတိ,** န သက္ကာ ဝိပါကံ ဝဉ္စေတုန္တိ။ ကုသလကမ္မံ ဟိ ဧကန္တတော ဣဋ္ဌမေဝ, အကုသလကမ္မဉ္စ အနိဋ္ဌမေဝ, တသ္မာ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဝိပါကစိတ္တံ ယထာသဘာဝတော ပဝတ္တတီတိ။

ယံ ပန **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** "ကုသလကမ္မဇံ အနိဋ္ဌံ နာမ နတ္ထီ"တိ ဝုတ္တံ, တံ ပန နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေန သောဘနံ အကုသလကမ္မဇမ္ပိ ဧကစ္စာနံ သတ္တာနံ ဣဋ္ဌန္တိ အနုညာတံ သိယာ။ ကုသလကမ္မဇံ ပန သဗ္ဗေသံ ဣဋ္ဌမေဝါတိ ဝဒန္တိ။ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ကေသဉ္စိ မနုဿရူပံ အမနာပံ, ယတော တေ ဒိသွာဝ ပလာယန္တိ။ မနုဿာ စ ဒေဝတာနံ ရူပံ ဒိသွာ ဘာယန္တိ, တေသမ္ပိ ဝိပါကဝိညာဏံ တံ ရူပံ အာရဗ္ဘ ကုသလဝိပါကမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တာဒိသဿ ပန ပုညဿ အဘာဝတော န တေသံ တတ္ထ အဘိရတိ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကုသလကမ္မဇဿ ပန အနိဋ္ဌဿ အဘာဝေါ ဝိယ အကုသလကမ္မဇဿ သောဘနဿ ဣဋ္ဌဿ အဘာဝေါ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဟတ္ထိအာဒီနမ္ပိ ဟိ အကုသလကမ္မဇံ မနုဿာနံ အကုသလဝိပါကဿေဝ အာရမ္မဏံ, ကုသလကမ္မဇံ ပန ပဝတ္တေ သမုဋ္ဌိတံ ကုသလဝိပါကဿ, ဣဋ္ဌာရမ္မဏေန ဝေမိဿကတ္တာ အပ္ပကံ အကုသလကမ္မဇံ ဗဟုလံ အကုသလဝိပါကုပ္ပတ္တိယာ ကာရဏံ န ဘဝိဿတီတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတမေဝ ဝိပါကဝသေန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏဝဝတ္ထာနံ ဝိဘာဝေတုံ **"ကိဉ္စာပိ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တယိဒံ သမ္မုတိမနာပသံဝိဘာဂတ္ထံ ဝုတ္တံ, ဣဓ ပန န တထာ ဝိဘတ္တန္တိ အာဟ **"ဘဂဝတ ပနာ"**တိအာဒိ။

သော ဥပါသကော စန္ဒနင်္ဂလကမေ ဇာတတ္တာ **"စန္ဒနင်္ဂလိကော"**တိ ပညာယတိ, "စန္ဒနဝိလာသော"တိ ကေစိ။ တဿ ဥပါသကဿ ပဋိဘာနံ ဥဒပါဒီတိ ယောဇနာ။ တေ ရာဇာနော ဟတပ္ပဘေ ဟတသောဘေ ဒိသွာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဥဒကာဘိသိတ္တော**တိ ဥဒကေန အဘိသိတ္တော။ **အင်္ဂါရေ ဝိယာ**တိ အင်္ဂါရက္ခဏေ ဝိယ။

**ကာလဿေဝါ**တိ ပဂေဝ။ **အဝိဂတဂန္ဓံ**တိ တင်္ခဏဝိကသိတတာယ။ **ဤဒိသံ ဝစန**န္တိ "အဇ္ဈာဒေသီ"တိ ဧဝရူပံ ဝစနံ။

ပဉ္စရာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၃. ဒေါဏပါကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၂၄. "ဒေါဏပါကကုရ"န္တိ တေ ဝိဘတ္တိလောပံ ကတွာ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **"ဒေါဏပါကံ ကုရ"**န္တိ။ **ဒေါဏဿာ**တိ စတုန္နံ အာဠှကာနံ, သောဠသန္နံ နာဠီနန္တိ အတ္ထော။ **တဒုပိယ**န္တိ တဒနုရူပံ, တဿ ဝုတ္တပရိမာဏဿ အနုစ္ဆဝိကန္တိ အတ္ထော။ **ပုဗ္ဗေ**တိ တံဒိဝသတော ပုရိမတရဒိဝသေသု။ **ဗလဝါ**တိ မဟာ။ **ဘတ္တပရိဠာဟော**တိ ဘတ္တသမ္မဒဟေတုကော။ **အဿ** ရညော **ဥဘောသု ပဿေသု** ဂဟိတတာလဝဏ္ဋော **ဗီဇန္တိ ယမကတာလဝဏ္ဋေဟိ**။ **ဖာသုဝိဟာရ**န္တိ ဘောဇနေ မတ္တညုတာယ လဒ္ဓဗ္ဗသုခဝိဟာရံ။ ဘောဇနမတ္တညူ ဟိ သုခဝိဟာရော ဟောတိ။ တေနာဟ **"တနုကဿ ဘဝန္တိ ဝေဒနာ, သဏိကံ ဇီရတိ အာယု ပါလယ"**န္တိ။

**တနုကဿာ**တိ တနုကာ အဿ ပုဂ္ဂလဿ, ဘုတ္တပစ္စယာ ဝိသဘာဂဝေဒနာ န ဟောန္တီတိ အတ္ထော။ **သဏိက**န္တိ မန္ဒံ မုဒုကံ, အပရိဿယမေဝါတိ အတ္ထော။ **ဇီရတီ**တိ ပရိဘုတ္တာဟာရော ပစ္စတိ။ **အာယုပါလယ**န္တိ နိရောဂေါ အဝေဒနော ဇီဝိတံ ရက္ခန္တော။ အထ ဝါ **သဏိကံ ဇီရတီ**တိ သော ဘောဇနေ မတ္တညူ ပုဂ္ဂလော ပရိမိတာဟာရတာယ သဏိကံ စိရေန ဇီရတိ ဇရံ ပါပုဏာတိ ဇီဝိတံ ပါလေန္တော။

**ပရိယာပုဏိတွာ**တိ တွေ ယထာ သဇ္ဈံ သော ပရိယာပုဏိ, တတော ပရဉ္စ ယထာ ပဋိပဇ္ဇိ, တံ ဒဿေတုံ **"ရညာ သဒ္ဓိ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တာဝတကေ တဏ္ဍုလေ ဟာရေယျာသီ**တိ တဒုပိယဉ္စ ဗျဉ္ဇနန္တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။

**ပုရိသဘာဂေ ဧသော**တိ မဇ္ဈိမေန ပုရိသေန ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗဘာဂေ ဧသော, ယဒိဒံ နာဠိကောဒနမတ္တံ။ **သလ္လိခိတသရီရတာ**တိ ဘမံ အာရောပေတွာ ဥလ္လိခိတဿ ဝိယ သဗ္ဗပရိဠာဟဝူပသမဿ ပုထုလတာပဂတသရီရဿ။ **သီလံ သမ္ဘ**

**ပရာယိကတ္တောတိ** ဝုတ္တံ, ကုတော ပနေတ္ထ သီလန္တိ အာဟ **“ဘောဇနေ”**တိအာဒိ။ **သီလင့္ဂံ နာမ ဟောတီ** တိ စတု ဟရိသုဒ္ဓိသီလဿ အဝယဝေ ဧကော ဘာဂေါ ဟောတိ။

အဇ္ဈာဟကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ပဌမသင်္ဂါမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၂၅. ဝေဒေန ဉာဏေန ဤဟတိ ကိရိယတီတိ **ဝေဒေဟီ,** ကောသလရာဇဘဂိနိ အဇာတသတ္တုနော မာတာ, သာ ကိရ သမ္မဇညဇာတိကာ။ တေနာဟ **“ပဏ္ဍိတာဓိဝစန”** န္တိ, စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ တေသ္မန္တိ **စတုရင်္ဂိနီ** ။ **ဒွိဝိန္နံ ရဇ္ဇာန** န္တိ ကာသိကရဇ္ဇမဂဓရဇ္ဇာနံ အန္တရေ, သော ပန ကမော ကာသိကရဇ္ဇော။

**ဟဟာ**တိ လာမကာ နိဟီနာစာရာ။ မေဇ္ဇတိ သိနိယ္ဟတီတိ မေတ္တိ, သာ ဧတေသု အတ္ထီတိ **မိတ္တာ** ။ သဟ အယန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ **သဟာယာ။ သမ္ပဝင္က** န္တိ သုဋ္ဌု ဩနတံ။ **ဇယကာရဏံ ဒိသ္ဝာ အာဟ,** တထာ ဟိ “အဇ္ဇ ကိမ္ ရတ္တိံ ဒုက္ခံ သေတီ”တိ ကာလပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝေရိဃာတော နာမ ဝေရိပုဂ္ဂလေ သတီတိ အာဟ **“ဝေရိပုဂ္ဂလံ လဘတီ”**တိ။

ပဌမသင်္ဂါမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ဒုတိယသင်္ဂါမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၂၆. **သုဏာထာ**တိ “ဝတွာ”တိ ဝစနသေသော။ **ဥပကပ္ပတီ** တိ သမ္ဘဝတိ။ **သယ္ဟံ ဟောတီ**တိ ကာတုံ သက္ကာ ဟောတိ။ “ယဒာ စညေ”တိ စ-ကာရော နိပာတမတ္တန္တိ အာဟ **“ယဒာ အညေ”**တိ။ **ဝိလုမ္ပန္တီ** တိ ဝိနာသံ အစ္ဆိန္ဒနံ ကရောန္တိ။ **ဝိလုမ္ပီယတီ** တိ ဝိလုတ္တပရသန္တကဿ အသကတ္တာ ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ ကမ္မဖလံ ပဋိသံဝေဒေန္တော ဝိယ သယမ္ပိ ပရေန ဝိလုမ္ပီယတိ, ဓနဇာနိံ ဟာပုဏာတိ။ **“ကာရဏာ”န္တိ ဟိ မညတီ** တိ ဟာပကိရိယံ အတ္တနော ဟိတာဝဟံ ကာရဏံ ကတွာ မညတိ။ **ဇယန္တော ပုဂ္ဂလော** “ဣဒံ နာမ ဇိနာမိ”တိ မညမာနော သယမ္ပိ တတော ပရာဇယံ ဟာပုဏာတိ။ **ဃဋ္ဋေတာရ** န္တိ ဟာပကမ္မဝိဟာကံ။ **ကမ္မဝိဝဋ္ဋေနာ** တိ ကမ္မဿ ဝိဝဋ္ဋနေန, ပစ္စယလာဘေန လဒ္ဓာဝသရေန ဝိဝဋ္ဋေတွာ ဝိဂမိတေန ကမ္မေနာတိ အတ္ထော။

ဒုတိယသင်္ဂါမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. မလ္လိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၂၇. **ဧကေစ္စာ** တိ ပဏ္ဍိတာ သပညာ။ **သေယျာ** တိ ဝရာ။ ကထာသုခတ္ထံ သသုရသဒ္ဒလောပံ ကတွာ “သဿု ဒေဝတ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“သဿုသသုရဒေဝတာ”** တိ။ **ဒိသာဇေဋ္ဌကာ** တိ စတူသုပိ ဒိသာသု ဇေဋ္ဌကသီသေန ဟိ လောကံ ဝဒတိ။ **တာဒိသာယာ**တိ တထာရူပာယ မေဓာဝိတာဒိဂုဏဝုတ္တိယာ။ **သုဘရိယာယာ**တိ သုခေတ္တဘူတာယ သုန္ဒရိ တ္ထိယာတိ အတ္ထော။

မလ္လိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. အပ္ပမာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၂၈. **သမဓိဂ္ဂယ္ဟာ** တိ သမ္မာ အတိဝိယ ဂဟေတွာ, ဉာယေန ဝိသေသတော ဂဏှိတွာ။ **ကာရာပကအပ္ပမာဒေ** တိ တိဏ္ဏံ ပုညကိရိယဝတ္ထူနံ ပဝတ္တကအပ္ပမာဒေ။ **သမဝဓာန**န္တိ သမဝရောဓံ အန္တောဂဓံ။ **ဥပက္ခေပ** န္တိ ဗဟိ အ ဟုတွာ ပက္ခိပိတဗ္ဗတံ။ **သေသပဒဇာတာနိ ဝိယ အဝ။ပေ။ ဓမ္မာ** သပ္ပဒေသတ္တာ။ **အပ္ပမာဒေ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ** တဿ နိပ္ပဒေသတ္တာ။ **အဂ္ဂံ သေဋ္ဌံ** မဟန္တံ **သေသဓမ္မာနံ အပ္ပမာဒော။ ပဋိလာဘကဋ္ဌေနာ** တိ အဓိဂမဟေတုတာ

ယ။ **လောကိယောပိ သမာနော**တိ ကာမာဝစရောပိ သမာနော။ မဟဂ္ဂတာနုတ္တရာနံ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တအပ္ပမာဒေ ဟိ ဣ ဓာဓိပ္ပေတော။

ပသံသန္တိ ပဏ္ဍိတာတိ ယောဇနာ။ အပ္ပမာဒဿ ဟသံသဘာဝေ ဧေကန္တတော ကတ္တဗ္ဗတာယ ပန **"တောနီ"**တိ အာဒိနာ ကာရဏံ အာဟ။ ဣမိဿာ ယောဇနာယ ''ပုညကိရိယာသူ''တိ ပဒဿ ''အပ္ပမတ္တော''တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ယသ္မာ ပဏ္ဍိတာ အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ, ယသ္မာ စ ပုညကိရိယာသု အပ္ပမတ္တော ဥဘော အတ္ထေ အဓိဂ္ဂဏှာတိ, တ သ္မာ အာယုအာဒီနိ ပတ္ထယန္တေန အပ္ပမာဒေဝ ကာတဗ္ဗောတိ။ ဒုတိယယောဇနာယ ပန ပဏ္ဍိတာ အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ။ ကတ္ထ? ပုညကိရိယာသု။ ကသ္မာတိ စေ? အပ္ပမတ္တောတိအာဒိ။ တေနာဟ **"ယသ္မာ။ပေ။ အတ္ထေ"** တိ။ **အတ္ထပဋိလာဘာ**တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိဟိတပဋိလာဘာ။

အပ္ပမာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၈. ကလျာဏမိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၂၉.** သီလာဒိဂုဏသမန္နာဂတော ကလျာဏော ဘဒ္ဒကော မိတ္တော ဧတဿာတိ ကလျာဏမိတ္တော, တဿ ဘာဝေါ **ကလျာဏမိတ္တဿေဝ သတော ခါတော နာမ ဟောတိ** သုတ္တေ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဿ သာဓနတော။ တေနာဟ **"အတ္ထံ ပူရေတီ"** တိ။ **ဣတရဿာ** တိ ဟာပမိတ္တဿ။ **တေနာ**တိ အတ္ထပူရဏေန။ **တေန္တိ** ''သော စ ခော ကလျာဏမိတ္တဿာ''တိ ဧတံ ဝစနံ။ **ဒေသနာဓမ္မော** တိ ပရိယတ္တိဓမ္မော။ သော ဟိ ကလျာဏမိတ္တတော ပစ္စက္ခတော လဒ္ဓဗ္ဗော, ဣတရေ တဒုပနိဿယာ ပစ္စတ္တပုရိသကာရေဟိ, တေန လဒ္ဓဗ္ဗော ကလျာဏမိတ္တောတိ ဧဝမ တ္တော ဂဟေတဗ္ဗော။ သာဝကဗောဓိသတ္တဝသေန ဟေသာ ဒေသနာ အာဂတာ။ န ဟိ သေသဗောဓိသတ္တာနံ ပရောပဒေ သေန ပယောဇနံ အတ္ထိ။

**ဥပမံ ကလျာဏမိတ္တတော** တိ ဗုဟွစရိယံ စရန္တဿ ဥပမာဂုဏော ကလျာဏမိတ္တတော လဒ္ဓဗ္ဗော။ **ဥပမံ ပစ္စတ္တပုရိသကာရတော** တိ ဣတရံ ဥပမံ ဉာဏံ ပဋိပဇ္ဇန္တဿ အတ္တနော ပုရိသကာရတော။ လောကေပိ ဟ ကဓ္မောယမတ္တော ''အာစရိယတော ဥပမံ, ပစ္စတ္တပုရိသကာရတော ဥပမံ လဒ္ဓဗ္ဗာ တေဝိဇ္ဇတာ''တိ, တသ္မာ ထေရော တထာ စိန္တေသိ။ **နိပ္ပဒေသ** န္တိ အနဝသေသတော။ **တတော**တိ ကလျာဏမိတ္တတော။ **ဥပမံ အာဂစ္ဆတီ** တိ ဥပမာဂုဏော ပဋိပဇ္ဇန္တံ ဥပဂစ္ဆတိ။ **ဗဟူဟိ** ပုရိသေဟိ။ **ဝိနိဗ္ဘောဂေ** ဝိဝေစနံ **နတ္ထိ** ဧကဇ္ဈံ အတ္တဿ ဝိဝေ စေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ **သော**တိ ပရတောဃောသပစ္စတ္တပုရိသကာရတော စ သိဒ္ဓမာနော အတ္ထော။ **တေ တကန္တိ** တတ္တကော ဘာဂေါ။ ယဒိ န သက္ကာ လဒ္ဓုံ, အထ ကသ္မာ ဥပမန္တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ကလျာဏမိတ္တတာယာ"**တိအာဒိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီသု **န သက္ကာ လဒ္ဓုံ** ။ အသက္ကုဏေယျေ သကလမ္ပိ န သမ္ဘဝတိ ပရတော ဃောသမတ္တေန တေသံ အသိဇ္ဈနတော, ပဓာနဟေတုဘာဝဒီပနတ္ထံ ပန **"သကလမေတ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ပုဗ္ဗဘာဂပဋိလာ ဘင္တိ** ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဋိလဒ္ဓဗ္ဗကာရဏံ ကလျာဏမိတ္တဿ ဥပဒေသေန ဝိနာ တေန ဥတ္တရိ ဝိသေသတော အလဒ္ ဓဗ္ဗတော။ **အတ္ထတော** တိ ပရမတ္ထတော။ **"ကလျာဏမိတ္တံ။ပေ။ စတ္တာရော ခန္ဓာ"** တိ ဝတ္တေ သုတ္တေတိ အတ္ ထော။ တေ ပန သီလာဒယော သင်္ခာရက္ခန္ဓပရိယာပန္နာတိ အာဟ **"သင်္ခာရက္ခန္ဓောတိပိ ဝဒန္တိယေတ"** တိ။

**မာဟေဝန္တိ** မာ အဟ ဧဝန္တိ ဆေဒေ, **အဟာ**တိ နိပါတမတ္တံ, မာတိ ပဋိသေဓေ နိပါတော။ တေနာဟ **"မာ ဧဝံ အဘာဏိ"**တိ။ ''မာဟေဝံ အာနန္ဒာ''တိ ဝဒတော ဘဂဝတော ဣမဿ ဌာနေ တာဒိသဿ နာမ တေ, အာနန္ဒ, ကလျာဏ မိတ္တဂုဏေ သေဝတော ဝတ္တုံ ယုတ္တံ အယာထာဝတောတိ ဓမ္မဘဏ္ဍာကရိကဿ ယထာဘူတဂုဏကိတ္တနမုခေန ပ ဋိက္ခေပေ ယုတ္တောတိ ဒဿေန္တော **"ဗဟုဿုတော"** တိအာဒိမာဟ။ **ဣဒန္တိ** ဣဒံ ဝစနံ ဘဂဝတ အာဟာတိ သမ္ဗန္ ဓော။ **သကလမေဝ ဟီ**တိ ဧတ္ထ **ဟီ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ တေန ''မာဟေဝ''န္တိ တဿ ပဋိက္ခေပဿ ကာရ ဏံ ဓောတိတံ, န သရူပတော ဝုတ္တံ။ ''ကလျာဏမိတ္တဿေဝတ''န္တိအာဒိနာ ပန တံ သရူပတော ဒဿိတန္တိ အာဟ **"ဣဒအနိ။ပေ။ အာဒိမာဟာ"**တိ။ **ဟဋ္ဌိကဋ္ဌိတဗ္ဗ** န္တိ ဣစ္ဆနဋ္ဌေန ဟဋ္ဌိကဋ္ဌိတဗ္ဗံ, န ပဋိကင်္ခိတဗ္ဗနာတိ အာဟ **"အဝဿံဘာဝီတိ အတ္ထော"** တိ။

**ဉာဏ**န္တိ အနုဗောဓဉာဏဉ္စေဝ ပဋိဝေဓဉာဏဉ္စ၊ ရူပါဒီဟိ အမိဿိတကတ္တာ **ဝိဝိတ္တတာ** ... 

**က္ခာ**တိ အန္တောဂဓာဝဓာရဏပဒံ, က္ခဓေတတိ အတ္ထော။ က္ခမသ္မိံယေဝ ဟိ သာသနေ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာ, န အညတ္ထ။ **အာဒိပအန်ယေတ**တိ တသ္မိံ တသ္မိံ တက္ကေ အာဒိတော ဧဝ ဝုတ္တသမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိပအန်ယေဝ။ **သမ္မာဒဿန လက္ခဏာ**တိ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန သမ္မဒေဝ ဒဿနသဘာဝါ။ **သမ္မာအဘိရောပနလက္ခဏော**တိ နိဗ္ဗာနသင်္ခာတေ အာရမ္မဏေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သမ္မဒေဝ အာရောပနသဘာဝေါ။ **သမ္မာပရိဂ္ဂဟဏ လက္ခဏာ**တိ မုသာဝါဒါဒီနံ ဝိသံဝါဒနာဒိကိစ္စတာယ လူခာနံ အပရိဂ္ဂါဟကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝတော ပရိဂ္ဂါဟကသဘာဝါ သမ္မာဝါစာ သိနိဒ္ဓဘာဝေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သမ္မာဝါစာပစ္စယံ သုဘာသိတသောတာရဉ္စ ပုဂ္ဂလံ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ **သမ္မာပရိဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ**။ ယထာ ကာယိကကိရိယာ ကိဉ္စိ ကတ္တဗ္ဗံ သမုဋ္ဌာပေတိ, သယဉ္စ သမုဋ္ဌဟနံ ဃဋနံ ဟောတိ, တထာ **သမ္မာကမ္မန္တ** သင်္ခာတာ ဝိရတိပီတိ **သမုဋ္ဌာပနလက္ခဏာ** ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဝါ ဥက္ခိပနံ **သမုဋ္ဌာပနံ** ကာယိကကိရိယာယ ဘာရုက္ခိပနံ ဝိယ။ ဇီဝမာနဿ သတ္တဿ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဝါ, ဇီဝိတပ္ပဝတ္တိယာ အာဇီဝဿေဝ ဝါ သုဒ္ဓိ ဝေါဒါနံ။ ယထာ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ ဝဋ္ဋာနံ ဓမ္မေန ပဟာနာနုပ္ပာဒအတ္ထလာဘာဒိပရိဝုဒ္ဓိ ဟောတိ, ဧဝံ သမ္ပယုတ္တာနံ ပဂ္ဂဟဏသဘာဝေါတိ **သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော သမ္မာဝါယာမော**။ ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မေသု သုဘသုခနိစ္စအတ္တကပဟာနဉ္စ ဝိဓမနဝသေန သမ္မာပတိဋ္ဌာနသဘာဝါတိ **သမ္မာဥပဋ္ဌာန လက္ခဏာ သမ္မာသတိ**။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သမ္မာ သမာဒဟနံ ဧကဂ္ဂတာကရဏံ သဘာဝေါ ဧတဿာတိ **သမ္မာသမာဓာန လက္ခဏော သမ္မာသမာဓိ**။ **တီဏိ ကိစ္စာနိ ဟောန္တိ** ပဋိပက္ခဓမ္မေသု, အာရမ္မဏဓမ္မေသု, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု စ ဧကသ္မိံယေဝ ခဏေ ပဝတ္တိဝိသေသဘူတာနိ။ က္ခအနိ တာနိ သရူပတော ဒဿေတုံ **"သေယျထိဒ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဒ္ဓိန္တိ** က္ခမိနာ "အညေဟိ"တိ ဝုတ္တကိလေသာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သဟ ဧကဋ္ဌာ တ အနေကဋ္ဌာ တတိ ဒဿေတိ။ **ပဇဟတိ** ပဟာယ နံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ **နိရောဓန္တိ** နိဗ္ဗာနံ **အာရမ္မဏံ ကရောတိ** သစ္ဆိကိရိယာပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈတိ။

န ကေဝလံ မဂ္ဂဓမ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ, အထ ခော အပရေနပိ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **"အပိစာ"**တိ အာဒိမာဟ။ **နာနာခဏာ** ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **နာနာရမ္မဏာ** အနိစ္စာနုပဿနာဒိဘာဝတော။ **ဧကက္ခဏာ** သကိဒေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **ဧကာရမ္မဏာ** နိဗ္ဗာနဝိသယတ္တာ။ **စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ** ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ။ **တီဏိ နာမာနိ လဘတိ** ကာမသင်္ကပ္ပာဒီနံ ပဟာနဝသေန ပဝတ္တိယာ။ ပဋိပက္ခပဟာနဝသေန ဟိဿ နာမတ္တယလာဘော။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ **ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာယောပိ** ပုဗ္ဗဘာဂေပိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဝတ္တနတော။ **မဂ္ဂက္ခဏေ ပန ဝိရတိယောဝ** ပဋိပက္ခသမုစ္ဆိန္ဒနဿ မဂ္ဂကိစ္စတ္တာ။ န ဟိ စေတနာ မဂ္ဂသဘာဝါ။ **သမ္မပ္ပဓာနသတိ ပဋ္ဌာနဝသေနာ**တိ စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာနစတုဗ္ဗိဓသတိပဋ္ဌာနဝသေန **စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ** အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပာဒနာဒီနံ ကုသလာနဉ္စ ဝဍ္ဎနတော။ **ပုဗ္ဗဘာဂေပိ မဂ္ဂက္ခဏေပီ**တိ ယထာ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဉ္စမဇ္ဈာနာဒိဝသေန နာနာ၊ ဧဝံ မဂ္ဂက္ခဏေပိ။ န ဟိ ဧကောပိ စ မဂ္ဂသမာဓိ ပဉ္စမဇ္ဈာနသမာဓိအာဒိနာမာနိ လဘတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ ဝိယ ကိစ္စဝသေန ဘေဒါဘာဝတော။ တေနာဟ **"မဂ္ဂက္ခဏေပိ သမ္မာသမာဓိယေဝါ"**တိ။

ဥတ္တရ ဉာတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဝုဒ္ဓိ နာမ ဝေပုလ္လံ ဘိယျောဘာဝေါ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပာဒော ဧတေတိ အာဟ **"ပုနပ္ပုနံ ဇနေတီ"**တိ။ **အဘိနိဗ္ဗတ္တေတီ**တိ အဘိဝဍ္ဎံ ဟာပေန္တော နိဗ္ဗတ္တေတိ။ **ဝိဝိတ္တတာ**တိ ဝိဝိတ္တဘာဝေါ။ သော ဟိ ဝိဝေစနီယတော ဝိဝိစ္စတိ, ယံ ဝိဝိစ္စိတ္တ ဌိတံ, တဒုဘယမ္ပိ က္ခဓ ဝိဝိတ္တဘာဝသာမညေန "ဝိဝိတ္တတာ"တိ ဝုတ္တံ။ တေသု ပုရိမော ဝိဝေစနီယတော ဝိဝိစ္စမာနတာယ ဝိဝိစ္စနကိရိယာယ သမင်္ဂီ ဓမ္မသမူဟော တာယ ဧဝ ဝိဝိစ္စန ကိရိယာယ ဝသေန ဝိဝေကောတိ ဂဟိတော။ က္ခတရော သဗ္ဗသော တတော ဝိဝိတ္တသဘာဝတာယ။ တတ္ထ ယသ္မိံ ဓမ္မပုဉ္ဇေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပဝတ္တတိ, တံ ယထာဝုတ္တာယ ဝိဝိစ္စမာနတာယ ဝိဝေကသင်္ခာတံ နိဿာယေဝ ပဝတ္တတိ, က္ခတရံ ပန တံနိန္နတာတံအာရမ္မဏတာဟီတိ ဝုတ္တံ **"ဝိဝေကံ နိဿိတံ, ဝိဝေကေ တ နိဿိတ"**န္တိ။

ယထာ တ ဝိဝေကဝသေန ပဝတ္တံ ဈာနံ "ဝိဝေကဇ"န္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ ဝိဝေကဝသေန ပဝတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ "ဝိဝေက နိဿိတာ"တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ နိဿယော စ ဝိပဿနာမဂ္ဂါနံ ဝသေန မဂ္ဂဖလာနံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အသတိပိ တာသံ ပုဗ္ဗာပရဘာဝေ "ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ"တိ ဧတ္ထ ပစ္စယာနံ သမုပ္ပာဒနံ ဝိယ အဘိန္နဓမ္မာဓာရာ နိဿယဘာဝနာ သမ္ဘဝန္တိ။ တဿ တဒင်္ဂ-သမုစ္ဆေဒနိဿရဏဝိဝေကနိဿိတတံ ဝတ္တ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိဝေကနိဿိတတာယ အဝစနံ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ ဝုစ္စမာနတ္တာ။ ဘာဝိတမဂ္ဂဿ ဟိ ယေ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ၊ တေသံ ကိစ္စံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိဝေကော။ **အဇ္ဈာသယတော** တိ "နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရိဿာမီ"တိ မဟန္တအဇ္ဈာသယတော။ ယဒိပိ ဟိ ဝိပဿနာက္ခဏေ သင်္ခါရာရမ္မဏံ စိတ္တံ, သင်္ခါရေသု ပန အာဒီနဝံ သုဋ္ဌု, ဒိသွတ တပ္ပဋိပက္ခေ နိဗ္ဗာနေ နိန္နတာယ အဇ္ဈာသယတော

နိဿရဏဝိဝေကနိဿိတော ဟောတိ, ဥဏ္ဏုဟာဘိဘူတဿ ပုဂ္ဂလဿ သီတနိန္နစိတ္တတာ ဝိယ။ ကေစိ ပန “ယထာ သဘာဝတော, ယထာ အဇ္ဈာသယတော နိဿရဏဝိဝေကနိဿိတတာ, ဧဝံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိဝေကနိဿိတတာပိ သိယာ”တိ ဝဒန္တိ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ နိဗ္ဗာနနိန္နတာ သိယာ, တဒဂ္ဂေန ဖလနိန္နတာပိ သိယာ “ကုဒာဿု နာမာဟံ တဒာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျ”န္တိ အဇ္ဈာသယသမ္ဘဝတ္တိယာ ဘာဝတော။ ယသ္မာ ပဟာနဝိနယော ဝိယ ရာဂဝိရောဓောပိ က္လေသဝိပ္ပယုတ္တဝိဝေကေန အတ္ထတော နိဗ္ဗိသိဋ္ဌော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **သေ နယော ဝိရာဂနိဿိတာဒီသု** တိ။ တေနာဟ “ဝိဝေကတ္ထာ ဧဝ ဟိ ဝိရာဂဒယော”တိ။

တေဿဂ္ဂသဒ္ဒေ ပရိစ္စာဂတ္ထော ပက္ခန္ဒနတ္ထော စာတိ တေဿဂ္ဂဿ ဒုဝိဓတာ ဝုတ္တာ။ တေဿဇ္ဇနဉ္ဟိ ပဟာနံ, ဝိဿဇ္ဇဘာဝေန နိရာသင်္ကပဝတ္တိ စ, တသ္မာ ဝိပဿနာက္ခဏေ တဒင်္ဂဝသေန, မဂ္ဂက္ခဏေ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဋိပက္ခဿ ပဟာနံ တေဿဂ္ဂေ, တထာ ဝိပဿနာက္ခဏေ တံနိန္နဘာဝေန, မဂ္ဂက္ခဏေ အာရမ္မဏကရဏေန ဝိဿဇ္ဇနသဘာဝတာ တေဿဂ္ဂေတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနေတဟ **“တတ္ထ ပရိစ္စာဂတေဿဂ္ဂေ”** တိ အာဒိ။ **အယံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ** တိ အယံ မိဿကဝသေန ဝုတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ **ယထာဝုတ္တေန ပကာရေနာ** တိ တဒင်္ဂပ္ပဟာနသမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနပကာရေန တံနိန္နတအာရမ္မဏကရဏပ္ပကာရေန စ။

ပုဗ္ဗေ တေဿဂ္ဂဝစနဿေဝ အတ္ထဿ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **“သကလေန ဝစနေနာ”**တိ။ **ပရိဏာမန္တံ** ဝိပဿနာက္ခဏေ, **ပရိဏတံ** မဂ္ဂက္ခဏေ။ ပရိဏာမော နာမ ဣဓ ပရိပာကောတိ အာဟ **“ပရိပစ္စန္တံ ပရိပက္ကဉ္စာ”** တိ။ ပရိပာကော စ အာသေဝနလာဘေန လဒ္ဓသာမတ္ထိယဿ ကိလေသေ ပရိစ္စဇိတုံ နိဗ္ဗာနံ ပက္ခန္ဒိတုံ တိက္ခဝိသဒဘာဝတော။ တေနာဟ **“အယ”**န္တိအာဒိ။ **သေ နယော**တိ ယ္ဝတယံ နယော “ဝိဝေကနိဿိတ”န္တိအာဒိနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယံ ဝုတ္တော, သေသေသု သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော, ဧဝံ တတ္ထ နေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **ပဋိစ္စာတိ** နိဿာယ။ **ဇာတိသဘာဝတ**တိ ဇာယနသဘာဝတ။ **သကလောတိ** အနဝသေသော, သဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ န ကောစိ မဂ္ဂေ သာဝသေသော ဟုတ္ဝာ သမ္ဘဝတိ။ ဟေဋ္ဌိမေ မဂ္ဂေ ဥပ္ပန္နေ ဥပရိမော ဥပ္ပန္နော ဧဝ နာမ အနန္တရာယေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **ဝဝဿဂ္ဂတ္ထေတိ** ဝစသာယတ္ထေ။ **ဝဏ္ဏာယန္တိ** တိ ဂုဏဝဏ္ဏနဝသေန ဝိတ္ထာရေန္တိ။

ကလ္ယာဏမိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၉. ပဌမအပုတ္တကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၃၀.** ဒိဝ-သဒ္ဒော ဒိတ-သဒ္ဒော ဝိယ ဒိဝသပရိယာယော, တသ္မာ ဝိသေသနဘာဝေန ဝုစ္စမာနော ဒိဝသဒ္ဒော အတ္ထဝိသေသံ ဒီပေတီတိ အာဟ **“ဒိဝသဿ ဒိတ”** တိအာဒိ။ သံ ဝုစ္စတိ ဓနံ, တဿ ပတီတိ သမ္ပတိ, ဓနသာမိကော, တဿ ဟိတာဝဟတ္တာ **သာပတေယျ** န္တိ အာဟ **“သာပတေယျန္တိ ဓန”** န္တိ။ တဿ ဂေဟေ ကတာကတဘဏ္ဍဿ အတိဗဟုဘာဝတော ဝိမှဟယပ္ပတ္တော ရာဇာ **“ကော ပန တဒေ”**တိ အာဟ။ **ကာဋ္ဌလောဟံ** နာမ အယောဖလံ။ ကစ္ဆဟာဒိရူပေဟိပိ သောဝဏ္ဏာဒီနိ ဌပေန္တိ။ **သကုဏ္ဍကဘတ္တ** န္တိ သကုဏ္ဍေဟိ တ သထုသေဟိ တ ပက္ကဘတ္တံ။ ဗိလင်္ဂံ ဝုစ္စတိ ခညဗိလင်္ဂံ, အာရနာလန္တိပိ ဝုစ္စတိ, တံ ဒုတိယံ အဿာတိ **ဗိလင်္ဂဒုတိယံ** ။ တဉ္ဟိ ကဉ္ဇိတော နိဗ္ဗတ္တိတတ္တာ **ကဉ္ဇိကံ** နာမ။ တီဟိ ပဏ္ဍေဟိ ဝတ္ထခဏ္ဍေဟိ ကတနိဝတ္ထနံ **တိပက္ခဝသနံ**။ တေနာဟ **“တီဏိ။ပေ။ နိဝတ္ထနံ”**န္တိ။

အသန္တော နီစော ပုရိသောတိ **အသပ္ပုရိသော** တိ အာဟ **“လာမကပုရိသော”**တိ။ ကမ္မဿ နိဗ္ဗတ္တဘာဝေန ဩဿတရဏတာယ ဖလံ အဂ္ဂံ နာမ, ဥပရိဘူမိဂတတ္တာ ဥဒ္ဒံ အဂ္ဂံ အဿာတိ **ဥဒ္ဒဂ္ဂိကံ။ ဒက္ခိဏ** န္တိ အနမာဟ။ သဂ္ဂေ နာမ ကာမဘဝူပပတ္တိဘာဝေ, တဿ နိဗ္ဗတ္တနတော **“သဂ္ဂဿ ဟိတာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထုပပတ္တိဇနန တော**တိ တတ္ထ ဥပပတ္တိယာ ဇနနတော, ဥပ္ပာဒနတောတိ အတ္ထော။

သေတံ ဥဒကံ ဇေတိဿာတိ **သေတောဒကာ**။ သော ယေန ဘာဝေန ယတ္ထ ဟာကဋ္ဌတရော ဟုတ္ဝာ ဒိဿတိ, တံ ဒဿေတုံ **“ဝီစီနံ ဘိန္နဋ္ဌာနေ”** တိ အာဟ။ သုခေတရဏဋ္ဌာနတာယ ကဒ္ဒမာဒိဒောသဝိရဟတော စ **သုန္ဒရတိတ္ထာ။ တံ အပေယျမာနန္တိ** တံ ဥဒကံ ကေနစိ အပရိဘုဉ္ဇိယမာနံ။ **အတ္တနာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စကရော** တိ အတ္တနာ ကာတဗ္ဗကမ္မ

သင်္ခာတကိစ္စကရော, ပရိဘောဂဝသေန စေဝ သင်္ဂဟေတဗ္ဗသင်္ဂဏှနဝသေန စ နိယောဇကောတိ အတ္ထော။ **ကုသလကိစ္စကရော**တိ အတ္တနာ ကာတဗ္ဗပုညကရော။

ပဌမအပုတ္တကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ဒုတိယအပုတ္တကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၃၁. ပိဏ္ဍပါတေနာ** တိ သဟယောဂေ ကရဏဝစနံ။ ပဋိပါဒနံ တေန သဟ ယောဇနန္တိ အာဟ **"ပိဏ္ဍပါတေန သဒ္ဓိံ သံယောဇေသိ, ပိဏ္ဍပါတံ အဒါသီတိ အတ္ထော"**တိ။ "ပဏီတဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတုံ"တိ ဝုတ္တံ, ဟဋ္ဌိယံ ပန "ကဏာဇကံ ဘုဉ္ဇတိ ဗိလင်္ဂဒုတိယ"န္တိ။ တံ တံ ပဝတ္တိတံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣဒါနိ "ဣမဿ သေဋ္ဌိဿ ကဿစိ သမဏဿ တ ဗြာဟ္မဏဿ တ ဒေထာ"တိ ဝစနံ န သုတပုဗ္ဗံ, ယသ္မာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ နာမ အတ္တနော ဂုဏာနုဘာဝေဟိ လောကေ ပာကဋာ သညာတာ ဧဝ ဟောန္တိ, တသ္မာ သေဋ္ဌိဘရိယာယ "န ယဿ တ တဿ တ"တိအာဒိ စိန္တိတံ။ တထာ ဟိ တေသံ ဒေန္တာပိ သက္ကစ္စံ ယေဘုယျေန ပဏီတမေဝ ဒေန္တိ။ **နာသာပုဋံ ပဟရိ** အတ္တနော အာနုဘာဝေန။ **သော** လုဒ္ဒတာယ "ဗဟု ဝတ ခည် မမဿာ"တိ **စိတ္တံ သံယမေတုံ** သန္ဓာရေတုံ **အသက္ကောန္တော**။

ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပန္နာကာရံ ဒဿေတုံ **"ဝရမေတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ "ဣမဿ သမဏဿ ပိဏ္ဍပါတံ ဒေဟီ"တိ ဝဒတော န ကောယ ဧဝ ဇဝနဝီထိယာ ဝသေန အတ္ထသိဒ္ဓိ။ အထ ခော တတ္ထ အာဒိတော ပဝတ္တဇဝနတရောပိ အတ္ထိ မဇ္ဈေ ပဝတ္တဇဝနတရောပိ, တံ သန္ဓာယာဟ **"ပုဗ္ဗပစ္ဆိမစေတနာဝသေနာ"**တိ။ **ကော စေတနာ ဒွေဝ ပဋိသန္ဓိယော န ဒေတီ**တိ ဧတ္ထ သာကေတပဉှာဝသေန နိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ စုဒ္ဒသန္နံ စေတနာနံ ပုဗ္ဗေ ပုရေတရံ ကတတ္တာ **ပုရာဏံ**။

ပရိဂယှဟတီတိ **ပရိဂ္ဂဟော** တိ အာဟ **"ပရိဂ္ဂဟိတံ ဝတ္ထု"** န္တိ။ အနုတာယ ဥပနိဿာယ ဇီဝန္တီတိ **အနုဇီဝိနော**။ **သဗ္ဗမေတ**န္တိ ခနုဉာဒိသဗ္ဗံ တေ ယထာဝုတ္တပရိဂ္ဂဟဝတ္ထုံ။ **နိက္ခိပ္ပကမိန** န္တိ နိက္ခိပိတဗ္ဗတာကမိနံ။ နိက္ခိပိတဗ္ဗသဘာဝံ ဟောတီတိ အာဟ **"နိက္ခိပ္ပသဘာဝ"** န္တိ။ ပဟာယ ဂမနီယန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **"ပရိစ္စဇိတဗ္ဗသဘာဝမေတ"**တိ။

ဒုတိယအပုတ္တကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. တတိယဝဂ္ဂေါ

### ၁. ပုဂ္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၃၂. "နီစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော"တိအာဒိ အပ္ပကာသနဘာဝေန တမတီတိ **တမော,** တေန တမေန ယုတ္တောတိ **တမော** ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ, တံယောဂတော ပုဂ္ဂလဿ တဗ္ဗောဟာရော ယထာ "မဉ္စေရယောဂတော မဉ္စေရော"တိ။ တသ္မာ **တမော**တိ အပ္ပကာသနဘာဝေန တမော တမဘူတော အန္ဓကာရော ဝိယ ဇာတော, အန္ဓကာရတ္တံ တ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တလက္ခဏံ တမမေဝ ပရမ္ပရတော အယနံ ဂတိ နိဋ္ဌာ တေဿာတိ **တမပရာယဏော,** တမပရာယဏံ တ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ ဉာယေနပိ တမဂ္ဂဟဏေန ခန္ဓတမောဝ ကထိတော, န အန္ဓကာရတမော။ ခန္ဓတမောတိ စ သမ္ပတ္တိရဟိတာ ခန္ဓပဝတ္တိယေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ "ဥစ္စေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော"တိအာဒိ ပကာသနဘာဝေန ဇောတေတီတိ **ဇောတိ,** တေန ဇောတိနာ ယုတ္တောတိအာဒိ သဗ္ဗံ တမေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဣတရေ ဒွေဝ**တိ ဇောတိတမပရာယဏော ဇောတိဇောတိပရာယဏောတိ ဣတရေ ဒွေ ပုဂ္ဂလေ။

ဝေဏုဝေတ္တာဒိကေဟိ ပေဠာဒိကာရကာ **ဝိလီဝကာရကာ**။ မိဂမစ္ဆာဒီနံ နိသာဒနတော **နေသာဒာ,** မာဂဝိကမစ္ဆဗန္ဓာဒယော။ ရထေသု စမ္မေန ဟနနကရဏတော **ရထကာရာ** စမ္မကာရာ ဝုတ္တာ။ "ပု" က္ကတိ ကရီသဿ နာမံ, တံ ကုသေန္တိ အပနေန္တီတိ **ပုက္ကုသာ,** ပုပ္ဖဆဍ္ဍကာ။ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏော** တိ ဝိရူပေါ။ **ဩကောဋိမကော**တိ အာရောဟာဘာဝေန ဟေဋ္ဌိမကောဋိကော, ရဿကာယောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"လကုဏ္ဍကော"** တိ။ လကု ဝိယ ဃဋ္ဋိကာ ဝိယ ဋ္ဌေတိ ပဝတ္တတီတိ ဟိ **လကုဏ္ဍကော,** ရဿော။ ကဏာတိ နိမီလတီတိ **ကာဏော**။ တံ ပနဿ နိမီလနံ ဧကေန အက္ခိနာ ဒွီဟိပိ တတိ အာဟ **"ဧကက္ခိကာဏော ဝါ ဥဘယက္ခိကာဏော ဝါ"** တိ။ ကုဏန် ကုဏော, ဟတ္ထဝေကလ္လံ, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ကုဏီ**။ **ခဉ္ဇော** ဝုစ္စတိ ဟဒဝိကလော။ ဟေဋ္ဌိမကာယဿ ဒွါတော သရီရဿ ပက္ခော ပဒေသော ဟတော အဿာတိ **ပက္ခဟတော**။ တေနာဟ **"ပီဌသပ္ပီ"** တိ။ ပဒီပေ ပဒီပနေ ဧတဗ္ဗံ နေတဗ္ဗန္တိ **ပဒီပေယျံ,** တေလကပလ္လာဒိဥပကရဏံ။ **ဝုတ္တ** န္တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။

**အာဂမနဝိပတ္တီ** တိ အာဂမနဿာနုဝသေန ဝိပတ္တိ အာဂမော ဧတ္ထာတိ ကတ္ဝာ။ **ပုဗ္ဗုပ္ပန္နပစ္စယဝိပတ္တီ** တိ ပဌမုပ္ပန္နပစ္စယဝသေန ဝိပတ္တိ။ စဏ္ဍာလာဒိသဘာဝတ ဟိဿ မာတာပိတရော ပဌမုပ္ပန္နပစ္စယာ, ပဌမုပ္ပတ္တိယာ ဝါ ပစ္စယာ, တေဟေဝဿ ဝိပတ္တိ ဧဝ, န သမ္ပတ္တိ။ **ပဝတ္တပစ္စယဝိပတ္တီ** တိ ပဝတ္တေ သုခပစ္စယဝိပတ္တိ။ တာဒိသေ နိဟီနကုလေ ဥပ္ပန္နောပိ ကောစိ ဝိဘဝသမ္ပန္နော သိယာ, အယံ ပန ဒုဂ္ဂတော ဒုရူပေါ ဟောတိ။ **အာဇီဝုပဟယဝိပတ္တီ** တိ အာဇီဝနုပဟယဝသေန ဝိပတ္တိ။ သုခေန ဟိ ဇီဝိကံ ပဝတ္တေတုံ ဥပာယဘူတာ ဟတ္ထိသိပ္ပာဒယော ဣမဿ နတ္ထိ, ပုပ္ဖဆဍ္ဍကသိလာကောဋ္ဋနာဒိကမ္မံ ပန ကတ္ဝာ ဇီဝိကံ ပဝတ္တေတိ။ တေနာဟ **"ကသိရဝုတ္တိကေ"** တိ။ **အတ္တဘာဝဝိပတ္တီ**တိ ဥပဓိဝိပတ္တိ။ **ဒုက္ခကာရဏသမာယောဂေ**တိ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယသမာဓာနံ။ **သုခကာရဏဝိပတ္တီ**တိ သုခပစ္စယပရိဟာနိ။ **ဥပဘောဂဝိပတ္တီ** တိ ဥပဘောဂဿုခဿ ဝိနာသော အနုပလဒ္ဓိ။ ဓောတိ စေဝ ဓောတိပရာယဏဘာဝတော စ **သုက္ကပက္ခော** ။

**ဒသဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော** တိ လက္ခဏဝစနံ ဧတံ ယထာ "ယဒိ မေ ဗျာဓိတာ ဟောန္တိ, အဘဗ္ဗမိဒမောသဓ"န္တိ, တသ္မာ ဒသဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော, တတ္ထ တ ယေန ကေနစိ ပရိဟာယတီတိ အတ္ထော။ **ဧကဂ္ဂစိတ္တော** တိ အနံ အတုံ အပေက္ခိတတာယ သမာဟိတစိတ္တော။

ပုဂ္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. အယျိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၃၃. **ဇရာဇိဏ္ဏာ** တိ ဇရာယ ဇိဏ္ဏာ။ တေန ဟာကဠဇရာယ မတ္တကပ္ပတ္တိမာဟ။ **ဝယောဝုဍ္ဍာ** တိ ဝယသာ ဝုဍ္ဍာ။ တေန ပစ္ဆိမဝယဿ ဩသက္ကသမ္ပတ္တိံ ဝဒတိ။ **ဇာတိမဟလ္လိကာ** တိ ဇာတိမဟတ္တဂတာ။ **စိရကာလံ အတိက္ကန္တာ**တိ ဒွေဝ တယော ရာဇပရိဝဋ္ဋေ ဝီတိဝတ္တာ။ ဝယော-သဒ္ဒေါ သာဓာရဏဝစနောပိ ဇိဏ္ဏသဒ္ဒသန္နိဓာနတော ဩသာနဝယံ ဧဝ ဝဒတီတိ အာဟ **"ပစ္ဆိမဝယံ သမ္ပတ္တာ"** တိ။ **အယျိကာ** တိ မာတာမဟိံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဟတ္ထီ ဧဝ ရတနဘူတော **ဟတ္ထိရတန** န္တိ အာဟ "သတသဟဿဂ္ဃနကေနာ"တိအာဒိ။ **သဗ္ဗာနိ တာနီ** တိ ကုမ္ဘကာရဘာဇနာနိ, တေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္တသန္တာနဿ ပမာဏံ ဒဿေန္တော **"တေသု ဟီ"**တိအာဒိမာဟ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

အယျိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. လောကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၃၅. **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော** တိ ဧတ္ထ ကာ အဿ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ? တိတ္ထိယာနံ ဘဂဝတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ အလာဘာယ အယသာယ ပရိသက္ကနံ။ တံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **"ဘဂဝတော ကိရာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယထာ တံ သဗ္ဗဒိသာသု ယမကမဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ မဟာဩဃံ ဝိယ သဗ္ဗာ ဟရမိယော "ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကံ ဒဿာမာ"တိ သမ္ပိဏ္ဍိတာ ဝိယ လာဘသက္ကာရမဟောဃံ နိဗ္ဗတ္တယိံသု။ တတော တတော အန္နပာနယာနဝတ္ထမာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒိဟတ္ထာ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏာဒယော အာဂန္တွာ – "ကဟံ ဘဂဝါ, ကဟံ ဒေဝဒေဝေါ နရာသဘော လောကနာထော"တိ ဘဂဝန္တံ ပရိယေသန္တိ, သကဋသတေဟိပိ ပစ္စယေ အာဟရိတွာ ဩကာသံ အလဘမာ

နာ သမန္တာ ကဝုတပ္ပမာဏမ္ပိ သကဋ္ဋုခုရေန သကဋ္ဋုခုရံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တိ စေဝ အနုဝတ္တန္တိ စ အန္ဓကဝိန္ဒဗ္ရာဟ္မဏာဒယော ဝိယ။ သဗ္ဗံ **ခန္ဓကေ** (မဟာဝ. ၂၈၂) တေသု တေသု သုတ္တေသု စ အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ စ ဘဂဝတော, ဧဝံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿပိ။ ဝုတ္တမ္ပိ – ''တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ သက္ကတော ဟောတိ ဂရုကတော မာနိတော ပူဇိတော အပစိတော လာဘီ စီဝရ။ပေ.။ ပရိက္ခာရာနံ, ဘိက္ခုသင်္ဃောပိ ခေါ''တိအာဒိ (ဥဒာ. ၃၈), တထာ ''ယာဝတာ ခေါ, စုန္ဒ, ဧတရဟိ သင်္ဃော ဝါ ဂဏော ဝါ လောကေ ဥပ္ပန္နော, နာဟံ, စုန္ဒ, အညံ ဧကံ သင်္ဃမ္ပိ ဧကံ ဂဏမ္ပိ သမနုပဿာမိ ဧဝံ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တံ, ယထရိဝါယံ, စုန္ဒ, ဘိက္ခုသင်္ဃော''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၇၆)။ **ဧဝန္တိ** ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန။ **နိဗ္ဗုတ္တိ** န္တိ သညတ္တိံ။ **နန္တိ** ကထံ။

**ဧဝံ ပုစ္ဆိတုံ အယုတ္တံ** တိတ္ထိယာနံ ကထာ မဟာဇနသန္နိပါတေ နိယ္ယာတိတာ ဟောတီတိ။ **တဿိံ အတဗ္ဗံ,** စိတ္တပ္ပသာဒမတ္တေန ဒေဝန္တေပိ ဟိ ပုညံ ပဝမုတိ။ **အာရောစိတံ** အတ္တနောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဘဂဝတာ**တိ သတ္ထု အာမန္တနံ။ **စိတ္တံ နာမ** ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနံ **နိဂဏ္ဍာ။ပေ.။ ပသီဒတိ** ပသန္နဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ ပုဗ္ဗေ အဝိသေသတော ဒေယျဓမ္မဿ အတဗ္ဗဋ္ဌာနံ နာမ ပုစ္ဆိတံ, ဣဒါနိ တဿ မဟပ္ဖလဘာဝကရော ဒက္ခိဏေယျဝိသေသော
တိ အာဟ **''အညံ တယာ ပဌမံ ပုစ္ဆိတံ, အညံ ပစ္ဆာ''** တိ။ **သလ္လက္ခေဟိ ဧတံ** ။ ပစ္ဆိမံ ပုရိမေန သဒ္ဓိံ အာနေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ ပုစ္ဆိတဿ နာမ ပဥှဿ ကထနံ မယှမေဝ ဘာရော။ **သမုပဗ္ဗူဠှေ့ဟော** တိ ကေတော သေနာယ ရာသိဝသေန သမ္ပိဏ္ဍိတောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ရာသိဘူတော''**တိ။ **အသိက္ခိတော** တိ သတ္တဋ္ဌာသံဝစ္ဆရာနိ ဓနုသိပ္ပေန သိက္ခိတော။ ဓနုသိပ္ပံ သိက္ခိတ္ဝာပိ ကောစိ ကတဟတ္ထော န ဟောတိ, အယံ ပန အသိက္ခိတော န ကတဟတ္ထော, ဟေတုဋ္ဌာနဟေတုဘာဝတေယေဝ ဗ္ဗာမမုဋ္ဌိဗန္ဓော။ **တိဏပုဥ္ဇမတ္တိကာပုဥ္ဇာဒီသု** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန **ပံသုပုဥ္ဇတလုကပုဥ္ဇသာရဖလကအယောဃနာဒိကေ** သင်္ဂဏှာတိ။ **အကတပရိစယော**တိ တေသံ သန္တိကာ ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန အကတပရိစယော။ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒိကေ ဥပေစ္စ အသနံ ဥပာသနံ, န ကတံ ဥပာသနံ ဧတေနာတိ **အကတူပာသ နော**။ အသိက္ခိတတာဒိနာ ဘီရုဘာဝေန တ ကာယဿ ဆမ္ဘနံ သင်္ကမ္ပနံ ဥတ္တာသော ဧတဿ အတ္ထီတိ ဆမ္ဘီ
တိ အာဟ **''ပဝေဓိတကာယော''**တိ။

ဒက္ခိဏေယျတာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ **''အရဟတ္တမဂ္ဂေန ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီနော ဟောတီ''** တိ အာဟ။ အစ္စန္တပ္ပဟာနဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ **တတိယေနေဝ ကုက္ကုစ္စံ ပဟီနံ ဟောတိ** ပဋိဃသမ္ပယောဂံ။ အသေက္ခဿ အယန္တိ **အသေက္ခံ,** သီလက္ခန္ဓော။ တယိဒံ န အဂ္ဂဖလံ သီလမေဝ အဓိပ္ပေတံ, အထ ခော ယံ ကိဉ္စိ အသေက္ခသန္တာနေ ပဝတ္တံ သီလံ, လောကုတ္တရော ဧဝ န အဓိပ္ပေတော သိက္ခာယ ဇာတတ္တာ, ဧဝံ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓောပီတိ ။ သေက္ခဿ ဧသောတိ တ, အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာ သယမေဝ သိက္ခတီတိ တ သေက္ခော, စတူသု မဂ္ဂေသု ဟေဋ္ဌိမေသု စ တီသု ဖလေသု သီလက္ခန္ဓော။ ဥပရိ သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝတော **အသေက္ခော** ။ ဝုမ္ပိပ္ပတ္တော သေက္ခောတိ **အသေက္ခော** ။ အဂ္ဂဖလဘူတော သီလက္ခန္ဓော ဝုစ္စေယျ, အဋ္ဌကထာယံ ပန ဝိပဿကဿ သီလဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ တထာ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ **''အသေက္ခေနာ''** တိအာဒီသု။ ဧတ္ထ စ ယထာ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓာ မိဿကာ အဓိပ္ပေတာ, ဧဝံ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓောပီတိ တဒင်္ဂဝိမုတ္တိအာဒယောပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, န ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ ဧဝ။

ယေန သိပ္ပေန ဣဿာသော ဟောတိ, တံ **ဣဿတ္တ** န္တိ အာဟ **''ဥသုသိပ္ပ''** န္တိ။ ယဿာ တယောဓာတုယာ ဝသေန သရီရံ သဥ္ဇာတထာမံ ဟောတိ, တံ ဗလပစ္စယံ သန္ဓာယာဟ **''ဗလံ နာမ တယောဓာတူ''**တိ။ သမပ္ပဝတ္တိတော ဟိ ဝိသမပ္ပဝတ္တိနိတရကဓာတု ဗလံ နာမ, တေန တတော အညံ ဗလရူပံ နာမ နတ္ထိ။

ယသ္မာ အရဟာ ဧဝ ဧကန္တတော သောရတော, တဿ ဘာဝေ **သောရစ္စ** န္တိ အာဟ **''သောရစ္စန္တိ အရဟတ္တ''**န္တိ။ **ဧတေ ဒွေဝ**တိ ခန္တိ သောရစ္စန္တိ ဧတေ ဒွေဝ ဓမ္မာ။ ဟာနိယံ ပိဝန္တိ တွောတိ **ပဟာ,** ယော ကောစိ ဇလာသယော ယံ ကိဉ္စိ ဟာနီယဋ္ဌာနန္တိ အာဟ **''စတုရဿပေက္ခရဏီအာဒီနိ''** တိ။ ဥဒကဝိက္ကူလာဒီသု ကမန္တိ အတိက္ကမန္တိ ဧတေဟီတိ **သင်္ကမနာနိ,** သေတုအာဒီနိ။ သေတုကရဏယုတ္တဋ္ဌာနေ သေတုံ, စင်္ကမနကရဏယုတ္တဋ္ဌာနေ စင်္ကမနံ, မဂ္ဂကရဏယုတ္တဋ္ဌာနေ မဂ္ဂံ ကရေယ္ယာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **''ပဏ္ဏာသာ''**တိအာဒိ။

**ဘိက္ခာစာရဝတ္တ** န္တိ အရိယာနံ ဟိတံ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ။ **ဒေန္တောပီ** တိ **ပိ**-သဒ္ဒေန အဓိဏာသဝဿ ဒေန္တော ပီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ ယဿ ကဿစိပိ ဒေန္တေနပိ ကမ္မဖလံ သဒ္ဒဟိတွာ ဝိပ္ပသန္နစိတ္တေနေဝ အာတဗ္ဗတ္တံ

တာ။ **ထနယန္တိ** ဣဒံ တသ္သ မဟာမေဃဘာဝဒဿနံ, ယော ဟိ မဟာဝဿံ ဝဿတိ, သော ဂဇ္ဇန္တော ဝိဇ္ဇုမ္မာလံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ပဝဿတိ။ **အဘိသင်္ခရိတွာ သမောဓာနေတွာ** တိ ခါဒနီယဿ ဝိဝိဓဇာတိယာနိ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ။ တေနာဟ **"ရာသိံ ကတွာ"**တိ။

**ပကိရဏံ** နာမ ဝိကိရဏမ္ပိ ဟောတိ အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနန္တိ အာဟ **"ဝိကိရတီ"**တိ။ **ပကိရန္တော ဝိယ တ အနံ ဒေတီ**တိ ဣမိနာ ဂုဏခေတ္တမေဝ အပရိယေသိတွာ ကရုဏာခေတ္တေပိ မဟာအနံ ပဝတ္တေတီတိ ဒဿေတိ။ တေန "ပကိရေတီ"တိ ဝဒန္တေန ဘဂဝတာ အဌုပ္ပတ္တိယံ အာဂတတိတ္ထိယတဒေန အပ္ပဋိသေဓိတတာပိ ဒီပိတာ ဟောတိ။ **ပုည ဓာရာ**တိ ပုညမယဓာရာ ပုညာဘိသန္ဒာ။ **သိနေဟယန္တီ** တိ ထူလဓာရေနပိ သိနေဟေန သိနိဒ္ဓံ ကရောန္တိ။ **ကိလေဒယန္တီ**တိ အလ္လဘာဝံ ဟပယန္တိ။ ယထာယံ ပုညဓာရာ အတာရံ အန္တော သိနေဟေတိ ပူရေတိ အဘိသန္ဒေတိ, ဧဝံ ပဋိဂ္ဂဟကာနမ္ပိ အန္တော သိနေဟေတိ ပူရေတိ အဘိသန္ဒေတိ။ တေနေတဟ "ဒဒံ ပိယော ဟောတိ ဘဇန္တိ နံ ဗဟူ"တိအာဒိ (အ. နိ. ၅.၃၄) ဧဝံ သန္တေပိ "အတာရံ အဘိဝဿတီ"တိ ဝုတ္တတ္တာ အဌကထာယံ အယကဝသေနေဝ **"သိနေဟေတီ"**တိ ဝုတ္တံ, ယသ္မာ တ ပဋိဂ္ဂဟကဿ သိနေဟုပ္ပတ္တိ အာမိသနိဿိတာတိ အယကဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။

ဣဿတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ပဗ္ဗတူပမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၃၆. ခတ္တိယာ** တိ အဘိသေကပ္ပတ္တာ။ ဣဿရိယမဒေ **ကာမဂေဓော**။ ပထဝိမဏ္ဍလဿ မဟန္တတာ တံနိတ သိနံ အနုယန္တတာတိ သဗ္ဗမိဒံ ယထိစ္ဆိတဿ ရာဇကိစ္စဿ သုခေန သမိဇ္ဈနဿ ကာရဏကိတ္တနံ။ ယာဒိသေ ရာဇကိစ္စေ ဥဿုက္ကံ အာပန္နော, တံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **"သေ ကိရာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အန္တရဂမနာနီ** တိ တိဏ္ဏံ နိရန္တရဂမနာနံ အန္တရန္တရာ ဂမနာနိ။ **စောရာ စိန္တယိံသု** တိ ဧကော အန္တရဘောဂိကော ရာဇာပရာဓိကော ပစ္စန္တ သတမနုဿပရိတရော စောရိယံ ကရောန္တော ဝိစရတိ, တေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

"အယုတ္တံ တေ ကတ"န္တိ သစာဟံ ဝဏ္ဏာမိတိ ယောဇနာ။ **ခုရဝိဟာရေ**တိ ရထဿ ခုရံ ဝိယ နဂရဿ ခုရဘူ တေ ဝိဟာရေ။ **သန္ထမ္ဘိတု** န္တိ ဝိဿာသဘာဝေန ဥပဋ္ဌာတုံ။ **သဒ္ဓါယိကော** တိ သဒ္ဓါယ အယိတဗ္ဗော, သဒ္ဓေယျ ယောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"သဒ္ဓါတဗ္ဗော"** တိ။ **ပစ္စယိကော** တိ ပတ္တိယာယိတဗ္ဗော။ **အဗ္ဘသမံ** ပုထုလဘာဝေ န။ **နိပ္ပောထေန္တော** တိ နိမ္မဒ္ဒေန္တော။ **သဏ္ဌဟကရဏီယံ** အတိသဏ္ဌဟံ **ပိသန္တော** နိသဒပောတော ဝိယ ပိသန္တော။

**ဓမ္မစရိယာ**တိအာဒိတ္တမ္ပိ သီသံ စေလဉ္စ အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ သမ္မာပဋိပတ္တိ ဧဝ ကာတဗ္ဗာ တဿာ ဧဝ ပရ လောကေ ပတိဋ္ဌာဘာဝတော။ **အာစိက္ခာမိ** တိ ကထေမိ, ကထေန္တော စ ယထာ တမတ္ထံ သမ္မဒေဝ ရာဇာ ဇာနာတိ, ဧဝံ ဇာနာပေမီတိ ။ **နိပ္ပတ္တိ** ယုဒ္ဓေန ကာတဗ္ဗအတ္ထသိဒ္ဓိ။ ဝိသိနောတိ ဗန္ဓတိ ယထာဓိပ္ပေတံ စိတ္တံ ဧတေနာတိ **ဝိသ ယော,** သမတ္ထဘာဝေ။ **မန္တသမ္ပန္နာ** တိ သမ္ပန္နရာဇမန္တာ။ **မဟာအမစ္စာ** တိ မဟောသဓာဒိသဒိသာ နီတိသတ္ထ ဆေကာ အမစ္စပုရိသာ။ **ဥပလာပေတု**န္တိ ပရေသံ အန္တရေ ဝိရောဓတ္ထံ သင်္ဂဏှိတုံ။

**ဒွေဝယေဝ ပဗ္ဗတာ** တိ ပဗ္ဗတသဒိသာ ဒွေဝယေဝ ဂဟိတာ။ **ရာဇောတဒေ**တိ ရာဇောတဒသုတ္တေ။ **အာဂတာဝ** တ တ္တန္တိယာ အနုရူပတ္တံ။ **ဝိလုမ္ပမာနာ** တိ ဣတိ-သဒ္ဒေါ အာဒိအတ္ထော။ **ဝိပတ္တီ** တိ ဘောဂပရိဟာနာဒိဝိနာသော။ **ဟ တ္ထိယုဒ္ဓာဒီဟိ ဇရာမရဏံ ဖိနိတုံ န သက္ကာ** သတ္တဿ အဝိသယဘာဝတော။ ယေန ပန ဖိနိတုံ သက္ကာ, တံ ဒဿ သေန္တော ဘဂဝတ **"ဗုဒ္ဓေ။ပေ။ နိဝေသယေ"**တိ အာဟ။ ရတနတ္တယေ ဟိ သဒ္ဓါ နိဝိဋ္ဌာ မူလဇာတာ ပတိဋ္ဌိတာ ဧကန္တ တော ဇရာမရဏဝိဇယာယ ဟောတိ။ တေနာဟ **"တသ္မာ သဒ္ဓ"** န္တိ။

ပဗ္ဗတူပမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဌကထာယ

ကောသလသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၄. မာရသံယုတ္တံ

## ၁. ပဌမဝဂ္ဂေါ

### ၁. တပေါကမ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၃၇.** ဥရုဝေလာယ သမီပေ ကမော ဥရုဝေလကမော, တံ **ဥရုဝေလကမံ** အဘိမုခဘာဝေန သမ္ပဒေဝ သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈိ တီတိ အဘိသမ္ဗောဓိ, သဗ္ဗညုတညာဏံ, တေန သမန္နာဂတတ္တာ စ ဘဂဝတ **အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ** တိ ဝုစ္စတိ။ တဿ ပဌမတ္တာလီသာယ ဝဿေသု အာဒိတော ပန္နရသ ဝဿာနိ ပဌမဗောဓိ, ဣဓ ပန သတ္တာဟဗ္ဘန္တရမေဝ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **"အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ အန္တောသတ္တာဟသ္မိံ ယေဝ"** တိ။ အသုခဘာဝေန အညေဟိ ကာတုံ အသက္ကု ဏေယျတ္တာ ဒုက္ကရံ ကရောတီတိ ဒုက္ကရကာရော, သော ဧဝ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန **ဒုက္ကရကာရိကာ** ။ တာယ မုတ္တော ဝတမှီတိ စိန္တေသိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ တံ လောကနာထော ဆဗ္ဗဿာနိ သမနုယုဥ္ဇတိ? ကမ္မပိလောတိဝသေန။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ **အပဒါနေ** (အပ. ထေရ ၁.၃၉.၉၂-၉၄) –

> "အဝစာဟံ ဇောတိပါလော၊ သုဂတံ ကဿပံ တဒါ။
> ကုတော နု ဗောဓိ မုဏ္ဍဿ၊ ဗောဓိ ပရမဒုလ္လဘာ။
>
> "တေန ကမ္မဝိပါကေန၊ အစရိံ ဒုက္ကရံ ဗဟုံ။
> ဆဗ္ဗဿာနုရုဝေလာယံ၊ တတော ဗောဓိမပါပုဏိံ။
>
> "နာဟံ ဧတေန မဂ္ဂေန၊ ပါပုဏိံ ဗောဓိမုတ္တမံ။
> ကုမ္မဂ္ဂေန ဂဝေသိဿံ၊ ပုဗ္ဗကမ္မေန တရိတော"တိ။

**မာရေတီ**တိ ဝိဗာဓေတိ။ ဝိပတ္တိအာဒိသံယောဇနဥ္ဟိ သာဓူနံ ပရမတ္ထတော မရဏံ သစ္စပဋိဝေဓမာရဏတ္တာ, ပါ ပတရတ္တာ ပါပတမောတိ **ပါပိမာ**။ သာ စဿ ပါပတမတာ ပါပဝုတ္တိတာယာတိ အာဟ **"ပါပေ နိယုတ္တော"** တိ။ **အ ဓိပတီ**တိ ကာမာဓိပတိ။ အပ္ပဟီနကာမရာဂေ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတီတိ **ဝသဝတ္တီ** ။ တေသံယေဝ ကုသလကမ္မာနံ အ န္တံ ကရောတီတိ **အန္တကော** ။ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော အပရိမုတ္တပစ္စယတ္တာ **နမုစိ**။ မတ္တာနံ ပမတ္တာနံ ဗန္ဓုတိ **ပမတ္တဗန္ဓု** ။

**တပေါကမ္မာ** တိ အတ္တကိလမထာနုယောဂတော။ **အပရဒ္ဓေါ** တိ ဝိရဇ္ဈသိ။ "အပရာဓော"တိပိ အတ္ထိ, သောယေဝ အတ္ထော။ ကာယကိလမထံ အနုယုဥ္ဇန္တော ယေဘုယျေန အမရတ္တာယ အနုယုဥ္ဇတိ, သော စ ကမ္မတဒီဟိ အနုယု ဥ္ဇိယမာနော ဒေဝတ္တာယ သိယာတိ အာဟ **"အမရဘာဝတ္ထာယာ"** တိ။ **သဗ္ဗံ တပ** န္တိ သဗ္ဗံ အတ္တပရိတာပနံ။ **အတ္ထာဝဟံ န ဘဝတိ** ဗောဓိယာ အနုပါယတ္တာ။ **ကိဥ္စိဿာ** တိ ကိဥ္စိ သိယာတိ အတ္ထော။ **ဖိယာရိတ္တံဝ ဓမ္မနီ** တိ ဓမ္မံ ဝုစ္စတိ ဝဏ္ဏု, သော ဣဓ "ဓမ္မ"န္တိ ဝုတ္တော, ဓမ္မနိ ဝဏ္ဏုပဒေသေတိ အတ္ထော။ တေနာဟ "အရညေ"တိ။ ဥဘော သု ပဿေသု ဖိယာဟိ **အာကမေယျ စေဝ** အရိတ္တေဟိ **ဥပ္ပီဠေယျ စ** ။

**သမ္မာဝါစာကမ္မန္တာဇီဝ ဂဟိတာ** မဂ္ဂသီလဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ သမာဓိနော ဟိ ဂဟဏေန **သမ္မာဝါယာမ သတိသမာဓယော ဂဟိတာ** ဥပကာရဘာဝတော။ **ပညာယာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဗုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ **ဗောဓော**။ မ ဂ္ဂေါတိ အာဟ **"ဗောဓာယာတိ မဂ္ဂတ္ထာယာ"** တိ။ ကထံ ပန မဂ္ဂံ မဂ္ဂတ္ထာယ ဘာဝေတီတိ အာဟ **"ယထာ ဟီ"**တိ အာဒိ။ တေန ယထာ ယာဂုပစနာရမ္ဘော ယာဝဒေဝ ယာဂုအတ္ထော, ဧဝံ မဂ္ဂဘာဝနာရမ္ဘော မဂ္ဂာဓိဂမတ္ထာယာတိ ဒ ဿေတိ။ အာရမ္ဘောတိ စ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ ဗန္ဓာပနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေစိ ပန "မဂ္ဂန္တိ အရိယမဂ္ဂံ, ဗောဓာယာတိ အရဟတ္တသမ္ဗောဓာယ, ဧဝဉ္စ ကတွာ 'ပတ္တောသ္မိ ပရမသုဒ္ဓိ'န္တိ ဣဒမ္ပိ ဝစနံ သမတ္ထိတ"န္တိ ဝဒန္တိ, အပ ရေ ပန "သဗ္ဗညုတညာဏသမ္ဗောဓာယာတိ။ သော ဟိ သဗ္ဗသ္မာပိ ဗောဓိတော ဥတ္တရိတရော"တိ။ **နိဟတော** နိဗ္ဗိသေ ဝနဘာဝံ ပါပိတော။ တေနာဟ **"ပရာဇိတော"**တိ။

တပောကမ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ဟတ္ထိရာဇဝဏ္ဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၃၈. အန္ဓဘာဝကာရကေ**တိ ပစုရဇနဿ စက္ခုဝိညာဏုပ္ပတ္တိနိဝါရဏေန အန္ဓဘာဝကာရကေ။ **မဟာတမေ**တိ မဟတိ တမသိ။ **ဟသာဏဖလကေ မဟာစီဝရံ သီသေ ဌပေတွာ**တိ ဧတေန တံ ဖလကံ အပဿာယ နိသိန္နောတိ ဒဿေတိ ။ **ပဓာနန္တိ** ဘာဝနံ။ **ပရိဂ္ဂဏှဟမာနော** တိ သဗ္ဗသော ဂဏှဟန္တော အဝိဿဇ္ဇေန္တော, ဘာဝနံ အနုယုဥ္ဇန္တော အနုပုဗ္ဗသမာပတ္တိယော ဖလသမာပတ္တိဥ္စ မနသိကရောန္တောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"နနု စာ"**တိအာဒိ။ **အရိဋ္ဌကော**တိ အရိဋ္ဌကဝဏ္ဏော။ တေနာဟ **"ကာဠကော"**တိ။

**ဒီဃမဒ္ဓာန န္တိ** စိရတရံ ကာလံ။ **သံသရန္တိ** အာသာဒနာဓိပ္ပာယေန သဥ္စရန္တော, အလံ တုယှံ ဧတေန နိပ္ပယောဇနေန္တိ အဓိပ္ပာယော။ န ဟိ တေန မာရဿ ကာစိ အတ္ထသိဒ္ဓီတိ။

ဟတ္ထိရာဇဝဏ္ဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. သုဘသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၃၉. သုသံဝုတာ**တိ မဂ္ဂသံဝရေန သုဋ္ဌု သံဝုတာ။ **သုပိဟိတာ**တိ သုဋ္ဌု ပိဟိတာ။ **ဝသာနုက**တိ ကာယာဒိဒွါရဝသာနုက ဝသဝတ္တိနော န ဟောန္တိ။ **ဗဒ္ဓစရာ** တိ ပဋိဗဒ္ဓစရိယာတိ။

သုဘသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ပဌမမာရပာသသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၄၀. ဥပာယမနသိကာရေနာ**တိ အနိစ္စာဒီသု အနိစ္စာဒိတော မနသိကရဏေန။ **ဥပာယဝီရိယေနာ**တိ အနုပ္ပန္နာကုသလာနံ အနုပ္ပာဒနာယ ဝိဓိနာ ပဝတ္တဝီရိယေန။ **ကာရဏဝီရိယေနာ**တိ အနုပ္ပန္နာနုပ္ပာဒနာဒိအတ္ထဿ ကာရဏဘူတေန ဝီရိယေန။ အနုပ္ပန္နပာပကာနုပ္ပာဒနာဒိအတ္ထာနိ ဟိ ဝီရိယာနိ ယဒတ္ထံ ဟောန္တိ, တံ အတ္ထံ သာဓေန္တိယေဝါတိ တေဿ အတ္ထဿ ဒီပကော **သမ္မာ-သဒ္ဒေ** ။ ယောနိသောသမ္မာသဒ္ဒေန ဟိ ဥပာယကာရဏတ္ထဒီပကတံ သန္ဓာယ **"ဥပာယဝီရိယေန ကာရဏဝီရိယေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ** ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန။ မာရေန ''မယှံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ''တိအာဒိကံ ဘဂဝတော ဝစနံ သုတွာ ဝုတ္တံ **"အရဟတ္တံ ပတွာပိ န တုဿတီ"** တိအာဒိ။

**ကိလေသပာသေနာ**တိ ကိလေသမာရဿ ဥပာယဘူတေန။ ကိလေသမာရော ဟိ သတ္တေ ကာမဂုဏပာသေဟိ နိဗန္ဓတိ, န ပန သယမေဝ။ တေနာဟ **"ယေ ဒိဗ္ဗာ ကာမဂုဏသင်္ခာတာ"** တိအာဒိ။ **မာရဗန္ဓနေ** တိ ကိလေသမာရဿ ဗန္ဓနဋ္ဌာနေ, ဘဝစာရကေတိ အတ္ထော။ **န မေ သမဏ မောက္ခသိ** တိ ဣဒံ မာရော ''အနုတ္တရာ ဝိမုတ္တိ အနုပ္ပတ္တာ, ဝိမုတ္တာ သဗ္ဗပာသေဟီ''တိ စ ဘဂဝတော ဝစနံ အသဒ္ဒဟန္တော ဝဒတိ သဒ္ဒဟန္တောပိ တ ''ဝေမယံ ပရေသံ သတ္တာနံ မောက္ခာယ ဥဿာဟံ န ကရေယျာ''တိ အတ္တနော ကောပဟညေ ဌတွာ ဝဒတိ။

ပဌမမာရပာသသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ဒုတိယမာရပာသသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၄၁. အနုပုဗ္ဗဂမနစာရိကန္တိ** ကမနိဂမရာဇဓာနီသု အနုက္ကမေန ဂမနသင်္ခာတံ စာရိကံ။ **ဧဝံ ဟိ ဂတေသူ**တိ ဧဝံ တုမှေဟသု ဗဟူသု ကေဇွ ဂတေသု။

အာဒိမှိ ကလျာဏံ တေဿာတိ **အာဒိကလျာဏံ,** တထာ သေသေသု။ **သာသနဿ အာဒိ သီလံ** မူလကတ္တာ။ တဿ **သမထာဒယော မဇ္ဈံ** သာသနသမ္ပတ္တိယာ ဝေမဇ္ဈဘာဝတော။ **ဖလနိဗ္ဗာနာနိ ပရိယောသာနံ** တဒဓိဂမတော ဥတ္တ

တရိ ကရဏီယာဘာဝတော။ သာသနေ သမ္မာပဋိပတ္တိ နာမ ပညာယ ဟောတိ, တဿာ စ သီလံ သမာဓိ စ မူလန္တိ အာဟ **“သီလသမာဓယော တ အာဒီ”**တိ။ ယသ္မာ ပညာ အနုဗောဓပဋိဝေဓဝသေန ဒုဝိဓာ, တသ္မာ တဒုဘယံ ဂဏှန္တော **“ဝိပဿနာမဂ္ဂ မဇ္ဈ”**န္တိ အာဟ။ ပညာနိပ္ဖတ္တိ ဖလကိစ္စံ, နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာ ပန သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ပရိယောသာနံ တတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗာဘာဝတောတိ အာဟ **“ဖလနိဗ္ဗာနာနိ ပရိယောသာန”** န္တိ။ ဖလဂ္ဂဟဏေန ဟိ သဉပာဒိသေသနိဗ္ဗာနံ ဂယှတိ, ဣတရေန ဣတရံ, တဒုဘယဝသေန ပဋိပတ္တိယာ ဩသာနန္တိ အာဟ **“ဖလနိဗ္ဗာနာနိ ပရိယောသာန”**န္တိ။ ‘‘တသ္မာတိဟ တွံ, ဘိက္ခု, အာဒိမေဝ ဝိသောဓေဟိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ? သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓံ, ဒိဋ္ဌိ စ ဥဇုကာ’’တိ (သံ. နိ. ၅.၃၆၉) ဝစနတော သီလဒိဋ္ဌုဇုကတာယ မတ္တကဘူတာ ဝိပဿနာ, တဒဓိဋ္ဌာနာ သီလသမာဓီတိ ဣမေ တဿ သာသနဿ မူလန္တိ အာဟ **“သီလသမာဓိဝိပဿနာ တ အာဒီ”** တိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ကိဉ္စာပိ အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမုဒာယော နတ္ထိ, ယေသု ပန အဝယဝေသု သမုဒာယရူပေန အပေက္ခိတေသု ကထာတိ သမညာ, တံ တတော ဘိန္နံ ဝိယ ကတွာ ဒဿေန္တော **“စတုပ္ပဒိကကထာယ တာဝ ပဌမပဒအော”** တိအာဒိမာဟ။ ပဉ္စပဒဆပ္ပဒာနံ ကထာနံ အာဒိပရိယောသာနဂ္ဂဟဏေန ဣတရေ ဒုတိယာဒယော တယော စတ္တာရော ဝ မဇ္ဈန္တိ အဝုတ္တသိဒ္ဓမေတန္တိ န ဝုတ္တံ။ **ကောနုသန္ဓိကသုတ္တဿာ** တိ ဣဒံ ဗဟုဝိဘာဂံ ယထာနုသန္ဓိနာ ကောနုသန္ဓိကံ သုတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဣတရဿ ပန တေယေဝ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဝိဘာဂေန အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဘာဝက လဗ္ဘန္တိ။ **နိဒာန**န္တိ ကာလဒေသကပရိသာဒိ-အပဒိသနလက္ခဏာဒိကော အတ္ထော။ **ဣဒမဝေါစာ**တိ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော။ တေန တဒဝသေသနိဂမနဟဋ္ဌံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အနေကာနုသန္ဓိကဿ** သဟ နိဒာနေန ပဌမော အနုသန္ဓိ အာဒိ။ သဟ နိဂမနေန ပစ္ဆိမော ပရိယောသာနံ, ဣတရေန မဇ္ဈိမန္တိအာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

**သာတ္ထက** န္တိ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ သာတ္ထကံ ကတွာ။ **သဗျဉ္ဇန** န္တိ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ။ သမ္ပတ္တိ စ နာမ ပရိပုဏ္ဏဗျဉ္ဇနတာတိ အာဟ **“ဗျဉ္ဇနေဟိ။ပေ။ ဒေသေတာ”** တိ။ **သကလပရိပုဏ္ဏ** န္တိ သဗ္ဗသော ပရိပုဏ္ဏံ သီလာဒိပဉ္စဓမ္မက္ခန္ဓပာရိပူရိယာ။ **နိရုပက္ကိလေသံ** ဒိဋ္ဌိမာနာဒိဥပက္ကိလေသာဘာဝတော။ အဝိသေသတော တိသ္သော သိက္ခာ သကလေ သာသနေ ဘဝန္တိ။ **ဗြဟ္မ** တိ ပန ဗြဟ္မစရိယံ တ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ‘‘ကတမေသာနံ ခော, ဘန္တေ, ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗြဟ္မစရိယံ စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသီ’’တိအာဒီသု (ပါရာ. ၁၈) ဝိယ။ **ဒုက္ကူလသာဏိယာ ပဋိစ္ဆန္နာ ဝိယ,** န တု ဟက္ကာရသေလာဒိပဋိစ္ဆန္နာ ဝိယ။ တေန ဓမ္မနိရုတ္တိယာ သကလကိလေသာနံ ပဟာနာနုဘာဝံ ဝဒတိ။ **အလာဘပရိဟာနိယာ,** န လဒ္ဓပရိဟာနိယာ။ **အမုဖုနီ** တိ ပဉ္စသတာဓိကာနိ တီဏိ ဟဋ္ဌိဟာရိယသဟဿာနိ။ **သာတ**န္တိ သုခံ။

ဒုတိယမာရဟာသသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. သပ္ပသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၄၂. သုရာကာရကာန**န္တိ ပိဋ္ဌသုရာယောဇနကာနံ။ ကောသလာနံ ဣဿရောတိ ကောသလော, ကောသလရာဇဿ အယန္တိ **ကောသလိကာ။ ပရိဘောဂဟတီ**တိ ဘတ္တပရိဘောဇနတ္ထာယ ဟတိ ပရိဘောဂဟတိ။ **ကမ္မာရုဒ္ဒနပဏာဋ္ဌိယာ**တိ ကမ္မာရုဒ္ဒနပဏာဋ္ဌိမုခေ။ **ဓမမာနာယာ**တိ ဓမိယမာနာယ။ တံ ပန ယသ္မာ ဘတ္တတေဟိ ပူရိတံ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ **“ဘတ္တတေန ပူရိယမာနာယာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **နိယာမဘူမိယ**န္တိ ဘဂဝတော ပဋိသလ္လာနဋ္ဌာနေ **သဉ္စရန္တံ** မာရံ မံသစက္ခုနာဝ **ဒိသွာ**။ တေနာဟ ‘‘ဝိဇ္ဇုလတာလောကေနာ’’တိ။

**သေယျတ္ထာယာ** တိ သေယျာနိသံသာယ။ တေနာဟ **“ဌဿာမီ”** တိအာဒိ။ **အတ္တသညတော**တိ အတ္တဘာဝေန သံယတော။ တေနာဟ **“သံယတတ္တဘာတေ”** တိ။ **တံသဏ္ဌိတဿာ** တိ တသ္မိံ ဟတ္ထဟဒကုက္ကုစ္စရဟိတေ ဗုဒ္ဓမုနိဿ မိံ အဝဋ္ဌိတဿ။ **တေဿဝ စရေယျ တတ္ထ သော** တိ ဣမိနာ ဘဂဝတ တံ ဗွာကရမာနော ဝိဘိံသိတာ ဗုဒ္ဓါနံ ကိံ ကရိဿတိ ဘယာဘာဝတော? ကေဝလံ ပန အနဋ္ဌဝလိကံ ဥပ္ပိဋ္ဌေန္တော ဝိယ တွံဝမေဝ အာယာသံ အာပဇ္ဇိဿသီတိ မာရံ သန္တဇ္ဇေတိ။

**ဘေရတ**တိ အဝိတရာကနံ ဘယဇနကာ။ **တတ္ထာ** တိ တံနိမိတ္တံ။ **ဖလေယျာ** တိ ဘိန္ဒေယျ။ **သတ္တိသလ္လ** န္တိ သတ္တိသဏ္ဌာတံ ပုထုသလ္လံ။ **ဥရသ္မိံ စာရယေယျု** န္တိ ဖာသုံ ဝိဇ္ဈိတုံ ဌပေယျုံ ဥဂ္ဂိရေယျုံ။ **ခန္ဓုပဓီသု** တိ ခန္ဓသင်္ခာတေသု ဥပဓီသု။ **တာဏံ ကရောန္တိ နာမာ** တိ တတော ဘယနိမိတ္တတော အတ္တနော တာဏံ ကရောန္တိ နာမ။

သပ္ပသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. သုပတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၄၃. ဥတုကဟာပနတ္ထံ **ခေါဝိတွာ,** န ရဇောဇလ္လဝိက္ခာလနတ္ထံ။ တေနာဟ **"ဗုဒ္ဓါနံ ပနာ"**တိအာဒိ။ **ခေါတဟာဒကေ ဂဝေဟေ**တိ ခေါတဟာဒေဟိ အက္ကမိတဗ္ဗကေ။ **ဝတ္တဘေအေ နာမ နတ္ထိ** ခမ္မဿာမိဘာဝတော။ **ဝတ္တသီသေ ဌတွာ ခေါဝန္တိ** အညေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနတ္ထံ။ **သောပ္ပပရိဂ္ဂဟာကေနာ** တိ ဧတ္တ **သောပ္ပံ** နာမ နိဒ္ဒာယ အန္တရန္တရာ ပဝတ္တကိရိယမယစိတ္တပ္ပဝတ္တိရဟိတာ နိရန္တရဘဝင်္ဂသန္တတိတိ တံ သဘာဝတော ပယောဇနတော ကာလပရိစ္ဆေဒတော ပရိဂ္ဂဟကံ ဥပရိနိဒ္ဒေသသတိသမ္ပဇညံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"သောပ္ပပရိဂ္ဂဟာကေန သတိ သမ္ပဇညေနာ"**တိ။ ကေစိ ပန "နိဒ္ဒာသောပ္ပနာ"တိ ဝဒန္တိ, တံ ဘဂဝတော သောပ္ပံ ဟီဠေန္တော ဝဒတိ။

**ကိံ နူ**တိ ဧတ္ထံ **ကိန္တိ** ဟေတုနိဿက္ကေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **"ကသ္မာ နု သုပသီ"** တိ? **ဒုဗ္ဗကေ** ဝုစ္စတိ နိဿိရိကော ဘိန္နဘကေ, သော ပန မတသဒိသော ဝိသညိသဒိသော စ ဟောတီတိ အာဟ **"မတော ဝိယ ဝိသညီ ဝိယ စာ"**တိ။

**အာဒိနာ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန "ဗာဟိရဿ ဥပဟာအယ အဇ္ဈာရဿာ"တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၈၄၂) အာဂတံ တဏှာဟာကောဋ္ဌာသံ သင်္ဂဏှာတိ။ **တတ္ထ တတ္ထ ဝိသတ္တိကာယာ** တိ တမ္ဗိ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ ဝိသေသတော အာသတ္တဘာဝေန။ ဝိသဿ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တကကမ္မဿ ဟေတုဘာဝတော **ဝိသမူလတာ** ဝိသံ တ ဒုက္ခဒုက္ခာဒိဘူတဝေဒနာ မူလံ ဧတဿာတိ **ဝိသမူလာ,** တဏှာ။ တဿ ရူပာဒိကဿ ဒုက္ခဿ ပရိဘောဂေ, န အမတဿာတိ **ဝိသပရိဘောဂတာ။ ကတ္ထစိ နေတုန္တိ** ကတ္ထစိ ဘဝေ သဗ္ဗထာ နေတုံ? **ပရိက္ခယာ** တိ သဗ္ဗသော ခီဏတ္တာ။ **တုယှံ ကိံ ဧတ္ထာ** တိ သဗ္ဗုပဓိပရိက္ခယာ သုဒ္ဓဿ မမ ပဋိပတ္တိယံ တုယှံ ကိံ ဥဗ္ဗျာယနံ? ကေဝလံ ဝိဃာတောယေဝ တေတိ ဒဿေတိ။

သုပတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. နန္ဒတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၄၄. အဋ္ဌမံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

နန္ဒတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. ပဌမအာယုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၄၅. **ပဏ္ဏာသံ တ ဝဿာနိ ဇီဝတိ** ဝဿသတတော ဥပရိ သေယျထာပိ ထေရော အနုရုဒ္ဓော။ **သဋ္ဌိ တ ဝဿာနိ** သေယျထာပိ ထေရော ဗာကုလော။ ပဋိဟရိတွာ ပစ္စနီကဘာဝေ သာတံ သုခံ ဧတဿာတိ ပစ္စနီကသာတော, တဗ္ဘာတေ **ပစ္စနီကသာတတာ,** တာယ။ **အဘိဘဝိတွာ အဘာသိ** ပဋိဝစနံ ဇာနမာနော။

**န ဟီဠေယျ** န ဇိဂုစ္ဆေယျ။ **ဧဝန္တိ** သော အရကော ဝိယ ကိဉ္စိ အစိန္တေန္တော သပ္ပုရိသော စရေယျ, ဧဝံ ဟိဿ စိတ္တဒုက္ခံ န ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပဇ္ဇလိတသီသော ဝိယ စရေယျာ** တိ ယထာ ပဇ္ဇလိတသီသော ပုရိသော အညံ ကိဉ္စိ အကတွာ တဿေဝ ဝူပသမာယ တယမေယျ, ဧဝံ သပ္ပုရိသော အာယုံ ပရိတ္တန္တိ ဉတွာ တေနေဝ နယေန သဗ္ဗသင်္ခာရဂတံ အနိစ္စံ, အနိစ္စတ္တာ ဧဝ ဒုက္ခံ, အနတ္တာတိ ဝိပဿနမ္ပိ ဩတရိတွာ တံ ဥဿုက္ကာပေန္တော ပိ သင်္ခါရဝိဂမာယ စရေယျ ပဋိပဇ္ဇေယျ။

ပဌမအာယုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ဒုတိယအာယုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၄၆. နေမီတ**တိ နေမိသီသေန စက္ကံ ဝဒတိ။ **ကုဗ္ဗရံ အနုပရိယာယတီ** တိ ကုဗ္ဗရံ အနုပရိဝတ္တတိ။ တထာဘူတော ပန သော တံ အဇဟန္တောတတိ အာဟ **“န ဝိဇဟတီ”**တိ။ **အာယု အနုပရိယာယတီ**တိ မစ္စာနံ အာယု ဂတမ္ပိ ပစ္စာဂစ္ဆ တီတိ ဘဂဝတော ပဋ္ဌာဏံ ဟုတ္ဝာ ဝဒတိ, ဘဂဝတ ပန တံ အဘိဘဝိတွာ “အစ္စယန္တိ အဟောရတ္တာ”တိအာဒိနာ အာယုနော အစ္စယဂမနမရဏတံယေဝ ပဝေဒေသိ။

ဒုတိယအာယုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ဒုတိယဝဂ္ဂေ

## ၁. ဟသာဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၄၇. ပဝိဇ္ဈိ** တိ ပဗ္ဗတံ သဗ္ဗတော ပဝတ္တေန္တော တတော တတော နိဿဇ္ဇိ။ **သကလန္တိ** သဗ္ဗဘာဂဝန္တံ, နိသ္ သေသန္တိ အတ္ထော။

ဟသာဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ကိံနုသီဟသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၄၈. ဝိစက္ခုကမ္မာယာ** တိ ဝိစက္ခုဘာဝကာမတာယ။ ယထာ သာ ဘဂဝတော ဒေသိယမာနံ ဓမ္မံ အတ္တနော ပညာစက္ခု နာ န ပဿိတုံ သက္ကောတိ, ဇဝံ ကာတုံ ကာမတာယ။ တေနာဟ **“ပရိသာယာ”**တိအာဒိ။ **ဝိနာသေတုံ န သက္ကောတိ** ဘေရဝတရမ္မဏေ ဘာယနသ္သေဝ အဘာဝတော။ **ဒသဗလပ္ပတ္တာ** တိ ဒသဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတာ။

ကိံနုသီဟသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. သကလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၄၉. မန္ဒဘာဝေနာ** တိ ဇဠဘာဝေန **မောမူဟဘာဝေနာ**တိ မဟာမူဠ္ဟတာယ။ **ကဗ္ဗကရဏေန မတ္တော** တိ ကဗ္ဗ ကိရိယာပသုတတာဒိဝသေန မတ္တော ကဗ္ဗံ ကတ္ဝာ။ **ကိမိဒံ သောပ္ပသေတ** တိ ဣဒံ တဝ သောပ္ပံ ကိမတ္ထံ, ပုရိသေန နာမ ပုရိသတ္တကရေန ဘဝိတဗ္ဗံ, န သောပ္ပတိယေဝ။ **အတ္ထံ သမာဂန္တ္ဝာ** တိ ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ သမ္မာ အာဂန္တ္ဝာ အ ဓိဂန္တ္ဝာ။ **အသင်္ဂ။ပေ။ နတ္ထိ** သဗ္ဗသော သိဒ္ဓတ္တဘာဝတော။ **ဇဂ္ဂန္တော** တိ ဇာဂရန္တော ပုရိသော ဝိယ, **န ဘာယာမိ** ဘယဟေတူနံ အဘာဝတ။ **နာနုတပန္တိ** သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗအပိ ဝိဿဋ္ဌဘာဝတော, **မာမန္တိ** မံ။ ကထာသုခတ္ထဥ္ဟိ ဒီဃံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ဠိတတ္တာ** တိ ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာယ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတ္တာ။ **ဟာနိန္တိ** ကဿစိ ဇာနိံ။

သကလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ပတိရူပသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၅၀.** အနုရုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ အနုရောဓော, ရာဂေါ။ ဝိရုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ ဝိရောဓော, ပဋိဃော။ တေသု **အနုရောဓ ဝိရောဓေသု** တန္နိမိတ္တံ **သဇ္ဇတိ နာမ** သင်္ဂံ ကရောတိ နာမ, အနုရောဓဝိရောဓုပ္ပာဒနမေဝ စေတ္ထ သဇ္ဇနံ။ **ယဒညမနု

**သာသတီ**တိ ယံ အညေသံ အနုသာသနံ, တံ တေသံ ဟိတေသနံ အနုကမ္ပနံ, တသ္မာ အနုကမ္ပကေ ဟိတေသကေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ အနုရောဓဝိရောဓေ အာရောပေတ္ဝာ ဝိကမ္ပနတ္ထံ မိစ္ဆာ ဝဒသီတိ။

ပတိရူပသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. မာနသသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၅၁. အာကာသေ စရန္တေ** တိ ပဉ္စာဘိညေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ အန္တလိက္ခေ စရန္တေပိ ကိစ္စသာဓနေတော **အန္တလိက္ခစရော**။ မနသိ ဇာတောတိ **မာနသော**။ တံ ပန မနသန္တာနသမ္ပယုတ္တတာယာတိ အာဟ **“မနသမ္ပယုတ္တော”** တိ။

မာနသသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ပတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၅၂.** ပဉ္စန္နံ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာနံ လက္ခဏာဒီနိ စေဝ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမာဒီနိ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ဂဟေတ္ဝာ သမ္မာ တေသံ လက္ခဏာဒီနံ ဂဟဏံ ဟောတီတိ အာဟ **“ပဉ္စ ဥပာဒါနက္ခန္ဓေ အာဒိယိတ္ဝာ”** တိ။ ရူပဝေဒနာသညာနန္တိ သင်္ခါရဝိညာဏာနံ **ခန္ဓာနံ သဘာဝလက္ခဏာနိ။ အာဒိ-**သဒ္ဒေန ရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနိ စေဝ သမုဒယာဒီနိ စ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဒဿေတီ** တိ ပစ္စက္ခတော ဒဿေတိ, ဟတ္ထာမလကံ ဝိယ ပာကဋေ ဝိဘူတေ ကတ္ဝာ ဝိဘာဝေတိ။ **ဂဏှာပေတီ**တိ တေ ဓမ္မေ မနသာ အနုပေက္ခိတေ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓေ ကရောန္တော ဥဂ္ဂဏှာပေတိ။ **သမာဒပေတီ**တိ တတ္ထ အတ္တသ္သ သမ္မဒေဝ အာဒိယနေ ခန္ဓာနဉ္စ သမ္မသနဝသေန အညမဉ္ဉဝသေန သမာဒိယနေ။ **ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏေနာ** တိ တာယ ဒေသနာယ, တံ နိဿာယ ပစ္စတ္တပုရိသကာရေန စ တေသံ ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏေန ။ **ဇောတာပေတီ**တိ တေသံ စိတ္တသန္တာနံ အဝိဇ္ဇာဒိကိလေသမလဝိဓမနေန ပဘဿရံ ကရောတိ။ **အင်္ဂ ကတ္ဝာ** တိ တာယ ဒေသနာယ ဟာပေတဗ္ဗံ အတ္ထံ ပယောဇနံ ဒဋ္ဌဟံ ကတ္ဝာ။ တေနာဟ **“အယံ နော”**တိအာဒိ။ **ကမ္မကာရကစိတ္တံ** နာမ ဩတရဏစိတ္တံ။ “ယောနိသောမနသိကာရပုဗ္ဗကံ ဝိပဿနာစိတ္တ”န္တိ ကေစိ။ **ဩဟိတသောတာ**တိ အနညဝိဟိတတာယ ဓမ္မဿဝနာယ အပိတသောတာ, တတော ဧဝ တဒတ္ထံ **ဥပိတသောတာ**။

**ဧတေ ရူပဒယော ခန္ဓေ ယဉ္စ သင်္ခတံ** သမိဒ္ဓပစ္စယေဟိ ကတံ, တဉ္စ “ဧသော အဟံ န ဟောမိ, ဧတံ မယှံ န ဟောတီ”တိ ပဿန္တောတိ ယောဇနာ။ ခေမော အတ္တာတိ ခေမတ္တာ, တံ **ခေမတ္တံ** ။ တေနာဟ **“ခေမိဘူတံ အတ္တဘာဝ”**န္တိ။ **ပရိယေသမာနာ** မာရသေနာ။

ပတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ဆဖဿာယတနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၅၃.** သဉ္ဇာယတိ ဧတသ္မာတိ သဉ္ဇာတိ, သော ဧဝ သမ္ပယုတ္တဓမ္မော သမောသရတိ ဧတ္ထာတိ သမောသရဏံ, သော ဧဝ အတ္ထော, တေန **သဉ္ဇာတိသမောသရဏဋ္ဌေန။ ဘယဘေရဝံ သဒ္ဒ** န္တိ ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ **ဘယံ,** တဒေဝ ယဿ ကဿစိ ဘေရဝတာဝဟတ္တာ **ဘေရဝံ,** ဒေတဒိသဒ္ဒန္တိ အတ္ထော။ ဝိဂတဝလာဟကေ ဒေဝေ ဥပ္ပာတဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသဒ္ဒော **ဒေဝဒုန္ဒုဘိ** ။ အသနိပါတာဒိသဒ္ဒော **အသနိပါတသဒ္ဒော။ ဥန္နီယတီ** တိ ဝိပရိဝတ္တတိ။ **လောကော အဓိမုစ္ဆိတော** တိ အတိထဒ္ဓကာယော ဝိယ မုစ္ဆံ အာပန္နော။ **မာရဿာ** တိ ကိလေသမာရဿ။ **ဌာနဘူတ**န္တိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတံ။

ဆဖဿာယတနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ပိဏ္ဍသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၅၄. တတ္ထ တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဉာတိမိတ္တကုလေ။ **ဟဟုနကာနီ**တိ ပဟိတဗ္ဗပဏ္ဏာကာရာနိ။ **အာဂန္တုက ပဏ္ဏာကာရာနီ**တိ အာဂန္တုကာနံ ဥပဂတာနံ အာတဗ္ဗပဏ္ဏာကာရာနိ။ **သယံစရဒိဝသေ**တိ ကုမာရကာနဥ္စ ကုမာရိကာနဥ္စ သယံ အတ္တနာ စရိတဗ္ဗဆဏဒိဝသေ။ ဣအနိ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေန္တော **"သမဝယဇာတိကေတ္တာ"** တိအာဒိ မာဟ။ သမဝယသမဇာတိကသမကေတ္တာတိ ပစ္စေကံ သမ-သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော။ ကေတ္တသမတာ စ အာတဟဝိ တဟယောဂ္ဂတာဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, န ကေကေတ္တတာဝသေန။ **တတော တတော** ကမတော။ **အညဿိံ** အာတဗ္ဗေ အ သတိ။ ဆဏဝသေန ပဟိဏိတုံ သမ္ပာဒိတံ ပူဝံ **ဆဏပူဝံ။ တာသံ သမ္ပတ္တိယာ**တိ တာသံ အနံ ဓမ္မဿဝနဥ္စာတိ တဿာ ဒုဝိဓာယပိ သမ္ပတ္တိယာ။

ဉာဏံ နာမ အာဝဇ္ဇနပုဗ္ဗကံ, တသ္မာ အဇာနနဿ "အနာဝဇ္ဇနတာယာ"တိ ကာရဏံ ဝတ္ွတ သေသကာရဏံ ဝဒန္တော **"ဗုဒ္ဓါန"**န္တိအာဒိမာဟ။ **ဥပစာရဘေဒ**န္တိ ဗုဒ္ဓံ ဒိသွတ မနုဿေဟိ ကာတဗ္ဗဥပစာရဿ ဘိန္ဒနံ။ **ဘိန္ဒိတု** န္တိ ဝိ ဓမိတုံ။

**ဘဂဝတ ပနာ**တိ **ပန**သဒ္ဒော ဝိသေသတ္ထဇောတကော။ တေန န ကေဝလံ ဘဂဝတ ဥပ္ပဏ္ဏာနံ ပရိဟာရန္တော တံ ကမံ န ပုန ဟာဝိသိ, အထ ခေါ မာရံ အနုကမ္ပန္တောတိ ဣဒံ ဝိသေသံ ဇောတေတိ။

**ဇနေသိ**တိ အပုညံ ဇနေသိ, ဇနေန္တော စ ယထာ တတော အာယတိံ ထိရတရံ မဟန္တံ ဒုက္ခံ နိပ္ဖဇ္ဇိဿတိ, ဇဝံ နိ ပ္ဖာဒေသိ။ **အာသဇ္ဇ န** န္တိ တွေ **န**န္တိ နိပါတမတ္တံ။ ကိဥ္စိတိ မဒ္ဒတိ အဘိဘဝတီတိ ကိဥ္စနန္တိ အာဟ **"မဒ္ဒိတုံ သ မတ္ထ"**န္တိ။

ပိဏ္ဍသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၉. ကဿကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၅၅. နိဗ္ဗာနံ အပဒိသိတွတ** တိ နိဗ္ဗာနံ နိဿာယ နိဗ္ဗာနဂုဏေ အာရဗ္ဘာတိ အတ္ထော။ **ဟဋ္ဌဟဋ္ဌကေသော**တိ ဣ တော စိတော စ ဝိကိဏ္ဏတ္တာ အာကုလာကုလကေသော။ **စက္ခုသမ္ဖဿဝိညာဏာယတန** န္တိ တွေ ယထာ စက္ခုဂ္ဂ ဟဏေန ဖဿော ဝိသေသိတော, တေန ဇဝ ဝိညာဏာယတနံ။ တထာ သတိ စက္ခုဝိညာဏဿ စ ဂဟဏံ အာပဇ္ဇေယ္ယ ယာတိ။ နနု စေတ္ထ စက္ခုဂ္ဂဟဏေန ဝိသေသိတတ္တာ စက္ခုဒွာရိကာနံ သဗ္ဗေသံ ဝိညာဏာနံ ဂဟဏန္တိ? သစ္စမေ တံ, တဥ္စ ခေါ ပဌမေန စက္ခုဂ္ဂဟဏေနာတိ နာယံ ဒေါသော။ **ဘဝင်္ဂစိတ္တ** န္တိ အာဝဇ္ဇနာယ အနန္တရပစ္စယဘူတမေဝ အဓိပ္ပေတန္တိ နိယမေတွတ ဒဿေတုံ **"သာဝဇ္ဇနက"** န္တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ **တဒါရမ္မဏမ္ပိ** တိ ဇဝနစိတ္တေန သဟ တဒါရမ္မဏစိတ္တမ္ပိ။ "ဝိညာဏာယတန"န္တိ စ ဝုတ္တေ နိမ္မလမေဝ။

**"စက္ခု"** တိ အဝိသေသတော ဝုတ္တတ္တာ ပန မာရဿ အယမ္ပိ အတ္ထော အာပန္နောတိ ဒဿေတုံ **"ယံ လောကေ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥပက္ကဝိပက္က** န္တိ စက္ခုပကရောဂေန ဥပရိ ဟေဋ္ဌာ စ သဗ္ဗသော ပက္ကံ ကုထိတံ။ **ဇသေဝ န ယော**တိ ဣမိနာ ယံ လောကေ ကုဋ္ဌကိလာသဂဏ္ဍကစ္ဆုအာဒီဟိ ဥပဒ္ဒုတံ ဝဏပိဋ္ဌကာဒိဝသေန ပဠုရန္တံ အသုစိံ အနု တမသော ပရမဇေဂုစ္ဆရူပမ္ပိ, သဗ္ဗံ တံ တဝေဝ ဟောတူတိ ဇဝမာဒိံ အပဒိသတိ။

**ယံ ဘဏ္ဍက** န္တိ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိခေတ္တဝတ္ထာဒိဥပကရဏံ ဂဟဋ္ဌာ, ပဗ္ဗဇိတာ စ ယံ ပတ္တစီဝရာဒိံ "မမ က္ကဒ"န္တိ အဘိနိဝိသန္တာ ဝဒန္တိ, **ဇတေသု** ပရိဂ္ဂဟတ္တေသု စ တေသံ ပရိဂ္ဂဟကပုဂ္ဂလေသု စ တေ **စိတ္တံ ယဒိ အ တ္ထိ**, တာနိ အာရဗ္ဘ တဝ စိတ္တံ ယဒိ ဘဝတိ, ဇဝံ တွံ တတ္ထ ဗန္ဓော ဇဝ ဟောသီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"န မေ သမဏ မောက္ခသီ"**တိ။

**ယံ ဘဏ္ဍကံ ဝဒန္တိ** တိ ယထာဝုတ္တံ ဥပကရဏံ လောကေ ဗဟုဇနာ "မမ က္ကဒ"န္တိ ဝဒန္တိ။ **န တံ မယ္ဟ**န္တိ တံ မယ္ဟံ န ဟောတိ, န တတ္ထ မမ တဏှာဝသေန မမန္တိ နတ္ထိ။ **န တေ အဟ**န္တိ ယေ ပုဂ္ဂလာ တွေ ဗဒ္ဓါ, တေပိ အဟံ န ဟောမိ, တတ္ထ မေ ဒိဋ္ဌိဗန္ဓော နတ္ထိ။ **န မေ မဂ္ဂမ္ပိ ဒက္ခသီ** တိ ဇဝံ သဗ္ဗသော ဗန္ဓာဘာဝေန မုတ္တဿ မေ

ဂတမဂ္ဂမ္ပိ မာရ တ္ဝံ န ဒက္ခသိ န ပဿိဿသိ, ယေ ဘတဒယော တုယ္ဟံ ဝိသယာ, တေသု ဘဝယောနိဂတိအာဒီသု မယ္ဟံ ဂတမဂ္ဂံ န ပဿိဿသိ ဘဝနိဿဋ္ဌတ္တာတိ။

ကဿကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ရဇ္ဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၅၆. **အဟနန္တိ** ကရဏေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **"အဟနန္တေနာ"** တိ, ပစ္စတ္တေ ဧဝ တ ပစ္စတ္တဝစနံ, ''အဟနန္တော ဟုတ္ဝာ''တိ ဝစနသေသေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အဇိနန္တိ** အ န္တောဂဓဟေတုအတ္ထံ ဝဒတီတိ အာဟ **"ပရဿ ဓနဇာနိံ အကရောန္တေနာ"** တိ။ **အကာရာပေန္တေနာ** တိ ပရဿ ဓနဇာနိံ အကာရေန္တေန။ **အသောစန္တေနာ** တိ ဘောဂဗ္ယသနာဒိဝသေန ပရံ အသောစေန္တေန။ ကသ္မာ ဘဂဝတ ဧဝံ စိန္တ တေသီတိ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"ဣတိ"**တိအာဒိနာ။ **ရဇ္ဇေ ဝိဇိတေ ဒဏ္ဍကရပီဠိတေ** တိ ဓနဒဏ္ဍာဒိဒဏ္ဍေန စေဝ ဗလိနာ စ ဗာဓိတေ။

**ဣဇ္ဈနကကောဋ္ဌာသာ** တိ စေတောဝသိဘာဝတဒိကဿ သာဓနကကောဋ္ဌာသာ။ **ဝမိုတာ** တိ ဘာဝနာဟရိပူရိဝသေ န အနုဗ္ဗူဟိတာ။ **ပုနပ္ပုနံ ကတာ** တိ ဘာဝနာယ ဗဟုလီကရဏေန အပရာပရံ ပဝတ္တိတာ။ **ယုတ္တယာန** န္တိ ယထာ ယုတ္တ တာနံ အာဇညရထာနံ သာရထိနာ အဓိဋ္ဌိတံ ယထာရုစိ ပဝတ္တတိ, ဧဝံ ယထာရုစိပဝတ္တိတံ ဂမိတာ။ **ပတိဋ္ဌနေနာ** တိ အဓိ ဋ္ဌာနဋ္ဌေန။ **ဝတ္ထုကတာ**တိ သဗ္ဗသော ဥပက္ကိလေသသောဓနေန ဣဒ္ဓိဝိသယတာယ ပတိဋ္ဌာနဘာဝတော သုဝိသောဓိတ ပရိဿယဝတ္ထု ဝိယ ကတာ။ **အဝိဇဟိတာ**တိ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝတော သုဘာဝိတဘာဝေန တံတံအဓိဋ္ဌာနယောဂ္ယတာယ န ဇဟာပိတာ။ **နိစ္စာနုဗဒ္ဓာ** တိ တတော ဧဝ နိစ္စံ အနုဗဒ္ဓာ ဝိယ ကတာ။ **သုပရိစိတာ**တိ သုဋ္ဌု သဗ္ဗဘာဂေန ဘာဝနာနုပစယံ ဂမိတာ။ **အဝိရာဓိတဝေဓိဟတ္ထော ဝိယာ** တိ အဝိရဇ္ဈနဘာဝေန ဝိရဇ္ဈနဟတ္ထော ဝိယ။ **သုဋ္ဌု သမာရဒ္ဓာ** တိ ဘာဝနာ ဥပ္ပတ္တိယာ သမ္မဒေဝ သမ္မာဒိတာ။ **စိန္တေယျာ** တိ အတ္ထုဒ္ဒာရဝသေန စိန္တေယျ။

**ပဗ္ဗတဿာ** တိ ပဗ္ဗတော အဿ။ ပဗ္ဗတော အဿာတိ **ပဗ္ဗတော ဘဝေယျ** ကီဒိသဿာတိ အာဟ **"သုဝ ဏ္ဏဿာ"**တိအာဒိ။ **ဇာတရူပဿာ** တိ အာတပရူပသမ္ပန္နဿ။ **ဒွိက္ခတ္တုမ္ပိ တာဝ မဟန္တော** တိ ယတ္တကော သော ပဗ္ဗတော ဟောတိ, ဒွိက္ခတ္တုံ တတ္တကော။ **ဧကဿာ** တိ ဧကဿပိ ပုဂ္ဂလဿ **နာလံ န ပရိယတ္တော** တ ဏှာယ ဒုပ္ပူရဏဘာဝတ။ **ဧဝံ ဇာနန္တော** တိ ဧဝံ တဏှာယ ဒုပ္ပူရဏဘာဝတဒီနဝတံ ဇာနန္တော။ **သမံ စရေယျာ** တိ ပရ ဝတ္ထုပရာမာသာဒိံ ဝိဟာယ ကာယာဒီဟိ သမမေဝ ပဋိပဇ္ဇေယျ။

ဒုက္ခံ တဏှာဟာနိဒာနံ, တဏှာ ကာမဂုဏနိဒာနာ, တသ္မာ ဒုက္ခဿ တဏှာပစ္စယကာမဂုဏနိဒာနတ္တံ ဝုတ္တံ။ **တန္တိ** ဒုက္ခံ။ **ယတောနိဒာနံ ဟောတီ**တိ ယံနိဒာနံ ယံကာရဏံ တံ ပဝတ္တတိ။ **ဧဝံ ယော အဒက္ခိ** တိ ယော ပရိညာတဝတ္ထု ကော ဧဝံ ဒုက္ခံ တဿ နိဒာနဘူတေ ကာမဂုဏေ စ တထတော ပညာစက္ခုနာ ပဿိ။ **ကေန ကာရဏေန နမေယျ** ? တံ ကာရဏံ နတ္ထီတိ အတ္တော။ **ကာမဂုဏဥပဓိန္တိ** ကာမဂုဏသင်္ခာတံ ဥပဓိံ။ သဇ္ဇတိ တွောတိ **သင်္ဂေ ဧသော, လဂ္ဂ ဂနမေတန္တိ ဧဝံ ဝိဒိတွာ**။ တမေဝ ကာမဘဝဘူတော နပ္ပဋိသေဝေယျ န လဂ္ဂေယျာတိ ဧဝံ ဝိနယာယ ဝူပသမာယ သိက္ခေယျာတိ။

ရဇ္ဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. တတိယဝဂ္ဂေါ

## ၁. သမ္ဗဟုလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၅၇. **ဇဋာစုမ္ဗဋကေနာ** တိ သီသေ ပဋိမုက္ကေန ဇဋာကလာပေန။ အပရိဂ္ဂဟဗ္ရာဟ္မဏပဗ္ဗဇိတာ ဟိ ဇဋာယ ဥဉ္ဆာစရိယံ စရန္တိ။ **ဥဒုမ္ဗရဒဏ္ဍ**ေဟိ အတ္တဂုတ္တတ္ထာယ ဂဟိတံ တေသံ အပ္ပိစ္ဆဘာဝပ္ပကာသနံ။ တေနာဟ **"အပ္ပိစ္ဆဘာဝပ္ပကာသနတ္ထ"**န္တိ။ **သီသံ ဩကမ္ပေတွာ** တိ ဧတ္ထ အတိဝိယ သီသသ္သ ဩကမ္ပိတဘာဝံ ဒသ္သေတုံ **"ဟနုကေန ဥရံ ပဟရန္တော အဓောနတံ ကတွာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **ဇိဝှံ နီဟရိတွာ**တိ လမ္ဗနစာလနဝသေန မုခတော နိက္ခာမေတွာ။ တေနာဟ **"ဥဒ္ဓ"** န္တိအာဒိ။ **တိသာခ**န္တိ တိဘင်္ဂဘကုဋိ ဝိယ နလာဋေ ဇာတတ္တာ **နလာဋိကံ**။ တေနာဟ **"နလာဋေ ဥဋ္ဌိတံ ဝလိတ္တယ"** န္တိ, တိဘင်္ဂဝလိကံ နလာဋေ ကတွာတိ အတ္ထော။ **အတ္တနောဝ တေလေ**တိ အတ္တနော ဝ ဟပကမ္မနိဗ္ဗတ္တကေ တေလေ, ပစိတဗ္ဗဋ္ဌာနဂေဟေတိ အဓိပ္ပာယော။

သမ္ဗဟုလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. သမိဒ္ဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၅၈. **မယှံ လာဘာ**တိ ဝေရူပသ္သ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသ္သ သတ္ထုသ္သ ပဋိလာဘော, ဝေရူပသ္သ စ နာမ နိယျာနိကသ္သ သဒ္ဓမ္မသ္သ ပဋိလာဘော, ဝေရူပါနဉ္စ သုပ္ပဋိပန္နာနံ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပဋိလာဘော, ဧတေ မယှံ သုလဒ္ဓလာဘာ။ **မယှံ သုလဒ္ဓ** န္တိ ယဉ္စေတံ မမ နိယျာနိကသာသနေ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္ပဒာ, တသ္မိဉ္စ အဘိရတိတိ သဗ္ဗဉ္စေတံ မယာ သုလဒ္ဓံ။ ယထာ ပနသ္သ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥပ္ပန္နော, တံ ဒသ္သေတုံ **"သော ကိရာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ စရိတာနုရူပဝသေန ဂဟိတံ **မူလကမ္မဋ္ဌာနံ။ ဟသာဒိက** န္တိ ပသာဒာဝဟံ။ **ဧဝမဟောသီ**တိ **"လာဘာ ဝတ မေ"**တိအာဒိနာ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကော အဟောသိ။ **နိသိန္နသဒိသော** တိ နိသိန္နော ဝိယ။ **တသ္မိံယေဝ ဌာနေ** တိ ယသ္မိံ ဌာနေ နိသိန္နံ မာရော ဥပသင်္ကမိ, တသ္မိံယေဝ ဌာနေ။ **တသ္သာ** တိ သမိဒ္ဓိတ္ထေရသ္သ။ **ကမ္မဋ္ဌာနံ သပ္ပာယ** န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာယ အနုယုဉ္ဇနံ သပ္ပာယံ ဥပကာရာဝဟံ ဘဝိသ္သတိ။

**မယှဟ**န္တိ မယာ။ သတိ စ ပညာ စ **သတိပညာ,** တာ အရိယမဂ္ဂေန ဇာနနသမတ္ထနဘာဝေန အဝဗုဒ္ဓါ။ ထေရော ကိရ တဒါ ဝိပသ္သနံ ဥသ္သုက္ကာပေသိ။ **ကာမ**န္တိ ယထာရုစိ။ ကေစိ "ကာမံ ကရသ္သူတိ အာယသ္မတော 'ကာမာ'တိ မာရသ္သ အာလပန"န္တိ ဝဒန္တိ။ **ဝိဘိံသကာရူပာနီ**တိ ဘယာနကာရူပာနိ။ **ရူပာနီ**တိ ဝိပ္ပကာရာနိ။ ဝိပ္ပကာရတ္ထောပိ ဟိ ရူပသဒ္ဒေါ **"ရူပံ ဒသ္သေတိ အနပ္ပက"** န္တိအာဒီသု ဝိယ။ **န ကမ္ပေသ္သသီ** တိ သမဏဓမ္မကရဏတော န စလိသ္သသိ။

သမိဒ္ဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ဂောဓိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၅၉. **ပဗ္ဗတသ္သ ပသ္သေ** တိ ပဗ္ဗတပါဒေ ဥပစ္စကာယံ။ သမယေ သမယေ လဒ္ဓတ္တာ **သာမယိကံ**။ တေနာဟ **"အပ္ပိတပ္ပိတက္ခဏေ ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ ဝိမုစ္စတီ"** တိ။ လောကိယဝိမုတ္တိ ဟိ အနစ္စန္တပဟာယိတာယ သမယဝိမုတ္တိ နာမ, လောကုတ္တရဝိမုတ္တိ အစ္စန္တပဟာယိတာယ အသမယဝိမုတ္တိ။ တာဟိ သမန္နာဂတာ "သမယဝိမုတ္တာ, အသမယဝိမုတ္တာ"တိ စ ဝုစ္စန္တိ။ **ယာဝ** ပဉ္စမဇ္ဈာနနိဗ္ဗတ္တနံ, တာဝ **ကသ္မာ ပရိဟာယီတိ** အတ္ထော? **သာဗာဓတ္တာ** တိ သရောဂတ္တာ။ **ဝါတပိတ္တသေမှဝသေနာ** တိ ကအာစိ ဝါတပိတ္တဝသေန, ကအာစိ ဝါတသေမှဝသေန, ဥဘိန္နမ္ပိ သန္နိပါတဝသေန။ **အနုသာယိကေနာ**တိ ကာယံ အနုဂန္တွာ သယိတေန, ယာပ္ပမယဘာဝေန ဌိတေနာတိ အတ္ထော။ **သမာဓိသ္သာ**တိ သမာဓိဘာဝနာယ။ **ဥပကာရကဓမ္မေ** ဥတုဘောဇနာဒိကေ။ **ပူရေတု**န္တိ သမောဓာနေတုံ။ **ပရိဟာယီ**တိ သရီရသ္သ အကလ္လဘာဝတော။

**အာဟာရေယျ** န္တိ ဇီဝိတဟရဏတ္ထာယ ဥပနေယျံ။ **နိဗဒ္ဓါ ဂတိ ဟောတီ** ကေဝလံ ဗ္ရဟ္မလောကူပပတ္တိတော, န သောတာပန္နာဒီနံ ဝိယ ပရိစ္ဆိန္နဘာဝေန။ တေနာဟ **"ဗ္ရဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တတီ"** တိ။

**ဇလမာနာ**တိ သမုဋ္ဌိတနိယတက္ကန္ဒိယာ အနညသာဓာရဏပရိတရသမ္ပတ္တိယာ စ သဒေဝကေ လောကေ ဇလမာနာ။ မံသစက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခု ဓမ္မစက္ခု ပညာစက္ခု သမန္တစက္ခူတိ ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ **စက္ခုမာ။ အာနုဘာဝဓရော**တိ အစိန္တေယျာပရိ

မေယျဗုဒ္ဓါနုဘာဝသမ္ပန္နာ။ အာနုဘာဝပရိယာယောပိ ဟိ ဇုတိ-သဒ္ဒေါ ဟောတိ “ဣဒ္ဓိဇုတိဗလဝီရိယူပပတ္တိ”တိအာဒီသု (ဇာ. ၂.၂၂.၁၅၈၉, ၁၅၉၅) ဝိယ။ အနဝသေသတော မာနံ သိယတိ သမုစ္ဆိန္ဒတီတိ အဂ္ဂမဂ္ဂေါ **မာနသံ**။ တန္နိဗ္ဗတ္တနာ ပန အရဟတ္တဿ မာနသတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **သီလာဒီနီ**တိ အနုတ္တရသီလာဒီနိ။ **သိက္ခမာနော** တိ သိက္ခာနိ ဘာဝေန္တော အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပာဒေန္တော။ န စိတ္တဘာဝနာ။ တေနာဟ **“သကရဏီယော”**တိ။ **ဇနေ**တိ သတ္တဿ ကာယေ, သဒေဝကေ လောကေတိ အတ္ထော။ **ဝိဿုတာ** တိ အနညသာဓာရဏေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ ဝိဿုတာ။

**ဝေဒနံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ** တိ ဥပ္ပန္နံ ဒုက္ခဝေဒနံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နအတ္တကိလမထံ အနုပ္ပာဒနဝသေန ဝိက္ခမ္ဘေတွာ **တံယေဝ ဝေဒနံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ** ပဝတ္တဝိပဿနာ ဝီထိမေဝ ဩတရတီတိ ကတွာ **မူလကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ဝုတ္တံ။ **“သမသီသီ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယီ”**တိ ဝတွာ တဿ ပဘေဒံ ဝိဘဇိတွာ ဣဓာဓိပ္ပေတံ ဒဿေတုံ **“သမသီသီ နာမ တိဝိဓော ဟောတီ”**တိအာဒိမာဟ။ ဣရိယာပထဝသေန သမသီသီ **ဣရိယာပထသမသီသီ**။ ဧသ နယော သေသဒွယေပိ။

**ဣရိယာပထကောပနဉ္စာ** တိ ဣရိယာပထေဟိ အသမာယောဂေါ။ **ဧကပ္ပဟာရေနေဝ** တိ ဧကဝေလာယမေဝ။ **ပရိနိဗ္ဗာနဝသေနာ**တိ အနုပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာနဝသေန, န ကိလေသက္ခယမတ္တေန။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု ဒွီသု နယေသု။ ဧဝံ သတိ တေနေဝ ဣရိယာပထေန ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ တေနေဝ ဣရိယာပထေန, ဧကသ္မိံ အန္တောရောဂေယေဝ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ အရဟတ္တံ ပတွာ တေနေဝ ရောဂေန ပရိနိဗ္ဗာယန္တာ ခီဏာသဝါ ဗဟဝေါပိ သမသီသိနော ဧဝ သမ္ဘဝေယျုံ။ တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သီသဉ္စေတ္ထ တေရသ – ပလိဗောဓသီသံ တဏှာ, ဗန္ဓနသီသံ မာနော, ပရာမာသသီသံ ဒိဋ္ဌိ, ဝိက္ခေပသီသံ ဥဒ္ဓစ္စံ, ကိလေသသီသံ အဝိဇ္ဇာ, အဓိမောက္ခသီသံ သဒ္ဓါ, ပဂ္ဂဟသီသံ ဝီရိယံ, ဥပဋ္ဌာနသီသံ သတိ, အဝိက္ခေပသီသံ သမာဓိ, ဒဿနသီသံ ပညာ, ပဝတ္တိသီသံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ, ဂေါစရသီသံ ဝိမောက္ခော, သင်္ခါရသီသံ နိရောဓောတိ။ ဣမေသု တေရသသု သီသေသု ပလိဗောဓသီသာဒီနိ ပဝတ္တိသီသဉ္စ ပရိယာဒိယိတဗ္ဗာနိ, အဓိမောက္ခသီသာဒီနိ ပရိယာဒာယကာနိ, ပရိယာဒာယကဖလံ ဂေါစရသီသံ။ တဉ္ဟိ ဝိသယဇ္ဈတ္တံ ဖလံ ဝိမောက္ခော, ပရိယာဒာယကဿ မဂ္ဂဿ ဖလဿ စ အာရမ္မဏံ သင်္ခါရသီသံ သင်္ခါရဝိဝေကဘူတော နိရောဓောတိ ပရိယာဒိယိတဗ္ဗာနံ ပရိယာဒာယကဖလာရမ္မဏာနံ သဟ ဝိယ သံသိဒ္ဓိ ဒဿနေန သမသီသိဘာဝံ ဒဿေတုံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ တေရသ သီသာနိ ဝုတ္တာနိ။ ဣဓ ပန “အပုဗ္ဗံ အစရိမံ အာသဝပရိယာဒါနဉ္စ ဟောတိ ဇီဝိတပရိယာဒါနဉ္စာ”တိ (ပု. ပ. ၁၆) ဝစနတော တေသု ကိလေသပဝတ္တသီသာနမေဝ ဝသေန ယောဇနံ ကရောန္တော **“ဧတ္ထ စ ပဝတ္တိသီသ”** န္တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ ပဝတ္တိသီသံ ပဝတ္တတော ဝုဋ္ဌဟန္တော မဂ္ဂေါ စုတိတော ဥဒ္ဓံ အပ္ပဝတ္တိကရဏဝသေန ယဒိပိ ပရိယာဒိယတိ, ယာဝ ပန စုတိ, တာဝ ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော **“ပဝတ္တိသီသံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ စုတိစိတ္တံ ခေပေတီ”** တိ အာဟ။ ကိလေသပရိယာဒါနေန ပန မဂ္ဂစိတ္တေန အတ္တနော အနန္တရံ ဝိယ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗာ ပစ္စဝေက္ခဏဝါရာ စ ကိလေသပရိယာဒါနဿေဝ ဝါရာတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ။ “ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၇၈; သံ. နိ. ၃.၁၂) ဝစနတော ပစ္စဝေက္ခဏပရိသမာပနေန ကိလေသပရိယာဒါနံ သမာပိတံ နာမ ဟောတိ, တံ ပန ပရိသမာပနံ ယဒိ စုတိစိတ္တေန ဟောတိ, တေနေဝ ဇီဝိတပရိသမာပနဉ္စ ဟောတီတိ ဣမာယ ဝါရစုတိသမတာယ ကိလေသပရိယာဒါနဇီဝိတပရိယာဒါနာနံ အပုဗ္ဗာစရိမတာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **“ဒွိန္နံ စိတ္တာနံ ဧကတော ဥပ္ပာဒေါ နတ္ထီ”** တိအာဒိမာဟ။ **ဒွိန္နံ စိတ္တာန**န္တိ စုတိစိတ္တမဂ္ဂစိတ္တာနံ။ **တန္တိ** ပစ္စဝေက္ခဏံ ပရိပုဏ္ဏဇဝနစိတ္တာနံ သတ္တက္ခတ္တုံ ပဝတ္တိယာ, အပရိပုဏ္ဏာနံ ဝါ ပဉ္စက္ခတ္တုံ ပဝတ္တိယာ။ ကိဉ္စာပိ **“ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ”**တိ ဝုတ္တံ ယထာ “ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ တဒါရမ္မဏစိတ္တာနီ”တိ, ဟေဋ္ဌိမန္တေန ပန ဒွေ ပဝတ္တန္တိ။

**ဥပ္ပာဋေတွာ** တိ ဥဒ္ဓရိတွာတိ အတ္ထော။ **အနုပါဒိသေသေနာ**တိ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနေန။

**ဓူမာယိတတ္တ** န္တိ ဓူမဿ ဝိယ အာယိတဘာဝံ ပဝတ္တိအာကာရံ။ ဓူမသဒိသာ ဝလာဟကာ **ဓူမဝလာဟကာ,** တိမိရဝလာဟကာ, ယေ မဟိကာ “တိမိရ”န္တိ ဝုစ္စန္တိ။ **အပ္ပတိဋ္ဌိတေနာ** တိ ပတိဋ္ဌံ အလဘန္တေန။ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ ဧတံ ကရဏဝစနံ, အနုပ္ပတ္တိဓမ္မေနာတိ အတ္ထော။ သတိ ဟိ ဥပ္ပာဒေ ပတိဋ္ဌိတံ နာမ သိယာ, အဋ္ဌကထာယံ ပန ယဒေဝ တဿ ဝိညာဏဿ အပ္ပတိဋ္ဌာနကာရဏံ, တဒေဝ ပရိနိဗ္ဗာနကာရဏန္တိ ဝုတ္တံ **“အပ္ပတိဋ္ဌိတကာရဏာ”** တိ။

**သောကေန ဖုဋ္ဌဿာ** တိ ‘‘အဖလော ဝတ မေ တယာမော ဇာတော’’တိ သောကေန အဘိဘူတဿ။ **အဘာသ္ဝ သထာ**တိ ဗလဝသောကာဘိတုန္နဿ သတိသမ္မောသာ သိထိလံ ဂဟိတာ ဘဿိ ပတိတာ သာ ကစ္ဆာ။

ကေဓိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. သတ္တဝဿာနုဗန္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၆၀.** ယသ္မာ ကပိလဝတ္ထုတော နိက္ခန္တကာလတော ပဋ္ဌာယ မာရော ဩတာရာပေက္ခော လောကနာထံ အနုဗန္ဓိ တံ အာရဗ္ဘ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **‘‘ပုရေ ဗောဓိယာ ဆဗ္ဗဿာနီ’’** တိ။ **အတိဂဟေတ္ဝာ**တိ အနုဂန္တွာ တဿ ယထာရုစိ ပဋိပတ္တိံ အနုဝတ္တော ဝိယ ဟုတွာ။

**အဝဇ္ဈာယန္တော** တိ ပဇ္ဈာယန္တော။ **ဇိတော** ဝိတ္တပရာဇိတော အသိ နု။ **ပမာဏာတိက္ကန္တံ** န္တိ ဂရုတရံ။

**ခနိတွာ** ဥမ္မူလေတွာ။ ကာမာသတဒီနိ ပဇဟန္တော **အနာသဝေ**။

**ပေဟီ**တိ အပေဟိ။ **ဟာရကမိနော**တိ ဟာရင္ဂမနသီလာ။ တေကာလိကော အယံ ကမိ-သဒ္ဒောတိ အာဟ **‘‘ယေပီ’’**တိ အာဒိ။

**မာရဝိသူကာနီ**တိ မာရကဏ္ဍကာနိ ကဏ္ဍကသဒိသာနိ မာရဿ ဒုရာစာရာနိ။ **ဝိရုဒ္ဓသေဝိတာနိ** ဝိရောဓဝသေန တာသံယောဝ ဝေဝစနာနိ။ တာနိ သရူပတော ဒဿေတုံ **‘‘အပ္ပမာယူ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နိဗ္ဗေဇနီယာ** တိ နိဗ္ဗေဒအာယိကာ။ **ဥက္ကဏ္ဍနီယာ**တိ ဥက္ကဏ္ဍာဝဟာ။

**ဝိကပ္ပဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော** ဩပမ္မပရိကပ္ပဝိသယတ္တာ တဿ ကိရိယာပဒဿ။ တေနာဟ **‘‘အနုပရိဂစ္ဆေယ္ယာ’’**တိ။ **ဇော္တာ** တိ ဇေသိံ မေဒဝဏ္ဏဝတ္ထုသ္မိံ။ **မုဒုနော္တ** မုဒုမဓုရသံ **ဝိန္ဒေယ္ယာမ** ပဋိလဘေယ္ယာမ။ **အဿာဒေ**တိ အဿာဒေတဗ္ဗော။

သတ္တဝဿာနုဗန္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. မာရဓီတုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၆၁. စိန္တေသီ** တိ သောကဝသိကော ဟုတွာ စိန္တယိ။ **ဂဏိကာရဟတ္ထိနိယော** တိ ဒီပကကရေဏုယော။ **ကေသတံ ကေသတန္တိ** ကေသတံ ကေသတံ ပစ္စေကံ သတံ သတန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **‘‘ဧကေကံ သတံ သတံ ကတွာ’’**တိ။ **ကုမာရိဝဏ္ဏသတန္တိ** ကုမာရိတ္ထီနံ အတ္တဘာဝတနံ သတံ။ တာ ကိရ ပဌမံ ကညာရူပေန အတ္တာနံ ဒဿေသုံ။ အနုပဂတပုပ္ဖာနညာဟိ သမညာ ကညာတိ။ ပုန ယထာဝုတ္တကုမာရိရူပေန ဥပဂတပုပ္ဖာ ဟိ ကုမာရီ။ ပုန ဝဓုကာရူပေန။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **‘‘အဝိဇာတဝဏ္ဏသတ’’**န္တိ ။ တတိယတရေ ယုဝတိရူပေန။ ဝိဇာတာ ဟိ ဣတ္ထီ အနတိက္ကန္တမဇ္ဈိမဝယာ ယုဝတီ။ တတ္ထာဝတာ ဗာလာ တရုဏီ ပောရီတိ တိဝိဓာသု ဣတ္ထီသု ပုရိမာ ဒွေဝ ဒဿိတာ, ပရိယောသာနတရေသု မနုဿဇာတိကာနံ မနုဿိတ္ထိယောဝ ရုစ္စန္တီတိ တေန မနုဿရူပေန တာ အတ္တာနံ ဒဿေသုံ။

**အတ္ထဿ ပတ္တိ** န္တိ ဧကန္တတော ဟိတာနုပ္ပတ္တိံ။ **ဟဒယဿ သန္တိ** န္တိ ပရမစိတ္တုပသမံ။ **ကိလေသသေန** န္တိ ကာမဂုဏသင်္ခာတံ ပဌမံ ကိလေသသေနံ။ သာ ဟိ ကိလေသသေနာ အစ္ဆရာသင်္ဃာတသဘာဝတပိ ပဋိပတ္တိယမာနာ ပိယာယိတဗ္ဗက္ခန္ဓိတဗ္ဗရူပဘာဝတော ပိယရူပသာတရူပဟ နာမ အတ္တနော ကိစ္စဝသေန။ **ဧကော အဟံ ဈာယန္တော** တိ ဂဏသင်္ဂဏိကာယ ကိလေသသင်္ဂဏိကာယ စ အဘာဝတော ဧကော အသဟာယော အဟံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနေန နိဇ္ဈာယန္တော။ **အနုဗုဇ္ဈိံ** န္တိ အနုက္ကမေန မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ ဗုဇ္ဈိံ ပဋိဗုဇ္ဈိံ။ **တသ္မာ** တိ ယထာဝုတ္တဝိဝေကသုခသမဓိဂမနိမိတ္တံ။ **အကရဏေနာ**တိ မိတ္တသန္ထဝဿ အကရဏေန။ **သက္ခီ** တိ သက္ခိဘာဝတော။

**ကတမေန ဝိဟာရေနာ**တိ ဈာနသမာပတ္တီနံ ကတမေန ဝိဟာရေန။ ဣဓ ဒုတိယပဒဿ အတ္ထော ဝိဿဇ္ဇနကထာဝဏ္ဏနာယမေဝ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ အနာမဋ္ဌေန **"တံ ပုဂ္ဂလ"**န္တိ သမ္မုခါ ဉာတမ္ပိ ဘဂဝန္တံ အသမ္မုခါ ဝိယ ကတွာ ဝဒတိ, ကထံ တွန္တိ အတ္ထော။

**"အဝိတက္ကဈာယီ"**တိ ဝက္ခမာနတ္တာ အယမေဝေတ္ထ ကာယပဿဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ **"စတုတ္ထဇ္ဈာနေန အဿာသပဿာသကာယဿ ပဿဒ္ဓတ္တာ ပဿဒ္ဓကာယော"**တိ။ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိကေ **ကမ္မာဘိသင်္ခါရေ**။ ကာမာလယာဒီနံ အဘာဝတော **အနာလယော။ န သရတီ**တိ န သဝတိ။ ရာဂဝသေန ဟိ သတ္တာ သံသာရမနုသဝန္တိ။ **န ထိနော**တိ န ထိနမိဒ္ဓစိတ္တော။ မောဟဝသေန ဟိ သတ္တာ ထိနမိဒ္ဓံ အာပဇ္ဇန္တီတိ။ **ဒိယဍ္ဍကိလေသသဟဿ**န္တိ **ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၈၄၂, ၉၇၆) အာဂတေသု အဋ္ဌသု ကိလေသသတေသု အဋ္ဌသတံ တဏှာဝိစရိတာနိ အပနေတွာ သေသာ ပညာသာဓိကံ သတံ ကိလေသာ, တေ **ဗြဟ္မဇာလေ** (ဒီ. နိ. ၁.၃၁) အာဂတာဟိ ဒွာသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌီဟိ သဟ ပဉ္စပညာသာဓိကံ သတ္တသတံ ဟောတိ; တာ စ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နဘာဝေန ဒိဂုဏိတာ ဒိယဍ္ဍကိလေသသဟဿံ ဒသာဓိကံ ဟောတိ; တံ အပ္ပကံ ပန ဦနမဓိကံ တ ဂဏနုပဂံ န ဟောတီတိ "ဒိယဍ္ဍကိလေသသဟဿ"န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣတရေသံ အတီတာဒိဘာဝတမသနတော အဂ္ဂဟဏံ ပဟာနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပော, ဝိတ္ထာရော ပန **အဘိဓမ္မဋီကာယံ** (ဓ. သ. အနုဋီ. နိက္ခေပကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဌမပဒေနာ**တိ "န ကုပ္ပတီ"တိ ဣမိနာ ပဒေန။ **ဒုတိယေနာ**တိ "န သရတီ"တိ ပဒေန။ **တတိယေနာ**တိ "န ထိနော"တိ ပဒေန။ **နီဝရဏပ္ပဟာနေန ခီဏာသဝတံ ဒဿေတိ,** အနဝသေသတော နီဝရဏာနံ အစ္စန္တပ္ပဟာနံ အဓိပ္ပေတံ။

**ပဉ္စဒွါရိကကိလေသောဃံ တိဏ္ဏော**တိ ဆန္နံ ဒွါရာနံ ဝသေန ပဝတ္တနကိလေသောဃံ တရိတွာ ဌိတော။ ကာမောဃဒိဋ္ဌောဃဘဝေါဃဋ္ဌကိလေသဘာဝတော **"ပဉ္စောဃဂ္ဂဟဏေန တ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီ"**တိ အာဟ။ ရူပရာဂါဒယော ဝိသေသတော န ပဉ္စဒွါရိကာတိ ဝုတ္တံ **"ဆဋ္ဌဂ္ဂဟဏေန ပဉ္စုဒ္ဓမ္ဘာဂိယာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီ"**တိ။

**မစ္စုရာဇဿာ**တိ သမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနန္တိ ဒဿေန္တော **"မစ္စုရာဇဿ ဟတ္ထတော"**တိ အာဟ။ **နယမာနာန**န္တိ အနာဒရေ သာမိဝစနန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"နယမာနေသူ"**တိ။

**ဦဟစ္စ**တိ ဗုဒ္ဓံ နိဿာယ။ **"ဣဒမဝေစာ"တိ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေတွာ**တိ ဧတေန သံယုတ္တေသု အယံ နိဂမနပါဠိ, ဟေဋ္ဌာ အနာဂတနယတ္တာ ပန ကေသုစိ ပေါတ္ထကေသု န လိခီယတီတိ ဒဿေတိ။ **ဒဒ္ဒလ္လမာနာ**တိ ဇကာရဿ ဟိ ဒဒ္ဒကာရံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော။ တေနာဟ **"အတိဝိယ ဇလမာနာ"**တိ။ **နီဟရီ**တိ တာသံ ကာယဝစီဝိကာရံ န မနသိကရောန္တော တိဏ္ဏာယပိ အမညမာနော ဝ အနပေက္ခောနေဝ နီဟရိ။ **ဖလတော ဘဋ္ဌ**န္တိ ဖလသိပါဋိကတော ဘဋ္ဌံ။ ကုဏ္ဏာ တိဏ္ဏာဒိဂစ္ဆတူလံ **ပေါဋ္ဋကိတူလံ**။

မာရဓီတုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

မာရသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၅. ဘိက္ခုနီသံယုတ္တံ

## ၁. အာဠဝိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၆၂. **အာဠဝိယံ ဇာတာ**တိ အာဠဝိယံ ဝိဇာယိတွာ သံဝဍ္ဎမာနာ။ တေနာဟ **“အာဠဝိနဂရတောယေဝ စ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိတာ”**တိ။ **ဓနံ သမာဒပေတွာ**တိ စေတိယဿ ရာဇာ ကော်? မုခံ, ရာဇပုတ္တော ကော်, အမစ္စာနံ ဇေဋ္ဌကော ဟုတွာ သေနာပတိ ကော်, ဇနပဒာနံ ဇေဋ္ဌကော ဟုတွာ သေဋ္ဌိ ကော်တိ ဧဝံ စတူသု မုခေသု နဝကမ္မေ ကယိရမာနေ သေဋ္ဌိနာ ဂဟိတမုခေ ကမ္မေ ဩလီယမာနေ ကော ဥပါသကော အရိယသာဝကော ပဉ္စ သကဋသတာနိ ယောဇာပေတွာ ဇနပဒံ ဂန္တွာ “ယော ယံ အတုံ ဥဿဟတိ ဟိရညံ တ သုဝဏ္ဏံ တ သတ္တဝိဓရတနံ တ ဟရိတာလံ တ မနောသိလံ တ, သော ဓနံ ဒေတူ”တိ သမာဒပေတွာ ယထာလဒ္ဓံ ပဠမံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပေသေတွာ “နဝကမ္မံ နိဋ္ဌိတ”န္တိ သုတွာ ကေကံ အာဂစ္ဆန္တိ အန္တရာမဂ္ဂေ စောရာ ပလိဗုန္ဓိတွာ တတော ကိဉ္စိပိ ဓနံ အလဘန္တာ “သစေ နံ မုဉ္စိဿာမ, အနတ္ထံ နော ကရေယျာ”တိ ဇီဝိတာ ဝောရောပေသုံ။ အနပရာဓေ အရိယသာဝကေ အပရာဓကော တေ စောရာ အန္ဓာ ဇာတာ, တသ္မာ တံ ဌာနံ **“အန္ဓဝန”**န္တိ ပညာယိတ္ထာတိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ ခီဏာသဝတနံ ယသ္မာ ယတ္ထ ကတ္ထစိ စိတ္တဝိဝေ ကော ဟောတိယေဝ ဥပဓိဝိဝေကဿ သိဒ္ဓတ္တာ။ တသ္မာ **“ကာယဝိဝေကတ္ထိနီ”** တိ ဝုတ္တံ။

**နိဿရဏ** န္တိ နိဗ္ဗာနံ သဗ္ဗသင်္ခတဿ နိဿဋ္ဌတ္တာ။ **ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေနာ** တိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန, ပဂေဝ မဂ္ဂဖလဉာဏေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ **နိဗ္ဗာနပဒ** န္တိ နိဗ္ဗာနသင်္ခာတံ ဓမ္မကောဋ္ဌာသံ။ **ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေနာ** တိ ဟဒယံ ဝိနိဝိဒ္ဓေန ဟဒယမ္ပိ ဝိဇ္ဈိတွာ ဒုက္ခုပ္ပာဒနေန ခန္ဓာနံ ဧတေ ပဉ္စ ကာမာ သတ္တိသူလသဒိသာ။ **အဓိကုဋ္ဋနဘဏ္ဍိကာ** တိ အာဃာတနဃဋ္ဋိကာ။

အာဠဝိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. သောမာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၆၃. **ဌာန**န္တိ ဣဿရိယဋ္ဌာနံ ဝိသယဇ္ဈတ္တံ။ **ဒုပ္ပသဟံ** အကမ္ပိယဘာဝတ္တာ။ **ဒွင်္ဂုလပညာယာ** တိ ဧတ္တ ဣတ္ထိယော ဟိ ဒဟရကုမာရိကာကာလတော ပဋ္ဌာယ ဩဒနပစနဝိဓိံ အနုတိဋ္ဌန္တိယော ဥက္ခလိယံ ဥဒကံ တာပေတွာ တဏ္ဍုလေ ပက္ခိပိတွာ အတ္တနော ဗုဒ္ဓိယာ တေသံ ဟကကာလပ္ပမာဏံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ တာနိ ဒဗ္ဗိယာ ဥဒ္ဓရိတွာပိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဂ္ဂဟဏမတ္တေန ပက္ကာပက္ကဘာဝံ ဇာနိတုံ န သက္ကောန္တိ, ကေဝလံ ပန ဒွီဟိ အင်္ဂုလီဟိ ဥပ္ပီဠိတကာ လေ ဧဝ ဇာနန္တိ, တသ္မာ ဒွီဟင်္ဂုလိကေဟိ ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ **“ဒွင်္ဂုလပညာ”** တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဖလသမာပတ္တိဉာဏမ္ပိ ပဝတ္တိကိတ္တနေန စတူသု သစ္စေသု အသမ္မောဟပဋိဟာရော ဒီပိတော ဟောတီတိ အာဟ **“ဉာဏမ္ဟိ ဝတ္တမာနမ္ဟီတိ ဖလသမာပတ္တိဉာဏေ ပဝတ္တမာနေ”**တိ။ **ဝိပဿန္တဿာ** တိ အသမ္မောဟပဋိဝေဓတော ဝိသေသေန ပဿန္တဿ ခန္ဓပဉ္စကမေဝ သစ္စာဘိသမယတော ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိပဿန္တဿ။ **အညံ တ**တိ ဣတ္ထိပုရိသတော အညံ တ ကိဉ္စိ ဝတ္ထုံ။ “အဟံ အသ္မိ”တိ မာနဒိဋ္ဌိကဟတဏှာဟာကဟဝသေန ဂဟိတဝတ္ထုသ္မိံ ယေတတိ အာဟ **“အဟံ အသ္မီတိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဝသေနာ”**တိ။

သောမာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ကိသာဂေါတမီသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၆၄. “ကိသာဂေါတမီ”တိ ဧတ္ထ ကာ ပနာယံ ကိသာဂေါတမီ, ကိဿ အယံ ဘိက္ခုနီ ဟုတွာ သမဏဓမ္မံ မတ္ထကံ ဟာပေသီတိ တမတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **“ပုဗ္ဗေ ကိရာ”** တိအာဒိမာရဒ္ဓံ။ **အင်္ဂါရာတ** တိ အဒ္ဒာရိဋ္ဌကဝဏ္ဏာအင်္ဂါရာ ဧဝ ဇာတာ။ **အရုသာကာ**န္တိ အဒ္ဓမာသကေန အရုံ သာကဉ္စ အာဟရိဿာမီတိ အန္တရာပဏေ အန္တရဝီထိံ ဂတာ။

**သိဒ္ဓတ္ထက** န္တိ သာသပံ။ **သာလာယန္တိ** အနာထသာလာယံ။ **ခုရဂ္ဂေယေတ** တိ ခုရသိခေ ဝေ, ကေသောရောပန
က္ခဏေ စေတတိ အတ္ထော။

**ကေမာသီ**တိ ဧတ္ထ **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ သံဟိတာဝသေန စ ပုရိမပဒေ တ ရဿတ္တံ။ ပရပဒေ တ ဒီဃတ္
တန္တိ အာဟ **“ကော အာသီ”**တိ။ **ဘာဝနပုံသကမေတံ** ‘‘ကေမန္တံ နိသီဒိ’’တိအာဒီသု ဝိယ။ **ပုတ္တမရဏံ အန္တံ အတီ
တံ** ဣတအနိ ပုတ္တမရဏသ္သ အဘာဝတော။ တေနေတဟ **“ပုတ္တမရဏံ နာမ နတ္ထီ”** တိ။ **ပုရိသံ ဂဝေသိတုန္တိ** ယထာ
မယ့ဟံ ပုရိသဂဝေသနာ နာမ သဗ္ဗသော နတ္ထိ, တထာ ဧဝ ပုတ္တဂဝေသနာပိ နတ္ထိ, တသ္မာ မေ ပုတ္တမရဏံ ဧတဒတ္ထံ, သ
ဗ္ဗေသု ခန္ဓာဒီသု ဘတဒီသု စ တဏှာပဟာနန္ဒိယာ အဘာဝကထနေန သဗ္ဗသတ္တေသု တဏှာ သဗ္ဗသော ဝိသောသိတာ, တ
သ္သာယေဝ ကာရကအဝိဇ္ဇာက္ခန္ဓော ပအာလိတောတိ အတ္တနော နိက္ကိလေသတံ ပဝေဒေတိ ထေရီ သီဟနာဒံ နဒီတိ။

ကိသာဂေါတမီသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ဝိဇယာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၆၅. ပဉ္စ အင်္ဂါနိ ဧတဿာတိ ပဉ္စင်္ဂံ, ပဉ္စင်္ဂမေဝ ပဉ္စင်္ဂိကံ, တေန **ပဉ္စင်္ဂိကေန။ အာတတ** န္တိအာဒီသု **အာ
တတံ** နာမ စမ္မပရိယောနဒ္ဓေသု ဘေရိအာဒီသု ဧကတလံ တူရိယံ။ **ဝိတတံ** နာမ ဥဘယတလံ။ **အာတတဝိတတံ** နာမ တန္
တိဗဒ္ဓဝီဏာဒိ။ **သုသိရံ** ဝံသာဒိ။ **ဃနံ** သမ္မာဒိ။ တတအာဒိဝိသေသောပိ အာတတမေတတိ ‘‘စမ္မပရိယောနဒ္ဓေသူ’’တိ
ဝိသေသနံ။ ဧကတလံ ကုမ္ဘထူဏဒဒ္ဒရာဒိ။ ဥဘယတလံ ဘေရိမုဒိင်္ဂါဒိ။ စမ္မပရိယောနဒ္ဓံ သေသံ တန္တိဗဒ္ဓံ သဗ္ဗံ
အာတတဝိတတံ နာမ, ကေမုခီအာဒီနမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝံသာဒီ**တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သင်္ခသိင်္ဂါနမ္ပိ သ
င်္ဂဟော။ သမ္မတာဠ-ကံသတာဠ-သိလာတာဠ-သလာကတာဠာဒိ သမ္မာဒိ နာမ။ တတ္ထ **သမ္မတာဠံ** နာမ ဒဏ္ဍမယတာဠံ,
ကံသမယတာဠံ **ကံသတာဠံ,** သိလာယံ အယောပတ္တေန စ တာဠနတာဠံ။ **သဗ္ဗေ** ကာမဂုဏေ။ **ဉဏ္ဍရိတပဏ္ဍရိတဗ္ဗေ
နာ**တိ ဥပရိ ဃရဏေန စ ဝိဿန္ဒနေန စ။ **ဧဝန္တိ** ‘‘ဣမိနာ ပူတိကာယေနာ’’တိ။ **အရူပဋ္ဌာယိနော** တိ သတ္တာဓိဋ္ဌာနေ
နာယံ ဓမ္မဒေသနာတိ အာဟ **“သဗ္ဗတ္ထာတိ သဗ္ဗေသု ရူပာရူပဘဝေသူ”** တိ။ **တေသံ ဒွိန္နံ** ရူပာရူပဘဝတနံ ဂဟိတတ္
တာ။ ဘဝဘာဝသာမညတော, တဒဓိဋ္ဌာနတော **ဂဟိတေ ကာမဘဝေ။ အဝိဇ္ဇာတမော ဝိဟတော** အဂ္ဂမဂ္ဂေန သမုဏ္ဍာ
တိတတ္တာ။

ဝိဇယာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ဥပ္ပလဝဏ္ဏာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၆၆. **အဂ္ဂတော ပဋ္ဌာယ** တိ သဗ္ဗအဂ္ဂတော ပဘုတိ ယာဝ မူလာ အန္တရာယုတ္တံ သမ္မဒေဝ ပုပ္ဖိတံ သာလရုက္
ခံ။ ဝဏ္ဏဓာတုသီသေန ဝဏ္ဏဓာတုသမ္ပန္နံ ဒုတိယံ ဘိက္ခုနိံ ဝဒတီတိ အာဟ **“တယာ သဒိသာ အညာ ဘိက္ခုနီ နတ္ထီ”** တိ။
ပခုမသီသေန အက္ခိဘဏ္ဍံ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ပခုမန္တရိကာယန္တိ ဒွိန္နံ အက္ခီနံ မဇ္ဈေ”** တိ။ **နာသဝံသေ**တိ နာသ
ဝံသမူလေ။ **“န ပဿသီ”** တိ ဝတ္တ အဒဿနေ ကာရဏံ အာဟ **“ဝသီဘူတမှီ”**တိ။

ဥပ္ပလဝဏ္ဏာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. စာလာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၆၇. **ဣဒန္တိ** ဣဒံ ဒဿနံ။ **ကဟာပေသီ**တိ သမာဒပေသိ **“ဇာတိံ မာ ရောစာ”**တိ။ **အညန္တိ** ဗန္ဓဝဓတော အညံ
ဆေဒနာဒိံ။ **နိဝေသေသီ**တိ ပဝိသာပေသိ။

စာလာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ဥပစာလာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၆၈. ပုနပ္ပုနံ။ပေ။ အာဂစ္ဆန္တီ**တိ ကာရဏာသ္သ အသမူဟတတ္တာ။ **သန္တာပိတော** ကိလေသသန္တာပေဟိ။ **အဂတီ**တိ အဝိသယော။

ဥပစာလာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. သီသုပစာလာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၆၉. သမဏီသဒိသာ**တိ သမဏလိင္ဂသ္သ ဓာရဏေန သမဏီသဒိသာ, ကသ္သစိပိ ဟာသဏ္ဍာသ္သ အရုစ္စနတော မောနမဂ္ဂသ္သ အပ္ပဋိပဇ္ဇနတော တဝ သမဏီဘာဝံ နာနုပသ္သာမီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဟာသံ ဒ္ဒေန္တီ** တိ ဟာသံ သဇ္ဇေန္တိ, ယထာ တတ္ထ ဒိဋ္ဌိဟာသေ သတ္တာနံ စိတ္တံ ပဋိမုက္ကံ ဟောတိ, ဧဝံ သဇ္ဇေန္တီတိ အတ္ထော။ တထာဘူတာ စ တေ သတ္တာနံ စိတ္တေ ခိတ္တာ ဝိယ ဟောန္တီတိ အာဟ **"စိတ္တေသု ဒိဋ္ဌိဟာသံ ခိပန္တီတိ အတ္ထော"** တိ။ **ဟာသေ မောစေတီ**တိ ဒိဋ္ဌိဟာသေ သတ္တာနံ စိတ္တသန္တာနတော နီဟရတိ ဓမ္မသုဓမ္မတာယ။ **တသ္မာ** တိ ဟာသမောစနတော ဟာသဏ္ဍော ဉောတိ န ဝုစ္စတိ။ **"က္ကတော ဗဟိဒ္ဓါယေဝ ဟာသဏ္ဍာ ဟောန္တီ"** တိ ဝုတ္တသ္သ အတ္ထသ္သ နိဂမနံ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ သဗ္ဗေပိ ဗာဟိရကာသမယေ သန္ဓာယ **စူဠသီဟနာဒသုတ္တေ** "ဆန္နဝုတိ ဟာသဏ္ဍာ"တိ ဝုတ္တံ။ **ပသီဒန္တီ** တိ ဒိဋ္ဌိပင္ကေ သံသာရပင္ကေ စ ပကာရေဟိ အကာဓာ ဩသီဒန္တိ။

**အဘိဘဝိတွာ**တိ သဗ္ဗသံကိလေသပ္ပဟာနေန အဘိဘုယ္ယ အတိက္ကမိတွာ။ **အဇိတော**တိ အဇိနိ အဝိဇယတ္တာ။ သဗ္ဗာနိ အကုသလကမ္မာနိ ကုသလကမ္မာနိ စ ခီဏာနိ ဧတ္တာတိ **သဗ္ဗကမ္မက္ခယော,** အရဟတ္တံ။ ဥပဓယော သမ္မဒေဝ ခီယန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဥပဓိသင္ခယော,** နိဗ္ဗာနံ။

သီသုပစာလာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. သေလာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၇၀. ကေနိဒံ ပကတံ ဗိမ္ဗ** န္တိ က္ကဒံ အတ္တဘာဝသညိတံ ဗိမ္ဗံ ဗ္ရဟ္မာ-ဝိသဏုပုရိသ-ပဇာပတိအာဒီသု ကေန ကတံ နိမ္မိတံ နိဗ္ဗတ္တိတန္တိ ကတ္တဗ္ဗမောဟံ နာမ ကာတုကာမော ပုစ္ဆတိ။ **အဃ**န္တိ အဃဝတ္ထုံ။ တေနာဟ **"ဒုက္ခပတိဋ္ဌာနတ္တာ"**တိ။ **ဟေတုနိရောဓေနော**တိ တဏှာသင္ခတသ္သ ဟေတုနော အနုပ္ပာဒနိရောဓေန။ **ပစ္စယဝေကလ္လေနာ** တိ တဒဝသိဋ္ဌကိလေသာဘိသင္ခါရာဒိပစ္စယသ္သ ဝေကလ္လဘာဝေန, အပစ္စယဘာဝူပဂမနေနာတိ အတ္ထော။

သေလာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ဝဇိရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၇၁. သုဒ္ဓသင္ခါရပုဥ္ဇော** တိ ရူပာရူပဝိဘာဂေ ကိလေသသင္ခါရသမူဟော။ **ပရမတ္ထတော** တိ သဘာဝေန။ ယထာ န ဟိ သတ္တသညိတသင္ခါရပုဥ္ဇော နာမ ပရမတ္ထတော ဥပလဗ္ဘတိ, ဧဝံ တဗ္ဗိနိမုတ္တော နာမ ကောစိ န ဥပလဗ္ဘတိ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ **ဝိဇ္ဇမာနေသု** တိ ယထာပစ္စယသမ္ဘုတ္တိယာ လဗ္ဘမာနေသု။ **တေနာကာရေနာ**တိ က္ကတ္ထိပုရိသာဒိအာကာရေန။ **ဝဝတ္ထိတေသု** တိ ပစ္စေကံ ပစ္စယဝိသေသသမုဋ္ဌိတံ သဏ္ဌာနဝိသေသံ ဥပာဒာယ "ပုရိသော ဟတ္ထီ အသ္သော"တိအာဒိနာ အဘိသင္ခတော ပဝတ္တေသု။ **သမ္မုတီ** တိ သတ္တောတိ တေဟာရော။ တေနာဟ **"သမညာမတ္တမေဝတ"**တိ။ **ပဥ္စက္ခန္ဓဒုက္ခ** န္တိ ပဥ္စက္ခန္ဓသညိတံ ဒုက္ခံ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ ဘဂဝတာ "သံခိတ္တေန ပဥ္စုပာဒာနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၇; မ. နိ. ၁.၁၂၀; ၃.၃၇၃; ဝိဘ. ၂၀၂) **အညော နေဝ သမ္ဘောတီ** တိ ယထာဝုတ္တဒုက္ခတော အညသ္သ သင္ခတဓမ္မသ္သ အဘာဝတော။ **န နိရုဇ္ဈတီ** တိ တတော အညံ န နိရုဇ္ဈတိ, ဥပ္ပာဒတော ဟောတိ နိရောဓောတိ။

ဝဇိရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

ဘိက္ခုနီသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၆. ဗြဟ္မသံယုတ္တံ

## ၁. ပဌမဝဂ္ဂေါ

### ၁. ဗြဟ္မာယာစနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၇၂. ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒီ**တိ ဓမ္မဂမ္ဘီရတာပစ္စဝေက္ခဏဟေတုကော ဓမ္မဒေသနာယ အပ္ပေါဿုက္ကော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ အယံ ပရိဝိတက္ကော ကသ္မာ ဥဒပါဒိ? ကတ္ထ စ ဥဒပါဒီတိ တံ သဗ္ဗံ ဝိဘာဝေတုံ **"သဗ္ဗဗုဒ္ဓါန"**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏော**တိ အာစရိတော စေဝ အာစရန္တေဟိ စ သမ္မဒေဝ အာစရိတောတိ အတ္ထော။ ဧတေန အယံ ပရိဝိတက္ကော သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ပဌမာဘိသမ္ဗောဓိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝါတိ အယမေတ္ထ ဓမ္မတာတိ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ**တိ ဣဒံ သတ္တမသတ္တာဟတော ပရံ သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေ ဥပ္ပန္နတ္တာ ဝုတ္တံ, န ပန ဣတရေသံ ဝိယ အဋ္ဌမဿ နာမ သတ္တာဟဿ ပဝတ္တိတဿ သဗ္ဘာဝါ။ **သပစ္စဂ္ဃော**တိ မဟဂ္ဃော။ "ပစ္စဂ္ဃေ"တိ တ ဟဂ္ဃော, အဘိနဝေတိ အတ္ထော။ **သေလမယေ**တိ မုဂ္ဂဝဏ္ဏသိလာမယေ။

**ပဋိဝိဒ္ဓေါ**တိ သယမ္ဘုဉာဏေန "ဣဒံ ဒုက္ခ"န္တိအာဒိနာ ပဋိမုခံ နိဗ္ဗိဇ္ဈနဝသေန ပတ္တော, ယထာဘူတော အဝဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မောတိ စတုသစ္စဓမ္မော** တဗ္ဗိနိမုတ္တဿ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗဓမ္မဿ အဘာဝတော။ **ဂမ္ဘီရော**တိ မဟာသမုဒ္ဒေါ ဝိယ မကသတုဏ္ဍသူစိယာ အညတြ သမုပစိတပရိပက္ကဉာဏသမ္ဘာရေဟိ အညေသံ ဉာဏေန အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော။ တေနာဟ **"ဥတ္တာနပဋိက္ခေပဝစနမေတ"**န္တိ။ ယော အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော, သော ဩဂါဟိတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ သရူပတော ဝိသေသတော စ ပဿိတုံ န သက္ကာတိ အာဟ **"ဂမ္ဘီရတ္တာဝ ဒုဒ္ဒသော"**တိ။ **ဒုက္ခေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော**တိ ကိစ္ဆေန ကေနစိ ကဒါစိဒေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယံ ပန ဒဋ္ဌုမေဝ န သက္ကာ, တဿ ဩဂါဟေတွာ အနု အနု ဗုဇ္ဈနကော ကဒါစိ နတ္ထီတိ အာဟ **"ဒုဒ္ဒသတ္တာဝ ဒုရနုဗောဓော"**တိ။ **ဒုက္ခေန အဝဗုဇ္ဈိတဗ္ဗော** အဝဗောဓဿ ဒုက္ကရဘာဝတော။ ဣမမတ္ထံ ဌာနေ "တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခေါ ဒုက္ကရတရံ ဝါ ဒုရဘိသမ္ဘဝတရံ ဝါ"တိ (သံ. နိ. ၅.၁၁၁၅) သုတ္တပဒံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သန္တာရမ္မဏတာယ ဝါ **သန္တော**။ နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပရိဠာဟတာယ **နိဗ္ဗုတော**။ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ပဓာနဘာဝံ နီတောတိ ဝါ **ပဏီတော**။ အတိတ္တိကရဏဋ္ဌေန **အတပ္ပကော** သာဒုရသဘောဇနံ ဝိယ။ တတ္ထ စ နိရောဓသစ္စံ သန္တံ အာရမ္မဏန္တိ သန္တာရမ္မဏံ, မဂ္ဂသစ္စံ သန္တံ သန္တာရမ္မဏဉ္စာတိ သန္တာရမ္မဏံ, အနုပသန္တသဘာဝါနံ ကိလေသာနံ သင်္ခါရာနဉ္စ အဘာဝတော သန္တော။ နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပရိဠာဟတ္တာ နိဗ္ဗုတော။ သန္တပဏီတဘာဝေနေဝ တဒတ္ထာယ အသေစနကတာယ အတပ္ပကတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တေနာဟ **"ဣဒံ ဒွယံ လောကုတ္တရမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တ"**န္တိ။ ဥတ္တမဉာဏဿ ဝိသယတ္တာ **န တက္ကေန အဝစရိတဗ္ဗော**။ တတော ဧဝ နိပုဏဉာဏဂေါစရတာယ သဏှသုခုမသဘာဝတ္တာ စ **နိပုဏော**။ ဗာလာနံ အဝိသယတ္တာ ယထာဝုတ္တေဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ **ပဏ္ဍိတဝေဒနီယော**။ အာလီယန္တိ အဘိရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန သေဝီယန္တီတိ **အာလယာ**, ပဉ္စ ကာမဂုဏာ။ အာလယန္တိ အလ္လီယန္တိ အဘိရမဏဝသေန သေဝန္တီတိ **အာလယာ**, တဏှာဝိစရိတာနိ။ **ရမန္တီ**တိ ရတိံ ဝိန္ဒန္တိ ကီဠန္တိ လဠန္တိ။ **အာလယရတာ**တိ အာလယနိရတာ။

ဌာနံ သန္ဓာယာတိ ဌာနသဒ္ဒံ သန္ဓာယ, အတ္ထတော ပန ဌာနန္တိ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ ဧဝ အဓိပ္ပေတော။ တိဋ္ဌတိ ဖလံ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ ဟိ **ဌာနံ**, သင်္ခါရာဒီနံ ပစ္စယဘူတာ အဝိဇ္ဇာဒယော။ ဣမေသံ သင်္ခါရာဒီနံ ပစ္စယာ ဣဒပ္ပစ္စယာ, အဝိဇ္ဇာဒယော။ **ဣဒပ္ပစ္စယာ ဧဝ ဣဒပ္ပစ္စယတာ** ယထာ "ဒေဝါ ဧဝ ဒေဝတာ"။ ဣဒပ္ပစ္စယာနံ ဝါ အဝိဇ္ဇာဒီနံ အတ္တနော ဖလံ ပတိ ပစ္စယဘာဝေ ဥပ္ပါဒနသမတ္ထတာ **ဣဒပ္ပစ္စယတာ**။ တေန ပရမတ္ထပစ္စယလက္ခဏော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ ဒဿိတော ဟောတိ။ ပဋိစ္စ သမုပ္ပဇ္ဇတိ ဖလံ ဧတသ္မာတိ **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ**။ ပဒဒွယေနပိ ဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝေါ ဧဝ ဝိဘာဝိတော။ တေနာဟ **"သင်္ခါရာဒိပစ္စယာနံ ဧတံ အဓိဝစန"**န္တိ။ သင်္ခါရာဒီနံ ပစ္စယာ သင်္ခါရာဒိပစ္စယာ, အဝိဇ္ဇာဒယော။ တေသံ **သင်္ခါရာဒိပစ္စယာနံ**။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၂.၅၇၂-၅၇၃) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သဗ္ဗသင်္ခါရသမထောတိအာဒိ သဗ္ဗ**န္တိ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထာဒိအဘိဓေယျံ သဗ္ဗံ အတ္ထတော နိဗ္ဗာနမေဝ။ ဣဒါနိ အဿ နိဗ္ဗာနဘာဝံ ဒဿေတုံ **"ယသ္မာ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တန္တိ** နိဗ္ဗာနံ။ **အာဂမ္မာ**တိ ပဋိစ္စ အရိယမဂ္ဂဿ အာရမ္မဏပစ္စယဟေတု။ **သမ္မန္တီ**တိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝူပသ

မဝသေန သမ္မုတ္တိ။ တထာ သန္တာ စ သဝိသေသံ ဥပသန္တာ နာမ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ဝူပသမ္မုတ္တိ"** တိ။ တေန သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ သမ္မုတ္တိ တွေ့ာတိ **သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော,** နိဗ္ဗာနန္တိ ဒဿေတိ။ သဗ္ဗသင်္ခါရဝိသံယုတ္တေ ဟိ နိဗ္ဗာနေ သဗ္ဗသင်္ခါရဝူပသမပရိယာယော အဌကထာယံ ဝုတ္တော ဧဝ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဥပဓိယတိ တွေ့ ဒုက္ခန္တိ **ဥပဓိ,** ခန္ဓာဒယော။ **ပဋိနိဿဋ္ဌာ** တိ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပရိစ္စတ္တာ ဟောန္တိ။ **သဗ္ဗာ တဏှာ**ဟာတိ အဌသတပ္ပဘေဒာ သဗ္ဗာပိ တဏှာ။ **သဗ္ဗေ ကိလေသရာက** တိ ကာမရာဂရူပရာဂါဒိဘေဒာ သဗ္ဗေပိ ကိလေသဘူတာ ရာက, သဗ္ဗေပိ တ ကိလေသာ ဣဓ **"ကိလေသရာက"**တိ အဓိပ္ပေတာ, န လောဘဝိသေသာ ဧဝ စိတ္တသ္သ ပရိဠာဟဘာဝတဟဒနတော။ ယထာဟ "ရတ္တမ္ပိ စိတ္တံ ဝိပရိဏတံ , ဒုဋ္ဌမ္ပိ စိတ္တံ ဝိပရိဏတံ, မူဠှမ္ပိ စိတ္တံ ဝိပရိဏတ"န္တိ (ဟရာ. ၂၇၁)။ **ဝိရဇ္ဇန္တိ** တိ ပလုဇ္ဇန္တိ ဝိက္ခမ္ဘနတော သဗ္ဗသော တေန ဝိသံယုတ္တဘာဝတော။ **သဗ္ဗံ ဒုက္ခ** န္တိ ဇရာမရဏာဒိဘေဒံ သဗ္ဗံ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ။ **ဘဝေန ဘဝ**န္တိ တေန တေန ဘဝေန ဘဝန္တရံ ဘဝနိကန္တိဘာဝေန သံသိဗ္ဗတိ။ **ဖလေန တ သဒ္ဓိံ ကမ္မံ** သတဏှာဟသ္သေဝ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝဘာဝတော။ **တတော တနတော နိက္ခန္တံ** တတ္ထ တသ္သ သဗ္ဗသော အဘာဝတော။ စိရနိသဇ္ဇာစိရဘာသနေဟိ ပိဋ္ဌိအာဂိလာယနတာလုဂလသောသာဒိဝသေန **ကာယကိလမထော စေဝ ကာယဝိဟေသာ စ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ စ ခေါ ဒေသနာယ အတ္ထမဇာနန္တာနံ အပဋိပဇ္ဇန္တာန ဥ္ဆ ဝသေန, ဇာနန္တာနံ ပန ပဋိပဇ္ဇန္တာနဥ္ဆ ဒေသနာယ ကာယပရိဿမောပိ သတ္ထု အပရိဿမောယေဝ။ တေနာဟ ဘဂဝတ – "န စ မံ ဓမ္မာဓိကရဏံ ဝိဟေသေသီ"တိ (ဥဒာ. ၁၀)။ တေနေတဟ – **"ယာ အဇာနန္တာနံ ဒေသနာ နာမ, သော မမ ကိလမထော အဿာ"**တိ။ **ဥဘယ**န္တိ စိတ္တကိလမထော စိတ္တဝိဟေသာ စာတိ ဥဘယမ္ပေတံ ဗုဒ္ဓါနံ နတ္ထိ ဗောဓိမူလေ ဧဝ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ။ **အနုဗြူဟနံ** သမ္ပိဏ္ဍနံ။ **သော**တိ အပိသ္သုုတိ နိပါတော။ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ တ အစ္ဆရိယာ **အနစ္ဆရိယာ,** ဝုဒ္ဓိအတ္ထောပိ ဟိ -ကာရော ဟောတိ ယထာ "အသေက္ခာ ဓမ္မာ"တိ။ ကပ္ပာနံ သတသဟဿံ စတ္တာရိ စ အသင်္ခ္ယေယျာနိ သဒေဝကသ္သ လောကသ္သ ဓမ္မသံဝိဘာဂကရဏတ္ထမေဝ ဟာရမိယော ပူရေတွာ ဣဒါနိ သမဓိဂ တမ္မေရဇ္ဇသ္သ တတ္ထ အပ္ပေါဿုုက္ကတာပတ္တိဒီပနတာ ကထတ္ထသ္သ စ အစ္ဆရိယတာ တသ္သ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တိ တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အတ္ထဒွတရေန ဟိ ကထာနံ အနစ္ဆရိယတာ။ **ကေစရာ အဟေသု**န္တိ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ ဥပဋ္ဌာနဥ္ဆ ဝိတက္ကေတဗ္ဗတာတတိ အာဟ **"ပရိဝိတက္ကယိတဗ္ဗတံ ဟပုဏိံသု"** တိ။

ယဒိ သုခာပဋိပဒါဝ, ကထံ ကိစ္ဆတာတိ အာဟ **"ဟာရမီပူရဏကာလေ ပနာ"**တိအာဒိ။ **ဝေမာဒီနိ** ဒုပ္ပရိစ္စဇာနိ ဒေန္တသ္သ။ **ဟ**-ဣတိ တ ဗျတ္တန္တိ တေသ္မိံ အတ္တေ နိပါတော။ "ဧဝံသတ္တေ"တိ ကေစိ။ ဟ ဗျတ္တံ, ဧဝံသေန တ အလံ နိပ္ပယောဇနံ ဧဝံ ကိစ္ဆေန အဓိဂတသ္သ ပကာသိတုံ ဒေသိတုန္တိ ယောဇနာ။ **ဟာလ**န္တိ တ အလန္တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထပဒံ "ဟာလန္တိ ဝဒာမီ"တိအာဒီသု ဝိယ။ **ရာဂဒေါသဖုဋ္ဌေဟိ** တိ ဖုဋ္ဌဝိသေန ဝိယ သပ္ပေန ရာဂေန ဒေါသေန စ ဖုဋ္ဌေဟိ အဘိဘူတေဟိ။ **ရာဂဒေါသာနုဂတေဟိ**တိ ရာဂဒေါသေဟိ အနုဗန္ဓေဟိ။

**နိစ္စာဒီန** န္တိ နိစ္စာဒီနံ စတုန္နံ ဝိပလ္လာသာနံ။ **ဧဝံဂတ**န္တိ ဧဝံ အနိစ္စန္တိအာဒိနာ အာကာရေန ပဝတ္တံ ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ။ ကာမရာဂရတ္တာ စ ဘဝရာဂရတ္တာ စ နီဝရဏေဟိ နိဝုတစိတ္တတာယ ဒိဋ္ဌိရာဂရတ္တာ ဝိပရီတာဘိနိဝေသေန **န ဒက္ခန္တိ** ယာထာဝတော ဓမ္မံ န ပဋိဝိဇ္ဈိဿန္တိ။ **သဘာဝေနာ**တိ အဝိပရီတသဘာဝေန။ **ဧဝံ ကဟာပေတု**န္တိ အနိစ္စန္တိအာဒိနာ သဘာဝေန ယာထာဝတော ဓမ္မံ ဇာနာပေတုံ။ ရာဂဒေါသပရေတတာပိ နေသံ သမ္မူဠှဘာဝေနေတတိ အာဟ **"တမောခန္ဓေန အာဝုဋ္ဌာ"** တိ။

ဓမ္မဒေသနာယ အပ္ပေါဿုုက္ကတာပတ္တိယာ ကာရဏံ ဝိဘာဝေတုံ **"ကသ္မာ ပနာ"** တိအာဒိနာ သယမေဝ စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ **အညာတဝေသေနာ**တိ ဣမသ္သ ဘဂဝတော သာဝကဘာဝူပဂမနေန အညာတဝေသေန။ "အညတရတာပသဝေသေနာ"တိ ကေစိ, သော ပနသ္သ အရဟတ္တာဓိဂမနေနေဝ ဝိဂစ္ဆေယျ။ တိဝိဓံ ကာရဏံ အပ္ပေါဿုုက္ကတာပတ္တိယာ ပဋိပက္ခသ္သ ဗလဝဘာဝေ, ဓမ္မသ္သ ဂမ္ဘီရတာ, တတ္ထ စ ဘဂဝတော သာတိသယံ ကာရဝန္တိ တံ ဒဿေတုံ **"တသ္သ ဟီ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ပဋိပက္ခာ** နာမ ရာကဒယော ကိလေသာ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အန္တရာယကရတ္တာ။ တေသံ ဗလဝဘာဝတော စိရပရိဘာဝနာယ သတ္တသန္တာနတော ဒုဗ္ဗိသောဓိယတာယ တေ သတ္တေ မတ္တဟတ္ထိနော ဝိယ ဒုဗ္ဗလပုရိသံ အဓိဘဝိတ္တ အဇ္ဈောတ္ထရိတ္တ အနယဗျသနံ အာပာဒေန္တာ အနေကသတယောဇနာယာမဝိတ္ထာရံ သုနိစိတံ ဃနသန္နိဝေသံ ကဏ္ဍကဒုဂ္ဂမ္ပိ အဓိသေန္တိ။ ဒူရပဘေဒဒုစ္ဆေဇ္ဇတာဟိ ဒုဗ္ဗိသောဓိယတံ ပန ဒဿေတုံ **"အထသ္သာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ စ အန္တော အမဇ္ဈတာယ **ကဉ္ဇိယပုဏ္ဏာ လာဗု,** စိရပာရိဝာသိ

ကတာယ **တက္ကဘရိတာ စာဋ္ဋိ,** သေ့ဟတိန္တဒုဗ္ဗလဘာဝေန **ဝသာပီတပိလောတိကာ,** တေလမိဒ္ဒိတတာယ **အဋ္ဌနုမ ဂ္ဂိတဟတ္ထော** ဒုဗ္ဗိသောဓနီယာ ဝုတ္တာ။ ဟီနူပမာ စေတာ ရူပပဗန္ဓဘာဝတော အစိရကာလိကတ္တာ စ မလီနတာယ, ကိလေသသံကိလေသော ဧဝ ပန ဒုဗ္ဗိသောဓနီယတရော အနာဒိကာလိကတ္တာ အရူပနိဿိတတ္တာ စ။ တေနာဟ ''အတိ သံကိလိဋ္ဌာ''တိ။

ယထာ စ ဒုဗ္ဗိသောဓနီယတရတာယ, ဧဝံ ဂမ္ဘီရဒုဒ္ဒသဒုရနုဗောဓာနမ္ပိ ဝုတ္တဥပမာ ဟီနူပမာဝ။ ဂမ္ဘီရောပိ ဓမ္မော ပဋိပက္ခဝိဓမနေန ဉာဏေန ဝိသဒဘာဝံ အာပန္နေန သုပာကဋော ဘဝေယျ, ပဋိပက္ခဝိဓမနံ ပန သမ္မာပဋိပတ္တိပဋိဗဒ္ဓံ, သာ သဒ္ဓမ္မဿဝနာဓီနာ, တံ သတ္တရိ ဓမ္မေ စ ပသာဒာယတ္တံ။ သော ဂရုဋ္ဌာနိယာနံ အဇ္ဈေသနဟေတုကောတိ ပဏာလိကာယ သတ္တာနံ ဓမ္မသမ္ပဋိပတ္တိယာ ဗှုပ္မာယာစနာနိမိတ္တန္တိ တံ ဒဿေန္တော **''အပိစာ''**တိအာဒိမာ ဟ။

ဥပက္ကိလေသဘူတံ အပ္ပံ ရာကဒိရဇံ တေသ္သာတိ အပ္ပရဇံ, အပ္ပရဇံ အက္ခိ ပညာစက္ခု ယေသံ တေ တံသဘာဝတိ ကတ္ဝာ **အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ** တိ ဣမမတ္တံ ဒဿေန္တော **''ပညာမယေ''**တိအာဒိမာဟ။ အပ္ပံ ရာကဒိရဇံ ယေသံ တံသဘာဝာ အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဿဝနတာတိ** ''သယံ အဘိညာ''တိအာဒီသု ဝိယ ကရဏေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **''အဿဝနတာယာ''** တိ။ **ဒသပုညကိရိယဝသေနာ**တိ အနာဒိဒသဝိဓပုညကိရိယ ဝတ္ထူနံ ဝသေန။ တေနာဟ **''ကတာဓိကာရာ''**တိအာဒိ။ **ပပဉ္စသူဒနိယံ** (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၈၂) ပန ''ဒ္တဒသပုညကိရိယဝ သေနာ''တိ ဝုတ္တံ, တံ အနာဒီသု သရဏဂမန-ပရဟိတပရိဏာမနာဒိပက္ခိပနဝသေန ဝုတ္တံ။

ရာကဒိမလေန **သမလေဟိ** ပူရဏာဒီဟိ **ဆဟိ သတ္ထာရေဟိ** သတ္တုပ္ပဋ္ဋိညေဟိ ကဗ္ဗရစနာဝသေန စိန္တာကဝိအာဒိ ဘာဝေ ဌတ္ဝာ တက္ကပရိယာဟတံ ဝီမံသာနုစရိတံ သယံပဋိဘာနံ စိန္တိတော။ တေ ကိရ ဗုဒ္ဓကောလာဟလာနုဿဝေန သဥ ဇာတကုတူဟလံ လောကံ ဝဉ္စေန္တာ ကောဟညေ ဌတ္ဝာ သဗ္ဗညုတံ ပဋိဇာနန္တာ ယံ ကဉ္စိ အဓမ္မမေဝ ''ဓမ္မော''တိ ဒီ ပေသုံ။ တေနာဟ **''တေ ဟိ ပုရေတရံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွတ''** တိအာဒိ။ **အဟာပုရေတန္တိ** ဧတံ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသန န္တရဓာနတော ပဘုတိ ပိဟိတံ နိဗ္ဗာနမဟာဒွာရံ အရိယမဂ္ဂံ သဒ္ဓမ္မဒေသနာဟတ္ထေန အဟာပုရ ဝိဝရ။

သေလော ပဗ္ဗတော ဥစ္စော ဟောတိ ထိရော စ, န ပံသုပဗ္ဗတော မိဿကပဗ္ဗတော စာတိ အာဟ **''သေလေ ယထာ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနီ''**တိ။ **ဓမ္မမယံ ဟာသာဒန္တိ** လောကုတ္တရဓမ္မမာဟ။ သော ဟိ သဗ္ဗသော ပသာဒာဝဟော, သဗ္ဗဓမ္မေ အတိက္ကမ္မ အဗ္ဘုဂ္ဂတဋ္ဌေန ဟာသာဒသဒိသော စ။ ပညာပရိယာယော တ ဣဓ ဓမ္မ-သဒ္ဒောတိ ဝုတ္တံ **''ပညာမယ''**န္တိ။ သာ ဟိ အဗ္ဘုဂ္ဂတဋ္ဌေန ဟာသာဒောတိ အဘိဓမ္မေ အာဂတာ။ တထာ စာဟ –

''ပညာဟာသာဒမာရုယှ၊ အသောကော သောကိနိံ ပဇံ။
ပဗ္ဗတဋ္ဌောဝ ဘူမဋ္ဌေ၊ ဓီရော ဗာလေ အဝေက္ခတီ''တိ။ (ဓ. ပ. ၂၈)။

**ယထာ ဟီ**တိအာဒီသု ယထာ စ ပဗ္ဗတေ ဌတ္ဝာ အန္ဓကာရေ ဟေဋ္ဌာ သြလောကေန္တဿ ပုရိသဿ ခေတ္တကေ အရဟဋ္ဋိကုဋ္ဋိကာယော တတ္ထ သယိတမနုဿာ စ န ပညာယန္တိ အနုဇ္ဇလဘာဝတော, ကုဋ္ဋိကာသု ပန အဂ္ဂိဇာလာ ပညာယတိ သမုဇ္ဇလဘာဝတော, ဧဝံ ဓမ္မဟာသာဒမာရုယှ သတ္တလောကံ သြလောကယတော ဘဂဝတော ဉာဏဿ အာဟာထံ နာဂစ္ဆန္တိ အကတကလျာဏာ သတ္တာ, ဉာဏဂ္ဂိနာ အနုဇ္ဇလဘာဝတော အနုဋ္ဌာရဘာဝတော စ ရတ္တိံ ခိ တ္တာ သရာ ဝိယ ဟောန္တိ, ကတကလျာဏာ ပန ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလာ ဒူရေ ဌိတာပိ ဘဂဝတော အာဟာထံ အာဂစ္ဆန္တိ ပရိပ က္ကဉာဏဂ္ဂိတာယ သမုဇ္ဇလဘာဝတော ဥဋ္ဌာရသန္တာနတာယ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတော ဝိယ စာတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဂရုဋ္ဌာနီယံ ပယိရုပါသိတ္ဝာ ဂရုတရံ ပယောဇနံ ဥဒ္ဒိဿ အဘိပတ္ထနာ အဇ္ဈေသနာ, သာပိ အတ္ထတော ယာစ နာဝ ဟောတီတိ အာဟ **''အဇ္ဈေသနန္တိ ယာစန''** န္တိ။ ပဒေသဝိသယံ ဉာဏဒဿနံ အဟုတ္ဝာ ဗုဒ္ဓါနံယေဝ အာဝေဏိ ကဘာဝတော ဣဒံ ဉာဏဒ္ဝယံ ''ဗုဒ္ဓစက္ခု''တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **''ဣမေသည္ဟိ ဒ္ဝိန္နံ ဉာဏာနံ 'ဗုဒ္ဓစက္ခု'တိ နာမ''** န္တိ။ **တိဏ္ဏံ မဂ္ဂဉာဏာန** န္တိ ဟေဋ္ဌိမာနံ တိဏ္ဏံ မဂ္ဂဉာဏာနံ ''ဓမ္မစက္ခု''တိ နာမံ စတုသစ္စဓမ္မဒဿနမတ္တဘာဝတော။ ယတော တာနိ ဉာဏာနိ ဝိဇ္ဇူပမဘာဝေန ဝုတ္တာနိ, အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏံ ပန ဉာဏကိစ္စဿ သိခာပ္ပတ္တိယာ ဒဿနမတ္ တံ န ဟောတီတိ ''ဓမ္မစက္ခု''တိ န ဝုစ္စတိ, ယတော တံ ဝဇိရူပမဘာဝေန ဝုတ္တံ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ''အပ္ပရဇက္ခဇာတိ

ကာ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန။ ယသ္မာ မန္ဒကိလေသာ **"အပ္ပရဇက္ခာ"** တိ ဝုတ္တာ, တသ္မာ ဗဟလကိလေသာ **"မဟာရဇက္ခာ"**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဋိပက္ခဝိဓမနသမတ္ထတာယ **တိက္ခာနိ** သူရာနိ ဝိသဒါနိ, ဝုတ္တဝိပရိယာယေန **မုဒူနိ။ သဒ္ဓာဒယော အာကာရာ**တိ သဒ္ဒဟနာဒိပ္ပကာရေ ဝဒတိ။ **သုန္ဒရာ** တိ ကလျာဏာ။ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** ပန ''ယေသံ အာသယာဒယော ကောဋ္ဌာသာ သုန္ဒရာ, တေ သွာကာရာ''တိ ဝုတ္တံ, တံ ဣမာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာယ အညဒတ္ထု သံသန္ဒတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကာရဏံ** နာမ ပစ္စယာကာရော, သစ္စာနိ ဝါ။ **ပရလောကန္တိ** သမ္ပရာယံ။ တံ ဒုက္ခာဝဟံ ဝဇ္ဇံ ဝိယ ဘယတော ပဿိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ **"ပရလောကဉ္စေဝ ဝဇ္ဇဉ္စ ဘယတော ပဿန္တီ"** တိ။ သမ္ပတ္တိဘဝတော တ အညတ္ထာ ဝိပတ္တိဘဝေ ပရလောကောတိ ဝုတ္တံ **"ပရ။ပေ။ ပဿန္တီ"** တိ။

**အယံ ပနေတ္ထ ပာဠိ** တိ ဧတ္ထ ''အပ္ပရဇက္ခာ''တိ ပဒာနံ အတ္ထဝိဘာဝနေ အယံ တဿ တထာဘာဝသာဓနေပာဠိ။ သဒ္ဓါဒီနဉှိ ဝိမုတ္တိပရိပါစကဓမ္မာနံ ဗလဝဘာဝေ တပ္ပဋိပက္ခာနံ ပာပဓမ္မာနံ ဒုဗ္ဗလဘာဝေ သတိ ဟောတိ။ တေသဉ္စ ဗလဝဘာဝေ သဒ္ဓါဒီနံ ဒုဗ္ဗလဘာဝေတိ ဝိမုတ္တိပရိပါစကဓမ္မာနံ သဝိသေသံ အတ္ထိတာနတ္ထိတာဝသေန အပ္ပရဇက္ခာ မဟာရဇက္ခာတိအာဒယော ပာဠိယံ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၁) ဝိဘဇိတွာ ဒဿိတာ ''သဒ္ဓေါ ပုဂ္ဂလော အပ္ပရဇက္ခော''တိအာဒိနာ။ ခန္ဓာဒယော ဧဝ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန **လောကော** သမ္ပတ္တိဘဝဘူတော လောကော **သမ္ပတ္တိဘဝလောကော,** သုဂတိသင်္ခါတော ဥပပတ္တိဘဝော။ သမ္ပတ္တိ ဘဝတိ ဧတေနာတိ **သမ္ပတ္တိသမ္ဘဝလောကော,** သုဂတိသံဝတ္တနိယော ကမ္မဘဝေါ။ ဒုဂ္ဂတိသင်္ခါတဥပပတ္တိဘဝ-ဒုဂ္ဂတိသံဝတ္တနိယကမ္မဘဝ **ဝိပတ္တိဘဝလောက-ဝိပတ္တိသမ္ဘဝလောကာ** ။ ပုန ဧကကဒုကာဒိဝသေန လောကံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **"ဧကော လောကော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အာဟာရာဒယော ဝိယ ဟိ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ သင်္ခါရာ သဗ္ဗေ လုဇ္ဇနဋ္ဌေန လောကောတိ။ တတ္ထ **ဧကော လောကော သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ**တိ ယာယံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ကထာယ သဗ္ဗေသံ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာ ဝုတ္တာ, တာယ သဗ္ဗော သင်္ခါရလောကော ဧကော ဧကဝိဓော ပကာရန္တရဿ အဘာဝတော။ **ဒွေ လောကာ**တိအာဒီသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ နာမဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ နိဗ္ဗာနဿ အဂ္ဂဟဏံ တဿ အလောကသဘာဝတ္တာ။

နနု စ ''အာဟာရဋ္ဌိတိကာ''တိ ဧတ္ထ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာယ မဂ္ဂဖလာနမ္ပိ လောကတာ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, ပရိညေယျာနံ ဒုက္ခသစ္စဓမ္မာနံ ဣဓ ''လောကော''တိ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အထ ဝါ န လုဇ္ဇတိ န ပလုဇ္ဇတီတိ ယော ဂဟိတော တထာ န ဟောတိ, သော လောကောတိ တံဂဟဏရဟိတာနံ လောကုတ္တရာနံ နတ္ထိ လောကတာ။ ဥပာဒါနာနံ အာရမ္မဏဘူတာ ခန္ဓာ **ဥပာဒါနက္ခန္ဓာ** ။ အနုရောဓာဒိဝတ္ထုဘူတာ လာဘာဒယော **အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ။ ဒသာယတနာနီ** တိ ဒသ ရူပာယတနာနိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။ ဝိဝဋ္ဋဇ္ဈာသယဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ တဿ စ သဗ္ဗံ တေဘူမကကမ္မံ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဝဇ္ဇိတဗ္ဗဉ္စ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတီတိ ဝုတ္တံ **"သဗ္ဗေ အဘိသင်္ခါရာ ဝဇ္ဇာ, သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိကမ္မာ ဝဇ္ဇာ"**တိ ။ အပ္ပရဇက္ခတာဒီသု ပဉ္စသု ဒုကေသု ဧကေကသ္မိံ ဒသ ဒသ ကတွာ **"ပညာသာယ အာကာရေဟိ ဣမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဇာနာတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ အန္ဝယတော ဗျတိရေကတော စ သဒ္ဓါဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ ပရောပရိယတ္တံ ဇာနာတီတိ ကတွာ တထာ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ အပ္ပရဇက္ခာဒိဘဗ္ဗာဒိဝသေန အာဝဇ္ဇေန္တဿ ဘဂဝတော တေ သတ္တာ ပုဉ္ဇပုဉ္ဇာဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, န ဧကေကာ။

ဥပ္ပလာနိ ဧတ္ထ သန္တီတိ **ဥပ္ပလိနီ** ။ ဥပ္ပလဂစ္ဆောပိ ဇလာသယောပိ စ။ ဣဓ ပန ဇလာသယော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"ဥပ္ပလဝနေ"** တိ။ ယာနိ ဟိ ဥဒကဿ အန္တော နိမုဂ္ဂါနေဝ ဟုတွာ ပုသန္တိ ဝဍ္ဎန္တိ, တာနိ အန္တောနိမုဂ္ဂ ပေါသီနိ။ **ဒီပိတာနီ**တိ အဋ္ဌကထာယံ ပကာသိတာနိ, ဣဓေဝ တ **"အညာနိပိ"**တိအာဒိနာ ဒဿိတာနိ။ **ဥဂ္ဃဋိတညူ** တိ ဥဂ္ဃဋနံ နာမ ဉာဏုဂ္ဃဋနံ, ဉာဏေန ဥဂ္ဃဋိတမတ္တေယေဝ ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ ဝိပဉ္စိတံ ဝိတ္ထာရိတမေဝ အတ္ထံ ဇာနာတီတိ **ဝိပဉ္စိတညူ** ။ နိဒ္ဒေသာဒီဟိ ဓမ္မာဘိသမယာယ နေတဗ္ဗောတိ **နေယျော** ။ ပဇ္ဇတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ, ပဇ္ဇတေ ဉာယတေတိ ဝါ ပဒံ, တဒတ္ထော။ ပဒံ ပရမံ ဧတဿ, န သစ္စာဘိသမ္ဗောဓောတိ **ပဒပရမော**။

**ဥဒာဟဋ္ဌဝေလာယာ**တိ ဥဒာဟာရေ ဓမ္မဿ ဥဒ္ဒေသေ ဥဒာဟဋ္ဌမတ္တေယေဝ။ **ဓမ္မာဘိသမယော** တိ စတုသစ္စဓမ္မဿ ဉာဏေန သဒ္ဓိံ အဘိသမယော။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ ''စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''တိအာဒိနာ နယေန သံခိတ္တေန မာတိကာယ ဌပိယမာနာယ ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှိတုံ သမတ္ထော ပုဂ္ဂလော ''ဥဂ္ဃဋိတညူ''တိ ဝုစ္စတိ။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ သံခိတ္တေန မာတိကံ ဌပေတွာ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထေ ဝိဘဇိယမာနေ အရဟတ္တံ ပာပုဏိတုံ သမတ္ထော ပုဂ္ဂလော ''ဝိပဉ္စိတညူ''တိ ဝုစ္စတိ။ **ဥဒ္ဒေသတော**တိ ဥဒ္ဒေသဟေတု။ ဥဒ္ဒိသန္တဿ ဥ

ဒ္ဒိသာပေန္တဿ တတိ အတ္ထော။ **ပရိပုစ္ဆတော** တိ အတ္ထံ ပရိပုစ္ဆန္တဿ။ **အနုပုဗ္ဗေန ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတီ**တိ အနုက္ကမေန အရဟတ္တပ္ပတ္တိ ဟောတိ။ **န တာယ ဇာတိယာ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတီ** တိ တေန အတ္တဘာဝေန မဂ္ဂံ ဝာ ဖလံ ဝာ အန္တမသော ဈာနံ ဝာ ဝိပဿနံ ဝာ နိဗ္ဗတ္တေတုံ န သက္ကောတိ။ **အယံ ဝုစ္စတိ ပဒပရမော** တိ အယံ ပုဂ္ဂလော ဆဗ္ဗိဓံ ဗျဥ္ဇနပဒံ ဆဗ္ဗိဓံ အတ္ထပဒန္တိ ဣဒံ ပဒမေဝ ပရမံ အဿာတိ ပဒပရမောတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

**တသနာ ဟောတီ**တိ ဒေသနာ ဖလတေဟာရေန တသနာ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ။ န ဟိ ကာစိ ဗုဒ္ဓာနံ ဒေသနာ နိရတ္ထကာ။ **ယေ**တိ ယေ ဒုဝိဓေ ပုဂ္ဂလေ။ ဝိဘင္ဂေ **ကမ္မာဝရဏေနာ** တိ ပဉ္စဝိဓေန အာနန္တရိယကမ္မေန။ **ဝိပာကာဝရဏေနာ**တိ အဟေတုကပဋိသန္ဓိယာ။ ယသ္မာ ပန ဒုဟေတုကာနမ္ပိ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓော နတ္ထိ, တသ္မာ ဒုဟေတုကာ ပဋိသန္ဓိပိ ဝိပာကာဝရဏမေဝာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ကိလေသာဝရဏေနာ**တိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ။ **အဿဒ္ဓာ** တိ ဗုဒ္ဓာဒီသု သဒ္ဓာရဟိတာ။ **အစ္ဆန္ဒိကာ**တိ ကတ္တုကမျတာဆန္ဒရဟိတာ။ ဥတ္တရကုရုကာ မနုဿာ အစ္ဆန္ဒိကဋ္ဌာနံ ပဝိဋ္ဌာ။ **ဒုပ္ပညာ** တိ ဘဝင္ဂပညာယ ပရိဟီနာ။ ဘဝင္ဂပညာယ ပန ပရိပုဏ္ဏာယပိ ယဿ ဘဝင္ဂစလနံ လောကုတ္တရဿ ပစ္စယော န ဟောတိ, သောပိ ဒုပ္ပညော ဧဝ နာမ။ **အဘဗ္ဗာ နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တ**န္တိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တနိယာမသင်္ခာတံ မဂ္ဂံ ဩက္ကမိတုံ အဓိဂန္တုံ အဘဗ္ဗာ။ **န ကမ္မာဝရဏေနာ** တိအာဒီနိ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **ရာဂစရိတာ**ဒိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ပရမတ္ထဒီပနိယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၁.၄၃) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

**နိဗ္ဗာနဿ ဒ္ဒတရံ** ပဝိသနမဂ္ဂေ **ဝိဝရိတ္ဒတ ဌပိတော** မဟာကရုဏူပနိဿယေန သယမ္ဘုဉာဏေန အဓိဂတတ္တာ။ **သဒ္ဓံ ပမုဥ္စန္တု** တိ အတ္တနော သဒ္ဓံ ဓမ္မသမ္ပဋိစ္ဆနယောဂ္ဂံ ကတ္ဒတ ဝိဿဇ္ဇေန္တု, သဒ္ဒဟနာကာရေန နံ ဥပဋ္ဌပေန္တူတိ အတ္ထော။ သုခေန အကိစ္ဆေန ပဝတ္တနီယတာယ **သုပ္ပဝတ္တိတံ။ န ဘာသိံ** န ဘာသိဿာမီတိ စိန္တေသိံ။

သတ္တူ သန္တိကံ ဥပဂတာနံ ဒေဝတာနံ ဗြဟ္မာနဉ္စ တဿ ပုရတော အန္တရဓာနံ နာမ အတိဋ္ဌနန္တိ အာဟ **“သကဋ္ဌာနမေဝ ဂတော”**တိ။ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိကော ဓမ္မော ဧဝ ဝိနေယျသန္တာနေ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ **ဓမ္မစက္ကံ**။ အထ ဝာ **စက္က**န္တိ အာဏာ။ **ဓမ္မ**န္တိ ဒေသနာ။ အထ ဝာ အတ္ထဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မဉ္စ တံ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကဉ္စာတိ **ဓမ္မစက္ကံ**။ ဓမ္မေန ဉာယေန စက္ကန္တိပိ **ဓမ္မစက္ကံ**။ ယထာဟ “ဓမ္မဉ္စ ပဝတ္တေတိ စက္ကဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, စက္ကဉ္စ ပဝတ္တေတိ ဓမ္မဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မေန ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မစရိယာယ ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္က”န္တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၂.၄၀-၄၁)။ **ပဝတ္တေသီ** တိ ပဋ္ဌပေသိ။

ဗြဟ္မာယာစနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ကရဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၇၃. **အယံ ဝိတက္ကော** တိ အယံ “ကိန္တာဟံ ဝိဟရေယျ”န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တိတဝိတက္ကော။ **အညဿမိ**န္တိ ပရဿိံ။ အတ္တာ န ဟောတီတိ ဟိ အညော, ပရော။ သော ပနေတ္ထ န ယော ကောစိ အဓိပ္ပေတော, အထ ခော ဂရုဋ္ဌာနီယော။ တေနာဟ **“ကဉ္စိ ဂရုဋ္ဌာနေ အဋ္ဌပေတ္ဒတ”** တိ။ ပတိဿဝတိ ဂရုနော “အာမာ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆတီတိ ပတိဿော, န ပတိဿောတိ **အပ္ပတိဿော။ ပတိဿယရဟိတော** ဂရုပဿယရဟိတောတိ အတ္ထော။

**သဒေဝကေ**တိ အဝယဝေန ဝိဂ္ဂဟော သမုဒာယော သမာသတ္ထော။ သဒေဝကဂ္ဂဟဏေန ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ဟာရိသေသဉာယေန ဣတရေသံ ပဒန္တရေဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ, သမာရကဂ္ဂဟဏေန ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ပစ္စာသတ္တိဉာယေန။ တတ္ထ ဟိ မာရော ဇာတော တန္နိဝာသီ စ ဟောတိ။ သဗြဟ္မကဝစနေန ဗြဟ္မကာယိကာဒိဗြဟ္မဂ္ဂဟဏံ ပစ္စာသတ္တိဉာယေနေဝ။ “သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယာ”တိ သာသနဿ ပစ္စတ္ထိကသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏံ။ နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ အပစ္စတ္ထိကာနံ အသမိတဟာဟာနံ အဗာဟိတဟာဟာနဉ္စ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ တေနေဝ ဝစနေန ဂဟိတတ္တာ။ ကာမံ “သဒေဝကေ”တိအာဒိဝိသေသနာနံ ဝသေန သတ္တဝိသယော လောကသဒ္ဒောတိ ဝိညာယတိ တုလျယောဂဝိသယတ္တာ တေသံ။ “သလောမကော သပက္ခကော”တိအာဒီသု ပန အတုလျယောဂေပိ အယံ သ

မာသော လဗ္ဘတီတိ ဗ္ယတိစာရဒဿနတော ပဇာဂဟဏန္တိ ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ။ ဒေဝဘာဝသာမညေန မာရဗ္ဗဟ္မေသု ဂဟိတေသုပိ ဣတရေဟိ တေသံ လဗ္ဘမာနဝိသေသသဒဿနတ္ထံ ဝိသုံ ဂဟဏန္တိ ဒဿေန္တော **“မာရော နာမာ”**တိအာဒိမာဟ။ မာရော ဗ္ဗဟ္မာနမ္ပိ ဝိစက္ခုကမ္မာယ ပဟောတီတိ အာဟ **“သဗ္ဗေသ”** န္တိ။ **ဥပရီ**တိ ဥပရိ ဘာဝေ။ **ဗ္ဗဟ္မာ** တိ ဒသသဟဿိဗ္ဗဟ္မာနံ သန္ဓာယာဟ။ တထာ စာဟ **“ဒသဟိ အင္ဂုလီဟီ”** တိအာဒိ။ ဣဓ ဒီဃနိကာယာဒယော ဝိယ ဗာဟိရကာနမ္ပိ ဂန္ထနိကာယော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“ကေနိကာယာဒိဝသေနာ”**တိ။

**ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝိဇ္ဇာဌာနာနိ သင်္ဂဟိတာနိ။ ယထာသကံ ကမ္မကိလေသေဟိ ပဇာတတ္တာ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ပဇာ, သတ္တနိကာယော။ တဿာ **ပဇာယ။ သဒေဝမနုဿာယာ** တိ တ ဣမိနာ သမ္မုတိဒေဝဂ္ဂဟဏံ တဒဝသိဋ္ဌမနုဿလောကဂ္ဂဟဏဉ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဘာဂသော လောကံ ဂဟေတွာ ယောဇနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အဘာဂသော လောကံ ဂဟေတွာ ယောဇနံ ဒဿေတုံ **“အပိစေတ္ထာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **လောကဝသေန ဝုတ္တာနိ** “လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ကမ္မကမ္မဖလာနီ”တိ ကတွာ, **ပဇာဝသေန** “ပဟောတုပစ္စယေဟိ ပဇာယတီ”တိ ကတွာ။ **သီလသမ္ပန္နတရ** န္တိ ဧတ္ထ ပရိပုဏ္ဏသမ္ပန္နတာ အဓိပ္ပေတာ “သမ္ပန္နံ သာလိကေဒာရ”န္တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၁၄.၁) ဝိယ။ တေနာဟ **“အဓိကတရန္တိ အတ္ထော”** တိ။ ပရိပုဏ္ဏမ္ပိ “အဓိကတရ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတမရဟတိ။ **သေသေသု**ပိ “သမာဓိသမ္ပန္နတရ”န္တိအာဒီသု။

**ကာရဏန္တိအာဒီသု** **ကာရဏ**န္တိ ယုတ္တိံ။ **အတ္ထ** န္တိ အဝိပရီတတ္ထံ။ **ဝုမိ** န္တိ အဘိဝုမိုနိမိတ္တံ။

**ဣမိနာ ဝစနေနာ**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ အနန္တရံ ဝုတ္တဝစနေန။ န ကေဝလံ ဣမိနာဝ, သုတ္တန္တရမ္ပိ အာနေတွာ ပဋိဗာဟိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **“န မေ အာစရိယော အတ္ထီ”** တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၆၂) ဝုတ္တမေဝ။ **သရန္တိ** ကရဏေ ဧတံ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **“သရန္တေနာ”** တိ, **သရန္တိ** တ သရဏဟေတူတိ အတ္ထော။

ကရဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ဗ္ဗဟ္မဒေဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၇၄. ဧကော**တိ ဝိဝေကဋ္ဌိတတာယ နိဿဒ္ဒေါ။ ဂဏသင်္ဂဏိကာဘာဝေ တဿာနေန ဒီပိတော, ကိလေသသင်္ဂဏိကာဘာဝေ ပန **“အပ္ပမတ္တော”** တိအာဒီဟိ ပကာသိတော။ **ပေသိတတ္တော** တိ နိဗ္ဗာနံ ပတိ ပေသိတစိတ္တော။ **သမ္မဒေဝ** တိ ဉာယေနေဝ။ သော ပန ယဒိ အာဂမနတော ပဋ္ဌာယ လဗ္ဘတိ, ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ, အထ ပဋိပဒာရမ္ဘတော ပဋ္ဌာယ လဗ္ဘတိ, ဧဝမ္ပိ ဝဋ္ဋတေဝတိ ဒဿေတုံ **“ယထာ တ တထာ တ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမေန အသမ္မောဟပဋိဝေဓဿ သိဒ္ဓတ္တာ မဂ္ဂဓမ္မေသု ဝိယ ဖလဓမ္မေသုပိ သာတိသယော အသမ္မောဟောတိ “သယံ အဘိညာ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“သာမံ ဇာနိတွာ”**တိ။ ယထာ ဇာနနာ ပနဿ သစ္ဆိကရဏံ အတ္တပစ္စက္ခကိရိယာတိ “သစ္ဆိကတွာ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ပစ္စက္ခံ ကတွာ”** တိ။ တထာ သစ္ဆိကိရိယာ စဿ ဝိပဿနာပဋိလာဘောတိ “ဥပသမ္ပဇ္ဇာ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ပဋိလဘိတွာ”**တိ။ **တေနာ**တိ “ခီဏာ ဇာတီ”တိအာဒိဝစနေန။

**ဇာတိ ခီဏာ**တိ ဧတ္ထ ဇာတိသီသေန တဗ္ဗိကာရဝန္တော ခန္ဓာ ဝုတ္တာ။ **ပုဗ္ဗေဝ ခီဏတ္တာ** တိ မဂ္ဂါဓိဂမနတော ပဂေဝ အတီတဘာဝေနေဝ ခီဏတ္တာ။ **တတ္ထ** အနာဂတေသု။ **တယာမာဘာဝတော**တိ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ အနာဂတဘာဝသာမညံ ဂဟေတွာ လေသေန ဝုတ္တံ။ **န ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ** တိ သံကိလိဋ္ဌာ စ မဂ္ဂဘာဝနာတိ သိယာတိ ဝစနသေသော။ ယထာ အဇာတဖလတရုဏရုက္ခမူလေ ဆိန္နေ အာယတိဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာနိ ဖလာနိ ဆေဒနပစ္စယာ အနုပ္ပဇ္ဇမာနာနိ နဋ္ဌာနိ နာမ ဟောန္တိ, ဧဝမေဝ ဘာဝနာယ အသတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ ကိလေသာ တပ္ပစ္စယာ ဇာတိ စ မဂ္ဂဘာဝနာယ သတိ န ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ပဟီနာတိ ဝုစ္စန္တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **“မဂ္ဂဿ ပနာ”** တိအာဒိနာ။ **အနုပ္ပာဒဓမ္မတံ အာပဇ္ဇနေန** ဉာဏေန ခီဏရာဂဝသေန။

**သောဋ္ဌသကိစ္စဘာဝတာယာ**တိ သောဋ္ဌသကိစ္စတာယ, သောဋ္ဌသဝိဓဿ တ ကိစ္စဿ ဘာဝတာယ ဥပ္ပာဒနာယ။ ဟဋ္ဌိယံ **သပဒါနန္တိ** သပဒါနစာရော ဝုတ္တော ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသေနာတိ အာဟ **“သပဒါနစာရ”**န္တိ။ **အနုက္ကမ္မာ** တိ အန

တိက္ကမိတ္တ။ **အာဟုတိပိဏ္ဍ** န္တိ ဇုဟိတဗ္ဗပိဏ္ဍံ, ဇုဟနဝသေန အဂ္ဂိမ္ဟိ ပက္ခိပိတဗ္ဗဟယာသပိဏ္ဍန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဘူတဗလိကမ္မ**န္တိ တထာ ပက္ခိပိတဗ္ဗ ဗလိကမ္မကရဏံ။ **ဟာရိတုပလိတ္တ** န္တိ အလ္လဂေါမယေန ကတပရိဘဏ္ဍံ။ **ဝနမာလပရိက္ခိတ္တ** န္တိ မနောဟရာဟိ ဝနပုပ္ဖမာလာဟိ ပရိက္ခိတ္တံ။ **ဓူမကဋစ္ဆု** တိ ဓူမဟာနံ။ **သီလဂန္ဓ**န္တိ သီလံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နကိတ္တိဂန္ဓံ။ **ဃာယမာနဿ** တိ ဥပဂဂတံ ဂဏှန္တဿ။

**ဣမမ္ဟာ ဌာနာ**တိ ဣမသ္မာ မနုဿာနံ ဝသနဌာနာ, မဟာပထဝိတလတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **သဗ္ဗဟေဋ္ဌိမော** တိ ဗြဟ္မဟာရိသဇ္ဇာနံ တသဗြဟ္မလောကမာဟ။ **ဗြဟ္မပထော နာမ စတ္တာရိ ကုသလဇ္ဈာနာနိ** ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂ ဘာဝတော။ **ဇီဝိတပထော နာမ** ဇီဝိတပဝတ္တိဥပါယဘာဝတော။ ''ဘုဥ္ဇတု ဘဝံ မဟာဗြဟ္မာ''တိ ဝစနံ သန္ဓာယာဟ **''ကိံ ဇပ္ပသီ''**တိအာဒိ။ **တိဏဗီဇာနီ**တိ သာလိတဏ္ဍုလာဒီနိ။ **ကေယူသ**န္တိ ခီရံ ဇိဂုစ္ဆန္တော ဝဒတိ။ အယမ္ပိ အတ္တော ''နေတာဒိသော ဗြဟ္မဘက္ခော''တိ ဝဒန္တေန ဒီပိတောတိ။

အတိဒေဝပတ္တောပိ ပဉ္စခန္ဓုပဓိနံ အတ္ထိတာယ ကိလေသူပဓိအာဒီနံယေဝ ဝိရဟိတဘာဝေ ဂဟိတော။ အညတ္ရ ဟိ ဘာဝပစ္စယံ တဒတ္တော ဝိညာယတီတိ အာဟ **''အတိဒေဝဘာဝံ ပတ္တော''** တိ။ ယသ္မာ ဗြဟ္မာနောပိ ဒေဝဂတိပရိယာပန္နတ္တာ ဒေဝ ဧဝ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''အတိဗြဟ္မဘာဝံ ပတ္တော''** တိ။

**အတ္တာနံ ဘာဝေတ္ဝာ**တိ သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ အတ္တာနံ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ ပရိဗြူဟိတ္ဝာ ဌိတော။

**ပုထုဇ္ဇနာ တသာ** တဏှာဟာမာနဒိဋ္ဌိပရိတ္တာသဝသေန တာသနတော။ **ခီဏာသဝ ထာဝရာ နာမ** သဗ္ဗသော ဂတိသုသဥ္စရဏာဘာဝတော။ တထာ ဟိ စတုန္နံ သစ္စာနံ သဗ္ဗသော အဒိဋ္ဌတ္တာ ဘဝအာယဇ္ဇဿ တဏှာဟာအသဗ္ဗဿ ဘာဝတော ဧကစ္စာသု ဂတီသု သဥ္စရဏသဘာဝတော သေက္ခာ ထာဝရာ န ဟောန္တိ။ **ဘဇမာနာ**တိ ဘဇာပိယမာနာ။ **ထာဝရပက္ခမေဝ ဘဇန္တိ** သဗ္ဗသေဌပက္ခံ ဧကန္တပသဌံ ဘဇမာနဘာဝံ ဥပဟအာယ။

ပဟီနကိလေသော ခီဏာသဝေ **ဝိသေနော**။ သုခံ အာယတိ သုခာယတိ, တဿ ကာရဏံ **သုခာယတိကံ**။

ဗြဟ္မဒေဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၄. ဗကဗြဟ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၇၅. ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ဧဝံ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ **သဿတဒိဋ္ဌိ။ သဟ ကာယေနာ** တိ သဟ တေန ဗြဟ္မတ္တဘာဝေန။ **ဗြဟ္မဌာန** န္တိ အတ္တနော ဗြဟ္မဝတ္ထုံ။ **အနိစ္စံ ''နိစ္စ''**န္တိ **ဝဒတိ** အနိစ္စတာယ အတ္တနော အပညာယမာနတ္တာ။ **ထိရ**န္တိ ဒဠှံ, ဝိနာသာဘာဝတော သာရဘူတန္တိ အတ္တော။ ဥပ္ပာဒဝိပရိဏာမာဘာဝတော **သဒာ ဝိဇ္ဇမာနံ။ ကေဝလ** န္တိ ပရိပုဏ္ဏံ။ တေနာဟ **''အခဏ္ဍ''** န္တိ။ **ကေဝလ**န္တိ ဇာတိအာဒီဟိ အသမ္မိဿံ, ဝိရဟိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဥပ္ပာဒါဒီနံ အဘာဝတော ဧဝ **အစဝနဓမ္မံ။ ကောစိ ဇာယနကော။ပေ။ ဥပပဇ္ဇနကော တ နတ္ထိ** နိစ္စဘာဝတော ဌာနေန သဒ္ဓိံ တန္နိဝါသီနံ။ နိစ္စဘာဝဥ္ဟိ သော ပဋိဇာနာတိ။ **တိဿော ဈာနဘူမိယော** တိ ဒုတိယတတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနဘူမိယော။ စတုတ္ထဇ္ဈာနဘူမိဝိသေသာ ဟိ အသညသုဒ္ဓာဝါသာရုပ္ပဘဝါ။ **နိဗ္ဗာန** န္တိ တ ထွေ **ဣတိ**-သဒ္ဒေ အာဒိအတ္တော, န ပရိသမာပနတ္တော, တသ္မာ ''သဗ္ဗ''န္တိ ဣမိနာ ''အသည။ပေ။ ဘဝ''တိ ဝုတ္တံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ပဋိဗာဟတီ**တိ သန္တံယေဝ သမာနံ အဇာနန္တော ''နတ္ထီ''တိ ပဋိက္ခိပတိ။ **ဧဝေ** ဥတ္တရဝိဟာရတာသိနော။

**ဟေဋ္ဌုပပတ္တိကောတိ** ဟေဋ္ဌာ ဘူမိသု ဥပ္ပန္နဥပပတ္တိကော။ ဣအနိ တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **''အနုပ္ပန္နေ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဟေဋ္ဌုပပတ္တိကံ ကတ္ဝာ** တိ ယထာဌိတဘူမိတော ဟေဋ္ဌာ တတိယဇ္ဈာနဘူမိယံ ဥပပတ္တိစျာနံ ကတ္ဝာ, န ဥ ပရိစျာနဿ ဝိယ ပတ္ထနာမတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ပဌမကာလေ**တိ တသ္မိံ ဘဝေ ပဌမကာလေ။ **အညာသိ** အာသန္န ဘာဝတော။ **ဥဘယ**န္တိ တံ တံ အတ္တနာ ကတကမ္မဥ္စေဝ နိဗ္ဗတ္တဌာနဥ္စာတိ ဥဘယံ။ **ပမုဿိတ္ဝာ** နိဗ္ဗတ္တိံ အနုပ ဓာရေန္တော။

**အဝိဇ္ဇာယ ဂတော**တိ အဝိဇ္ဇာယ သဟ ပဝတ္တော။ သဟယောဂေ ဟိ ကြဒံ ကရဏဝစနံ။ တေနာဟ **“သမန္နာဂတော”**တိ။ **အညာဏီ**တိ အဝိဒွာ။ ပညာစက္ခုဝိရဟတော **အန္ဓီဘူတော,** အန္ဓဘာဝံ အာပန္နောတိ အတ္ထော။ အနာဂတေ သဒ္ဒေ ဟောတာယံ ''ဝက္ခတိ''တိ ယတ္ထသဒ္ဒပယောဂေန, အတ္ထော ပန ဝတ္တမာနကာလိကော။ တေနာဟ **“ဘဏတီ”**တိ။ တေနာဟ **“ယတ္ထ”** တိအာဒိ။

**မဂ္ဂစောရော** တိ မဂ္ဂပရိပန္ထကစောရော။ **သန္တဇ္ဇိယမာနော** တိ ''အဝိဇ္ဇာဂတော ဝတ, ဘော, ဗကော ဗြဟ္မာ''တိ အာဒိနာ သန္တဇ္ဇိယမာနော။ **သတိံ လဘိတ္ဝာ**တိ တေနေဝ သန္တဇ္ဇနေန ယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇိတ္ဝာ ပုရိမဇာတိဝိသယံ သတိံ လဘိတ္ဝာ။ **နိပ္ပီဠိတုကာမော** တိ ဃံသေတုကာမော အောသံ ဒဿေတုကာမော ''ကြဒံ ပဿ ယာဝဥ္စ တေ အပရဒ္ဓ''န္တိ။ **ပုညကမ္မာ** တိ ပုညကာရိနော။ **ဝေဒေဟိ** ဉာဏေဟိ **ဂတတ္တာ** ပဝတ္တတ္တာ။ **အန္တိမာ ဗြဟ္မုပပတ္တီ** တိ သဗ္ဗပစ္ဆိမာ ဗြဟ္မဘာဝပ္ပတ္တိ။ **အသ္မာဘိဇပ္ပန္တိ** တိ အသ္မေ အဘိဇပ္ပန္တိ။ အာယုဝဏ္ဏာဒိဝသေန ဗျူဟိတဂုဏတ္တာ **ဗြဟ္မာ** ။ အညေဟိ မဟန္တာ ဗြဟ္မာ **မဟာဗြဟ္မာ။ အဘိဘူ** တိ တံ ဗြဟ္မလောကံ ဇေဋ္ဌကဘာဝေန အဘိဘဝိတ္ဝာ ဌိတော။ **အနဘိဘူတော**တိ အညေဟိ န အဘိဘူတော။ **အညဒတ္ထု** တိ ဧကံသဝစနမေတံ။ ဒဿနဝသေန ဒ **သော,** သဗ္ဗံ ပဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝသဝတ္တီ** တိ သဗ္ဗဇနံ ဝသေ ဝတ္တေတိ။ **ဣဿရော** တိ လောကေ ဣဿရော။ **ကတ္တာ နိမ္မာတာ** တိ လောကဿ ကတ္တာ နိမ္မာတာ။ **သေဋ္ဌော သဇိတာ** တိ အယံ လောကဿ ဥတ္တမော သံဝိဘဇိတာ စ။ **ဝသီ ပိတာ ဘူတဘဗျာန** န္တိ အာစိဏ္ဏဝသိတ္တာ ဝသီ, အယံ ပိတာ ဘူတာနံ နိဗ္ဗတ္တာနံ ဘဗျာနံ သမ္ဘဝေသီနန္တိ **ပတ္ထေန္တိ** ဝိကတ္ထေန္တိ **ပိဟေန္တိ** မာနေန္တိ။

**တေန္တိ** ဝိပရီတသညာဝသေန ''ကြဒံ နိစ္စံ ကြဒံ ဓုဝံ ကြဒံ သဿတ''န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ တေံ အပ္ပံ ပရိတ္တကန္တိ တံ ဘဂဝတ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ ဒဿေတိ။ တံ ပန ''ဧကသ္မိံ ကောသလကေ တိလတဟေ ဝဿသတေ ဝဿသတေ ဧကေကတိလုဒ္ဓာရေ ကယိရမာနေ တိလာနိ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, န တွေဝ အဗ္ဗုဒေ အာယူ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တော အဗ္ဗုဒော, တံဝသေန ဝီသတိဂုဏံ နိရဗ္ဗုဒော, တေသံ နိရဗ္ဗုဒာနံ ဝသေန နိရဗ္ဗုဒသတသဟဿံ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပန ပဒုမေ အာယုနော ဝဿဂဏနာ ကြမသိမ်္မယေဝ သံယုတ္တေ ပရတော အာဂမိဿတိ။ **အနန္တဒဿီ** တိ အနန္တဿ ဉေယျဿ အနဝသေသတော ဒဿီ။ **ဝတသီလဝတ္တ** န္တိ သမာဒာနဝသေန ဝတဘူတံ စာရိတ္တသီလဝသေန သမာစိဏ္ဏတ္တာ သီလဝတ္တံ။ တံ ပန ဧကမေဝါတိ အာဟ **“သီလမေဝ”**တိ။

**အဟာယေသိ**တိ ဧတ္ထ ယအာ သော ပိဟာသိတေ မနုဿော ဟာနိယံ ဟာယေသိ, တံ သမုဒာဂမတော ပဋ္ဌာယ ဒဿေ တုံ **“တတ္ထ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ပုရိမဇာတိယံ။ သော ဗြဟ္မာ ''ဇရာမရဏဿ အန္တံ ကရိဿာမီ''တိ အဇ္ဈာသယဝသေန ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတ္ဝာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ, သော တတ္ထ နိဗ္ဗာနသညီ အဟောသိ။ **ဈာနရတိ ယာ ဝီတိနာမေတီ**တိ တအာ တဿာ ကိရိယာယ အဝိစ္ဆေဒတော ပဝတ္တိံ ဥပဟာယ ဝတ္တမာနပယောဂေါ။ ရတ္တန္ဒိကာရေ ပုရတော ပုရတော ဂစ္ဆန္တဿ သကဋဿ အနုဿရဏဝသေန ဂစ္ဆန္တာနံ သကဋာနံ နိဝတ္တနံ ဟောတီတိ **“သဗ္ဗသကဋာနိ တထေဝ နိဝတ္တိတ္ဝာ”** တိ ဝုတ္တံ။

**ကမ္မသဇ္ဇာ** တိ ယုဒ္ဓသဇ္ဇာ။ **ဝိလောပန္တိ** ဝိလုတ္တဘဏ္ဍံ။ **ဏေဝ်ကူလသ္မိ** န္တိ ဧတ္ထ ''ပနိဟာတာယ နိစ္စဂင်္ဂါယ နာမ''န္တိ ဧကေစ။ ''ဏေဝ်မိဂဗဟုလတာယ သော ဂင်္ဂါယ တီရပ္ပဒေသော ဏေဝ်ကူလန္တိ ဝုတ္တ''န္တိ အပရေ။ **ဂင်္ဂေယျ ယကော**တိ ဂင်္ဂါသန္တိတသိ။

**ဗဒ္ဓစရော** တိ ပဋိဗဒ္ဓစရိယော။ တေနာဟ **“အန္တေဝါသိကော”** တိ။ **ယသ္မာ ဗုဒ္ဓေ** သဗ္ဗညူ, တသ္မာ အညာသိ, ကြမ မယ္ဟံ ပမုဋ္ဌံ သဗ္ဗံ ဇာနာသီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သဗ္ဗံ ဗြဟ္မလောကံ ဩဘာသယန္တော** သဗ္ဗမ္ပိမံ ဗြဟ္မလောကံ ဘဂဝတ ဩဘာသံ အဘိဘဝိတ္ဝာ အနုညာသာဓာရဏံ အတ္တနော ဩဘာသံ ဩဘာသေန္တော တိဋ္ဌတိ။

ဗကဗြဟ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၅. အညတရဗြဟ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၇၆. **တေဇောကသိဏပရိကမ္မံ ကတ္ဝာ**တိ ''တေဇောကသိဏပရိကမ္မဝသေန သမာပဇ္ဇိဿာမီ''တိ စိတ္တုပ္ပာဒေ ဇေတွာ တေဇောကသိဏပရိကမ္မံ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ အညေသံ ဝိယ တတ္ထ ဈာနသမာပဇ္ဇနေန ပရိကမ္မပယောဇနံ အတ္ထိ သဗ္ဗတ္ထေဝ စိဏ္ဏဝသီဘာဝဿ ပရမုက္ကံသဘာဝပ္ပတ္တတ္တာ။ တဿ ကိရ ဗြဟ္မုနော ''ယထာဟံ ဇေဝံ မဟာနုဘာဝေ အညော နတ္ထီ''တိ လဒ္ဓိ, ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ''နတ္ထိ သော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ, ယော ဣဓ အာဂစ္ဆေယျာ''တိ။ ဘဂဝါ တဿ တံ လဒ္ဓိံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ တဿ ဥပရိ အာကာသေ နိသီဒိ။ တေန ဝုတ္တံ **''တေဇောဓာတုံ။ပေ။ တထာဂတံ ဒိသွာ''**တိ။ အင်္ဂုဝေဓံ ဝိယံ ဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော **အင်္ဂုဝေဓီ,** ယထာ အင်္ဂုံ ဝိဇ္ဈိတွာ အင်္ဂုမိဋ္ဌံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ, ဇေဝံ ဝိဇ္ဈိတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ အယံ ပန အင်္ဂုဝေဓီ ဝိယ **အင်္ဂုဝေဓီ,** ယထာ သော လဒ္ဓိံ ဝိဿဇ္ဇေတိ, ဇေဝံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ **သေသာနန္တိ** မဟာကဿပမဟာကပ္ပိနအနုရုဒ္ဓတ္ထေရာနံ။

**အညတရဗြဟ္မသရီရဝိမာနာလင်္ကာရာဒီနံ ပဘာ**တိ ဗြဟ္မာနံ သရီရပ္ပဘာ ဝိမာနပ္ပဘာ အလင်္ကာရဝတ္ထာဒီနံ ပဘာတိ ဣမသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ ဣမာ သဗ္ဗာ ပဘာ အတ္တနော ပဘာသ္သရဘာဝေန အဘိဘဝန္တံ။ **နတ္ထိ မေ သာ**တိ ဣဒါနိ မေ သာ ဒိဋ္ဌိ နတ္ထိ, ''နတ္ထိ သော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ, ယော ဣဓ အာဂစ္ဆေယျာ''တိ အယံ လဒ္ဓိ နတ္ထိ။ တေနာဟ **''တတ္ထာဿ။ပေ။ ပဟီနာ''**တိ။ **ဝေါ**တိ တေသံ သမာဂမေ။ ယထာ တဿ ဗြဟ္မုနော သဗ္ဗသော ဒိဋ္ဌိဂတံ ဝိမုစ္စတိ ဓမ္မစက္ခုံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဇေဝံ **မဟန္တံ ဓမ္မဒေသနံ ဒေသေသိ** ။

''အဇ္ဇာပိ တေ, အာဝုသော''တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန **တတ္တကေနေဝ။ သရူပေန ဝုတ္တာ**တိ ပဌမေန ဟာဒေန စတဿ သော, ဒုတိယေန ဇေကန္တိ ဇေဝံ ပဉ္စ အဘိညာ သရူပေန ဝုတ္တာ။ ကသ္မာ ဝေါ ဒိဗ္ဗသောတံ နာဂတန္တိ? အာဟ **''တာသံ ဝသေန အာဂတမေဝ''**တိ။ ယေန ဣမာ လောကုတ္တရာ အဘိညာ အဓိဂတာ, န တဿ ဒိဗ္ဗသောတသမ္မာဒနံ ဘာရိယံ ပဋိပက္ခဝိဂမေန သုခေနေဝ ဣဇ္ဈနတော။

အညတရဗြဟ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ဗြဟ္မလောကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၇၇. **ပစ္စေကံ ဒွါရဗာဟန္တိ** ပစ္စေကံ ဒွါရဗာဟံ။ ပစ္စေက-သဒ္ဒော စေတ္ထ အာဝုတ္တိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော; ''ပစ္စေကံ ပစ္စေက''န္တိ အာဟ **''ဇေကေကော ဇေကေက''**န္တိ။ တေသု ဟိ ဇေကော ပစ္စေကဗြဟ္မာ ဂန္ဓကုဋိယာ ဇေကဒွါရဗာဟံ နိဿာယ ဌိတော, အပရော အညံ။ **ပစ္စေကဗြဟ္မာ**တိ စ ဇေကစာရီ ဗြဟ္မာ, န ပရိသစာရီ ဗြဟ္မာတိ အတ္ထော။ သမိဒ္ဓိ နာမ သင်္ဂေ သုခုပကရဏေဟိ, ဗြဟ္မာနဉ္စ ဈာနံ သုခုပကရဏန္တိ **ဈာနသုခေန သမိဒ္ဓေါ**တိ။ သမ္ပတ္တိယာ ဝေပုလ္လပ္ပတ္တတာ ဗြဟ္မာနဉ္စ အဘိညာဂုဏေဟိ ဝေပုလ္လပ္ပတ္တီတိ အာဟ **''ဖီတောတိ အဘိညာပုပ္ဖေဟိ သုပုပ္ဖိတော''**တိ။ **အသဟန္တော**တိ နသဟန္တော နရောစေန္တော။

**သတပဒန္တိ** သတသဒ္ဒေါ။ **ရူပဝသေနာ**တိ ရူပသဒ္ဒဝသေန, ရူပသဒ္ဒေန သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။ တထာ **ပန္တိဝသေ နာ**တိ ဧတ္ထာပိ။ **ဇေကစ္စေ** တိ ဇေကေ မိကရီ, တေသံ ဗ္ယတ္တိနိသာရူပကာနံ ပဉ္စသတာနီတိ အတ္ထော။ **''ကဿ အညဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂမိဿာမီ''**တိ ဝိမာနသမ္ပတ္တိယံ ဝိမ္ဟယကိစ္စော အဟင်္ကာရဝသေန ဝဒတိ။ ရဏန္တိ နိဒ္ဒန္တိ ဇေတေဟိ**ရဏာ,** အာသာ။ ဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပာတေ ဝိကာရုပ္ပတ္တိ ရုပ္ပနံ ရူပဿ ပဝေဓနန္တိ အာဟ **''သီတာဒီဟိ စ နိစ္စံ ပဝေဓိတ''**န္တိ။ **သုမေဓော** သုန္ဒရပညော **သော သတ္တာ ရူပေ န ရမတိ,** ကိံ ပန မန္ဒပညော ရူပေ သရဏဉ္စ ပဝေဓိတဉ္စ အပဿန္တော ရမသီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဗြဟ္မလောကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ကောကာလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၇၈. ပမာဏကရာနံ ရာကဒီနံ အဘာဝတော ခီဏာသဝေါ ရာကဒိဝသေန န သက္ကာ ဣမံ ပမာတုန္တိ **အပ္ပမေယျော,** အပ္ပမေယျာနိ ဝါ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတတ္တာ ပမိတံ ပမေယျံ တဿ ကတော ပရိမေယျ

ယော နတ္ထိ။ တေနာဟ **“ခီဏာသဝေါ။ပေ။ ဒီပေတီ”**တိ။ **တန္တိ** ခီဏာသဝံ။ **ပမေတုံ** ရန္ဓဂဝေသီ ဟုတွာ ဝဇ္ဇတော ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ။ ယထာသဘာဝတော တဿ မိနနေ နိပ္ဖိနပညတာယ **အဝကုဇ္ဇပညံ** ။

ကောကာလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ကတမောဒကတိဿသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၇၉.** ကိံ ကုသလဂဝေသိတာယ “ကိံ ကုသလံ အကုသလ”န္တိအာဒိနာ ကိန္တိ သုဏာတိ တောယာတိ **ကိဿ တ ဝုစ္စတိ ပညာ**။

ကတမောဒကတိဿသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. တုရူဗ္ရဟ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၀.** အာဗာဓော ဧတဿ အတ္ထီတိ **အာဗာဓိကော။ အနန္တရသုတ္တေ** တိ အနာဂတာနန္တရေ သုတ္တေ။ **ဝရာကော**တိ အနုဂ္ဂဟာဝစနမေဝ, န နိပ္ပရိယာယေန ဝုတ္တာဝစနံ။ **ပိယသီလာ**တိ ဣမိနာ တေသံ အတ္တေ နိရုတ္တိနယေန “ပေသလာ”တိ ပဒသိဒ္ဓိတိ ဒဿေတိ။ **ကဗရကိဗ္ဘိနိ** တိ ဗ္ယာဓိဗလေန ပရိဘိန္နဝဏ္ဏတာယ ကဗရဘူတာနိ အင်္ဂါနိ။ **ယတ္တကန္တိ** ယံ တွံ ဘဂဝတော ဝစနံ အညထာ ကရောသိ, တတ္တကံ **တယာ အပရဒ္ဓံ,** တဿ ပမာဏံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ အနာကမိနော နာမ ကာမစ္ဆန္ဒဗျာပာဒါ ပဟီနာ ဟောန္တိ, တွဉ္စ ဒိဋ္ဌော ကာမစ္ဆန္ဒဗျာပါဒဝသေန ဣဓာဂတော, တသ္မာ ယာဝ တေ ဣဒံ အပရဒ္ဓန္တိ အယမေဝေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

**အဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော** တိ အပ္ပတ္တဒိဋ္ဌိနိမိတ္တော။ **ဂိလဝိသော ဝိယ** ဝိသံ ဂိလိတွာ ဌိတော ဝိယ။ **ကုဌာရိသဒိသာ** မူလပစ္ဆိန္ဒနဋ္ဌေန။ **ဥတ္တမတ္ထေ** တိ အရဟတ္တေ။ **ခီဏာသဝေတိ ဝဒတိ** သုနက္ခတ္တော ဝိယ အစေလံ ကောရက္ခတ္တိယံ။ **ယော** အဂ္ဂသာဝကော ဝိယ **ပသံသိတဗ္ဗော ခီဏာသဝေ,** တံ “ဒုဿီလော အယ”န္တိ ယော တ ဝဒတိ။ **သမကောဝ ဝိဟကော**တိ ပသံသိယနိန္ဒာ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏပရိဓံသနဝသေန ပဝတ္တာ ယာဝ မဟာသာဝဇ္ဇတာယ ကဇ္ဇုကတရဝိဟကာ, တာဝ နိန္ဒိယပသံသာပိ မဟာသာဝဇ္ဇတာယ သမဝိဟကာ တတ္ထ အဝိဇ္ဇမာနဂုဏသမာရောပနေန အတ္တနော ပရေသံ မိစ္ဆာပဋိပတ္တိဟေတုဘာဝတော ပသံသိယေန တဿ သမဘာဝကရဏတော စ။ လောကေပိ ဟိ အယံ ပုရေ သမဏက ရယေ့ဟာ ဟောတိ, ပဂေဝ ဒုပ္ပဋိပန္နဒုပ္ပဋိပန္နောတိ သမံ ကရောန္တီတိ။

**သကေနာ**တိ အတ္တနော သာပတေယျေန။ **အယံ အပ္ပမတ္တကော အပရာဓော** ဒိဋ္ဌဓမ္မိကတ္တာ သပ္ပတိကာရတ္တာ စ တဿ။ **အယံ မဟန္တတရော ကလိ** ကတူပစိတဿ သမ္ပရာယိကတ္တာ အပ္ပတိကာရတ္တာ စ။

“နိရဗ္ဗုဒေ”တိ ဂဏနာဝိသေသော ဧကောတိ အာဟ **“နိရဗ္ဗုဒဂဏနာယာ”** တိ, သတသဟဿံ နိရဗ္ဗုဒါနန္တိ အတ္ထော။ နိရဗ္ဗုဒပရိဂဏနံ ပန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ **ယမရိယဂရဟီ နိရယံ ဥပေတီ**တိ တ္ထေ ယထာဝုတ္တံ အာယုပ္ပမာဏံ ဟာကတိကေန အရိယူပဝါဒိနာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “အဂ္ဂသာဝကာနံ ပန ဂုဏမဟန္တတာယ တတောပိ အတိဝိယ မဟန္တတရာ တေ”တိ ဝဒန္တိ။

တုရူဗ္ရဟ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ကောကာလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၁.** ဒွေဝ ကောကာလိကနာမကာ ဘိက္ခူ, တတော ဣမ အဓိပ္ပေတံ နိဒ္ဓာရေတွာ ဒဿေတုံ – **“ကော အယံ ကောကာလိကော”**တိ? ပုစ္ဆာ။ သုတ္တဿ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ဒဿေတုံ – **“ကသ္မာ စ ဥပသင်္ကမိ”** တိ? ပုစ္ဆာ ။ **အယံ ကိ** ရာတိအာဒိ ယထာက္ကမံ တာသံ ဝိဿဇ္ဇနံ။ ဝိဝေကတသံ ဝသိတုကာမတ္တာ အပ္ပိစ္ဆတာယ စ **မာ ကဿစိ။ပေ။ ဝသိံသု**။

**ပက္ကမိသ္သန္တီတိ အာဃာတံ ဥပ္ပာဒေသိ** အတ္တနော ဣစ္ဆာဝိဃာတနတော။ **ထေရာ ဘိက္ခုသင်္ဃသ္သ နိယ္ယာဒယိံသု** ပယုတ္တတစာယ အကတတ္တာ ထေရေဟိ စ အဒိပိတတ္တာ။ **ပုဗ္ဗေပိ။ပေ။ မညေ** တိ ဣမိနာ ထေရာနံ ကောပဟေဉ္ဉေ ဌိတဘာဝံ အာသင်္ကတိ အဝဏ္ဏော ဝဏ္ဏံ ပသ္သန္တော ဝိယ, သုဒ္ဓေ အာအသတလေ လေခံ ဥဋ္ဌာပေန္တော ဝိယ စ။

**အပရဇ္ဈိတွတ** တိ ဘဂဝတော သမ္မုခာ "ဟပဘိက္ခူ ဇာတာ"တိ ဝတွတ။ အာဟ **"သဒ္ဓာယ အာကရော ပသာအာဝဟော"**တိ။ ပဝတ္တသဒ္ဓါယိကော တတိ အတ္ထောတိ အာဟ **"သဒ္ဓါတဗ္ဗဝစနော"** တိ။

**ပီဠကာ** နာမ ဗာဟိရတော ပဉ္ဉာယ အင်္ဂိ ဘိန္ဒတိ, ဣမာ ပန ပဌမံယေဝ အင်္ဂိ ဘိန္ဒိတွတ ဥဂ္ဂတာ။ **တရုဏဗေလုဝမတ္တိယောတိ** တရုဏဗိလ္လဖလမတ္တိယော။ **ဝိသဂိလိတောတိ** ခိတ္တပဟာရဏော။ တစ္ဆ ဗဋ္ဋိသံ ဝိသသမညာ လောကေ။ "အာရက္ခဒေဝတာနံ သုတွတ"တိ ပဒံ အာနေတွတ သမ္ဗန္ဓော။

မဂရေဇ္ဇေ သံတေဟာရတော **မာဂဓကော ပတ္တော,** တေန။ တိလသကဋ္ဌံ **တိလတဟာ**တေ ဝုတ္တော။ **ပစ္စိတဗ္ဗဌ္ဌာနသ္သာ**တိ နိရယဒုက္ခေန ပစ္စိတဗ္ဗပဒေသသ္သ။ **တော်** "အဗ္ဗုဒော"တိ နာမံ။

**ဝသ္သဂဏနာ** တိ ဧကတော ပဉ္ဉာယ ဒသဂုဏိတံ အဗ္ဗုဒအာယုမွဟိ, တတော ပရံ ဝီသတိဂုဏံ နိရဗ္ဗုအာဒီသု ဝသ္သဂဏနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ အဗဗာဒီသု ပဒုမပရိယောသာနေသု သဗ္ဗေသု နိရယေသု။ **ဧသေဝ နယော**တိ ဟေဋ္ဌိမတော ဥပရိမသ္သ ဥပရိမသ္သ ဝီသတိဂုဏတံ အတိဒိသတိ။

ကောကာလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ဒုတိယဝဂ္ဂေ

### ၁. သနင်္ကုမာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၂. ဟေရာဏကတ္တာ**တိ နိဗ္ဗတ္တိတွတ စိရကာလတ္တာ။ ဇာတတ္တာ ဇနော, တံ ဣတော **ဇနေတော,** တသ္မိံ။ **ခတ္တိယော သေဋ္ဌော** လောကမရိယာဒပရိပာလနာဒိနာ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ သတ္တာနံ နိယောဇနေန ဗဟုကာရတ္တာ။ သော ဟိ ပရေ တထာ ပဋိပာဒေန္တော သယမ္ပိ တတ္ထ ပတိဋ္ဌိတောယေဝ ဟောတီတိ သေဋ္ဌော ဝုတ္တော။ ပဋိပက္ခဝိဇ္ဇုနင်္ဂေန ပုဗ္ဗေနိတသာဒီနံ ဝိဒိတကရဏင်္ဂေန **ဝိဇ္ဇာ**တိ။ သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပဗာဟုသစ္စဝီရိယသတိပညာတိ ဣမေ **သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ** ။ စရန္တိ အဂတပုဗ္ဗံ ဒိသံ ဧတေဟီတိ **စရဏာနိ,** သီလာဒယော ပန္နရသ ဓမ္မာ။

သနင်္ကုမာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၂. ဒေဝဒတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၃.** အပ္ပညတ္တေ ဧဝ သိက္ခာပဒေ ဆေဇ္ဇကမိကမ္မသ္သ ကတတ္တာ သလိင်္ဂေနေဝ စ ဌိတတ္တာ "ဒေဝဒတွတော သာသနတော ပက္ကန္တော"တိ န ဝတ္တဗ္ဗောတိ **အစိရပက္ကန္တေ** တိ ဧတ္ထ "သာသနတော ပက္ကန္တေ"တိ အဝတွတ **"ဝေဠုဝနတော ဂယာသီသံ ဂတေ"**တိ ဝုတ္တံ။ ပကတတ္တော ဟိ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဘိန္ဒေယ္ယ, န အပကတတွတောတိ။ **ဝဋ္ဋတယာ**တိ ဝဋ္ဋတယ ကုစ္ဆိယံ ဇာတံ။

ဒေဝဒတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၃. အန္ဓကဝိန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၄. ဇနတန္တိ** ဇနာနံ သမူဟံ, ဇနသဥ္စရဏဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ **မနုဿာနံ အနုပစာရေ** တိ ယတ္ထကေ ကသနာ ဒိကိစ္စံ ကရောန္တာနံ သဉ္စာရော ဟောတိ, တတောကံ အတိက္ကမိတွာ အနုပစာရေ။ **သံယောဇနဝိပ္ပမောက္ခာ** တိ သံ ယောဇနဝိမောက္ခဟေတု။ ဝိဝေကရတိံ ပဝိဝေကသုခဉ္စာနံ အလဘန္တော။ **စိတ္တာနုရက္ခဏတ္ထ** န္တိ ပုဗ္ဗေ မံ မနုဿ သာ "အရညတသေန ပဝိဝိတ္တော အသံသဋ္ဌော အာရဒ္ဓဝီရိယော"တိ မညိံသု, ဣဒါနိ ကမန္တေ ဝသန္တံ ဒိသွာ ဂဏ သင်္ဂဏိကာယ နိဝုဋ္ဌောတိ အပ္ပသာဒံ အာပဇ္ဇိဿန္တိ။ ယဒိပိ မေ ဣဓ အဘိရတိ နတ္ထိ, ဧဝံ သန္တေပိ ဣဓေဝ ဝသိဿ သာမီတိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေန ဟုတွာ န ဝသိတဗ္ဗံ, ကော အတ္ထော စိတ္တဝသံ ဂန္တွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သတိပဋ္ဌာ ဌာနုပရာယဏောတိ** သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာရတော။ ဧဝံ ဟိဿ ဂဏတသောပိ ဟသံသော ဝိဝေကတသေန ဝိနာ သမဏကိစ္စံ စဿ အသိဇ္ဈနတော။

**ဝဋ္ဋဘယတော** ပမုတ္တော အဇ္ဈာသယဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

**နိသီဒိ တတ္ထ ဘိက္ခူ** တိ ဣမိနာ သတ္တုပ္ပလဒ္ဓိယာ အနိဿိတတ္တာ ယထာရုစိယာ တေသံ နိသဇ္ဇံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **"ဣမိနာ"**တိအာဒိ။

ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ အာကာရေန ဇာတန္တိ န အနုဿဝဒဿနမေတံ, န အနုဿဝဂ္ဂဟဏံ။ တက္ကဟေတု နယ ဟေတု တ န ဝဒာမီတိ ယောဇနာ။ ပိဋကံ ဂန္ထော သမ္ပဒီယတိ တေဿာတိ **ပိဋကသမ္ပဒါနံ,** ဂန္ထဿ ဥဂ္ဂဏှနကာ တော တေန ပိဋကဿ ဥဂ္ဂဏှနကဘာဝေန, ကေနစိ ဂန္ထာနုသာရေနာ ဧဝံ န ဝဒာမီတိ အတ္ထော။ ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ ဥဿ ဓမ္မဿ စရိယံ တစသိကံ ပဝတ္တတီတိ **ဗြဟ္မစရိယံ,** ဓမ္မဒေသနာ။ ဘာဝိတေန မရဏဿ သဗ္ဗသော ဘာဂေန ဝိပ္ပဟာနေန **မရဏပရိစ္စာဂီနံ** ။ တေ စ ခီဏာဇာတိကာတိ အာဟ **"ခီဏာသဝါန"**န္တိ။

**ဒသဓာ ဒသာ**တိ ဒသက္ခတ္တုံ ဒသ။ **အညန္တိ** ပဥ္စသတာဓိကသဟဿတော အညံ။ **ပုညဘာဂိနော**တိ ဝိဝဋ္ဋနိဿိ တပုညဿ ဘာဂိနော တဿာ ဒေသနာယ ဝေနေယျာ သတ္တာ ဇာတာတိ ဂဏေတုံ အဟံ န သက္ကောမီတိ ဒဿေတိ။ **ဗြဟ္မဓမ္မဒေသန** န္တိ ဗြဟ္မုနာ ဝုတ္တံ အာဟ။

အန္ဓကဝိန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. အရုဏဝတီသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၅. အဘိဘူ သမ္ဘဝ** တိ တေသံ ဒွိန္နံ မဟာထေရာနံ နာမာနိ။ တေသံ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **"တေသု"**တိအာဒိ ဝု တ္တံ။ ဧတေ ဒွေ တဿ ဘဂဝတော အဂ္ဂသာဝကာတိ ဒဿေတိ။ **အဝဇ္ဈာယန္တိ** တိ ဟေဋ္ဌာ ကတွာ စိန္တေန္တိ။ **ခိယျန္တိ** တံ လာမကတော စိန္တေတဗ္ဗတံ ဟပေန္တိ ဟပကတံ ကရောန္တိ။ **ဝိတ္ထာရယန္တာ** တိ တမေဝ လာမကတော စိန္တေတဗ္ဗတံ ဝေပုလ္လံ ဟပေန္တာ။ သဗ္ဗေ ဟသဏ္ဍာ အတ္တနော အတ္တနော သမယေ သိဒ္ဓန္တေ သဗ္ဗေ ဒေဝမနုဿ သာ အတ္တနော အတ္တနော သမယေ ပဋိလာဘေ ပဋိလဒ္ဓအတ္ထေ ပုရိသကာရံ ဝဏ္ဏယန္တီတိ ယောဇနာ။

**အာရမ္ဘဝီရိယ** န္တိ မစ္ဆသေနာသင်္ခာတကိလေသဓုနနေ အာရမ္ဘဝီရိယံ, ယာ "အာရမ္ဘဓာတူ"တိ ဝုစ္စတိ ။ **နိက္ကမဝီရိယန္တိ** ကောသဇ္ဇပဋိပက္ခဘူတံ ဝီရိယံ, ယာ "နိက္ကမဓာတူ"တိ ဝုစ္စတိ။ **ပယောဂံ ကရောထာ**တိ ပရံ ပရံ ဌာနံ အ က္ကမနတော တတောပိ ဖလဝတရံ ဘာဝနာဘိယောဂံ ပဝတ္တေထာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ "ပရက္ကမထာ"တိ။ **ကိ လေသသေနာ** နာမ ရာကဒိကိလေသသမူဟော, သော မရဏပစ္စယဘာဝတော "မစ္စုနော သေနာ"တိ ဝုစ္စတိ။ တဥ္စဟိ သန္ ဓာယ ဝုတ္တံ "မဟာသေနေန မစ္စုနာ"တိ (မ. နိ. ၃.၂၇၂, ၂၇၅, ၂၇၆)။ ခန္ဓာနံ ပဉ္စမာဘိနိဗ္ဗတ္တိ **ဇာတိ,** တဒညံ ပန တေသံ ပဋိပဟဋိ ပဝတ္တံ **သံသာရော**တိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ဇာတိဥ္စ သံသာရဉ္စာ"** တိ။ ယသ္မာ "ကေမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိ ယော"တိအာဒီသု တသ္မိံ တသ္မိံ ဘဝေ အာအနနိက္ခေပပရိစ္ဆိန္နခန္ဓပ္ပဝတ္တိ "ဇာတီ"တိ ဝုစ္စတိ, သာ ဧဝ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာ ဗာနာ အပရာပရံ ပဝတ္တမာနော သံသာရော "ကတော စိတော သံသရဏ"န္တိ ကတွာ, တသ္မာ အာဟ **"ဇာတိသင်္ခာတံ တ သံသာရ"**န္တိ။ **ပရိဒေ္ဒဗန္တိ** ပရိယောသာနံ။ ဩဘာသံ ဖရိတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အာလောကဋ္ဌာနေ** တိ အတ္တနာ ကတအာ လောကဋ္ဌာနေ။ **အာလောကကိစ္စံ နတ္ထိ** တိ အန္ဓကာရဋ္ဌာနေ အာလောကဒဿနံ ဝိယ အာလောကဋ္ဌာနေ အာလောကဒ ဿနကိစ္စံ နတ္ထိ။ တသ္မာ တေသံ သတ္တာနံ "ကိံ အာလောကော အယံ, ကဿ နု ခေါ အယံ အာလောကော"တိ? **ဝိစိန

**ဏ္ဍာနံ** စိဏ္ဍေနာနံ။ **သဗ္ဗေ** တိ သဟဿိလောကဓာတုယံ သဗ္ဗေ ဒေဝမနုဿာ။ **သြသဋ္ဌာယ ပရိသာယာ**တိ ဓမ္မသဝနတ္ထံ သဗ္ဗောသဋ္ဌာယ ပရိစိတပရိစ္ဆိန္နာယ ပရိသာယ။ **သဒ္ဒံ သုဏိံသု** တိ န ကေဝလံ သဒ္ဒမေဝ သုဏိံသု, အထ ခေါ အတ္ထောပီတိ ယထာဓိပ္ပေတော တေသံ ပကတိသဝနုပစာရေ ဝိယ ဟကဌော အဟောသိ, တိသဟဿိလောကဓာတုံ ဝိညာပေသီတိ။

အရဏဝတီသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၆. ဧဝံ တံ ကုသိနာရာယ ဟောတီ**တိ ယထာ အနုရောဓပုရဿ ထူပာရာမော ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဒိသာယံ, ဧဝံ တံ ဥယျာနံ ကုသိနာရာယ ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဒိသာယံ ဟောတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ နဂရံ ပဝိသိတုကာမာ ဥယျာနတော ဥပေစ္စ ဝတ္တန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ **ဥပဝတ္တန** န္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ။ **တန္တိ** သာလပန္တိဘာဝေန ဌိတံ သာလဝနံ။ **အန္တရေနာ** တိ ဝေမဇ္ဈေ။ အပ္ပမဇ္ဇနံ **အပ္ပမာဒော,** သော ပန အတ္ထတော ဉာဏူပသံဟိတာ သတိ။ ယသ္မာ တတ္ထ သတိယာ ဗျာပာရော သာတိသယော, တသ္မာ **''သတိအဝိပ္ပဝါသေနာ''** တိ ဝုတ္တံ။ **အပ္ပမာဒပဒေယေဝ ပက္ခိပိတွာ အဒါသိ** အတ္ထတော တဿ သကလဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿ သင်္ဂဏှနတော။

ဈာနာဒီသု စိတ္တေ စ ပရမုက္ကံသဂတဝသီဘာဝတာယ ''တွေကေ ကာလေ တွေကာ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမီ''တိ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ **ပရိနိဗ္ဗာနပရိကမ္မ** န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ **ထေရော**တိ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော။

**အယမ္ပိ စ** တိ ယထာဝုတ္တပဉ္စသဋ္ဌိယာ ဈာနာနံ သမာပန္နကထာပိ သင်္ခေပကထာ ဧဝ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဘဂဝါ တဒါ ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနသမာပတ္တိယော သဗ္ဗာပိ အပရိဟာပေတွာ သမာပဇ္ဇိ တေတိ ဒဿေန္တော ''**နိဗ္ဗာနပုရံ ပဝိသန္တော**''တိအာဒိမာဟ။ **စတုဝီသတိ။ပေ။ ပဝိသိတွာ**တိ တွေ ကေစိ တာဝ အာဟု ''ဘဂဝါ ဒေဝသိကံ ဒွါဒသ ကောဋိသတသဟဿက္ခတ္တုံ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, ဒွါဒသကောဋိသတသဟဿက္ခတ္တုမေဝ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တဒါပိ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ခါ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ 'တထာဂတံ, ဘိက္ခဝေ, အရဟန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဒွေ ဝိတက္ကာ ဗဟုလံ သမုဒာစရန္တိ ခေမော စ ဝိတက္ကော ပဝိဝေကော စ ဝိတက္ကော'တိ (ဣတိဝု. ၃၈)။ ခေမော ဟိ ဝိတက္ကော ဘဂဝတော မဟာကရုဏာသမာပတ္တိံ ပူရေတွာ ဌိတော, ပဝိဝေကဝိတက္ကော အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိံ။ ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ ဘဝင်္ဂပရိဝါသော လဟုကော မတ္တကပ္ပတ္တော သမာပတ္တီသု ဝသီဘာဝတေ, တသ္မာ သမာပဇ္ဇနဝုဋ္ဌာနာနိ ကတိပယစိတ္တက္ခဏေဟေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။ ပဉ္စ ရူပာဝစရသမာပတ္တိယော စတဿော အရူပသမာပတ္တိယော အပ္ပမညာသမာပတ္တိယာ သဒ္ဓိံ နိရောဓသမာပတ္တိ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ စာတိ ဒွါဒသေတာ သမာပတ္တိယော ဘဂဝါ ပစ္စေကံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ကောဋိသတသဟဿက္ခတ္တုံ ပူရေဘတ္တံ သမာပဇ္ဇတိ, တထာ ပစ္ဆာဘတ္တန္တိ ဧဝံ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ခါ ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနကသမာပတ္တိယော''တိ။

အပရေ ပနာဟု ''ယံ တံ ဘဂဝတာ အဘိသမ္ဗောဓိဒိဝသေ ပစ္ဆိမယာမေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂမုခေန ပဋိလောမနယေန ဇရာမရဏတော ပဋ္ဌာယ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနံ အာရဘန္တေန ယထာ နာမ ပုရိသော သုဝိဒုဂ္ဂံ မဟာဂဟနံ မဟာဝနံ ဆိန္ဒန္တော အန္တရန္တရာ နိသာနသိလာယံ ဖရသုံ နိသိတံ ကရောတိ, ဧဝမေဝံ နိသာနသိလာသဒိသိယော သမာပတ္တိယော အန္တရန္တရာ သမာပဇ္ဇိတွာ ဉာဏဿ တိက္ခဝိသဒဘာဝံ သမ္ပာဒေတုံ အနုလောမပဋိလောမတော ပစ္စေကံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂေသု လက္ခကောဋိသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနဝသေန သမ္မသနဉာဏံ ပဝတ္တေတိ, တဒနုသာရေန ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓဘူတောပိ အနုလောမပဋိလောမတော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂမုခေန ဝိပဿနာဝသေန ဒိဝသေ ဒိဝသေ လက္ခကောဋိဖလသမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, 'စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ခါ သမာပတ္တိယော ပဝိသိတွာ'''တိ။

**ဣမာနိ ဒွေပိ သမနန္တရာနေဝ** ပစ္စဝေက္ခဏာယပိ ယေဘုယျေန နာနန္တရိယကတာယ ဈာနပက္ခိကဘာဝတော။ ယသ္မာ သဗ္ဗပစ္ဆိမံ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ တတော တတော စဝနတော ''စုတိ''တိ ဝုစ္စတိ , တသ္မာ န ကေဝလံ အယမေ

ဝ ဘဂဝတ, အထ ခော သဗ္ဗေပိ သတ္တာ ဘဝင္ဂစိတ္တေနေဝ စဝန္တီတိ ဒဿေတုံ **“ယေ ဟိ ကေစီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဒုက္ခသစ္စေနာ** တိ ဒုက္ခသစ္စပရိယာပန္နေန စုတိစိတ္တေန **ကာလံ** ကာလကိရိယံ **ကရောန္တိ** ဟာပုဏန္တိ, ကာလဂမနတော တ ကရောန္တိ ပေစ္စာတိ။

**ပဋ္ဌိဘာဂပုဂ္ဂလဝိရဟိတော** သီလာဒိဂုဏေဟိ အသဒိသတာယ သဒိသပုဂ္ဂလရဟိတော။ သဋ္ဌာရာ ဝူပသမ္မန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝူပသမောတိ** ဧဝံ သင္ခာတံ ဉာတံ ကထိတံ နိဗ္ဗာနမေဝ သုခန္တိ။ **လောမဟံသနကောတိ** လောမာနံ ဟဋ္ဌဘာတ ဟာဒနော။ **ဘိံသနကောတိ** အဝီတရာကနံ ဘယဇနကော **အာသိ** အဟောသိ။ **သဗ္ဗာကာရဝရဂုဏူပေတေ** တိ သဗ္ဗေဟိ အာကာရဝရေဟိ ဥတ္တမကာရဏေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ သမန္နာဂတေ။ **အသင္ဂုဋ္ဌိတေနာ** တိ အကုဋ္ဌိတေန ဝိပ္ဖာရိကာဘာဝ တော။ **သုဝိကသိတေနေတ**တိ ပီတိသောမနဿယောဂတော သုဋ္ဌု ဝိကသိတေန။ **ဝေဒနံ အဓိတသေသိ** သဘာဝသမုဒယာ ဒိတော သုဋ္ဌု ပညာတတ္တာ။ **အနာဝရဏဝိမောက္ခော သဗ္ဗသော** နိဗ္ဗိဒဘာတော။ တေနာဟ **“အပညတ္တိဘာဝူပဂ မော”**တိ။ **ပဇ္ဇောတနိဗ္ဗာနသဒိသော** တိ ပဒီပဿ နိဗ္ဗာနသဒိသော တတ္ထ ဝိလီယိတ္ွတ အဝဋ္ဌာနာဘာဝတော။

ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

ဗ္ရဟ္မသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၇. ဗြာဟ္မဏသံယုတ္တံ

## ၁. အရဟန္တဝဂ္ဂေါ

### ၁. ဓနဉ္ဇာနီသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၇. ဓနဉ္ဇာနိကေတ္တာ** တိ ဧတ္ထ ပုဗ္ဗပုရိသတော အာဂတဿ ကုလဝံသဿ နာမာဘိဓာနသင်္ခါတံ ဂံ တာယတီတိ ကေတ္တံ။ (ကိံ ပန တန္တိ? အညကုလပရမ္ပရာသာဓာရဏံ တဿ ကုလဿ အာဒိပုရိသသမုဒာဂတံ တံကုလပရိယာပန္နသာဓာရဏံ သာမညရူပန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။) ဓနဉ္ဇာနိကေတ္တံ ဧတိဿာတိ **ဓနဉ္ဇာနိကေတ္တာ**။ တဿာ ဥဒာနဿ ကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဝိဘာဝေတုံ **“သော ကိရာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နာနာရသဘောဇနံ ဒေတီတိ ယောဇနာ။ ပဉ္စဂေါရသသမ္ပာဒိတံ သာလိဘတ္တံ သူပသာကဗျဉ္ဇနံ နာနာရသံ ဗြာဟ္မဏဘောဇနံ။ **မဏ္ဍလဂ္ဂခဂ္ဂ**န္တိ မဏ္ဍလဂ္ဂသင်္ခါတံ ခဂ္ဂံ။ ဒုဝိဓော ဟိ ခဂ္ဂေါ မဏ္ဍလခဂ္ဂေါ ဒီဃခဂ္ဂေါတိ။ တတ္ထ ယဿ အဂ္ဂေ မဏ္ဍလာကာရေန ဌိတော, သော မဏ္ဍလခဂ္ဂေါ။ ယဿ ပန အသိပုတ္တိကာ ဝိယ ဒီဃော, သော ဒီဃခဂ္ဂေါ။

**သာသနာ**တိ အနုသာသနာ။ “နမော။ပေ.။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တာ **ပဉ္စပဒိကကထာ**။ သတ္ထုသာသနေ ဟိ လောကိယစ္ဆန္ဒံ အနပေက္ခိတွာ သော ပဉ္စပဒိကကထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဩက္ကာဝရဓရာ** တိ ပုဗ္ဗပုရိသသင်္ခါတဥက္ကာကဝံသဝရဓာရိကာ။ **သက္ကာ** တိ သက္ကုဏေယျံ။

**ဧဝန္တိ** “သစေ မေ အင်္ဂမင်္ဂါနိ”တိအာဒိနာ ဣမိနာ ပကာရေန။ “ပဉ္စ ကထာသတာနိ ပန အဋ္ဌကထံ အာရုဠှာနိ, ဣဓ ပန ဒွေဝ ဧဝ ဥဒ္ဓဋာ”တိ ဝဒန္တိ။ **ပဟရိတုံ တ**တိ ဧကတရမ္ပိ ဟတ္ထေန တ ဟဒေန တ ပဟရိတုမ္ပိ ပရာမသိတုမ္ပိ အသက္ကောန္တောတိ အတ္ထော။ သော ဟိ တဿာ အရိယသာဝိကာယ အာနုဘာဝေန အတ္တနော သာမတ္ထိယေန ဝသေ ဝတ္တာပနတ္ထံ သန္တဇ္ဇိတွာပိ တဒနုဝတ္တန္တော နိဗ္ဗိသော အဟောသိ။ တေနာဟ **“ဘောတိ”**တိအာဒိ။

**တဿ ဗြာဟ္မဏဿာ** တိ အတ္တနော သာမိကဗြာဟ္မဏဿ။ **ဥပသံဟရန္တီ** တိ ဥပနေန္တီ။ **တသ္မိံ သမယေ** တိ တသ္မိံ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိကာလေ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ”တိ ဘဂဝတော ဝစနံ အနုဿရိတွာ “ဒသဗလဿ ဘဂဝတော”တိအာဒီသု ယထာပရိစိတံ ဂုဏပဒံ အနုဿရိ။ တေနာဟ **“ဒသဗလံ သရီ”**တိ။

ခန္တိသောရစ္စရဟိတတာယ **ကုဇ္ဈိတွာ။ ဘိဇ္ဇိတွာ** တိ သံယတာဘာဝတော တဿ ဗြာဟ္မဏဿ အန္တရေ မေတ္တိဘေဒေန ဘိဇ္ဇိတွာ။ **ဧဝမေဝ**တိ ယထာ ဧတရဟိ အကာရဏေန, ဧဝမေဝ အညဒာပိ အကာရဏေနာတိ အတ္ထော။ နိက္ကာရဏတာဒီပနေ **ဧဝံ**-သဒ္ဒော, **ဧဝ**-သဒ္ဒော ပန အဝဓာရဏတ္ထော။ နိက္ကာရဏတာ စ နာမ နိရတ္ထကတာ, နိရတ္ထကဝိပ္ပလာပဘာဝေနေတ္ထ **ဧဝံ**-သဒ္ဒဿ ဂဟဏေ ပဝတ္တိ ဂဝေသိတဗ္ဗာ။ ဂရဟတ္ထော တယံ **ဧဝံ**-သဒ္ဒော အနေကတ္ထတ္တာ နိပာတာနံ။ ဂရဟတ္ထတာ စဿ ဝသလိသဒ္ဒသန္နိဓာနတော ဟကဋ္ဌာ ဧဝ။

**ကမနိဂမရဋ္ဌပူဇိတော** တိ ဣမိနာ ကမနိဂမရဋ္ဌသာမိကေဟိ ပူဇိတဘာဝတော ဒီပိတော ကမာဒီနံ တေသံ ဝသေ ဝတ္တနတော။ **အသုကဿ နာမ** ပုဂ္ဂလဿ။ **သေသန္တိ** အဘိက္ကန္တန္တိအာဒိ, ယမ္ပိ စညံ ဣဓာဂတံ ဟေဋ္ဌာ ဝဏ္ဏိတဉ္စ။

ဓနဉ္ဇာနီသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၂. အက္ကောသသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၈. ဘာရဒွာဇောဝ သော**တိ ဘာရဒွာဇော နာမ ဧဝ သော ဗြာဟ္မဏော။ ကေတ္တဝသေန ဟိ တယိဒံ နာမံ, ဝိသေသေန ပနေတံ ဇာတန္တိ ဒဿေတုံ **“ပဉ္စမတ္တေဟိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဇာနိကတာ**တိ ဉာတိဝဂ္ဂဟာနိကတာ။ **ပက္ခော ဘိန္နော**တိ တတော ဧဝ ဉာတိပက္ခော နဋ္ဌော။ ယထာ ဒေါမနဿိတော အနတ္တမနောတိ ဝတ္တဗ္ဗံ လဘတိ, ဧဝံ ကုပိတောတိ အာဟ **“ဒေါမနဿေန စာ”** တိ။ **ဒသဟီ**တိ အနဝသေသပရိယာဒါနဝသေန ဝုတ္တံ ပဉ္စဟိ ကထာသတေဟိ အ

က္ကောသန္တော တထာ အက္ကောသေယျာတိ ကတ္ွတာ။ တတ္ထ ပန ယေန ကေနစိ အက္ကောသန္တောပိ အက္ ကောသတိယေဝ နာမ။ **ကရောသိ** မမ ဘာတိကသ္သ ပဗ္ဗဇ္ဇံ။

**သမ္ဗုဒ္ဓေတိ** တိ သမ္ဗောဂံ ကရောတိ။ အက္ကောသာဒီဟိ **ဧကတော ဘုဥ္ဇတိ** ။ **ဝီတိဟရတိ**တိ ဗျတိဟာရံ ကရော တိ, အက္ကောသတော ပစ္စက္ကောသနာဒိနာ ဝိနိမယံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ကတသ္သ ပဋိကာရံ ကရော တီ"**တိ။ အသ္သ အနုသ္သဝဝသေန သုတ္ွတ "သပတိ မ"န္တိ သညိနော ဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ယောဇနာ။ **အသ္သာ** တိ ဗ္ရာဟ္မဏသ္သ။ **သုတ္ွတ**တိ ပဒံ ဥဘယတ္ထာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ "တဝေဝေတံ ဗ္ရာဟ္မဏာတိ သုတ္ွတ, အနုသ္သဝဝသေန သုတ္ွ တ"တိ စ။ ကာမံ ကိသဝစ္ဆာဒယော သပန္တံ နာဒံသု, ဒေဝတာနံယေဝ ဟိ သော အတ္ထော, သတ္တာနံ ပန တထာ သညာ ဥ ပ္ပန္နာ, သောပိ တထာသညီ အဟောသိ။ တေနာဟ **"အနုသ္သဝဝသေနာ"** တိ။

**ဒန္တသ္သ** သဗ္ဗသော ဒမထံ ဥပဂတတ္တာ။ **နိဗ္ဗိသေဝနသ္သာ** တိ ရာဂဒေသာဒိဟေတုကဝိပ္ဖန္ဒနရဟိတသ္သ။ **တ သ္သေဝ**တိ ပဋိကုဇ္ဈန္တသ္သေဝ ပုဂ္ဂလသ္သ **တေန ကောဓေန ဟာပံ ဟောတိ** ဟာပသ္သ သန္တာနန္တရသင္ကန္တိယာ အဘာဝတော။ ကေစိ ပန **"တသ္သေဝ** တိ တသ္သေဝ ပဋိကုဇ္ဈန္တပုရိသသ္သ တေန ပဋိကုဇ္ဈနေန။ **ဟာပိယော**တိ ပဋိကု ဇ္ဈန္တပုဂ္ဂလသ္သ လာမကတရော"တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ **သတိယာ သမန္နာဂတော ဟုတ္ွတ** ပဋိသင်္ခာနေ ဌိတော **အဓိတသေတိ,** န သဟော မူဠ္ဍေဟာ ဟုတ္ွတတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥဘိန္နံ တိကိစ္ဆန္တံ** န္တိ ဥဘိန္နံ ဥပ္ပန္နကောဓ သင်္ခာတံ ကိလေသဗျာဓိံ တိကိစ္ဆန္တံ ဝူပသမေန္တံ တံ ပုဂ္ဂလံ။ **ယော ပုဂ္ဂလော** တိအာဒိနာ ပုရိမာသု ကထာသု ပဝတ္တိ တာနိ ပဒါနိ သမ္ဗန္ဓိတ္ွတ ဒသ္သေတိ။ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု ယာထာဝတော ဝိနိတာ အရိယဓမ္မသ္သ ကောဝိဒါ နာမ ဟောန္တီ တိ အာဟ **"ဓမ္မသ္သာတိ ပဉ္စက္ခန္ဓဓမ္မသ္သာ"** တိ။ ဣအနိ တမတ္ထံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတ္ွတ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"စ တုသစ္စဓမ္မသ္သ တ"**တိ။

အက္ကောသသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. အသုရိန္ဒကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၈၉. တေနေတ**တိ ဘာတုပဗ္ဗဇိတေနေဝ။ **အသ္သေတ** တိ တိတိက္ခသ္သ။ **"တံ ဇယံ ဟောတိ"**တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာ သဝသေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"သော ဇယော ဟောတိ"**တိ, ဒုဇ္ဇယံ ကောဓံ တိတိက္ခာယ ဇိနန္တသ္သာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယသ္မာ တိတိက္ခာဒယော န ကောဓဝသိကံ ခုရံ, တံ ပန ဗာလာနံ မညနာမတ္တန္တိ ဣဓ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **"ကတမ သ္သာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဇာနတောဝ ဇယော** န အဝိဇာနတော တိတိက္ခာယ အဘာဝတော။ န ဟိ အဝိဇာနန္တော အန္ဓဗာ လော ကောဓံ ဝိဇေတုံ သက္ကောတိ။ **ကေဝလံ ဇယံ မညတိ** ကိလေသေဟိ ပရာဇိတော သမာနောပီတိ အဓိပ္ပာယော။

အသုရိန္ဒကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ဗိလင်္ဂိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၉၀. သုဒ္ဓ** န္တိ ကေဝလံ သမ္ဘာရဝိရဟိတံ။ **သမ္ဘာရယုတ္တ** န္တိ ကဋုကဘဏ္ဍာဒိသမ္ဘာရသဟိတံ။ ကဥ္ဇိတော နိဗ္ဗတ္ွ တတ္တာ **ကဥ္ဇိကံ,** အာရနာလံ, ဗိလင်္ဂန္တိ အတ္ထော။ **နာမံ ဂဟိတံ** သင်္ဂီတိကာလေ "ဗိလင်္ဂိကဘာရဒ္ွာဇော"တိ ဝိသေသနဝသေန။ **တယော**တိ ခနေ္ဓာနိယာ သာမိကော ဘာရဒ္ွာဇော, အက္ကောသကဘာရဒ္ွာဇော, အသုန္ဒရိကဘာရဒ္ွာ ဇောတိ အာဒိတော တီသု သုတ္တေသု အာဂတာ တယော။ **မေ**တိ မယ္ွဟံ။

ဗိလင်္ဂိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. အဟိံသကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၉၁. သော**တိ ဗ္ရာဟ္မဏော။ **"အဟိံသကော အဟ"**န္တိ တဒတ္ထံ သာဓေတုံ ဣစ္ဆာယ ကထေသီတိ ဝုတ္တံ **"အ ဟိံသကပဉ္ဟံ ပုစ္ဆိ"**တိ။ **တထာ စေ အသ္သာ** တိ ယထာ တေ နာမသ္သ အတ္ထော, တထာ စေတံ ဘဝေယျာသိ အန္ွဝ

တ္ထနာမကော ဘဝေယျာသိ အဟိံသကော ဝေ သိယာတိ။ **န ဒုက္ခာပေတိ** ဒုက္ခမတ္တမ္ပိ န ဥပ္ပာဒေတိ, ဒုက္ခိတော အပနေတီတိ အတ္ထော။

အဟိံသကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ဇဋာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၉၂. **ဇဋာပဉှဿာ** တိ “အန္တောဇဋာ ဗဟိဇဋာ”တိ ဧဝံ ဇဋာပရိယာယဿ ပဉှဿ။

ဇဋာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. သုဒ္ဓိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၉၃. **သုဒ္ဓိကပဉှဿာ** တိ “နာဗြာဟ္မဏော သုဇ္ဈတီ”တိ ဧဝံ သုဒ္ဓသန္နိဿိတဿ ပဉှဿ။ **သီလသမ္ပန္နော**တိ ပဉ္စဝိဓနိယမလက္ခဏေန သီလေန သမန္နာဂတော။ **တပောကမ္မ**န္တိ အနသနပဉ္စာတပတပ္ပနာဒိပရိဘောဒနတပောကမ္မံ ကရောန္တောပိ။ **ဝိဇ္ဇာတိ တယော ဝေဒာ**တိ ဝေဒန္တိ “တာယ ဣဓလောကတ္ထံ ပရလောကတ္ထံ ဉာယန္တီ”တိ ကတွာ။ **ကေတ္တစရဏ** န္တိ ကေတ္တသင်္ခာတံ စရဏံ။ **ဗြာဟ္မဏော သုဇ္ဈတီ**တိ ဇေဋ္ဌဇာတိကတ္တာ။ တထာ ဟိ သော ဧဝ တပံ အာစရိတုံ လဘတိ, န ဣတရော။ **အညာ လာမိကာ ပဇာ**တိ ဣတရပဇံ ဝဒတိ။ **ဝစနသဟဿမ္ပီ** တိ ကထာနေကသဟဿမ္ပိ။ အန္တော ကိလေသေဟိ ပူတိကော သဘာဝေန ပူတိကော။ **ကိလိဋ္ဌေဟိ ကာယကမ္မာဒီဟိ** ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ။

သုဒ္ဓိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. အဂ္ဂိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၉၄. **အဂ္ဂိပရိစရဏဝသေန** တိ အဂ္ဂိဟုတ္တဇုဟနဝသေန။ **သန္နိဟိတော** တိ မိဿီဘာဝံ သမာပိတော။ တထာ ဘူတော စ သော သပ္ပိနာ သဒ္ဓိံ ယောဇိတော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“သံယောဇိတော”**တိ။ **အဟာယမဂ္ဂံ ဩက္ကမတိ** မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာဒီနံ အတ္တနော သန္တာနေ သမုပ္ပာဒနတော။ တေနာဟ **“ဣမံ လဒ္ဓိ”** န္တိအာဒိ။

**ဇာတိယာ**တိ သဒေသကိရိယာပရာဓဿ အသမ္ဘဝေန ပရိသုဒ္ဓာယ ဇာတိယာ။ **နာနပ္ပကာရေ** အဋ္ဌာရသဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနသညိတေ **ဂန္ထေ။ သုတဝါ** တိ သုတွာ နိဋ္ဌံ ပတ္တော အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

**ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေနာ** တိ ဣဒံ လောကေ သာသနေ စ နိရုဠှဟတာဝသေန ဝုတ္တံ။ အညေ ဟိ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဇာနန္တာ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေနေဝ ဇာနန္တိ, ဘဂဝါ ပန သဗ္ဗညုတဉာဏေနပိ ဇာနာတိ။ **ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သဗ္ဗသော ဇာတိ ခီယတိ ဧတေနာတိ **ဇာတိက္ခယော,** အဂ္ဂမဂ္ဂေ, တေန ပတ္တဗ္ဗတ္တာ အာပန္နတ္တာ စ ဇာတိက္ခယော အရဟတ္တံ။ **ဇာနိတွာ ဝေါသိတဝေါသာနော**တိ ဝိဇာနိတဗ္ဗံ စတုသစ္စဓမ္မံ မဂ္ဂဉာဏေန ဇာနိတွာ သော ဠသန္နမ္ပိ ကိစ္စာနံ ဝေါသိတဝေါသာနော။

**ဥပ္ပတ္တိံ ဒီပေတွာ** တိ ဟာယသအနဿ အာဂမနံ ပကာသေတွာ။ **ကထာဟိ အဘိဂီတ**န္တိ ဒွီဟိ ကထာဟိ မယာ အဘိဂီတံ။ **အဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ** န္တိ ဘုဉ္ဇိတုံ န ယုတ္တံ။ “အဘောဇနေယျ”န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ဘဂဝတော အဇ္ဈာသယော အစ္စန္တမေဝ သုဒ္ဓေါတိ? သစ္စမေတံ, ဗြာဟ္မဏော ပန ပုဗ္ဗေ အဒါတုကာမော ပစ္ဆာ ကထာ သုတွာ ဓမ္မ ဒေသနာယ မုဒုဟဒယော ဟုတွာ ဒါတုကာမော အဟောသိ, တသ္မာ တံ ဘိက္ခုံ အနာဂတေ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနတ္ထံ ပဋိက္ခိပိ။ တထာ ဟိ အနန္တရသုတ္တေ ကသိဘာရဒွါဇသုတ္တေ စ ဧဝမေဝ ပဋိပဇ္ဇိ။ တေနာဟ **“တွံ ဗြာဟ္မဏာ”** တိ အာဒိ။ **ကိလဋ္ဌမ္ပဟိ။ပေ။ ပကာသိတာ** တိ ဧတေန ကထံ ဥဒ္ဒေသသဒ္ဒာနေဝ ဥပေတွာ ဘဂဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝိတ္ထာရေန ဓမ္မံ ဒေသေသီတိ ဒဿေတိ။ **ကယနေနာ**တိ ကယနကေန, ကနေန တ။ **အတ္ထဉ္စ ဓမ္မဉ္စာ** တိ သဒေဝကဿ လောကဿ ဟိတဉ္စေဝ တဿ ကာရဏဉ္စ။ **သမ္ပဿန္တာန** န္တိ သမ္မဒေဝ ပဿန္တာနံ။ **ဓမ္မော** တိ ပဝေဏိအာဂတော

စာရိတ္တဓမ္မော န ဟောတိ။ ဘောဇနေသု ဥက္ကံသဂတံ ဒဿေတုံ **“သုဓာဘောဇနေ”**န္တိ အာဟ။ **ဓမ္မေ သတီ** တိ အရိယာနံ အာစာရဓမ္မေ သတိ တံ အာလမ္ဗိတွာ ဇိဝန္တာနံ တေဒေဝ သေဋ္ဌန္တိ “သောမံ ဘုဥ္ဇေယျ ဟယသ”န္တိ တံ အာရဗ္ဘ ကထာယ ဥပ္ပန္နတ္တာ။

**သလ္လကန္တေတိ** အယံ ဗြာဟ္မဏော။ **သေသာ** ပစ္စယာ **နိဒ္ဒေသာ** တေ အာရဗ္ဘ ကထာယ အပ္ပဝတ္တိတတ္တာ။ **ကုက္ကုစ္စဝူပသန္တ** န္တိ အဂ္ဂိအာဟိတပဒဿ ဝိယ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အန္နေန ဟနေနာ** တိ လက္ခဏဝစနမေတံ ယထာ “ကာကေဟိ သပ္ပိ ရက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ တေနာဟ **“ဒေသနာမတ္တမေတ”**န္တိ။ **ဗဟုသဿဖလအာယကံ သုခေတ္တံ ဝိယ ပဋ္ဋိယတ္တ**န္တိ သမ္မာ ကသနဗီဇနဥဒကာနယနာပနယနာဒိနာ သုသဇ္ဇိတံ ခေတ္တံ ဝိယ သီလာဒိဂုဏဝိသေသသမ္ပာဒနေန ပဋ္ဋိယတ္တံ ပုညက္ခေတ္တံ ဇာတံ။

အဂ္ဂိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၉. သုန္ဒရိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၉၅.** အာနေတွာ ဟုနိတဗ္ဗတော **အာဟုတိ**။ သပ္ပိမဓုပာယသာဒီဟိ အဂ္ဂိံ ဇုဟောတိ တွော်တိ **အဂ္ဂိဟုတ္တံ,** သာဓိဋ္ဌာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“အဂ္ဂျာယတန”** န္တိအာဒိ။ **သုဝိသောဓိတော စဿာ** တိ နိဟီနဇာတိကာနံ အနေနု သုဋ္ဌု ဝိသောဓိတော စ ဘဝေယျ။ “မေ”တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။

**အဖလံ ကရောတီ**တိ ဣတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ **ဒေမီ**တိ ပဒံ။ တာဝ အနန္တရသုတ္တဝဏ္ဏနာယ အာဂတသဒိသမေတတိ ပေယျာလဝသေန ဌပေသိ, န သပ္ပိသင္ခါရဋ္ဌပနံ။ **ဟိမပာတဿ စ သီတတတဿ စ ပဋိဗာဟနတ္ထ** န္တိ အကာရဏမေတန္တိ တံ အနာဒိယိတွာ အညမေဝ သုကာရဏံ ဒဿေတုံ **“ပဋိဗလောတ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဥ္ဇာနိတွာ** တိ “နာယံ ဗြာဟ္မဏော”တိ သဥ္ဇာနိတွာ။

**နီစကေသန္တ** န္တိ ရဿကေသန္တံ။ ဗြာဟ္မဏာနံ သုဒ္ဓိအတ္ထာ သိခါတိ အာဟ **“ပဝတ္တမတ္တမ္ပိ, သိခံ အဒိသွာ”**တိ, “ပရမဟံသပရိက္ခာဒိနာ”တိ ကေစိ။

**အကာရဏံ ဒက္ခိဏေယျဘာဝဿ ဇာတိ** အဒက္ခိဏေယျဘာဝဟေတူနံ ဟာပဓမ္မာနံ အပဋိက္ခေပဘာဝတော။ **တေန္တိ** သီလာဒိဘေဒံ စရဏံ။ **ဒက္ခိဏေယျဘာဝဿ ကာရဏံ** အဒက္ခိဏေယျဘာဝကာရကဟာပဓမ္မာနံ တဒင်္ဂာဒိဝသေန ပဇဟနတော။ **အဿာ** တိ ဗြာဟ္မဏဿ။ **တမတ္ထ** န္တိ တံ ဒက္ခိဏေယျဘာဝဿ ကာရဏတာသင်္ခာတမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေန္တော။ **သာလာဒိကဋ္ဌာ ဇာတောတ** တိ သာလာဒိဝိသုဒ္ဓကဋ္ဌာဝ ဇာတော။ သာပာနဒေါဏိအာဒိအဝိသုဒ္ဓကဋ္ဌာ ဇာတော အဂ္ဂိကိစ္စံ န စ န ကရောတိ။ **ဧဝန္တိ** ယထာ အဂ္ဂိ ယတော ကုတောစိ ဇာတောပိ အဂ္ဂိကိစ္စံ ကရောတိယေဝ, ဧဝံ စဏ္ဍာလကုလာဒီသု ဇာတောပိ ဒက္ခိဏေယျော န န ဟောတိ ဂုဏသမ္ပအာဝသေန အရိယာနံ ဝံသေ ပဇာတတ္တာတိ အာဟ **“ဂုဏသမ္ပတ္တိယာ ဇာတိမာ”**တိ။ ဓိတိယာ ဂုဏသမ္ပတ္တိယာ ပမုခဘာဝံ ဒဿေတုံ **“သော ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဓိတိယာ**တိ ဝီရိယေန။ တဉှိ အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒနပရိဗ္ရူဟနေဟိ တေ ဓာရေတိ။ **ဟိရိယာ အောသေ နိသေဓေတိ,** သမ္မဒေဝ ဟာပာနံ ဇိဂုစ္ဆနေ သတိ တေသံ ပဝတ္တိယာ အဝသရော ဧဝ နတ္ထိ။ **မောနဓမ္မေန** ဉာဏသင်္ခါတေန ဩတ္တပ္ပဓမ္မေန။ **ကာရဏာကာရဏဇာနနကော**တိ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတံ ဌာနံ, ဟာပဓမ္မာနံ တ ဝိပ္ပကာရသဘာဝဋ္ဌာနံ ဇာနနကော။

**ပရမတ္ထသစ္စေန** နိဗ္ဗာနေန အာရမ္မဏပစ္စယဘူတေန အရိယမဂ္ဂေန **ဒန္တော။ ဣန္ဒြိယဒမေနာ** တိ တတော ဧဝ အရိယေန ဣန္ဒြိယသံဝရေန ဥပဂတော။ ဝိဒန္တိ တေဟိ သစ္စာနီတိ **ဝေဒါ။ မဂ္ဂဝေဒါနံ အန္တ** န္တိ အရိယဖလံ။ **ကိလေသာနံ အန္တ** န္တိ တေသံ အနုပ္ပာဒနိရောဓဋ္ဌာနံ။ **ယညော**တိ အဂ္ဂဖလံ။ **နိရုတ္တက** န္တိ အဖလံ တေသံ အနာဂမနတော, အာဂတာနမ္ပိ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျာဘာဝတော။ **ဇုဟတိ** ဒေတိ။

**သုယိဋ္ဌ** န္တိ သုအနံ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျလာဘေန။ **သုဟုတ**န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ အထ တ **သုယိဋ္ဌ** န္တိ သုဋ္ဌု သမ္မဒေဝ ယိဋ္ဌံ သာရေ ဥပနီတံ မမ ဣဒံ ဒေယျဝတ္ထု။ **သုဟုတ**န္တိ တွော်ပိ ဧသေဝ နယော။

**ဥပဟဋ္ဌမတ္တော** တိ ဗ္ရာဟ္မဏေန “ဘုဉ္ဇတု ဘဝ”န္တိ ဥပနီတမတ္တော။ **နိဗ္ဗတ္တိတောဇမေဝ** တိ သဝတ္ထုကံ အဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္ထုတော ဝိဝေစိတဩဇမေဝ။ **တေန တံ သုခုမတ္တံ ဂတ** န္တိ တံ ဟဗျသေသံ သဗ္ဗသော သုခုမဘာဝံ ဂတန္တိ ဩဇာယ အနောဠာရိကတာယ ပုရိမာကာရေနေဝ ပညာယမာနတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ပန ဩဇာယ ဧဝ ကေဝလာယ ဂဟဏံ သန္ဓာယ။ သာ ဟိ အဝိနိဗ္ဘောဂဝုတ္တိတာယ ဝိသုံ ဂဏှိတုံ န သက္ကာ, တသ္မာ ဒေဝတာဟိပိ သဝတ္ထုကာ ဂယှတိ။ **မနုဿာနံ ဝတ္ထု** တိ ကရဇကာယမာဟ။ ဩဠာရိကဝတ္ထုတာယ ဒေဝတာနံ ဝိယ ဂဟဏီ န တိက္ခာတိ ဒိဗ္ဗောဇသမ္မိဿတာယ သမ္မာ ပရိဏာမံ န ဂစ္ဆတိ။ သုခုမာပိ သမာနာ ဒိဗ္ဗောဇာ တေန ဟယသေန မိဿိတာ ဩဠာရိကသမ္မိဿတာယ သုခုမဝတ္ထုကာနံ ဒေဝတာနံ သုခအာ န ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **“ကေယူသေ ပနာ”**တိအာဒိနာ။ ပရိဘောဂဝတ္ထုနော ဩဠာရိကတာယ တ ဒေဝတာနံ ဒုက္ကရံ သမ္မာ ပရိဏာမေတုံ, ဒိဗ္ဗောဇာယ ဂရုတရဘာဝေန မနုဿာနံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ **“န ခွတဟ”**န္တိအာဒိ။ သမာပတ္တိစိတ္တသမုဋ္ဌိတာ တေဇောဓာတု ဈာနာနုဘာဝသန္တေဇိတာ တိက္ခတရာ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“အဥ္ဈ။ပေ။ ပရိဏာမေယျာ”** တိ။ ဘဂဝတော ပန သုဒ္ဓေနေဝ ပရိဏမတီတိ ဝုတ္တံ **“ဟာကတိကေနေတ”**တိ, ဈာနာနုဘာဝပ္ပတ္တေန ဈာနေန ဝိနာ သဘာဝသိဒ္ဓေနေဝ။

“အပ္ပဟရိတေ”တိ ဧတ္ထ အပ္ပ-သဒ္ဒော “အပ္ပိစ္ဆော”တိအာဒီသု ဝိယ အဘာဝတ္ထောတိ အာဟ **“အပ္ပဟရိတေတိ အဟရိတေ”**တိ။ **ဟာတိသတေပိ** ဟာယသေ။ **န အာလုဋ္ဌတီ**တိ န အာဝိလံ ဟောတိ။ **အနာဂန္တွာဝ ဂစ္ဆေယျ** “အတ္တနာပိ န ပရိဘုဉ္ဇိ, အညေသံ န အပေသိ, ကေဝလံ ဟယသံ နာသေသီ”တိ အေမနုဿပ္ပတ္တော။

**အရု သမာဒဟာနော**တိ အရုဟရိဒ္ဒိ အရုသိမ္ဘိ တဿ ဒဟန္တော။ **ယဒီ**တိအာဒိ အရုဈာပနဿ ဗဟိဒ္ဓဘာဝသာဓနံ အသုဒ္ဓဟေတူနံ ပဋိပက္ခာဘာဝတော တဿ။ **ခန္ဓာဒီသု ကုသလာ**တိ တေသု သဘာဝတော သမုဒယတော အတ္ထင်္ဂမတော အဿာဒတော အာဒီနဝတော နိဿရဏတော ဇာနနတော ဆေကာ ပဏ္ဍိတာ။ **ဉာဏဇောတိ**န္တိ ဉာဏမယံ ဇောတိံ။ **ဇာလေမိ**တိ ပဇ္ဇလိတံ ကရောမိ။ **နိစ္စံ ပဇ္ဇလိတဂ္ဂိ** သဗ္ဗတ္တကမေဝ ဝိဂတသမ္မောဟန္ဓကာရတာယ ဧကောဘာသဘာဝတော။ သဗ္ဗသော ဝိက္ခေပဟာဘာဝတော **နိစ္စသမာဟိတတ္တော။ ဧဝံ ဝဒတီ** တိ စရိတံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဂဟေတွာ စရာမီတိ ဧဝံ ဝတ္တမာနံ ဝိယ ဝဒတိ အာသန္နတံ ဟာဒယေ ဌပေတွာ။

**ခါရိဘာရော**တိ ခါရိဘာရသဒိသော။ တေနာဟ **“ယထာ”**တိအာဒိ။ **ခန္ဓေန ဝယှဟမာနော** တိ ကာဇေ ပက္ခိပိတွာ ခန္ဓေန ဝယှဟမာနော။ **ပထဝိယာ သဒ္ဓိံ ဖုသေတိ** ဘာရဿ ဂရုကဘာဝေန ကာဇဿ ပရိဏာမနေန။ မာနေန အတ္တနော ဇာတိအာဒီနိ ပဂ္ဂဏှဟတော အညဿ တာနိ န သဟတီတိ အာဟ – **“တတ္ထ တတ္ထ ဣဿံ ဥပ္ပာဒေန္တော”** တိ, တတ္ထ တတ္ထ ဇာတိအာဒိမာနဝတ္ထုသ္မိံ ဂရုတရဂ္ဂဟဏေန သံသီဒေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကောဓော ဓူမော**တိ ယထာပိ ဘာသုရော အဂ္ဂိ ဓူမေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌော, ဧဝံ ကောဓေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌော။ **ဉာဏဂ္ဂိတိ** တဿ ကောဓော ဓူမော။ မုသာဝါတအောဝ **မောသဝဇ္ဇံ** ။ ယထာ ဉာဏေ သတိ မုသာဝါတအော နတ္ထိ, ဧဝံ မုသာဝါတဒေ သတိ ဉာဏမ္ပိတိ တေန တံ နိရောဓိတံ ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ – **“မုသာဝါဒေန ပဋိစ္ဆန္နံ ဉာဏ”** န္တိ။ ယထာ သုဇာယ ဝိနာ ဗ္ရာဟ္မဏာနံ ယာဂေ န ကပ္ပတိ, ဧဝံ ပဟူတဇိဝှာယ ဝိနာ သတ္ထု ဓမ္မယာဂေ န ကပ္ပတီတိ ဇိဝှာ သုဇာပရိယာယာ ဝုတ္တာ။ ဇောတိ ဌာယတိ ဧတ္ထာတိ **ဇောတိဋ္ဌာနံ** ဝေဒိ, ယံ အဂ္ဂိကုဏ္ဍံ။ **သတ္တာနံ ဟဒယံ ဇောတိဋ္ဌာနံ** ဉာဏဂ္ဂိနော တတ္ထ သမုဇ္ဇလနတော။ **အတ္တာတိ စိတ္တံ** “အာဟိတော အဟံ မာနော ဧတ္ထာ”တိ ကတွာ။

**ဓမ္မော ရဟဒေ** တိ အဿဒ္ဓိယာဒိအာလသိယာဘာဝတော ကိလေသမလပက္ခာလနတော ပရမဂ္ဂိနိဗ္ဗုတာဝဟနတော အရိယမဂ္ဂဓမ္မော အနာဝိလော ရဟဒော။ **ဟေဠုပရိယတလုကာ** တိ ဝိပရိဝတ္တိတတလုကာ ဟုတွာ။ **အာလုဋ္ဌာ**တိ အာကုလဇာတာ။ **ပဏ္ဍိတာနံ ပသတ္ထော** တိ ပဏ္ဍိတာနံ ပုရတော သေဋ္ဌော။ သေဋ္ဌဘာဝေန သန္တော ဟာသံသော ဟုတွာ ကိလေသေ ဘိန္ဒတိ သမုစ္ဆိန္ဒတီတိ သဗ္ဘိတိ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ **“ဥတ္တမဋ္ဌေနာ”** တိ။ တထာ စာဟ ဘဂဝါ **“မဂ္ဂါနဋ္ဌင်္ဂိကော သေဋ္ဌော”** တိ (ဓ. ပ. ၂၇၃)။

**ဝစီသစ္စ** န္တိ ဣမိနာ “စတုရင်္ဂသမန္နာဂတာ တစာ သုပရိသုဒ္ဓာ ဟောတီ”တိ သမ္မာတစံ ဒဿေတိ။ သစ္စသံယမပဒေဟိ ဒဿိတာ မဂ္ဂဓမ္မာ ဣမေ “ဓမ္မော”တိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ – **“ဓမ္မောတိ ဣမိနာ။ပေ။ ဒဿေတီ”**တိ။ **မဂ္ဂသစ္စံ ဂဟိတံ** အနန္တရကထာယ အနေကေဟိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တတ္တာ။ **အတ္ထတော** တိ ပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာဒိအတ္ထတော။ တာယ ဟိ သကိစ္စံ ကရောန္တိယာ ဣတရေ သဗ္ဗေပိ တဒနုဝတ္တိကာ ဟောန္တိ။ **တဂ္ဂတိကတ္တာ** တိ

သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥပကာရကဘာဝေန တာယ သမာနဂတိကတ္တာ။ အာရမ္မဏဉ္ဟိ ဝိတက္ကေနာဟဋံ့ ပညာ ဝိစိနိတုံ သက္ကောတိ။ တထာ ဟိ သော ပညာက္ခန္ဓေန သင်္ဂဟံ ဂတော။ **ဓမ္မော** တိ သဘာဝတော သမာဓိ ဂဟိတော, ဣတရေ ဒွေ ဝ တဒုပကာရတ္တာ။ တထာ ဟိ "ဇေံဓမ္မာ တေ ဘဂဝန္တော"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၃; မ. နိ. ၃.၁၉၇; သံ. နိ. ၅.၃၇၈) သမာဓိ "ဓမ္မော"တိ ဝုတ္တော။ **ပရမတ္ထသစ္စံ ဂဟိတံ** သဗ္ဗေသံ သေဋ္ဌဘာဝတော။ ယထာဟ – "ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ တ အသင်္ခတာ တ, ဝိရာဂေ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ"တိ (ဣတိဝု. ၉၀; အ. နိ. ၄.၃၄)။ **အတ္ထတော** တိ တတော ဧဝ ပရမတ္ထတော, အနန္တရံ ဝုစ္စမာနာနံ တ မဂ္ဂဓမ္မာနံ အာရမ္မဏဘာဝတော။ **ပဉ္စင်္ဂါနိ ဂဟိတာနိ** တာသံ မဂ္ဂဘာဝတော။ **တီဏိ** အင်္ဂါနိ။ **ဗ္ရဟ္မစရိယံ နာမာတိ** တေံ နိဗ္ဗာနကမိ ဥတ္တမဋ္ဌေန မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယံ နာမ။ **မဇ္ဈေ သိတာ**တိ လီနုဒ္ဓစ္စာဒိအန္တဒွယဝိဝဇ္ဇနေန မဇ္ဈေ မဇ္ဈိမပဋိပဒါဘာဝန် နိဿိတာ။ သဿတုစ္ဆေဒဂ္ဂဟဏံ ဟေတ္ထပဓာနတာယ နိဒဿနမတ္တံ။ **သေဋ္ဌပ္ပတ္တိ** တိ သေဋ္ဌဘာဝပ္ပတ္တိ။ **တ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော**တိ "သ ဥဇုဘူတေသူ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ မဇ္ဈေ တ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော, **"သ ဒုဇ္ဇုဘူတေသူ** တိ ကေစိ ပဌန္တိ, တေသံ ဒ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ သ-ဣတိ သုန္ဒရိကော ဗြာဟ္မဏော ဝုတ္တောတိ ကတွာ အာဟ **"သ တွံ"**န္တိ, သော တွံန္တိ အတ္ထော။ ဓမ္မော သာရိယော ပရိဓာနဘူတာ အလင်္ကာရာ တေသ္ဂာတိ **ဓမ္မသာရီ**။ အထ တ ဓမ္မေဟိ သာရိတတတိ **ဓမ္မသာရီ,** တေဟိ သာရေတဗ္ဗတ ဌိတတတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ကုသလဓမ္မေဟီ"** တိအာဒိ။

သုန္ဒရိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. ဗဟုဓီတရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၉၆. သမန္တတော** တိ ဒက္ခိဏတမာနံ ဝသေန သမန္တတော။ **ဦရုဗဒ္ဓာသန** န္တိ ဦရူနံ ဗန္ဓနဝသေန နိသဇ္ဇနံ။ ဒွိန္နံ ဦရူနံ အညမညဗန္ဓနဝသေန အာဘုဇိတာကာရံ သန္ဓာယာဟ **"အာဘုဇိတွတတိ ဗန္ဓိတွတ"** တိ။ ဟေဋ္ဌိမကာယဿ အနုဇုကံ ဌပနံ နိသဇ္ဇာဝစနေနေဝ ဗောဓိတန္တိ "ဥဇုံ ကာယ"န္တိ ဧတ္ထ ကာယ-သဒ္ဒော ဥပရိမကာယဝိသယောတိ အာဟ **"ဥပရိမံ သရီရံ ဥဇုကံ ဌပေတွတ"**တိ။ တံ ပန ဥဇုကဋ္ဌပနံ သရူပတော ပယောဇနတော စ ဒဿေတုံ **"အဋ္ဌာရသာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပရိမုခန္တိ ဧတ္ထ** **ပရိ**-သဒ္ဒော အဘိသဒ္ဒေန သမာနတ္ထောတိ အာဟ **"ကမ္မဋ္ဌာနာဘိမုခ"** န္တိ, ဗဟိဒ္ဓာ ပုထုတ္တာရမ္မဏတော နိဝါရေတွတ ကမ္မဋ္ဌာနံယေဝ ပုရေက္ခတောတိ အတ္ထော။ **ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌော** "ပရိဏာယိကာ"တိအာဒီသု ဝိယ။ **မုခန္တိ နိယျာနဋ္ဌော** "သုညတဝိမောက္ခမုခ"န္တိအာဒီသု ဝိယ။ ပဋိပက္ခတော နိဂ္ဂမနဋ္ဌော ဟိ နိယျာနဋ္ဌော, တသ္မာ **ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာန** န္တိ သဗ္ဗထာ ဂဟိတသမ္မောသံ ပရိစ္စတ္တသမ္မောသံ **သတိံ ကတွတ** ပရမံ သတိနေပက္ကံ ဥပဋ္ဌပေတွတတိ အတ္ထော။ **ဆဗ္ဗဏ္ဏာ။ပေ။ နိသီဒိ** ဗြာဟ္မဏဿ ပသာဒသဉ္ဇနနတ္ထံ။ **အဋ္ဌဝိမုခာ စရမာနာ**တိ ကေစရံ ဂဏှတ္ဟန္တာ။

**အဇ္ဇသဋ္ဌိ** န္တိ အဇ္ဇ ဆန္နံ ပူရဏီ သဋ္ဌိ ဒိဝသဝုတ္တိ, အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွတ ဆ ဒိဝသေတိ အတ္ထော။ အစ္စန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **အဇ္ဇ ဆဒိဝသမတ္တကာ** တိ အဇ္ဇတော ဆဋ္ဌဒိဝသမတ္တကာ။ **လာမကာ**တိ နိဟီနာ နိပ္ဖလာ။ တေနာဟ **"တိလခာဏုကာ"**တိအာဒိ။

**ဉဿာဟေနာ** တိ ဉဒ္ဓံ ဉဒ္ဓံ ပသာရေန အဘိဘဝနေန။ တံ ပန နေသံ အဘိဘဝနံ ဒဿေတုံ **"ကဏ္ဏနင်္ဂုဋ္ဌာဒီနီ"**တိအာဒိမာဟ။

**"ဥပ္ပာဋ္ဌကဟဏကာ"** တိ တစံ ဥပ္ပာဋေတွတ ဝိယ ခာဒကဟဏကာ ဦကာမင်္ဂုလာဒယော။

**ကဋ္ဌာရပိင်္ဂလာ** တိ နိက္ခန္တပိင်္ဂလက္ခိကာ, **ကဋ္ဌာရပိင်္ဂလာ** တိ တ ရတ္တဂတ္တာ စ ပိင်္ဂလစက္ခုကာ စ။ **တိလကာဟတာ**တိ အာဟတတိလကာ, တိလပ္ပမာဏေဟိ ဗိန္ဒူဟိ သမန္တတော သန္ထတသရီရာ။

**ပဋိကထာဟိ ဗြာဟ္မဏဿ ဓမ္မဒေသနံ ဝဓေသိ** တိ ပကတိယာ တဿ အတ္တနာ ကထေတဗ္ဗံ ဓမ္မဒေသနံ ပဗ္ဗဇ္ဇာဂုဏကိတ္တနဝသေန သတ္တဟိ ဝဓေသိ။ **ပဗ္ဗဇိတွတ** တိ ဣဏာယိကာနံ အတ္တနော ပလိဗောဓံ တထာ တထာ ဇာနာပေတွတ ပဗ္ဗဇိတွတ။

ယထာ စ တတ္ထ ဘဂဝတ ပဋိပဇ္ဇိ, တံ ဒဿေတုံ **“ပုန ဒိဝသေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

**တံ တံ ကုလဃရံ ပေသေတဝ္ဗတ**တိ တံ တံ တဿ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဓီတရံ တဿ တဿာနုစ္ဆဝိကဿ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဒေန္တော တံ တံ ကုလဃရံ ပေသေတဝ္ဗတ ဗ္ရာဟ္မဏဓမ္မေ ဂရုကရဏာဘာဝတော။

> ‘‘နဋ္ဌေ မတေ ပဗ္ဗဇိတေ၊ နပုံသကေပိ ဘတ္တရိ။
> ဣတ္ထိယာ ပတိသေဋ္ဌာယ၊ န အညော ပတိ ဣစ္ဆိယော’’တိ။ –

အယဉှိ ဗ္ရာဟ္မဏဓမ္မော။ **အယ္ယိကဋ္ဌာနေ** တိ မာတာမဟိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ သတ္ထု စိတ္တာရာဓနဝသေနာတိ။

ဗဟုဓီတရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ဥပာသကဝဂ္ဂေါ

### ၁. ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၉၇. ဒက္ခိဏာဂိရိသ္မိံ** န္တိ ဒက္ခိဏာဂိရိဇနပဒေ, တသ္မိံ ဒက္ခိဏာဂိရိဇနပဒေ ဒက္ခိဏာဂိရိဝိဟာရေ။ **ခန္ဓေသု ဌပေတဝ္ဗ ယုဂေ ယောတ္တေဟီ**တိ ယောတ္တရဇ္ဇူဟိ ယုတ္တာနိ ပယောဇိတာနိ ဣစ္စေဝ အတ္ထော။

**ပဌမဒိဝသေ**တိ ဝပနဒိဝသေသု ပဌမဒိဝသေ အာရဒ္ဓဒိဝသေ။ ပဉ္စင္ဂါနိပိ ပရိပုဏ္ဏာနိ, ပဂေဝ ဣတရင်္ဂါနီတိ ဒဿေတုံ **“ပရိပုဏ္ဏပဉ္စင်္ဂ”** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ ဟရိတာလမနောသိလာအဉ္ဇနေဟိ ဥရတ္တနာဒီသု ဌပိတတ္တာ အာဘာယ ဥဇ္ဇလဂတ္တာ။ **အဝသေသာ** ဗလီဗဒ္ဒါ။ ကိလန္တကေဏ မောစေတဝ္ဗတ အကိလန္တဿ ယောဇနံ **ကိလန္တပရိဝတ္တနံ**။

**သီဟကုဏ္ဍလာနီ** တိ သီဟမုခကုဏ္ဍလာနိ။ **ဗ္ရဟ္မဝေဌန** န္တိ ဗြဟ္မုနော ဝေဌနသဒိသံ, အဿနခဝေဌနသဒိသန္တိ အတ္ထော။

ဗုဒ္ဓါနံ ကိစ္စာနိ ကာလဝသေန ဝိဘတ္တာနိ **ပဉ္စ ကိစ္စာနိ ဘဝန္တိ။ ပုရေဘတ္တကိစ္စ** န္တိ ဘတ္တတော ပုဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓေန ကာတဗ္ဗကိစ္စံ။ **ဝီတိနာမေတဝ္ဗတ**တိ ဖလသမာပတ္တိယာ ကာလံ ဝီတိနာမေတဝ္ဗတ။ **ကဒာစိ ဧကောတိ**အာဒိ တေသံ တေသံ ဝိနေယျာနံ ဝိနယနာနုရူပပဋိပတ္တိဒဿနံ။ **ပကတိယာ**တိ ပကတိဗုဒ္ဓဝေသေန။ ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ ရူပကာယဿ အသီတိအနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတ-ဗာတ္တိံသမဟာပုရိသ- လက္ခဏ-ကာယပ္ပဘာ-ဗျာမပ္ပဘာ-ကေတုမာလာဝိစိတ္တတာ ဗုဒ္ဓဝေသော။ **ကဒာစိ အနေကေဟိ ဟဋ္ဌိဟာရိယေဟိ ဝတ္တမာနေဟီ** တိ ဣမိနာ ဟာရမိနံ နိဿန္ဒဘူတာနိ ဟဋ္ဌိဟာရိယာနိ ရုစိဝသေနေဝ ပကာသနကာနိ ဘဝန္တိ, န သဗ္ဗဒာတိ ဒဿေတိ။ ဝေဠု ကတဝ္ဗတ **“ဣန္ဒခီလဿ အန္တော ဌပိတမတ္တေ ဒက္ခိဏပါဒေ”**တိအာဒိဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ဘဂဝတော ကာယေ ပီတရသ္မိံနံ ယေဘုယျတာယ **“သုဝဏ္ဏရသသိဉ္စနာနိ ဝိယာ”**တိ ဝုတ္တဝ္ဗတ ကာယမ္ပိ နီလာဒိရသ္မီဟိ တဟံ တဟံ ပီတမိဿိတံ သန္ဓာယ **“ဝိစိတ္တ်ပဋ္ဋပရိက္ခိတ္တာနိ ဝိယ စာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **မဓုရေနာကာရေန သဒ္ဒံ ကရောန္တိ** တုဋ္ဌရာဝရာဝနတော။

**တတ္ထာ** တိ ဝိဟာရေ။ **ဂန္ဓမဏ္ဍလမာဠေ** တိ ဟတ္ထေန ကတပရိဘဏ္ဍေ သမောသရိတဂန္ဓပုပ္ဖအမေ မဏ္ဍလမာဠေ။

**ဥပဋ္ဌာနေ** တိ ပမုခေ။ **“ဩဝဒတိ”**တိ ဝတ္ဝ္ဗတ တတ္ထောတဒံ သာမညတော ဒဿေတုံ, **“ဘိက္ခဝေ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမ္ပတ္တီ** တိ စက္ခာဒိဣန္ဒြိယပါရိပူရိ စေဝ ဟတ္ထာဒိသမ္ပဒာ စ။ **သမဿာသိတကာယော** ကိလမထဝိနောဒနေန။ ‘‘တဥ္စ ခေါ သမာပဇ္ဇနေနာ’’တိ ဝဒန္တိ။ **ဒုတိယဘာဂေ**တိ ဣမိနာ အပရဘာဂံ တယော ဘာဂေ ကတွာ တတ္ထ ပုရိမဘာဂံ သေယျနိသဇ္ဇာဝသေန သမာပတ္တီဟိ ဝီတိနာမေတီတိ ဒဿေတိ။ **လောကက္တိ** ရာဇဂဟာဒီသု ယံ တဒါ ဥပနိဿ

သာယ ဝိဟရတိ, တတ္ထ အညတ္ထ ဝါ ဗုဇ္ဈနကံ ဝိနေယျသတ္တလောကံ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ ဩလောကေတိ။ **ကာလယုတ္တ**န္တိ တေသံ ဣန္ဒြိယပရိပါကကာလာနုရူပံ။ **သမယယုတ္တ**န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **သမယယုတ္တ**န္တိ ဝါ တေဟိ အာဇာနိတဗ္ဗဝိသေသပဋိလာဘာနုရူပံ။

**ပဋိသလ္လီနော**တိ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ သမာပတ္တိံ သမာပန္နော။ **အဓိပ္ပာယံ သမ္ပာဒေန္တော**တိ တံ အဝိရာဓေန္တော, အဇ္ဈာသယာနုရူပန္တိ အတ္ထော။

**သကလ။ပေ။ ဒေဝတာယော**တိ ဧတ္ထ လောကဓာတုသာကလျံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န ဒေဝတာသာကလျံ။ န ဟိ မဟာသမယေ ဝိယ သဗ္ဗာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗာ ဒေဝတာ သတ္ထု သမီပံ ဥပဂစ္ဆန္တိ။ **ကိလာသုဘာဝေါ** ကိလမထော။

**ဝိဟာရစီဝရပရိဝတ္တနဝသေနာ**တိ ဝိဟာရေ နိဝတ္ထနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေန။ **အာဒိယိတွာ**တိ ဟာရုပနဝသေန ဂဟေတွာ။ တေနာဟ **“ဓာရေတွာ”**တိ။ **ဘိက္ခာစာရ**န္တိ ဘိက္ခတ္ထံ စရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ။

**အတိရောစမာန**န္တိ တံ တံ အတိက္ကမိတွာ သမန္တတော သဗ္ဗဒိသာသု ဝိရောစမာနံ။ **သရီရပ္ပဘာ**န္တိ အတ္တနော သရီရပ္ပဘံ။ **ဇင်္ဂမံ ဝိယ ပဒုမသရ**န္တိ ရတနမယကိဉ္ဇက္ခံ ရဇတမယကဏ္ဏိကံ သမန္တတော သမ္ဖုလ္လိတကဉ္စနပဒုမံ သဉ္စာရိမသရံ ဝိယ။ **ဂဂနတလ**န္တိ အဗ္ဘမဟိကာဒိဥပက္ကိလေသဝိဂမေန သုဝိသုဒ္ဓအာကာသတလံ ဝိယ။ တမ္ပိ ဟိ တာရာဂဏကိရဏဇာလသမုဇ္ဇလတာယ သမန္တတော ဝိရောစတိ။ **ကနကသိခရ**န္တိ ကနကဂိရိသိခရံ။ **သိရိယာ ဇလမာန**န္တိ သဗ္ဗသော အနဝဇ္ဇာယ သဗ္ဗာကာရေန ပရိပုဏ္ဏကာယတာယ အနညသာဓာရဏာယ ရူပကာယသိရိယာ သမုဇ္ဇလံ, ယဿာ ရုစိရဘာဝေ ဝိဒ္ဓေ ဝိဂတဝလာဟကေ ပုဏ္ဏမာသိယံ ပရိပုဏ္ဏကလမနောမမဏ္ဍလံ စန္ဒမဏ္ဍလံ အတိရောစတိ, ပဘာဿရဘာဝေ သဟဿရံသိကိရဏတေဇောဇာလသမုဇ္ဇလံ သူရိယမဏ္ဍလံ အဘိဘဝတိ, ဟေမသမုဇ္ဇလဘာဝေ တဒုဘယေ အဘိဘုယျ ပဝတ္တမာနံ ဧကက္ခဏေ ဒသသဟဿိလောကဓာတုဝိဇ္ဇောတနသမတ္ထ-မဟာဗြဟ္မုနော ပဘာသမုဒယံ အဘိဝိဟစ္စ ဘာသတိ တပတိ ဝိရောစတိ။

**သမန္တပါသာဒိကေ**တိ သမန္တတော ပသာဒာဝဟေ။ တဉ္စ ခေါ သဗ္ဗသော သရိတဗ္ဗတာယာတိ အာဟ **“ပသာဒနီယေ”**တိ။ **ဥတ္တမဒမထသမထမနုပ္ပတ္တေ**တိ ကာယဝါစာဟိ အနုတ္တရံ ဒန္တဘာဝဉ္စေဝ အနုတ္တရံ စိတ္တဝူပသမဉ္စ သမ္ပတ္တေ။ **အပ္ပသာဒေနာ**တိ ပသာဒာဘာဝေန, ပသာဒပဋိက္ခေပေန ဝါ အဿဒ္ဓိယေန။ **ဥဘယထာပိ နော**တိ အပ္ပသာဒေ မစ္ဆရိယန္တိ ဥဘယထာပိ နော ဧဝ, အထ ခေါ အနတ္တမနတာယ ဥပါရမ္ဘာဓိပ္ပါယေန အပသာဒေန္တော, ဘဂဝတော မုခတော ကိဉ္စိ ဒေသေတုကာမော ဧဝမာဟ။ တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **“ဘဂဝတော ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **အတိတ္တ**န္တိ တိတ္တိံ အဂစ္ဆန္တံ။ **ကမ္မဘင်္ဂ**န္တိ ကမ္မဟာနိံ။

**တိက္ခပညော ဧသ ဗြာဟ္မဏော,** တထာ ဟိ န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ သစ္ဆိကရိဿတိ။ **ကထာပဝတ္တနတ္ထမ္ပိ ဧဝမာဟ** – “ဧဝံ အဟံ ဣမဿ ကဉ္စိ ဓမ္မံ သောတုံ လဘိဿာမီ”တိ။ **ဝေနေယျဝသေနာ**တိ အတ္တနော ကသနကာရိဘာဝကိတ္တနမုခေန ဝိနေတဗ္ဗပုဂ္ဂလဝသေန။

**ဩဠာရိကာနီ**တိ ဟာကတိကာနိ။ “ဧသ ဥတ္တမဒက္ခိဏေယျော”တိ **သဉ္ဇာတဗဟုမာနော**။ ဟေဋ္ဌိယံ **“ယုဂံ ဝါ နင်္ဂလံ ဝါ”**တိ **ဝါ**-သဒ္ဒော အဝုတ္တဝိကပ္ပတ္ထော။ တေန ဗီဇာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ, တသ္မာ ဗီဇံ ဝါ ဤသံ ဝါ ပရိဂ္ဂဟယောတ္တာနိ ဝါတိ အယမတ္ထော ဒဿိတော ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဘဂဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ပဋိဝစနံ ဒေန္တော **“သဒ္ဓါ ဗီဇ”**န္တိအာဒိမာဟ။ **ပုဗ္ဗဓမ္မသဘာဂတာယာ**တိ ပဌမံ ဂဟိတဓမ္မသဘာဂတာယ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ အဋ္ဌကထာရုဠှမေဝ ဂဟေတဗ္ဗဉ္စ သဒ္ဒတော အတ္ထာပတ္တိတော ဝါ ဣဓ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဗုဒ္ဓါနံ အာနုဘာဝေါ** အယံ, ယဒိဒံ ပသင်္ဂါဂတဓမ္မမုခေန ဒေသနံ အာရဘိတွာ ဝေနေယျဝိနယနံ။

**အနနုသန္ဓိကာ**တိ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိဝသေန အနနုသန္ဓိကာ။ **ဧဝ**န္တိ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန။ **ဧတ္တော**တိ ဧတိဿာ ဒေသနာယ။ **သော**တိ ဘဂဝါ။ **တဿာ**တိ ဗြာဟ္မဏဿ။ **အနုကမ္ပာယာ**တိ အသဗ္ဗညူ ဟိ သတိပိ အနုကမ္ပာယ ပုစ္ဆိတမတ္တေ တိဋ္ဌေယျ, တထာ ဇာနန္တောပိ အနနုကမ္ပကော, ဘဂဝါ ပန ဥဘယဓမ္မပါရိပူရိယာ “ဣဒံ အပုစ္ဆိ

တ''န္တိ အပရိဟာပေတွာ ကထေတိ။ **သမူလ**န္တိအာဒိနာ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရန္တော **"တတ္ထာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဗီဇဿ ကသိယာ မူလဘာဝေ နာနန္တရိယတော တပ္ပမာဏဝိဓာနတော စာတိ အာဟ **"တသ္မိံ။ပေ။ ကတ္တဗ္ဗတော"**တိ။ တေန အန္တဝယတော ဗ္ယတိရေကတော စ ဗီဇဿ ကသိယာ မူလဘာဝံ ဝိဘာဝေတိ။ **ကုသလာ**တိ ဣမိနာ အကုသလာ တတော အညထာပိ ကရောန္တိ, တံ ပန အပ္ပမာဏန္တိ ဒဿေတိ။

**တဿာ** တိ ဗြာဟ္မဏဿ ဗီဇဋ္ဌာနိယဿ ဓမ္မဿ စ **ဥပကာရဘာဝတော။ ဓမ္မသမ္ဗန္ဓသမတ္ထဘာဝတော** တိ တထာ ဝုတ္တဓမ္မဿ ဖလေန သမ္ဗန္ဓိတုံ ယောဇေတုံ သမတ္ထဘာဝတော။ **တပေ ဝုဋ္ဌိ** တိ ဝုတ္တဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ပါကဋံ ကာတုံ **"အယံ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကဿကဿ ဥပကာရဿ ဗီဇဿ အနန္တရံ ဝုဋ္ဌိ ဝုစ္စမာနာ အဋ္ဌာနေ ဝုတ္တာ နာမ န ဟောတိ။ ကသ္မာ? ဗီဇဿ ဝပ္ပကာလေ အနုရူပါယ ဝုဋ္ဌိယာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတော, တသ္မာ အဝသာနေ မဇ္ဈေ တ ဝုစ္စမာနာယ ဓမ္မသမ္ဗန္ဓသမတ္ထတာ တဿာ ဝိဘာဝိတာ န သိယာ။ **အတ္တနော အဝိသယေ**တိ ဈာနာဒိဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ။ **ပဇ္ဇာပီ** တိ ကသိသမ္ဘာရကထနတော ပဇ္ဇာပိ။ **ဝတ္တဗ္ဗော** တိ ဧကန္တေန ဝတ္တဗ္ဗော။ **တဒနန္တရံယေဝ** တိ ဗီဇာနန္တရံယေဝ။ **ဝုစ္စမာနာ** ဝုဋ္ဌိ **သမတ္ထာ ဟောတိ** , ဗီဇဿ ဖလေန သမ္ဗန္ဓေ သမတ္ထာတိ ဒီပိတာ ဟောတိ အနန္တရဝစနေနေဝ တဿာ အာသန္နဥပကာရတ္တဒီပနတော။

**သမ္ပသာဒလက္ခဏာ** တိ ပသီဒိတဗ္ဗေ ဝတ္ထုသ္မိံ သမ္မဒေဝ ပသီဒနလက္ခဏာ။ **ဩကပ္ပနလက္ခဏာ** တိ သဒ္ဒေယျဝတ္ထုနော ဧဝမေတန္တိ ပက္ခန္ဒနလက္ခဏာ။ **မူလဗီဇ**န္တိအာဒီသု မူလမေဝ ဗီဇံ မူလဗီဇံ။ သေ နယော သေသေသုပိ ဗီဇကမဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဘူတကမော ပန မူလံ ဗီဇံ ဧတဿာတိ မူလဗီဇန္တိအာဒိနာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဗီဇဗီဇ**န္တိ ပဌမံ ပန ပစ္စယန္တရသမဝါယေ သဒိသဖလုပ္ပတ္တိယာ ဝိသေသကာရဏဘာဝတော ဝိရူဟနသမတ္ထေ သာရဖလေ နိရုဠှော ဗီဇသဒ္ဒော တဒတ္ထသိဒ္ဓိယာ မူလာဒီသုပိ ကေသုစိ ပဝတ္တတီတိ တတော နိဝတ္တနတ္ထံ ဧကေန ဗီဇ-သဒ္ဒေန ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ **"ဗီဇဗီဇ"**န္တိ "ဒုက္ခဒုက္ခံ ရူပရူပ"န္တိ စ ယထာ။ ဧဝမ္ပိ ဣမိနာ အတ္ထေန ဣမဿပိ နိပ္ပရိယာယေဝ ဗီဇဘာဝေါတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"တံ သဗ္ဗမ္ပိ။ပေ။ ဂစ္ဆတီ"** တိ။

ဣဒါနိ ကထဉ္စ ဝတ္တဗ္ဗေ သဒ္ဓါယ ဩပမ္မတ္တေ ဗီဇေ သဒ္ဓါယ ဗီဇဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **"တတ္ထ ယထာ"** တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ကာမံ သဒ္ဓါပုနိသံ သီလံ, တထာပိ သမာဓိဿ ဝိယ သဗ္ဗေသမ္ပိ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ အာဒိမူလဘာဝတော သဒ္ဓါယပိ ပတိဋ္ဌာ ဟောတီတိ အာဟ **"ဟေဋ္ဌာ သီလမူလေန ပတိဋ္ဌာတီ"** တိ။ ယသ္မာ သဗ္ဗဿေဝ ပုဂ္ဂလဿ သဒ္ဓါဝသေန သမထဝိပဿနာရမ္ဘော, တသ္မာ သာ **"ဥပရိ သမထဝိပဿနင်္ကုရံ ဥဋ္ဌာပေတီ"** တိ ဝုတ္တာ။ **တန္တိ** ဓညဗီဇံ။ **ပထဝိရသံ အာပေါရသန္တိ** သသမ္ဘာရပထဝီအာပေါသု လဗ္ဘမာနံ ရသံ။ **ဂဟေတွာ**တိ ပစ္စယပရမ္ပရာယ ဂဟေတွာ။ **ဓညပရိပါကဂဟဏတ္ထံ** န္တိ ဓညပရိပါကနိပ္ဖတ္တိအတ္ထံ။ **ရသ**န္တိ သဒ္ဓါသီလမူလဟေတုသမထဝိပဿနာဘာဝနာရသံ အာဒိယိတွာ။ **အရိယမဂ္ဂနာဠေနာ** တိ အရိယမဂ္ဂသောတေန **အရိယဖလဓညပရိပါကဂဟဏတ္ထံ** န္တိ အရိယဖလမေဝ ဓညာယိတဗ္ဗတော ဓညံ တဿ နိပ္ဖတ္တိအတ္ထံ။ ဓညနာဠံ နာမ ကဏ္ဍဿ နိဿယဘူတော ပစ္ဆိမဒေသော, **ကဏ္ဍော** တဗ္ဘန္တရော တံနိဿယောယေဝ ဒဏ္ဍော။ **ပသဝေ** နာမ ပုပ္ဖံ။ **ဝုဒ္ဓိ** န္တိ အဝယဝပါရိပူရိဝသေန ဝုဒ္ဓိံ။ **ဝိရူဠှိ**န္တိ မူလသန္တာနဒဠှဘာဝေန ဝိရုဠှိဘာဝံ။ **ဝေပုလ္လ** န္တိ ပတ္တနာဠာဒီဟိ ဝိပုလဘာဝံ။ **ခီရံ ဇနေတွာ**တိ တရုဏသလာဠုကဘာဝပ္ပတ္တိယာ တဏ္ဍုလဿ ဗီဇဿ ဗီဇဘူတံ ခီရံ ဥပ္ပာဒေတွာ။ **သော**တိ သဒ္ဓါ။ **ပတိဋ္ဌဟိတွာ** တိ ကမ္မပထာကမ္မပထသမ္မာဒိဋ္ဌိသဟိတေန အာဒိတော ပဝတ္တသီလမတ္တေန ပတိဋ္ဌဟိတွာ။ **ဝုဒ္ဓိ** န္တိအာဒီသု သုပရိသုဒ္ဓါဟိ သီလစိတ္တဝိသုဒ္ဓီဟိ ဝုဒ္ဓိံ, ဒိဋ္ဌိကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓီဟိ **ဝိရူဠှိံ**။ မဂ္ဂါမဂ္ဂပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓီဟိ **ဝေပုလ္လံ** ပတွာ။ **ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိခီရ** န္တိ သာဒုရသသုဝိသုဒ္ဓိဘာဝတော ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသင်္ခါတံ ခီရံ ဇနေတွာ။ **အနေက။ပေ။ ဖလ**န္တိ အနေကပဋိသမ္ဘိဒါ-အနေကာဘိညာပရိပုဏ္ဏံ အရဟတ္တဖလသီသံ နိပ္ဖာဒေတိ။

**ဗီဇကိစ္စကရဏတော**တိ ဗီဇကိစ္စဿ ကရဏတော။ ယဉ္ဟိ တံသဒိသဿ ဝိသဒိသဿ စ အတ္တနော ဖလဿ ပတိဋ္ဌာပနသမ္ဗန္ဓနနိပ္ဖာဒနသင်္ခါတံ ဗီဇဿ ကိစ္စံ, တဿ ကရဏတော နိပ္ဖတ္တနတော **"ဧဝံ သဒ္ဓါ ဗီဇကိစ္စ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ အနညသာဓာရဏံ သဒ္ဓါယ ကုသလဓမ္မာနံ ဗီဇဘာဝံ ဒဿေတိ။ **သာ စာ**တိအာဒိနာ တမေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ။ ဣဒါနိ တတ္ထ အာဂမံ ဒဿေန္တော **"သဒ္ဓါဇာတော"** တိအာဒိမာဟ။ တေန ယထာ သပ္ပုရိသူပနိဿယဿ သဒ္ဓမ္မဿဝနဿ စ, ဧဝံ အနဝသေသာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သဒ္ဓါ မူလကာရဏန္တိ ဒဿေတိ။

ကုက္ကုဋ္ဌိယံ ဝိရိယဉ္စ အကုသလဓမ္မေ, ဒုက္ကရကာရိကာ ဓုတင်္ဂဉ္စ အကုသလဓမ္မေ စေဝ ကာယဉ္စ တပတိ ဝိဗာဓတီတိ **တပေါ**တိ ဝုစ္စတိ။ **ကုက္ကုဋ္ဌိယံဝရော အဓိပ္ပေတော** ဝိရိယဿ ခေါရဿ ဝဟာဘာဝေန ဂေဟာမာနတ္တာ, ကုက္ကုဋ္ဌိယံ ဝုဋ္ဌိဘာဝဿ အနုယုဉ္စမာနတ္တာ။ အာဒိ-သဒ္ဒေန ကလလဂ္ဂါရဝုဋ္ဌိအာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **သမနုဂ္ဂဟိတန္တိ** ဥပဂတံ။ ဝိရဟနာမိလာယနနိပ္ဖတ္တိဝစနေဟိ ခေဒဗီဇသန္တာနဿ ဝိယ တေသံ ဝုဒ္ဓိယာ သဒ္ဓာဗီဇသန္တာနဿ တပေါဝုဋ္ဌိယာ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု ဥပကာရတံ ဒဿေတိ။

**ပုရိမပဒေသုပီ**တိ **အပိ**-သဒ္ဒေန ပရပဒေသုပီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ''ဟိရီ မေ ဉာဏံ, မနော မေ ယောတ္တ''န္တိ ကုက္ကုဋ္ဌိတတ္တာ, ''သတိ မေ''တိ ဧတ္ထ မေ-သဒ္ဒော အာနေတ္ဗတာ ယောဇေတဗ္ဗော။ **ဥဒကမ္ပိ တာဝ အာတဗ္ဗံ ဟောတိ** နဒီတဠာကာဒိတော အာနေတ္ဗတာ။ **ဝီရိယဗလီဗဒ္ဒေ** စတုဗ္ဗိဓေ **ယောဇေတ္ဗတာ။ နိစ္စကာလံ** အတ္ထိတိ ဝစနသေသော။

**သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂပညာ အဓိပ္ပေတာ** အမတပ္ဖလာယ ကသိယာ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ **ဝိပဿနာ ပညာ စာ**တိ ဒုဝိဓာပိ ပညာ ဥပနိဿယာ ဟောတိ ဝိသိဋ္ဌဘာဝတော။ တေနာဟ **''ယထာ ဟီ''**တိအာဒိ။ **ပညာ**တိ ပကာရေဟိ ဇာနာတီတိ ပညာ။ ပညဝတံ ပညာ ပုရတော ဟောတိ ယောနိသောမနသိကာရဿ ဝိသေသပစ္စယဘာဝတော, သဟဇာတာဓိပတိသု စ ဥက္ကဋ္ဌဘာဝတော။ **သိရီ**တိ သောဘဂ္ဂံ။ **သတံ ဓမ္မာ** သဒ္ဓာဒယော, **အနုတယိကာ**တိ အနုကမိနော။ **ဉာဏဗဒ္ဓာ ဟောတီ**တိ ဟိရိသဒ္ဓာတဉာဏဿ ဗဒ္ဓာ ဟောတိ , ပညာယ ကအာစိ အပ္ပယောဂတော မနောသီသေန သမာဓိ ဣဓ ဝုတ္တောတိ အာဟ **''မနောသဒ္ဓာတဿ သမာဓိယောတ္တဿာ''**တိ။ **သမံ** ဥပနေတ္ဗတ ဗန္ဓိတ္ဗတ ဗဒ္ဓရဇ္ဇုကတ္တာ **သမာဓိယောတ္တံ။ ဧကတော ဂမန**န္တိ လီနစ္စာရဒ္ဓသဒ္ဓာတံ ဧကပဿတော ဂမနံ တရေတိ။ မဇ္ဈိမာယ ဝိပဿနာဝီထိယာ ပဋိဟာဒနတော ကာယာဒီသု သုဘာသုခနိစ္စတ္တာဘာဝဝိဂမနေ ပညာယ ဝိသေသပစ္စယာ သတီတိ ဝုတ္တံ – **''သတိယုတ္တာ ပညာ''**တိ တဿာ သတိဝိပ္ပယောကသဗ္ဗာဝတော။ သန္တတိဃနာဒီနံ အယံ ဝိသေသော – ပုရိမပစ္ဆိမာနံ ဓမ္မာနံ နိရန္တရတာယ ဧကီဘူတာနံ ဝိယ ပဝတ္တိ **သန္တတိဃနတာ,** ဧကသမူဟဝသေန ဧကီဘူတာနမိဝ ပဝတ္တိ **သမူဟဃနတာ,** ဒုဗ္ဗိညေယျကိစ္စဘေဒဝသေန ဧကီဘူတာနမိဝ ပဝတ္တိ။ **ကိစ္စဃနတာ,** ဧကာရမ္မဏဝသေန ဧကီဘူတာနမိဝ ပဝတ္တိ **အာရမ္မဏဃနတာ** ။ သဗ္ဗေသံ, သဗ္ဗာနိ တ ကိလေသာနံ မူလသန္တာနကာနိ **သဗ္ဗ။ပေ။ သန္တာနကာနိ**။ အနုပ္ပယောဂေ ဟိ အတ္ထော။ **ပအာလေတီ**တိ ဘိန္ဒတိ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။ **သာ စ ခေါ** ''ပအာလေတိ''တိ ဝုတ္တာ **လောကုတ္တရာဝ** ပညာ အနုသယပ္ပဟာနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ သန္တတိဃနာဒိဘေဒနာ ပန လောကိယာပိ ဟောတိ ဝိပဿနာဝသေန ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဿ နိပ္ဖာဒနတော။ တေနာဟ **''ကုတရာ ပန လောကိကာပိ သိယာ''**တိ။

**ဟိရီယတီ**တိ လဇ္ဇတိ, ဇိဂုစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ တဿာ **''ဟာပကေဟိ ဓမ္မေဟီ''** တိ နိဿက္ကဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဟေတုမှိ တ ကရဏဝစနံ။ **သြတ္တပ္ပမ္ပိ ဂဟိတမေဝ,** န ဟိ လဇ္ဇနံ နိဗ္ဘယံ ဟာပဘယံ တ အလဇ္ဇနံ အတ္ထိတိ။ **ရက္ခလဋ္ဌိ**တိ ရက္ခဒဏ္ဍော။ တေန ပဒေသေန ကသနတော ဝိသေသတော နင်္ဂလန္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **''ဉာဏံ ယုဂနင်္ဂလံ ဓာရေတီ''**တိ။ ကာမံ ပညာရဟိတာ ဟိရီ အတ္ထိ, ဟိရိရဟိတာ ပန ပညာ နတ္ထေတတိ အာဟ **''ဟိရီ။ပေ။ အဘာဝတော''**တိ။ သန္ဓိဋ္ဌာနေ ကမ္ပနာဘာဝတော **အစလံ**။ ထိရဘာဝေန **အသိထိလံ**။ ဟိရိပဋိဗဒ္ဓပညာ ပဋိပက္ခဝသေန စ အသိထိလဘာဝေန စ **အစလာ အသိထိလာ**တိ အာဟ **''အဗ္ဗောကိဏ္ဏာ အဟိရိကေနာ''** တိ။ နာဋ္ဌိယာ မိနမာနပုရိသော ဝိယ အာရမ္မဏံ မုနာတိ ပရိစ္ဆေဒတော ဇာနာတီတိ **မနော။ မနောသီသေနာ**တိ မနသော အပဒေသေန။ **တံသမ္ပယုတ္တော** တိ ကုမိနာ ကုန္တသဟစရဏတော ပုရိသော ကုန္တော ဝိယ မနသဟစရဏသမာဓိ ''မနော''တိ ဝုတ္တောတိ ဒဿေတိ။ **သာရထိနာ**တိ ကဿကေန။ သော ဟိ ဣဓ ဗလီဗဒ္ဒာနံ သာရဏတော ဟာစနတော ''သာရထိ''တိ အဓိပ္ပေတော။ **ကောဗန္ဒန**န္တိ ကောဗဒ္ဓကရဏံ။ **သကကိစ္စေ** တိ သကကိစ္စေန ယုတ္တော။ တေန ဟိ ဉာဏာဒီသု ယထာရဟံ ဗန္ဓိတ္ဗတ ကောဗဒ္ဓေသု ကတေသု နင်္ဂလေသု ကိစ္စံ ကုဇ္ဈတိ, နော အညထာတိ တံ **''သကကိစ္စေ ပဋိဟာဒေတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **အဝိက္ခေပသဘာဝေနာ**တိ အတ္တနော အဝိက္ခေပသဘာဝေန ။ **ဗန္ဓိတ္ဗတ** တိ သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝေန အတ္တနာ သမ္ဗန္ဓိတ္ဗတ။ **သကကိစ္စေ**တိ ဟိရီအာဒီဟိ ယထာသကံ ကတ္တဗ္ဗေ ကိစ္စေ။

**စိရကတာဒိမတ္တ**န္တိ စိရဘာသိတမ္ပိ အတ္ထံ။ **သရတိ** အနုဿရတိ ကာယာဒိံ အသုဘာဒိတော နိဇ္ဈာယတိ။ **ဖာလေတီ**တိ ပအာလေတိ။ ဟာဇေန္တိ ဂမေန္တိတိ တံ **ဟာဇနံ။ ဣဓ** ဣမသ္မိံ သုတ္တေ **''ဟာစန''**န္တိ **ဝုတ္တံ** ဇ-ကာရဿ စ-ကာရံ ကတ္ဗတ။ **ဖာလဟာစန**န္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **''ယထာ ဟိ ဗ္ရာဟ္မဏ။ပေ။ သတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ ဣအာနိ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေန္တော **''တတ္ထ ယထာ''** တိအာဒိမာဟ။ **နင်္ဂလံ အနုရက္ခတိ** ဘိဇ္ဇနဖာလနတော။ **ပုရတော စ**

**သ္သ ဂစ္ဆတီ**တိ အသ္သ နင်္ဂလသ္သ ကသ္သနေ ဘူမိယာ ဝိလိခနေ ပုရတော ဂစ္ဆတိ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဟောတိ။ **ဂတိယော**တိ ပဝတ္တိယော။ **သမန္နေဝသမာနာ**တိ သရဏဝသေန ဂဝေသမာနာ။ **အာရမ္မဏေ တ** ကာယာဒိကေ **ဥပဋ္ဌာပယမာနာ** အသုဘာဒိဝသေန **ပညာနင်္ဂလံ ရက္ခတိ** ။ သဘာတသဘာဝူပဂမေ ဖာလော ဝိယ နင်္ဂလသ္သ **“အာရက္ခာ”တိ ဝုတ္တာ** “သဗ္ဗာနတ္ထတော သတိ ရက္ခတီ”တိ ကတ္တ။ တထာ ဟေသာ အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ စိရကတစိရဘာသိတာနံ အသမ္မုသ္သနဝသေန သတိ ပညာနင်္ဂလသ္သ ပုရတော ဟောတီတိ ဝတ္တ တသ္သ ပုရတောဘာဝံ ဒသ္သေတုံ **“သတိ။ပေ.။ နော ပမုဋ္ဌေ”**တိ အာဟ။ **သတိပရိစိတေ**တိ သတိယာ ပဋ္ဌာပိတေ။ “ဥပဋ္ဌာပိတေ”တိပိ ပာဌော, အယမေဝတ္ထော။ **သံသီဒိတုံ န ဒေတီ**တိ သကိစ္စကိရိယာယ သံသီဒနံ ကာတုံ န ဒေတိ။ ကောသဇ္ဇသင်္ခာတံ သံသီဒနံ **ကောသဇ္ဇသံသီဒနံ** ။

**ဟာတိမောက္ခသံဝရသီလံ ဝုတ္တံ** ကာယိကတစသိကသံယမသ္သ ကထိတတ္တာ။ **အာဟာရေ ဥဒရေ ယတော**တိ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗအာဟာရေ သံယတဘာဝဒသ္သနေန ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတာယ စတူသုပိ ပစ္စယေသု သံယတဘာဝေ ဒီပိတောတိ အာဟ **“အာဟာရမုခေနာ”**တိအာဒိ။ သံယတဘာဝေ စေတ္ထ ပစ္စယဟေတု အနေသနာဘာဝေတိ ဝုတ္တံ **“နိရုပက္ကိလေသောတိ အတ္ထော”**တိ။ ဘောဇနသဒ္ဒေ အာဟာရပရိဘောဂေ နိရုဋ္ဌေဟာတိ ကတ္တ ဝုတ္တံ **“ဘောဇနေ မတ္တညုတာမုခေနာ”**တိ။ ပရိဘုဉ္ဇနဋ္ဌေန ပန ဘောဇနသဒ္ဒမုခေနာတိ ဝုတ္တော အဓိပ္ပေတတ္ထော လဗ္ဘတေဝ။ **တေနာ**တိ ကာယဂုတ္တာတိအာဒိဝစနေန။ **န ဝိလုမ္ပတီ** တိ **“ဒီပေတီ”**တိ ပဒံ အာနေတ္တ သမ္ဗန္ဓော။

**ဒ္ဝီဟာကာရေဟီ**တိ အဒိဋ္ဌာဒီနံ အဒိဋ္ဌာဒိဝသေန ဒိဋ္ဌာဒီနဥ္စ ဒိဋ္ဌာဒိဝသေနာတိ ဧဝံ ဒ္ဝိပ္ပကာရေဟိ။ **အဝိသံတဒနံ** အဝိတထကထနံ။ **ဆေဒနံ** မူလပ္ပဒေသေ နိကန္တနံ။ **လုနနံ** ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဆေဒနံ။ **ဥပ္ပာဋ္ဋနံ** ဥမ္မူလနံ။ **အသိတေနာ**တိ ဒတ္တေန, လာယိတေနာတိ အတ္ထော။ **ဝိသံတဒန**သင်္ခာတာနံ **တိဏာနံ,** အဋ္ဌန္နံ အနရိယတေဟာရာနန္တိ အတ္ထော။ **ယထာဘူတဉာဏ**န္တိ နာမ ရူပပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ။ **သစ္စန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ** အဝိပရီတဝုတ္တိကတ္တာ **“ဆေဒကံ”** ဆိန္ဒနကံ။ **နိဒ္ဒာန** န္တိ နိဒ္ဒာယကံ။ ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ ဒိဋ္ဌိ **“ဒိဋ္ဌိသစ္စ”** န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဒ္ဝီသု ဝိကပ္ပေသူ** တိ ဘာဝကတ္တုသာဓနဝသေန ဒ္ဝီသု ဝိကပ္ပေသု။ “နိဒ္ဒာန”န္တိ ဥပယောဂဝသေနေဝ အတ္ထော။

**သီလမေဝ “သောရစ္စ”န္တိ ဝုတ္တံ** “ဟဏာတိဟတာဒီဟိ သုဋ္ဌု ဩရတသ္သ ကမ္မ”န္တိ ကတ္တ။ သင်္ခာရဒုက္ခာဒီနံ အဘာဝတော သုန္ဒရဘာဝတော သုန္ဒရေ နိဗ္ဗာနေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ရတတ္တာ သုရတော, အရဟာ။ တသ္သ ဘာတေ **သောရစ္စံ,** အရဟတ္တံ။ **အပ္ပမောစနမေဝ** အစ္စန္တာယ ပမောစနံ န ဟောတိ။

ယဒဂ္ဂေန ဝိပသ္သနာယ ပညာယ တံသဟဂတဝီရိယသ္သ စ နင်္ဂလဓောရယ္ဟတာ, တထာပဝတ္တကုသလဘာဝနာယ စ ကသိဘာတေ စ, တဒဂ္ဂေန တတော ပုရေတရံ ပဝတ္တပညာဝီရိယဟာရမီနံ နင်္ဂလဓောရယ္ဟတာ, တထာပဝတ္တကုသလဘာဝနာယ စ ကသိဘာတေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒသ္သေန္တော **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိမာဟ။ ဓုရံ ဝဟတီတိ **ဓောရယ္ဟံ။ ယထာဝုတ္တံ ဃန**န္တိ အသ္မိမာနာဒိဘေဒံ ဃနံ။ ဝဟိတဗ္ဗာ အာဒိဘူတာ ဓုရာ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဓုရာ, ပုရိမဓုရတာဟကာ။ တံမူလကာ အပရံ ဓုရံ ဝဟန္တာ ဓောရယ္ဟာ။ **ဓုရာ စ ဓောရယ္ဟာ စ ဓုရဓောရယ္ဟံ** ကေတ္တာဝသေန။ **ဝဟန္တ**န္တိ ကသနေန ပဝတ္တန္တံ။

ကာမယောကာဒီဟိ **ယောဂေဟိ ခေမတ္တာ** အနုပဒ္ဒဝတ္တာ။ **တံ** နိဗ္ဗာနံ **အဓိကိစ္စ** ဥဒ္ဒိသ္သ။ **တဟီယတိ** ဝိပသ္သနာယ သဟဂတံ။ **အဘိမုခံ တဟီယတိ** မဂ္ဂပရိယာပန္နံ။ **ခေတ္တကောဋ္ဌိ**န္တိ ခေတ္တမရိယာဒံ။ **ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌေ** တိ ဒိဋ္ဌိယာ သဟဇာတေကဋ္ဌေ ပဟာနေကဋ္ဌေ စ။ **ဩဠာရိကေ**တိ ဥပရိမဂ္ဂဝဇ္ဈေ ဥပာအယ ဝုတ္တံ, အညထာ ဒသ္သနပဟာတဗ္ဗာပိ ဒုတိယမဂ္ဂဝဇ္ဈေဟိ ဩဠာရိကာတိ။ **အဏုသဟဂတေ**တိ အဏုဘူတေ။ ဣဒံ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဝဇ္ဈေ ဥပာအယ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗကိလေသေ** အဝသိဋ္ဌသဗ္ဗကိလေသေ **ပဇဟန္တံ အနိဝတ္တန္တံ ဂစ္ဆတိ** ပုန ပဟာတဗ္ဗတာယ အဘာဝတော။ **အနိဝတ္တန္တ**န္တိ န နိဝတ္တန္တံ, ယထာ နိဝတ္တနံ န ဟောတိ, ဧဝံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“နိဝတ္တနရဟိတ”** န္တိအာဒိ။ **တေံ ပန** တဝ ဓုရဓောရယ္ဟံ။

**ဧဝမေသာ ကသီ**တိ ယထာဝုတ္တသ္သ ပစ္စာမသနံ။ တေနာဟ **“နိဂမနံ ကရောန္တော”** တိ။ ဝုတ္တသ္သေဝ ဟိ အတ္ထသ္သ ပုန ဝစနံ။ **ပညာနင်္ဂလေန သတိဖာလံ အာကောဋ္ဋေတ္တ** တိ ပညာသင်္ခာတေန နင်္ဂလေန သဒ္ဓိံ သတိဖာလသ္သ ဧကာဗဒ္ဓဘာဝကရဏေန အာကောဋ္ဋေတ္တ။ **ကဋ္ဌာ** တိ ဧတ္ထ “ကသီ”တိ ပဒံ အာနေတ္တ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ “ကဋ္ဌာ

ကသီ''တိ။ **ကမ္မပရိယောသာနန္တိ** ယထာဝုတ္တကသိကမ္မဿ ပရိယောသာနဘူတံ။ ယဒိပိ ပုဗ္ဗေ ''ပညာ မေ ယုဂနင်္ဂလ''န္တိအာဒိနာ အတ္တုဒ္ဒေသိကဝသေနာယံ အမတပ္ဖလာ ကသိ ဒဿိတာ, မဟာကာရုဏိကဿ ပန ဘဂဝတော ဒေသနာ သဗ္ဗဿပိ သတ္တနိကာယဿ သာဓာရဏာ ဧတတိ ဒဿေန္တော **''သာ ခော ပနေသာ''**တိအာဒိမာဟ။

**ဒိဝသေယေဝတ**တိ တံဒိဝသေ ဧဝ။ **အာဒိမာဟာ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကထာပရိယောသာနေ ဟဋ္ဌပဒေသော ဂဟိတောတိ တဒညံ ''ဧဝံ ဝုတ္တေ''တိအာဒိဟဋ္ဌံ သန္ဓာယ **''တတော ပရန္တိ''** တိ အာဟ။

ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ဥဒယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၉၈. ဧတံ ဝုတ္တ** န္တိ ''ဩဒနေန ပူရေသီ''တိ ဧတံ ဝစနံ ဝုတ္တံ။ **''ဂဟေတုံ သမတ္ထော နာမ နာဟောသီ** တိ ဘဂဝတော အဓိဋ္ဌာနဗလေနာ''တိ ဝဒန္တိ။ **တံ** ဗ္ရာဟ္မဏံ ဝိနေတုကာမတာယ ကိရ ဘဂဝတ တထာ အကာသိ။

**ဥပဟရမ္ဘာဘယေနာ** တိ ပရူပဝါဒဘယေန။ **အဝတ္ထတ၀ နိဝတ္တော** ''အဗ္ဘာဂတောပိ ဟာသဏ္ဍော တစာမတ္တေနပိန ပူဇေတဗ္ဗော''တိ ဗ္ရာဟ္မဏဓမ္မေ ဝုတ္တတ္တာ။ **ပက္ကန္တော** တိ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဓမ္မံ အဝတွတ ပက္ကန္တော ဗွ ရာဟ္မဏဿ န တာဝ ဉာဏံ ပရိပက္ကန္တိ။ **ဧတံ ဝစနံ။ပေ။ မဂမာသိ** ''ပုနပ္ပုနဉ္စေဝ ဝပန္တိ ဗီဇ''န္တိအာဒိနာ ဓမ္မံ ကထေတုံ အဝဿံ အာကင်္ခန္တော။ ပကာရတော ကဿတီတိ **ပကဋ္ဌကော,** ရသတဏှာဟာယ ပကဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ရသဂိဒ္ဓော''** တိ။

''ပုနပ္ပုနဉ္စေဝ ဝပန္တိ ဗီဇ''န္တိ ဣမံ ဒေသနံ အာရဘီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဗီဇန္တိ** စ ဣတိ-သဒ္ဒော နိဒဿနတ္ထော တ။ တေန အဝယဝေန သမုဒာယံ နိဒဿေတိ။ **ဩသက္ကသီ** တိ သင်္ကောစသိ။ **ဝုတ္တ** န္တိ ဝပနံ ကတံ။ တသ္မာ ဝုတ္တံ **''အလမေတ္တာဝတာ''**တိ။ **''ဝဿိတ္ဝတ''** တိ ဝုဋ္ဌိ ပဝတ္တေတွတ။

**ဒေသနာ။ပေ။ ဒဿေတိ** ဗ္ရာဟ္မဏေန ဝုတ္တံ အယုတ္တဝစနံ ပရိဝဇ္ဇေန္တောပိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဘိက္ခာစရိယာ နာမ ဘိက္ခူနံ ကာယဂတာ ဝုတ္တီတိ။ ခီရံ ဟတ္ထေန နယန္တီတိ တ **ခီရနိကာ။ ကိလမတီ**တိ တံတံကိစ္စကရဏဝသေန ခိဇ္ဇတိ။ **ဖန္ဒတီ** တိ အနတ္ထသမာယောဂဝသေန ဝိပ္ဖန္ဒတိ။ **အပုနဗ္ဘတယာ** တိ အာယတိံ အနုပ္ပတ္တိယာ။ **မဂ္ဂေ နာမာ** တိ ဥပါယော နာမ နိဗ္ဗာနံ, တဿိံ လဒ္ဓေ ပုနဗ္ဘတဘာဝတော။ ''ပုနပ္ပုန''န္တိ ဝစနံ ဥပါဒါယ ဗီဇဝပနာဒယော ပုနပ္ပုန ဓမ္မာ နာမ ဇာတာတိ အာဟ **''သောဠသ ပုနပ္ပုနဓမ္မေ ဒေသေန္တော''** တိ။

ဥဒယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ဒေဝဟိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၁၉၉. ဥဒရတတေဟီ**တိ တတကတဝိဇ္ဈနတောဒနာဒိဝသေန အပရာပရံ ဝတ္တမာနေဟိ ဥဒရတတေဟိ, တဿ တ ဝိကာရေဟိ။ နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကကာလေ ပန ဓမ္မဘဏ္ဍာကရိကောဝ။ **အရညန္တိ** ဘဂဝတော ဘိက္ခူနဉ္စ ဝသနဋ္ဌာနဘူတံ တပောဝနံ။ တံ **နိဒ္ဒုမံ ဟောတိ** ဥဒကတာပနဿပိ အကရဏတော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ တဿ ဥဏှောဒကဝိက္ကိဏနစရိယာယ ဇီဝိကာကပ္ပနံ ဟောတိ, တသ္မာ။

**ဝတ္တမေတံ** တဿ ပတိကာရတ္ထံ ပရိကထာဒီနမ္ပိ ကာတုံ လဗ္ဘနတော။ ဣအနိ တတ္ထ ကာရဏမ္ပိ သဝိသယံ ဒဿေတုံ **''ဝဏ္ဏံ ဟီ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဘဂဝတ ဟိ အာယသ္မတော ဥပဝါဏဿ ဒေဝဟိတဗ္ရာဟ္မဏဿ တံ သမ္ဘာဝိတံ ဘဝိဿတိ တိကိစ္ဆာပဋ္ဌိယတ္တံ, တာယ စ အတ္တနော ရောဂဿ ဝူပသမနံ, တပ္ပသင်္ဂေန စ ဒေဝဟိတဗ္ရာဟ္မဏော မမ သန္တိကံ အာဂန္တွာ ဓမ္မဿဝနေန သရဏေသု သီလေသု စ ပတိဋ္ဌဟိဿတီတိ သဗ္ဗမိဒံ ဉတွာ ဧဝံ **''ဣင်္ဃ မေ တွံ, ဥပဝါဏ, ဥဏှောဒကံ ဇာနာဟီ''** တိ အဝေစ။ **အာဂမနီယပ္ပဋိပဒံ** ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပဒံ ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပတ္တိံ **ကထေတုံ ဝဋ္ဋတိ** အနုတ္တရိမနုဿဓမ္မတ္တာ။ **သဒေဝကေန လောကေနာ**တိ အနဝသေသတော လောကဿ ဂ

ဟာဏံ။ ဖလဝိသေသာကင်္ခါယ ပူဇေတဗ္ဗာတိ ပူဇနီယာ, တေ ဧဝ က္ကစ **“ပူဇနေယျာ”** တိ ဝုတ္တာ။ တထာ အာဒရေန ပူဇေတဗ္ဗတာယ သက္ကာရိယာ, အာ-ကာရဿ ရဿတ္တံ, ရိ-သဒ္ဒဿ စ ရေ-အာဒေသံ ကတွာ **“သက္ကရေယျာ”**တိ ဝုတ္တံ။ “အပစယေယျာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ယ-ကာရလောပံ ကတွာ **“အပစေယျာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **တေသန္တိ** သဒေဝကေန ပူဇနေယျာဒီနံ။ **ဟရိတုန္တိ** နေတုံ။

**ဇွေတ္တကေနပီ** တိ ဥပသင်္ကမနာဒိနာ ဇွေတ္တကေန အပ္ပမတ္တကေနပိ ကတဝဇွေန **အယံ ကိတ္တိ။ပေ။ သောမနဿ ဇာတော။**

**ယဇမာနဿာ** တိ ဒေယျဓမ္မံ ဒေန္တဿ။ ဒက္ခိဏာယ က္ကဇ္ဇနံ နာမ ဝိပုလဖလဘာဝေတိ အာဟ **“မဟပ္ဖလော ဟောတီ”**တိ။ **ဝိဒိတန္တိ** ပဋိဝိဒ္ဓပစ္စက္ခကတံ။ **အာဇာနာတီ**တိ ဝုတ္တဘတဒိ ပရိယာအယ ဇာနာတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ **ဇာနိတွာတ**တိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ မဂ္ဂပဋိဟဋ္ဌိယာ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာတ။ အဂ္ဂပ္ပတ္တတာယ **ကတကိစ္စတံ ပတ္တော** ။ ဗ္ရာဟ္မဏေန အတ္တနာ ကတော ကာရော စ ဘဂဝတော ဧဝ ပစ္စုပဋ္ဌာတီတိ တံ ဒဿေန္တော **“က္ကမိနာ ခီဏာသဝေ ယဇနာကာရေန ယဇန္တဿာ”**တိ ဝုတ္တံ။

ဒေဝဟိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. မဟာသာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၀. ယဿမှာ တဿ ဗ္ရာဟ္မဏဿ အနိဿယဿ ဓိဏ္ဏာဘာဝေန ဝိသေသတော ကာယော လူခော ဇာတော, ဓိဏ္ဏပိလောတိကခဏ္ဍောဟိ သင်္ဃဋိုတံ ဟာဝုရဏံ, တဿမှာ **“လူခပာဝုရဏော”**တိ ပဒဿ **“ဓိဏ္ဏပာဝုရဏော”**တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **ဟဋ္ဌိယေက္က** န္တိ ပုတ္တေသု ကေမေကော ကေမေကာယ တစာယ ဝိသုံ ဝိသုံ။

သမ္ပုစ္ဆံနံ နာမ က္ကခ သမ္မန္တနန္တိ အာဟ **“သဒ္ဓိံ မန္တယိတွာတ”** တိ။ **နန္ဒိဿ** န္တိ အဘိနန္ဒိံ။ အတိတတ္တော ဟိ က္ကဒံ အနာဂတဝစနံ။ တေနာဟ **“နန္ဒိဇာတော။ပေ။ အဟောသိ”** န္တိ။ **ဘုဿန္တာ** တိ နိဗ္ဘုဿနဝသေန ရဝန္တာ။

**ဝယောဂတန္တိ** ပစ္ဆိမဝယံ ဥပဂတံ။ သော ပန ယဿမှာ ပုရိမေ ဒွေဝ ဝယေ အတိက္ကမဝသေန ဂတော။ ပစ္ဆိမံ ကေ ဒေသတော အတိက္ကမနဝသေန, တဿမှာ ဝုတ္တံ – **“တယော ဝယေ ဂတံ အတိက္ကန္တံ ပစ္ဆိမဝယေ ဋ္ဌိတ”** န္တိ။

**နိပ္ပရိဘောကေ** တိ ဓိဏ္ဏာဘာဝေန ဇဝပရက္ကမဟာနိယာ အပရိဘောကေ န ဘုဥ္ဇိတဗ္ဗော။ **ခာဒနာ အပနီယတီ**တိ ယဝသံ အဒဒန္တာ တတော နီဟရန္တိ နာမ။ **ထေရော**တိ ဝုဍ္ဎော။

**အနဿတ** တိ န ဝစနကရာ။ **အပ္ပတိဿာ** တိ ပတိဿယရဟိတာ။ **အဝသဝတ္တိနော** တိ န မယှံ ဝသေန ဝတ္တနကာ။ **သုန္ဒရတရော** တိ ဥပတ္ထမ္ဘကာရိဘာဝေန သုန္ဒရတရော။

**ပုရတော**တိ ဥပတ္ထမ္ဘကဘာဝေန ပုရတော ကတွာတ။ **ဥဒကေ ပတိဋ္ဌံ လဘတိ** တတ္ထ ပတိဋ္ဌတော ထိရပတိဋ္ဌ ဘာဝတော။ အဒ္ဓပတိဋ္ဌော ဟိ ဒဏ္ဍော ဒဏ္ဍဓရပုရိသဿ ပတိဋ္ဌံ လဘာပေတိ။

**ဗ္ရာဟ္မဏိယော** တိ အတ္တနော ဗ္ရာဟ္မဏိယော။ **ဟဋ္ဌိယေက္က** န္တိ “အသုကဿ ဂေဟေ အသုကဿ ဂေဟေ”တိ ဇဝံ ဥဒ္ဒေသိကံ ကတွာတ ဝိသုံ ဝိသုံ။ **မာ နိယျာဒေဟိ, အမှာကံ ရုစ္စနဋ္ဌာနမေတ** တိ တဝ ပုတ္တာနံ ဂေဟေသု ယံ အမှာကံ ရုစ္စနဋ္ဌာနံ။ တတ္ထမေဝ ဂမိဿာမာတိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဧတေသံ အနုဂ္ဂဟံ ကာတုကာမော ဘဂဝတ ဧဝ မာဟ။

**တတော ပဋ္ဌာယာ** တိ သောတာပတ္တိဖလပဋိလာဘတော ပဋ္ဌာယ။ ယဒတ္ထံ မယံ က္ကမဿ ဗ္ရာဟ္မဏဿ မဟာသမ္ပတ္တိအနာဒိနာ အနုဂ္ဂဟော ကတော, သော စဿ ပုတ္တပရိဇနဿပိ အတ္ထော သိဒ္ဓောတိ သတ္ထာ န သဗ္ဗကာလံ တဿ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ပုတ္တာနံ ဂေဟံ အဂမာသိ, တေ ဧဝ ပန ကာလေန ကာလံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာတ ယထာဝိဘဝံ သက္ကာရသမ္မာနံ အကံသူတိ အဓိပ္ပာယော။

မဟာသာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. မာနတ္ထဒ္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၁. **မာနေန ထဒ္ဓော** တိ ''အယံ ခော''တိအာဒိနာ ပဂ္ဂဟိတေန မာနေန ထဒ္ဓော ဗဇ္ဈိတစိတ္တော ထဒ္ဓအယော သလာကော ဝိယ ကဿစိပိ အနောနတော။ **န ကိဉ္စိ ဇာနာတိ** လောကေ ပဋိသန္ထာရမတ္တဿပိ အဇာနနတော။

**အဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ** တိ သဉ္ဇာတအဗ္ဘုတစိတ္တာ။ ဝိတ္တံ ဝိတ္တိတိ စ တုဋ္ဌိပရိယာယာ။ **အဘူတပုဗ္ဗာယာ** တိ ယာ တဿာ ပရိသာယ ဝိတ္တိ တဒါ ဘူတာ, သာ ဣတော ပုဗ္ဗေ အဘူတာ။ တေနာဟ **''အဘူတ။ပေ။ သမန္နာဂတာ''**တိ။ **အဿ ပုဂ္ဂလဿာ** တိ အနေန ပုဂ္ဂလေန။ **အပစိတာ**တိ ပရမနိပစ္စေန ပူဇနီယသာမညတော တတ္ထ အတ္တနော ပက္ခိပနံ ဣဓ ဒေသနာကောသလ္လံ။

မာနတ္ထဒ္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ပစ္စနီကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၂. **''သဗ္ဗံ သေတ''** န္တိ ကေနစိ **ဝုတ္တေ** တဿ **ပစ္စနီကံ ကရောန္တဿေဝ အဿ** ဗြာဟ္မဏဿ။ **ဝိနေတ္ဝာ**တိ ဝိနာသေတွာ။ **သုဏာတီတိ အတ္ထောတိ** ''သုဏာတီ''တိ ကိရိယာပဒံ အာဟရိတွာ ကထာယ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော ''ဇညာ သုဘာသိတ''န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ န ဟိ အသုတွာ ဒေသိတံ ဇာနိတုံ သက္ကောန္တိ။

ပစ္စနီကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ဝနကမ္မိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၃. ဝနကမ္မေ နိယုတ္တော, ကိရိယမာနေန ဝနကမ္မံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဝနကမ္မိကော** ။ **ဣမသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ** တိ ဣမသ္မိံ ဇေတံမဟာဝနေ ဝနသဏ္ဍေ။ န မေ ဝနသ္မိံ ကရဏီယမတ္ထိ ယထာ, ''ဗြာဟ္မဏ, တုယှ''န္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဣတရံ ပန ယံ မဟာကိလေသဝနံ, တံ မဂ္ဂဉာဏဖရသုနာ သမာဓိမယသိလာယံ သုနိသိတေန သဗ္ဗသော ဥစ္ဆိန္နမူလံ, တတော ဧဝ **နိဗ္ဗနထော** နိက္ကိလေသဂဟနော။ ဝိဝေကာဘိရတိယာ ဧကကော အဘိရတော ပဋိပက္ခဝိဂမေန။ တေနာဟ **''အရတိံ။ပေ။ ဇဟိတွာ''**တိ။

ဝနကမ္မိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ကဋ္ဌဟာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၄. **ဓမ္မန္တေဝာသိကာ** တိ ကိဉ္စိပိ ဓနံ အဒတွာ ကေဝလံ အန္တေဝာသိကာ။ တေနာဟ **''ဝေယျာဝစ္စံ ကတွာ သိပ္ပုဂ္ဂဏှနကာ''**တိ။ **ဂမ္ဘီရသဘာဝေ** တိ သမန္တတော ဒူရတော ဂဟနသဏ္ဍနဝိပုလတရရုက္ခဂစ္ဆလတာယ စ, တဒါ ဟိမပါတ္တသိန္နဘာဝေန မယူရယာနေဟိ ပတိဋ္ဌာတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ စ ဂမ္ဘီရဘာဝေ။

ဗဟုဘေရဝေတိ ဗဟုဘယာနကေ။ **အနိဉ္ဇမာနေနာ** တိ ဣတ္ထမ္ဘုတတ္တေ ကရဏဝစနံ။ **အတိသုန္ဒရံ ဝတာ** တိ ဇေံ သန္တေ နာမ အရညေ ဇေံ နိစ္စလကာယော နိသိန္နော ဈာယန္တော အတိဝိယ သုန္ဒရရူပဈာနံ ဈာယသီတိ ဝဒတိ။

**အန္တေရရူပ** န္တိ အစ္ဆရိယဘာဝံ။ **သေဋ္ဌပ္ပတ္တိယာ** တိ သေဋ္ဌဘာဝပ္ပတ္တိယာ။

''လောကာဓိပတိသဟဗျတံ အာကင်္ခမာနော''တိ ဣမိနာ ဗြာဟ္မဏော လောကာဓိပတိသဟယောဂံ ပုစ္ဆတိ, ''ကသ္မာ ဘဝ''န္တိအာဒိနာ ပန တဒညဝိသေသာကင်္ခံ ပုစ္ဆတီတိ အာဟ **''အပရေနပိ အာကာရေန ပုစ္ဆတီ''** တိ။

**ကင္ခာတိ တဏှာ** အဘိက္ခဏဝသေန ပဝတ္တာ။ **အနေကသဘာဝေသူ**တိ ရူပာဒိဝသေန အဇ္ဈတ္တိကာဒိဝသေန စေဝံ နာနာသဘာဝေသု အာရမ္မဏေသု။ အသ္သာဒရာဂေ လောဘော အဘိဇ္ဈာတိ **နာနပ္ပကာရာ။ သေသကိလေသာ တ** ဒိဋ္ဌိမာနအေသာဒယော။ **နိစ္စကာလံ အဝသ္သိတာ** သတ္တာနံ အဝသ္သယဘာဝတ္တာ။ **ပဇပ္ပာပနဝသေနာ** တိ ပကာရေဟိ တဏှာယာယနဝသေန။ **နိရန္တာ** တိ အန္တရဟိတာ နိရဝသေသာ။

**အနုပဂမနော**တိ အနုပာအနော။ **သဗ္ဗညုတညာဏံ ဒီပေတိ,** တသ္သ ဟိ ဝသေန ဧဝ နာနာသဘာဝေသု ဘဂဝတ သမန္တစက္ခုနာ ပဿတီတိ **"သဗ္ဗေ။ပေ။ ဒဿနော"** တိ ဝုစ္စတိ။ **အရဟတ္တံ သန္ဓာယာဟ,** တဉ္ဟိ နိပ္ပရိယာယ တော "အနုတ္တရ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

ကင္ခဟာရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၉. မာတုပောသကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၅. **ဣတော**တိ မနုဿတ္တဘာဝတော။ **ပဋိဂန္တွာ** တိ အဘိဂန္တွာ။ သဂ္ဂေ ဟိ နိဗ္ဗတ္တန္တော ကမ္မဖလေန ဓမ္မတာဝသေန ပဋိသန္ဓိကာလတော ပဌာယ အဘိရတိဝသေန အဘိရမတိ ဧဝ နာမာတိ။

မာတုပောသကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၁၀. ဘိက္ခကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၆. ဝိရူပံ ဂန္ဓံ ပသဝတီတိ **ဝိဿော,** ဒုဂ္ဂန္ဓော။ **ဗာဟိတ္ဝာ**တိ အတ္တနော သန္တာနတော ဗဟိကတွာ နီဟရိတွာ။ တံ ပန အနဝသေသတော ပဇဟနန္တိ အာဟ **"အဂ္ဂမဂ္ဂေန ဗာဟိတွာ"** တိ။ သင်္ခာယတိ သမ္မဒေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ ဧ တာယာတိ **သင်္ခါ,** ဉာဏန္တိ အာဟ **"သင်္ခါယာတိ ဉာဏေနာ"** တိ။ **ဘိန္နကိလေသတ္တာ** တိ နိရုတ္တိနယေန ဘိက္ခုသဒ္ဒ ဒဿိဒ္ဓိမာဟ။

ဘိက္ခကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၁၁. သင်္ဂါရဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၇. **ပစ္စေတိ** တိ ပတ္တိယာယတိ သဒ္ဒဟတိ။ တထာဘူတော စ တမတ္ထံ နိကာမေန္တော နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ဣစ္ဆတိ ပတ္ထေတီ"** တိ။ **သာဓု, ဘန္တေ** တိ ဧတ္ထ **သာဓု**-သဒ္ဒော အာယာစနတ္ထော, န အဘိနန္ဒနတ္ထောတိ **"အာယာစမာနော အာဟာ"**တိ ဝတွာ အာယာစနေ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **"ထေရဿ ကိရာ"** တိအာဒိမာဟ။ ဥဒကသုဒ္ဓိကော န ဇေဝံသေန အဟယူပဂေ, လဒ္ဓိယာ ပန သာဝဇ္ဇကိလေသဘူတဘာဝတော အာယာစတိ။ အညံ ကာရဏံ အပဒိသန္တော **"အပိစာ"**တိအာဒိမာဟ။ ဖလဘူတော အတ္တော စေတဿာတိ **အတ္ထဝသံ,** ကာရဏန္တိ အာဟ **"အတ္ထာနိသံသံ အတ္ထကာရဏ"**န္တိ။ **ပပဉ္စသူဒနိယံ** ပန ဖလေနေဝ အရဏီယတော အတ္တော, ကာရဏန္တိ ကတွာ "အတ္ထော ဧဝ အတ္ထဝသော, တသ္မာ ဒွေဝ အတ္ထဝသေ တိ ဒွေဝ အတ္ထေ ဒွေဝ ကာရဏာနီ"တိ ဝုတ္တံ။

သင်္ဂါရဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၁၂. ခေမဒုဿသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၈. ဇံဝလဒ္ဓနာမံ ပိဏ္ဍာယ ဟဝိသီတိ ယောဇနာ။ **ဧဝမေဝ**န္တိ ကေနစိ အနိမန္တိတေန သယမေဝ ဥပသင်္ကမန္တော။ **အဖာသုကဓာတုက**န္တိ အယုတ္တရူပံ။ **သဘာဝမေ**န္တိ သဘာဝယ စရိတဗ္ဗံ စာရိတ္တဓမ္မံ။ **အသဏ္ဌလေတွာ** တိ အာသနတော အဝုဋ္ဌာပေတွာ။ **ဥဇုကမေဝ အာဂစ္ဆတိ** လောကဂ္ဂနာယကော ဘဂဝတ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော အတ္တနော ဥတ္တရိတရဿ အဘာဝတော လောကဿ အပစိတိံ န ဒဿေတိ။ ယေ သဗ္ဗသော သံကိလေသေ ပဇဟန္တိ, တေဝ ပဏ္ဍိတေ "သန္တော"တိ ဒဿေတိ **"ဧတေ"**တိအာဒိနာ။

ခောမဒုဿသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

ဗြာဟ္မဏသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၈. ဝင်္ဂီသသံယုတ္တံ

## ၁. နိက္ခန္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၉. **အာဠဝိယန္တိ** အာဠဝိနဂရသမီပေ။ **အဂ္ဂစေတိယေ** တိ ဂေါတမကစေတိယာဒီဟိ ဥတ္တမစေတိယေ။ တံ ကိရ ဘူ မိရာမဏေယ္ယကဘာဝေန မနုညတာယ ပဓာနယုတ္တတာဒိသမ္ပတ္တိယာ စ ဣတရစေတိယေဟိ သေဋ္ဌသမ္မတံ။ **ကပ္ပတ္ ထေရေနာ**တိ "ကပ္ပော"တိ ဂေါတ္တတော အာဂတနာမော ထေရော, သဟဿပုရာဏဇဋိလာနံ အဗ္ဘန္တရေ အယံ မဟာထေရော။ **ဩဟီနကော**တိ ထေရေသု ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌေသု ဝိဟာရေ ဧဝ အဝဟီနကော ဌိတော။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"ဝိဟာရပါလော"**တိအာဒိ။ **သမလင်္ကရိတွာတိ** သမံ အလင်္ကာရေန အလင်္ကရိတွာ။ **ကုသလစိတ္တံ ဝိ ဒ္ဓံသေတီ** ပဝတ္တိတုံ အပ္ပဒာနဝသေန။ **တေသိမ္မ** န္တိ တေသိမံ ရာဂေ ဥပ္ပန္နေ။ "ကေသိမ္မ"န္တိ တ ဟဇ္ဇော, ကေသိမံ ဝိ သဘာဂဝတ္ထုကေ ရာဂေ ဥပ္ပန္နေ။ **ဓမ္မော တ** တိ မမ စိတ္တေ ဥပ္ပန္နကတော အဉ္ဇော ဓမ္မော တ။ ယေန ကာရဏေန ပရော အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတွာ တ ဣအနေဝ အဘိရတိံ ဥပ္ပာဒေယျ, တံ ကာရဏံ ကုတော လဗ္ဘာတိ ယောဇနာ, တံ ကာ ရဏံ နတ္ထီတိ အတ္ထော, တဿ အဘာဝကာရဏဝစနံ။

**အနကရိယန္တိ** အကရဝိရဟတော အနကရံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ။ တတ္ထ နိယုတ္တတ္တာ အနကရိယံ က-ကာရဿ ယ- ကာရံ ကတွာ, ပဗ္ဗဇိတန္တိ အတ္ထော။ **အာဓာဝန္တီ** တိ ဟဒယံ အဘိဘဝိတွာ ဓာဝန္တိ။ **ဥဂ္ဂတာန** န္တိ ဥဋ္ဌာရာနံ ပုတ္ တာ။ တေနာဟ **"မဟေသက္ခာ ရာဇညဘူတာ"** တိ။ **ဥတ္တမပ္ပမာဏ** န္တိ သဟဿပလံ **သမန္တာ** တိ သမန္တတော။ **ပ ရိကိရေယျု**န္တိ ဝိဇ္ဈေယျုံ။ **တေသမ္မာ သဟဿာ** တိ ယထာဝုတ္တာ ဓနုဂ္ဂဟသဟဿတော။ **အတိရေကတရာ** အနေကသဟဿာ။ **ဣတ္ထိယော** ဩလောကနသိတလပိတရောဒိတသရေ ခိပန္တိယော။ **နေဝ မံ ဗျာဓယိဿန္တိ** နေဝ မံ နိဗ္ဗျာယိဿန္တိ။ "ဗျာဓယိဿတီ"တိ ဟဇ္ဇောတိ ဝုတ္တံ **"စာလေတုံ န သက္ခိဿတီတိ အတ္ထော"** တိ။ **ဓ မ္မေ သမ္ပဟီ**တိ သကေ သန္တကေ ပတိဋ္ဌိတေ သာသနဓမ္မေ။ တေနာဟ **"အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတွာ"**တိအာဒိ။

**မဂ္ဂ** န္တိ "မဂ္ဂေ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"သော ဟိ နိဗ္ဗာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂ ေ ကေ"**တိ။

နိက္ခန္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. အရတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁၀. **ဝိဟာရဂရုကော ကိရေသ ထေရော**တိ ဧတေန ထေရော အတ္တနော သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ဝင်္ဂီသံ ဩဝဒိတုံ အနဝ သရော။ တေန အန္တရန္တရာ တဿ စိတ္တံ ရာဂေ အနုဒ္ဓံသေတီတိ ဒဿေတိ။ **သာသနေ အရတိ**န္တိ သီလပရိပူရ ဏေ သမထဝိပဿနာဘာဝနာယ စ အနဘိရတိံ။ **ကာမဂုဏေသု စ ရတိ**န္တိ ပဉ္စသု ကာမကောဋ္ဌာသေသု အဿာဒံ။ **ဟ ပဝိတက္က**န္တိ ကာမသင်္ကပ္ပံ။ **သဗ္ဗာကာရေနာ** တိ သဗ္ဗေ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒနာကာရေန။ ယထာ မဟန္တံ အရညံ ဝနထန္တိ, ဧဝံ မဟန္တံ ကိလေသဝနံ **"ဝနထ"**န္တိ ဝုတ္တံ။

**ပထဝိဉ္စ ဝေဟာသ** န္တိ ဘူမိတ္တေ ပစ္စတ္တဝစနံ, တသ္မာ ပထဝိယံ အာကာသေ စာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ပထဝိဋ္ဌိတ"** န္တိအာဒိ။ **ဇဂတီ**တိ စ ပထဝိယာ ဝေဝစနံ။ တေနာဟ **"အန္တောပထဝိယ"** န္တိ။ **ပရိဇီရတီ**တိ သဗ္ဗသော ဇရံ ဟာပုဏာတိ။ **သမာဂန္တွာ** တိ ဉာဏေန သမာဂန္တွာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"မုတတ္တာတိ ဝိညာတတ္တဘာ တာ"**တိ။

**ပဋိဃပဒေန ဂန္ဓရသာ ဂဟိတာ** ဃာနဇိဝှာဟာနံ ပဋိဟနနဝသေန ပဝတ္တနတော။ **မုတပဒေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ ဂဟိ တံ** မုတွာ ဂဟေတဗ္ဗတော။ **န လိပ္ပတီ** တိ န မက္ခီယတိ။

သဠ္ဍ-သဒ္ဒေ ဆ-သဒ္ဒေန သမာနတ္တောတိ **“သဠ္ဍိနိဿိတာ”** တိ ပဒဿ **“ဆအာရမ္မဏနိဿိတာ”** တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **ပုထူ အဓမ္မဝိတက္ကာ** တိ ရူပဝိတက္ကာဒိဝသေန ဗဟူ နာနာဝိတက္ကာ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာ။ **ဇနတာယ နိဝိဋ္ဌာ**တိ မဟာဇနေ ပတိဋ္ဌိတာ။ **တေသံ ဝသေနာ**တိ တေသမ္ပိ မိစ္ဆာဝိတက္ကာနံ ဝသေန။ **န ကတ္ထစိ** အာရမ္မဏေ။ **ကိလေသဝဂ္ဂဂတော**တိ ကိလေသသင်္ဃာတံ ဥပဂတော န ဘဝေယျ, ကိလေသဝိတက္ကာ န ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ **ဒုဋ္ဌုလ္လဝစနံ** ကာမပဋိသံယုတ္တကထာ။

**ဒဗ္ဗဇာတိကော** တိ ဒဗ္ဗရူပော။ **နေပက္ကေနာ** တိ ကောသလ္လေန။ **နိဗ္ဗာနံ ပဋိစ္စာ** တိ အသင်္ခတဓာတုံ အာရမ္မဏဝသေန ပဋိစ္စ။ **ပရိနိဗ္ဗာနကာလ** န္တိ အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနကာလံ။

အရတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၃. ပေသလသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၂၁၁. ဧတေသန္တိ** ဧတေသံ မဟလ္လကာနံ။ **န ဟဋ္ဌိ** အာဂစ္ဆတိ အပ္ပဂုဏဘာဝတော။ န စ ဟဋ္ဌိ ဥပဋ္ဌာတိ, ကောယဟဋ္ဌိယာ သတိ ဟဋ္ဌိဂတိယာ တထာ တထာ ဥပဋ္ဌာနမ္ပိ နေသံ နတ္ထီတိ ဝဒတိ။ **န အဌကထာ**တိ ဧတ္တာပိ ဧသေဝ နယော။ သိထိလဓနိတာဒိတံတံဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ အဟာပေတွာ ဥစ္စာရဏံ **ပဒဗျဉ္ဇနမဓုရတာ။ အတိက္ကမိတွာ မညတိ** အညေ ဘိက္ခူ။ ဟီဠနဝသေန အတိဘဝိတွာ ပဋိဘာနသုတေန အတ္တာနံ ပသံသတိ သမ္ဘာဝေတိ။ မာနဿ ပဝတ္တိတာယ သဟဇာတနိဿယာဒိပစ္စယဓမ္မာ တံသဟဘုဓမ္မာ။ မာနဝသေန **ဝိပ္ပဋိသာရီ အဟုတ** ။ မာ အဟောသီတိ ယောဇနာ။ **ဝဏ္ဏဘဏနန္တိ** ပရေဟိ ကိရိယမာနံ ဂုဏာဘိတ္ထဝံ။ **အခိလော**တိ ပဉ္စစေတောခိလရဟိတော။ **နိဿေသံ နဝဝိဓ** န္တိ နဝဝိဓမ္ပိ မာနံ ကသ္မာ သစိ ဧကဒေသေဿပိ အသေသတော။ **ဝိဇ္ဇာယာ**တိ အဂ္ဂမဂ္ဂဝိဇ္ဇာယ။ အစ္စန္တမေဝ **သမိတတာယ** ဝူပသမိတတာယ **သမိတာဝီ**။

ပေသလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၄. အာနန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၂၁၂. ရာဂေနေ**တိ ဧတ္ထ အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ရာဂဿ ဥပ္ပတ္တိယာ ကာရဏံ ဝိဘာဝေတုံ **“အာယသ္မာ အာနန္ဒော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တန္တိ** အာနန္ဒတ္ထေရံ။ **အာရမ္မဏံ ပရိဂ္ဂဟေတု** န္တိ ကာယဝေဒနာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏံ သတိကေစရံ။ အသုဘဒုက္ခာဒိတော, ရူပာဒိကေကမေဝ တ ဆဠာရမ္မဏံ အနိစ္စဒုက္ခာဒိတော ပရိဂ္ဂဏှိတုံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ ဇာနိတုံ။ **ဣတ္ထိရူပာရမ္မဏေ** တိ ဣတ္ထိသန္တာနေ ရူပသဘာဝေ အာရမ္မဏေ။

**နိဗ္ဗာပန** န္တိ နိဗ္ဗာပယတိ ဧတေနာတိ နိဗ္ဗာပနံ။ **ဝိပလ္လာသေနာ** တိ အသုဘေ “သုဘ”န္တိ ဝိပလ္လာသဘာဝဟေတု။ **ရာဂဋ္ဌာနိယ** န္တိ ရာဂုပ္ပတ္တိဟေတု။ **ဣဋ္ဌာရမ္မဏ** န္တိ သုဘာရမ္မဏံ။ ဧတ္ထ စ ဣဋ္ဌာရမ္မဏာသိသေန တတ္ထ ဣဋ္ဌာကာရဂ္ဂဟဏံ ဝဒတိ။ တဉ္ဟိ ဝဇ္ဇနီယံ။ **ပရတော**တိ အဝသဝတ္တနတ္တော အညတော။ သင်္ခါရာ ဟိ “မာ ဘိဇ္ဇန္တူ”တိ ဣစ္ဆိတာပိ ဘိဇ္ဇန္တေဝ, တသ္မာ တေ အဝသဝတ္တိတ္တာ ပရော နာမ, သာ စ နေသံ ပရတာ အနိစ္စဒဿနေန ပာကဋာ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ပရတော ပဿာတိ အနိစ္စတော ပဿာ”** တိ။ ကာမံ ဝိပဿနာ သင်္ခါရနိမိတ္တံ န ပရိစ္စဇတိ သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ ဝတ္တနတော, ယေသံ ပန နိမိတ္တာနံ အဂ္ဂဟဏေန အနိမိတ္တာတိ ဂဟိတုံ အရဟတိ, တံ ဒဿေတုံ **“နိစ္စာဒီနံ နိမိတ္တာန”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သလက္ခဏ-သာမညလက္ခဏ-ဒဿနဝသေန မာနဿ ဒဿနာဘိသမယော, ဝိပဿနာယ ပဟာနာဘိသမယော။ “မဂ္ဂေနာ”တိ ဝဒန္တိ, မဂ္ဂေနေဝ ပန အသမ္မောဟတော ပရိညာပဋိဝေဓဝသေန ဒဿနာဘိသမယော, ပဟာနပဋိဝေဓဝသေန ပဟာနာဘိသမယော။ **ရာဂါဒိသန္တတာယာ** တိ ရာဂါဒီနံ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန ဝူပသမေတဗ္ဗတော သန္တဘာဝေန။

အာနန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၅. သုဘာသိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

၂၁၃. အင်္ဂီယန္တိ ဟေတုဘာဝေန အာဂမဘာဝေန အဝယဝဘာဝေန စ ဉာယန္တီတိ **အင်္ဂါနိ,** ကာရဏာနိ, အဝယဝါ စာတိ အာဟ **“အင်္ဂေဟီတိ ကာရဏေဟိ, အဝယဝေဟိ စ”** တိ။ ဝိရတိယော သုဘာသိတတာဒီနံ ပုဗ္ဗံ ပဝတ္တိတ္ထာ ဟောန္တီတိ မုသာဝါဒါဝေရမဏိအာဒယော တဿာ ဝိသေသဟေတူတိ အာဟ **“မုသာဝါဒါ။ပေ။ ကာရဏာနီ”**တိ။ ယသ္မာ အရိယဝေါဟာရာ ဝိသေသတော စေတနာသဘာဝါ, တသ္မာ ဝစီသုစရိတသမုဒါယဿ သစ္စဝါစာဒယော အင်္ဂဘူတာတိ အာဟ **“သစ္စဝစနာဒယော စတ္တာရော အဝယဝါ”** တိ။ **နိဿက္ကဝစနံ** န္တိ ဟေတုမှိ နိဿက္ကဝစနံ။ တေနာဟ **“သမန္နာဂတာ ပဝတ္တာ”** တိ။ ဝါစာ ဟိ တာယ ဝိရတိယာ သမ္မာ အနုရူပတော အာဂတာ ပဝတ္တာတိ “သမန္နာဂတာ”တိ ဝုစ္စတိ။ **ကရဏဝစနန္တိ** သဟယောဂေ ကရဏဝစနံ။ တေနာဟ **“ယုတ္တာ”** တိ။ သဟဇာတာပိ ဟိ စေတနာ ယထာသမာဒိန္နာယ ဝိရတိယာ သမ္မာ အနုရူပတော ယုတ္တာတိ ဝတ္တုံ အရဟတိ။

**သမုလ္လပနတာ** တိ သဒ္ဒတာ, သာ ဝုစ္စတီတိ **ဝါစာ** နာမ။ ဝိညတ္တိ ပန ဝုစ္စတိ ဧတာယာတိ **ဝါစာ** နာမ, တထာ ဝိရတိ စေတနာဝါစာ။ **န သာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ** တိ သာ စေတနာဝါစာ ဝိညတ္တိဝါစာ ဝိယ ဣဓ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ န အဓိပ္ပေတာ “သုဘာသိတာ ဟောတီ”တိ ဝစနတော။ တေနာဟ **“အဘာသိတဗ္ဗတော”** တိ။ သုဋ္ဌု **ဘာသိတာ**တိ သမ္မာ ဉာယေန ဘာသိတာ ဝစီသုစရိတဘာဝတော။ **အတ္ထာဝဟတ** န္တိ ဟိတာဝဟကာလံ ပတိ အာဟ။ **ကာရဏသုဒ္ဓိ** န္တိ ယောနိသော မနသိကာရေန ကာရဏဝိသုဒ္ဓိံ။ **အဒေါသာဘာဝ**န္တိ အဂတိဂမနာဒိအဒေါသာဘာဝံ။ ရာဂဒေါသာဒိဝိနိမုတ္တဥ္ဟိ တံ ဘာသတော အနုရောဓဝိရောဓဝိဝဇ္ဇနတော အဂတိဂမနံ ဒူရသမုဿာဋ္ဋိတမေဝါတိ။ **အနုဝဒိမုတ္တာ** တိ အပဝါဒဝိရဟိတာ။ **သဗ္ဗာကာရသမ္ပတ္တိံ ဒီပေတိ,** အသတိ ဟိ သဗ္ဗာကာရသမ္ပတ္တိယံ အနုဝဇ္ဇတာပိ။

ကိဥ္စာပိ ပုဗ္ဗေ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ အာရဒ္ဓာ, ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယတော ပန **ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ။ပေ။ ဝစနမေတံ။** ကာမဥ္စေတ္ထ **“အညတရနိဒ္ဒေသဝစန”** န္တိ အဝိသေသတော ဝုတ္တံ, “ဓမ္မံယေဝ ဘာသတီ”တိအာဒိနာ ပန အဓမ္မဒေါသာဒိရဟိတာယ ဝါစာယ ဝုစ္စမာနတ္တာ ဣဓာပိ သုဘာသိတာ ဝါစာ အဓိပ္ပေတာတိ။ “သုဘာသိတံယေဝ”တိ အဝဓာရဏေန နိဝတ္တိတံ သရူပတော ဒဿေတိ **“နော ဒုဗ္ဘာသိတ”** န္တိ ဣမိနာ။ တေနာဟ **“တဿေဝ ဝါစင်္ဂဿ ပဋိပက္ခဘာသနနိဝါရဏ”**န္တိ။ ပဋိယောဂီနိဝတ္တနတ္တော ဟိ ဧဝ-သဒ္ဒေါ, တေန ပိသုဏဝါစာပဋိက္ခေပေါ ဒဿိတော။ “သုဘာသိတ”န္တိ စ ဣမိနာ ဝစီဗိမံ ဝစီသုစရိတံ ဂဟိတန္တိ **“နော ဒုဗ္ဘာသိတန္တိ ဣမိနာ မိစ္ဆာဝါစပ္ပဟာနံ ဒီပေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗဝစီသုစရိတသာဓာရဏဝစနဥ္ဟိ သုဘာသိတန္တိ၊ တေန ပရဘေဒနာဒိကံ အသဗ္ဘာဒိကဥ္စ ဇောဓိသတ္တာနံ ဝစနံ အပိသုဏာဒိဝိသယန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဘာသိတဗ္ဗဝစနလက္ခဏ** န္တိ ဘာသိတဗ္ဗဿ ဝစနဿ သဘာဝလက္ခဏံ ဒီပေတီတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ ယဒိ ဧဝံ နနု အဘာသိတဗ္ဗံ ပဌမံ ဝတွာ ဘာသိတဗ္ဗံ ပစ္ဆာ ဝတ္တဗ္ဗံ ယထာ “တမံ မုဥ္စ, ဒက္ခိဏံ ဂဏှာဟာ”တိ အာဟ **“အင်္ဂပရိဒီပနတ္ထံ ပနာ”** တိအာဒိ။

**ပဌမေနာ**တိ “သုဘာသိတ”န္တိ ပဒေန။ **ဓမ္မတော အနပေတ**န္တိ အတ္တနော ပရေသဥ္စ ဟိတသုခါဝဟဓမ္မတော အနပေတံ။ **မန္တာဝစန** န္တိ မန္တာယ ပဝတ္တေတဗ္ဗဝစနံ။ ပညတ အဝိကိဏ္ဏတဇော ဟိ န စ အနတ္ထာဝဟံ တစံ ဘာသတိ။ **ဣတရေဟိ ဒွီဟီ**တိ တတိယစတုတ္ထပဒေဟိ။ **“ဣမေဟိ ခေါတိအာဒီနီ**တိ ကရဏေ ဇော် ဥပယောဂဝစန”န္တိ ကေစိ။ **တံ တစ**န္တိ ယထာဝုတ္တံ စတုရင်္ဂိကံ။ ယဥ္စ တစံ မညန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အညေ**တိ ဣတော ဗာဟိရကာ ဉာယတာဒိနော အက္ခရစိန္တကာ စ။ “ပဋိညာဟေတုဥဒာဟရဏူပနယနိဂမနာနိ အဝယဝါ တက္ကဿာ”တိ ဝဒန္တိ။ **နာမာဒီဟီ**တိ နာမာချာတပဒေဟိ။ **လိင်္ဂံ** ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒိ **ဝစနံ** ဧကဝစနာဒိ။ ပဌမာဒိ **ဝိဘတ္တိ** အတီတာဒိ **ကာလံ**။ ကတ္တာ သမ္ပဒါနံ အပါဒါနံ ကရဏံ အဓိကရဏံ ကမ္မဥ္စ **ကာရကံ**။ **သမ္ပတ္တီဟိ သမန္နာဂတ** န္တိ ဧတေ အဝယဝါဒိကေ သမ္မာဒေတွာ ဝုတ္တံ။ **တံ ပဋိသေဓေတီ**တိ တံ ယထာဝုတ္တဝိသေသမ္ပိ တစံ “ဣမေဟိ ခေါ”တိ ဝဒန္တော ဘဂဝါ ပဋိသေဓေတိ။ **ခေါ-**သဒ္ဒေါ ဟေတ္ထ အဝဓာရဏတ္ထော။ တေနာဟ **“အဝယဝါဒီ”**တိအာဒိ။ ယာ ကာစိ အသဘာဝနိရုတ္တိလက္ခဏာ။ သာ မိလက္ခုဘာသာ။ **သီဟဠကေနေတ**တိ သီဟဠဘာသာယ ပရိယာပန္နေန ဝစနေန။ **အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသူ** တိ သံသာရေ အတိဝိယ သဥ္ဇာတသံဝေဂါ တန္တိဿရဏေ နိန္နပေါဏမာနသာ ဟုတွာ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ မဂ္ဂပဋိပါဋိယာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။

**ဟတောဝ ဖုလ္လိတကောကနဒ** န္တိ ဟတောဝ သံဖုလ္လပဒုမံ။ **ဘိဇ္ဇိယတေ** တိ နိဗ္ဘိဇ္ဇိယတိ နိဗ္ဘိဇ္ဇေ ဇာယတိ။ **မနုဿတ္တံ ဂတာ** တိ မနုဿတ္တဘာဝံ ဥပဂတာ။

**ဗုဒ္ဓန္တရေ** တိ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒန္တရေ ဒွိန္နံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒာနံ အန္တရာ။ တဒာ ဟိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ သာသနေ, န ဗုဒ္ဓသာသနေ ဒိပ္ပမာနေ။

**ဇရာယ ပရိမဒ္ဒိတ** န္တိ ယထာ ဟတ္ထစရဏာဒိအင်္ဂါနိ သိထိလာနိ ဟောန္တိ, စက္ခာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ သဝိသယဂ္ဂဟဏေ အသမတ္ထာနိ ဟောန္တိ, ယောဗ္ဗနံ သဗ္ဗသော ဝိဂတံ, ကာယဗလံ အပဂတံ, သတိမတိဓိတိအာဒယော ဝိပ္ပယုတ္တာ, ပုဗ္ဗေ အတ္တနော ဩတဒပဋိကရာ ပုတ္တဒာရာဒယောပိ အပသာဒကာ, ပရေဟိ ဝုဋ္ဌာပနီယသံဝေသနီယတာ ပုနဒေဝ ဗာလဘာဝပ္ပတ္တိ စ ဟောန္တိ, ဧဝံ ဇရာယ သဗ္ဗသော ဝိမဒ္ဒိတံ။ **တေန္တိ** သရီရံ ဝဒတိ။ **မိလာတဆဝိစမ္မနိဿိတ** န္တိ ဖိဏ္ဏဘာဝေန အပ္ပမံသလောဟိတတ္တာ မိလာတေဟိ ဂတယောဗ္ဗနေဟိ ဓမ္မေဟိ သန္နိဿိတံ။ **ဃာသမာမိသန္တိ** ဃာသဘူတံ အာမိသံ မစ္စုနော ဂိလိတွာ ဝိယ ပတိဋ္ဌပေတဗ္ဗတော။ ကေသလောမာဒိ**နာနာကုဏပပူရိတံ**။ တတော ဧဝ **အသုစိဘာဇနံ တော**။ သဗ္ဗထာပိ နိဿာရတာယ **ကဒလိက္ခန္ဓသမံ** ။

**အနုစ္ဆဝိကာဟီ** တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အနုရူပာဟိ။ **န တာပေယျာ** တိ စိတ္တဥ္စ ကာယဥ္စ န တာပေယျ။ တာပနာ စေတ္ထ သမ္ပတိ အာယတိ စ ဝိဿာဒနာ။ **န ဗာဓေယျာ** တိ **"နာဘိဘဝေယျာ"** တိ ပဒဿ အတ္ထဒဿနံ။ **အပိသုဏတစာဝသေနာ**တိ သဗ္ဗသော ပဟီနပိသုဏတစတာဝသေန။ **ဟဟာနီ**တိ လာမကာနိ နိကိဋ္ဌကာနိ။ တေနာဟ **"အပ္ပိယာနီ"**တိအာဒိ။ **အနာအယာ**တိ အဂ္ဂဟေတွာ။

**သာစုဘာဝေနာ**တိ နိဒ္ဒောသမဓုရဘာဝေန။ **အမတသဒိသာ**တိ သဒိသေ တဗ္ဗောဟာရောတိ, ကာရဏေ တယံ ကာရိယတေဟာရောတိ အာဟ **"နိဗ္ဗာနာမတပစ္စယတ္တာ တ"** တိ။ ပစ္စယဝသေန ဟိ သာ တဒာ ဒဿနုပ္ပဝတ္တိ။ **စရိယာ**တိ စာရိတ္တံ။ **ဟောရာဏာ** နာမ ပဌမကပ္ပိကာ, ဗုဒ္ဓာဒယော တ အရိယာ။

**ပတိဋ္ဌိတာ** တိ နိစ္စလဘာဝေန အဋ္ဌိ ကတွာ ပစ္စယာယတ္တဘာဝတော အဝိသံဝါဒနကာ။ ဉဘယထာ ပဋိပတ္တိံ အာဟ **"အတ္တနော စ ပရေသဥ္စ အတ္ထေ ပတိဋ္ဌိတာ"** တိ။ **အတ္ထေ** ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာဒိဟိတေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ ဧဝ **ဓမ္မေ** အဝိဟိံသာဒိဓမ္မေ ပတိဋ္ဌိတာ။ **အနုပရောဓကေရန္တိ** ဧတေန ဟိတပရိယာယောယံ အတ္ထ-သဒ္ဒောတိ ဒဿေတိ။ **ဓမ္မိက** န္တိ ဓမ္မတော အနပေတံ, အတ္ထဓမ္မူပသံဟိတံ တ။

**နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ** တိ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယတ္ထံ။ **ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယ** အန္တကရဏတ္ထံ။ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓေ ခေမာယ ဘာသတိ, တသ္မာ ခေမပ္ပတ္တိဟေတုယာ **ခေမာ,** တသ္မာ သာ သဗ္ဗတစာနံ ဥတ္တမာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **မန္တာဝစနဝသေနာ** တိ သဗ္ဗအေသရဟိတဝသေန။

သုဘာသိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. သာရိပုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁၄. တက္ကရဏစာတုရိယတော ဝစနဂုဏဟေတူနံ ပူရိယာ ပူရေ ဘတတိ ဟောရိ, တာယ **ဟောရိယာ**။ တေနာဟ **"အက္ခရာဒိပရိပုဏ္ဏာယာ"** တိ။ **အဝိဗဒ္ဓာယာ** တိ ပိတ္တာဒီဟိ န ဝိဗဒ္ဓာယ အနုပဒ္ဒုတာယ။ တေနာဟ **"အပလိဗုဒ္ဓာယာ"**တိအာဒိ။ **နိဒ္ဒောသာယာ** တိ အတ္ထတော ဗျဥ္ဇနတော ဝိဂတဒောသာယ။ **အက္ခလိတပဒဗျဥ္ဇနာယာ** တိ အဂလိတပဒဗျဥ္ဇနာယ, **အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအတ္ထဿ ဗောဓနေ ပရိယတ္တာယ။ **ဘိက္ခူနန္တိ** ကထာသုခတ္ထံ ရဿံ ကတွာ ဝုတ္တံ။

**"သံခိတ္တေနပိ ဒေသေတိ, ဝိတ္ထာရေနပိ ဘာသတိ"** တိ နယိဒံ ပဌမံ ဥဒ္ဒိသိတွာ တဿ အတ္ထဿ ကိတ္တနဝသေန ပဝတ္တိတံ ဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သာ ဟိ ဝိတ္ထာရဒေသနာ ဧဝ ဟောတိ။ ယာ ပန ဒေသနာ ကအာစိ ဓမ္မပဋိဂ္ဂဟကာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန သံခိတ္တေနေဝ ဒဿေတွာ နိက္ခိပတိ, ယာ စ ကအာစိ ဝိတ္ထာရေန, တဒုဘယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"စတ္တာရိမာနီ"** တိအာဒိ။ သဘာဝမဓုရော ပစ္စယဝသေန မဓုရတရော ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **"ယထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝိဝိဓာကာရံ ကတွာ ဓမ္မံ ကထေတုံ ပဋိဘာတီတိ **ပဋိဘာနံ,** ဒေသနာပကာရဉာဏံ။ တေနာဟ **"သမုဒ္ဒတော"**တိအာဒိ။ **ဩဒဟန္တီ** တိ အဝဓာနနဝသေန ဂမေန္တိ။

သာရိပုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ပဝါရဏာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁၅. **တသ္မိံ အဟူ**တိ တသ္မိံ အဟနီတိ အာဟ **"တသ္မိံ ဒိဝသေ"**တိ။ **အနသနေနာ**တိ သဗ္ဗသော အာဟာရဿ အဘုဉ္ဇနေန။ သာသနိကသီလေန ဗာဟိရကအနသနေန ဝါ ဥပေတာ ဟုတွာတိ ယောဇနာ။ **ဝါ**-သဒ္ဒေန ခီရပါနမဓုသာယနာဒီနိပိ သင်္ဂဏှာတိ။ ပကာရေဟိ ဒိဋ္ဌာဒီဟိ ဝါရေတိ ကာယကမ္မာဒိကေ သရာပေတိ ကရယ္ယေဟ ကရောတိ ဇောယာတိ **ပဝါရဏာ,** ပဋိပတ္တိဝိသောဓနာယ အတ္တနော အတ္တနော ဝဇ္ဇသောဓနာယ ဩကာသဒါနံ။ ယသ္မာ ယေဘုယ္ယေန ဝသ္သံ ဝုဋ္ဌေဟိ ကာတဗ္ဗာ သော ဝိသုဒ္ဓိဒေသနာ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဝသ္သံဝုဋ္ဌပဝါရဏာယ။ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာတိပိ ဧတိဿာဝ နာမ"**န္တိ။ တဒါ တသ္သ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ တုဏှီဘာဝဿ အနဝသေသတာယပိ ဝဏ္ဏံ ဒဿေတုံ ပါဠိယံ "တုဏှီဘူတ"န္တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ယတော ယတော။ပေ။ နတ္ထီ"**တိ။ ဟတ္ထဿ ကုက္ကုစ္စတာ အသံယမော အသမ္ပဇညကိရိယာ **ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ**။ တထာ **ပါဒကုက္ကုစ္စံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ, **ဝါ**-သဒ္ဒော အဝုတ္တဝိကပ္ပတ္ထော, တေန တဒညေသမဘာဝေ ဝိဘာဝိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

**ပဉ္စပသာဒေဟီ**တိ ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ ပသာဒေဟိ။ **ဝေဿဂ္ဂတ္တော** ယထာရုစိ ကိရိယာယ ဝေဿဇ္ဇနံ။ **ပုစ္ဆန တ္ထော**တိ ပဋိက္ခေပမုခေနေဝ ပုစ္ဆနတ္ထော **နကာရော, မေ ကိဉ္စိ** ကိရိယံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ န ဂရဟထ, ကိံ နု ဂရဟထ ကာယဝါစာဟီတိ အတ္ထော။ ကေစိ "ဒွါရာနေတ"တိ ဒွါရသီသေန ဒွါရပ္ပဝတ္တစရိယံ ဝဒန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ ယေန ပဝါရိတံ, တေနေဝ ဝိသုဒ္ဓီတိ ဉာယတိ, ယေန န ပဝါရိတံ။ ကိံ နု တံ အဝိသုဒ္ဓန္တိ သိယာ က ဿစိ ပုထုဇ္ဇနဿ အာသင်္ကာ? တန္နိဝါရဏတ္ထမာဟ **"နော အပရိသုဒ္ဓတ္တာ"**တိ။ **မနောဒွါရံ ပရိသုဒ္ဓံ** အသုစိ ကာရကဥပက္ကိလေသာနံ ဒူရီကတတ္တာ။ **ဣဒါနိ** ဝေရပဟိ ဗုဒ္ဓကာလေ။ **ဝတ္ထော**တိ မနောဒွါရပရိသုဒ္ဓိယံ။

ကာယဝစီသမာစာရပရိသုဒ္ဓိယာ ပဝေဒိတာယ မနောသမာစာရပရိသုဒ္ဓိ အတ္ထတော ပဝေဒိတာဝ ဟောတီတိ **"ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ"**ဣစ္စေဝါဟ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **"ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါတိ ဣဒံ စတုန္နံ အရက္ခိယတံ သန္ဓာယ ထေရော အာဟာ"**တိ။ "ဘိက္ခဝေ, ပဝါရေမိ ဝေ"တိ ဘိက္ခုသင်္ဃဝိသယတ္တာ ပဝါရဏာယ ဝတ္ထ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ဝတ္တဗ္ဗံ ပဋိဝစနံ ဒဿေတွာ ဓမ္မသေနာပတိ **"ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဘာရံ ဝဟန္တော"**တိ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **"န ခေါ မယံ, ဘန္တေ"**တိအာဒိ။ **အရက္ခိယာနီ**တိ ပရာနုဝါဒတော န ဘာယိတဗ္ဗာနိ သုပရိသုဒ္ဓဘာဝတော။

"အနုပ္ပန္နဿ"တိ ဣဒံ အဓိပ္ပာယိကဝစနန္တိ တဒဓိပ္ပာယံ ဝိဝရန္တော **"ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော ပဋ္ဌာယ"**တိအာဒိမာဟ။ **ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော** တိ ဝိဘတ္တေ နိဿက္ကံ, တသ္မာ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော ဩရန္တိ အတ္ထောတိ။ **အညေနာ**တိ ဣတော ဘဂဝတော အညေန။ **အနုပ္ပါဒိတပုဗ္ဗဿ** တိ ပရသန္တာနေ န ဥပ္ပါဒိတပုဗ္ဗဿ။ သသန္တာနေ ပန ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဝသေန န ဥပ္ပါဒိတောတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ **သမနုအာဂတာ**တိ သမ္မာ အနု ဥပဂတာ။ **ဘဂဝတော သီလာဒယော ဂုဏာ**တိ ဗုဒ္ဓဘူတဿ ဂုဏာ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"အရဟတ္တမဂ္ဂမေဝ နိဿာယ အာဂတာ"**တိ။ **သဗ္ဗဂုဏာ**တိ ဒသဗလဉာဏာဒယော သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ။ **ဘန္တေ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော။ တေန "ဣမေသံ ပန။ပေ။ ဝါစသိကံ ဝါ"တိ ယာဝါယံ ပါဠိပဒေသော, တံ သဗ္ဗံ ဂဏှာတိ။ တေနာဟ **"ဣဒံ ထေရော။ပေ။ ပဝါရေန္တော အာဟာ"**တိ။

ယံ အတ္တနော ပုညာနုဘာဝသိဒ္ဓံ စက္ကရတနံ နိပ္ပရိယာယတော တေန ပဝတ္တိတံ နာမ, န ဣတရန္တိ ပဋ္ဌမနယော ဝုတ္တော။ ယသ္မာ ပဝတ္တိတဿေဝ အနုပဝတ္တနံ, ပဋ္ဌမနယော စ ဝါ တံသဒိသေ ဝေါဟာရဝသေန ဝုတ္တောတိ တံ အနာဒိယိတွာ ဒုတိယနယော ဝုတ္တော။ **ဒသဝိဓန္တိ** အန္တောဇနသ္မိံ, ဗလကာယေ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိယာ သံဝိဓာနံ, ခတ္တိယေသု အနုယုတ္တေသု, ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေသု, နေဂမဇာနပဒေသု, သမဏဗြာဟ္မဏေသု, မိဂပက္ခီသု အဓမ္မစာရပဋိက္ခေပေါ, အဓနာနံ ဓနာနုပ္ပဒါနံ, သမဏဗြာဟ္မဏေ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉှာပုစ္ဆနန္တိ ဧဝံ ဒသဝိဓံ။ တတ္ထ ဂဟပတိကေ ပက္ခိဇာတေ စ ဝိသုံ ကတွာ ဂဟဏဝသေန ဒွါဒသဝိဓံ။ **စက္ကဝတ္တိဝတ္တ** န္တိ စက္ကဝတ္တိဘာဝါဝဟံ ဝတ္တံ။ ယသ္မာ ယာထာဝတော ပဝတ္တိတံ, တဒနုရူပကံ ပန ဉာယေန ယုတ္တကေန ပဝတ္တိတံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"သမ္မာ နယေန ဟေတုနာ ကာရဏေနာ"**တိ။ **ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ** တိ ဥဘယဘာဂေဟိ ဥဘယဘာဂတော ဝိမုတ္တာတိ အယ

မေတ္တ အတ္ထောတိ ဒဿေတိ **“ဒွီဟိ ဘာဂေဟိ ဝိမုတ္တာ, အရူပ။ပေ။ နာမကာယတော”** တိ ဣမိနာ။ **တေဝိဇ္ဇာဒိဘာဝန္တိ** တေဝိဇ္ဇဆဠဘိညစတုပ္ပဋိသမ္ဘိဒဘာဝံ။ ပညာဝိမုတ္တာ ဟိ တံ တံ ဝိသေသံ အပ္ပတ္တာ ကေဝလံ ပညာယ ဧဝ ဝိမုတ္တာ။

**ဝိသုဒ္ဓတ္တာယာ** တိ ဝိသုဒ္ဓိပတ္တရဏတ္ထာယ။ သံယောဇနဋ္ဌေန **သံယောဇနသင်္ခာတေ စေဝ** ဗန္ဓနဋ္ဌေန **ဗန္ဓနသင်္ခာတေ စ**။ **ဝိဇိတသင်္ဂါမ** န္တိ ယထာ ရာဂာဒယော ပုန န သီသံ ဥက္ခိပန္တိ, ဧဝံ အရိယမဂ္ဂသေနာယ ဝသေန ဝိဇိတသင်္ဂါမံ။ တေနာဟ **“ဝိဇိတရာဂဒောသမောဟသင်္ဂါမ”** န္တိ။ **မာရဗလဿာ** တိ မာရသေနာယ, မာရဿ တ သာမတ္ထိယဿ။ **ဝေနေယျသတ္တ** န္တိ ဝိနေတဗ္ဗဇနသမူဟံ။ သကဋ္ဌာဒိသတ္တသဘာဂတော ဝိနေယျောဝ သတ္တောတိ တံ ဝေနေယျသတ္တံ။ သီလသာရာဒိအဘာဝတော **အန္တောတုစ္ဆော** ။

ပတရဏာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ပရောသဟဿသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁၆. သဟဿတော ပရံ အမုတေယျဘိက္ခုသတံ တအ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပာသတီတိ အာဟ **“ပရောသဟဿန္တိ အတိရေကသဟဿ”**န္တိ။ **နိဗ္ဗာနေ ကုတောစိ ဘယံ နတ္ထီ** တိ ကုတောစိပိ ကာရဏတော နိဗ္ဗာနေ ဘယံ နတ္ထိ အသင်္ခတဘာဝေန သဗ္ဗသော ခေမတ္တာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – ‘‘ခေမဥ္စ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ ခေမဂာမိနိဥ္စ ပဋိပဒ’’န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၄.၃၇၉-၄၀၈)။ န ကုတောစိ ဘယံ ဧတသ္မိံ အဓိဂတေတိ **အကုတောဘယံ,** နိဗ္ဗာနံ။ တေနာဟ **“နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တဿာ”** တိအာဒိ။ **ဝိပဿိတော ပဋ္ဌာယာ** တိ အမ္ဟာကံ ဘဂဝတော နာမဝသေန ဣသီနံ သတ္တမဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တေ ဟိ တတ္ထ တတ္ထ သုတ္တေ ဗဟုသော ကိတ္တိတာ။ **ဣသီနန္တိ** တ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကဗာဟိရကဣသီနံ သတ္တမော ဥတ္တရော သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။

**အဇ္ဈုပ္ပတ္တိဝသေနာ** တိ ကာရဏသမုဋ္ဌာနဝသေန။ တဒဿ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိံ ဝိဘာဝေတုံ **“သင်္ဃမဇ္ဈေ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပဋိဘာနသမ္ပန္နတာယ အညေ ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ **ဝင်္ဂီသော** ။ တေနာဟ **“ပဋိဘာနသမ္ပတ္တိ”**န္တိအာဒိ။

**ကိလေသသမ္မုဇ္ဇနသတာနိ** တိ ရာဂာဒိကိလေသာနံ ရဇ္ဇနဒုဿနာဒိနယေဟိ သဝိသယေ အယောနိသော ဥဋ္ဌာနာနိ။ ယဒိ အနေကာနိ သတာနိ, အထ ကသ္မာ ‘‘ဥမ္မဂ္ဂပထ’’န္တိ? ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဝဋ္ဋပထတ္တာ ပန ပထ”** န္တိ။ ရာဂဒောသမောဟမာနဒိဋ္ဌိဝသေန **ရာဂခိလာဒီနိ ပဉ္စခိလာနိ**။ **ဝိဘဇန္တ** န္တိ ဝိဘဇနဝသေန ကထေန္တံ။ **ဝိဘဇိတ္ဝာတိ** ဉာဏေန ဝိဝေစေတွာ။

**အမတေ အက္ခာတေ** တိ အမတာဝဟေ ဓမ္မေ ဒေသိတေ။ **ဓမ္မဿ ပဿိတာရော** သစ္စသမ္ပဋိဝေဓေန။ **အသံဟီရာ** ဒိဋ္ဌိတတေဟိ။

**အတိဝိဇ္ဈိတွာ** တိ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။ **အတိက္ကမဘူတ** န္တိ အတိက္ကမနဋ္ဌေန ဘူတံ။ **ဒသဒ္ဓာန** န္တိ ဒသန္နံ ဥပမာနံ။ တေနာဟ **“ပဉ္စန္န”** န္တိ။ **ဇာနန္တောနာ** တိ ဓမ္မဿ သုဒုလ္လဘတံ ဇာနန္တေန။

ပရောသဟဿသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. ကောဏ္ဍညသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁၇. **ဓေံဂဟိတနာမောတိ** ‘‘အညာသိ ဝတ, ဘော, ကောဏ္ဍညော’’တိ သတ္ထု ဝစနံ နိဿာယ ဘိက္ခူဟိ အညေဟိ ကောဏ္ဍညနာမကေဟိ ဝိသေသနတ္ထံ ဧဝံဂဟိတနာမော။ ဒွိတဒသန္နံ သံဝစ္ဆရာနံ ဝသေန **စိရဿံ။ ဆဒ္ဒန္တဘဝ** နေတိ ဆဒ္ဒန္တနာဂရာဇဘဝနဋ္ဌာနေ။ **ပညတ မဟာသာဝကော** ရတ္တညုတာယ။ **“ဒသသဟဿစက္ကတဠေ ဒေဝမနုဿာန**န္တိ ဒသသဟဿစက္ကတဠေ ဒေဝတနံ, ဣမသ္မိံ စက္ကတဠေ ဒေဝမနုဿာနဉ္စာတိ ဧဝံ ဒသသဟဿစက္ကတဠေ ဒေဝမနုဿာန’’န္တိ ဝဒန္တိ။ **အဂ္ဂ** န္တိအာဒိတော။ **တတ္ထာ** တိ မန္ဒာကိနိတီရေ။

**ဝဿဂ္ဂေနာ** တိ ဝဿပဋိပာဋိယာ။ **တန္တိ** အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရံ။ မဟာဗြဟ္မာနံ ဝိယ လောကိယမနုဿာ ဟရာယန္တိ။ ဟမောက္ခဘူတော အာယသ္မာ ထေရော အန္တရန္တရာ တတ္ထ တတ္ထ ဇနပဒေ ဝသိတွာ တဒနုက္ကမေန မန္တာဏိပုတ္တီရံ ဥပဂတော, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **“ကုဏ္ဍာမဟံ, ဘန္တေ, ဇနပဒေ ဝသိတု”** န္တိ။

အာနုဘာဝသမ္ပန္နာ ဒိဗ္ဗာယုကာ တေ ဟတ္ထိနာကတိ ဝုတ္တံ **“ပုဗ္ဗေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ ဟရိစရိယာယ ကတပရိစယာ”**တိ။ ထေရဿ သဥ္စရဏဌာနေ **အာဝရဏသာခါ ဟရိတွာ** အပနေတွာ။ **မုခေါဒကဉ္စေဝ ဒန္တကဋ္ဌဉ္စ ဥပေတီ**တိ သဋ္ဌလဒေဝအရုကဌာဒီနိ အညမည့ံ ဃံသိတွာ အဂ္ဂိံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဇာလေတွာ တတ္ထ ဟသာဏခဏ္ဍာနိ တာပေတွာ တာနိ ဒဏ္ဍကေဟိ ဝဋ္ဋေတွာ တဋ္ဌာကာသု ဥဒကသောဏ္ဍီသု ခိပိတွာ ဥဒကဿ တတ္တဘာဝံ ဥတွာ နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌံ ဥပနေန္တော မုခေါဒကဉ္စ ဥပေတိ။ **ဝတ္တံ ကရောတီ** တိ အန္တောကုဋိယာ ဗဟိ စ ပမုခေပိ အင္ဂဏေပိ သာခါဘင္ဂေဟိ သမ္မဇ္ဇန္တော ဝက္ခမာနနယေန အာဟာရံ ဥပနေန္တော ဝတ္တံ ကရောတိ။

**ပတိဋ္ဌပ္ပမာဏော** တိ ကဋိပ္ပမာဏော, အယမေဝ တ ဟဌော **တာဝ မဟန္တမေတ** တိ ယာဝ မဟန္တံ သေတပဒုမဝနံ , တာဝ မဟန္တမေဝ။ ဧသေဝ နယော **ရတ္တကုမုဒဝနာ** ဒီသု။ **ခါဒန္တာ** မနုဿာ။ **ပက္ကပယောဃနိကာ ဝိယာ** တိ သုပက္ကပယောဃနံ ဝိယ။ ဃနဘာဝေန ပန ပက္ခိတ္တခုဒ္ဒမဓု ဝိယ ဟောတိ။ တေနာဟ **“တေံ ဟောက္ခရမဓု နာမာ”** တိ။ **မုဠာလန္တိ** သေတပဒုမာနံ မူလံ။ **ဘိသန္တိ** တေသံယေဝ ကန္ဒံ။ **ကေသိမ္ပ ပဗ္ဗေ** တိ ကေကေသိမ္ပ ပဗ္ဗန္တရေ။ **ဟဒဃဋ္ဌကန္တိ** အဩဿ စတုဘာကေ သဏ္ဌာနတော ခုဒ္ဒကော, တသ္မာ **ဟဒဃဋ္ဌကပ္ပမာဏ** န္တိ တုမ္ဗမတ္တံ။ **သောဏ္ဍိအာတဋ္ဌေ** တိ ခုဒ္ဒကသောဏ္ဍိယော စေဝ ခုဒ္ဒကအာတဋ္ဌေ စ။

**တေံ ဘောဇနန္တိ** ယထာဝုတ္တံ နိရုဒကဟာယသဘောဇနံ။ **ကေစိ သဥ္ဇာနန္တိ** ယေ ထေရာ ဝုမုတရာ။ **ကေစိ န သဥ္ဇာနန္တိ** ယေ နတ အစိရပဗ္ဗဇိတာ။

**ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေါ**တိ ဗုဒ္ဓဿ အနုဗုဒ္ဓေါ။ **ဗာဠှာပဝိရိယော**တိ စတုန္နံ သမ္မပ္ပဓာနာနံ ဝသေန စိရနိစိတဝိရိယော။ **တိဏ္ဏံ ဝိဝေကာနန္တိ** ကာယစိတ္တဥပဓိဝိဝေကာနံ လာဘီတိ ယောဇနာ။ **စတသ္သော ဝဒတိ** ဝင္ဂီသတ္ထေရော သယံပဋိဘာနံ, နသေသာဘိညာနံ အဘာဝတောတိ အာဟ **“ကုတရာ”**တိအာဒိ။ **ပရိသာ သန္နိသီဒိ** နိဿဒ္ဒဘာဝေန တုဏှီ အဟောသီတိ အတ္ထော။ **အနုဇာနာပေသီ**တိ ပဌမံ အတ္တနာ ဉာတံ ဥပဋ္ဌိတံ အတ္တနော ပရိနိဗ္ဗာနကာလံ အနု ပစ္ဆာ သတ္ထာရံ ဇာနာပေသီတိ ဇေံ တေ့ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

**တန္တိ** အာသာဠှပုဏ္ဏမာယ ကုသိပတနေ ယံ ဒဿနံ, ယံ တ ဒုက္ကရစရိယာယံ တုမှာကံ ဥပဋ္ဌာနံ အာဒိတော ဒဿနံ, တံ, ဘန္တေ, ပဌမဒဿနံ။ **ဩနတဝိနတာ**တိ ဟောဌာ ဥပရိ စ ဩနတာ ဝိနတာ။ **ကမ္မေတွာ** တိ ထောကံ စာလေတွာ ဒဿနတ္ထံ **ကေနိန္နာဒေ** တေသံ ဟတ္ထိနာကနဉ္စေဝ နာဂယက္ခကုမ္ဘဏ္ဍာနံ ဒေဝတာနဉ္စ သဒ္ဒေန။ ဗြဟ္မာနော ဒေဝတနံ အဒံသူတိ သမ္ဗန္ဓော။

**သဇ္ဈာယမကာံသု** ပသာဒနီယေသု ပသာဒဝသေန သန္နိပတိတပရိသာယ ပသာဒဇနနတ္ထံ **ဘဂဝတိ နိက္ခမိတွာ** တိ ဘဂဝတိ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ။ **ရေတိယေတ**တိ အဒုဋ္ဌတံ ပတွာ တိဋ္ဌတေဝ။

ကောဏ္ဍညသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. မောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၂၁၈. ပစ္စဝေက္ခတီ** တိ တေသံ အရိယာနံ စိတ္တံ အတ္တနော ဉာဏစက္ခုနာ ပတိ အဝေက္ခတိ ပစ္စဝေက္ခတိ။ **ပဗ္ဗတဿာ**တိ ကုသိဂိလိပဗ္ဗတဿ။ **ဒုက္ခဟရံ ဂတ** န္တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ဟာရံ ပရိယန္တံ ဂတံ ။ **သဗ္ဗဂုဏသမ္ပန္န** န္တိ သဗ္ဗေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ စ သာဝကဂုဏေဟိ စ ပရိပုဏ္ဏံ။ **အနေကာကာရသမ္ပန္န** န္တိ ရူပဃောသလူခမ္မပ္ပမာဏိကာနံ သတ္တာနံ တေဟိ တေဟိ အာကာရေဟိ သဗ္ဗေသဥ္စ အနေကေဟိ အနုတ္တာပရိမေယျေဟိ ပသီဒိတဗ္ဗာကာရေဟိ သမန္နာဂတံ။ တေ ပန အာကာရာ ယသ္မာ အနညသာဓာရဏာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဧဝ, တသ္မာ အာဟ **“အနေကေဟိ ဂုဏေဟိ သမန္နာဂတ”**န္တိ။

မောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၁. ဂဂ္ဂရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁၉. **တေတ**ိ တေ ဒေဝမနုဿေ။ **“သရီရဝဏ္ဏေနာ**တိ သရီရေ ဆဝိဝဏ္ဏေနာ”တိ ဝဒန္တိ။ **သရီရဝဏ္ဏေနာ**တိ တ ဓမ္မရူပကာယဂုဏေန။ “ယသသာ”တိပိ ပာဌော, သော ဧဝတ္ထော။ **ဝိဂတမလော**တိ အဗ္ဘာမဟိကာဒီဟိ ဝိဂတူပက္ကိလေသော ။ ဘာဏု ဝုစ္စတိ ပဘာ, သာတိသယော ဘာဏု ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဘာဏုမာ**။ သူရိယောတိ အာဟ **“အာဒိစ္စော ဝိယာ”**တိ။

ဂဂ္ဂရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၂. ဝင်္ဂီသသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၀. သော ကိရ ဝိစရတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ “ယထာယံ ဒီပေ ဇမ္ဗုဒီပေတိ ဇမ္ဗုနာ ပညာတော, ဧဝမဟမ္ပိ ဧတေန ဇမ္ဗုနာ ပညာယိဿ”န္တိ **ဇမ္ဗုသာခံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ။ တဒံ ကတွာ**တိ “ကွမသိ တဒေ သစေ ဧဝ ပရာဇယော ဟောတိ, တွံ မေ အသော ဟောဟိ။ သစေ မေ ပရာဇယော, အဟံ ဧဝ ဘရိယာ”တိ ဧဝံ ကတိကံ ကတွာ။ **တဒေ ဇယပရာဇယာနုဘာဝေနာ**တိ တထာပဝတ္တိတေ တဒေ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ဇယာနုဘာဝေန စေဝ အတ္တနော ပရာဇယေန စ။ **ဝယံ အာဂမ္မာ**တိ သိပ္ပုဂ္ဂဟဏဝယံ အာဂမ္မ။ **ဝိဇ္ဇ**န္တိ မန္တံ။

နိဗ္ဗတ္တဂတိဝိဘာဝနဝသေန ဆဝသီသဘာဝံ ဒူသေတိ ဝိနာသေတီတိ **ဆဝဒူသကံ သိပ္ပံ,** တထာပဝတ္တံ မန္တပဒံ။ **အတ္တနော အာနုဘာဝေနာ**တိ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တဿ သီသံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌိတံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန အာနေတွာ ဒဿေတွာ။ **ခီဏာသဝဿ သီသ**န္တိ ပရမပ္ပိစ္ဆတာယ ကဉ္စိပိ အဇာနာပေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ ပရိနိဗ္ဗုတဿ ခီဏာသဝဿ ဆဝိတံ သီသကဋာဟံ။ **ဒဿေသီ**တိ အတ္တနော အာနုဘာဝေန အာနေတွာ ဒဿေသိ။

**“တုမှေဟ, ဘော ဂေါတမ, ဇာနာထာ”**တိ ကာမံ ဝင်္ဂီသော နိဗ္ဗတ္တဌာနံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆတိ, ဘဂဝါ ပန အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနံ သန္ဓာယ **“အာမ, ဝင်္ဂီသ။ပေ။ ဂတိံ ဇာနာမီ”**တိ အာဟ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ “နိဗ္ဗာနံ အရဟတော ဂတီ”တိ။ ဝင်္ဂီသော သယံ မန္တဗလေန ဂတိပရိယာပန္နဿ ဂတိံ ဇာနန္တော ဘဂဝန္တမ္ပိ “အယမ္ပိ တထာ”တိ မညမာနော **“မန္တေန ဇာနာသိ, ဘော ဂေါတမာ”**တိ အာဟ။ ဘဂဝါ အတ္တနော ဗုဒ္ဓဉာဏမေဝ မန္တံ ကတွာ ဒီပေန္တော **“အာမ, ဝင်္ဂီသ, ဧကေန မန္တေနေဝ ဇာနာမီ”**တိ အာဟ။ မုဓာ ဧဝ အတဗ္ဗန္တိ **အမူလိကော**။ အနန္တရဟိတာယ ဘူမိယာ သယနံ **ထဏ္ဍိလသေယျာ**။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သာယတတိယံ ဥဒကောရောဟဏဘူမိပရိဏာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သော တံ။ပေ။ အရဟတ္တံ ပာပုဏီ**တိ ကွမိနာ ဝင်္ဂီသတ္ထေရော ပဗ္ဗဇိတွာ န စိရဿေဝ သုခာယ ပဋိပဒါယ အရဟတ္တံ ပတ္တော ဝိယ ဒိဿတိ, န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အာယတိံ ထေရော ပဗ္ဗဇိတွာ သမထဝိပဿနာသု ကမ္မံ အာရဘိတွာပိ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယ တာဒိသံ ကာလံ ဝီတိနာမေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ တေနာဟ –

> “နိက္ခန္တံ ဝတ မံ သန္တံ၊ အဂါရသ္မာနဂါရိယံ။
> ဝိတက္ကာ ဥပဓာဝန္တိ၊ ပဂဗ္ဘာ ကဏှတော ဣမေ”။ (သံ. နိ. ၁.၂၀၉; ထေရဂါ. ၁၂၁၈)။

အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ အနဘိရတိ ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ, ရာဂေ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ, “ကာမရာဂေန ဍယှာမိ, စိတ္တံ မေ ပရိဍယှတီ”တိအာဒိ (ထေရဂါ. ၁၂၃၂)။

**ဝိမုတ္တိသုခ**န္တိ သဗ္ဗသော ကိလေသဝိမုတ္တိယံ နိဗ္ဗာနေ စ ဥပ္ပန္နံ သမ္ပတိအရဟတ္တဖလသုခံ **ပဋိသံဝေဒေန္တော**တိ ယထာပရိစ္ဆိန္နံ ကာလံ ပတိ သမ္မဒေဝ ဝေဒေန္တော အနုဘဝန္တော။ ကဝိနာ ကတံ, တတော ဝါ အာဂတံ, တဿ တ ကွဒန္တိ ကာဝေယံ, တဒေဝေတ္ထ **“ကာဝေယျ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ယေ နိယာမဂတဒ္ဒသာ**တိ ယေ ဘိက္ခူ အရိယာ ဗုဒ္ဓါနံ သာဝကာ ဖလဋ္ဌဘာဝေန နိယာမဂတာ စေဝ မဂ္ဂဋ္ဌဘာဝေန နိယာမဒဿာ စ။ **နိယာမော**တိ ဟိ သမ္မတ္တနိယာမော အဓိပ္ပေတော။ **သုအာဂမန**န္တိ မမ ကွမဿ သတ္ထုနော သန္တိကေ အာဂမနံ ဥပဂမနံ, ကွမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အာဂမနံ ပဗ္ဗ

ဇနံ ဥပသမ္ပဒာ သုန္ဒရံ အာဂမနံ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“တိဿော ဝိဇ္ဇာ”** တိအာဒိ။ **အဝုတ္တ** မ္ပိ ကထာယ အတ္ထတော ဂဟိတမေဝ ထေရဿ ဆဠဘိညာဘာဝတော။

ဝင်္ဂီသသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

ဝင်္ဂီသသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၉. ဝနသံယုတ္တံ

## ၁. ဝိဝေကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၁. **သံဝေဇေတုကာမာ**တိ အတ္ထတော သံဝေဂံ ဥပ္ပာဒေတုကာမာ။ တထာဘူတာ နံ ကိလေသသင်္ဂဏိကာဒိတော ဝိဝေစေတုကာမာ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ဝိဝေကံ ပဋိပဇ္ဇာပေတုကာမာ”** တိ။ **ဗာဟိရေသူ**တိ ကေစရဇ္ဈုတ္တတော ဗဟိဘူတေသု။ **ပုထုတ္တာရမ္မဏေသူ** တိ ရူပာဒိနာနာရမ္မဏေသု။ **စရတီ**တိ ပဝတ္တတိ။ **တွံ ဇနော**တိ တွံ အတ္တနော ကိလေသေဟိ ဇနနတော ဝိသုံ ဇာတော တာဒိသေ ဇေ ဝ အညသ္မိံ ဇနေ ဣမံ အယောနိသောမနသိကာရဝသေန ပဝတ္တမာနံ ဆန္ဒရာဂံ ဝိနယဿု ဝိနောဒေဟိ။ **သတံ တံ သာရယာမသေ**တိ နိယျာနိကသာသနေ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညတသေန စ သတိမန္တံ ပဏ္ဍိတံ တံ မယမ္ပိ ယထာဥပ္ပန္နံ ဝိတက္ကံ ဝိနောဒနာယ သာရယာမ, သတံ တ သပ္ပုရိသာနံ ကိလေသဝိဂမနဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ ဝသန္တံ တံ သာရယာမ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ။ **ဟတာလ**န္တိ မောဟဟတာလံ ကိလေသရဇော, တဒေဝ “ဟတာလ”န္တိ ဝုတ္တံ။ **မာ အဝဟရီ**တိ ဟေဋ္ဌာ ဒုဂ္ဂတိသောတံ မာ ဥပနေသိ။ **သိတန္**တိ သမ္ပန္နံ။ တေနာဟ **“သရီရလဂ္ဂ”** န္တိ။ **ဝိဝေကမာပန္နော** တိ ကိလေသဝိဝေကံ သမထဝိပဿနာဘာဝနမာပန္နော။ **ဥတ္တမဝီရိယ**န္တိ ဥဿောဠှိလက္ခဏပ္ပတ္တံ ဝီရိယံ, စတုဗ္ဗိဓံ သမပ္ပဓာနဝီရိယံ တ သမ္ပတ္တံ။ **ပဂ္ဂယှဟာ** တိ အာရောပေတွာ။ **ပရမဝိဝေက**န္တိ ပရမံ သမုစ္ဆေဒဝိဝေကံ။

ဝိဝေကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. ဥပဋ္ဌာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၂. **ကာယဒရထော ဟောတိယေဝ** နိယမေန, န စိတ္တဒရထော တဿ မဂ္ဂေနေဝ သမုဂ္ဃာဋိတတ္တာ။

**ဇရာတုရော**တိ ဇရာဘိဘဝနေန အာတုရောယေဝ။ ပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ ဥပရိဋ္ဌိတာယ ပရိတော ဒီဃပုထုလတာယ အတိဝိယ ဝိဇ္ဈတီတိ သတ္တိသလ္လဂ္ဂဟဏံ။ ဧဝံ ဟိဿ တဏှာသလ္လဿ သဒိသတာ။ အဝိဇ္ဇာယ ပန သမ္မောဟာပာဒနေန ဒုက္ခာပာဒနေန စ ဝိသသဒိသတာ။ **ရုပ္ပတော** တိ ဝိကာရံ အာပာဒိယမာနဿ ပီဠိယမာနဿာတိ အတ္ထောတိ အာဟ **“ဃဋ္ဋိယမာနဿာ”** တိ။

**ပဗ္ဗဇိတ** န္တိ သသန္တာနတော ပဗ္ဗဇိတံ တ ရာကဒိမလတော ပဗ္ဗဇိတံ တ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ထေရဿေဝေတံ ဝစနံ, တသ္မာ **အယံ** ဣအနိ ဝုစ္စမာနော **တ္တေ** ကထာယ အတ္ထော။ **ဒေဝတာယ ဟီ**တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဿ ဟာကဋ္ဌကရဏံ။ **တ္တော** တိ သေသကထာသု။ အတ္ထဿ ဝုတ္တနယတ္တာ **“အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ”** တိ အာဟ။ **ဝိနယာ**တိ ဟေတုမှိ နိဿက္ကဝစနန္တိ တဿ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနေန အတ္ထမာဟ **“ဝိနယေနာ”**တိ။ တထာ **“သမတိက္ကမာ”** တိ တ္တောပိ။ **ပရမပရိသုဒ္ဓံ** သံကိလေသသမုစ္ဆိန္ဒနတော။ **အာရဒ္ဓဝီရိယ** န္တိ သမ္မာဝိတဝီရိယံ။ သမ္မာဝနဋ္ဌဿ ပဂ္ဂဏှာနံ ပရိပူရဏဋ္ဌာတိ အာဟ **“ပဂ္ဂဟိတဝီရိယံ ပရိပုဏ္ဏဝီရိယ”** န္တိ။

ဥပဋ္ဌာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. ကဿပဂောတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၃. **ဆေတ**န္တိ မိဂါနံ ဗိဝိတံ ဆေတံ။ တေနာဟ **“မိဂလုဒ္ဒက”** န္တိ။ **ရောဟိတမိဂ**န္တိ လောဟိတဝဏ္ဏံ ခုဒ္ဒကမိဂံ, “မဟာရောဟိတမိဂ”န္တိ ကေစိ။ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ တဿ ဇနပဒဿ သုလဘဘိက္ခတာယ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝိဟရတီတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ **“ပဋမသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ”** တိ ဝုတ္တံ။ အယံ ပန ထေရော ပဋ္ဌာဘိညော ဝိပဿနာကမ္မိကော။ **ဌတွာ**တိ ပအာနုဗန္ဓနဝသေန ဂမနံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ထေရဿ အာသန္နဋ္ဌာနေ ဌတွာ။ တဿ ဝစနံ **သောတုံ အာရဒ္ဓော။ အင်္ဂုဋ္ဌကံ ဇာလာပေသီ** တိ အဓိဋ္ဌာနဗလေန ဒဏ္ဍဒီပိကံ ဝိယ အတ္တ

နော အင်္ဂုဋ္ဌကံ ဇာလာပေသိ။ **အင်္ဂီဟိပိ ပဿတိ** အင်္ဂုဋ္ဌကံ ဇာလမာနံ။ **ကဏ္ဏေဟိပိ** သုဏာတိ တေန ဝုစ္စမာနံ ဓမ္မံ ကေဒေသေန။ စိတ္တံ ပနဿ ဓာဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တေဿပိ** တိ လုဒ္ဒကဿပိ။

**အပ္ပပညန္တိ တွေ** **အပ္ပ**-သဒ္ဒော "အပ္ပဟရိတေ"တိအာဒီသု ဝိယ အဘာဝတ္ထောတိ အာဟ **"နိပ္ပည"** န္တိ။ **ကာရဏဇာနနသမတ္ထေနာ** တိ ဣမိနာ ကာရဏေန သတ္တာနံ သုခံ, ဣမိနာ ဒုက္ခန္တိ ဧဝံ သမာစရမာနေန ကာရဏံ ဇာနိတုံ သမတ္ထေန ကမ္မဿကတဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တေနာတိ အတ္ထော။ **သုဏာတီ**တိ ကေဝလံ သဝနမတ္တံဝသေန သုဏာတိ, န တဒတ္ထဝသေန။ တေနာဟ **"အတ္ထမဿ န ဇာနာတီ"** တိ။ **ကာရဏရူပါနီ**တိ သဘာဝကာရဏာနိ။ **ကိံ မေ ဣမိနာ**တိ? "ဣဒံ ပပဉ္စ"န္တိ ပဟာယ။ **ဝီရိယံ ပဂ္ဂယှ** တိ စတုဗ္ဗိဓံ သမ္မပ္ပဓာနံ ဝီရိယံ ပဂ္ဂဏှိတွာ။

ကဿပကေတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. သမ္ဗဟုလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၄. **သမ္ဗဟုလာ** တိ သုတ္တန္တနယေန သမ္ဗဟုလာ။ သုတ္တန္တေ သမ္ဗဟုလာ ယိဿူတိ **သုတ္တန္တိကာ** ။ ဝိနယံ ဓာရေန္တီတိ **ဝိနယဓရာ။ ယုဥ္ဇန္တိ** တိ တသဒုရေ ယောဂံ ကရောန္တိ။ **ဃဋေန္တီ** တိ တတ္ထ တယာမံ ကရောန္တိ။ ကရောန္တာနံ ဃဋဝ အရဏော ဥဂ္ဂစ္ဆတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

**ကောမေ**တိ ကိံ ဣမေ? တေနာဟ **"ကဟံ ဣမေ"**တိ? ဝဇ္ဇိဘူမိံ ဝဇ္ဇိရဋ္ဌံ ဂတာတိ **ဝဇ္ဇိဘူမိယာ** ။ တေနာဟ **"ဝဇ္ဇိရဋ္ဌာဘိမုခာ ဂတာ"**တိ။ နတ္ထိ ဧတေသံ နိကေတံ နိဗဒ္ဓနိတသဋ္ဌာနန္တိ **အနိကေတာ** တေနာဟ **"အဂေဟာ"**တိ။ ဥတု ဧဝ သပ္ပာယံ, ဥတုဝသေန တ ကာယစိတ္တာနံ ကလ္လတ္တာ သပ္ပာယံ။ သေ နယော သေသေသုပိ။

သမ္ဗဟုလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. အာနန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၅. **အတိဝေလ**န္တိ အတိဗဟုကာလံ။ ဘိက္ခူနာ နာမ ဥပဂတာနံ ဥပနိသိန္နကထာမတ္တံ ဝတွာ ဂန္ထဓုရေဟိ တသဓုရေဟိ တ ယုတ္တပယုတ္တစိတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗံ, နာတိဝေလံ တေသံ သညတ္တိဗဟုလေန။ ထေရော ပန တအာ ကေနစိ ကာရဏေန ဗဟုဝေလံ ဂိဟိသညတ္တိဗဟုလော အဟောသိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "အတိဝေလ"န္တိအာဒိ။ ဣအာနိ တမတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **"ဘဂဝတီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တ**န္တိ တံ တာဒိသံ သညာပနံ သန္ဓာယ ဧတံ "အတိဝေလံ ဂိဟိသညတ္တိဗဟုလော"တိ ဝစနံ ဝုတ္တံ။ **ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ကထံ သုတွာ** တိ သင်္ဃဿ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ထေရေန ကထိတတ္တာ ဝုတ္တံ။ **သတ္ထုသာသန** န္တိ ပိဋကတ္တယံ ဝဒတိ။

**ပသက္ကိယာ** တိ ဥပသက္ကိတွာ ဂန္တွာ။ တံ ပန တတ္ထ အဇ္ဈောကဟနံ ဟောတီတိ အာဟ **"ပဝိသိတွာ"**တိ။ သင်္ခါရဒုက္ခတော နိဗ္ဗိန္နဟဒယဿ သဗ္ဗသင်္ခါရဝိနိဿဋ္ဌံ နိဗ္ဗာနံ ယာထာဝတော ပစ္စဝေက္ခန္တဿ သမ္မဒေဝ သမဿာသကရံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တံ တံ ဥပရိ အဓိဂမာယ ဥဿုက္ကံ ကရောန္တော နိဗ္ဗာနံ ဟဒယေ နိက္ခိပတိ နာမာတိ အာဟ – **"နိဗ္ဗာနံ။ပေ။ ဩပေတိ နာမာ"** တိ။ နိဗ္ဗာနံ။ပေ။ အာရမ္မဏတော ဩပေတိ နာမာတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ အတ္ထဝိရဟိတာ "ဗိဋ္ဌိဗိဋ္ဌိ"တိ ပဝတ္တကိရိယာ ဗိဋ္ဌိကာ, အယံ ပန ဂိဟိသညတ္တိကထာ ထေရဿ အတ္တနော သာမညတ္ထအသာဓနတော ဒေဝတာယ ဗိဋ္ဌိကာ ဝိယာတိ **ဗိဋ္ဌိဗိဋ္ဌိကာ**တိ ဝုတ္တာ။

အာနန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. အနုရုဒ္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၆. **အနန္တရေ အတ္တဘာဝေ**တိ အတီတာနန္တရေ ဒေဝတ္တဘာဝေ။ ထေရော ဟိ တာဝတိံသဒေဝလောကာ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နော။ **အဂ္ဂမဟေသီ**တိ ကာစိ ပရိစာရိကာ ဒေဝဓီတာ စိတ္တပဏိဓာနမတ္တေန ဣအာနိပိ ဒေဝကာယေ ဘဝိဿတိ ဥပစိတကုသလဓမ္မတ္တာတိ မညမာနာ တသ္မိံ ဝတ္တမာနံ ဝိယ ကထေန္တီ **"သောဘသီ"**တိ အာဟ။ ဧဝံ အတီတမ္ပိသ္မ

သ ဒိဗ္ဗသောတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဝိယ မညေယျ နာတိစိရကာလတ္တာတိ ဒဿေန္တော **“ပုဗ္ဗေပိ သောဘသိ”** တိ အာဟ။ သုဂတိနိရယာဒိဒုဂ္ဂတိယာ ဝသေန ဒုဂ္ဂတာ ဇေရပိတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပဋိပတ္တိဒုဂ္ဂတိယာ** ကာမေသု သမ္မုစ္ဆိတ ဘာဝတော။

**ပတိဋ္ဌဟန္တော** တိ နိဝိသန္တော။ **အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ** တိ စိရကာလပရိဘာဝနာယ ဝိရုဠ္ဟမူလေဟိ အယောနိသော မနသိကာရာဒိပစ္စယမူလကေဟိ ဝုစ္စမာနေဟိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ။ **ရတ္တော ရာဂဝသေနာ** တိ သဘာဝတော သင်္ကပ္ပ တော စ ယထာသမီဟိတေ ဣဋ္ဌာကာရေ သင်္ကာယေ သဉ္ဇာတရာဂဝသာ ရတ္တော ဂိဒ္ဓော ဂဓိတော။ **ပတိဋ္ဌာတိ** တိ သြရုယှဟ တိဋ္ဌတိ။ **ဒုဋ္ဌော ဒောသဝသေနာ** တိ သဘာဝတော သင်္ကပ္ပတော စ ယထာသမီဟိတေ အနိဋ္ဌာကာရေ သင်္က ကာယေ သဉ္ဇာတဒောသဝသေန ဒုဋ္ဌော ရုပိတစိတ္တော။ **မူဠ္ဟော မောဟဝသေနာ**တိ အသမပေက္ခနေန မူဠ္ဟော မုယှ ဟနဝသေန။ **ဝိနိဗဒ္ဓေါ** တိ အဟံကာရေန ဝိသေသတော နိဗန္ဓနတော မာနဝတ္ထုသ္မိံ ဗန္ဓိတော။ **မာနဝသေနာ**တိ တေန တေန မညနာကာရေန။ **ပရာမဋ္ဌော** တိ ဓမ္မသဘာဝံ နိစ္စာဒိဝသေန ပရတော အာမဋ္ဌော။ **ဒိဋ္ဌိဝသေနာ** တိ မိစ္ဆာဒဿနဝ သေန။ **ထာမဂတော**တိ ရာဂာဒိကိလေသဝသေန ထာမံ ထိရဘာဝံ ဥပဂတော။ **အနုသယဝသေနာ**တိ မဂ္ဂေန အပ္ပဟီနတာယ အနု အနု သန္တာနေ သယနဝသေန။ အပ္ပဟီနဋ္ဌော ဟိ တေသံ အနုသယဋ္ဌော။ **အနိဋ္ဌင်္ဂတော** တိ သံသယိတော။ **ဝိက္ခေပ ဂတော**တိ ဝိက္ခိတ္တဘာဝံ ဥပဂတော။ **ဥဒ္ဓစ္စဝသေနာ**တိ စိတ္တဿ ဥဒ္ဓတဘာဝဝသေန။ **တာပီ**တိ တာပိ ဒေဝကညာ ယော။ **ဇဝံ ပတိဋ္ဌိတာတ** တိ ယထာဝုတ္တနယေန ရတ္တဘာဝာဒိနာ သင်္ကာယသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတာ ဇဝ။ **နရဒေဝတန္တိ** ပုရိ သဘူတဒေဝတနံ။

**ပဋိဂန္တုံ** န္တိ အပေက္ခာဝသေန တတော အပဂန္တုံ အပေက္ခံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ။ **ဒုဿန္တ** န္တိ ဒုဿန္တံ, ‘‘ဝတ္ထ’’န္တိ ကေစိ။ **သူစိ ယောဇေတွတ**တိ သိဗ္ဗနသုတ္တေန သူစိ ယောဇေတွတ ဟသေ စ ပဝေသေတွတ။ မနာပကာယေ ဒေ ဝနိကာယေ ဇာတာ **မနာပကာယိကာ**။ တေသံ ပဘာဝံ ဒဿေတုံ **“မနသာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမဇ္ဇ** န္တိ သံဟိတံ။ **ဂမန ဘာဝ**န္တိ ဂမနဗျာသယံ။ **ဝိက္ခိဏော** တိ ဝိစ္ဆိန္နဝသေန ခီဏော။ ဒေဝတာနံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစနေ အေသော နတ္ထီတိ တာသံ ပုန အနာဂမနတ္ထံ အရဟတ္တံ ဗျာကာသိ။

အနုရုဒ္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. နာဂဒတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၇. **အတိကာလေနာ**တိ အတိဝိယ ပုဗ္ဗဏှကာလေန, ကာလဿေဝာတိ အတ္ထော။ **ကောဋ္ဌိသမ္မုဋ္ဌနိယာ** တိ သမ္မုဋ္ဌနိကောဋ္ဌိယာ, သမ္မုဋ္ဌနိယာ ဇေဒေသေနေဝာတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ သမဇ္ဇနေ အမနာပကာရိတံ ဒဿေတိ။ **မဇ္ဈန္နှိကေ ဝီတိဝတ္တေ** တိ ဂိဟိသံသဂ္ဂဝသေန ကာလံ ဝီတိနာမေန္တော မဇ္ဈန္နေှ ဗဟုဝီတိဝတ္တေ။ **အညေဟိ ဘိက္ခူဟိ**တိ နာတိကာလံ ပဝိဋ္ဌေဟိ။ နိဿက္ကဝစနမ္ဘေတံ။ **ဘာယာမိ နာဂဒတ္တ** န္တိ တဿ ပဋိပတ္တိံ ဘာယိတဗ္ဗံ ကတွတ ဒေဝတာ ဝဒတိ ပဋိပတ္တိယံ နိယောဇေတိ။ **သုပ္ပဂဗ္ဘ** န္တိ ကာယပာဂဗ္ဗိယာဒီဟိ အတိဝိယ သမန္နာဂတံ။

နာဂဒတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ကုလဃရဏီသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၈. **ဩဂါဟပ္ပတ္တော** တိ ဝိဿာသဝသေန အနုပ္ပဝေသံ ပတ္တော။ **အညတရံ ကုလ**န္တိ တသ္မိံ ကုလေ ဇာယ မ္ပတိံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **“ဗဟူပကာရံ မေ ဇတံ ကုလံ** စိရံ သပ္ပာယာဟာရအနာဒိနာ; တသ္မာ ဣဓာဟံ အဂ္ဂတက္ခိဏေယှ ယော ဇာတော; ဣမေသံယေဝ ဒေယျဓမ္မပဋိဂ္ဂဏှနေန ပုညံ ဝဍ္ဎေဿာမိ’’တိ စိန္တေသိ။ တေနာဟ **“အညတ္ထ ဂ န္တွာ ကိံ ကရိဿာမီ”**တိအာဒိ။ **သာ**တိ ဒေဝတာ။ **ဥဘောပေတေ**တိ တံ ဘိက္ခုဉ္စ ဃရဏိဉ္စ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ပဋိကခ ပ္ပတ္တာ**တိ ပဋိကခံ ပတ္တာ အညမညသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတဝိဿာသေန။

ဝိဿမပ္ပတ္တိဝသေန သန္ဒိဋ္ဌန္တိ ဇတ္တောတိ **သဏ္ဌာနံ,** ဝိဿမနဋ္ဌာနံ။ **သမာဂန္တွတ** တိ သန္နိပတိတွတ။ ပ ဋိညူအာဟာရဏေဟိ မန္တယတီတိ **မန္တနံ,** ဥပကံ ကာရဏံ။ **ပဋိလောမသဒ္ဒ** တိ ပဋိလောမဘာဝေန ပတိတတ္တာ အသစ္စ

စဝိဘာဝနာ ပဋိက္ကူလသဒ္ဒာ။ **တေန ကာရဏေနာ**တိ တေန ကာရဏပဋိရူပကေန မိစ္ဆာဝစနေန။ **န မဂ္ဂြဟောတဗ္ဗံ** အကာရကဘာဝတော။ **သဒ္ဒေန ပရိတသ္သတီ** တိ ပရေဟိ အတ္တနိ ပယုတ္တမိစ္ဆာသဒ္ဒမတ္တေန ပရိတသ္သနသီလော။ **ဝတံ န သမ္ပဇ္ဇတီ**တိ ယထာသမာဒိန္နဝတံ လဟုစိတ္တတာယ န ဟရိပူရိ ဂစ္ဆတိ။ **သမ္ပန္နဝတော** တိ ပရိပုဏ္ဏသီလာဒိဝတဂုဏော

ကုလဃရဏီသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၉. ဝဇ္ဇိပုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၉. **ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ ရာဇပုတ္တော** တိ ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ ဇာတသံဝဍ္ဍော ဝဇ္ဇိရာဇပုတ္တော။ **သဗ္ဗရတ္တိစာရော** တိ ဆဏသမ္ပတ္တိယာ ဣတော စိတော စရန္တေဟိ အနုဘဝိတဗ္ဗနက္ခတ္တမဟော။ တေနာဟ **"ကတ္တိကနက္ခတ္တံ ဃောသေတ္ဝာ"** တိအာဒိ။ **ကောဇဒ္ဓံ ဟောတီ** တိ ယသ္မာ စာတုမဟာရာဇိကဒေဝတ တသ္မိံ ဒိဝသေ နက္ခတ္တံ ဃောသေတ္ဝာ အတ္တနော ပုညာနုဘာဝသိဒ္ဓာယ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ မဟန္တံ နက္ခတ္တကီဠာသုခံ အနုဘဝန္တိ, တသ္မာ တံ တေဟိ ကောဇဒ္ဓံ ဝိယ ဟောတိ။ **ဘေရိအာဒိတူရိယာနန္တိ** ဘေရိမုဒိင်္ဂသင်္ခပဏဝဝီဏာဒိတူရိယာနံ။ **တာဠိတာနန္တိ** အာရဒ္ဓလယာနုရူပံ ပဟဋ္ဌာနံ။ **ဝီဏာဒီနန္တိ** ဝီဏာဝေဏုကေမုခီအာဒီနံ။ **တဒိတာနန္တိ** ယထာရဒ္ဓမုစ္ဆနာနုရူပံ သဥ္ဉိတာနံ။ **အဘာသီ**တိ တေန သဒ္ဒေန အာကမ္ပိယမာနဟဒယော အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇိတ္ဝာ "မဟတိ ဝတ မေ ဇာနီ"တိ အနုတ္ထုနန္တော အဘာသိ။ **ဆဍ္ဍိတအာရုကံ ဝိယာ** တိ ဝနေ ဆဍ္ဍိတနိရတ္ထကကဋ္ဌင်္ဂရံ ဝိယ။ **လာမကတရော**တိ နိဟီနတရော။ ဒေဝတာ ပဌမပ္ပိတံ အာဏိံ ပဋာဏိယာ နီဟရန္တီ ဝိယ တေန ဘိက္ခုနာ ဝုတ္တမတ္ထံ အပနေန္တီ "တသ္သ တေ ဗဟုကာ ပိဟယန္တီ"တိ အတေစာတိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **"ထေရော"**တိအာဒိမာဟ။ သဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တာနံ ယထာ နေရယိကာ ပိဟယန္တိ, ဧဝံ သမ္မာပဋိပန္နဿ တုယှံ ဗဟူ ပိဟယန္တိ, တသ္မာ တ္ဝံ "ဟာပိယော"တိ အတ္တာနံ မာ မညိတ္ထာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဝဇ္ဇိပုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၁၀. သဇ္ဈာယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃၀. **နိဿရဏပရိယတ္တိဝသေနာ** တိ အဒ္ဓာ ဣမံ ပရိယတ္တိံ နိဿာယ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရိတုံ လဗ္ဘာတိ ဧဝံ နိဿရဏပရိယတ္တိဝသေန။ **သဇ္ဈာယနတော** တိ ဝိမုတ္တာယတနသီသေ ဌတ္ဝာ သဇ္ဈာယနတော။ ဣဓာနိ တသ္သ နိဿရဏပရိယတ္တိဝသေန သဇ္ဈာယနကရဏံ, ပဋိပတ္တိဝသေန ဝတ္တပဋိဝတ္တကရဏံ, ဝိပဿနာဘာဝနဉ္စ ဒဿေတုံ **"သော ကိရ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အရဟတ္တံ ပတ္တဒိဝသေ ပဋိပတ္တိကိစ္စနာယ ပုရိမဒိဝသေသုပိ တထာ ပဋိပဇ္ဇိ, ဝိပဿနံ ပန ဥဿုက္ကာပေတုံ နာသက္ခိတိ ဒဿေတိ။ **ကာလံ အတိဝတ္တေတီ** တိ ဣဒံ **"သင်္ကသာယတီ"**တိ ပဒဿ အတ္ထဝစနံ။ **ထေရဿာ** တိ သဇ္ဈာယကတ္ထေရဿ။

**ဓမ္မပအာနီ**တိ သီလာဒိဓမ္မက္ခန္ဓဒီပကာနိ ပဒါနိ။ တေနာဟ **"သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ အဓိပ္ပေတ"** န္တိ။ န ဂဏှာသီတိ ဥဒ္ဒေသန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဟဋ္ဌိယံ "ဘိက္ခုဟိ သံဝသန္တော"တိ ဣမိနာ တေသံ ဓမ္မဿဝနတ္တာယပိ ဓမ္မော ပရိယာပုဏိတဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ။ ဝိရဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ **ဝိရာဂေ,** အရိယမဂ္ဂေ။ **ဇာနိတ္ဝာ**တိ ပရိညာဘိသမယဝသေန ဒိဋ္ဌသုတာဒိ ယာထာဝတော ဇာနိတ္ဝာ ပဋိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ။ **ဝိဿဇ္ဇန** န္တိ ပဟာနံ။ **န ဗုဒ္ဓဝစနဿ** ဝိဿဇ္ဇနံ။ ဘဏ္ဍာဂာရိကပရိယတ္တိယာပိ အနညာတတ္တာ ပဂေဝ နိဿရဏတ္ထာယ, တတ္ထ ပန မတ္တာ ဇာနိတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **"တေ့တာဝတာ"**တိအာဒိမာဟ။

သဇ္ဈာယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၁၁. အကုသလဝိတက္ကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

**၂၃၁. အကုသလေ ဝိတက္ကေ** တိ အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန အကုသလေ မိစ္ဆာဝိတက္ကေ။ ယောနိ ဝုစ္စတိ ဥပာယော, တသ္မာ အသုဘာဒိကေ သုဘာဒိဝသေန မနသိကာရော အယောနိသောမနသိကာရောတိ အာဟ **"အနုပါယမနသိကာရေနာ"**တိ။ **ဟသာဒိကကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ပသာအာဝဟံ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒိကမ္မဋ္ဌာနံ။ **ဗလဝပီတိဥ္စ သုခဥ္စာ** တိ နီဝရဏာဝိက္ခမ္ဘနတော ဗလဝန္တံ ဥပစာရဇ္ဈာနသဟဂတံ ပီတိဥ္စ သုခဥ္စ။

အကုသလဝိတက္ကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၁၂. မဇ္ဈန္ဟိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၂၃၂. နန္ဒနဝဂ္ဂေ** တိ နန္ဒနဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာယံ တတ္ထ ဣဓာပိ ကထာယ ဝိသေသာဘာဝတော။ ယဒိ ဇေ ကသ္မာ တတ္ထ သဏ္ဍိတံ ဣဓ ဂဟိတန္တိ? ဒေဝတာပဋိသံယုတ္တတံ ဥပာဒာယ ဒေဝတာသံယုတ္တေ သင်္ဂဟိတမ္ပိ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိယာ ပဋိသံယုတ္တတ္တာ ဣဓ ဂဟိတံ။

မဇ္ဈန္ဟိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၁၃. ပါကတိန္ဒြိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

၂၃၃. တေရသမေ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဝိတ္ထာရိတမေဝါတိ ယောဇနာ။ **ဇန္တုဒေဝပုတ္တသုတ္တေ** တိ ဇန္တုဒေဝပုတ္တသုတ္တသံဝဏ္ဏနာယ။ "တတ္ထ သဏ္ဍိတံ ဣဓာပီ"တိအာဒိ အနန္တရသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ပါကတိန္ဒြိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၁၄. ဂန္ဓတ္ထေနသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၂၃၄. ဂန္ဓာရမ္မဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီ** တိ ဂန္ဓသင်္ခါတံ အာရမ္မဏံ ဥပေစ္စ နိဇ္ဈာယတိ, ရူပါရမ္မဏေန ဝိယ ဝိညာဏေန ရူပံ, ဂန္ဓာရမ္မဏေန တံ ဥပေစ္စ နိဇ္ဈာယတိ ပစ္စက္ခတော, ယာထာဝတော သဘာဝတော ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ **ဥပသိင်္ဃသိတီ** တိ တဏှာဝသေန ဥပဂန္တွာ သိင်္ဃသိတိ။

**ကောင်္ကမေတံ ထေယျာန** န္တိ အာရမ္မဏဝသေန ထေယျဝတ္ထုသု ဝိဘဇိယမာနေသု ကောမင်္ဂမေတံ ဂန္ဓာရမ္မဏန္တိ အာဟ **"ထေနိတဗ္ဗာန"** န္တိအာဒိ။ ဩဇာပေက္ခာယ ထေယျာယ ပဝတ္တမာနာယ ဓမ္မာရမ္မဏတာပိ တသ္သာ သိယာ, သာ ပန န မဓုရာ ထေယျကတာ စာတိ **"ပဉ္စကောဋ္ဌာသာန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ ကာမဥ္စ တံ ဂန္ဓာရမ္မဏံ ကေနစိ ပရိဂ္ဂဟိတံ န ဟောတီတိ အာဒိယိတုံ သက္ကာ, သတ္ထာရာ ပန အနနုညာတတ္တာ န ယုတ္တော တသ္သ ပရိဘောဂေါ။ ယံ ပန တေန ဘိက္ခုနာ ဝုတ္တံ **"န ဟရာမိ န ဘဉ္စာမီ"** တိ, တသ္သပိ အယမေဝ ပရိဟာရော။ ဝဏ္ဏီယတိ ဖလံ ဧတေနာတိ **ဝဏ္ဏံ,** ကာရဏန္တိ ဝုတ္တံ **"ဝဏ္ဏေနာတိ ကာရဏေနာ"** တိ။

**တသ္မိ** န္တိ တသ္မိံ ဘိက္ခုသ္မိံ။ **အာကိဏ္ဏကမ္မန္တော** တိ တဏှာဒိဋ္ဌိအာဒိဝသေန အကုသလကမ္မန္တော ဒိဋ္ဌိမောဟတဏှာဒိဝသေန အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ကုသလကမ္မာနံ ပဋိက္ခေပနတော။ ဒိဋ္ဌိဝသေန စ ကထိနကက္ခဠဒရိဂတတ္တာ **"အခီဏကမ္မန္တော ကက္ခဠကမ္မန္တော"** တိ ဝုတ္တံ။

**အာကိဏ္ဏလုဒ္ဒော** တိ အာကိဏ္ဏော ဟုတွာ ကက္ခဠော။ တေနာဟ **"ဗဟုပါပေါ"**တိအာဒိ။ **မက္ခိတော** တိ လိတ္တော။ **တန္တိ** ဒေဝတာဓောဒနံ။ **တသ္မာ** တိ အတိက္ကမ္မ ဌိတတ္တာ"တွံ ဝဉ္စရဟာမိ ဝတ္တဝေ"တိ ဝေမာဟ။

**ဂဝေသန္တဿ** အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပာဒနဝသေန ပရိယေသန္တဿ။ အနေကယောဇနာယာမဝိတ္ထာရံ ဂဂနတလံ ဖုသာပေတွာ ဥပ္ပန္နဝလာဟကကူဋပ္ပမာဏံ ဝိယ။ **သုဒ္ဓေ** တိ သီလေန ပရိသုဒ္ဓေ အယန္တိ ဇာနာသိ။ **သုဂတိန္တိ** သုန္ဒရနိဗ္ဗုတ္တိံ။ တေန နိဗ္ဗာနဿပိ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ။

ဂန္ဓတ္ထေနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

ဝနသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၁၀. ယက္ခသံယုတ္တံ

## ၁. ဣန္ဒကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃၅. အတ္တနော ပရိဏာယကတ္တေန ဣန္ဒော နာမ မဟေသက္ခော, ဣန္ဒောတိ သမညာ အဿာတိ ကတ္ွာ “ဣန္ဒကော”တိပိ ဝုစ္စတိ, တဿ **ဣန္ဒကဿ**။ ဣန္ဒကူဋေ ပဗ္ဗတေ နိဝသတီတိ ဣန္ဒကူဋနိဝါသီ, တဿ **ဣန္ဒကူဋနိဝါသိနော**။ ဗလိကမ္မေဟိ ယဇိတဗ္ဗတော ပူဇိတဗ္ဗတော ယက္ခော, တဿ **ယက္ခဿ**။ ဣန္ဒဿ နိဝါသဋ္ဌာနဘူတံ ကူဋံ ဣန္ဒကူဋန္တိ **ယက္ခတော ကူဋေန နာမံ လဒ္ဓံ**။ ဣန္ဒကူဋော ဣန္ဒော ဥတ္တရပဒလောပေန ယထာ “ကေလာသကူဋော ကေလာသော”တိ။ ဣန္ဒော ယက္ခောတိ **ကူဋတော ယက္ခေန နာမံ လဒ္ဓံ**။ **န** စေတ္ထ ဣတရီတရနိဿယအော သော အညမညူပလက္ခဏဘာဝတော ယထာ တံ “ကာယကမ္မဋ္ဌာန”န္တိ။ **ရူပန္တိ** သကလံ ရူပက္ခန္ဓမာဟ, န ရူပာယတနန္တိ။ ဣမံ သရီရံ ပေစ္စ အယံ ကိန္တိ ပဋိလဘတီတိ စောဒေတိ။

**ကုတော အာဂစ္ဆတီ**တိ ပရာဓာရရူပေ ဇီဝေ အတ္တနိ မာတုကုစ္ဆိမောက္ကန္တေ ရူပဿ သမ္ဘဝေတိ ကုတော နာမ ဌာနတော အာဂစ္ဆတိ။ တေနာဟ **“ဣမာနိ စ အဋ္ဌီနိ ဣမာ စ မံသပေသိယော”** တိအာဒိ။ **ကထံ န္ွဝယန္တိ** အယံ ကုစ္ဆိသင္ခာတေ ဂဗ္ဘရေ ကထံ သဇ္ဇတီတိ ပုစ္ဆတိ။ “သီဟာနံဝ နဒန္တာနံ, အဋ္ဌီနံ ဂိရိဂဗ္ဘရေ”တိအာဒိနာ (ထေရဂါ. နိဒါနဂါထာ) ဂဗ္ဘရော စ ကုစ္ဆိတစကော အာဂတော။ တေနာဟ **“ဂဗ္ဘရသ္မိန္တိ မာတုကုစ္ဆိသ္မိ”**န္တိ။ **ပုဂ္ဂလတာဒိ**တိ အတ္တတဒုပာဒါနော။ ယထာ ဟိ မစ္ဆမံသံ ဘုတ္တံ ဖေဏံ ဝိယ ဟုတ္ွာ ဝိလီယတိ, န စ ပညာယတိ သတ္တဘာဝေန အပ္ပဝတ္ွာ တနတော, ဧဝမေဝံ ယဒိ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ဂဗ္ဘာဘာဝေန ဥပ္ပန္နံ ရူပံ သတ္တော န ဘဝေယျ နော ဝဓေယျ, ဝိလီယိတ္ွာ ဂစ္ဆေယျ, ပညာယတိ စ တံ ရူပံ, တသ္မာ ဇီဝေတိ ဣမာယ **လဒ္ဓိယာ။ ဧဝမာဟာ**တိ “ရူပံ။ပေ.။ ဂဗ္ဘရသ္မိ”န္တိ ဧဝမဝေစ။ **ပဌမန္တိ** ဧတေသံ ပဉ္စန္နံ ပဌမံ။ တေနာဟ **“ပဌမေန ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေန သဒ္ဓိ”**န္တိ။ **“ဇာတိဥဏ္ဏံသူ ဟီ**တိ ဇာတိဠေကာယ ဥဏ္ဏံသူဟိ”တိ ဝဒန္တိ။ “ဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ ဂဟိတဥဏ္ဏာ **ဇာတိဥဏ္ဏာ**။ တဿာ အံသူဟိ **တီဟိ ကတသုတ္တဂ္ဂေ”** တိ သံယုတ္တဘာဏကာနံ အဓိပ္ပာယော။

**အနာဝိလော**တိ အစ္ဆော, သုပ္ပသန္နောတိ အတ္ထော။ **ဧဝံဝဏ္ဏပ္ပဋိဘာဂ**န္တိ ဝုတ္တပ္ပမာဏသဏ္ဌာနသမ္ပရိစ္ဆိန္နံ။ **ကလလံ သမ္ဘဝတီ**တိ အတ္တဘာဝေ ဘူတုပာဒါရူပသင္ခာတော သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနော ကလလံ နာမာတိ ကထီယတိ။

**ကလလာ**တိ ယထာဝုတ္တကလလရူပဟေတု တံ နိဿာယ ပစ္စယံ ကတ္ွာ။ **မံသဓောဝနဥဒကဝဏ္ဏ**န္တိ ဝဏ္ဏတော မံသဓောဝနဥဒကဝဏ္ဏံ, သဏ္ဌာနတော ပန ဝိလီနတိပုသဒိသံ။

**ပရိပက္က**န္တိ ပရိဟာကကလလဘာဝတော ပရိပာကံ ဂတံ သုပရိပာကံ ဂတံ။ **သမူဟတ**န္တိ သမူဟဘူတံ သင်္ဂတံ။ **ဝိဝဋ္ဋမာန**န္တိ ပရိဏာမန္တံ။ **တဗ္ဘာဝ**န္တိ ကရဏေ ဧတံ ဥပယောဂဝစနံ, တဗ္ဘာဝေန ပရိဏာမန္တန္တိ အတ္ထော။ နိဿက္ကေ တ ဥပယောဂဝစနံ, တဗ္ဘာဝတော ကလလဘာဝတော ကလလံ ဝိပရိဏာမန္တံ။ **အဗ္ဗုဒံ နာမ ဇာယတိ,** အဗ္ဗုဒံ နာမ သမ္ဘဝတီတိ အတ္ထော။

**ဝိလီနတိပုသဒိသာ** သဏ္ဌာနဝသေန, ဝဏ္ဏဝသေန ပန သိတာ အရတ္တာဝ ဟောတီတိ ဝဒန္တိ။ **မဏ္ဍ**န္တိ အရိကာနံ တထာ ပိဋ္ဌနတော နိဗ္ဗတ္တမရိစပက္ကဿ သာရဘူတံ ရသံ။ **သဗ္ဗာဘာဂေဟိ မုစ္စတီ**တိ သော မဏ္ဍော ကပာလေ အလဂ္ဂေ ဟုတ္ွာ တဿ သဗ္ဗာဘာဂေဟိ မုစ္စိတ္ွာ ပိဏ္ဍိတော ဟုတ္ွာ တိဋ္ဌတိ။ **ဧဝရူပာ ပေသိ ဟောတီ**တိ သာ ပေသိ ဂဗ္ဘာသယေ ကတ္ထစိ အလဂ္ဂာ ယထာဝုတ္တမဏ္ဍော ဝိယ ပိဏ္ဍိတော ဟုတ္ွာ တိဋ္ဌတိ။ တေနာဟ **“ဝိလီနတိပုသဒိသာ”**တိ။

**ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတီ**တိ ဧတ္ထ **ပေသီ**တိ နိဿက္ကေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **“တတော ပေသိတော”**တိ။

**ဃနသ္သ သဏ္ဌာနံ။ နိဗ္ဗတ္တံ ကမ္မပစ္စယာ** တိ တံသဏ္ဌာနံ ရူပဓမ္မနိဗ္ဗတ္တိယာ ဇာယတိ။ ''ဇရာမရဏံ အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န''န္တိ (သံ. နိ. ၂.၂၀) ဟိ ဝုတ္တံ။

**ပီဠကာ**တိ ပီဠကသဒိသာ မံသပိဏ္ဍာ ဇာယန္တိ။

**သတ္တမာဒီနီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဋ္ဌမသတ္တာဟတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဧကစတ္တာလီသာ စတုတ္တိံသ သတ္တာဟာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ **ပရိဏတကာလ**န္တိ ဂဗ္ဘဿ ပရိဏတကာလံ။ နဝမာသတော ဗဟိ ပရိပက္ကော နာမ ဟောတိ ကေသလောမာဒိနိဗ္ဗတ္တိတော။ တေနာဟ **''ဒွတစတ္တာလီသေ သတ္တာဟေ တောနိ ဇာယန္တိ''** တိ။

**တဿာ** တိ ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဿ။ **မာတုဥဒရပဋလေန ကောဗဒ္ဓော ဟောတိ** ယတော မာတရာ ပရိဘုတ္တအာဟာရော အာမာသယေ ပတိဋ္ဌိတေ ဂဗ္ဘဿ နာဘိနာဠာနုသာရေန ဂဗ္ဘဂတဿ သရီရံ သမ္ပတ္တ အာဟာရကိစ္စံ ကရောတိ။ **အာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပံ သမုဋ္ဌာပေတီ** တိ ဂဗ္ဘဂတဿ ကာယေ ဩဇာယ ပစ္စယော ဟောတိ။ သာ စ တံ ပစ္စယံ လဘိတ္တ ဩဇဋ္ဌမကံ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဧဝံ မာတရာ ပရိဘုတ္တအာဟာရပစ္စယေန ဂဗ္ဘဂတော ဒသ မာသေ ယာပေတိ အတ္တနော နာဘိနာဠာနုသာရဂတေနေဝ တေန ယာဝ အာဟာရသမုဋ္ဌာနသတ္တာဟော, တတော ပဋ္ဌာယ အာဟာရဏတော။ ကေစိ ပန ''မာတရာ ပရိဘုတ္တအာဟာရော ဗာဟိရဝဂ္ဂေ ဝိယ တဿ ကာယံ အဘိသန္နေတိ ပရိသန္နေတိ, တေန သော ယာပေတီ''တိ ဝဒန္တိ။ ကုစ္ဆိဂတံ ဥဒရပဋလေန တိရောဟိတတ္တာ ဗဟိ ဌိတန္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ န အရဟတီတိ **''ကုစ္ဆိယာ အဗ္ဘန္တရတော''** တိ အာဟ။ **မာတုကုစ္ဆိဂတော နရော**တိ မာတု တိရောကုစ္ဆိဂတော။ **ဧဝံ ခေါ**တိ ကမိနာ ယထာဝုတ္တာကာရေန အယံ သတ္တော။ပေ.။ နိဗ္ဗတ္တတိ, တဿာ ရူပံ န ဇီတော။ န ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတဿ သတ္တာဟကမ္မေန ဝုမိပ္ပတ္တော ကုစ္ဆိတော အနိစ္စတာပတ္တိတော။

ကုန္ဒကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. သက္ကနာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃၆. **သက္ကနာမကော** တိ ဗလိပုတ္တော ဝိယ သက္ကဿ ဝသေန ဂဟိတနာမော။ ''ဧသော ကိရာ''တိ ဟဒ္ဓော။ ''ဧကော ကိရာ''တိပိ လိခန္တိ။ မာရဿ ပက္ခေ ဂတော **မာရပက္ခိကော။ ယဒည** န္တိ ဧတ္တ **ယန္တိ** ကိရိယာပရာမသနံ, တဿာ ယံ အညဿ အနုသာသနံ, တံ သမဏဿ န သာဓူတိ ယောဇနာ။ **ကာရဏေနာ**တိ ကာရဏမတ္တေန သံတသော ဇာယတိ။ **ယေန ကေနစိ** ဂဟဏ္ဍေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။ **တံ** ကာရဏန္တရံ သမာဂတံ ပုရိသံ **သပ္ပညော** သမ္ဗုဒ္ဓော **အနုကမ္ပိတုံ နာရဟတိ** ဝိသေသာဓိဂမာဘာတ, သတိ ပန တဿိ သဝိသေသံ ပသာဒေ ဟောတီတိ။ **မနသာ စေ။ပေ။ န တေန ဟောတိ သံယုတ္တော** သိနေဟဝသေန အနုကမ္ပာ အနုဒ္ဒယာ တဿာ အသံကိလိဋ္ဌသဘာဝတ္တာ။

သက္ကနာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. သူစိလောမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃၇. ဂယာယ အဝိဒူရေ ဘတေ ကမော ''ဂယာ''တိ ဝုတ္တောတိ အာဟ **''ဂယာယ''**န္တိ, တေနာဟ **''ဂယာယ အဝိဒူရေ နိဝိဋ္ဌကမံ ဥပနိသာယာတိ အတ္ထော''**တိ။ ကေစရကမနိဒဿနံ ဟေတံ။ **ဋ္ကံ ဥပရိ ဋ္ကံ ဟေဋ္ဌာတိ နတ္ထိ** ဥပ္ပဋိပဟဋိယော မဏ္ဍဟအနံ ဒွီသု ပဿေသု ဒီဃဘာဝေန။ ဗလိကမ္မတ္ထာယ ကတံ ဒေဝတာဓိဋ္ဌာနန္တိ အဓိပ္ပာယေန **ဒေဝဋ္ဌာနေ ဌပေန္တိ**။ အဋ္ဌဟာဒမဏ္ဍသဒိသော ကိရ သော ဟေဠုပရိပရိဝတ္တောတဗ္ဗတော။ ကထိနသိဗ္ဗနသူစိ **ကထိနသူစိ။ အပစ္စတ္တရိတ္တ**တိ ကိဋ္ဌိ သင်္ဃကသေနာသနဿ ဥပရိ ပဋိစ္ဆဒနံ အပစ္စတ္ထရိတ္တ။ **ဂဝစ္ဆိဝိဇ္ဈိတံ ဝိယာ** တိ တေဟိ သူစိလောမေဟိ ဂဝစ္ဆိဇာလံ ဝိယ ဂတံ သဗ္ဗသော သမောဟတံ။

ဣဓာပိ ''ခရသရီရော''တိ ဝတ္တ ခရသရီရံ ကထိနသူစိသဒိသတာယ လောမဿာတိ တဿ တထာဘာဝဿ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **''သော ကိရာ''**တိအာဒိမာဟ။ **အတ္တနော ဟတ္ထေဟီ** တိ သင်္ဃကတေလသမ္မက္ခိတေဟိ အတ္တနော သရီရံ မက္ခေသိ။ **ဣတီ**တိ ဝုတ္တာကာရေန။

**သမာဂမဋ္ဌာန** န္တိ ယက္ခသန္နိပါတဋ္ဌာနံ။ **သောတ**ိ သူစိလောမော ယက္ခော။ **မန္တိ** စ တမေဝ ဝဒတိ။

**ဥဋ္ဌာပေတ္ဝာ** တိ ဥဒ္ဓဂ္ဂ ကတွာ။ **အပနာမေသီ**တိ ယထာ သော အတ္တနော ကာယံ ဥပနေတုံ န သက္ကောတိ, တထာ ကရောန္တော ထောကံ အပနာမေသိ။ **အမနုညော**တိ ဖရုသတိက္ခတာယ န မနုညော။ **စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမီ**တိ မယှံ အာနုဘာဝေန တဝ စိတ္တဝိက္ခေပံ ဝါ ကရိဿာမိ။ ယထာ ပန သော စိတ္တဝိက္ခေပံ ကရေယျ, တံ ဒဿေတုံ **"ယေသဥဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဘေရဝံ ဝါ**တိ ဝုတ္တာကာရေန အညထာ ဝါ ဘယာနကံ ဒဿနမတ္တေနေဝ သတ္တာနံ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုံ သမတ္ထံ။ "ကထေန္တာနံယေဝ"တိ ဝါ ပာဌော။ တံ ဒွိဝိသု ဟဒေသု ဂဟေတွာ ဟရံ ဂင်္ဂါယ ခိပိဿာမီတိ ယောဇနာ။

**ကုတောနိဒါနာ**တိ ကသ္မာ ကာရဏာ? အဋ္ဌကထာယံ ပန သမာသပဒမေတံ, ဝိဘတ္တိအလောပေန နိဒ္ဒေသောတိ ဒဿေတုံ **"ကိံနိဒါနာ ကိံပစ္စယာ"**တိ? အတ္ထော ဝုတ္တော။ **စိတ္တံ ဩဿဇန္တိ** တိ ကုသလစိတ္တံ ပဝတ္တိတုံ အပ္ပဒါနဝသေန ပုရတော ခိပန္တိ။ **ကုတော သမုဋ္ဌာယာ** တိ မိစ္ဆာဝိတက္ကာနံ သမုဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆတိ?

ကာမရာဂဒယော သုဘနိမိတ္တာဒိသု အယောနိသောမနသိကာရဟေတူ။ ကာမော ပန အယောနိသောမနသိကာရော စ နိယကဇ္ဈတ္တပရိယာပန္နောတိ အာဟ **"အယံ အတ္တဘာဝေါ နိဒါနံ ဧတေသန္တိ ဣတောနိဒါနာ"** တိအာဒိ။ **ဧဝမေတ** တိ အဋ္ဌကထာယံ ကီဠာပသုတကုမာရကာ ဝိယ မိစ္ဆာဝိတက္ကာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, တေသံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတော လောကော ဝိယ အယံ အတ္တဘာဝလောကော။ တေဟိ ဩဿဇိယမာနံ ဓင်္ကံ ဝိယ စိတ္တံ, တဿ ဟဒေ ဗဒ္ဓဒီဃသုတ္တကံ ဝိယ တံ ဒူရာနုဗန္ဓံ သံယောဇနန္တိ ဧဝံ ဥပမာယ သံသန္ဒနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဟာပဝိတက္ကာနံ တံသမ္ပယုတ္တကိလေသာနဉ္စ တဏှာ ဝိသေသပစ္စယော တဒဘာဝေန တေသံ အဘာဝတော တိ အာဟ **"တဏှာဟာသိနေဟတော ဇာတာ"**တိ။ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နတ္တာ **"အတ္တနိ သမ္ဘူတာ"** တိ ဝုတ္တံ။ တေန နေသံ အနညဟေတုကတံ ဒဿေတိ, **နိဂြောဓဿေဝ ခန္ဓဇာတီ** တိ ဣမိနာ ပန ပုထုဘာဝဉ္စ, **ဝိသတ္တာ** တိအာဒိနာ ဒုပ္ပဝိနိဿဋ္ဌတဉ္စ။ **ဝတ္ထုကာမေသု** ရူပာရမ္မဏာဒိသု ပုထူသု။ **ပုထူ ကိလေသကာမာ** ကာမရူပတဏှာဒယော။ **တေဟိ** ကိလေသကာမေဟိ ကရဏဘူတေဟိ။ **အတ္တဘာဝံ** ခန္ဓပဉ္စကံ။ **ယေ** ဝိပဿနာယ ယုတ္တပယုတ္တာ ယာထာဝတော **ဇာနန္တိ**။

**ယတော**တိ ပစ္စတ္တေ နိဿက္ကဝစနန္တိ အာဟ **"ယံ နိဒါနမဿာ"** တိ။ "ဝိနောဒေန္တီ"တိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသေန ယေန န ဝိနောဒေန္တိ, တံ ကာရဏံ ဗာဓိတမေတတိ အာဟ **"မဂ္ဂသစ္စေန ဝိနောဒေန္တီ"** တိ။ ဝိနောဒနဉ္စေတ္ထ သန္တာနတော နီဟရဏံ ဗဟိကရဏံ သဗ္ဗသော ပဟာနံ, ပဟီနေ စ တသ္မိံ ကိလေသေ ဩဃံ တရန္တီတိ ဒဿေန္တော **"ဒုတ္တရ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တေသ္မိံ အဓိဂတေ န ပုန ဘဝေတိ **အပုနဗ္ဘဝေ, နိဗ္ဗာန** န္တိ အာဟ **"အပုနဗ္ဘဝသင်္ခါတဿာ"**တိအာဒိ။ ယသ္မာ စေတ္ထ "ယေ နံ ပဇာနန္တိ, ယတောနိဒါန"န္တိ ပဒဒွယေန ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာနိ, ဝိနောဒနဂ္ဂဟဏေန မဂ္ဂသစ္စံ, အပုနဗ္ဘဝဂ္ဂဟဏေန နိရောဓသစ္စံ ပကာသိတံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပကာသေန္တော"**တိ။

**တသ္မိံယေဝ** တိ ယတ္ထ ဌိတော "ရာဂေ စ ဒေါသော စာ"တိအာဒိနာ ပဉ္ဟံ ပုစ္ဆိ, တသ္မိံယေဝ ပဒေသေ ဌိတော။ **ဒေသနာနုသာရေန**ာတိ သတ္ထု သာမုက္ကံသိကဓမ္မဒေသနာယ အနုဿရဏေန။ **ဉာဏံ ပေသေတွာ**တိ ဝိပဿနာပဋိပါဋိယာ နိဗ္ဗာနံ ပတိ အနုဗောဓဉာဏံ ပေသေတွာ ပဝတ္တေတွာ။ **သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော** တိ သဟဿနယပဋိမဏ္ဍိတဿ ပဌမမဂ္ဂဿ အဓိဂမေန ပဌမဖလေ ပတိဋ္ဌိတော ပဋိလဘတီတိ ယောဇနာ။ **န ကိလိဋ္ဌတ္တဘာဝေ တိဋ္ဌန္တိ** မဟာနုဘာဝတ္တာ အရိယဓမ္မဿ။ **သေတကဉ္စုကပိဋ္ဌကသူစိယော** တိ သေတဘာဝံ ပတွာ ကဉ္စုကပိဋ္ဌကာ လောမသူစိယော **သဗ္ဗာ** အနဝသေသာ **ပတိတာ** ပရိဘဋ္ဌာ အပဂတာ။ **ဘုမ္မဒေဝတာပရိဟာရ** န္တိ ဘုမ္မဒေဝတ္တဘာဝန္တိ။

သူစိလောမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. မဏိဘဒ္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃၈. **သုခံ ပဋိလဘတီ**တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိဘေဒံ သုခံ အဓိဂစ္ဆတိ။ **နိစ္စမေဝ သေယျော** သတိမတော အာယတိံ ဟိတစရဏတော။ မဏိဘဒ္ဒေါ ''သတိမာပုဂ္ဂလော သတောကာရီ သမ္ပတိ ဝေရံ နပ္ပသဝတီ''တိ အဓိပ္ပာယေန ''ဝေရာ စ ပရိမုစ္စတီ''တိ အာဟ။ ဘဂဝါ ပန သတိမန္တတာသိဒ္ဓိယာ ဝေရပရိမုစ္စနံ န အစ္စန္တိကံ, နာပိ ဧကန္တိကံ ပဋိပက္ခေန ပရတော စ အပ္ပဟီနတ္တာတိ တံ နိသေဓေန္တော **''ဝေရာ စ န ပရိမုစ္စတီ''** တိ ဝတွာ, ယံ အစ္စန္တိကံ ဧကန္တိကဉ္စ ပရသ္သ ဝသေန ဝေရပရိမုစ္စနံ, တံ ဒဿေန္တော **''ယဿ''** တိ ကထမာဟ။ **ကရုဏာယာ**တိ အပ္ပနာပ္ပတ္တာယ ကရုဏာယ။ **ကရုဏာပုဗ္ဗဘာဂေ**တိ ကရုဏာဘာဝနာယ ဝသေန ဥပ္ပာဒိတပဌမဇ္ဈာနူပစာရေ။ **သော**တိ ကရုဏာဘာဝနံ ဘာဝေန္တော ပုဂ္ဂလော။ **မေတ္တံသော** တိ မေတ္တစိတ္တံ အံသော ဧကော ကုသလကောဋ္ဌာသော ဧတဿာတိ မေတ္တံသော။ **တဿ ကေနစီ**တိ တဿ အရဟတော ကရုဏာယ မေတ္တာဘာဝနာယ စ သာတိသယတ္တာ တဒဘာဝေန ကေနစိ ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ ဝေရပ္ပသင်္ဂေါ နာမ နတ္ထိ။ ဣမိနာ ခီဏာသဝေပိ မေတ္တာကရုဏာဘာဝနာရဟိတေ ကောစိ အတ္တနော စိတ္တဒေါသေန ဝေရံ ကရေယျ, န ပန တသ္မိံ မေတ္တာကရုဏာဧစေတောဝိမုတ္တိသမန္နာဂတေ ကောစိ ဝေရံ ကရေယျ။ ဇဝံ မဟိဒ္ဓိကာ ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာတိ ဒဿေတိ။

မဏိဘဒ္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. သာနုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃၉. **ယက္ခေန ဂဟိတော ဟောတီ**တိ ယက္ခေန အနုပဝိဋ္ဌော ဟောတိ။ တဿ ယက္ခဂဟဏဿ ကာရဏံ မူလတော ပဘုတိ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **''သော''**တိအာဒိမာဟ။ တဿ အန္တိမဘဝိကတ္တာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အဓိသီလသိက္ခာယ သက္ကစ္စံ ပူရဏန္တိ ဒဿေတိ **''သော ပဗ္ဗဇိတကာလတော''** တိအာဒိနာ။ **ပစ္စာဟာရ** န္တိ ပဋိက္ခေပံ။ **ဣမသ္မိံ သရဘညေ**တိ ဣမသ္မိံ မမ ဓမ္မဘဏနေ။ **ပတ္တိ** န္တိ ပတ္တိအနံ။ **ပိယာ ဟောန္တိ,** တေနာဟ ဘဂဝါ ''အာကင်္ခေယျ စေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု 'သဗြဟ္မစာရီနံ ပိယော စ အဿံ မနာပေါ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ'တိ, သီလေသွေဝဿ ပရိပူရကာရီ''တိ (မ. နိ. ၁.၆၅)။ တထာ စာဟ **''တသ္မိံ သာမဏေရေ''** တိအာဒိ။

**ဝုမ္ဗိမန္ဒတာယာ** တိ ယောဗ္ဗနပ္ပတ္တိယာ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ပရိဝုမ္ဗိမာဂမ္မ။ ကာမသမ္ဘောဂသမတ္ထတာဝသေန ပ ရိပက္ကိန္ဒြိယော။ **အနုယောဇေတွတတ**တိ ဝိဿဇ္ဇေတွာတဝ, ဂိဟိဘာဝေ တ အနုယောဇေတွာတဝ။ ''ပုဗ္ဗေ တုယှံ ပုတ္တော သီလဝ ကလျာဏဓမ္မော လဇ္ဇီ ကုက္ကုစ္စကော သိက္ခာကာမောတိ သမ္မာဝိတော, ဣဒါနိ တတော အညထာ ဇာတော''တိ ဃောသနာဝသေန **ဒေဝတာနံ အန္တရေ မာဟေဝ မေ လဇ္ဇံ ဥပ္ပာဒေယျ** ။

**ဟဋ္ဌိဟာရိယပက္ခဉ္စ** တိ စာတုဒ္ဒသီပဉ္စဒသီအဋ္ဌမီနံ ယထာက္ကမံ အာဒိတော အန္တတော အာဒိအန္တတော စ ပဝေသနနိက္ခမနဝသေန ဥပေါသထသီလဿ ပဋိ ပဋိ အဘိမုခံ ပစ္စာဝဟိတဗ္ဗပက္ခဉ္စ။ **တေရသိယာပီ**တိ ပရံ သတ္တမီနဝမီ သုပီတိ အတ္ထော။ ပဝေသဘူတဉ္ဟိ ဥပေါသထသီလဿ သတ္တမီသု သမာဒိန္နံ သီလံ ပဋိပဒံ, နဝမီသု နိက္ခမဘူတန္တိ အာစရိယာ။ ဟေရာဏဋ္ဌကထာယံ ပန ပစ္စုဂ္ဂမနာနုဂမနပရိယာယေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''မနုဿာ''** တိအာဒိ။ **အမုမာသန္တိ** သကလကာလပက္ခံ ။ ဧဝဥှိ ဝဿတသဿ အနုဂမနံ ဂတံ ဟောတိ။ **သုဋ္ဌု သမာဂတ** န္တိ သုပရိသုဒ္ဓံ သမ္ပန္နံ ကတွာ အတ္တနော သန္တာနံ အာဂတံ။ တံ ပန အတ္တနော စိတ္တေန သမံ ပကာရေဟိ ယုတ္တံ ဟောတီတိ အာဟ **''သမ္ပယုတ္တ''**န္တိ။ အရဟန္တာနံ အနုကရဏေန **သေဋ္ဌစရိယံ။ ''န တေ ဟိ ယက္ခာ ကီဠန္တိ''** တိ အတ္တနော ပုတ္တဿ ကာယေ အဓိမုစ္စနံ အတ္တနော ကီဠနံ ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ အာဟ။

ဥပာသိကာ ယထာဝုတ္တဥပေါသထသီလေန သီလဝတီ, သာမဏေရော ပန အတ္တနော သာမဏေရသီလေန သီလဝါ။ **ဥပ္ပတိတွာ** တိ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ။ **မောက္ခော နတ္ထိ** ဒုက္ခာဝဟဿ ကမ္မဿ ကတူပစိတတ္တာ။

**ဒုဝိဓေပိ ကာမေ**တိ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေ။ ကိလေသကာမံ ပရိစ္စဇန္တော ဧဝ ဟိ ဝတ္ထုကာမေ ပရိစ္စဇတိ နာမ။ **ဝိဗ္ဘမနဝသေန အာဂစ္ဆတိ** ဘိက္ခုယာ အာဟိဏ္ဍနာဒိပဗ္ဗဇိတကိစ္စတော။ **ဥပ္ပဗ္ဗဇိတွာ** ဝိဂတသီလဿ ဇီဝတော အာနာဟာနမတ္တေန **ဇီဝန္တောပိ သော မတကောဝ** ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ''မရဏဉ္ဟေတံ, သုနက္ခတ္တ, အရိယဿ ဝိနယေ, ယော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၄၅)။

**ဥဏှာဟဋ္ဌေနာ** တိ သပရိဠာဟဋ္ဌေန။ **အဘိဓာဝထာ**တိ အဘိဓာဝတီတိ ဣမဿိံ အဘိဓာဝနကိစ္စေ ဘဒ္ဒံ တေ ဟောတူတိ ဝတွာ ဂိဟိဘာတယ အဘိဓာဝထ။ **နီဟရိတွာ**တိ နိက္ခာမေတွာ။ ကောဒသဟိ အင်္ဂီဟိ အာဒိတ္တတ္တာ **မဟာဍာဟသဒိသေ**။ **သလ္လကန္တွာ**တိ ဂိဟိဘာဝေ အာဒီနဝံ, ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အာနိသံသဉ္စ သလ္လက္ခေတွာ။ **ဟိရောတ္တပ္ပံ ပဋိလဘိတွာ** "မမ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတုကာမတံ သဗ္ရဟ္မစာရိနော ဇာနိံသူတိ"တိ။ စတုန္နံ ပရိသာနံ စိတ္တသင္ခောဘဝသေန **သကလဇမ္ဗုဒီပံ ခောဘေတွာ** ။

သာနုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ပိယင်္ကရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၀. **ပစ္စူသေ** တိ ပရိယန္တေ။ **ဟဋ္ဌိယေက္က** န္တိ သင်္ဂီတိကာလေ ဝိသုံ။ ယမကဝဂ္ဂါဒိကာ ဓမ္မပဒဝဂ္ဂပရိယောသာနာ ဆဗ္ဗီသတိ ဝဂ္ဂ ဇေတိဿာတိ **ဆဗ္ဗီသတိဝဂ္ဂ, တန္တိ** တိ ဟဋ္ဌိ။ ဥစ္စာရပဿာတဒိ ဇေရုပံ **ဒုဗ္ဗောဇနံ,** "အသုစိဇေဂုစ္ဆဘာဝေန ဒုဋ္ဌု ဘောဇနံ"န္တိ ကတ္ဝာ, ဒုဗ္ဗောဇနဂ္ဂဟဏေန တ ဝန္တဂဗ္ဘမလာဒီနိ အတိဒိသတိ။ **ဆဝိအာဒီနိ ဆေတွာ**တိ ဆဝိအာဒီနိ အတိဝိဇ္ဈ အတိဝိယ ပဝိသိတွာ။ **အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အာဟစ္စ အဋ္ဌာသိ** ပီတိသမုဋ္ဌာနဥဋ္ဌာရောဠာရရူပပ္ပဝတ္တိယာ။ တေနာဟ **"ဟဒယင်္ဂမနီယော ဟုတွာ"** တိ။

**ဓမ္မတာယ သမာဒိန္နာ** န္တိ ကဿစိ သန္တိကေ အဂ္ဂဟေတွာ သယမေဝ တသ္မိံ ခဏေ သံယတာ ဟောမာတိ ယထာသံယတာ။ **တတိယပဒေနာ**တိ "သိက္ခေမ သုသီလျ"န္တိ ဣမိနာ ပဒေန။ **သေသာ**တိ ဝုတ္တာဝသေသာ။ **တိဿော** အဒိန္နာအနမိစ္ဆာစာရသုရာပာနဝိရတိယော။ **ဂဟိတာ** ကေဗလီဗဒ္ဒဉာယေန။ ဆာတကံ ဒုဗ္ဘိက္ခဉ္စ ဧတ္ထာတိ **ဆာတကဒုဗ္ဘိက္ခာ,** ဇိဃစ္ဆာဒုဗ္ဘိက္ခာဗဟုလာယာတိ အတ္ထော။ **ပိသာစယက္ခယောနိယာ** တိ ပေတ္တိဝိသယသဒိသယက္ခယောနိယာ အပိ နာမ မုစ္စေမာတိ ယောဇနာ။

ပိယင်္ကရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ပုနဗ္ဗသုသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၁. ဝသနဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေန ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနာဒယော သင်္ဂဏှာတိ။ **ဒွတဒသဟတ္ထမတ္တမေဝ ဂဏှာတိ** ပကတိသဉ္စရဏူပစာရမတ္တဗ္ဗာပနတော။ **ယထာပရိသ**န္တိ ပရိသာနုရူပံ, ယတ္ထ ယတ္ထ ပရိသာ တိဋ္ဌတိ, တံ တံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ ပရိသပရိယန္တိကတ္တာ။ သတ္ထု မုခဝိကာရာဘာဝတော ပဝေသာနုညံ သလ္လက္ခေတ္ဝာ "နူန အယံ ကတာဓိကာရာ ဘဝိဿတီ"တိ အနုမာနသိဒ္ဓံ **ဥပနိဿယံ ဒိသွာ။ ဇေဘာဝဂမနေနာ** တိ ဟတ္ထဟသူပဂမနေန ပရိသာယ မိဿီဘာဝပ္ပတ္တိယာ။ **ပုတ္တကာ** တိ ပုတ္တပုတ္တိယော။ အနုကမ္ပာယဉှိ **က-**သဒ္ဒေါ။

နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေန အရိယမဂ္ဂေန မုစ္စိယမာနာ ဂန္ထာ **"နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ ပမုစ္စန္တီ"** တိ ဝုတ္တာ။ **ဝေလာတိက္ကန္တာ**တိ ပမာဏတော ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကာတိ အာဟ **"ပမာဏာတိက္ကန္တာ"** တိ။ **ပိယာယနာ**တိ အာသီသနာ။ အာသီသနံ ပေမဝသေန ပေမဝတ္ထုနော ဇေသနာ ပတ္ထနာဝ ဟောတီတိ အာဟ **"မဂ္ဂနာ ပတ္ထနာ"** တိ။ **တတော**တိ ပိယပုတ္တာဒိတော။ **ဟဏီန**န္တိ သာမိအတ္ထေ ပုထုဝစနံ ဒုက္ခသဒ္ဒာပေက္ခံ။ **ကေ မောစေတီ**တိ မောစနကိရိယာယ ကမ္မံ ပုစ္ဆတိ? ဣဘာရော ပန အတ္ထဝသေန ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမောတိ **"ဟဏိနေတိ အာဟရိတွာ ဝတ္တဗ္ဗ"** န္တိ အာဟ။ **အဘိသမ္ဗုဓ** န္တိ အဘိသမ္ဗုဓန္တော။ တေနာဟ **"အဘိသမ္ဗုဇ္ဈန္တော"** တိ။ **သဒ္ဓမ္မဿာ** တိ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနန္တိ အာဟ **"သဒ္ဓမ္မမေဝ အဇာနိတွာ"** တိ။

**ပုတ္တဿ အနုမောဒနံ ကရောန္တီ** တိ ပုတ္တဿ ပဋိပတ္တိအနုမောဒနံ ကရောန္တီ။ **ဥဂ္ဂတာ** တိ ဧတ္ထ ကလလေ ဝဋ္ဋဒုက္ခေ နိမုဇ္ဇမာနာ တတော သီသံ ဥက္ခိပိတုံ အသက္ကောန္တီ အဇ္ဇ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ပညာသီသံ ဥက္ခိပိတာ ဥဂ္ဂတာ။ ပုန ဝိနိပာတာဘာဝတော သမ္မဒေဝ ဥဂ္ဂတတ္တာ **သမုဂ္ဂတာ** ။ တထာဘူတာ သာသနေပိ ဥဂ္ဂတာ သမုဂ္ဂတာ ဇာတာ။ **စတုသစ္စပဋိဝေဓေဘာဝ** န္တိ စတုသစ္စပဋိဝေဓဿ အတ္ထိဘာဝံ။ **ကဏ္ဍုကစ္ဆုအာဒီ** တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ဇေဂုစ္ဆအသာတာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ ပဋိလဘတိ** ပဝတ္တိယံ သမ္ပတ္တိအယိနော ကမ္မဿ ကတောကာသတ္တ

တာ။ **တုဏှီ ဥတ္တရိကေ ဟောဟီ** တိ မာတု-ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တဿ ဝိသေသာဓိဂမဿ အဝိဗန္ဓကရဏသမ္မာပယောဂေန ယထာလဒ္ဓဝိသေသာယ မာတုယာ ဝသေန ယသ္မာ ဓိတာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပတ္တိလာဘီ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"မာတု အာနုဘာဝေနေတ"**တိ။

ပုနဗ္ဗသုသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. သုဒတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၂. **ကရဏီယေနာ**တိ တွေ **ကရဏီယန္တိ** တဏိဇ္ဇကမ္မံ အဓိပ္ပေတန္တိ တံ ဝိဝရန္တော **"အနာထပိဏ္ဍိကော စာ"**တိအာဒိမာဟ။ **ဝိက္ကိီယတီ** တိ ဝိက္ကယံ ဂစ္ဆတိ။ **တထေဝ ကရောတီ**တိ ယထာ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိနာ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ ကတံ, တထေဝ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ကရောတိ။ **သုတယန္တိ** အနာထပိဏ္ဍိကော။

**တံ ဒိဝသန္တိ** ယံ ဒိဝသံ အနာထပိဏ္ဍိကော, ဂဟပတိ, ရာဇဂဟသမီပံ ဥပဂတော, တံ ဒိဝသံ။ **ပဏ္ဏာ** န္တိ သာသနံ။ **န သုဏီ**တိ အသုဏန္တော "ပဏ္ဏံ န သုဏီ"တိ ဝုတ္တော။ ဓမ္မကရဝေန ဟိ သော သေဋ္ဌိ အညံ ကိဉ္စိ တိဏာယပိ န မညိ။ တေနာဟ **"ဓမ္မဿဝနတ္ထာယာ"** တိအာဒိ။ **အရကရူပဟန္တိ** အရကာနံ။ အနတ္တနုရကရော ဟိ **ရူပ**-သဒ္ဒော ယထာ "ကေရူပဟန"န္တိ။ **ပဉ္စဝဏ္ဏာန္တိ** ခုဒ္ဒိကာဒိဘေဒံ ပဉ္စပ္ပကာရံ ပီတိံ ပဋိလဘိ။ အနုက္ကမေန ဟိ တာ တေဿ သမ္ဘဝန္တိ။ **"သီသေန ဥဋ္ဌာယ။ပေ။ ဂစ္ဆတီ"** တိ ပဒံ ပီတိသမုဋ္ဌာနရူပဝသေန လက္ခေတွာ ဝုတ္တံ။

**သိဝထိကာယ ဝသတီ**တိ သိဝထိကာယ သမီပေ ဝသတိ။ သုသာနဿာသန္နဋ္ဌာနေ ဟိ သော ဝိဟာရော။ **အထဿ သာ**တိ အထဿ အနာထပိဏ္ဍိကဿ "အကာလော။ပေ။ ဥပသင်္ကမိဿာမီ"တိ ဧတံ အဟောသိ။ **ဗုဒ္ဓဂတာယ သတိယာ**တိ အညံ ကိဉ္စိ အစိန္တေတွာ ဗုဒ္ဓဂတာယ ဧဝ သတိယာ သယနဝရဂတော နိပဇ္ဇိ။ တေန ဝုတ္တံ **"တံ ဒိဝသ"**န္တိ အာဒိ။

**ဗလဝပ္ပသာဒေ** တိ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏာ ဗလဝတီ သဒ္ဓါ။ **ပီတိအာလောကော**တိ ပုရိမဗုဒ္ဓေသု စိရကာလံ ပရိစယံ ဂတဿ ဗလဝတော ပသာဒဿ ဝသေန "ဗုဒ္ဓေါ"တိ နာမံ သဝနမတ္တေန ဥပ္ပန္နာယ ဥဋ္ဌာရာယ ပီတိယာ သမုဋ္ဌာပိတော ဝိပဿ သနောဘာသသဒိသော သာတိသယော အာလောကော ဟောတိ စိတ္တပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနော။ တေနာဟ **"သဗ္ဗတမံ ဝိဂစ္ဆီ"**တိအာဒိ။ "ဒေဝတာ ဟိ ကတာ"တိပိ ဝဒန္တိ, ပုရိမော ဧဝေတ္ထ ယုတ္တော။

**အမနုဿာ** တိ အဓိဂတဝိသေသာ ဒေဝတာ။ တာ ဟိ သေဋ္ဌိဿ သမ္ပတ္တိံ ပစ္စက္ခတော ပဿိံသု။ တေနာဟ **"အယံ မဟာသေဋ္ဌီ"** တိအာဒိ။ **အလ္လသရီရ** န္တိ တာဝဒေဝ ဆဍ္ဍိတံ အစ္ဆိန္နံ တ ကဠေဝရံ။ **အပရမ္ပိ** တိ မတံ ကုထိတ ကုဏပံ။ **ပရိကိရိံသူ**တိ သမန္တတော ဩသရိတာ အဟေသုံ။ **အာလောကော အန္တရဓာယိ** ပီတိဝေဂဿ မန္ဒဘာဝေန တံ သမုဋ္ဌာနရူပဟနံ ဒုဗ္ဗလဘာဝတော။

**ဣမိနာတ**တိ အဓိကာရေန သဟဿပဒေန ဧဝ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗာနိ။ ပဒံ ဝီတိဟရတိ တွောတိ **ပဒဝီတိဟာရော,** ပဒဝီတိဟာရဋ္ဌာနံ။ **သမဂမနေ**တိ ဒုတဝိလမ္ဗိတံ အကတွာ သမဂမနေ။ **တတော**တိ တေသု သောဠသဘာဂေသု။ **ဧကော ကော ဋ္ဌာသော**တိ ယထာဝုတ္တံ ပဒဝီတိဟာရပဒေသံ သောဠသဓာ ဘိန္နဿ ဧကော ဘာဂေါ။ **ပဝတ္တစေတနာ** တိ ယထာဝုတ္တကလာသင်္ခာတဿ ပဒေသဿ လင်္ဃနဓာဝနပဝတ္တစေတနာ။ ပဒံ တ ဝီတိဟရတိ ဧတေနာတိ **ပဒဝီတိဟာရော,** တထာပဝတ္တာ ကုသလစေတနာ။ "တဿာ ဖလံ သောဠသဓာ ကတွာ"တိ ဝဒန္တိ။ ပတိဋ္ဌဟန္တဿ ဝသေန ဂဟိတန္တိ ယောဇနာ။ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတာယ ဧဝ ရတနတ္တယပူဇာယ ဓမ္မဿဝနဿ သိက္ခာပဒသမာဒာနဿ သရဏဂမနဿ စ အတ္ထာယ ဂစ္ဆတောပိ ဝသေန ဝဋ္ဋတိ။ ပဌမံ ဝုတ္တဂမနံ လောကုတ္တရဝိသေသာဓိဂမဿ ကေန္တိကံ, ဒုတိယံ အနေကန္တိကန္တိ **"ဝဋ္ဋတိယေဝ"** တိ သာသင်္ကဝစနံ။

**သော**တိ အနာထပိဏ္ဍိကော သေဋ္ဌိ။ **အနုယုတ္တာ** တိ အနုကမ္ပိနော သဟာယာ။ တေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ "သိဝကော အမနုဿော"တိ အပရေ။ န ကေဝလံ "အနုယုတ္တာပိ မေ အတ္ထိ, ကသ္မာ ဘာယာမီ"တိ ဧဝံ သူရော အဟောသိ? အထ ခေါ ဗုဒ္ဓဂတာယ တိက္ခဝိသဒသဘာဝေန သဗ္ဗံ ပရိဿယံ မဒ္ဒိတွာပိ အဂမာသီတိ ဒဿေတုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ

တံ။ ပက္ခန္ဒနလက္ခဏာ ဟိ သန္ဒာ, တာယ ယုတ္တကော သပ္ပုရိသောပိ သဒ္ဓမ္မဂုဏဝသေန သဗ္ဗံ ပရိသုယံ မဒ္ဒိတွတ ပက္ခန္ဒတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓတာ ပရိစ္စာဂသီလတာ ဥဠာရဇ္ဈာသယတာ ပရဒုက္ခာပနယကာမတာ ပရေသံ ဟိတေသိတာ ပရ သမ္ပတ္တိပမောဒနာတိ ဧဝမာဒီနံ မဟာဂုဏာနံ ဝသေန နိစ္စကာလံ အနာထာနံ ပိဏ္ဍအာယကတ္တာ ''အနာထပိဏ္ဍိကော''တိ ဧဝံ **ဥပ္ပန္နံ နာမံ။ ဧဝမာဟာ** တိ ''ဟေဝိ သုဒတ္တာ''တိ ဧဝံ အာဟ။

**ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေနာ** တိ သဗ္ဗသော ရာဂါဒိကိလေသဝူပသမေန။ **ကိလေသဝူပသမန္တိ** သဗ္ဗသော သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ ဝူပသမံ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ပတွတ။ **အနုပဝိတ္တကထ** န္တိ အနာဒိကထံ။ သာ ဟိ အနုပုဗ္ဗေန ကထေတဗ္ဗတ္တာ ''အနုပုဗ္ဗိကထာ''တိ ဝုစ္စတိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ''အထ ခေါ ဘဂဝါ အနုပုဗ္ဗိ ကထံ ကထေသိ။ သေယျထိဒံ – အ နကထံ သီလကထံ သဂ္ဂကထံ ကာမာနံ အာဒီနဝံ ဩကာရံ သံကိလေသံ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပကာသေသီ''တိ (စူဠဝ. ၃၀၅)။ **မတ္ထကေ** တိ အနုပုဗ္ဗိကထာယ ဥပရိ ပရတော။ **စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပကာသေသီ** တိ ယထာ မဟာသေဋ္ဌိ သဟသ္သ နယပဋိမဏ္ဍိတေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာတိ, ဧဝံ ပဝတ္တိနိဝတ္တိယော သဟ ဟေတုနာ ဝိဘဇန္တော စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ပကာသေသီတိ။

သုဒတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၉. ပဌမသုက္ကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၃. **ရထိကန္တိ** ရစ္ဆံ။ **ဂဟေတွတတိ** ဂန္တွာ။ **သိင်္ဃာဋကဲ** န္တိ အညတ္ထ တိကောဏာ ရစ္ဆာ ဝုစ္စတိ။ ဣဓ ပန ''စတုက္က''န္တိ ဝုတ္တံ။ **''မဓုပီကာ''**တိ ဧတ္ထ **မဓု**-သဒ္ဒေန မဓုဝိသေသော ဝုစ္စတီတိ အာဟ **''ဂန္ဓမဓုပာနံ ပီတာ ဝိ ယာ''**တိ။ သာမညဇောတနာ ဟိ ဝိသေသေ တိဋ္ဌတီတိ **ဂန္ဓမဓူ**တိ စ အတိဝိယ မဓုရော မဒနိယော ဧကော မဓုဝိသေသော။ တေနာဟ **''အသညီ ဟုတွတ သယတေတ''**တိ။

န ပဋိဝတ္တနီယံ န အပနေတဗ္ဗန္တိ **အပ္ပဋိဝတ္တနီယံ**။ တေနာဟ **''ဗာဟိရကဥပ္ပဟိ''**တိအာဒိ။ ယံ ကိဉ္စိ သန္တပဏီတဘာဝ ဝဟံ န သေစနန္တိ **အသေစနကံ**။ တတော ဧဝ **အနာသိတ္တကံ။ ဩဇဝန္တ** န္တိ ဗဟုသမ္မတဩဇဝန္တသဒိသတာယ ဩဇ ဝန္တံ။ တေနာဟ **''ယထာ ဟိ''**တိအာဒိ။ **ဓမ္မတာယာ**တိ အတ္တနော သဘာဝေနေဝ။ **မဓုရော** ဣဋ္ဌော။ **ပိဝန္တိ ဝိယာ** တိ သု က္ကာယ ဘိက္ခုနိယာ ဥပနီယမာနံ သဒ္ဓမ္မာမတရသံ အတ္တနော သောတဉ္ဇလိ ပူရေတွတ ဩဒဟန္တိ။ ဝလာဟကတော အာဂတံ **ဝလာဟကံ**။

ပဌမသုက္ကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၁၀. ဒုတိယသုက္ကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၄. **ဗဟုံ ဝတ ပုညံ ပသဝတိ** သဗ္ဗဂန္ထဝိမုတ္တိယာ သီလသမန္နာဂတေန အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျာယ သုက္ကာယ ထေ ရိယာ ဘောဇနဿ ဒိန္နတ္တာ။

ဒုတိယသုက္ကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၁၁. စီရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၅. **ကောဒသမံ ဥတ္တာနမေဝ** ဒသမေန သဒိသတ္တာ။ တတ္ထ ဟိ ဘောဇနံ ဥပာသကဿ အာဘတံ, ဣဓ စီဝရ အနန္တိ အယမေဝ ဝိသေသော။

စီရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၂. အာဠဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၆. **အာဠဝိယန္တိ** ကူဋိလိင်္ဂဝသေန တံ ရဋ္ဌမ္ပိ နဂရမ္ပိ ဝုစ္စတိ။ ရဋ္ဌေ အဓိပ္ပေတေပိ န ဒေါသော ဗဟုဝစနံ တထာရုဠ္ဟိယာ အဘာဝတော။ **တဉ္စ ဘဝန** န္တိ တဉ္စ အာဠဝကဿ ယက္ခဿ ဘဝနံ။ **တတ္ထာ** တိ အာဠဝကဿ ဘဝနေ။ “အထ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမီ”တိ **ဧတ္ထ** တသ္မိံ ဟဒပဒေသေ။ **အယမနုပုဗ္ဗီကထာ**တိ အယံ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာ အနုပုဗ္ဗတော အာဂတာ ကထာ။ အာဠဝိယာ ဣဿရောတိ အာဠဝေ, **အာဠဝကော**တိ စ ရာဇာ ဝုတ္တော။ ကဒါစိ စောရပဋိဗာဟနတ္ထံ, ကဒါစိ ဥဿာဟသတ္တိဝိဘာဝနဝသေန ပဋိရာဇနိသေဓနတ္ထံ, ကဒါစိ လက္ခယောဂ္ဂဝိနိယောဂဝသေန ဗျာယာမကရဏတ္ထဉ္စ။ မိဂါနံ ဝနနတော ဝသနတော တနတော တ “မိဂဝ”တိ လဒ္ဓသမညံ **မိဂဝံ။ တသ္သေဝ** တိ ရညော ဧဝ။ **မိဂေ**တိ ဧဏော ဏေမိဂေ။ **တိယောဇန**န္တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။ **ဥဒကံ ဝိယ ပဝိသိတ္ဝာ ဌိတ**န္တိ ယထာ ပရိဿမပ္ပတ္တော ဥဒကံ ပဝိသိတ္ဝာ ဌိတော နိရဿာသော ဟောတိ, ဧဝံ ဝိယ ဌိတံ။ **မူလ**န္တိ သမီပံ။ ယက္ခံ ဒိသွာတဝ ရညော ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဥရိတ္ထမ္ဘံ အဟောသိ, တသ္မာ ရာဇာ ပလာယိတုံ နာသက္ခိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ခါဒိတုံ ဥပဂတော”**တိ။ အထ ရာဇာ ဒွိဓာ ဆိန္နံ မိဂံ ဒတွာ အတ္တာနံ မောစေတုကာမော အဟောသိ။ ယက္ခော “နနု မမ ဟတ္ထဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ မိဂေပိ မမ သန္တကော, တတ္ထ ကိန္နာမ တေ ကေရာဋိယမိဒံ ဒတွာ အတ္တနော မောစန”န္တိ ရာဇာနံ န မုဉ္စိ။ အထ ရာဇာ တဿ တာဒိသံ ပဋိညာတံ အကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ရာဇာ တေန သဒ္ဓိ”** န္တိအာဒိ။ **ဘဝနံ အနုပဂတ**န္တိ ဣဒံ မမ ဘဝနံ အနုပဂတံ။ **အနနုညာတ**န္တိ ဥပဂတေန သာမိဘူတေန အနနုညာတဉ္စ။ ဧတေန ဥပဂတံ တံ, ဣဒါနိ တာဒိသေန အနနုညာတဉ္စ ခါဒိတုံ လဘာမီတိ ဒဿေတိ။

**မစ္စုပထေ**တိ မစ္စုကောစရေ။ အာသန္နမရဏတာယ ဧဝမာဟံသု။

တံ အာဠဝကကုမာရံ အာအယ ပက္ကမိံသူတိ ယောဇနာ။ တဿ ရညော မဟေသီ အာဠဝကကုမာရဿ မာတာတိ ဝုတ္တာ။ ဒေဝိသဟဿာနံ ဝိပ္ပလပန္တီနန္တိ ဝစနံ ပရိဏာမေတဗ္ဗံ။

**ဒေသနာပရိယောသာနေ**တိ ယက္ခံ ဒမေတွာ ပစ္စာဂန္တွာ နဂရဒွာရသမီပေ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နေန ဘဂဝတာ သရာဇိကာယ မဟတိယာ ပရိသာယ ဒေသိတဒေသနာယ ပရိယောသာနေ။ **သော**တိ ဘဂဝါ။ **ဘဝနေ ဧဝ**တိ ဝိမာနေ ဧဝ။ **ဘဂဝတာပိ ပဿတိ** ပကတိစက္ခုနာဝ နိရောဓဿ ဥပရိ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ။

**တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ “ရောသေတုကာမတာယာ”တိ ဝစနေ။ **ဧတေသ**န္တိ သာတာဂိရိဟေမဝတာနံ။ ကာလဒီပဒေသကုလဇနေတ္တိအာယုပ္ပမာဏဝိသယံ **ပဉ္စမဟာဝိလောကိတံ။ “သီတံ ဗျပဂတံ ဟောတိ, ဥဏှဉ္စ ဥပသမ္မတီ”** တိအာဒိနာ (ဗု. ဝံ. ၂.၈၃) အာဂတာနိ **ဒွတ္တိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ** ။ ကဋ္ဌိပ္ပဒေသဝတ္တိကောသကဏ္ဏတော **တိဓာ။ သဒ္ဒော** တိ အာဠဝကဿ ဥဃ္ဃောသိတသဒ္ဒော။

ဣမိနာ ပသင်္ဂေန သကလဇမ္ဗုဒီပံ ဗျာပေတွာ ပဝတ္တော အပရေပိ တယော သဒ္ဒေ ယထာ ဧတေ, ဧဝံ အာဠဝကဿ ဥဃ္ဃောသိတသဒ္ဒောပီတိ ဒဿေတုံ **“စတ္တာရော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဩသက္ကန္တေ** တိ ပရိဟာယမာနေ။

**စုဏ္ဏေန္တော** တိ စုဏ္ဏေတုံ သမတ္ထတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ပန စုဏ္ဏနဝသေန ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“မာ ကဿစီ”**တိအာဒိ။ **ဥဿာဝဗိန္ဒုမတ္တမ္ပီ** တိ ဥဿာဝပတနမတ္တမ္ပိ။ **ခုရပ္ပံ** သလ္လံ။

**သေဋ္ဌာနီ** တိ အဇေယျေန အပ္ပဋိဟတဘာဝေန ဥတ္တမာနိ။ **ဒုဿာဝုဓ** န္တိ အာဝုဓကိစ္စကရံ ဥတ္တရိယံ ဒုဿံ။ ဣမာနိ ကိရ သက္ကာဒီနံ ပုညာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တာနိ အပ္ပဋိဟတပ္ပဘာဝနိ ပဋိပက္ခဝိဓမနယုတ္တာနိ အဝဇ္ဈာနိ အာဝုဓာနိ။ တေနာဟ **“ယဒိ ဟိ”**တိအာဒိ။

**အသနိဝိစက္ကံ ဝိယာ** တိ အသနိမဏ္ဍလံ ဝိယ။

**ပိတ္တ** န္တိ အလဂဒ္ဒပိတ္တံ။ **ဘိန္ဒေယျာ** တိ အာသိဉ္စေယျ။ **သုခ**န္တိ သုကရံ။ **မုဒုဘူတစိတ္တဝဝတ္ထာနကရဏတ္ထ**န္တိ မုဒုဘူတံ အတ္တနော စိတ္တေ ဝဝတ္ထာနဿ ကရဏတ္ထံ။

**ဇ၀ံ ၀ုတ္တေ** တိ ''န ခ္ုတဟ''န္တိ ဇ၀ံ ၀ုတ္တေ။ ဘဂ၀တော သာသနေ ဌိတေ ပယိရုပာသိတ္ုတ ဥဂ္ဂဟိတံ ဘဂ၀န္တံ ပယိရူပာသိတ္ုတ ဥဂ္ဂဟိတမေ၀ နာမာတိ အာဟ **''ကဿပံ။ပေ... ဥဂ္ဂဟေသုံ''** န္တိ။ **ပုဋ္ဌပဥှာ** တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ပုဋ္ဌ ဋ္ဌပဥှာ။ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓ၀ိသယေ ပုဋ္ဌပဥှာ, တသ္မာ ဗုဒ္ဓ၀ိသယာ၀ ဟောန္တိ။

**ပဋိသေဓေတ္ုတ**တိ တစာယ အသက္ကုဏေယ္ယဘာ၀ေနေ၀ ပဋိသေဓေတ္ုတ။ ''ယအာကင္ခသိ''တိ ပဒသန္ဓိ၀သေန နိ ဒ္ဒေသောတိ အာဟ **''ယဒိ အာကင္ခသိ''** တိ။ တေန တုယ္ုဟံ ပုန္ဆံ တာ၀ သုတ္ုတ ၀ိဿဇ္ဇေဿန္တိ ဒဿေတိ။ တေ နာဟ **''န မေ''**တိအာဒိ။ ဒုတိယ၀ိကပ္ပေ **ဒ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရောတိ အာဟ **''ယံ အာကင္ခသိ''** တိ။ ''ပုန္ဆ, အာ၀ုသော, သုတ္ုတ ဇာနိဿာမီ''တိ အ၀တ္ုတ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဿ အနိယမေတ္ုတ ၀စနံ သဗ္ဗ၀ိသယံ ဟောတီတိ အာဟ **''သဗ္ဗံ တေ''** တိ အာဒိ။

**ကိံ သူ**တိ ဧတ္ထ **ကိ**န္တိ ပုန္ဆာယံ, **သူ**တိ သံသယေ, ကိံ နူတိ အတ္ထော? **က္လာ**တိ က္လမသိံ လောကေ။ **တသ္မာ ၀ိတ္ုတ**န္တိ ယသ္မာ ၀ိတ္တိကရဏတော ၀ိတ္တံ။ **သုက**တန္တိ သုဋ္ဌု သက္ကစ္စံ ကတံ။ **သုခ**န္တိ က္လဋ္ဌဖလံ။ တတ္ထ ယံ ပဓာ နံ, တံ ဒဿေတုံ **''ကာယိကစေတသိကံ သာတ''**န္တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ နိဿန္ဒဖလဥ္ုဟိ တဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတမေ၀ ဟောတိ။ **အပ္ပေတိ** တိ ဟပေတိ။ အတိသယတ္ထဇောတနော တရ-သဒ္ဒောတိ အာဟ **''အတိသယေန သာဒူ''**တိ။ ရသသညိတာ ယ က္လဋ္ဌာနံ ရာကဒိဓမ္မာနံ။ **ကေန ပကာရေနာ**တိ **ကထံ**-သဒ္ဒဿ အတ္ထမာဟ။ **ကထံဇီ၀ိ**န္တိ ယဒိ သမာသပဒမေတံ, ''ကထ''န္တိ သာနုနာသိကာ ကတာတိ အာဟ **''ကထာဗန္ဓသုခတ္ထ''** န္တိအာဒိ။

**သဒ္ဓီဓ ၀ိတ္တ** န္တိ ဧကဒေသေန သမုဒာယဒဿနံ သမုဒ္ဒပဗ္ဗတနိဒဿနံ ၀ိယ။ **က္လတိ**-သဒ္ဒေ အာဒိအတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ''၀ိတ္တိကရဏတော ၀ိတ္တ''န္တိ ၀ုတ္တမတ္ထံ သန္ဓာယ ဟေတူပမာဟိ ယောဇေတ္ုတ ဒဿေတုံ **''ယထာ ဟိ''**တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ တေန သုခာ၀ဟနတော, ဒုက္ခပဋိဗာဟနတော, အလိဒ္ဒိယူပသမနတော, ရတနပဋိလာဘဟေတုတော, လောကသန္တတိအာ၀ဟနတော စ သဒ္ဓာ ၀ိတ္တံ ယထာ တံ ဟိရညသု၀ဏ္ဏာဒီနိ။ တေနာဟ **''ဇ၀''**န္တိအာဒိ။ နနု စေတနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော စ သာတိသယံ ၀ိဟာကသုခံ အာ၀ဟန္တိ, တံ ကထံ သဒ္ဓာ အာ၀ဟတီတိ? သဒ္ဓာဓုရဘာ၀ သဘာ၀တော။ တေနာဟ **''သဒ္ဓာဓုရေန ပဋိပန္နာန''** န္တိ။ တဿ စ သေသပဒေသုပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

က္လအနိ ယံ ဟိရညသု၀ဏ္ဏာဒိ သဒ္ဓာ၀ိတ္တဿ ဩပမ္မံ, တံ ဟီနံ, သဒ္ဓာ၀ိတ္တမေ၀ ဥတ္တမန္တိ ဟဋ္ဌိယံ သဒ္ဓ ဋ္ဌဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ဒဿေတုံ **''ယသ္မာ ပနာ''** တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ ပရလောကံ ဂတံ အနုဂစ္ဆတီတိ **အနုကမိကံ**။ အသာေ ဟိ န သာဓာရဏန္တိ **အနညသာဓာရဏံ။ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိဟေတူ**တိ သဗ္ဗာသံ သီလသမ္ပဒါဒီနံ လောကိယလောကုတ္တရာနံ သမ္ ပတ္တီနံ ဟေတု။ **အနတ္ထာယ ဟောတိ** အနုဟယပဋိပတ္တိတော။ **တသ္မာ** အနုကမိကတ္တာ။ အနညသာဓာရဏတ္တာ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိဟေတုဘာ၀တော ဟိရညာဒိ၀ိတ္တနိအနတ္တာ စ **သဒ္ဓာ၀ိတ္တမေ၀ သေဋ္ဌံ**။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဒေသနာ ယထာ ''သတ္ထာ ဒေ၀မနုဿာန''န္တိ။

**''ဒသကုသလဓမ္မော''** တိ က္လမိနာ ဧကစ္စာနံယေ၀ အနာဒိဓမ္မာနံ သင္ဂဟော, န သဗ္ဗေသန္တိ အသင္ဂဟိတသင္ဂ ဏှဟနတ္ထံ **''အနသီလဘာ၀နာဓမ္မော တ''** တိ ၀ုတ္တံ။ **''သုခ''**န္တိ တိ၀ိဓမ္ပိ သုခဿ သာဓာရဏဂ္ဂဟဏမေတန္ တိ တံ သ၀ိသေသလဒ္ဓံ ပုဂ္ဂလ၀သေန ဒဿေန္တော **''သောဏသေဋ္ဌိ။ပေ။ အာ၀ဟတီ''** တိ အာဟ။ ယော သော ပဒုမ ၀တိယာ ဒေ၀ိယာ ပုတ္တော မဟာပဒုမော နာမ ရာဇာ ဒိဗ္ဗသုခသဒိသံ ရဇ္ဇသုခမနုဘ၀ိတ္ုတ ပန္ဆာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဟုတ္ ုတ နိဗ္ဗာနသုခမနုဘ၀ိ, တံ နိဒဿနဘာ၀ေန ဂဟေတ္ုတ အာဟ **''မဟာပဒုမာဒီနံ ၀ိယ နိဗ္ဗာနသုခဥ္စ အာ၀ဟတီ''** တိ။

အတ္ထုဒ္ဓာရနယေန သစ္စသဒ္ဒံ သံ၀ဏ္ဏေန္တော **''အနေကေသု အတ္ထေသု ဒိဿတီ''** တိ အာဟ။ **တစာသစ္စေ** ဒိဿတိ သစ္စသဒ္ဒေ ''ဘဏေ''တိ ၀ုတ္တတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **၀ိရတိသစ္စေ** ဒိဿတိ။ ၀ေရမဏီသု ဟိ ပတိ ဋ္ဌိတာ သမဏဗ္ရာဟ္မဏာ **''သစ္စေ ဌိတာ''** တိ ၀ုစ္စန္တိ။ အတ္တာကာရမ္ပိ ၀တ္ထုံ က္လဒမေ၀ သစ္စံ မောဃမညန္တိ ပ၀တ္တိယာကာရံ ဥပာအယ ဒိဋ္ဌိ ဧ၀ သစ္စန္တိ ဒိဋ္ဌိသစ္စံ, တသ္မိံ **ဒိဋ္ဌိသစ္စေ** ဒိဿတီတိ ယောဇနာ။ **ဗ္ရာဟ္မဏသစ္စာ နီ**တိ ပရမတ္ထဗ္ရဟ္မာနံ သစ္စာနိ, ယာနိ ''သဗ္ဗေ ပာဏာ အ၀ဇ္ဈာ, သဗ္ဗေ ကာမာ အနိစ္စာ, သဗ္ဗေ ဘ၀ာ အနိစ္စာ, နာဟံ က္လ၀စနိ ကဿစိ ကိဥ္စနတသ္မိ''န္တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၄.၁၈၅) စတုက္ကနိပာတေ အာဂတာနိ။ ပရမတ္ထဘူတံ သစ္စံ နိဗ္

ဗာနံ။ **အတ္တန္တရံ ကတ္တတာ** တိ အန္တောဂဓမေဝ ကတ္တတာ, တေဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တော ပရမတ္ထသစ္စာနမ္ပိ သာဒုတရတ္တ
တာ။ **ယသ္သာနုဘာဝေနာ** တိ ယသ္သ တစာသစ္စသ္သ အာနုဘာဝေန။

**ဥဒကမ္ပဟိ ဓာဝတီ**တိ ဥဒကပိဋ္ဌိယံ အဘိဇ္ဇမာနာယံ ပထဝိယာ ဝိယ ဓာဝတိ ဂစ္ဆတိ မဟာကပ္ပိနရာဇာ ဝိယ။ **ဝိသမ္ပိ သစ္စေန ဟနန္တိ ပဏ္ဍိတာ**တိ ကဏှဟဒီပာယနာဒယော ဝိယ။ **သစ္စေနာ** တိ မစ္ဆဇာတကေ ဗောဓိသတ္တသ္သ ဝိယ သ
စ္စေန **ဒေဝေါ ထနယံ ပဝဿတိ။ သစ္စေ ဌိတာ** တိ ဝိရတိသစ္စေ တစာသစ္စေ စ ဌိတာ တယောပိ ဗောဓိသတ္တာ။ **နိဗ္ဗု
တိ**န္တိ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထယန္တိ။ **သာဒုတရန္တိ** သာတတရံ ဣဋ္ဌတရဝိဟာကအာနတော။

**ရသာန**န္တိ နိဒ္ဒါရဏတ္ထေ သာမိဝစနံ။ နိဒ္ဒါရဏဉ္စ ကောစိ ကုတောစိ ကေနစိ ဣမန္တိ ကဿစိ ဝစနံ န သာဓေ
တီတိ ဒဿေန္တော **"ယေ ဣမေ"**တိအာဒိမာဟ။ တေန ဟိ နိဗ္ဗာနံ ရသသမုဒယတော သာဒုတရတာဝိသေသေန နိဒ္ဒါရီ
ယတိ။ တတ္ထ ယေ ဣမေ ဝုစ္စန္တီတိ ယောဇနာ။ **သာယနီယဓမ္မာ** တိ ဇိဝှာယ သာယိတဗ္ဗာ ဓမ္မာ။ ရသာယတနံ ရ
သောတိ အာဟ **"မူလရသော ခန္ဓရသော"** တိအာဒိ။ **ဖလရသ**န္တိ ဖလဿ ရသံ, ဖလံ ပီဠေတွာ တာပေတွာ ဂဟေတဗ္ဗ
ဗရသန္တိ အတ္ထော။ **အရသရူပေ**တိ အာစာရရူပိတသဘာဝေ။ ရူပဿ အဿာဒနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခဓမ္မာ
**ရူပရသာ**။ သေ နယော **သဒ္ဒရသာ** ဒီသု။ **သဒ္ဒရသော** တိ ဗုဒ္ဓနုသမ္ပုတော ရသော။ **ဝိမုတ္တိရသော**တိ ဝိမုတ္တိသမ္ပတ္တိ
ကော ရသော။ **အတ္ထရသော** တိ အတ္ထဿ ပဋိဝိဇ္ဈနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခံ အတ္ထရသော, တထာ **ဓမ္မရသော ဝေဒိ
တဗ္ဗော။ ရူပာစာရာ**တိအာဒီသု ရသဂ္ဂဟဏေန ဖလရသံ ဝဒတိ။ သော ဟိ ဖလဿ ရူပေ စ, ရသိတဗ္ဗတော အာသာဒေ
တဗ္ဗတော ရသော စာတိ **"ရူပရသော"**တိ ဝုစ္စတိ။ **အာစာရော** ပန သာမဂ္ဂီရသဟေတုတာယ **"ရသော"**တိ ဝုတ္တော။
**သစ္စံ ဟဝေ** တိ ဧတ္ထ **ဟဝေ**တိ ဧကံသတ္ထေ နိပါတော, ဧကံသတ္ထော စ အဝဓာရဏမေတတိ အာဟ **"သစ္စမေဝ သာ
ဒုတရ"**န္တိအာဒိ။ **သရီရမုပဗ္ဗူဟေန္တိ,** န စိတ္တံ။ နနု စ သုခုပ္ပတ္တိပယောဇနတ္တာ စိတ္တမ္ပိ ဥပဗ္ဗူဟေန္တီတိ? န,
သုခဿ သရီရဗ္ဗူဟနံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နတ္တာ။ **ဝိရတိသစ္စတစာ** တိ သစ္စဝိသေသေန သမ္ပဇ္ဇနံ ဝဒတိ။ **စိတ္တမုပဗ္ဗူ
ဟေတိ** ပဒာလိကာယ ဝိရတိတစာယ သစ္စရသေ သတိ သမထဝိပဿနာဒီဟိ စိတ္တပရိဗ္ဗူဟနဿ သမ္ဘဝတော မဂ္ဂ
ဖလာနိသံသံ ဂဏှာတိ။ **အသံကိလေသိကဉ္စ သုခမာဝဟတိ** ဝိဝဋ္ဋသန္နိဿိတတ္တာ။ **ဝိမုတ္တိရသော**တိ ဖလသုခံ ဝဒတိ
နိဗ္ဗာနသုခမ္ပိ တ။ **ပရမတ္ထသစ္စရသော** နာမ နိဗ္ဗာနရသော။ တထာ ဟိ တံ "အစ္စုတိရသံ အဿာသကရဏရသ"န္တိ
တိပိ ဝုစ္စတိ။ တေန **ပရိဘာဝိတတ္တာ** တိ ဝိမုတ္တိရသဿ သာဒုတရဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ဧဝံ သန္တေပိ "ဝိမုတ္တိရသပရိဘာ
ဝိတတ္တာ"တိ ဧတေန ကာမံ ဝိမုတ္တိရသော တ ပရမတ္ထသစ္စရသော တ သာဒုတရရသာတိ ဒဿေတိ။ **တဒဓိဂမူပာယ
ဘူတ**န္တိ တဿ ပရမတ္ထသစ္စဿ အဓိဂမူပာယဘူတံ။ **အတ္ထဥ္စ ဓမ္မဥ္စ** တိ ဖလဉ္စ ကာရဏဉ္စ နိဿာယ
ပဝတ္တိတော အတ္ထရသာ ဓမ္မရသာ စ သာဒူ, တတောပိ ပရမတ္ထသစ္စမေဝ သာဒုရသန္တိ အဓိပ္ပာယော။

လောကုတ္တရံ လောကိယဉ္စ အတ္ထံ အဇာနန္တော **အန္ဓော,** လောကိယတ္ထမေဝ ဇာနန္တော **ဧကစက္ခု,** ဥဘယံ
ဇာနန္တော **ဒ္ဝိစက္ခု**။ ပရဟိတံ အတ္တဟိတဉ္စ အဇာနန္တော **အန္ဓော,** အတ္တဟိတမေဝ ဇာနန္တော **ဧကစက္ခု,** ဥဘယတ္ထံ
ဇာနန္တော **ဒ္ဝိစက္ခု**။ သော ဒ္ဝိစက္ခုပုဂ္ဂလော **ပညာဇီဝီ**။ တံ ပန ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတဝသေန ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **"ဂဟဋ္ဌ
ဿော တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဂဟဋ္ဌပဋိပဒံ အာရာဓေတွာ စာတိ ယောဇနာ။ **အာရာဓေတွာ**တိ စ သာဓေတွာတိ အတ္
ထော။

**ပုရိမနယေနေ**ဝတိ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဝိဿဇ္ဇိတနယေနေဝ။ **ကိဉ္စာပိ** တိ အနုဇာနနသန္ဒဿနတ္ထေ နိပါ
တော။ ကိံ အနုဇာနာတီတိ? ကထာယ စတူဟိ ပဒေဟိ ဝုတ္တော သု အတ္ထော သု ဧကဿ အတ္ထဿ သိဒ္ဓိယံ ဣတရေသ
မ္ပိ သိဒ္ဓိံ အနုဇာနာတိ။ တေနာဟ **"ယော စတုဗ္ဗိဓမောဃံ။ပေ။ ပရိသုဇ္ဈတီ"** တိ။ ကိံ သန္ဒဿေတီတိ? ယေသံ ဟာပဓမ္မ
မာနံ ဗလဝဘာဝေန ဩဃတရဏာဒိ န သိဇ္ဈတိ, တေသံ ပဋိပက္ခာနံ နိဿန္ဒေဟဝသေန သန္ဒဿနံ။ တေနာဟ **"ဧဝံ
သန္တေပိ"**တိအာဒိ။ **ဩဃတရဏ**န္တိ ဩဃတရဏပဋိပတ္တိံ။ **အသဒ္ဒဟန္တော** တိ ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇန္တော ဣမာယ ပဋိပတ္
တိယာ ဩဃံ တရတီတိ န သဒ္ဒဟန္တော။ **န ပက္ခန္ဒတီ** တိ ပက္ခန္ဒနလက္ခဏာယ သဒ္ဓါယ န ဥဋ္ဌဟိယတီတိ န ဩတ
ရတိ။ **စိတ္တတေဿဂ္ဂေနာ** တိ ယထာကာမာစာရဝသေန စိတ္တဿ တေဿဇ္ဇနေန။ **ပမတ္တော** ပမာဒံ အာပန္နော။
**တတ္ထေတ** တိ ကာမေသု ဧဝ။ **ဝိသတ္တတ္တာ** လဂ္ဂတ္တာ။ **တေကိစ္ဆော** တိ ဝိသေဝိတော။ **တသ္မာ** တိ ဝုတ္တဿ
စတုဗ္ဗိဓဿပိ အတ္ထဿ ဟေတုဘာဝေန ပစ္စာမသနံ။ **တပ္ပဋိပက္ခ** န္တိ အဿဒ္ဓိယာဒီနံ ပဋိပက္ခံ သဒ္ဓါဒီနံ ဩ
ကာသတ္တာ။

**တောယာ**တိ ကထာယံ ဣမိနာ ပဒေနာတိ သမ္ဗန္ဓော။ သပ္ပုရိသသံသေဝေ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ ယောနိသောမနသိကာ ရော ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တီတိ ဣမေသံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဓိဂမဿ အင်္ဂါနံ အာသန္နကာရဏံ သဒ္ဒိန္ဒြိယန္တိ အာဟ **“သောတာပတ္တိယင်္ဂပဒဋ္ဌာနံ သဒ္ဒိန္ဒြိယ”** န္တိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – “သဒ္ဓာဇာတော ဥပသင်္ကမတိ , ဥပသင် ကမန္တော ပယိရုပါသတိ, ပယိရုပါသန္တော သောတံ ဩဒဟတိ, ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတီ”တိအာဒိ (မ. နိ. ၂.၁၈၃, ၄၃၂)။ ဒိဋ္ဌေသုံ တရတိ ဧတေနာတိ **ဒိဋ္ဌောဃတရဏံ,** ဒိဋ္ဌောဃဿ တရဏံ။ ကာမဉ္စေတ္ထ “တရတိ ဩဃ”န္တိ ဝုတ္တံ, ဝတ္တမာနသမီပေပိ ပန ဝတ္တမာနံ ဝိယ တေဟရဏံ ယုတ္တံ ဒိဋ္ဌောဃဿ တိဏ္ဏာဘာဝဿ ဧ ကန္တိကတ္တာတိ **“သောတာပန္နဿ ပကာသေတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ ဒိဋ္ဌဝိစိကိစ္ဆာဒိပဋိပတ္တန္တရာယ ကရာနံ ဟာပဓမ္မာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ **သောတာပန္နော။ပေ။ အပ္ပမာဒေန သမန္နာဂတော။ “သောတာပတ္တိ။ပေ။ တ ရတီ”**တိ ဧတ္တကေ ဝုတ္တေ သကိဒေဝ ဣမဿ လောကဿ အာဂမနမ္ပိ ဂဟိတံ သိယာတိ တန္နိဝတ္တနတ္ထံ **“အာ ရာဓေတွာ။ပေ။ အဝသေသ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ နနု “အဝသေသ”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန အတိဏ္ဏံ အန ဝသေသံ ဘဝေါဃဝတ္ထု ဂဟိတမေဝ သိယာတိ? န, ဥပရိ ဒ္ဝီဟိ မဂ္ဂေဟိ တရိတဗ္ဗာနံ တေသံ ပရတော ဒ္ဝိန္နံ ပဟာနဝ သေန ဝုစ္စမာနတ္တာ။ အပတဒဝိသယမ္ပိ ပရိဟရတိ – “ဧဝံ သော စောဒနာ အတ္တနော ဝိသယေ န ပတိဋ္ဌာတီ”တိ။ အနာဒိ ကာလဘာဝတ္တာ ကာမသညာယ ကာမောဃတရဏံ မဟတာ ဧဝ ဝီရိယေန သာဓေတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ဝီရိယေနာ”**တိ။ **တ တိယံ မဂ္ဂံ အာရာဓေတ္ဝာ**။ ကာမောဃဿ ဝတ္ထု **ကာမောဃဝတ္ထု,** ကာမဂုဏောဟိ သဒ္ဓိံ သဗ္ဗော ကာမဘဝေါ။ **ကာမော ဃသညိတ**န္တိ ကာမောဃသင်္ခါတံ။ ကာမနဋ္ဌေန ကာမော စ သော ဒုက္ခော စာတိ **ကာမဒုက္ခံ** ။ အဿာဒနဋ္ဌေန ကာ မော ဧဝ သညာတိ ကာမသညာ, သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နတ္တာ ဝိဂတာ ကာမသညာ ဧတိဿာတိ **ဝိဂတကာမသညာ** ။ သဗ္ ဗေသံ ရာဂါဒိမလာနံ မူလဘူတတ္တာ သတ္တသန္တာနဿ ဝိသေသတော မလီနသဘာဝဟာဒနတော ပရမံ ဥက္ကံသဂတံ မလ န္တိ **ပရမမလံ,** အဝိဇ္ဇာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “အဝိဇ္ဇာပရမံ မလ”န္တိ (ဓ. ပ. ၂၄၃)။

**ပညာပဒံ ဂဟေတွာ**တိ ယထာဝုတ္တံ ပညာပဒံ ဟဒယေ ဌပေတွာ။ တပ္ပသင်္ဂေန အတ္တနော ပဋိဘာနေန သဗ္ဗေ ဟိ ဝိယ ဥဂ္ဂဟိတနိယာမေန။ **သဗ္ဗတ္ထေတ** တိ ပဉ္စသုပိ ဌာနေသု။ **အတ္ထယုတ္တိပုစ္ဆာ** တိ ပညာဒိအတ္ထသမဓိဂမဿ ယုတ္တိယာ ကာရဏဿ ပုစ္ဆာ။ တေနာဟ **“အယံ ဟီ”**တိအာဒိ။ **ပညာဒိအတ္ထံ ဥတွာ** တိ ပညာနေ-ကိတ္တိ-မိတ္တ-အဘိသမ္ ပရာယသင်္ခါတံ အတ္ထံ သရူပတော သစ္စပဋိဝေဓနိဗ္ဗာဒနေန ဉာဏေန ဇာနိတွာ။ နနု သေ လောကုတ္တရံ သောတာပ တ္တိမဂ္ဂဖလပညံ တဒဓိဂမူပာယံ လောကိယပညဉ္စ အဘိဘဝိတွာ ဌိတော, သော ကသ္မာ တတ္ထ အတ္ထယုတ္တိံ ပုစ္ ဆတီတိ? သစ္စမေတံ, ဥပရိ ပန သမာဓိဿ ယုတ္တိံ ပုစ္ဆိတုကာမော ပညာယ သေဋ္ဌဘာဝတော, တဿ စ ဧကဒေ သေနေဝ အဓိဂတတ္တာ တမေဝ အာဒိံ ကတွာ ပုစ္ဆတိ။ **“ကာယ ယုတ္တိယာ”**တိအာဒိ အတ္ထဝဏ္ဏနံ အတိဒိဿတိ **“သေ နယော ခေသာဒီသူ”**တိ။ တတ္ထာပိ အတ္ထယုတ္တိပုစ္ဆာဘာဝေ ပန “သဗ္ဗတ္ထေတ”တိ ဣမိနာ ဝိဘာဝိတောတိ။

သဒ္ဓါသုဿူသာအပ္ပမာဒဉ္ဍာနသင်္ခါတေဟိ **စတူဟိ ကာရဏေဟိ။ ကာယသုစရိတာဒိဘေဒေန** အာဇီဝဋ္ဌမက သီလဘူတေန။ သမထဝိပဿနာဘူတေန နိပ္ပရိယာယေန ဟောဓိပက္ခိယေ ဧဝ ဂဏှာဟန္တော **“အပရာဘာဂေ”**တိ အာဟ။ ပရိယာယဟောဓိပက္ခိယာ ပန ဝိသေသတော ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာကာလေပိ လဗ္ဘန္တိ။ **ပုဗ္ဗဘာဂေ**တိ တ တရဏဝိပဿ သနာကာလံ။ တတော ပုဗ္ဗသာခနေဉ္စ သန္ဓာယ **“အပရာဘာဂေ”**တိ ပုနာဟ, တတော ပရန္တိ အတ္ထော။ **ဓမ္မ**န္တိ ပဋိပတ္တိ ဓမ္မံ။ န သဒ္ဓါမတ္တကေနေဝ ပညံ လဘတီတိ ယောဇနာ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ “သဒ္ဒဟာနော”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ယသ္ မာ ပနာ”**တိအာဒိ။ **ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတီ** တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝ အတ္ထံ ဝိဝရတိ။ န ကေဝလံ သုဿူသာမတ္တေန ပညာပ ဋိလာဘော, အထ ခေါ အပ္ပမာဒေန ပညံ လဘတီတိ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ “အပ္ပမတ္တော ဝိစက္ခဏော”တိ ဝုတ္တန္တိ တဒ တ္ထံ ဒဿေန္တော **“ဧဝ”**န္တိအာဒိမာဟ။

ဣအနိ သဒ္ဓါဒီနံ ပညာပဋိလာဘဿ တံတံဝိသေသပစ္စယာနိ နီဟရိတွာ ဒဿေတုံ **“ဧဝ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **သုဿူ သာယာ**တိ သောတုကာမတာယ။ သာ အတ္ထတော ဥပသင်္ကမနာဒိ။ **ပညာဓိဂမူပာယ**န္တိ ပရိယတ္တိဓမ္မမာဟ။ တေနာဟ **“သုဏာတီ”**တိ။ **ဂဟိတံ န ပမုဿတိ,** သတိအဝိပ္ပဝါသလက္ခဏော ဟိ အပ္ပမာဒောတိ။ န ကေဝလံ ယာထာဝတော ဂဟ ဏကောသလ္လမေဝ ဝိစက္ခဏတာ, အထ ခေါ ယာထာဝတော ပညာသမ္ပဝေဓနေဉ္စာတိ အာဟ **“ဝိတ္ထာရိကံ ကရော တီ”**တိ။ ဣအနိ ပညာပဋိလာဘဟေတုံ မတ္ထကံ ဟာပေတွာ ဒဿေတုံ **“သုဿူသာယ တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အတ္ထမု ပပရိက္ခတီ**တိ သုတကတာနံ ဓမ္မာနံ ဟဋ္ဌိအတ္ထူပပရိက္ခာပုဗ္ဗကံ ရူပာရူပဝိဘာဂံ ပရမတ္ထံ သလက္ခဏတော သာမညလ

ဣဒ္ဓတော စ ဥပပရိက္ခတိ ဝီမံသတိ။ **အနုပုဗ္ဗေနာ** တိ ဇဝ ဉာတပရိညံ ပတွာ တီရဏပရိညာယ တတော အနုက္ကမေန တီရဏပရိညံ ပဟာနပရိညဥ္စ မတ္ထကံ ပာပေန္တော မဂ္ဂပ္ပဋိပာဋိယာ ပရမတ္ထသစ္စဘူတံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတိ။

က္လမာနိ သဒ္ဒာဒီနိ စတ္တာရိ ကာရဏာနိ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဒေသကာလာဒီနိ အပာပေတွာ"**တိ။ ယသ္မိံ ဒေသေ ယသ္မိံ ကာလေ ယေ စ သဟာယကေ နိဿာယ ယံ ကိစ္စံ တိရေတဗ္ဗံ, တာနိ ဒေသကာလာဒီနိ အနတိက္ကမိတွာ အတ္တနော အဘိဝုမိုံ က္လစ္ဆန္တေန "အယံ နာမ ဒေသော, ယတ္ထာဟံ တေရပဟိ ဝသာမိ, အယံ ကာလော, က္လမေ မိတ္တာ, က္လမေ အမိတ္တာ, က္လမေ အာယဝယာ, အဟဥ္စ ဒိေသော ဇာတိ-ကုလ-ပဒေသ-ဗလဘောဂ-ပရိတရာဒီဟိ, တံ ကိစ္စံ က္လအနိ အာရဒ္ဓဗ္ဗံ, က္လအနိ နာရဒ္ဓဗ္ဗ"န္တိ သဗ္ဗံ ဥပပရိက္ခိတွာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဇဝံ ပဋိပဇ္ဇန္တော ဟိ လောကိယဿ ခနဿ ပဋိရူပာဓိဂမူပာယံ ကရောတိ နာမ။ လောကုတ္တရဿ ပန သီလဝိသောခနာဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝပိတဗ္ဗဘာဝေန ခုရော ဝိယာတိ ခုရော, ဘာရော။ က္လခ ပန ခုရသမ္ပဂ္ဂဟော ဥတ္တရပဒလောပေန ခုရော, ဝီရိယံ။ သော သာတိသယော တေဿ အတ္ထီတိ **ခုရတ**။ "ဥဋ္ဌာတာ"တိ ပဒေန ကာယိကဝီရိယဿ ဝက္ခမာနတ္တာ **"စေတသိကဝီရိယဝသေနာ"**တိ ဝိသေသိတံ။ **အနိက္ခိတ္တခုရော** ဓောရယှဟာဘာဝတော။ **တိဏ္ဏာ ဘိယ္ယော** **န မညတီ**တိ တိဏံ ဝိယ ပရိဘဝန္တော အတိဘုယျ ဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ **အာဒိနာ နယေနာ**တိ ဇတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန –

> "ကရံ ပုရိသကိစ္စာနိ၊ သော သုခာ န ဝိဟာယတိ။ (ဒီ. နိ. ၃.၂၅၃)။
> "န ဒိတ သောပ္ပသီလေန၊ ရတ္တိမုဋ္ဌာနဒေဿိနာ။
> နိစ္စံ မတ္တေန သောဏ္ဍေန၊ သက္ကာ အာဝသိတုံ ဃရ"န္တိ စ။ (ဒီ. နိ. ၃.၂၅၃)။ –

ဇဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **အသိထိလပရက္ကမော** အနလသဘာဝတော။ **ကေမူသိကာယာ**တိ ကောယ မတမူသိကာယ။ **နစိရဿေဝ သေတ**တိ စတုမာသဗ္ဗန္တရေယေဝ။ **စတုသတသဟဿသင်္ခံ စူဠန္တေဝါသီ ဝိယာ** တိ ကာကဏိကမုကပဟာပဏ-သောဠသ-ကဟာပဏ-စတုဝီသတိ-ကဟာပဏ-သတဟရဏက္ကမေန ဒွေဝ သတသဟဿာနိ, စူဠကမဟာသေဋ္ဌိနော ဓိတုလာဘဝသေန ဒွေဝ သတသဟဿာနီတိ ဇဝံ စတုသတသဟဿသင်္ခံ ခနံ ကေမူလေန ယထာ စူဠန္တေဝါသီ ဝိန္ဒိ, ဇဝံ အညောပိ ပတိရူပကာရီ ခုရတ ဥဋ္ဌာတာ ဝိန္ဒတေ ခနံ။ အယဥ္စ အတ္ထော စူဠကသေဋ္ဌိဇာတကေန ဒီပေတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ –

> "အပ္ပကေနပိ မေဓာဝီ၊ ပာဘတေန ဝိစက္ခဏော။
> သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနံ၊ အဏုံ အဂ္ဂိံဝ သန္ဓမ"န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၄)။

**ဝတ္တံ ကတွာ** တိ အဓိဋ္ဌာနဝတ္တံ ကတွာ။ "သစ္စတဒီ ဘူတတဒီ"တိ ကိတ္တိံ ပပ္ပောတီတိ ယောဇနာ။ **က္လစ္ဆိတပတ္ထိတန္တိ** ယေဟိ မိတ္တံ က္လစ္ဆတိ, တေဟိ က္လတရံ ပတ္ထိတံ။ **မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ** တိ မိတ္တဘာဝံ ဃဋ္ဋေတိ။ အနဿ ပိယဘာဝကရဏတော **"ဒဒံ ပိယော ဟောတိ"**တိ ဝုတ္တံ။ ယံ အနံ ကေန္တတော မိတ္တဘာဝတဝဟံ, တံ ဒဿေန္တော **"ဒုဒ္ဒဒံ တ ဒဒံ တံ ဂန္ထတိ"** တိ အာဟ။ ဒဒန္တိ စ လက္ခဏဝစနမေတန္တိ အာဟ **"အနုမခေန တ"**တိအာဒိ။

အာဠဝကဿ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ **ဂဟဋ္ဌဝသေန ဝိဿဇ္ဇေန္တော** ။ သဒ္ဓာ တေဿ အတ္ထီတိ သဒ္ဓော, တဿ **သဒ္ဓဿ။ ဃရမေသိနော** တိ ဃရာတသသင်္ခါတံ ဃရံ သေန္တဿ။ ဃရာတသသန္နိဿိတတ္တာ "ဃရ"န္တိ ကာမဂုဏာ ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ **"ပဉ္စ ကာမဂုဏေ"**တိ။ "တေ စတုရော ခမ္မာ"တိအာဒိနာ ဂဟိတာ အနန္တရကထာယ ဝုတ္တမ္မာ တေတိ ဒဿေန္တော **"ဝုတ္တပ္ပကာရံ သစ္စ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ "က္လမေ ကုသလာ, က္လမေ အကုသလာ"တိအာဒိနာ တေ အတ္ထေ ယာထာဝတော ခာရဏတော ဥပခာရဏတော **ခမ္မော** ။ သညာ စိတ္တစေတသိကာနံ ခာရဏံ, အဝိစ္ဆေဒတော သန္ဓာရဏတော ကုသလသန္တာနံ ခာရေတီတိ **ဓိတိ,** ဝီရိယံ။ စဇတိ တေနာတိ **စာကေ,** အနံ။ ပစ္စယဝေကလ္လတော ဖလုပ္ပာဒနသမတ္ထတာဝသေန **သန္တိ** ။

**အညေပီ**တိ က္လတော ယထာဝုတ္တခမ္မသမုဒယတော အညေပိ ခမ္မာ ယဒိ သန္တိ, တေ ခမ္မေ ပုစ္ဆဿုတိ။ ကိလေသေ, ကာယတစာဒိကေ တ ဒမေတီတိ **ဒမော** , ပညာ။ ဥဋ္ဌဟတိ ဥဿဟတိ ဇတေနာတိ **ဥဋ္ဌာနံ,** ဝီရိယံ။ **ဇတ္ထာ** တိ ဇတေိဿာ ပုစ္ဆာယ။ **သဒ္ဒိ** န္တိ သဋ္ဌေပတော ဘာဝတ္တပအနံ ဇန္ဓနေန သဟ။ **ကေမေကံ ပဒ**န္တိ ပညာဒိကမေကေကံ ပဒံ။ "ပညာ က္လမသ္မိံ ဌာနေ ပညာတိ ခမ္မောတိ စ အာဂတာ"တိအာဒိနာ ပညာဒိအတ္ထဿ ဥဒ္ဒရဏံ **အတ္ထုဒ္ဓာရော** ။ တဿ

သ တဿ အတ္ထဿ "ပညာ ပဇာနနာ"တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၆) ဝေဝစနပအာနံ ဥဒ္ဓရဏံ **ပဒုဒ္ဓါရော** ။ ပဇာနာတီတိ ပညာ, ဓာရေတီတိ ဓမ္မော, ဒမေတီတိ ဒမောတိ ဧဝံ ပဒဿ ကထနံ **ပဒဝဏ္ဏနာ**။

**အဇ္ဈာ** တိ တ တေရဟိ။ **ယထာဝုတ္တေန ပကာရေနာ** တိ "သဒ္ဒဟာနော အရဟတ"န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ သစ္စသမ္ပဋိဝေဓာဝဂဟဏံ တ ယထာဝုတ္တေန ပကာရေန ဒိဋ္ဌသစ္စတာယ ဣဓလောကပရလောကတ္တံ ယာထာဝတော ဇာနန္တော။ ဝေဠု ယဏ္ဍော သတ္တု ဒေသနာနုဘာဝသိဒ္ဓံ ပဥ္ပဟံ ပုစ္ဆနေန အတ္တနော ပဋိလာဘသမ္ပတ္တိံ ဝိဘာဝေန္တော "ကထံသု လဘတေ ပည"န္တိအာဒိမာဟာတိ အာစရိယာ။ **သမ္ပရာယိကော** တိ ဧတ္တ **စ**-သဒ္ဒော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော, တေန "ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော စာ"တိ အယမတ္ထော ဝုတ္တော ဧတေတိ ဒဿေန္တော **"ယော အတ္ထော။ပေ။ ဒဿေတီ"**တိ အာဟ။ အရီယတိ ဖလံ တေသူဟိတိ **အတ္ထော,** ကာရဏံ။ **ဝိစက္ခဏော** သပယောဇနတာယ။

**တဿ ဉာဏဿာ** တိ တဿ အတ္ထဿ အာဝိဘာဝနဿ ဉာဏဿ။ ဂုဏဝိသေသေဟိ စ သဒိသဿပိ အ ညဿ အဘာဝတော **အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော ဗုဒ္ဓော** ဘဂဝတာ။ တေနာဟ –

"နယိမသ္မိံ လောကေ ပရသ္မိံ တ ပန၊
ဗုဒ္ဓေန သေဋ္ဌော သမော ဝ ဝိဇ္ဇတိ။
အာဟုနေယျာနံ ပရမာဟုတိံ ဂတော၊
ပုညတ္ထိကာနံ ဝိပုလဖလေသိန"န္တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၀၄၇)။

**သဟိတပဋိပတ္တိ** န္တိ ပညာသင်္ဂဟိကံ အတ္တနော ပဋိပတ္တိံ။ သုန္ဒရာ ဗောဓိ သုဗောဓိ, ဗုဒ္ဓဿ သုဗောဓိ ဗုဒ္ဓသုဗောဓိ, သာ ဧဝ **ဗုဒ္ဓသုဗောဓိတာ**။ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ သန္နိပတိတဒေဝတာဟိ **သဗ္ဗူဒ္ဓသာဓုကာရသဒ္ဒုဋ္ဌာနဥ္စ** ။

**သတပုညလက္ခဏ** န္တိ သတသဟဿကပ္ပေ ပုညသမ္ဘာရဿ ကတတ္တာ တေသံ ပုညာနံ ဝသေန သတပုညလ က္ခဏံ အနေကပုညနိဗ္ဗတ္တလက္ခဏံ။ အဘိနန္ဒိယတာယ သဗ္ဗေဟိ အင်္ဂေဟိ သမုပေတံ သမန္တာဂတံ။ ကတပုညာဘာ ဝံ ဗျဉ္ဇေန္တီတိ ဗျဉ္ဇနာနိ , အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ။ တေသံ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ **ပရိပုဏ္ဏဗျဉ္ဇနံ။ တံ ယဏ္ဍော။ပေ။ ပူရေ သီ**တိ ကထာပူရဏတ္တမေဝ ဟိ ဘဂဝတ တထာရူပာနိ အကာသိ။ **အဗ္ဘာမိတာ** တိ အရောက။ "အဗ္ဘထိတာ"တိ ကေစိ ပ ဌန္တိ, သယသန္တာသရဟိတာတိ အတ္ထော။

"ဟတ္ထယော"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **"ဟတ္ထကော"** တိ ဝုတ္တံ။ **အာဠဝိနဂရန္တိ** အာဠဝိနဂရတသိနော ဝဒတိ။ ဘဝတိ ဟိ တတ္ရဋ္ဌတာယ တံ-သဒ္ဒော ယထာ "ကမော အာဂတော, မဥ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီ"တိ။ **ကေကောလာဟလေန** ဝ တ္တမာနေန။

**သမ္ပိဏ္ဍိတ္ဝတ** တိ သန္နိပတိတ္ဝတ။ ကာမံ သမ္ဘာရော တေန ကတောတိ နတ္ထိ, ယုဒ္ဓတ္ထံ ပန ဗဟုသော ဥဿာဟသ္ သ ကတတ္တာ **"ယုဒ္ဓမာဒိံ ကတ္ဝတ"** တိ ဝုတ္တံ။ **တမေဝ အာဠဝကသုတ္တံ ကထေသိ** တဿာ ဧဝ ဒေသနာယ သန္နိ ပတိတပရိသာယ သပ္ပာယတ္တာ။ တေနာဟ **"ကထာပရိ။ပေ။ အဟောသီ"**တိ။ **စတူဟိ ဝတ္ထူဟိ** တိ စတူဟိ သင်္ဂဟဝ တ္ထူဟိ။ **ပရိသန္တိ** အတ္တနော ပရိသံ။ **"ဣတရဥ္စာ"** တိပိ ဝဒန္တိ။

အာဠဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

ယက္ခသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

# ၁၁. သက္ကသံယုတ္တံ

## ၁. ပဌမဝဂ္ဂေါ

### ၁. သုဝီရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၇. **အဘိယံသူ**တိ ယုဒ္ဓသဇ္ဇာဘိမုခာ ဟုတွာ ဂစ္ဆိံသု။ **တတ္ထ** တိ တသ္မိံ အသုရာနံ အဘိယာနေ **အယံ** အနိ ဝုစ္စမာနာ အနုပုဗ္ဗတော ကထာ။ **တေတ္တိံသ ပုရိသေ ဂဟေတွာ** တိ တေတ္တိံသ ပုရိသေ ပုညကိရိယာယ သဟာယဘူတေ ဂဟေတွာ။ ''ယာဝဇီဝံ မာတာပိတုဘရော အဿ''န္တိအာဒိနာ သမာဒိန္နာနိ **သတ္တ ဝတပဒာနိ ပူရေတွာ။ အဓိဂဏှဟန္တံ** အဘိဘဝန္တံ။ **ပုတ္တဟတာယာ** တိ ဟတပုတ္တာယ။ သာ သုရာ န ဟောတိ, န သုရံ ပိဝိမှာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တတော ပဋ္ဌာယာ**တိ ''န သုရာ''တိ ဝုတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ။ ''န သုရန္တိ န ဒိဗ္ဗန္တိတိ အသုရာ''တိ ကေစိ။ **ဟေဋ္ဌိမတလေ** အနန္တောဘူမိယံ အာယာမတော ဒသယောဇနသဟဿံ။

ဥရကဒိသဟစရိတာနိ ဌာနာနိ ဥရကဒီနီတိ အာဟ **''ဥရကဒီသု ပဉ္စသု ဌာနေသူ''**တိ။ **ပဌမာလိန္ဒေ** တိ ပဌမေ ပရိဘဏ္ဍေ။ ပဉ္စယောဇနသဟဿဝိတ္ထာရပုထုဗဟလာဟိ သိနေရုဿ စတူသုပိ ပဿေသု စတ္တာရော ပရိဘဏ္ဍာ။ သိနေရုဿ ဟိ တသ္မိံ တသ္မိံ ပဿေ ယုဂန္ဓရာဒီသု ပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပရိတရေ မဟာဒီပေ စ လဘိတဗ္ဗဿ မဟတော အတ္တဿ ဝသေန **မဟတ္ထာ။ ကုပိတာဝိလစိတ္တာ** တိ ကုပိတေန ကောပေန အာကုလစိတ္တာ။ **ယုဒ္ဓေသိ** တိ ယုဒ္ဓေသိနော။ **သေသေသူ**တိ သေသေသု ပရိဘဏ္ဍေသု။ **သေသာ**တိ သုပဏ္ဏာဒယော။

**ဝမ္မိကမက္ခိကာ** တိ သပက္ခိကဥပစိကာ။ **ဩသက္ကိတွာ** တိ ပိဋ္ဌိဘာဂေန နိဝတ္တိတွာ။

**ပမာဒံ အာပဇ္ဇေသီ**တိ သက္ကဿ အာဏာယ ပမာဒံ အာပဇ္ဇိ။ **သဋ္ဌိယောဇနံ** ဝိတ္ထာရေန။ **သုဝဏ္ဏမဟာဝီထိန္တိ** သုဝဏ္ဏမယဘူမိဇဂတိဝီထိံ။

**အနုဋ္ဌဟန္တော** တိ ဥဋ္ဌာနံ ကာယိကဝီရိယံ အကရောန္တော။ **အတယမန္တောတိ** တယာမံ စေတသိကဝီရိယံ အကရောန္တော။ **ကိဉ္စိ ကိစ္စ** န္တိ ကသိတဏိဇ္ဇာဒိဘေဒံ အညတရံ ကိစ္စံ ကတ္တဗ္ဗကမ္မံ။ **ဝရန္တိ** ပဝရံ။ တေနာဟ **''ဥတ္တမ''**န္တိ။ တဉ္စ ခော ကသိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **''ဩကာသ''**န္တိ။ **ကမ္မံ အကတွာ** တိ ကိဉ္စိပိ ဇီဝိတဟေတုဘူတံ ကမ္မံ အကတွာ။ **ဇီဝိတဋ္ဌာနံ နာမာ** တိ တဿ ဇီဝိတဿ ဟေတု နာမ။ **နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂေ** တိ နိဗ္ဗာနဿ အဓိဂမုပာယဘူတော မဂ္ဂေါ။

သုဝီရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၂. သုသီမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၈. **အန္တရေ** တိ အဗ္ဘန္တရေ။ **ဝဏ္ဏနာမကန္တိ** ''သုသီမော''တိ ဝဏ္ဏနာမကံ။ **ကော ပုတ္တမေဝ** အညတရံ အတ္တနော ပုတ္တမေဝ။

သုသီမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၃. ဓဇဂ္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၉. **သမုပဗျူဠှော** တိ ဥဘိန္နံ သဟ ဧဝ သမာဂမော, ဘုသံ တ ဗျူဠှောတိ အတ္ထော။ ဘုသာ ပနဿ ဗျူဠှတာ ဒွိန္နံ သေနာနံ သမာဂန္တွာ သမ္ပိဏ္ဍိတဘာဝေနာတိ အာဟ **''သမ္ပိဏ္ဍိတော ရာသိဘူတော''** တိ။ **ပစ္ဆိမန္တော**တိ ရထပဉ္စရဿ ပရန္တော ပစ္ဆိမန္တော ပစ္ဆိမကောဋ္ဌာသော။ **ရထသန္ဓိတော**တိ ရထပဉ္စရဿ ကုဗ္ဗရေန သဒ္ဓိံ သမ္ဗန္ဓနဋ္ဌာနတော။ **တဒေဝ ပမာဏန္တိ** တဒေဝ ''ဒိယဍ္ဍယောဇနသတာယာမော''တိ ဝုတ္တပ္ပမာဏမေဝ။ **ဒိဂုဏံ က**

တွတတိ ''ပစ္ဆိမန္တော သတယောဇနော''တိအာဒိနာ ဒိဂုဏံ ကတွာ။ စန္ဒမဏ္ဍလသူရိယမဏ္ဍလကိင်္ကိဏိကဇာလာဒိ ဘောဒသ္သ **သေသာလင်္ကာရသ္သ။ ပဿန္တာနံ** ဒေဝတနံ။ **ရာဇာ နောတိ** အမှာကံ ရာဇာ ဒေဝသေဋ္ဌော။ **ဒုတိယံ အာသနံ လဘတီ**တိ သက္ကော နိသိန္နေ တဿ အနန္တရံ ဒုတိယံ အာသနံ လဘတိ။ တသ္မာ ဒေဝသေဋ္ဌတာယ သက္ကော ဝိယ က ရဝဋ္ဌာနိယော, ယတော သက္ကော ''တဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကေယျာထာ''တိ အာဟ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **အ သုရေဟိ ပရာဇိတော**တိ အသုရေဟိ ပရာဇယံ အာပာဒိတော။ **ရဇဓဇံ ဒိသ္ဝာတ**တိ ပရသေနာယ ဥပဂစ္ဆန္တိယာ ဥဋ္ဌိတရဇမ တ္တမ္ပိ ဒိသွာတ ဌိတောပိ တံ ရဇဓဇံ ဒိသွာတ ဘီရုဘာဝေန **ပလာယနဓမ္မော** ။

**ယဿ** ဓဇဂ္ဂပရိတ္တဿ။ **အာနုဘာဝေ ဝတ္တတိ** အသမ္ဗုဒ္ဓိဘူတာဟိပိ ဒေဝတာဟိ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗ တော။ **စောရဘယာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ရောဂဘယာဒီနမ္ပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဝိမိနာ ဘာဝိ တေ ပရိတ္တဿ အတ္တေ ဥပစာရဇ္ဈာနာဒီနမ္ပိ ဣဇ္ဈနတော။

ဒီဃတပီနာမကေ ကမေ စေတိယံ **ဒီဃတပိစေတိယံ။ မုဒ္ဒဝေဒိကာ** နာမ ဟမ္မိယံ ပရိက္ခိပိတွာတ ကတဝေဒိကာ။ ဗုဒ္ဓဂ တံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာတ ပရိတ္တရက္ခဂုတ္တိံ အာဟ။ ပရိတ္တဿ အာနုဘာဝေန **ဒွေဝ ဣဋ္ဌကာ။ပေ။ အဋ္ဌံသု** ။ တထာ ဟိ **တဿိံ နိသ္သေဏိယံ ဌိတော။ပေ။ အဋ္ဌံသု** တိ။

ဓဇဂ္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ဝေပစိတ္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၅၀. ''မဟာနုဘာဝတာယ အသုရာနံ စိတ္တဝေပနေန ဝေပစိတ္တိ''တိ ဝဒန္တိ။ ဣသီဟိ ပန အဘယံ ယာစိတေ ''ဘယမေဝ ဒဒါမီ''တိ ဝတွာတ တေဟိ ''အက္ခယံ ဟောတု တေ ဘယ''န္တိ အဘိသပဝသေန ဝုတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ ဝေပနစိတ္တတာယ **''ဝေပစိတ္တိ''** တိ ဝုစ္စတိ, ယံ လောကိယာ ''ပုလောမော''တိ စ ဝဒန္တိ။ နိဟတပအနိပိ ကာနိစိ အတ္ထ ထဝိသေသဇောတကာနိ ဟောန္တီတိ အာဟ **''နိဟတမတ္တ''**န္တိ ဟေတုအတ္ထာဒီနမေတ္တ အသမ္ဘဝတော။ **တန္တိ** သ က္ကံ ဒေဝတနမိန္ဒံ။ **ကဏ္ဌေ ပဉ္စမေဟီ** တိ ကဏ္ဌဇဗန္ဓနပဉ္စမေဟိ, ဝိဘတ္တိအလောပေန နိဒ္ဒေသော။ **စိတ္တေနေတ** တိ ''ဣမံ ဗန္ဓာမိ, အယံ ဗဇ္ဈတူ''တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တေနေဝ။ **ဗဇ္ဈတိ** ဗန္ဓော ဟောတိ, အယံ ဒေဝတနုဘာဝတော။ **မုစ္စတီ** တိ ဧတ္ထ ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဒသဟီ**တိ ''စောရောသီ''တိအာဒိနာ ဣမ ဝုတ္တေဟိ ဒသဟိ။ တေနာဟ **''ဣမေဟီ''**တိ။ နိဗ္ဗုတ္တိ တွာတ စိရကာလတံ ဥပဟအယ ခုံသနဝသေန ဝဒတိ **''ဇရသက္ကာ''** တိ။ **န တံ** အက္ကောသံ **မနသိ ကရောတိ** ဒီဃရတ္တံ ခန္တိသောရစ္စေသု နိရုဋ္ဌဟအဇ္ဈာသယတ္တာ။ **မဟာပဋိဂ္ဂဟဏ** န္တိ မဟန္တံ ဥပသမဗ္ဗူဠှနံ။ **အဿာ** တိ ဝေပစိတ္တိ ဿ။

**ပဋိသံယုဇေတိ** ပဋိသတ္တု ဟုတွာတ သံယုဇ္ဇံ ကရေယျ။ တေနာဟ **''ပဋိပ္ဖရေယျာ''** တိ။ **ဥပသမံ။ပေ။ မညေ** ဥ ပသမေနေဝ ပစ္စတ္ထိကဿ နာယကဘူတဿ ကောဓဿ ပဋိသေဓနတော။ တာဒိသေ ဟိ ကောဓေ ပဋိကိရိယံ အလ ဘန္တော အနုပဟအနော ဝိယ ဇာတဝေဒေါ ဝူပသမ္မတိ။ **ယဒာ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော, န ကာလတ္တောတိ အာဟ **''ယသ္မာ တံ မညတီ''** တိ။ **တာဝဒေဝ ဒွေဝ ကတေ ယုဇ္ဈန္တေ** တိ တဿိံယေဝ ခဏေ ဒွိသု ကေဏေသု ယုဇ္ဈန္တေသု။

**ခန္တိတော ဥတ္တရိတရော အညော အတ္တော န ဝိဇ္ဇတိ** အနန္တရေဝ အဿ ဝိရောဓံ အနတ္ထံ ပဋိဗာဟိတွာတ ဒိဋ္ဌ ဓမ္မိကဿ စေဝ သမ္ပရာယိကဿ စ သံဝိဓာနတော။ **တံ ခန္တိံ ပရမံ အာဟု** သေဋ္ဌဗလံ ဝိရောဓပစ္စယံ အဘိဘုယျ ပဝတ္တနတော။ ဗာလယောဂတော ဗာလော, တဿ ဗလံ **ဗာလဗလံ,** အညာဏန္တိ အာဟ **''ဗာလဗလံ နာမ အညာဏ ဗလ''**န္တိ။ **တံ ယဿ ဗလ** န္တိ တံ အညာဏဗလံ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဗလံ, **အဗလမေဝ တံ** ပညာဗလေန ဝိဒ္ဓံသေတဗ္ဗ ဗတော။ **ပဋိဝတ္တာ န ဝိဇ္ဇတီ** တိ ဓမ္မဋ္ဌံ ပဋိပ္ဖရိတွာတ အဘိဘဝိတွာတ ပဝတ္တာ နတ္ထိ။ ပဋိဝစနမတ္တံ ပန ကောစိ ဝဒေ ယျာပိ, တံ အကာရဏန္တိ ဒဿေန္တော **''ပဋိပ္ဖရိတွာတ တ''** တိအာဒိမာဟ။ **ဗာလဗလ**န္တိ ''ပဋိပ္ဖရိတွာတ''တိ ဝစနသွာ သ ကာရဏဝစနံ။ **တဿေဝ ပုဂ္ဂလဿ** ပဋိကုဇ္ဈနကဿ။ နာနတ္တာဝိတက္ကနတော **ဥဘိန္နံ အတ္ထံ။ တိကိစ္ဆန္တ** န္တိ အနတ္ထပဋိဗာဟနမုခေန ပဏ္ဍိတကိစ္စကရဏေန ပဋိသေဓေန္တံ။ ''ဗာလော အယ''န္တိ ဓဝံ ပညပေတုံ ဟေတုဖလာနံ အနဝဗောဓတော **စတုသစ္စဓမ္မေ အဆေကာ** တိ။

ဝေပစိတ္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. သုဘာသိတဇယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၅၁. **“ဆေကတာယာ”**တိ ဝတ္တ တသ္သ ဝတ္တုံ ဆေကဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ဇဝံ ကိရဿာ”** တိအာဒိမာဟ။ **ကဟ န္တိ** လဒ္ဓိံ။ **မောစေတ္ဝတ**တိ ယဿ ပုန “စောရော”တိ ဥတ္တရိ ဝတ္တုံ န သက္ကောတိ, ဇဝံ ဝိမောစေတ္ဝတတိ ပဌမံ ဝတ္တုံ န သက္ကာ။ **ဂရူ**တိ ဘာရိယံ, ဒုက္ကရန္တိ အတ္ထော။ **ပဏ္ဍာ** တိ “ပရဿာ”တိ ဝုတ္တော သော ကိဉ္စိ ပဌမံ ဝဒန္တော အတ္တနော အဓိပ္ပာယံ ပဝေဒေတိ နာမ, တံ ယထာသတ္တိ ဝိဒိတမနော တဿ ဥတ္တရိ ဝတ္တုံ သက္ကောတိ။ တေနာဟ **“ပရဿ ဝစနံ အနုဂန္တွာ ပန ပဏ္ဍာ သုခံ ဝတ္တုံ”** န္တိ။ အပိ စ အသုရိန္ဒေန “ဟောတု, ဒေဝါနမိန္ဒ, သုဘာသိတေန ဇယော”တိ ပဌမံ ဝုတ္တံ, ဝိသေသော စ ပုဗ္ဗံ ဥပနေန္တံ အနုဝတ္တတိ။ ဝစသိ ကုသလော သက္ကော ဒေဝရာဇာ တံ ဝိသေသံ တေနေဝ ပုဗ္ဗံ ဥပနယာပေန္တော ဥပလာပနဝသေန “တုမှေဟ ခေ၀တ္တာ”တိအာဒိမာဟ။ **ပုဗ္ဗဒေဝတ**တိ သက္က ပမုခာယ ဒေဝပရိသာယ လောကေ ပုဗ္ဗေဝ ဥပ္ပန္နတ္တာ “ပုဗ္ဗဒေဝ”တိ ပသံသဝစနံ။ ဝေပစိတ္တိ သန္ဓာယ “တုမှ ဟေ”တိ “ပုဗ္ဗဒေဝ”တိ စ ဝုတ္တတ္တာ **“တုမှ ဟာကံ တာဝ ပဝေဏိအာဂတံ ဘဏထာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ကရဝဋ္ဌာနိယတ္တာ ဝေပစိတ္တိနော ဗဟုဝစနပယောဂေ။ ဒဏ္ဍေန အဝစာရော အဝစရဏံ ဒဏ္ဍာဝစရော, နတ္ထိ ဧတ္ထ ဝုတ္တော ဒဏ္ဍာဝစရောတိ **အဒဏ္ဍာဝစရာ,** သက္ကေန ဝုတ္တာ ကထာယော။

သုဘာသိတဇယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ကုလာဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၅၂. **ရထသဒ္ဒော** တိ ရထာလင်္ကာရဘူတာနံ ကိင်္ကိဏိကဇာလာဒီနံ သဒ္ဒော။ တထာ **ဓဇသဒ္ဒော။ အာဇာနီယသဒ္ဒေ**တိ အာဇာနီယာနံ ဟသိတသဒ္ဒော စ။ **ကရုဏာသမာဝဇ္ဇိတဟဒယော** တိ ဟဏာနံ အနုပရောဓေန ပဏာမိတစိတ္တော။ **ဤသာမုခေနာ**တိ ရထကပ္ပရမုခေန။ **ပုညပစ္စယနိဗ္ဗတ္တော** တိ ဥဠာရံ သုဝိပုလံ ပုညံ ပစ္စယံ ကတွာ နိဗ္ဗတ္တော။ **န သ ဇ္ဇတိ** ကတ္ထစိ အပ္ပဋိဃဋ္ဋနေန ဂစ္ဆန္တော။ **သိမ္ဗလိဝနေနာ** တိ သိမ္ဗလိဝနမဇ္ဈေန ။ **ဝိဘဂ္ဂံ နိမ္မထိတ** န္တိ ဣတော စိတော ဝိဘဂ္ဂဉ္စေဝ နိရဝသေသတော မထိတဉ္စ ဟောတိ။

ကုလာဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. နဒုဗ္ဘိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၅၃. **သုပစ္စတ္ထိကော** တိ သုဋ္ဌု အတိဝိယ ပစ္စတ္ထိကော ပဋိသတ္တု။ **ဂဟိတောသီ**တိ ဒေဝဟသေန ဗန္ဓိတ္ဝတ ဂဟိတော အသိ။ **ဗဒ္ဓေဝ အဟောသိ** သက္ကဿ ပုညာနုဘာဝေန။ စေတိယရာဇာ ကိရ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ တတော ပုဗ္ဗေ ကေနစိ အဝုတ္တပုဗ္ဗံ ခရမုသာဝါဒံ အဘာသိ, တာဝဒေဝ ဝိရဠ္ဂိတ္ဝတ မဟာပထဝိယာ ဝိဝရေ ဒိန္နေ နိပတိတ္ဝတ အဝီစိအဂ္ဂိ ဇာလာနမိန္ဓနမဟောသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“စေတိယရညော ဟာပံ သန္ဓာယာ”** တိ။ **မဟာဟဟာနီ**တိ မဟန္တာနိ ဂရုတရာနိ ဟဟာနိ။ တထာ ဟိ ဝေပစိတ္တိနော သပထကရဏေ နိဒဿနဘာဝေန ဧတာနိ အဋ္ဌကထာယံ အာဂတာနီတိ။

နဒုဗ္ဘိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ဝေရောစနအသုရိန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၅၄. **ဒ္ဝတရပာလရူပကာနိ ဝိယာ**တိ ဒ္ဝတရပာလာကာရေန ကတပဋိမာယော ဝိယ။ **တယမေထေဝ,** န အန္တရာ သံ ကောစံ အာပဇ္ဇေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ **နိပ္ဖန္နသောဘနေသု** တိ နိပ္ဖန္နဘာဝေန သုန္ဒရေသု။ သဗ္ဗေ ဟိ အနိပ္ဖန္နာ အတ္ထာ န သောဘန္တိ။ **ကိစ္စဇာတာ**တိ ဝိပ္ပကတဘာဝေန သဉ္ဇာတကိစ္စာ။ **အကိစ္စဇာတော**တိ အသဉ္ဇာတကိစ္စော ကိစ္စရဟိတော နာမ နတ္ထိ ဂမနဋ္ဌိတသယနနိသဇ္ဇာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဒုက္ခဝိနောဒနဘာဝတော။ **သံယောဂပရမာတွေဝ၀ သမ္ဘောဂ**တိ ဣမေသံ သတ္တာနံ သံဘုဉ္ဇိတဗ္ဗဝတ္ထုနို နာမ ပကတိယာ ဝိရောဓသီလာနိပိ အသံယောဂေန တ အသုန္ဒ

ဒရာနိပိ, တာနိ အဘိသင်္ခရဏာပစနသံယောဇနပရမာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ တထာ သတိ သမ္ဘောကရဟာဘာဝူပဂမနတော။ တေနာဟ **“ဟရိတသိကသြဒနာဒီနီ”**တိအာဒိ။ ဥဏှဟာပေတ္ဝာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗယုတ္တော ပရိဘဇ္ဇိတ္ဝာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဝေရောစနအသုရိန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၉. အရညာယတနကိသိသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၂၅၅.** ဇာမာတိကာ ဝုစ္စတိ ဓီတုပတိ, သသုရော ဘရိယာယ ပိတာ, တသ္မာ ဣမေ အန္တရဝတ္တိနော ဒွေဝ ဇနာ သက္ကဝေပစိတ္တိနော သုဇာယ ဝသေန **ဇာမာတိကသသုရာ။** **“စိရဒိက္ခိတာန”** န္တိ ဒိက္ခိတ္ဝာ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ စိရကာလာနံ ဝတသမာဒာနဝသေန ဣတော ဗာဟိရကာနံ ပဗ္ဗဇိတာနန္တိ အာဟ **“စိရသမာဒိန္နဝတာန”** န္တိ။ **ဣတော ပဋိက္ကမာ** တိ ဣတော ယထာဋ္ဌိတဌာနတော အပေဟိ အပက္ကမ။ **န ပဋိက္ကူလသညိနော** ဂုဏေ ကရဝယောဂတော။ ဒေဝတ ဟိ ယေဘုယ္ယေန ‘‘မယံ ပုဗ္ဗေ ဂုဏဝန္တေ ပယိရုပာသိတ္ဝာ တေသံ ဩဝါဒေ ဌတ္ဝာ ပုညာနိ ဥပစိနိတ္ဝာ ဣဓူပပန္နာ’’တိ ဂုဏဝန္တေသု အာဒရဘာဝံ ဥပဋ္ဌပေန္တိ။

အရညာယတနကိသိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၁၀. သမုဒ္ဒကသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၂၅၆. စက္ကတဋ္ဌမဟာသမုဒ္ဒပိဋ္ဌိယ** န္တိ စက္ကတဋ္ဌပဗ္ဗတဟာဒသမန္တာ မဟာသမုဒ္ဒတီရပိဋ္ဌိယံ။ ယထေဝ သိနေရုသမီပေ မဟာသမုဒ္ဒေ အနုပုဗ္ဗနိန္နေ အနုပုဗ္ဗပောဏော အနုပုဗ္ဗပဗ္ဘာရော, ဧဝံ ယေဘုယ္ယေန စက္ကတဋ္ဌဟာဒသမီပေပိ။ တေနာဟ **“ရဇတပဋ္ဋဝဏ္ဏော တလုကပုလိနေ”** တိ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရာသု** တိ အနန္တရသုတ္တေ ဝုတ္တပ္ပကာရာသု။ **အဿမပဒေနာ** တိ အဿမပဒဝေမဇ္ဈေန။ **ဧဝံ စိန္တယိံသု** တိ ‘‘ယံ နူန မယ’’န္တိအာဒိနာ ယထာ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတံ, ဧဝံ မန္တယိံသု။

**ဣစ္ဆိတကရော** တိ ယဒိစ္ဆိတကရဏံ။ **ဒုဋ္ဌာန** န္တိ ဒုရာသယာနံ။ တေ ပန ဒုဋ္ဌဇ္ဈာသယာ ဝိရုဒ္ဓာ ဟောန္တီတိ အာဟ **“ဒုဋ္ဌာနံ ဝိရုဒ္ဓာန”** န္တိ။ **ပဝုတ္တ** န္တိ ဗီဇံ သန္ဓာယ ဝပိတံ။ တေနာဟ **“ခေတ္တေ ပတိဋ္ဌာပိတ”** န္တိ။

**သာယမာသဘတ္တ** န္တိ သာယံ အသိတဗ္ဗဘောဇနံ။ ယထာတရံ ဘက္ခိတမေတံ ဒေဝတနံ ဝိယ သုခုမံ ဂုရုတသဋ္ဌ န ဟောတီတိ **“ဘတ္တ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဂေလညဇာတ**န္တိ သဉ္ဇာတဂေလညံ။ **ဝေပတီ**တိ ကမ္ပတိ ပဝေဓတိ။

သမုဒ္ဒကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

**၂. ဒုတိယဝဂ္ဂေါ**

**၁. ဝတပဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ**

**၂၅၇.** သမာဒာတဗ္ဗတော **ဝတာနိ,** အညမညံ အသင်္ကရသဘာဝေန ပဗ္ဗဇိတဗ္ဗတော **ပဒာနိ,** တတော ဧဝ အသံကိဏ္ဏာဘာဂတိ ကတ္ဝာ **“ဝတကောဋ္ဌာသာနီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **သမတ္တာနီ** တိ ပုညဝိသေသတာယ ပုဗ္ဗဘာဝဖလနိဗ္ဗတ္တနေန ကိတ္တိသညာနေန စ သမံ အတ္တာနိ သမတ္တာနိ။ **ပရိပုဏ္ဏာနီ** တိ အခဏ္ဍာဒိဘာဝေန သဗ္ဗသော ပုဏ္ဏာနိ။ **သမာဒိန္နာနီ**တိ တတ္ထ သက္ကစ္စကာရိတာယ သမ္မာ အာဒိန္နာနိ။ **မာတုလာနီ**တိ ပိတုဘဂိနီ, န ယာ ကာစိ မာတုလဿ ဘရိယာ ကုလဇေဋ္ဌကာနံ အဓိပ္ပေတတ္တာ, ဘရိယာပိ တ မာတုလသမ္ဗန္ဓတော ဂဟေတဗ္ဗာ, တထာ သတိ မဟာပိတုဘရိယာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

**အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဇေဋ္ဌဘဂိနိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အပစိတိကာရကောတိ** တေသံ ပစ္စုဋ္ဌာနကရော။ ယော ကောစိ ဒဒန္တော ပိ သာပေက္ခော ဒေတိ, သော မုတ္တစာဂေ န ဟောတိ, အယံ ပန န ဧဝန္တိ **"မုတ္တစာဂေ ဟောတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဿဋ္ဌစာဂေတိ** နိရပေက္ခပရိစ္စာဂေတိ အတ္ထော။ ယထာ ဟဏ္ဏာတိဟတဇဟုလော "လောဟိတဟတ္ထီ"တိ ဝုစ္စတိ, တထာ အနဇဟုလော "ပယတဟတ္ထီ"တိ ဝုတ္တောတိ အာဟ **"ဒေယျဓမ္မအနုတ္တာယ သဒာ ဓောတဟတ္ထော"** တိ။ **တေသင်္ဂရတောတိ** ဒေယျဓမ္မဿ ပရိစ္စဇနေ အဘိရတော။ **ပရေဟိ ယာစိတဗ္ဗာရဟော** တိ ပရေဟိ ယာစိတုံ ယုတ္တော ဣစ္ဆိတဿ အတ္ထဿ တာဝဒေဝ ဝိဿဇ္ဇနတော။ **အနေနေဝ ယုတ္တော** တိ သဗ္ဗကာလံ အနေနေဝ ယုတ္တော အဘိဏှံ ပဝတ္တမဟာအနုတ္တာ။ **အနေ စ သံဝိဘာဂေ စ ရတော**တိ ပရဿ သမ္ပုဏ္ဏံ ကတ္တာ ပရိစ္စဇနသင်္ခာတေ အနေ စ အတ္တနာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတော သံဝိဘဇနသင်္ခာတေ သံဝိဘာဂေ စ **ရတော** အဘိရတော။

ဝတပဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၂. သက္ကနာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၅၈. **မနုဿဘူတော** တိ မနုဿေသု ဘူတော, မနုဿတ္တံ တ ပတ္တော။ **အာဝသထန္တိ** နိတသဋ္ဌာနံ ကာရေ တ္ဝာ အအသိ, တသ္မာ တသံ အအသီတိ **တသတော**။ အတ္ထ-သဒ္ဒော ဣဓ ကာရဏပရိယာယောတိ အာဟ **"သဟဿမ္ပိ ကာရဏာန"**န္တိ။ သ္ဝတယမတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝိဘာဝိတောဝ။ **ဝိနိစ္ဆိနတိ,** တသ္မာ သဟဿံ ပညာအက္ခိနိ တေသ္ဝ သာတိ **သဟဿက္ခော** ။ မဃံ ဝုစ္စတိ ခနံ, တံ ပန သဒ္ဓာသင်္ခာတံ မဃံ အဿ အတ္ထီတိ **မဃဝါ**။ ပုရေ အနံ ဒဒာတီတိ **ပုရိန္ဒဒေ** အနုနာသိကလောပံ အကတ္ဝာ။ ပုညာနိ ကာတုံ သက္ကောတီတိ **သက္ကော** ။

သက္ကနာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. မဟာလိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၅၉. **သောတိ** သက္ကော ဒေဝရာဇာ။ ဗဟုဝစနေ ဝတ္တဗ္ဗေ ဧကဝစနံ ဝုတ္တံ။ ဝုစ္စတီတိ ဝစနံ, အတ္ထော။ တသ္မာ **ဗဟုဝစနေတိ** ဗဟုမှိ အတ္ထေတိ အတ္ထော ။ ယထာ ပဋိပဇ္ဇန္တော အနုက္ကမေန တေ ဓမ္မေ သမာဒိယိတ္ဝာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ, တံ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတုံ **"သက္ကော ကိရာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အနန္တရေတိ** သက္ကဘာဝဿ အတိတာနန္တရေ အတ္တဘာဝေ။ **တံ သဗ္ဗန္တိ** သက္ကဿ မဃမာဏဝကာလေ သမ္မာပဋိပတ္တိံ, တာယ သက္ကဘာဝူပဂမနဉ္စာတိ တံ သဗ္ဗံ။ **ဝုတ္တော,** တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။

မဟာလိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၄. ဒလိဒ္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၀. **မနုဿဒလိဒ္ဒော** တိ မနုဿေသု ဒုဂ္ဂတော။ **မနုဿကာရုညတ** န္တိ မနုဿေသု ပရမနိဟီနတံ။ **မနုဿကပဏောတိ** မနုဿေသု တ ပရမနိဟီနော။ **တသ္မိံ ဌာနေ** တိ တဿ ဒေဝပုတ္တဿ တသ္မိံ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနေ။ **လာမကတော စိန္တေန္တီတိ** တဿ ပုရိမဝတ္ထုံ နိဿာယ ဟီနတော စိန္တေန္တိ။ **ကထေန္တိ** တိ တမေဝ ပရေသံ ကထေန္တိ။ **ဝိတ္ထာရေန္တီ** တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရိကံ ကရောန္တိ။ သဗ္ဗအ ပရိစ္ဆိန္ဒ ပရိတရသမ္ပန္နော ဟုတ္ဝာ အမှဋ္ဌ ရတနေ ဟတ္ထိက္ခန္ဓေ မဟစ္စရာဇာနုဘာဝေန နိသိန္နတ္တာ **ဇနကာယေန သမုလ္လောကိယမာနော**။ **အဝလမ္ဗန္တီ** တိ ဩလမ္ဗန္တိ။ **ဝန္ဒနမတ္တံ တ နာဟောသိ,** အညဒတ္ထု ပစ္စေကဗုဒ္ဓတော အတ္တနော သမာနာဒရကိရိယံ ပစ္စာသီသတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"သော"**တိအာဒိ။ **ကုတယန္တိ** ကော အယန္တိ ဗ္ယာပန္နဝသေန ဝဒတိ။ ကာဋ္ဌရတ္တေဟိ သုတ္တေဟိ သိဗ္ဗိတတ္တာ ဝဏ္ဏဝိကာရံ ဒိသ္ဝာ **"ကုဋ္ဌိစီဝရာနိ ဟရတော"** တိ အာဟ။ **မဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ** မဟာဒုက္ခံ ပစ္စနု ဘောတိ။ တဒနုရူပဟာပကမ္မဿ ဝိပာကာဝသေသေန လဒ္ဓောကာသေန **ရာဇဂဟေ။ပေ။ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ** ။ ကာမဉ္စ ဧတ္ထ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ ကုသလကမ္မေနေဝ, တဿ ပန အကုသလကမ္မဿ ဝိပာကိနော ဗလဝဘာဝတော ဝုတ္တံ **"ဝိပာကာဝသေသေနာ"**တိ။ တေနာဟ **"ဂဟိတကာလတော။ပေ။ နိက္ခန္တော"** တိ။ ဘိက္ခာယ စရိတုံ သမတ္ထကာလ တော ပဋ္ဌာယ ရောဂဿ ဗလဝတာယ **မံသာနိ။ပေ။ ပတန္တိ။ ဉာဏံ ပေသေတ္ဝာ** တိ ဝိပဿနာပဋိပာဋိယာ ဘာဝနာဉာ

ဏံ နိဗ္ဗာနံ ပဋိပေသေတုတ ပဝတ္တေတုတ။ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပက္ကတ္တာ သတ္တု ဒေသနာဝိလာသေန **သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော။ စုမ္ဗဋ္ဌန္တိ** ဟာဒစုမ္ဗဋံ။ ကုဋ္ဌိနော ဟိ သကလဟာဒတလံ မာ ရုဇီတိ စုမ္ဗဋံ ကတွာ တံ ဟာဒတလေ ဗန္ဓိတွာ ဂစ္ဆန္တိ, **မတ္တိကဟာတိံ ဘိန္ဒိတွာ ဝိယ** တထာ နိပဟိနမနုဿတ္တဘာဝတော စဝိတွာ **သုဝဏ္ဏဟာတိံ ပဋိလဘန္တော ဝိယ** ဒေဝတ္တဘာဝံ ဂဏှန္တော စုတိစိတ္တတော ဒုတိယစိတ္တတရေ အာအနစိတ္တက္ခဏေ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။

**မဂ္ဂေနာဂတာ** တိ မဂ္ဂါဓိဂမနေန အာဂတာ ဥပ္ပန္နာ။ **အရိယကန္တသီလ** န္တိ အရိယာနံ ကန္တံ မနာပံ မနောရမံ သီလဓမ္မံ။ အရိယာနံ အဓိစိတ္တအဓိပညာသိက္ခာ ဝိယ အဓိသီလသိက္ခာပိ သဗ္ဗာ အတိဝိယ ကန္တာ တေတိ အာဟ **"ကိဥ္စာပီ"**တိအာဒိ။ **ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ** တိ ဣမသ္မိံ သောတာပန္နဿ ဘဝသင်္ခါတေ အတ္ထေ နိဒ္ဒါရေတွာ ဝုစ္စမာနေ။ **ပဉ္စသီလမ္ပိ** ယသ္မာ ဒိဋ္ဌိ ဝိယ ဘဝန္တရေပိ **အပ္ပဟီနံ**။

ဒလိဒ္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. ရာမဏေယျကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၁. အာရမန္တိ ဧတ္ထ သတ္တာတိ **အာရာမာ,** မနောရမာ ဥပဝနာဒယော။ တေ ဧဝ စေတေန္တိ ဧတ္ထ သဒ္ဒါယ အတ္တနော ပီတိသောမနဿံ သန္ဓဟန္တီတိ **စေတိယာ**တိ စ ဝုစ္စန္တိ။ **မနုဿရာမဏီယဘာဝဿာ** တိ မနုဿာနံ အာရာမဏီယဘာဝဿ။ တဿ ပန သီလာဒိဂုဏဝသေန အစိန္တေယျာပရိမေယျာနုဘာဝတာပိ ဟောတီတိ ဘဂဝတ **"နာဂ ယန္တိ သောဒ္ဒသိ"**န္တိ အတေစ။ အစေတနာယ ဘူမိယာ ရမဏီယတာ နာမ ဂုဏဝိသိဋ္ဌာနံ အရိယာနံ သေဝနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ **"ဣအနိ။ပေ။ ကမေ တတိအာဒိမာဟာ"**တိ။

ရာမဏေယျကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၆. ယဇမာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၂. **ယဇန္တာန** န္တိ ဒက္ခိဏေယျံ ဥဒ္ဒိဿ ဒေန္တာနံ။ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော သုတ္တနိက္ခေပောတိ ဒဿေတုံ တ အတ္ထဝဏ္ဏနံ ကာတုံ **"တအ ကိရာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အင်္ဂ** န္တိ သေဋ္ဌံ။ တေဟိ တေဟိ တ ယထာလဒ္ဓသပ္ပိအာဒယော မာ နဿန္တု, အင်္ဂဘာဝေန ဂဟိတာနိ သပ္ပိအာဒီနိ ကေဝလံ အဂ္ဂိမှိ ဈာပနေန, ဒေတ မနုဿာ မိစ္ဆာကဟေန မာ နဿန္တု။ **တက္ကေနာ** တိ တက္ကမတ္တေန။ "ကထေမာ"တိ အမှေ ဟ မညထ, ဣအနိ ပဿထ, ပစ္စက္ခတော အယံ တေ။ပေ။ အာဂစ္ဆတီတိ အာဟံသူတိ ယောဇနာ။

**ဥပဓိဝိပာကန္တိ** ဥပဓီသု တ ဝိပစ္စတိ, ဥပဓယော တ ဝိပာကာ တေဿာတိ ဥပဓိဝိပာကံ။ **ဝိပ္ဖာရဝန္တံ ဟောတိ** ဝိပုလပက္ခတာယ။ **ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အဒံသု** "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန မဟာဗုဟ္မုနာ စ ဇံ ဩတအော ဒိန္နော"တိ။

ယဇမာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၇. ဗုဒ္ဓဝန္ဒနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၃. **ဥဋ္ဌဟာ** တိ ဥဋ္ဌာနံ ကာယိကဝီရိယံ ကရောဟိ။ တေနာဟ **"ဝိစရ, လောကေ"**တိ။ စေတသိကဝီရိယံ ပန ဘဂဝတာ မတ္ထကံ ဟာပိတမေဝ။ တေနာဟ **"ဝိဇိတသင်္ဂါမာ"** တိ။ **ဒွတဒသယောဇနိကဿ** ဥစ္စဘာဝေန။ ဝိတ္ထာရတော ပန အာယာမတော စ အနေကယောဇနသတသဟဿပရိမာဏစက္ကတင်္ဂ အတိဖ္ဖာပေတွာ ဌိတဿ။ **ပန္နဘာရာ** တိ ဟတိတဘာရ။ နိက္ခေပိတဗ္ဗတော ဘာရာတိ အာဟ **"ဩရောပိတခန္ဓာ"**တိအာဒိ။ တေ ဟိ တံသမင်္ဂိနော ပုဂ္ဂလဿ သမ္ပာတနဋ္ဌေန **ဘာရာ** နာမ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ "ဘာရာ ဟဝေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ"တိ (သံ. နိ. ၃.၂၂)။ တဒေကဒေသော စ **ကိလေသာဘိသင်္ခါရာ။ ပန္နရသာယ ပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိန္တိ** ယထာ ပန္နရသပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိယံ ပရိပုဏ္ဏကာလေ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တော စန္ဒော သောဘတိ, ဇံ တဝ စိတ္တံ သဗ္ဗသော ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တံ သောဘတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဗုဒ္ဓဝန္ဒနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၈. ဂဟဋ္ဌဝန္ဒနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၄. **ပုထုဒ္ဒိသာ** တိ ဗဟုဒိသာ။ ကာ ပန တာတိ အာဟ **“စတဿော ဒိသာ စတဿော အနုဒိသာ စာ”** တိ။ အနုဒိသာဂဟဏေန စေတ္ထ ဥဒ္ဓံ အဓောပိ ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဘူမိတသိနော**တိ ဘူမိပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိနော။ တေန ရုက္ခပဗ္ဗတနိတသိနောပိ ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ **စိရရတ္တသမာဟိတစိတ္တေ** တိ ဥပစာရပ္ပနာဈာနာနိ ဥပဟာဒေတ္ဝာ အပရိဟီနဈာနတာယ စိရကာလံ သမာဟိတစိတ္တေ။ **အာဟာဏကောဋိကန္တိ** ဇီဝိတပရိယန္တံ ယာဝဇီဝံ။ **ဝေမာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဝသေသပုညကိရိယဝတ္ထူနိ သင်္ဂဏှာတိ။ နိစ္စသီလဝသေန **ပဉ္စဟိ,** နိယမသီလဝသေန **ဒသဟိ**။ **ပိ**-သဒ္ဒေန တတော ကတိပယေဟိ ဥပောသထသီလဝသေန အဋ္ဌဟိပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဓမ္မိကေဟီ** တိ ဓမ္မတော အနပေတေဟိ။ **ပမုခေ**ာတိ ပမောက္ခော။

ဂဟဋ္ဌဝန္ဒနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၉. သတ္ထာရဝန္ဒနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၅. **ဗ္ရဟ္မဇာဏုကော** တိ ဒက္ခိဏဇာဏုမဏ္ဍလံ ပထဝိယံ ဌပေတ္ဝာ ဝန္ဒမာနော ဗ္ရဟ္မဇာဏုကော နာမ တထာဘူတော ဟုတ္ဝာ။ ယဇိတဗ္ဗတော **ယက္ခော,** ပူဇနီယော။ ဇံ ပူဇာဝိသေသယောဂတော သက္ကောတိ အာဟ **“သော ယက္ခေ**ာတိ **သော သက္ကော”**တိ။ သက္ကဿ နမက္ကာရဘာဇနဘူတဉ္စ ပုစ္ဆန္တော မာတလိ **“ကော နာမ သော ယက္ခေ**ာ”တိ အာဟ။ **ဂုဏနေမိတ္တကေဟီ** တိ ဂုဏဟေတုကေဟိ အနန္တာနိ ဟိ ဗုဒ္ဓာနံ နာမာနိ, တာနိ စ ခော သဗ္ဗာနိပိ ဂုဏနေမိတ္တကာနေဝ။ အနန္တဂုဏတ္တာ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

> “အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ၊ သဂုဏေန မဟေသိနော။
> ဂုဏေန နာမမုဒ္ဒေယျံ၊ အပိ နာမသဟဿတော”တိ။ –

တဿာ **အနောမနာမန္တိ** ပရိပုဏ္ဏဂုဏနာမန္တိ အတ္ထော။ **သမတိက္ကမေနာ** တိ သမ္မာ သမုစ္ဆိန္ဒနဝသေန အတိက္ကမနေန။ ကိလေသာရီနံ အပေတစယောတိ **အပစယော,** သော အာရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာရာမော ဧတေသန္တိ **အပစယာရာမာ**။ တေနာဟ **“ဝဋ္ဋဝိဒ္ဓံသနေ ရတာ”** တိ။

သတ္ထာရဝန္ဒနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၁၀. သင်္ဃဝန္ဒနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၆. **ပူတိမ္ဟိ** ဒေဟေ **မာတု သရီရေ** သယနတော, **အတ္တနော ဝေ တ** ပူတိဒေဟံ **သရီရံ** တသ္မိံ ဌိတတာယ **အဝတ္ထရိတ္ဝာ သယနတော ပူတိဒေဟသယာ**တိ ယောဇနာ။ **ကုဏပမ္ဟေဟတေ**တိ ဧတေ မနုဿာ အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆပဋိက္ကူလေ မာတုကုစ္ဆိသင်္ခာတေ ကုဏပသ္မိံ ဒသ မာသေ နိမုဂ္ဂါ။ တေသံ ကိန္နာမ တ္ဝံ ပိဟယသီတိ ယောဇနာ။ **ဧတေသံ ဇေ**တံ **ဝိဟယာမီ**တိ ဧတေသံ ဣသီနံ ဇေ**တံ** သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဝိဟယာမိ။ ဣဒာနိ တံ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတုံ **“န တေ သံ ကောဋ္ဌေ ဩပေန္တိ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဓညံ ကောဋ္ဌေ န ပက္ခိပန္တိ** ပက္ခိပိတဗ္ဗဿ စ အဘာဝတော။ တေနာဟ **“န ဟိ ဧတေသံ ဓညံ”**န္တိ။ **ပရေသံ နိဋ္ဌိတ** န္တိ ပရေသံ ဂဟိတံ သန္တကံ တေသံ ဟကာယ နိဋ္ဌိတံ။ **ဘိက္ခာစာရဝတ္တေနာ** တိ ပိဏ္ဍာစရိယာယ။ **သေမာနာ** ပရိယေသန္တာ။ **ဇံ ပရိယိဋ္ဌေန** ။ ယာပေန္တိ, န သေန္တိ အနေသနံ။ **သုသမာဒိန္နသုဗ္ဗရဝတာ** တိ သုဋ္ဌု သမာဒိန္နသောဘနဝတာ။

**ဇံ သုဘာသိတဘာသိနော**တိ ဂန္ထဓုရဝိပဿနာဓုရာနံ ဝသေန ဂုဏပရိမာဏသုဘာသိတဿဝ ဘာသနသီလာ ။ အရိယေန တုဏှီဘူတေန **တုဏှီဘူတာ**။ တတော ဧဝ မနဿ သာတိသယံ **သမဉ္စရာ** ။ ဂဟိတဒဏ္ဍေသု ပရာမာသာဒိ

ပယုတ္တေသု ဒဏ္ဍာအနာဒိပေတု ဥပ္ပဇ္ဇနကကိလေသပရိဠာဟာဘာဝတော **နိဗ္ဗုတာ** ။ တေနာဟ **"ဝိသ္သဋ္ဌဒဏ္ဍာ"**တိ။ **သာအာနေသူ**တိ သဘာတအနေသု။ **အနာအနာ**တိ တဗ္ဗိရဟိတာ။ တေနာဟ **"ဘဝယောနီ"**တိအာဒိ။

သဋ္ဌဝဏ္ဏနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၃. တတိယဝဂ္ဂေါ

### ၁. ဆေတွတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၇. **ဝုတ္တတ္ထမေဝ** ပေဟဋ္ဌာ ဒေဝပုတ္တသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယံ။

ဆေတွတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၂. ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၈. **ဒုဗ္ဗဏ္ဏော** ဒုဒ္ဒသိကော ဝိရူပဝဏ္ဏော။ **ဩကောဋိမကော**တိ ရဿဘာဝေန အဝရကောဋိမကော။ **သက္ကေန ဂဟိတနာမမေဝေတံ,** န ပန သော တထာရူပေ ကောစိ ယက္ခော။ တေနာဟ **"ကော ရူပာဝစရဗ္ရဟ္မာ"** တိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ သော တထာရူပေ ဟုတွာ အာဂတောတိ အာဟ **"သက္ကော ကိရာ"** တိ။ ကထံ ပနေတ္ထ ဉာယတိ ''သော ဧကော ရူပာဝစရဗ္ရဟ္မာ, န ပနေသော အဝရုဒ္ဓကယက္ခော''တိ ယုတ္တိံ ဒဿေန္တော **"အဝရုဒ္ဓကယက္ခာ ပနာ"** တိ အာဒိမာဟ။ **ဒေတနံ** ဝစနံ **သုတွတ။ ဖရုသေနာ**တိ ဖရုသသမာစာရေန။ ''ကော နာမ မယှံ အာသနေ သန္နိသိန္နော''တိ အက္ခန္တိံ အနုပ္ပာဒေန္တော **ခန္တိယံ ဌတွတ။ ဗလဝစိတ္တီကာရ** န္တိ ဂရုတရံ သက္ကာရဗဟုမာနံ။ **နီစဝုတ္တိယာ** တိ ပရမနိပစ္စကာရေ သုဝူပသမနေ စ ဒဿိယမာနေ။ သက္ကဿ တာယ ဧဝ အာစာရသမ္ပတ္တိယာ **သက္ကာသနေ ဌာတုံ,** အတ္တနော စ အာဝိကာတုံ **အသက္ကောန္တော အန္တရဓာယိ။ ဥပဟတစိတ္တောမှီ** တိ ခန္တိမေတ္တာနုဒ္ဒယာသဗ္ဗာဝတော ပရဿိ ဥပဟတစိတ္တောမှီတိ သက္ကော အတ္တနော သဘာဝံ ဝဒတိ။ **ကောဓဝသေ ဝတ္တေတု** န္တိ ကောဓေန အတ္တနော ဝသေ နိဗ္ဗတ္တေတုံ န သုကရောမှိ, အထ ခေါ ကောဓံ မယှံ ဝသေ န ဝတ္တေမိတိ အဓိပ္ပာယော။ **စိရံ န ကုဇ္ဈာမိ** တိ ယဒိ မေ ကအစိ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, တံ ကောဓံ အနုဝတ္တေန္တော စိရကာလံ န ကုဇ္ဈာမိ ။ **န ဥပနယှဟာမီ**တိ အန္တော သစေ မေ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ခိပ္ပမေဝ စ နံ ပဋိဝိနေယျန္တိ တံ မေ ပုဗ္ဗေဝ ဝတံ ပရိပူရိတံ။

ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၃. သမ္ဗရိမာယာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၉. **အာဗာဓိကော**တိ အာဗာဓော အဿ အတ္ထီတိ အာဗာဓိကော။ **တစေသီ**တိ သိက္ခာပေသိ။ သမ္ဗရော နာမ အသုရမာယာယ အာဒိပုရိသော ပုရာတနော အသုရိန္ဒော။ တံ သန္ဓာယာဟ **"ယထာ သမ္ဗရော"** တိအာဒိ။ **ဧဝံ ပစ္စတိ** အညောပိ မာယာဝီ မာယံ ပယောဇေတွတ။ ဥပတဒ္ဒကရာယော နာမ ခမာပနေ သတိ ဝိဂစ္ဆတိ, ဟာကတိကမေဝ ဟောတီတိ အာဟ **"ဧဝမဿ ဖာသု ဘဝေယျာ"** တိ။ **တေနာ**တိ ဝေပစိတ္တိနာ သမ္ဗရဝိဇ္ဇာယ အအာနေန ဝဋ္ဋိတတ္တာ။ **တထာ အကတွတ**တိ ဣသီနံ သန္တိကံ နေတွတ ခမာပနဝသေန ကာတဗ္ဗံ အကတွတ။

သမ္ဗရိမာယာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

### ၄. အစ္စယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၇၀. **သမ္ပယောဇေသု** န္တိ အညမညံ တစသိကံ ဖရုသံ ပယောဇေသုံ။ တေနာဟ **"ကလဟံ အကံသူ"**တိ, ဝိတဒံ အကံသူတိ အတ္တော။ **အတိက္ကမ္မဝစန** န္တိ ဝစီသံဝရံ အတိက္ကမိတွတ ဝစနံ။ ယဿာ အစ္စယေ ဒေသိယမာနေ တံ ခီဏ

ယတိ အညမညသ္သ ခမမာနသ္သ ခမနံ ပဋိဂ္ဂဏ္ဟတော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“နပ္ပဋိဂဏ္ဟာတီတိ န ခမတီ”** တိ။ တုမ္ဟာ ကံ ဝသေ ဝတ္တတု, ဝိသေဝိတံ အကတ္ဝာ ယထာကာမကရဏီယော ဟောတု။ မိတ္တဓမ္မော ဣဓ ဥတ္တရပဒလောပေန “မိတ္တော”တိ ဝုတ္တောတိ အာဟ **“မိတ္တဓမ္မေ”** တိ။ **ကရဏဝစနန္တိ** “မိတ္တေဟီ”တိ ကရဏဝစနံ ဘုမ္မတ္ထေ။ တေနာဟ **“မိတ္တေသူ”** တိ။ ယထာ နိဗ္ဗတ္တသဘာဝသ္သ ဘာဝတော အညထတ္တံ **ဇရာ,** ဧဝံ မိတ္တဘာဝတော ဝုတ္တဝိပရိယာယော အမိတ္တဓမ္မော ဇရာပရိယာယေန ဝုတ္တော။ **အကရဃ္ဃံ အနဝဇ္ဇံ သဗ္ဗသော ပဟီနကိလေသံ။ တေနာဟ “ခီဏာသဝပုဂ္ဂလ”န္တိ။**

အစ္စယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

## ၅. အက္ကောသသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၇၁. **ကောဓော တုမ္ဟေ မာ အဘိဘဝီ**တိ ဧတ္ထ ကောဓေန အနဘိဘဝနီယတ္တံ ခန္တိမေတ္တာကရုဏာဒိတပ္ပဋိပက္ခဓမ္မပရိဗ္ရူဟနေန ။ တထာ ဟိ တံသမင်္ဂိနော ကောဓော အဘိဘုယ္ယတီတိ အာဟ **“တုမ္ဟေဟဝ ကောဓံ အဘိဘဝထ။ ကုဇ္ဈနကာနံ မာ ပဋိကုဇ္ဈိတ္ထာ”**တိ။ **ပဋိပအ**တိ သော ပဋိပတ္တိ။ **မေတ္တာ**တိ အပ္ပနာပ္ပတ္တာ မေတ္တာ။ တဒုပစာရော **မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေ**။ န ဝိဟိံသတိ ကိဉ္စိ ဧတာယာတိ **အဝိဟိံသာ။ ကရုဏာ**တိ အပ္ပနာပ္ပတ္တကရုဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တဒုပစာရော **ကရုဏာပုဗ္ဗဘာဂေ။ လာမကဇနန္တိ** ခန္တိအာဒီသု ယောနိသောမနသိကာရာဘာဝေန ကရဃ္ဃဟသမာစာရသမာယောဂေန စ နိဟီနံ ဇနံ။ ပစ္စယပရိသုဒ္ဓိယာ **ကောဓော** အဘိမဒ္ဒမာနော ပုဂ္ဂလံ **အဘိမဒ္ဒတိ,** တသ္သ သော ပဋိသင်္ခာန ဘာဝနာဗလေဟိ သမ္မဒေဝ ပဟာတဗ္ဗောတိ။

အက္ကောသသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

သက္ကသံယုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

နိဋ္ဌိတာ စ သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ

သံယုတ္တနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ သကထာဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

ပဌမော ဘာဂေ နိဋ္ဌိတော။